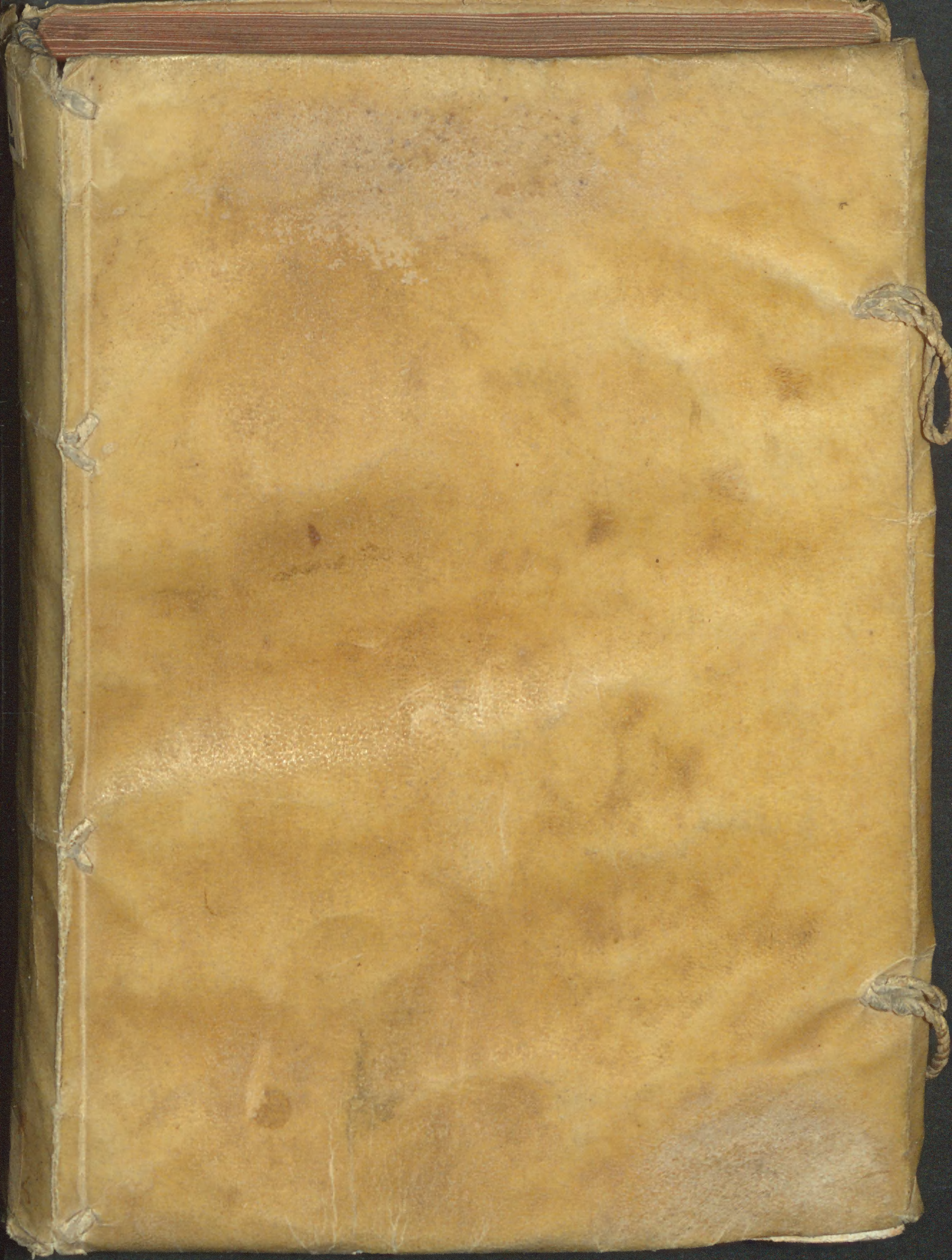

Copiese la portada.

MS. 4.º pergamino, parte foliado y parte no, completo, bien tratado. El índice está al fin.

R.= Lopez = De gen.ᵉ corrup. et anima.

INTERPRETATIO IN LIBROS ARIS. DE ANIMA, ET 1um DE GENERATIONE

P. Didaco Lopez Soc.tis Iesu Authore.

Praelocutio

Postquam cum Phil.o in Physica de corpore mobili, seu de praedicamento substantiae tractavimus, disputare aggredimur cum eodem de corpore generabili, et corruptibili (quod primi huius libri obiectum est), nam secundus pro obiecto elementa habet) de illius mutationibus, accretione, diminutione, raritate, densitate, alteratione, etc.a; de quibus iure proferas, quae Ecclesiastes. c. 1. Cunctae res difficiles, non potest eas homo explicare sermone] Qui haec legunt (incipit hinc loqui Aug.us 12. de civitate. c. 15. fine) videant a quibus quaestionum periculis, debeant temperare, nec ad omnia se idoneos arbitrentur, potiusque intelligant, quam sit Apostolo obtemperandum praecipienti salubriter non plus sapere, quam oportet sapere, sed sapere ad temperantiam, sicut unicuique Deus partitus est, si enim pro viribus suis alatur infans, fiet, ut crescendo plus capiat; si autem vires suae capacitatis excedat, deficiet, antequam

Praelocutio

Postquam cum Philosopho in Physica de corpore mobili, seu de praedicamento substantiae tractavimus, disputare aggredimur cum eodem de corpore generabili, et corruptibili (quod primi huius libri obiectum est, nam secundus pro obiecto elementa habet) de illius mutationibus, accretione, diminutione, raritate densitate, alteratione, etc.; de quibus iure proferas, quae Ecclesiastes c. 1. Cunctae res difficiles, non potest eas homo explicare sermone] Qui haec legunt (incipit hinc loqui Augustinus 12. de civitate c. 15. fine) videant a quibus quaestionum periculis, debeant temperare, nec ad omnia se idoneos arbitrentur, potiusque intelligant, quam sit Apostolo obtemperandum praecipienti salubriter non plus sapere, quam oportet sapere, sed sapere ad temperantiam, sicut unicuique Deus partitus est, si enim pro viribus suis alatur infans, fiet, ut crescendo plus capiat; si autem vires suae capacitatis excedat, deficiet, antequam

exigat] hac Aug.o ad virum humili, quem doctus, cum hoc quaerit doctiss.s viro stilo operis mandantes, cuncta discutiemus, et quantum fieri possit, extricabimus, nihil tamen, quod exiles nostras excedat vires tentabimus, sed tantum id (eiusdem Aug.i iterum usurpo verba) quod creator noster scire nos voluit: illa vero, quae vel sapientioribus in hac vita scire permisit, vel omnibus perfectis in alia vita scienda servavit, ultra vires meas esse profiteor] ~

Liber primus

De ortu, et interitu, seu de generatione, et corruptione.

Inceptus Iunij die 7. Anno
/a partu Virginis
1628.

Quaestio 1.

De generatione substantiali.

Sect. 1. Generationis substantialis definitio explicata

Multa de generatione corporis substalis lib. 1. physicorum dicta relinquimus; alia nonnulla addere cogimur in praesentia ad rectam definitionem, quae de generatione solet hic circumferri, intelligentiam; generatio est mutatio totius in totum, nullo sensibili remanente ut subiecto eodem: extracta ex Aristle 1. c. 4 huiusce libri. dr mutatio ut denotetur transitus, per quem differt a generat. illa ampla, quae dr eductio, nullumque transitum, nullam mutationem, aut novitatem importat ex

se: addit totius in totum ut ostet eiusmi transitum n so' debere ee a n ee rei ad se, sd ab una re ad aliā; nec sc ab una re simplici ad aliam simplicē, sd ab una cposita ad aliā cpositā. Sy n. totum cpositū denotat.

Sed cū audis mutationē totius in totū, n sic intelligas, ut huius oēs pᵗᵉˢ producant, et illius oēs corrumpant: nā ad hoc, ut cpositū aliqd denuo cesset, satis ē, si pars aliqua pereat, et ut denuo sit, satis ē, qd pars aliqua generet, aut producatur si reliquae supponant. Explicabis itaq illā mutatē totius in totū sic: mutatio ab una frā in subto ad aliā in eodē. in quo affert subtū, seu mā, fra positiva, a qua fit transitus; n ee frā, ad quā fit, et ipsa frā, quae ē trius, ad quē, saltē roē unionis, si frā ~~spiritualis~~ sit, et ~~transitus generatio~~

Nullo sensibili manente ut subto eodē. noē sensibilis n intelligit strē sensibile per se, sd sensibile per accidens, nempe cpositū substale, qd quas particulas insinuat, qd ad generat requiratur, ne maneat idē cpositū post generationē, qd erat ante illā; et per hoc differt ab alteratione, nā

hæc ɔtingit, exerceturq; eod. sensibili seu substali subto manente; at illa exercet mutatione facta substalis subti, seu sensibilis per accidens: audi Phys. c. 4. t. 23. alteratio sanè est, qdo sensibile subiectum permanens in suis mutatur affectibus, qui aut ɔtrarijs, aut inter ɔtrarios medij ss, sicuti corpus idq permanens vicissim, mo sanus, mo ægrum est ettª. at cum totum mutatur, nec sensibile quidquam, ut subtum idq permanet; sed perinde evenit, ut cum ex toto semine sanguis, aut ex tota aqua aër; aut ex aëre toto aqua fit; iam qd est tale, generatio huius est, et illius corruptio ettª.]

Ecce tibi difficultas ɔª ea, quæ lib. 1. phys. relinquimus statuta. etenim definitio superior ixª nostram explicationem est ɔversio, est n. transitus a fra positiva in fram positivam, seu ɔpositum ex illa, postulatque quatuor pria. Ergo falso est in physica dictum est requiri ad generatnem tria dumtaxat pria; facile tn potest exsufflari obiectio, si reas definitionem istam ab Are exhibitam n pro generatione sm præcisum ɔceptum generationis, sd pro illa eo pacto, quo coiter exercet; exercet autem

coite mō oversivo; nã praecedit semper trẽ positivũ a quo, et icciorco eã definivit, quia oversio ē, ad illã autẽ, ut oversio ē, quatuor postulant' pria, ut etẽ in physica notavi, nō ad illã, quia praecise generatio ē. mittimus alia ab alijs sic obiecta, quã a nobis in physicis soluta.

Sect. 2. Quis sit fralis trus ad quẽ generationis.

Tunc difficultate carebit istiusmodi difficultas, qdo expeditũ fuerit, quid intelligat' nomine tri fralis, in quo nō ē eadẽ oiũ loquela, cũ aliqui, illum appellent fralẽ trũ generationis, ad quẽ pducendũ immte, et fraliter trat' actio generativa, seu generatio: unde in hõe dicunt trũ fralẽ generationis ẽe unionẽ, nō vº animã ralẽ, aut mã; in alijs autẽ opositis pure corporeis, unionẽ, et frã ẽe frales generationis tros, quã in posterioribus actio generativa trat' ad frã, et unionẽ; in priori, so' trat' ad uniõnẽ.

Alij hac regula nō utentẽs illũ dixerunt fralẽ trũ, ad quẽ õmunicandũ genito generatio

ordinat, et tendit, nō illū ꝓducat, mō n; nam, inquiunt, in generatione æterna ꝑfalis generationis triꝰ divina nā ē, et tn̄ n ꝓducit per generationē, sd sō ɔmunicat; cū autē generatio ɔpositi ordinet ad ɔmunicandā ꝑfā ɔposito, ꝑfā dici debet triꝰ ꝑfalis; quā ob rem hi aiā ralē dicunt eē ꝑfalē triū generationis quā generatione ɔmunicat, sᵗ creatione ꝓducat. alij deniqꝫ appellant triū ꝑfalē illū, quē præcipue nā intendit in generatione; ɔstat autē a nā principaliter intendi ɔpositū, cū illius exercet generatio, ideoqꝫ ɔpositū vocant generationis triū ꝑfalē.

Certe ego cū distinctione ꝓcederem, et triū ꝑfalē generatione ɔmunicatū dicerem eē ꝑfā; ī generatione vº ꝓductū dicerem eē illū, roē cuius totū ɔpositū dicit, ē, et denominat generatū. rō prioris resolutionis, quā excogitari nequit aliꝰ triꝰ ad quē ɔmunicandū generatio tret, nisi ꝑfā; ꝗ illa statuenda ē triꝰ ꝑfalis generatione ɔmunicatus ɔposito; mā. n. n tā ɔmunicat, si ꝓprie loquendū sit, quā ē id, cui ɔmunicat, et roē ɔmunicationis ꝑfæ illi facta, ɔposito ꝑfā ɔmunicat: unio. vero etā n tā ɔmunicat, quā ē ipsa ɔmunicatio. Rō posterioris quā triꝰ ꝑfalis ad quē generat ꝓductꝰ, s. notionis

ipsa nominis, illud intelligimus, ad quod producendum, immediate, et formaliter trahit generatio; sed illud, roe cuius dicitur totum compositum generatum, est terminus, ad quod producendum generatio trahit immediate, et formaliter; ergo appellari debet terminus formalis generatione productus; illud, roe cuius totum compositum dicitur, et est generatum.

Hinc aliqua colligo, 1um in hoe sola unione esse terminum formalem generatione productum; formam vero solum terminum generatione communicatum; in alijs autem compositis corporeis non solam unionem, sed formam etiam absolutam esse terminum formalem, et immediatum generatione productum, quia in his ad utramque producendam generatio trahit immediate; et formaliter, non vero in illo

2um non detrahere requiri, quod potius unio generet quod si Deus, ut potest, unionem crearet in equo, et sola generaret formam, unio non esset terminus formalis generatione productus, nec communicatus: non productus, quia non traheret generatio; non communicatus, quia est ipsa communicatio termini communicati, nisi forte recurras ad vocem quo

3um Non detrahere requiri quod unio potius generet, quam quod forma, ut totum compositum absolute dicatur generari, sed sufficere, quod altera ex illis generetur per se, quia totum illud compositum dicitur causari ab illo, qui generaret formam: sed non diceret causari per creationem; ergo per generationem,

6

seu actione eductiva. Et quidem si sufficit unica pars corruptibilis, ut dicatur, et sit totum compositum corruptibile, ita ut sit generabile, satis est unica pars generabilis.

Quo circa nunc insigniendum erit compositum tri quod, et materialis: ratio est, quia tri quod, et materialis est qui in se habet formale tri, et quo; sed compositum habet in se formale tri generationis communicatum, et productum; quare appellandum est tri materialis, seu quod. Neque obstat hoc, quod minime sit formalis tri, et a natura praecipue intentum in generatione: potius iuvat, cum ad tri quod, et materiale generationis formales tri, seu per se generatione producta ordinantur, et diriguntur.

Verum petat aliquis, an tri creatione productum connaliter esse possit tri generationis absoluta Dei ipsa, et connaliter? aut interrogatio caeco modo procedit de ente creatione producto connaliter; et sic negativa pars verissima est; non enim potest generatione produci se ens creatione productum, nam angeli generari nequeunt, cum ad hoc ut generentur, requiratur, quod educantur de potentia materiae, in illaque subiectentur, et recipiantur, id habere angeli non possunt, secus non essent entia completa, sed formae spirituales informantes materiam, in qua reciperentur. materia etiam prima generari nequit ob eandem rationem; desineret enim esse materia et inciperet esse forma, quandoquidem recipi deberet in

subto, de cuius per secundarii influentia educeretur, de aliis pluribus implerit dubitatio et rationabilis; nam de aia reali plures dubitant, et nonnulli affirant, et quidem non sine probabilitate, tum quia implicatio nulla aliud ostendit, tum quia ens naturaliter productum generatione creari potest, cur non etiam generari poterit tamquam creatione productum naturaliter?

S.° 3. V. generatio unius sit alterius corruptio.

De axiomate dubitari non potest, cum nihil magis tritum sit, quam quod generatio unius sit corruptio alterius, et male in Phys. lib. t.ª 17 et Phia peccaret, qui falsum esse eloquium absolute pronunciaret. De illius sensu, et intelligentia dubitamus; nam si ita axioma intelligeret, ut formalis unius generatio sit formalis corruptio alterius, esset manifeste falsum, cum non generatio sit actio realis positiva, et corruptio sit negatio, impossibile est, quod unius generatio sit alterius corruptio sicut et impossibile est, quod unius generatio sit negatio alterius; nisi forte in deliriis cuiusdam moderni te conjicias asserentis, quod negatio realiter ss

identificatae cum rebus positivis.

Debet itaque intelligi de coëxistentia, et reali simultate; ita ut quando ponitur unius generatio, et ponatur alterius corruptio; phrasis haud insipitata apud Hispanos El nacerse un hijo, i morirse otro todo fue uno, idest, et contigit unius nativitas cum alterius morte; et est communis Philosophorum intelligentia; quare quod non est, quod aliqui dicunt, et nos etiam putamus verum, intelligendum esse axioma illative, hoc est, generationem unius inferre corruptionem alterius; nam ex generatione tamquam ex antecedenti infertur corruptio, rebus ut nunc; ideo enim unum corrumpitur, quia alterum generatur, non e converso, ut bene observat Pater Hurtado disputatione 1. de generatione sectione 9, et ideo forma praecedens expellitur, quia nova introducitur, non autem contra: hoc inquam non est contra nostram interpretationem, cum ad eam illationem debeat dari generationis, et corruptionis simultas realis, et coëxistentia.

Ipsum tamen erit animadvertendum pronunciatum etiam sic intellectum non esse traditum de omni generatione tam substantiali, quam accidentali, sed de sola substantialibus, quae continenter fiunt, ut verum habeat, et non patiatur calumnias, etenim si de generationibus accidentalibus esset etiam intelligendum in generatione lucis, specierum intentionalium, et qualitatum contrario carentium convinceretur falsum, siquidem contingit

sine corruptione alterius. Deinde terra generata fuit in mundi exordio absque alterius corruptione; q. n. ois generatio substalis e alterius corruptio, atque ideo ea generalitate acceptu falsu e pnunciatum: caterum si q. solis generationibus substalibus, quae coiter stingunt in universo, usurpet, veritate e, q. ea deus ss sversiones, et transitus ab uno corrupto ad aliud genitu, et pductu.

Ro itaque axiomatis e, q. ma 1a cu duas, l. plures fras nequeat recipere sl, deponere debet antiqua, ut nova generat acquirat, sicque altera corrumpit, dum altera generat; atque in eode instanti, l. tempore, in quo veru e dicere e generatio frae in ma antea occupata fra, veru e dicere, q. Deus suspendat scursu in unione cu fra anter substalia, et q. det corruptio, seu carentia talis unionis, slque ss reali simultate novi spositi generatio, et antiqui corruptio, quis generatio ex se n postulet corruptione, neque hanc ma intendat ex se, sd tantu per accens utrique stingat, de quo alibi aliquanto latius.

Obis si generatio unius e alterius corruptio, neque individuoru multitudo cresceret successu, et diuturnitate temporis, neque minueret, sd semper pers-

raret equalis, quantumvis generationes exercerent, aut corruptiones. Probationi fundamentum, et materiam suppeditat axioma; nam si generatio unius est corruptio alterius, quando unum individuum ponitur, alterum corrumpitur, et e contra. Ergo nunquam multitudo crescet, aut minuetur. Probo consequentiam, quia ut crescat opus est, plura ponantur, quam destruunt; ut minuantur, opus est; plura auferantur, quam producunt; si ergo non ita est, sed tot producunt, quot auferuntur, et e converso, nunquam multitudo augebitur, nunquam minuetur, sed permanebit equalis.

Respondeo negando intentum argumento, quia sepissime ex unius corruptione, plura generantur, et in generatione unius corrumpuntur plura; utrumque patet. 1um in corruptione seminis; ex corruptione non unius grani plura generantur, et ex his pluribus alia multo plura, et ex corruptione, seu destructione unius dumtaxat portionis seminis plura aliquando animalia generantur. 2um patet in generatione mixti, ad quam plura corrumpuntur elementa, sicut et plura etiam mixta non semel corrumpuntur ad alterius tertij generationem.

S.º 4.

Sitne generatio corruptᵉ prior

Nullus, ut opinor, adeo erit stolidus, ut titulum capiat de generatᵉ unius, et eiusdem corruptᵉ, nam hoc pacto neque quaestio procedit, neque procedere potest, cum indubitatum sit, et evidens generationem esse sua corruptᵉ, aut tpre realiter priorem (de unica corruptᵉ, et generatᵉ loquor, nam de infinitis successivis dixi. 8. phys. quid tenendum) etenim impossibile est quod sint realiter simul, et in eodem instanti generatio, et sua corruptio, alias simul esset, et non esset. quia illud impossibile est idem simul esse, et non esse. sed neque esse potest corruptio sub ratione talis prius; quia nihil potest corrumpi, antequam sit; ergo nequit esse corruptio sub ratione talis, antequam res quae corrumpenda est, sit: dixi sub ratione talis, quia recte potest dari specificative illud, quod est corruptio, nempe carentia generationis, quae sine dubio ab aeterno praeextitit, sed non sub ratione corruptionis, quia sic denotat praeextitisse rem, cuius corruptio est.

Rursus nequit generatio simul esse cum corruptione geniti, secus daretur realis generatio sine termino; patet, quia

tunc terminus non est, quando datur illius corruptio: sed quando datur generatio, datur termini geniti corruptio, si haec, et illa simul tempore. ss. Ergo tunc daretur realiter generatio sine termino producto, seu genito. praeterquamquod simul generaret terminus, et corrumperet. tandem nequit esse corruptio geniti prima generatione eiusdem prior, quia ut probatum est, prius tempore debet esse res, quae corrumpitur, quam ipsius corruptio; cum autem supponamus rem illam producendam per generationem, prima generatio illius non erit corruptione eiusdem posterior; sed realiter prior.

Sermo itaque est de generatione unius comparatione facta ad corruptionem alterius, ut cum generatur forma aëris ex forma aquae, quae ex his sit appellanda prior; num generatio aëris vel potius aquae corruptio? Fuêre nonnulli a nostro Hurtado citati, suppresso nomine, qui in eodem instanti posuerunt utramque formam genitam, et corruptam simul existentem; iidem consequenter asseverarent generationem unius tempore priorem corruptione alterius: cui doctrinae non parum adhaeret Lorca 2a 2ae tom. 2. disp. 4. de gratia, ubi cum hoc peccatum ponit in anima. Sed bene de iis ait Pater Hurtado quod mali sint Philosophi, et peiores Theologi: si enim in primo instanti esse possunt simul, cur non in 2o, et 3o, quod in 2o habent, aut 3o quod non in 1o? ut in hoc possint esse simul, non in illis. ss.

Adde quod si haberet idem subiectum plures formas naturaliter contra stateretur, et probatur lib. 1. phys. et qualitates contrariae non essent contrariae; aut formae illarum incompatibiles; neque si haec formae sunt simul, non sunt incompatibiles, sed compatibiles, quandoquidem ab actu recte valet ad negat. impossibile; etiam si erunt dispositiones utriusque, neque non est dicendum, quod aliqua ex illis formis sit tunc sine dispositionibus sufficientibus. non ergo erunt contrariae, cum sit contra conceptum, et qualitatem contrariorum vi naturali cohabitare simul, nec mutuo se expellere ab eodem subiecto. Mitto absurda contra Logicam clamantia, quia Theologica sunt, et Physicam ago

Quae cum ita sint, generatio unius non erit tempore prior corruptione alterius, sed simul; de quo non dubitat communis sententia, quae de sola prioritate naturae, Lrois controversiam instituit; in ea S. Thomas 1a 2ae q. 113. a. 8 ad 1. ita philosophatur, ut ex parte subiecti prius sit formae praeexistentis corruptio, quam nova generatio; ex parte autem agentis prius sit nova productio, quam antiquae corruptio, eo quod prius debeat subiectum emundari a forma antiqua, media corruptione, quam recipiat novam; et prius debeat agens producere, quam corrumpat, cum ideo corrumpat, quia agit, et non e converso: et ergo prius natura ex parte subiecti corruptio, quam generatio: e contra vero ex parte agentis

prius generatio, quam corruptio. Et Sol (verba S. Thomae, quibus apponit exemplum) per suam Lucem agit ad removendas tenebras, et ideo ex parte solis prius est illuminare, quam tenebras removere; ex parte autem aëris illuminandi prius est purgari a tenebris, quam consequi lumen ordine naturae, Et utrumque sit simul tempore] Thomam sequitur Vasq. ibidem. dg. 211 .c. 3. et. 4. Ruv. 1. de generatione tract. 2. q. 5. et frequenter Thomistae.

Multis displicet haec doctrina, potestque in hunc modum impugnari. prius est per se agens formam generare in subiecto, quam formam in subiecto corrumpere, seu subiectum a forma antiqua emundare. ergo et prius est formam generaré in subiecto, quam subiectum ab antiqua forma emundari. probatur consequentia, quia idem est formaliter formam generare in subiecto, et in subiecto formam generari; sicut et idem est formaliter subiectum ab antiqua forma emundare, atque subiectum ab antiqua forma emundari. ergo si prius est formam generare in subiecto, quam subiectum ab antiqua forma emundare, prius etiam erit formam generari in subiecto, quam hoc ab antiqua forma emundari. nunc; sed generari formam in subiecto est generatio considerata ex parte subiecti, et emundari subiectum a forma antiqua est corruptio, seu emundatio ex parte subiecti. ergo non sunt ex

pᵗᵉ agentis sed etiam ex pᵗᵉ subiecti prius est generatio, quam corruptio, seu subiecti ex pᵗᵉ inundatio.

Ipsa generatio creata ut talis nequit intelligi ex pᵗᵉ agentis, quin sit intelligat ex pᵗᵉ subiecti; ergo si intelligitur prius generatio ex pᵗᵉ agentis, quam corruptio, etiam intelligetur prius ex pᵗᵉ subiecti. antecedens probo, quia generatio creata ut talis formaliter, et essentialiter importat passionem; sed passio tenet se ex pᵗᵉ subiecti; ergo intelligi nequit generatio ex pᵗᵉ agentis, quin sit intelligat ex pᵗᵉ subiecti. itaque cum generatio formaliter importet actionem, et passionem, et haec intelligi nequeat, quin intelligatur ex pᵗᵉ subiecti, sicut neque illa, quin intelligatur ex pᵗᵉ agentis; sic generatio secundum integrum conceptum intelligi nequit, quin ex pᵗᵉ utriusque intelligatur; neque secundum integrum conceptum potest esse corruptione prior, quin sit illa prior tam ex pᵗᵉ agentis, quam ex pᵗᵉ subiecti.

Deinde si ex pᵗᵉ subiecti corruptio est prior, quam generatio, a quo causata est illa corruptio, priusquam forma inducatur? si dixeris causari in genere causae efficientis a generante, et dispositiones oppositas antiquae formae introducente; ergo iam illa corruptio non solum est prior ex pᵗᵉ subiecti, sed etiam ex pᵗᵉ agentis, cum hoc corrumpat, seu causa

sit corruptionis, antequam det nova forma generatio. si dixeris causari in genere causae formalis a forma, seu generatione adveniente; quod non est ex parte subiecti corruptio prior. patet causa, quia prior est sua effectu; quod si ex parte subiecti forma, aut generatio adveniens causat corruptionem, prius est forma, aut illius generatio ex parte subiecti, quam corruptio.

Dices itaque, bona pace Sancti Thomae, generationem esse priorem corruptione formae praeexistentis, non solum ex parte agentis; verum etiam ex parte subiecti. ratio est, quam exhibet Pater Hurtado disp. 1. de generatione substantiali, sect. 9. quia generatio formae advenientis est causa corruptionis formae praeexistentis, ideo n. Deus corrumpit aquam, quia generat aërem; et non è contra; et ideo subiectum substantiale abjicit formam aquae, quia recipit formam ignis, aut aliam, non autem è converso, cum haec causalis falsa sit, ideo ignis producitur, quia corrumpit aquam; cui doctrinae poteris applicare illud commune pronunciatum. generatio unius est corruptio alterius, i. causa corruptionis alterius; cum ergo causa prior sit absolute suo effectu, generatio, utpote corruptionis causa, & quasi causa, prior corruptione erit. Hanc sequuntur hac doctrina modernos quàm plures sequentes D. Bonaventuram in 4. in 1. p. distinctionis 18. Alexandrum 3. p. q. 73. membro 3. Caiet. 3 p. q. 89. a. 1. Vegam in Tridentinum Lib. 6. a. c. 28. usque ad

30. Corduba, Caprerlo, et alios.

S.° 5.

Solvo argumenta.

Obit 1.° Antequã producat ignis, n pugnat cũ aqua; q.do v.° producit ignis, iã corrumpit aqua, per nos; ergo nunquã pugnabit ignis cũ aqua, nisi in eodẽ instanti admittant contrarias formas sl existentes. ergo n ss tempore sl generatio nova formæ, et antiqua corruptio, sd hæc e illâ, duratione posterior. Hoc argtũ, procul dubio, Lorca deceptus e. Rẽ Hurt.° pugna sane n ee intelligenda velut singulare certamen militare, sd in eo consistere, q q.do forma ignis producit, aqua forma corrumpat, et e contrario. explicat trutina exẽmplo, cuius si alterã lancẽ deprimas, eodẽ tempore levabis alterã, et unius depressio erit alterius levatio.

Obit 2.° Fra præexistens in mâ impedimentũ e ad nova product.; ergo prius debet mâ emundari a vetula, quã ditetur nova, probo. cõq.; q.a ad recipienda nova prius ss auferenda impedimenta; si autẽ quis de antecedentis dubitaverit veritate probabis sic. tũ q.a quamdiu fuerit forma in mâ, n poterit nova

cõ

produci; cum praeterea q[uaelibet] servitus occupat potentiam naturalem efficitque, ne potentia naturalis expedita sit ad formam novam nisi antiquam ipsa deponat.

Respondeo concedendo antecedens, et negando consequentiam: ad probationem nego etiam, quod assumitur; non enim est verum semper esse auferenda impedimenta prius, cum non raro impedimenta auferantur per introductionem formae, ad quam impedimenta sunt, atque ideo sufficit, quod introductionem formae sequatur impedimentorum ablatio, nec opus est, ut fiat hoc semper antecedenter; et quidem si ad introductionem caloris supponi debet ablatio frigiditatis impedientis, hae aliunde supponeretur expulsa, non a calore in subiecto inducto, cum ante huius receptionem sit illa corrupta.

Obiicies 3. Prius est illud, quod conducit ad formae receptionem, quam formae receptio, et generatio: sed corruptio formae praeexistentis conducit ad formae receptionem, et generationem; ergo haec est illa prior. Distingo maiorem. quod conducit tanquam prius, scilicet quod ex parte principii petitum a priori, concedo maiorem; tanquam quod inferendum ex ipsa introductione, scilicet non ut prius, et quod petitum ex parte principii a priori, nego maiorem. corruptio formae non praerequirit ut prius, neque ut quod conducens tanquam petitum a priori, sed tanquam quod inferendum ex nova formae generatione; unde

ulterius colliges non esse medium narium antecedenter, sed consequenter ad generationem.

Obiit. 4. Si prius est generatio ignis in subiecto quam aqua corruptio; ergo antequam corrumpatur aqua est iam ignis productus in materia, et consequenter erunt in eodem instanti ignis, et aqua: si non. quando ignis producitur nondum corrupta est aqua, hoc, et illa concurrent simul; quod sic amplius explicatur. consideremus ignem in illo priori antecedente ad corruptionem aquae; vel corrupta est iam aqua quando ignis existit in illo priori, vel non est corrupta. si illud; ergo in illo priori datur corruptio aquae; ergo in nulla prioritate est ignis, in qua non sit aqua corruptio, atque ideo erunt simul. Si dicas nondum esse corruptionem aquae; ergo erit aqua in illo priori, tunc non. forma est, cum non est illius carentia: nondum est in illo priori aquae carentia; ergo est aqua in illo priori; ergo simul ignis, et aqua. Idem argumentum formari potest de gratia, et peccato, de calore, et frigiditate; nam si prius introducitur gratia, quam expellatur peccatum ergo in eodem instanti concurrent gratia, et peccatum; nondum non. erit peccatum expulsum, quando prius nam introducitur gratia; ergo dicendum est prius subiectum a forma emundari, ut nova sic forma generetur.

Hoc argu. vr difficile, et plures solet male torquere, q^a male eius penetrant mq; male et opinant de prioritatibus nae, et rois, de quibus nonnihil sectione sequenti dicemus, q re ad plura nimis utili, declaranda. nunc ad sra respondemus distq^do coens; q antequa corrumpat, i. antequa cognoscat corrumpi, scedo coq: antequa vere, et realiter corrumpat aqua, nego coq. unde nego hinc inferri, qd aqua, et ignis sl sint in eode instanti, q^a bene stat, qd q^do ignis pducitur, ia sit vere, et realiter aqua corruptio, et tn qd n cognoscat ee, neqß sit independenter ab ignis generat^e.

Ad interrogat^e q maiori explicat^e argti adducta reo, qd q^do existit ignis in illo priori vere, et realiter existit corruptio aqua, sd dependenter ab igne, et n cognoscitur ee; inferebas; q dat corruptio in illo priori; nego coq, q^a ut dicat ee corruptio in illo priori generationis ignis, n satis e, qd du existit ignis in illo priori realiter existat aqua corruptio, sd ulterius requir, qd corruptio n sit dependens ab ignis generat^e. indiget hoc longiori explicat^e, ad ea nova instituo sect^e. s.o 6. ex argto pcedente ansa arripio ad expediendam doct^a de nae, et rois prioritatibus.

S.° 6. Ex arg.to praecedente ansam arripio ad expediendam doct.am de nae, et rõis prioritatib.

Illud dr, et e, na prius, qd e independens a dependente a se: illud posterius, qd dependens e ab independente a se. v.g. Sol na prior e luce; nõ.m. ideo Sol existit, qa existit lux; potius h. et hac sole na posterior, qa Sol ut sit nullam dependentiam het a luce, at Lux a Sole dependet, ut sit; nõ.n. ideo Sol existit, qa existit lux, potius ideo haec existit, qa dat, et existit Sol. Pari roe cas cae priores ss suis effectibus, et hi illis posteriores, qa cae n dependent ab effectibus a priori, ut sint, dependent v.° effus a causis.

Quod si ee prius na e ee independens, independentia ipsa ab entitate dependente a se erit nae prioritas, qua duplex erit, fundamentalis vte, et fralis; fundamentalis prioritas nae e ipsa entitas rei independentis, qm quidem fundamtum e, et veluti radix prioritatis nae fralis, haec autem e negatio dependentiae ab entitate dependente a se. Declaremus crem

in entitate solis fundat' nec [illegible] in illo [illegible] existere; negatio ipsa e' formalis prioritas, q' e' formaliter independentia; entitas ipsa solis, in quam fundat' talis negatio e' nae prioritas fundamentalis, concurrentes' s' identificata in ente eode ee prius nae, et ee prioritate fundamentale.

Unde colliges, quo sensu accipienda sint huiusmi, et siles ppo. in illo priori nae, in quo e' Sol, n' dum e' lux; in illo priori nae, in quo e' Sol, et e' lux. 2a n. efficit hunc sensum. st' sol e' a luce independens in suo ee ita et e' a Sole lux: qui cu falsus sit, falsa et e' tota ppo, in qua continet': 1a vo oppositum reddit sensum. puta hunc, n' e' a sole lux independens, sd a luce Sol, qui verissimus e', verissa et ipsa ppo.

St' hinc quam male fallant' plures, dum has priorit's independentiae ad mm prioritatem realem apprehendant. partiunt' n. reale instans in duas medietates, quarum una alia prius existentem existimant, et in illa priori censent existere ea, quae s', cu alijs realiter ss, nae tn priora; in posteriori autem collocant existam eorum, quae existunt nae posterius, ita tn ut det' vera negatio, seu carentia in priori nae, quae neget' in illo existere res, quae so e' in posteriori; cu tn n' ita sit, secus in eodem instanti reali due-

per extremum productionis concurrere rem, et negatio rei, quod sic ostendo.

Accipiamus Solem, et lucem in 1° instanti reali suae productionis; si in priori quasi parte illius instantis, in qua praeexistit sol, existit negatio lucis; et in 2ª parte posteriori existit lux, in eodem instanti existeret lux, et lucis negatio: patet consequentia, quia tam 1ª quam 2ª veluti pars illius instantis sunt intra ipsum instans; ergo et negatio lucis, et lux existentes in illis quasi partibus erunt realiter simul intra idem instans. itaque instantis sectio in prioritatem, et posterioritatem nostri intellectus fictio subtilis est; rei autem veritas nulla alia, nisi quod in eodem instanti duae entitates concurrant, quarum una est ab alia dependens, secunda vero non; et dependentia unius, atque independentia alterius in eodem reali instanti coexistentes sunt prioritas naturae, et posterioritas eiusdem instantis.

Prioritas naturae fundat aliam, quae solet appellari prioritas rationis, seu cognitionis, quemadmodum in distinctione ex natura rei fundant Scotistae distinctionem rationis. Affert prioritas rationis ultra dictam independentiam cognitionem, qua res cognoscitur independens ab entitate a se dependente; et qua cognoscitur entitas independens, non cognita entitate dependente; posterioritas etiam rationis

ultra dependentiam importat cognitionem, qua cognoscitur res ab alia dependens. hae prioritates, et posterioritates appellari etiam solent signa rationis, in quibus ita debet se nostra propositionem explicari: in illo priori signo rationis lux non est, in quo est Sol. non cognoscit lux independens a sole per illam cognitionem, qua sol cognoscit independens a luce; .i. in illa cognitione, qua existit obiective sol independens a luce, non existit lux a sole independens: quod totum fieri debet cum fundamento in re, nam siquis absque fundamento velit rerum ordinem invertere, et lucem cognoscere independentem a sole, .i. solem dependentem a luce; non efficit lucem esse priorem sole prioritate rationis cum fundamento, et absque fictione, sed cum hac, et sine illo; ut in his loquimur, quando de distinctione rationis agebat. videantur quae hac docet de prioritatibus rationis P. T. tom. 3. met. lib 6. c 2. q 4. § Quare ad 1.um: § Quapropter; et § 2.o. ubi ea sine dubio tradit, quin non ad eas minutias explicandas descendat, ad quas nos.

Duo ex his perspicua sunt, alterum; prioritatem non dari formaliter ante quamcumque intellectus operationem, quia ante eam dat unam rem ab alia dependenti a se esse independentem; prioritatem vero rationis non ita, quia cum

claudat formaliter in suo scepta [illegible] nostri intellectus operat., implicatio in tris est, qd ante quamcumque operat. intellec. reperiat. Alterum est priorit. rois distingui a prioritate nae tanquam includens ab incluso, et similiter posterioritas rois, comparat. facta ad posterioritat. nae

Q. 2.

De corruptione substali

S. 1.

Qd sit substalis corruptio

Corruptio non ideo dr. substalis, aut accidentalis, qa in se substa, aut accidens sit; sed, qa est destructio accidentis, dr accidentalis, et substalis, quia est destructio substae, accepta denominate a tro; unde cum nequeat eadem corruptio ee destructio accidentis, et substae (probavi. n. 1° phys. impole ee, qd unica negatio duas entitates neget, et destruat) nequit eadem accidentalis ee, et substalis

posset tn̄ substantialis corruptio dici accidentalis in hoc sensu qd per accidens rei stingat, ui cui accidentalis dr.

Potest corruptio substantialis late usurpari, et stricte: late quidem, si pro cuiuscumque rei substantialis completa aut incompleta, spiritualis, aut corporea, creata, aut genita destructione accipiat. Stricte si pro destructione compositi substantialis generatione producti. si priori mō corruptionem substantialem usurpes, dices esse carentiam rei substantialis antea existentis: si posteriori autem esse carentiam compositi geniti antea existentis, et aliquid sui in destructione relinquentis. dr carentia, quia media hac tanquam forma destruitur compositum et corrumpitur. sed additur antea existentis ut agnoscas non sufficere ad corruptionem, qd detur carentia compositi, nisi hoc antea exstiterit; ab aeterno .n. data fuit mundi carentia caeterum non mundi corruptio, atque ideo accidentale, et extrinsecum est carentia compositi geniti, qd corruptio illius sit; siquidem accidentale, et extrinsecum illi est, qd compositum, cuius carentia est, antea exstiterit.

Superadditur et aliquid sui in destructione relinquentis, ut denotetur ad corruptionem substantialem opus esse, ne compositum, dum corrumpitur, abeat in oīo nihilum: alioquin non esset corruptio, sed anihilatio. nn non destrui exigo materiam ut iuniores plures exigunt, quia stat unio, et materia compositi

corrumperent sed in perseveraret forma, talis compositi destructio non esset anihilatio, sed substantialis corruptio, nam compositum abiret in nihilum sui, quia opus est ad anihilationem.

Posset et aliter definiri substantialis compositi corruptio. est *negativa mutatio totius in non totum, aliquo destructi manente*. dicitur mutatio, quia est forma, qua res aliter habent, ac antea habebant: *negativa* quia est ab esse ad non esse; *aliquo destructi manente*, quia ut dicebam superius, non debet compositum destrui secundum omnia, sed aliquid remanere debet, ne de corruptione transeat in anihilationem.

Duo disces ex definitionibus. unum, ad corruptionem substantialem compositi sufficere carentiam unionis, nec requiri carentiam etiam formae; est hoc in homine luce clarius, moritur enim et corrumpitur, non destructa materia neque forma sed unione dumtaxat. id autem negare non possumus; quia carentia formae extra existentis in materia sufficit ad corruptionem compositi; ratio est, quia qualibet parte deficiente, deficit compositum, et corrumpitur; quia cum forma sit compositi pars essentialis, illa deficiente compositum corrumpatur, necessum est, atque iccirco sola carentia formae sufficiens est, si compositum antea extiterit ad corruptionem substantialem compositi.

Alterum, ad corruptionem substantialem nequaquam requiri

qd sequat generatio alterius ; Et. n. nullus alius positiuus, aut positiuum ens generaret ad corruptionem antecedentis, daret vera corruptio, quis namque dubitet corrumpendum hoc corrupta unione, Et nulla alia forma denuo generaret, aut in materia induceret, esto. n. id requireret ad hoc ut diceret emori, non tn, ut dicat corrumpi.

Observant hic subtiles iuniores non sufficere ad corruptionem substantiae compositi negationem, seu carentiam unius unionis huius vel alterius, sed necessario requiri carentiam omnium unionum; nam quemadmodum ad hoc, ut sit compositum, sufficit unica unio inter materiam, et formam, quaecumque illa sit; ita ut non sit compositum, oportet nulla detur unio. unde inferunt corruptionem esse collectionem, et aggregatum ex omnibus negationibus unionum, vel ex omnibus negationibus formae, quemadmodum distinctio est aggregatum ex omnium identitatum negationibus, et tenebrae sunt carentia omnium luminum, et non solum huius vel illius.

Verum subtiles hi subtiliter sunt capiendi, observantia nuper posita falsitate detecta ; exempla adducta vera sunt, et a me probata, alterum in physica alterum in Logica : caeterum doctrina ad quam adducunt falsa est ; etenim ad hoc ut detur hoc non compositum, requiritur haec

n° unio hec n° mã, et hec n° fã, ut 1° physicorum docui, ita ut qualibet ex his partibus deficientibus, et si subrogetur alia, n° maneat idem n° cpositum, sed aliud n° l. spe diversum, qut efficerit a pars subrogata.

Nunc sic argtur. posita duntaxat carentia unionis, quae mo dat inter mã, et Pri fã, et si alia statim unio sufficiat, corrumpitur Petrus, qui mo e. g° dabit corruptio substãlis Pri, qui mo e; pt cõa, q° nequit Petrus corrumpi, qui mo e, nisi p corruptione substãle. ans ostenditur, q° tunc corrumpitur aliqd cpositum, g° corrumpit aliqd illius essale; sed corrupta unione Petri, quae de facto e, corrumpit aliqd essale Petri, qui mo e; g°. corrumpitur Petrus, qui mo e.

Deceptio igitur ex eo, qd n° advertant discrimen inter distinctionem, et corruptionem; nam cum ad hoc, ut duo extrema sint idem, sufficit qualibet identitas, atque ideo ut n° sint idem, sed distincta, requirit negatio cuiuscumque identitatis: ad hoc autem ut hic n° Petrus sit, n° sufficit qualibet unio inter mã, et fã huius Pri, sed reqr determinata singularis unio, et idcirco ut destruatur, et n° sit hic n° Petrus, sufficit carentia huius n° unionis, nec reqr carentia aliarum, quae quidem n° ss de illius essa, neque ee possunt. paritas est optima, si

nō de unica singulari corruptione; sed de corrupt. omnimoda oppositorum, quae resultare possit ex duobus extremis, et pluribus, diversissimisque unionibus inter illa possibilibus sermo est; namque ad hoc, ut nullum detur oppositum, seu ut omnia corrupta sint, nō sufficit carentia unius unionis inter illa extrema, sed opus est omnium carentia; quoniam ad hoc, ut absolute sit oppositum, sufficit unica unio inter illa; ergo ut absolute nō sit, opus est, ne detur aliqua unio; ergo requiritur omnium carentia.

Haec in gratiam nostrae definitionis dicta sunt; cuiusdem amore Pr Hurt. impugnandus est, eo quod disp. 1. de gener. sect. 8. corrupt. substant. ita definierit, est suspensio generationis, seu carentia generationis in eo instanti, in quo verum est dicere nunc nō est generatio, et immediate antea fuit. impugnatur sic; carentia, seu suspensio generationis nō est formaliter corruptio oppositi; ergo satis male definita est substantialis oppositi corruptio per carentiam generationis; seu suspensionem. tenet cons., et ans. ostendo; quia posita praecise suspensione generationis, nō corrumperetur oppositum, sed adhuc perseveraret; ergo generationis suspensio nō est formaliter oppositi substantialis corruptio. probo ans.; posita praecise generationis suspensione, solum destrueretur generatio, nō aliqua pars oppositi, cum suspensio illa solum sit carentia generationis, nō alicuius partis

stalis oppositi; q positâ praecise generationis suspensione, n corrumperet oppositũ, quippe quidẽ per illã sõ corrumpitur id, cuius carentia ẽ, et sõ sit formaliter carentia generationis. aliud itaq est ad suspensionẽ cuiuscumq concursus sequi corruptiõ substãlẽ oppositi; aliud ẽẽ formaliter ipsã corruptionẽ substãlẽ oppositi. 1ũ verũ ẽ, et ego assero. 2ũ falsũ, et ego impugno, q diversa carentia ẽ illa, qua oppositũ destruit ab ea, qua generatio.

Cã corruptionis illa ẽ, quã ẽ cã, ne entitas sit, quã antea erat; q si fuerit immta cã, ne oppositũ sit, erit immta cã corruptionis oppositi; mediata v̊, si mediata. solent v̊ moderni corruptioni cã malẽ assignare, dicuntq eamdẽ ẽẽ corrupti, et corruptionis cã malẽ. caeterũ cũ mã nullũ secundariũ influxũ praestet in corruptionẽ, neq hec in mã subiectetur, aut intrĩcẽ recipiat, reijciendi ss, qui corruptioni cã malẽ assignant. Cã formalẽ nullus assignat (nisi extricã detorquentes tmĩ ad impropriũ sensũ) finalẽ dicunt ẽẽ generationẽ, quã corruptio sequit; In corrupt.ẽ per accens a nã intendi, et generationẽ per se, q cũ corruptio sit nã exitium, et malum, generatio autẽ constructio, et bonũ; qd bonũ ẽ sibi ẽ, nã appetit; qd malũ, odio persequit, et ideo intendit, q nequit consequi bonũ generationis

intentae, nisi praecedentis oppositi corruptionem praemittat seu per accidens intendat.

Rogari solet, an corruptio dicenda sit naturalis necne? percipe prius varias huius nominis naturale acceptiones, et deinde intelliges dubitationis solutionem. Dicitur naturale, quod est debitum naturae, et hoc pacto oppositis corruptibilibus naturalis est corruptio. 2° modo dicitur naturale, quod non est innaturale, et hoc etiam pacto corruptio est naturalis. 3° modo dicimus naturale, quod est consentaneum, iuxta inclinationem, et appetitum rei, et sic non est appellanda naturalis, oppositi corruptio; quia neque opposito consentanea est, sed valde nociva, neque ipsum in illam inclinat, aut natura, potius hoc, et illud corruptionis exetrane, quia invita non semel illas naturae permittat, ut novas generationes inducat

§. 2. An dum oppositum corrumpit, resolutio fiat usque ad materiam 1am?

Affirmant Dominicani, et nonnulli alii D. Thomae devoti. Albertus Magnus. 2. p. summa de homine. Herveus q. 10. de unitate formarum, et quolibet. 4. q. 10. Alensis 4. p. q. 57. Capreol. in. 2°. d. 3. q 4. articulo 1°. Caiet. de ente,

et ... c. 7. q. 16. Ferrar. 4° gentes. c. 81. Sonz. et Iabellus 8 metª; sd prior. q. 2. posterior. q. 7. et 9. Val. 3. p. tomo. 3. dp. 187. Ruv. hic. c. 4. tt. 3. q. 7. quibus omnibus, et alijs, quos omisimus, refragant Greg. in 2. d. 12. q. 1. a. 1. Gabriel. d. 16. q. unica. Henricus quodlibeto. 15. q. 7. Aberroes lib. de substa orbis. c. 1. Avicena 1° sufficientiæ. c. 7. Ochamus qdlib. 2. q. 11. Simplicius 1° phys. tu 69. Hurt° dp. 1. de generatae sc 5. Toletus hic. q. 3. Pererius Lib. 5. suæ Phiæ. c. 8. et plures alij, tã ex novissimis, quã ex antiquis.

Sed statim dubitas, qd sit resolut. fieri usq. ad mã 1ª; qd primi affirant, et secundi negant, nulla substale fra, nullamve accidentale ex ijs, quæ in cposito corrupto cperant, post corrupt. in mã 1ª permanere: cæterũ qa 1° phys. satis, superq. pbatũ e nulla substale fra in mã manere, quæ ~~1. corrumi~~ eo qd unica dumtaxat sit in unoquoq. cposito, quæ 1. corrumpitur, si corporea sit. 1. a mã eliminat, si spualis, qdo cpositũ corruptione patitur. punctũ hoc decisũ supponimus, et ad aliud pergimus de accidentibus ventilandũ; maneantne in genito accidentia aliquot ex illis, quæ in corrupto præextitêre v.g. quantitas, albedo, calor, color, etc.

s. n̄ sd ita corruptio subtiz everrat, ut nullū ex antiquis relinquat accens.

Sentio cū secundis resolutionē usq; ad mām 1am a primis intrusā ēē impugnandā, experimento prius, roē posterius. Et quidē experientiâ impugnanda ē, q̄a in hoē recenter mortuo videmus eamdē figurā, quā hebat antea, eamdē rectitudinē, s. curvitatē nasi, eumdē colorē albū, nigrū, aut inter utrumq; mediū, easdē cicatrices, et deniq; adeo persimile relinquit corpus, quoad oīa, ut discerni nequeat e vita ne discesserit s. potius dormiat, opusq; sit speculū adhibere, ut halitū osculamus, et ab errore liberemur; ẽg eadē accidentia quæ in corrupto præfuerant in genito post corruptē perseverant, nec usq; ad 1am mām d resolutio fit.

Aiunt amici Thomistæ hic oculos deludi, et falli n̄ minus quā cū ordinariā arundinē aquis semiimmersā indicant ēē fractā, cū tn̄ fracta n̄ sit; quare sicut tunc ab intellectu corriguntur, hic quoq; corrigendi ss, ne putent ēē eadē, quæ diversa n̄o ss. etenim si daremus re ipsa fuisse corrupta oīa accidentia, et alia n̄o distincta suffecta, procul dubio visus erraret, eadē putans, cū tn̄ n̄ ēēnt eadē. ẽg idē n̄o contingere credendū ē, siquidē idē fundamentū

bet nunc, qd tunc beret: et nos beret ad affirandu͞ e-
ade͞

Veru͞ hic n͞ minus errant Thomistæ qua͞ oculi,
du͞ rectam arundine͞ apprehendunt fracta͞; quapropter sicut
ibi oculi, ita et hic Thomistæ corrigendi ss, ne nos in
errore͞ suu͞ inducant; si. n. ego assererem singulis
momentis mutari accidentia viā in viventibus, et
alia solo nº distincta advenire, qd mihi objicerent
Thomistæ cª hoc asseru͞ paradoxu͞? videmus eamde͞
figura͞, eumde͞ colore͞, easde͞ cicatrices ettª hac, et
sequenti hora, hodie, et heri; ergo n͞ mutant͞ singulis
momentis. O bene! cæteru͞ induo Thomista͞, ut Tho-
mistæ responde͞a. videmus eamde͞ figura͞ in spē,
eumde͞ spē colore͞, easde͞ spē cicatrices hac, et illa
hora, ccedo: eamde͞ nº figura͞, cicatrice͞ ettª nego.
corrigat Thomista visu͞, respondere͞ ego tunc perso-
natus Thomista, qª n͞ minus errat, cu͞ putat eade͞
accidentia nº in vivente manere, hodie, et heri, qua͞
du͞ apprehendit arundine͞ ee cfracta͞: et quide͞ visus
procul dubio erraret existimans ee eade͞ accīa nº sin-
gulis momentis, si singulis mutarent͞ nº s, qd quide͞ cre-
dendu͞ e de facto contingere, et cºnter visus errabit.
Ergo visus, et externi sensus tunc corrigendi, qdº fides alicui

docet, quæ illi dictant, aliudve rō Theologica, aut demonstratio philosophica persuadet: ubi autē nihil ex his corrigendi n̄ ēē, sd sequendi sensus. rō cū ex illorū trahat experientia. solidæ Phiæ magistra. Cū Thomistæ, quibus nihil suppetit ex dictis, sensus corrigant suū intellectū pessime errantē, et in meridiana luce cæcutientē.

Rōē impugnat 2º ex Pᶜ Hurtº. Nulla cā ē, a qua producant illa alia accīa nº, quæ ēē in cadavere Cū ēē eadē: pbat anº, q̄ᵃ pduci n̄ possit ab aëre circumstante, q̄ᵃ cū hic frigidior sit, quā cadaver, n̄ potē illud calefacere... Neq. aër pducere potē albedinē, cicatricē, nasi curvitatē ettᵃ; Cū eiusmi accīa n̄ pducunt a circumstante aëre, neq. pducunt a frā denuo pducta, tū q̄ᵃ sepe accīa, quæ remanent ex corruptō, repugnant frā geniti; si. n. ex vaporibus calidis generet aqua, hæc habebit calorem et quidē n̄ pductū a frā aquæ denuo producta; tū etiā q̄ᵃ frā geniti n̄ hēt virtutē pductivā taliū accidentiū, secus illa cservaret, cuius oppositū oculi inspiciunt, et manus palpant; videmus. n. exiguo tempore interiecto accīa illa interire, aliaq. succedere longe diversa, et sæpe opposita: pulcritudini fœditas,

odori fætor, flexibilitati rigor, candori pallor succedit; cur hæc, et alia accia tã cito corrupta n̄ servant a cadaverica fr̃a, si virtutẽ het illorũ p̃ductivã?

Præterquãqd si fr̃a cadaveris het virtutẽ cicatricis p̃ductivã, cũ sit cã naria, quoties fuerit fr̃a cadaveris in corpore, p̃ducet in illo cicatricẽ, qd experientia damnat. nisi forte dixeris fr̃ã futurã diversã in spẽ ex eo qd corpus cicatricẽ habuerit antecedenter ad mortẽ, et qd tunc introducet fr̃ã speciali cadaveris p̃ductiva cicatricis, alioqñ n̄ introducenda, qd absq; oi fundamento affirmabis. Deniq; neq; ensis, aut instrumentũ aliud, quo ho occiditur, aut brutũ, virtutẽ het p̃ductivã illorũ accidentiũ; ergo nulla e illorũ cã.

Recurris ad Deũ. ad optimã recurris cã, via ibi invenies, sd quo fundamento? n̄ facile invenies: ut qd Deus illa nova accia solo nº distincta p̃ducet, cũ naria nullo pacto sint ad fr̃ã denuo p̃ducenda, sd potius eorũ plurima infesissª sint, et brevi tempore deponenda. qd si naria forent, cur antiqua n̄ ss retenta? certe ad Deũ recurrimus qño urgenti fundamto ad id ducimur; nullũ autẽ funda-

mentu͂ beẽ tale, ut ad Deu͂ nova accidentia p̄ducentē recurras, cu͂ nullu͂ beẽ tale, ut nova accidentia inducas; ꝗ.

Sed iā tibi displicet hæc, et ad mæ sigillationem confugis, asserisq͂ʒ accidentia illa p̄venire a mā sigillata, seu sigillatione mæ: cōtra tñ ē, q̄ vel illa sigillatio mæ ē aliqd substale, vel aliqd accidentale: si hoc; ꝗ aliqd accidens perseverat in mā, a quo oriantur postea accidentia similia in genito; ꝗ nō fit resolutio usq͂ʒ ad mā p̄. si autē ē aliquid substale; vel id substale ē realiter idē cu͂ mā, vel distinctu͂: si distinctu͂, erit frā substalis, qd dici nō potē, supponimus. n. nullā manere frā substalē in mā, du͂ corrumpit cōpositu͂. si nō distinguitur, erit ipsa mā, et hæc indifferens ē scdm suā entitatē ad hanc, et illā frā, ad hæc, et illa accidentia, atq͂ʒ ideo nō potē ee rō determinans, ut potius p̄ducant in genito accidentia similia accidentibus corrupti, quā dissimilia. asserere autē, ut plures asserunt, sigillationē mæ ee, qd præcesserint accīa similia, frivolū ē, qd nō p̄dē dnominatio hæc extrinseca processionis accidentiū similiū, ut nunc p̄ducant alia similia?

S. 3

Aliud argumentũ ex eo, qd accia ɔmunia n subiectentur in fra

Thomistica turba eo vel maxime fundamento ducitur ad asserendã accidentiũ oĩũ resolutionẽ, qd illorũ subiectũ saltẽ partiale sit fra; unde cũ corrupto subto, etiã corrumpant accidentia, quæ in illo ss ꝗ illud. corrupti nobis, corrumpunt ea, quæ ss in nobis. infertur legitime corrupta fra corrumpenda vĩo cuncta accia, nisi forte asserat, qd migrent de subto in subtũ, cuius oppositũ e Philosophicũ dogma.

Inverto Thomisticũ argtũ. Accia n modalia (nã de modalibus certũ e n oĩa subiectari in fra) quæ vocant ɔmunia corrupto, et genito albedo, nigredo etiã n subiectant in fra; ẽg n pereunt pereunte unione, l fra: teneris ad cõ, si admittis añs; ꝗ ideo dicis accidentia n manere, ꝗ n manet fra illorũ subtũ, et migrare nequeunt in aliud: pbo añs: ꝗ quantitas, l. mã, aut utraqß sl sufficiens subtũ e eorũ accidentiũ, ẽg frustra re-

curritur ad frã, maxẽ si talis sit; atq ostenditur in sacra eucharistia, ubi nulla substalis frã reperitur, et tñ reperitur sufficientissimũ subũ albedinis, caloris, frigiditatis, humiditatis, et siccitatis; & qª cũ nullum aliud subũ sit, nisi quantitas, haec ẽ sufficientissũ; neqũe ẽ, cur necessario recurrat ad frã tanquã ad siũ tõẽ subũ.

Deinde impugno efficaciter, qª si accidentia subiectant in frã, dispositiones ligni v.g. subiectarent in fra ligni, et consequenter in eadẽ dispositiones ignis, quibus lignũ disponit ad ignẽ recipiendũ, nã cũ dispositiones ignis se ipsis fraliter expellant dispositiones ligni, recipi debent in illo subiecto, a quo alias expellunt, neqũe aliter potẽ intelligi fralis expulsio, pugnave fralis contrariorũ: praeterquãquod, si dispositiones ad ignẽ, quae in ligno producunt, n subiectant in frã, sed in mã, tunc n erit cur destructa frã ligni destruant, et n perseverent, cũ n destruat illarũ subũ.

Itaqũe dabunt, qª frã ligni recipiat in se dispositiones ad ignẽ: nunc sic; & qª ultª dispositio ad ignẽ inducet in frã ligni, atque adeo frã ligni erit ultimo disposita ad frã ignis, et erit

il tempore in mā cū fra ignis, q̄ fra sit cū
sua ultima dispositione, ita ut in ~~nullo~~ instanti
~~non~~ in quo ē verū, q̄d sit ultima dispositio, in
mā rei ē verū, q̄d sit fra, ad quā ē dispositio;
ergo in illo instanti, in quo fra ligni recipit ul-
timā dispositionē ad ignē, erit in mā fra ignis
et etiā fra ligni, cū recipere nequeat ultimā dis-
positionē ad ignē, q̄d nō ē. ita 1ª cōq. inde probā
quia ultima dispositio ligni expellitur fraliter per
ultimā dispositionē ignis; ergo cū ad hanc expul-
sionē fralē intromitti debeat fra expellens in subiecto
expulsa, fra ligni recipere debet ultimā dispo-
sitionē ad ignē, a qua expellat ultima dispositio pro-
pria.

Et si propter hec dixeris ultimā dispositionē ad
ignē nō recipi in fra ligni, sed in fra ignis in
illo instanti, in quo 1º ē, et fra ligni 1º nō ē, adhuc
posse expelli fraliter, quia licet nō recipiat in toto subiecto
adequato dispositionis ligni, reciperet in mā subiecto
inadequato ~~dispositionis ligni adhuc~~ q̄d sufficit ad expul-
sionē fralē; subinferā; ergo fra ignis nō introducta ē
in mā ultimo disposita; patet cōa, quia si ultima dis-
positio 1º producitur in ipsa fra ignis tanquā in subiecto,

fra

fra ipsa supponi debet ad ultima dispositione, siquide 2224
subtu prius e fra in illo recipienda; neqß alio ex
capite ma dicitur, et prior fra, nisi q e illius sub-
iectu, in quo 1° e producenda fra. Quibus accedit 1°,
qd aia subiectaret quantitate, et eet quanta, atqß ideo
impenetrabilis cu ma 1a, cuius oppositu e manifestu.
Accedit 2°, qd calor, et siccitas ad fra ignis disponen-
tes educerent de pa sui subti, unde, si suae ultimae
dispositionis eet ca materialis fra ignis, hac et illa
eent mutua ce in eode instanti, qa ultima dispositio
frae ignis efficienter attingit fra ignis, ad qua disponit,
et aliunde ignis secundario influeret in dispositione.
Sed aliqui dant adversarijs, qd accidentia reci-
piant eti in fra, et deinde rogant, unde colligant,
qd perire debeant, pereunte fra? qa pereunte subto
inquiunt, pereunt ea, quae ss in tali subto. qua res-
ponsione ita urgent: n minus dependent accia a ca
efficiente, qu a subto: sd pote naliter perire ca
producens, aut oservans accia, qn ipsa accidentia
pereant; q lt fra sit accidentiu subtu, et pereat,
n recte infert, qd accidentia pereant. pt maior, qa
sine ca efficiente nequeunt accia, eti divino brachio
ee, aut existere; pt vo divina virtute absqß subto

ee; q̃ n̄ minus dependent ab efficienti, quæ a subto minus vero probant, quod ignis aquam calefacit, et deinde extincto igne calor in aqua prædictus perseverat. Etsi dicat, quod hic alia causa sufficitur nempe Deus; instant, qui Thomistæ dant formam esse accidentium subiectum; eodem pacto suffici posse aliud subtum, formam videlicet geniti loco subti antecedentis, videlicet formæ corrupti, atque ideo non corrumpi accidentia corrupta formâ, quia illa tunc corrumpuntur, corrupto subiecto, in quo sunt, quando non substituitur aliud, cuius oppositum contingeret in dicta hypothesi.

S° 4

Accidentibus absolutis, corporeis, et non vitalibus assignatur subtum.

Si quæras albedo, nigredo, calor, color, quantitas, et alia plurima accidentia corporea ad formam disponentia non subiectantur in formâ, ubi subiectantur? Henr. quodlib. 8. q. 27. Dur. 1. d. 5. q. 8. Suar. disp. 14. met. sect. 4. Vasq. tom. 3. in 3. p. disp. 194. c. 3. Soto, et alij docuerunt accidentia absoluta corporea a quantitate distincta non immediate in materia, sed in quantitate subiectari. Quorum fundamentum est

Eucharistiae mysteriu, ibi n. quantitas manet sine subto,
q cu illius subtu ma sit, et haec prorsus destructa, sine
subto maneat opus e, du n substituit aliud: at cu
quantitas sit caeteroru accidentiu, quae corporea ab-
soluta ss, coe subtu, sic in illa subiectant albedo
hostiae, siccitas, calor, frigiditas, et alterationes reliquae
ad eas qualitates producendas, l. impugnandas tractae.
nec dici pote accia ea ee in Eucharistia absq
subto, sit e quantitas; q accia ea producuntur a
nalibus agentibus, calor. n. calore producit in hostia,
frigiditate frigiditas, et humiditas humidite, etc. Eg cu
haec agentia nalia producere nequeant extra subtu,
aut per creatione accia, fatendu e illa producere
in quantitate tanqua in proprio illoru subto; cu
nullu ibi sit aliud, ad qd possit recurri. Qd si
absente ma, quantitas e sufficiens, ea accidentia
recipere, etia erit sufficiens praesente ma, qn opus
sit ad illa recurrere, et hoc munere quantitate
fraudare.

Alia ingrediunt via Gabr. in 2o. d. 16. q. 1. a. 1.
ad 1m Aureolus apud Capreol. ibide do 13. q. 2.
a. 2. in argtis 3a 2e xcl. Gregror. de 12. q. 2. a. 2. Sax-
onia. q. 6. de gener.e Alens. 4. p. q. 4. membro 2.

a. 4. Marsilius. 1. de generat. q. 7. Herveus quodlib. q. 10. Fons. 8. met. c. 1. q. 2. s. 4. et 5. Toletus, et Hurt. 1. de generat. ille q. 7. concl. 3. iste dsp. 1. s. 5. Conimb. ibidem. c. 4. q. 4. a. 1. conc. 4. (quis a. 2. declaratione conclusionem temperent) Bubalus, Murcia, et alij asserentes materialium accidentium, quae absoluta sunt, immediatum, et adaequatum subiectum esse materiam. Probant hoc suum assertum 1. Quia materia prima sufficiens est ad sustentanda, recipiendaque illa accidentia; ergo frustra ad inopiam miseri ac debilis accidentis, qualis est quantitas, confugiendum est, ut materialia sustentet accidentia. 2. Quia sicut comparatio confertur forma ad efficiendum, ita confertur materia ad recipiendum: sed forma immediate efficit omnes operationes; ergo materia immediate recipit omnes alterationes, et earum terminos. 3. Dispositio, et forma esse debent in eodem subiecto; dispositio enim sui exhibitione, et positione aptum reddit subiectum, et dispositum; sed formae substantiales non recipiuntur in quantitate, sed in sola materia prima; ergo neque accidentia disponentia recipientur in quantitate, sed immediate, et adaequate in sola materia; secus formae reciperent in subiecto non disposito, cum dispositiones non sint in materia, in qua recipiuntur formae, sed in quantitate, in qua non recipiuntur.

Haec alij: nos autem quaeritur. Non potest unico verbo

tota quaestio adaequate resolvi. Duplex distinguo genus materialium accium non mortalium, nec vitalium; alterum eorum, quae ad formas substales disponunt, ut calor, siccitas, humiditas, frigiditas etta; alterum illorum, quae formarum dispositiones non ss, quales ss albedo, nigredo, lux, et colores medij. Si de prioribus accidentibus sermonem instituamus, dicendum est illa recipi immte in ma 1a. Ratio ad hoc assertum roe illa, qua utitur 2a senta; quia forma, et illius dispositio ee debent in eodem reali subio; cum autem formae substales immte sint in ma 1a, in eadem recipi debent illarum dispositiones. hinc est, ut calor recipiat in ma 1a immte, quia illam disponit ad formam ignis, sicut in eadem recipit frigiditas, dum disponitur ad formam nivis.

Non ideo negare volo, quod calor, frigiditas, siccitas humiditas etta non recipiant etiam in quantitate, vere non in illa subiectant, et recipiunt, nam quantitas ex se receptiva est eorum accidentium, ut in Eucharistia fit, ubi alteratur hostia, et nunc calorem, et siccitatem admittit, post illis depositis, l imminutis frigiditatem recipit, et humiditatem, recipit etiam dulcedinem, et panis saporem; quia eorum accium, quibus ma disponit ad formas substales, capax est quantitas; quod si est capax, cur non recipiet? agens non a quo illa accia producunt in ma, nans illa produxit

in subiecto capaci approximato; vel quantitas, ut probatum est, ex se est capax, et aliunde approximata, cuicumque approximatur materia, ut disponat, cum sint intima praesentia et penetratione vicina; ergo in quantitate naturaliter producent similia accidentia ijs, quae in materia. dixi similia; quia calor receptus in materia distinctus realiter est ab illo, qui in quantitate, et idem est de reliquis accidentibus sicut diversus calor recipitur in 1° palmo ulnae, atque in 2°, et reliquis.

Vnde verum horum accidentium, quae ad formas substantiales disponunt, dici potest materia prima adaequatum subiectum, dici potest et quantitas, non quia ita recipiat una, ut non recipiat alia; sed quia qualibet est sufficiens independenter ab alia, et accidens in una subiectatum non subiectatur in alia; quare sicut in Eucharistia abiit panis substantia, accidentia manent in quantitate, non illa eadem realiter, quae in substantia panis recipiebantur, sed alia simillima, et eiusdem speciei, quorum quantitas erat adaequatum subiectum et praesente panis substantia. quibus solutum manet fundamentum 1ae sententiae, siquidem non nobis potest esse contrarium: illa ergo accidentia, quae in Eucharistia manent, in quantitate subiectantur, ab agente naturali genita, et de sua quantitatis educta, non creatione producta; hoc tamen non obstat, quominus in materia praefuerint alia similia ab agente

nali genita, et de pōā mā educta, quā oīō evanuerunt mā, in qua erant, in nihilū abeunte.

Si vº sermo sit de accidentibus secundi generis; verisimilius mihi ē in sola quantitate subiectari; in illis .n. locū n̄ hēt rō illa specialis, quā inducti sumus ad asserendū mā ēē immētū subtū accidentiū ad fra disponentiū, nimirū qđ fra, et dispositio ēē debeant realiter in eodē subtō. si ḡ nullū efficax fundamentū habemus aliunde, ex quo valeamus colligere accīa eiusmodi n̄ disponentia subiectari immēte in mā 1ª, in qua subiectari videmus in Eucharistia, multiplicabimus subtā, cū id sine urgenti fundamtō efficere prohibeat Phīā. Accedit qđ mā n̄ dicitur alba, nigra, lucida ettª, cū tn̄ dicat quanta, disposita ettª; ḡº ḡª accīā disponentia subiectant immēte in mā, n̄ vº alia, quā dispositiones n̄ sū; secus mā eet alba, lucida, nigra, cū ēē albū sit hēre albedinē, ēē nigrū hēre nigredinē, qđ totū conveniret mā 1ª, si ea accīā immēte subiectarent in illa.

Fundamta 2ᵈ sentᵉ n̄ cōplete pbant intentū. Ad 1ū negamus ēē sufficientē mā 1ª ad oīa accīa, alioqui oīa tā disponentia, quā n̄ disponentia reciperet, cuius oppositū nuper pbatū ē, sufficiens autē ē ad dispositiones, de quibus verū hēt 1ª rō, idq̄ʒ duntaxat pbat 3ª.

Ad 2^m. st oppositio afferatur fra ad efficiendas oes operationes quarum effectiva e (quae etiam conveniunt in totum) ita ma data e sed iam recipienda immediate accia, quorum receptiva e: verum probavi iam nd ee oiz immediate receptivam, sed disponentiam dumtaxat, et reliquorum mediante quantitate.

Opponis. Si in quantitate subiectarentur accidentia, quae ss dispositiones, quantitas redderet disposita ad fram substalem recipiendam, illamque reciperet, hoc in se falsum e, et fieri posse negavi 1° lib. phys. 1a assumpti pars constat, quoniam nihil aliud e subtum reddi dispositum quam recipere, et habere in se dispositiones; quantitas immediate reciperet dispositiones ad fram substalem; ergo. 2a pars pr. quia ubi dantur dispositiones sufficientes ad fram substalem, datur ipsa fra; sed in quantitate dantur recepta dispositiones sufficientes ad fram substalem; ergo et fra ipsa substalis dabitur recepta: tenet coa. minor pr. quia oes dispositiones, quae in ma producuntur, producuntur etiam in quantitate

Concedimus in quantitate recipi oia accidentia, quae ss dispositiones ad fram substalem; ergo redderet dispositam ad fram illam recipiendam? distinguo coens; redderet disposita quoad accidentale, quod dicit vox dispositum ad fram substalem, concedo: quoad substale, nego. Dispositum ad fram duo dicit, et dispositionem, seu accidentia

disponentia ad fra, et pōa receptiva fr. adeoq. rasem
dantur dispositiones, et disposita ad fra substale prius
dispositus importat pōa substale substali fre receptiva;
hac pōa substali quantitati deficeret, ut eet absolute,
et simpliciter disposita ad fra substale, quius haberet
dispositiones accidentales ad illa. Vt autē in aliquod
subiec fra introducat substalis, n satis ē, q dentur
dispositiones accidentales, sd postulat etz pōa substalis,
hinc ē, ut cū in Eucharistia quantitatē introducunt
dispositiones accidentales ad fra vermis sufficientes,
nova mā pducat a Deo, q quantitati, in qua re-
cipiunt illa accidentia disponentia; deficit virtus re-
ceptiva frarū substantialiū, et hac deficiente, quius
adsint dispositiones accidentales, n introduceret fra
substalis. Dixi aliqd simile. Lib. I. phys. si placet
recole.

S. S.

Secundæ, et tertiæ sectionis doctrina impugnat, et propugnat

Obiiunt Resolutores: in corrupte opositi concumpit quantitas,
et reliqua accia absoluta, econtrario fit usqz ad 1a
mā resolutio. Cōā pt; q, l admittunt oia accia ipam
adhærere, l. inhærere? et sic fundamti dissoluto, tota

accia ~~decrescit~~ peribunt, l. nihil et sic etiam ~~decrescit~~ peribunt, quia non est maior ratio. ut potius deficiat quantitas, quam accia reliqua. Pr. arg. quia si in mā remaneret quantitas inferret firmiorem unionem esse mē cum quant.e, quam cum fra substali, quandoquidem agentia, quae sufficiunt ad dissolvendam unionem mā cum fra substali, non sufficiunt ad dissolvendam unionem mē cum quant.e hoc autem falsum esse pr. quia entia per se firmiora sunt, quam entia per accens; ergo unio quant.is cum mā non est firmior; cum sit ens per accens.

Rx neg.do arg. ad prob. do firmiorem esse nexum mē cum quant. et nego esse absurdum, sicut negatur illud est, quod entia per accens firmiora sint aliquando entibus per se. etenim in sententia proa ut distinguuntur, intus, et voluntas firmius uniuntur aiae, quam fra mē, cum dissoluta fra, adhuc prioris nexus permaneat.

Obiiciunt. 2. Quantitas est totius compositi passio; sed avulsa radice passiones decidunt; ergo corrupto composito perit quantitas. Confirmant. 1°. vulgari pronunciato. Corruptis nobis, corrumpuntur omnia, quae sunt in nobis; ergo composito destructo, accia pereant necesse est. 2°. quia si calor praedisponens mā ad fra ignis non corrumperet, et alius adveniret cum fra ignis, calor ante non esset passio ignis denuo producti, cum non ab eo emanaret.

Rx disting.do maiorem est compositi passio ratione eius partis, nego. ratione mē concedo, concedo minorem, et nego conseq., quia non corrumpitur simpliciter mg, quae est radix indissolubiliter recipiens unde compositum radicis nomen obtinet. Ad 1m confirm. resp. quod corruptis nobis sim. vel partes et singulas, corrumpuntur omnia, quae sunt in nobis, non corruptis vero sim. partialiter aliquam. Ad 2m Resp. illum calorem non praedisponentem non esse passionem in 1° illo instanti in quo ignis a calore producitur, ignis, sed in 2° quo emanat ab igne conservante. Si opponas esse quaelibet debere suas passiones habere in illo instanti, ratio in quo 1° est, resp. id esse verum de ~~phys~~ metaphysicis. non de physicis passionibus: seu esse verum de passionibus specificative, non de passionibus sub ratione talium.

Oppon. 1a Phus. qui ita hic ait t.u 23. generationis definitio est mutatio totius in totum, nullo sensibili manente; sed accia sensibilia sunt; ergo nullum accens corruptibile manet in generatione compositi. 2°. idem in Logica c. de substa sic loquitur. corruptis 1is substantiis

impole ē aliqd aliorū remanere. at oppositas ss 1ᵈᵉ substāiā qa q̄ corrumpunt, sicut accia corrumpunt. Ab 1ᵘ dx Arḡ nōē sensibilis n̄ usurpasse sensibilia per se, sed ipsas opposit̄ substantiales, ut dixi initio 1ᵈᵉ q. 2ᵘ ita intellig̃ ē, qd corruptis primis subs̄tis adequate, et sim̃ totis, impole sit ett.ᵃ

C.º 3.

De ALTERatᵉ

et mo, quo exercetur quò ad extensᵉ

Sect. 1ᵃ

Quid alteratio sit stricte, et late accepta

Latissᵉ accepta alteratio ē motus ad qualitᵉ, in qua accept dicimus angelus alterari per motus ad opatᵉ intellectuales, coelus per motus ad lucē. Minus latè ē motus ad qualitᵉ sensibilē. hoc ē, quæ sensibus capitur. Stricte, motus ad qualitᵉ sensibilē habentē contrariū. Strictius accipit a Phis c Phos motu tractu ad quatuor 1ᵃˢ qualitᵉˢ sensibiles, calorē, frigidᵉ, humidᵉ, siccitatē. de hac nobis imprimus agendus ē; differ in eadē, discursus ideo observari debet alterᵉ in penultᵃ acceptᵉ, et horē multa motibusreliquus.

Quib præiactis periucundū excitabimus q̄, an ut Cameleon, et eius ingenij animtes, dū rerū, q̄q suppunt colore reddunt alteratᵉ subeant? Reiᵉ 3 Augᵘˢ Lib. 11. de T.ᵉ c. 2. eā mutatᵉ in Cameleonte ex apprehᵉ oriri, quòd firmiter apprehendendo sibi colores imprimat ubi locus hæc illud̄ invenitᵉ

Exhinc aliquot verba minus nāria resecta sunt.

imaginatio facit casum. Plutarchus asserit esse animal adeo pavid-
ut ex metu colores vicinarum rerum assimulet. Alius e Plu-
tarcho dicere posset lib. de c... nalib. c. 29 here corpus p...
ris foraminibus discretum, vestirique minutissimis corpusculis ex
subiectis rebus attractis

Ego vero cum communi sententia assero camaleontem etiam colores eius mo...
reddere, quia sunt corpora admodum rara, et sicut vitrum translu-
cida. unde sicut vitrum suppositum colorem ita reddit, ut illo videatur
imbutum, ita Cameleon videtur colores illos varios induere. Hu-
ius rei indicium dant Conimbricenses, quia dicta animalia solum referrunt
subiectorum corporum colores; id tamen notant Camaleontem non destitui colore
proprio, id esse lacertae similem, eum tamen non obstare, quominus ad-
ventitios referant. quod si ita habet, dicendum erit quod dubium resolutum
mutatione illa colorum non fieri per alterationem, cum non fiat per muta...
ad colorem ipsum, sicut neque vitrum colores mutat per alterationem

Sed 1° opponitur, quod Cameleon suppositorum corporum colores
1° obscure, post reddit clarius paulatim, quod non fieri potest nisi
successiva alteratione. vitrum vero colores statim refert ea perspicuit...
qua longo post tempore; quod idem in nostro Cameleonte accideret, si
transparentia causa esset, ut colores redderet. 2°. Nam Aris. lib.
2° de hist. animalium c. 7. testatur Cameleontem dum moritur, pallescere
nec suppositos amplius colores reddere; quod non est causa, ut colores
reddat, corporis eius transparentia, quae si causa esset, post interitum
redderet, veluti inanime vitrum. dicamus quod animam defecisse, quae
erat causa diversarum alterationum, quibus varios induebat colores, sicut
admodum homines metu nunc pallent, nunc laetitia rubent, et
per affectuum varietatem colores mutant.

Respondeo ad 1um cum Conimbricensibus quod Cameleon paulatim aere hau...
translucidior fit, et ad reddendos colores aptior. Ad 2um id
accidere ex eo, quod defficiente calore sanguis, et humores ali-
gorescunt, quo corporis perspicuitas obscuratur, et amittitur, et
ideirco ineptus relinquitur Cameleon in pristina munera.

Sect. 2

Eorum impugno sententiam, qui alterationem asserunt interruptam morulis quoad extensionem

Cum qualitates, de quibus in praesentia agimus, extensionem habeant, et intensionem, quid hae nomina sibi velint, explicare operae erit. Extensio est plures partes qualitatis in pluribus partibus subiecti, singula in singulis. intensio vero plures partes qualitatis in eodem puncto, aut parte subiecti. Extensionem igitur non esse motum successivum continuum, sed morulis interruptum opinati sunt Ferrara - 8. phys. q. 7. Sonc. 8. met. q. 22. Capreol. 1. sent d. 13. q. 2. a. 2. Aegid. q. 26. putarunt enim ignem, v.g. dum applicatur ligno, haerere tantisper, et partem minimam (quam minimum naturale vocant) ligni disponere, et post in instanti producere calorem in tota illa parte minima. statim aliam partem disponere et post in instanti calefacere. et sic deinde. Supponit haec sententia calorem, ignem etc. petere determinatam portionem diligentiae in infinitum, scilicet qua esse possint non vero sub minori sed de hac alibi. Supponendum tamen est agentia petere determinatam suae activitatis sphaeram, quam transilire non possint, nisi ab aliis adiuta.

Hoc posito contra dictas morulas arguo. Demus ignem produxisse partem caloris minimum in parte minima aquae, et in morulas, quae immediate post est, ignis calorem producet in aqua parte sequenti, Lnd.? si hoc. contra quia causa naturalis otiabit, quia nihil deest, nec obest. patet quia ignis habet virtutem approximatam, Deus habet concursum paratum (nec enim per Deum stat) et contrariis resistentia non superat ignis activitatem nullum quae adest impedimentum. si dicatur, dicam habet oppositum.

1a solutio est, quod ignis partem sequentem ad calorem disponit, coaptatque media quaedam raritate calori praevia. sed contra, quia aqua prius calescit, quam rarescat, et haec rarefactio non est dispositio ad calorem. probatur antecedens, quia cum medio calore rarescit aqua, praeterquam quod si globus soli exponatur tepescit, et incalescit, nec tamen rarescit, alias globus infringeretur contra experientiam. ergo non semper praecedit raritas ad generationem caloris. Accedit quod illa raritas producitur successive, Lnd.? si hoc constat eadem difficultas, et

instaurari debet factum ergo. si 1us cur non idem de calore etiam mar. c. fictitium sit ignis calorem ad sui introd. prius disp. pet. neg. etsi expuls. contrarii requirat, hanc ipse gstat entit. propria, non supponit aliunde factum.

2a Solutio, qd in illa morula debellat contrarium, debilitatum ut in inst. seqti, vincat vis. Sed contra e q. 1 contrarium p aliquid corrumpit, 1 nullum? si 1us, tam vigorosa manet frigiditas in fine morulæ, atque initio ad resistendum, quare non manebit debilitatum contrarium, immitiguq. si 2us tenemus admittere ignem in illa morula aliqd caloris producere, cum q medio calore frigiditas formaliter expellat, et non aliter, qd q in morula quavis instaurari possit. dicendum est continue caloris, et quavis alterat. exerceri quoad extens. Confir. 1o. qa ius alteratio non est una, sed infinita. ait non Aris. qd non est unus motus, si intercedit quies. Confir. 2o ex Tolet. Rarefactio conjuncta c. motu locali, qa non fit rarefactio, quin locus acquiratur; sed localis motus, est continuus secundum hos; ergo et ipsa rarefactio, quæ est alteratio quædam.

Sect. 3.

Quid nos sentiamus de alterationibus dum contrarium abest.

Si, dum contrarium abest, passum sit intra agentis sphæram, simultanea erit alteratio; at si passum illam ingrediatur successive, successiva erit alteratio. prima huius resolut. pars plerique adstruunt. 2a tradidit Aris. 2. de aia tu. 70. utraque tn cofsa e. sed ut 1a pars supponit eodem pacto producendam esse qualitatem contrarium ex se habentem, quando contrarium abest, atque contrario carentem, ita ut si hæc simultaneæ, et illa, etta. ro. p hac suppone; qa c. contrarium resistere nequeat productioni, quando non est existens, 1 præsens, perinde se habet, cum ita est atque si illius qualitatis, et product. contrarium non esset; sed si non esset contrarium

qualitas illa, et productio carerent contrario; ergo quando secundo habetur, abest; codem pacto habent qualitas, et productio, atque si contrario carerent, itaque eodem pacto philosophandum est de qualitate et productionibus, quae contrario carent et quae contrario non carent, si illud abest.

Sed 1.a pars probatur. Agens naturale naturaliter producit in passum debite applicatum, Deo concursum non suspendente, aut contrario non resistente; sed quoad agentia in casu nostro, habent passum totum debite applicatum, et Deus non suspendit concursum, nec contrarium resistit; ergo naturaliter producent in toto passo. maior certa, cum optima. minor probatur. Debita applicatio est talis constitutio passi, ut sine nova approximatione virtus agentis possit illud attingere; sed virtus agentis attingere potest omnia, quae sunt intra illius sphaeram absque nova approximatione; ergo omnia, quae sunt intra agentis sphaeram sunt debite applicata.

Hinc probationem sumit 2.a resolutionis pars; namque agens naturale, positis vibus requisitis naturaliter operatur, si caetera adsint, et unum desit, ea proportione producet, qua positum fuerit requisitum, quod deest, sed in casu nostro caetera adsunt, et solum deficit applicatio agentis ad passum, quae successive ponitur; ergo successive in illos producetur qualitas, et alteratio contingit successive.

Sect. 4.

An eodem pacto philosophandum sit de alteratione quoad extensionem praesente contrario.

Etiam hic dupliciter considerandum est passum contrario imbutum, intra, et extra agentis sphaeram, illam tamen successive ingrediens. quando secundo posteriori modo fuerit, indubitatum est, quod successive alteretur, quoad extensionem, namque si successive alteratur passum contrario liberum ob meram applicationem successivam, cur non idem dicendum de passo habente eandem successivam applicationem dummodo est? nunquam contrarium successionem auferet.

Pergamus ad aliud, quando totum passum contrarium habens intra sphaeram agentis absque successione est. Murcia 1. de gen. disp. 21. q. 2. Rub. c. 9. tr. 3. q. 2. n. 103. crediderunt alterationem tunc exercendam successive quoque ad extensionem: probant communiter hoc argumento. Extensio, et intensio qualitatis sunt realiter idem; sed intensio producitur successive praesente contrario;

et extensio . cum optima. maior certa, et minus cum sint defendit. Instari potest 1. ideo alteratio exercet successive, quoad intensum, quia resistat contrarium; sed contrarium etiam resistit quoad extensum; ergo contingit alteratio successive. Urget. Plus virtutis requiritur ad destruendas sex gradus frigoris in totidem partibus subiecti, quam ad destruendas duas ex illis octo, si essent in eadem parte subiecti; sed si duae ex illis essent in eadem parte subiecti non sufficit, si successive agere possit illas convincere; ergo a fortiori non poterit omnes simul vincere. Et sint in totidem partibus maior est, quam plus infrigidarent octo illae partes, quam duae in eadem subiecti. ergo plus virtutis ad octo illas, quam ad duas requiritur. Instari 2. Agens fortius agit in proximum, quam in remotum; ergo et citius prius; quia agens fortius citius producit. Instari 3. Ignis applicatus ligno producit calorem externum usque ad partem D: post ignis cum calore producit ad maiorem distantiam, et deinde ad maiorem, crescente producti caloris intensione et extensione; hoc autem successive esse non possit, si contrarium non resisteret quoad extensum; probo, nam cur non producit ignis cum calore D in parte E remotiori, statim atque productus est ab igne calor D; nam statim est virtus sufficiens ad producendum cum igne in parte E quae iam est intra activitatis sphaeram; sed quia producet in partibus requisitis calor.

Sect. 4. 5r

Aliud nihilominus me Veritas docet.

Oppositum tamen experimur, cum manum ad ignem expandimus, sentimusque manus externe calefactam, quam experientiam urgeo hunc in modum. Demus sphaeram igneam inclusam in lignea in hoc instanti A. ut gemma in annulo, immediate post producet sphaera ignea calorem in totam superficiem concavam sphaerae ligneae; ergo intensum ans est, quia omnes illae partes superficiei concavae attingantur ab sphaera ignea, in omnibus producat calor, necesse est, vel in nulla, cum non sit maior ratio unius partis, quam alterius, et non omnium habeat viam requisitam. Nec dici potest quod solum hoc in superficie accidat, quia si calor producit in tota superficie, et non in intimis partibus profunditis, quas circulariter trahit, dabit modus caloris trahitivus sine partibus mollificandis, et trahendis; praeterea quia cum partes aeque bene sint

applicatae, nō erit maior rō, quare in una potiūs, quā in alia pducat calor.

Dices haectenus dicta vera ee., inde tñ nō recte colligi, qd quoties passus e intra agentis sphaeram pducat in toto alterat. simultaneeq quoad extē, si alia ptes remotiores sint, pximiores alia. Sed solutē istam in hunc mōm redarguo. Pars A ignis nō pducit in ptes ligni A, B, C, D ettā, q̄ ignis agit in ptes inaequaliter ɔstitutas praesente ɔtrario, pbo ans̄ immte post instans applicationis ignis nō agunt ignis B in ligno B, et ignis C in ligno C ettā, sed agunt adiuti ab igne A. (cum agentia nalia, qdo ɔiuncta sunt, per eandem actū ɔcurrant) q̄ ignis A nō solū pducit in ligno A, sed etiam in B, C, D ettā, secus nō adiuvaret tunc ignem B, et C ettā, q̄ nō pducit in ptes inaequaliter applicatas. Negās dicas ex eo qd ptes ɔtinuent; nam si in superiore sphaera lignea, loco linearum eent scissurae, sphaera ignea pduceret nō calorem in oibus ptes scissis, cum nō in una, et nō in reliquis?

S° 6.

Quarta sectis argta diluo

Ad 1m argm ɔcedo maiē, et distingo minē: sed intensio pducit successive, quia intensio e, seu ɔparatione facta ad ptes cum quibus efficit intensē, ɔcedo minē, quia extensio e; seu ɔparatiāe facta ad ptes cum quib. efficit extensē, nego minē. Declaro. Calores A et B existentes in 1° palmo quantū dupliciter possunt ɔparari, 1 inter se, 1 cū A et B palmi sequentis; si inter se ɔparent. successive pducunt, prius A post B, qa sic ɔsiderant, quia ɔstituunt intē; si ɔparent cū A et B palmi subiqtis, nō pducunt B cū B et A cū A qa sic ɔsiderant, quia ptes extēs sunt. Ad 1am ɔfē distingo maiē, qa resistit taliter, ut nō vincat 2a pars, qdo vincit 1a ɔcedo maiē; qa utcumque resistit, nego maiē. distingo etiam minē. taliter, ut vincat ɔtrarium

in. 2ª pte. subti eo tempore, quo vincit in 1ª, concedo; secus nego minorem. Ad id quod urget, negatur maior, quae est falsa aperta et in illo exemplo sphaera ignea comparat. ligneae docetq; experientia, cum et quod contrarium subti A non est aequaliter resistat subti B; alias ambae ptes. essent in eodem subto A, ambae resisterent aequaliter per modum unius, nec ullo vinci possent, quod vincatur; quod secundo sunt in diversis subtis, quae sic quasi solitariae certant. Ad 2ª consequentiam negatur causa, Ad rationem enim agens citius producit in proximum. i. breviori, s. eodem tempore producet plures ptes. caloris in proximioribus quam in remotioribus. Ad 3ª consequentiam concedo illam successionem quoad extensionem, dico tamen id per accidens contingere, quia datur successiva applicatio ad ptes. subsequentes ratione virtutis additae per intensionem, ex qua, et priori agente resultat potentia productiva ad maioris sphaerae, et dictis. Ad interrogationem. Respondeo quod ignis solus cum calore tunc producto usque ad D. non habet intra sphaeram suae activitatis ptem. E. habebit immediate post, quia tunc erit facta additio intensionis, quae cum successive fiat, successive acquirit agens maiorem sphaeram sed de his alibi uberius.

Quaestio 4.

Quo pacto Alteratio contingat quoad intensionem

§. 1.

Quaestionis Resolutio, et Probatio

Sententia est Conimbr. 1. de g. q. 2. a. 2. Suar. disp. 46. metaph. s. 3. nº 8. et aliorum plurimorum, alterationem quoad intensionem successive exerceri praesente contrario (nam de eo absente certum est omnes sentire non contingere). Potior pro hac pte. ratio experientia nititur, manus enim frigida igni applicata, non derepente summum recipit calorem; sed paulatim incalescit successive a calore immigrante, ac deturbato frigore. Cum autem ea ratione inducatur calor, qua frigus pellit, calor successive manum occupat, cum frigus successive depulsum sentiamus. Asserunt nonnulli successionem

hanc n̄ ee ɔtinua, sd moralr interrupta. cos iq im-
pugnavi quoad extensꝰ; eodē argtō utere, ut quoad intensꝰ
impugnes.

Nec minus falsū eꝭ, qd Toletus ait lib. 2. de g̃ c. 3. q. 6
ad 2ᵐ negans alterꝰ quoad intensꝰ sl fieri absente ɔtrario,
et facta debita applicatᵉ, qᵃ, ut putat, intensio qualitatis
carentis ɔtrario ħet resistᵃ intrica partes latitudꝰ gradualꝭ
quā nalē agens nequit sl superare. Fallit sane nā ex
sola ɔtrarij resistᵃ, L successiva applicatᵉ alterationis orit
successio, g̃ ɔtrario deficiente, nulla erit intensꝰ successio si
agens debite sit applicatus. Resistᵃ autē illa a Tolet fingit
n. n. magis resistit agⁿᵗⁱ ɔservanti gradus intensꝰ latitudē, quā
1° producenti; sd n̄ resistit ɔservanti; g̃ nec 1° producenti.

Sect. 2.

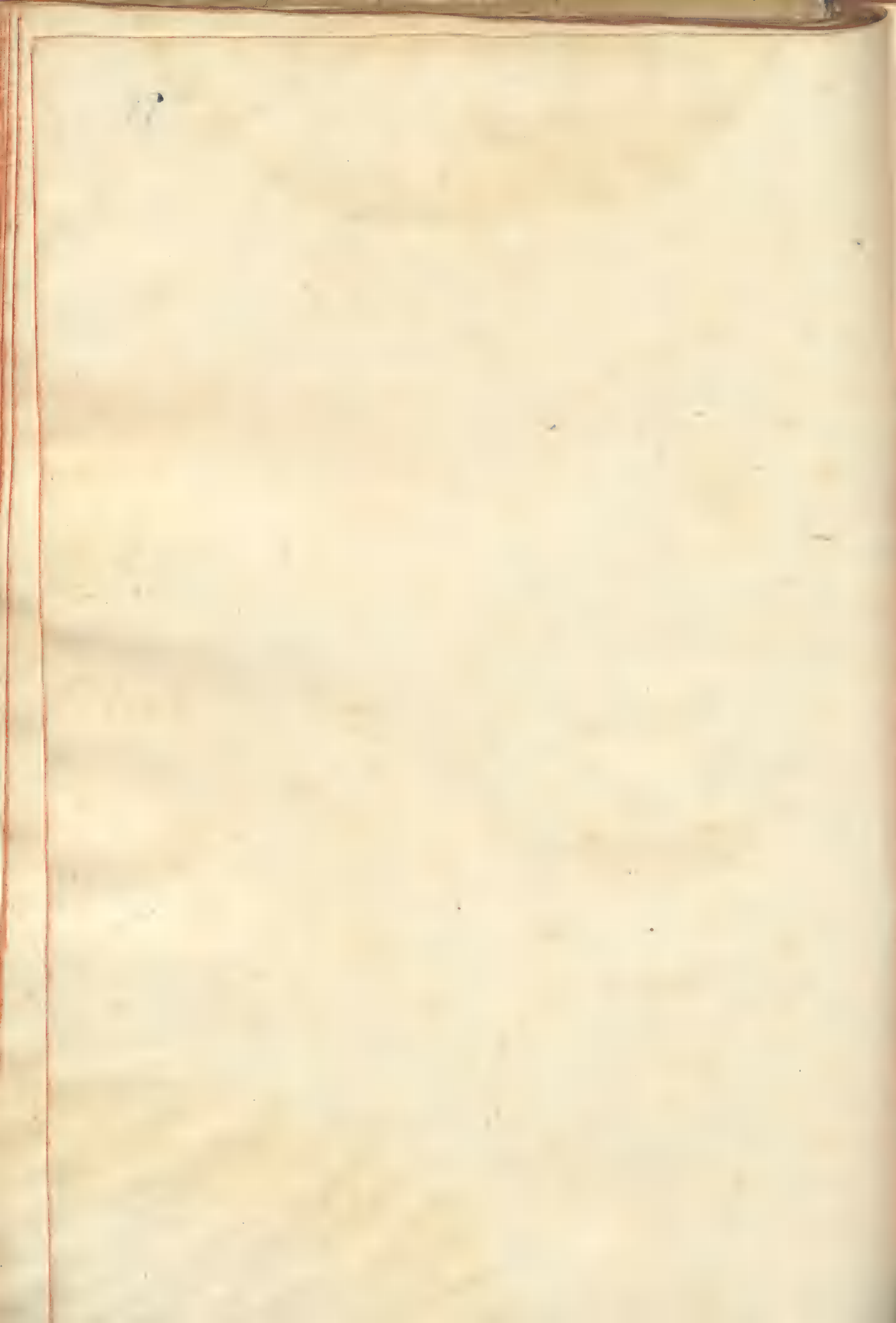
Mascula nos molestat obiectio.

Adverte n̄ nobis fore ɔtrariū Aresp. 8. phys. t. 13. quia dixerit
Dicere alteratꝰ fieri ɔtinue eꝭ adversari valde manifestis
nā, ut bene Dimōs reprehendit Ibi Heraclitū viā ee
in ɔtinuo motu; qd sō falsū ee ɔstendit.

1ᵘˢ g̃ argtū eꝭ, o Contrariū nequit prohibere ignē a simul-
tanea producᵉ; g̃ sl fit alteratio. pr ans; q 1° producit ab igne pars
A caloris presente ɔtrario, et pellit pars A frigiditatis. maior
eꝭ activitas ignis ad producenda ptꝭ B caloris, retenta ptᵉ A,
quā eꝭ resistᵃ frigiditatis; g̃ in eo instᵗ, quo producit pars A,
producit pars B: pt ɔᵃ, q tunc ignis aliqd producit, q ad illud
producendꝰ ħet maiꝰ activitꝰ, quā ɔtrariū resistꝰ n̄ accedit, qd
immte post producꝰ pᵗˢ A producit ignis pᵗˢ B; sd nihil ħet
ignis immte post, qd n̄ habuerit antea; g̃ si post produxisse
potuit calorē B n̄ obstante resistᵃ frigiditatis, et eamdē
ptꝭ B producet, q producit A, n̄ obstᵉ frigidit resistᵃ. Urgetᵘʳ
qᵃ ignis sl ɔservare potest calorē ut septē, presente frigidit; g̃
et 1° producere. ans pr casu qui ignis produxerit in subto ca-
lorē ut 8, quē ɔservat; applicet in ptᵉ tporis A. frigidū ut 8.

n' destruet nisi calor et umor, ex quo ut l nos concedimus. reliqui v' id demonstrabunt' p'ente oratio.

R

Quæst. 11.

An qualitatis corporeæ intensio ab extensione realiter, seu ratione distinguatur

Sect. 1.

Ad controversiam ea præmitto, de quibus esse non debet controversia.

Aliqua sunt apud omnes certa in hac materia; alia, quæ licet in se controversa sint, nobis tamen sunt certa, et de illis ideo non debet esse controversia, quia probata alibi sunt. et in primis certum apud omnes est non quamlibet intensionem identificatam esse cum qualibet extensione, cum sit apertum primi gradus intensionem non identificari cum intensione 2i; neque intensionem unius partis cum extensione alterius. 2o Certum est apud omnes nomen extensionis non accipi in præsenti pro formali extensione proveniente ab ubicationibus, sed pro materiali, seu pro partibus extensis, alioquin manifestum esset ex dictis in nostris

Physicus intensio caloris ab eiusdem extensione formaliter esse distin-
ctam, cum calor intendatur per calorem, et non per ubicationes; ex-
tendatur vero per ubicationes, non per calorem tanquam per formam.

3º Nobis certum est aliquem caloris intensionem esse,
quae nullam habeat extensionem, et e contra aliquam esse extensionem caloris
quae nullam habeat intensionem: 1us patet in calore subiectato
in aliquo indivisibili subiecto, ille enim intensionem habet, nullam tamen
extensionem, siquidem consurgit ex solis indivisibilibus quoad in-
tensionem. 2us constat in extensione, quae constat ex partibus indivisibi-
quoad intensionem, quarum aliae extenduntur, et ponuntur post
alias; in mea enim sententia has partes esse admittendas patet ex
doctrina Lib. 6. phys. Unde colliges intensionem caloris sub ratione
non importare identitatem realem cum extensione, siquidem haec
ab illa, et illa ab hac potest separari.

Sed neque mihi dubium est, quin intensio caloris exi-
tens in subiecto extenso realiter distinguatur ab extensione
eiusdem caloris existentis in eodem subiecto. Vix hoc au-
cum stupescis; sed audiendus reus prius, quam sententiam in
illum feras, et condemnes. Intensio caloris claudit
suo conceptu, et entitate unionem intensionis; partes enim ca-
(etiam si existant in eodem subiecto) non sunt intensio .....
seu ablata unione extensionis, quia calor non extenditur formaliter
aut entitative per unionem intensionis, sed per continuat-
quia intensio caloris distinguitur realiter ab extensione eiusdem
existentis in eodem subiecto; patet consequentia, quia ea realiter dis-
tinguuntur, quorum unum claudit entitatem realem quam non

n̄ claudit aliud.

Quod adeo verũ ē, ut auc. generaliter ꝑnunciare quamlibet intensiõ caloris distinctã ee realiter a qualibet extensiõe caloris eiusdẽ adequate, aut inadequate accepta. Rõ eadẽ ē, q̃a qualibet intensio caloris claudit unionẽ intensionis; hanc nulla caloris extensio claudit; ergõ qualibet caloris intensio a qualibet extensiõe eiusdẽ adequate, aut inadequate accepta diversa ē realiter, seu distincta.

Unde colliges, quo pacto respondendũ sit obiectioni illi, quæ fieri solet ꝯa successivã alterationis ꝑductionẽ præsente ꝯtrario. Intensio, et extensio qualitatis identificantur realiter; sd extensio ꝑducitur sl; ergõ et intensio: neganda. n. ē maior sic absolute accepta, et n̄ intellecta m̃o inferius explicando.

Ut igitur locus detur q̃ n̄ de extensiõe caloris, sd de extensiõe entitativa intensionis ipsius sermo ee debet. igitur rogamus, an intensio caloris a sua extensione realiter distinguat, aut saltẽ rõe. Etenim ꝯa hunc sensũ unionis ex intensiva extensio ad intensionis extensiõ spectabit, quis n̄ spectet ad extensiõ caloris intensi. Et sine dubio ad hoc dubiũ aut Doctores dirigunt præsentẽ ꝯversiõ, quis n̄ oẽs subtiliter notaverint discrimen inter extensiõ intensionis, et extensiõ caloris intensi, q̃d n̄ parũ interest ad rectã

Sect. 2. Quæstio decisa quoad dist realē, essalē, et rōis.

Pr Fons.a 8. met.æ c. 3. q. 3. § Ut q docuit intens, et extens n sō nominibus, sd etiā inter se ee distinct quā doct etiā tuetur Aguilonius; sd si recte utrāq expendat, n tam cōi sentæ ɔdicunt, quā veritatem aliquā ex sectē præcedente positis ɔtendunt, et docet maxē Fons.a, qui suā ɔfirmat ɔcl ex eo qd intensio ad idē subtū, seu intus tendit, extensio vo ad diversū subtū, seu ad extra tendit; unde clare ɔstat n loqui de intensē et extensē entitativa eiusdē subti.

Quidquid tn de hoc sit, ea opinio admodū cōis, vera, et ubi plausu recepta e, quæ asserit intens, et illius entitativā extens ee realiter idē. rō efficax, q ut duo realiter distincta sint, necessario debet hre unū aliqd, qd n hēat realiter aliud (dixi hoc, et pbavi in Dialectica) sd nihil hēt realiter intensio qd n hēat realiter illius extensio; q n distinguuntur realiter. ostendo minl, q si aliqd hēret realiter intensio qd n extensio, illud accipio, et rogo, an post illud veniat extens, l. ante illud sit aliquid entitatis intensionis l. n? si e, cū illo efficiet extens intensiones

atq; ideo claudenda erit in extens.e intensionis, nec propter illud una ab alia distinguet. si n. habet ante se aliqd, neq; post se, iterum rogo, v. est divi., v. indiv.? indiv. esse n. potest, q.a nihil indiv. esse potest versus extens.em ois a. p. antecedentibus, et subsequentibus decisum; si v.o sit aliqd div., erit extensio, ac proinde claudendum n. so. in intensione, sed etiam in eiusdem extens.e.

Itaq; si aliquid dicatur claudi in extens.e intensionis, qd n. claudat in ipsa intens.e; ergo.a q.a illud n. pertinebit ad entitatem intensionis, et consequenter neq; ad illius entitativam extens.em; siquidem entitativa extensio fit per entitatem, v. partes entitatis rei, quae entitative extendit; igitur illud, qd assignas clausum in extens.e pertinebit ad intensionis realitatem, v. n. pertinebit ad entitativam extens.em intensionis. Redigo ad compendium argtum. Intensio per suam entitatem dumtaxat entitative extendit; et per suam entitatem dumtaxat entitative intendit: ergo qd n. spectat ad entitatem intensionis, n. spectabit ad entitatem extensionis; secus entitative intenderet per aliquid, qd n. esset de sua entitate; et qd n. spectat ad entit.em extensionis, n. spectabit ad entitatem intensionis; alioqn aliqd esset in entitate intensionis, qd n. constitueret inadaequate saltem entitativam extens.em eiusdem intens.is, qd est impossibile.

Hoc eodē argtō pbo neq; essaliter distingui intens. a sua entitativa extensē. Nullū gratū essale clauditur suo scptu intensio, qd n claudat in suo eiusdē extensio, et eōā; ḡ n distinguunt essaliter: pbo hanc tōq;, qā, ut aliqua essaliter distinguant, opus ē, unū claudat gratū aliquod, qd n claudat aliud.

Approbant hoc Magistri noviores; sd tn addunt, q licet n distinguant essaliter, distinguunt roē ratiocinā penes explicitū, et implicitū roē diversorū ɔnotatorū: hoc ego ferre n possū, valide impugnavi in Logica hoc distinctionis genus, nec verbū repetā. videat curiosus sectē. 6. q. 7.: studiosus totā questionē. inveniet planè nullā rois ratiocinatæ distē inveniri posse per mera ɔnotata, aut diversitē merā in mō cognoscendi, nisi ex pte rei ipsius aliqua intrīca diversitas reluceat: qd si nulla talis inter extensē, et intensē invenitur, nulla distē rois ratiocinata distinguentur, q ratiocinante, et sine fundamto in re. S.° 3. aliqua dicta vnr obstare.

S.° 3.

Aliqua dictis videntur obstare.

1.° obstare vr prædicta resolutī, qd intensio qualitatis successive pducat, impugnante ɔtrario, extensio v° st-

tanee, ast est impossibile duo esse idem realiter, et eorum unum successive; alterum produci simultanee: ergo extensio, et intensio realiter distinguuntur. 2º Potest fieri, quod crescat intensio, quin extensio crescat; ergo non sunt realiter idem. Probatur consequentia; quia si re ipsa essent idem, aut utraque re ipsa cresceret, aut neutra. antecedens ostenditur casu, quo calor subjecti palmaris intendatur magis, ac magis; tunc cresceret intensio caloris in illo subjecto, ut manifestum est, et non cresceret extensio, quia non extenderetur ultra illud subjectum palmare. e contra etiam crescere posset, et augeri extensio, intensione non aucta, si calor ut duo subjecti palmaris ad aliud subjectum expandatur saltem a Deo; tunc enim potius decresceret intensio, quam cresceret; et tamen cresceret extensio; signum ergo est satis apertum realis distinctionis inter intensionem qualitatis, et eiusdem extensionem.

Sed etsi admitteretur identitas realis, neganda non esset distinctio rationis, quae in hunc modum suaderi potest: illa distinguuntur ratione, quorum unum cognosci potest, non cognito alio: sed potest cognosci intensio, non cognita extensione; ergo haec ab illa saltem ratione differt. minor probatur, quia potest cognosci intensio in ordine ad partes in eadem parte subjecti, quin cognoscatur in ordine ad partes in diversa parte subjecti; sed quando priori modo cognoscit, et non secundo, cognoscit intensio, et non extensio; ergo potest una cognosci, alia non cognita.

Haec haberi solent maxime a iunioribus, qui non parum laborant, et sudant in solutione invenienda, velim-

quamus illos laborantes, et ad 1.m verum distingo maiorem intensio producitur successive, sed non extensio eiusdem intensionis, nego mai., sed non extensio eiusdem cum extensione alterius intensionis existentis in alia parte subiecti, concedo mai. concedimus etiam min., et negamus conseq. itaque sicut successive producitur intensio partis A, sic successive producitur entitative extensio eiusdem intensionis partis A; at sicut etiam sicut extensio partis A non producitur cum extensione partis B, sicut etiam non producitur intensio partis A cum intensione partis B, quia prima quando una producitur, non producitur alia; et cum asserimus praesente contrario produci calorem non quoad extensionem, solum ostendimus, quod quando calor producitur in hac parte subiecti, etiam producatur in alia sequente; non vero quod partes entitativae extensionis eiusdem subiecti, seu intensionis existentis in eodem non producantur. Cum autem dicimus intensionem produci successive, e contra intelligimus, non quod diverso tempore in hac parte producatur intensio, et diverso in illa non n. producitur intensio in hac, et in illa; sed quod partes intensionis eiusdem, seu existentis in eodem subiecto, successive producantur, impugnante contrario. Unde constat non fieri comparationem in utroque casu inter intensionem, et solam extensionem eiusdem (sed inter extensionem alterius intensionis) nam si sic esset, dicendum foret successive produci entitativam intensionis extensionem, sicut producitur ipsa intensio. Alijs verbis me respondisse ad hoc argumentum memini quaestione 3 huius lib. sectione 6. sed doctrina eadem est.

Ad 2.m distinguit ans.; potest fieri ut crescat

intensio, quin crescat entitativa extensio eiusdem: negat antecedens: quin crescat extensio alterius intensionis concedit: probatio non probat ibi extensionem entitativam non crescere, quando quidem aliae partes extensae adveniunt in alias in eadem parte subiecti, ut constituat intensio; sed solum probat, quod ea maior extensio entitativa non sic crescat, ut maius spatium, vel subiectum magis extensum occupet, quod nos fatemur: sed quid inde contra nos!

Neque magis urget, quod additur, nimirum extensionem crescere posse, non crescente, sed decrescente intensione, si partes intensionis unius subiecti dispergerentur a Deo per diversa subiecta. Teneamus enim quod si tunc corrumperetur unio intensionis, vel aliquid ad intensionem spectans, mirum non esset, si extensioni conveniret unum, et intensioni aliud, quia iam non manet eadem entitas intensionis, et extensionis, sed diverse supponamus (per possibile, aut impossibile) absque ulla corruptione, novave productione eaque mutatione contingere. tunc non decresceret entitas intensionis, sed neque cresceret entitas extensionis, sed dumtaxat daretur mutatio subiecti, aut loci in aliquibus partibus illarum; et sic quidquid realiter de una diceretur, dici posset realiter de alia.

Quod additur pertinet ad rationes millies a me solutas in Dialectica locis citatis supra. Breviter vero nego minorem: ad probationem concedo maiorem, et distinguo minorem: sed quando priori modo cognoscit, et non secundo, cognoscit intensio, et non extensio entitativa eiusdem, nego minorem. et non

extensio facta cum calore existente in diversa p[arte]
[in]cedo mini[m]. De hac 2a extens[ion]e n[on] dubitamus, sed de
qua nequit n[on] cognosci cognita intens[ion]e: neq[ue] ex cog-
nitione ad unum conotatum, et n[on] ad aliud arguit dist[inctio]
ro[n]is in re sic cognita, nisi ad ea conotata ordi[nem]
dicat intricum, et essale.

Dices intensio indilis continuantium m[agis] p[ar]tes n[on] ...
extens[ionem]; [er]g[o] n[on] semper dat identitas realis, aut
inter ~~ex~~ intens[ionem], et illius extens[ionem]. R[esponde]o in q[uaesti]o[n]e plane
sermonem ee de intens[ion]e, qua h[ab]et extens[ionem]; n[on] de illa
qua extens[ion]e caret; idq[ue] manifeste supponimus, cum
de intens[ion]e, et sua extens[ion]e q[uaestionem] resolvimus. q[uaestio] 12. de uni[one]
qua p[ar]tes intens[ionis] int[er] se uniunt[ur] et c[um] subto. S. 1. dari unionem
gradu[m] intens[ionis] c[um] subto pr[imo], et qualis illa sit ostendit[ur].

Q.o 12.

De unione, qua p[ar]tes intens[ionis] inter se uniunt[ur], et cum subto.

S.o 1.

Dari unionem gradu[m] intens[ionis] cum subto pr[imo], et qualis illa sit, ostenditur.

Facile suaderi pote[st] unio gradu[m] c[um] subto; nam qualitas

aut qd vis aliud accens unitus debet ee subto, qm aliud fieri possit vi nali. hoc mirabile fecit Deus in euchari-stia, qd quantitas absqs subto eet. sed gradus oes intensi accens ss; debent ergo uniri cu subto. Sed nec aliquis admittat oes gradus subto unitos, n tn immte, sd 1us immte, reliquos vo mediate, quatenus 2us unitur 1o, qui immte unit subto, et 3us quatenus unit immte 2o, et medio hoc copulat 1o qui solus e immte unitus subto, sicqs de reliquis cu pportione. oportet animadvertas oes gradus intensionis pductos ee actne generativa, seu eductiva; hoc pprius e agentius nalius, ut n nisi generatne suos effus pducant. et cu gradus oes intensionis ab agente nali pducti sint, actne generativa, seu eductiva pducti erunt.

Modo. Ea quae pducunt generatne, de pa subti alicuius educunt, uniuntqs immte subto, de cuius pa educunt. Docui hoc in physicis; ergo si oes gradus generant, educunt de subti pa, et immte eide subto uniunt. Nec dicas ita ee, caeteru n oes gradus eide subto immte uniri, sd 1us gradus quantitati, 2us 1o, 3us 2o, et sic de alijs, quoniam facile evinceris. etenim cu oes gradus caloris existentis in quantitate B educant de pa quantitatis B, oes habebunt immediata unione ad quantitate B, ex nuper dicta: qd autem educant oes de pa quantitatis B, pr, qa n educunt de pa alterius pris quantitatis alia in illa pte eet,

n̄ in B: L. si in B in duplici eent subto. necessȩ educit illius de pã aliorũ, secus calor in ca recipervet, et subiectaret, qd inauditũ hactenus e. damus q oẽs gradus intensionis alicuius subti imm unionẽ serve, et inharentiã ad tale subtũ; gradus loris quantitatis ad quantitatẽ; gradus caloris subto subetẽ.

Admissa hac unione inharentia, ut nario adm tenda e, illius fabricã meditemur, debere ee dimensã in qualitatibus trinã dimensis existimo p; q illa unio copulat ptes trinã dimensas adaequat sm totũ cũ subto, efficitqȝ ut oẽs subtũ informent illiqȝ inhaereant; in quo differt vel maxe ab unione tinuationis, quae lt uniat ptes cfundas, n̄ illas uni sm totũ, sd sm aliquid sui; ut in sficie constat. ob aliã roẽ in spiritis physice spletis admittunt unionẽ informationis trinã dimensã. praeterquã qd unio qua titatis trinã dimensa admittitur trinã dimensionis qd per illã immte uniat subto sm trinã dimensi cur n̄ idẽ pariter idẽ in unione inharentiae gradu intensionis dicendũ erit?

Quod si e trinã dimensa, ptes cfundas habebit cies, lineas, et puncta; quibus oibus assignare tros uniendos. per ptes cfundas inharentiae ptes calores uniant ptes cfundis subti; per sficies inhaere tia sficies caloris sficiebus subti; per lineas lineas

caloris in lineis subti; et per puncta denique unient caloris puncta in punctis subti. Quod servat inhaerentia debita proportione et correspondentiam cum toto, et subiecto; et talis in sua dimensione, qualia sunt extrema.

Intimius adhuc penetra unionem istam inhaesionis, et invenies partes componendas unicum munus habere dumtaxat, nimirum partes componendas caloris subiecto reddere agglutinatas, et inhaerentes: superficies vero, lineas, et puncta duplex; nam superficies ultra hoc, quod est reddere superficiem caloris inhaerentem subiecto, habet continuare partes componendas unionis inhaerentiae: et linea, ultra rationem inhaerentiae, habent rationem continuativarum; continuant, non partes inhaesionis latas, sed puncta longas; atque idcirco partes componendae inhaesionis solummodo habent rationem informationis accidentalis; indebilia illius, non solum informationis, sed etiam continuationis nam vendicant.

Advertas tamen oportet unionem primi gradus et ab ipso realiter esse distinctam, et ab unione 2a, 3a etc. est quidem distincta a gradu, quia ut probatum est 1o physicorum unio ab utroque extremo realiter est distincta. ab unione etiam 2i, quia unio primi existit, et existere potest sine unione 2i, et huius unio destruitur non destructa unione primi. constat hoc. quia destructo 2o gradu, destruitur illius unio, et adhuc perseverat 1us subiecto inhaerens, sicut et est inhaerens antequam 2us, aut 3us producatur, quando in productione datur successio.

Inferes: quod dantur infinitae uniones adaequatae, et non distinctae inter se. nego consequentiam. illae uniones neque non distinctae

ss, neq; adaequatae, quia partes unitae per illas non ss absolute, nec e converso, neq; entia adaequata, quia divisa non ss. praeterea quamvis non uniant immediate ratione sui, uniunt mediate ... extremorum, quatenus una suo termino immediate unitur, et mediante hoc unitur cum alia inhaesione. constabit hoc inferius.

Sed rogas, ubinam subiectetur unio haec inhaesionis in subiecto caloris, an in calore ipso, qui per illam subiecto inhaeret? in utroq; tanquam in subiecto adaequato inhaesionis, et in quolibet tanquam in subiecto partiali, de utriusq; potentia educitur, ut diceba[m] 1. phy. q. 9. s. 4. de unione compositorum substantialium, et leviter attigi de unione accidentium, seu inhaerentia, cuius ratio inde petenda, ne absq; indigentia longiores efficiamur.

Sect. 2.

An det unio intensiva graduum inter se, et illa sit ab unione cum subiecto distincta

Non minus certum est gradus uniendos inter se, quam cum subiecto, in sententia graduante qualitatem, quia gradus efficiunt continuum quoad intensionem, et continuari nequeunt gradus nisi per unionem; ergo gradus versus intensionem habent unionem, qua innodentur. neq; sufficit, quod uniantur eidem subiecto, ut dicantur uniri inter se quoad intensionem; tum quia plura accidentia eidem subiecto inhaerent, nec tamen efficiunt intensionem, aut uniuntur quoad illam, sicut videre licet in candore, et nivis frigiditate, siccitate, et frigiditate eiusdem. tum deinde, quia si Deus

ut pote duas f(or)mas substales unica m(ateri)a incarceraret, et suis vinculis religaret, nequaquam illae f(or)mae intensionem efficerent, aut uniri dicerent quoad intensionem; ergo ad hoc ut fiat intensio non satis est uniri duo cum subiecto, nisi etiam uniantur inter se.

Sed neque sufficit, quod eidem subiecto inhaereant, et ulterius uniantur inter se, ut intensionem constituant; quia si Deus omnes partes quantitatis unius hominis continuatas (ut nunc sunt) penetraret, et in eadem m(ateri)a per inhaerentiam collocaret, adhuc non constituerent intensionem, sicut neque partes substales corporeae f(or)mae eam constituerent, quibus eas cum sua continuatione extensionis eidem m(ateri)ae penetratas copularet. imo in n(ost)ra, et probabili sententia omnes partes unionis substalis subiectantur in a(nim)a rationali, nec tamen ex talibus partibus continuatis inter se resultat intensio. ergo requiritur specialis unio, quam vocamus intensionis, qua copulantur gradus inter se, ut intensionem efficiant.

Non ita consideres hanc unionem intensionis, quasi eadem omnino idem sit omnium graduum nexus; unio enim 1.i gradus cum 2.o diversa est realiter ab unione 2.i cum 3.o, et ab unione 3.i cum 4.o etc. non eadem est, quia unio priorum est ab unione graduum posteriorum omnino independens, et una perire pote, alia extante; quare sicut ibi admittuntur tot partes inhaerentiae, quot intensionis, non aliter hic totidem partes unionis intensionis admittimus realiter inter se distinctas, et a gradibus, quos uniunt.

Et quemadmodum de inhaesione adaequata dixi esse trine dimensam, ita de unione intensionis adaequata dicendum est esse trine dimensam (et talis erit in sua dimensione

qualibet unio intens. qualia fuerint extrema in illa, quia cum non sit unio continuationis in rigore, quae partes confundat secundum aliquid illarum copulet, et non secundum totum: sed vere uniat immediate trinam dimensionem adaequate, habere debet trinam dimensionem, ut dicebam de inhaesione, et per partes confundat unit quoad intens. partes caloris confundat; per superficies unit quoad intens. partes caloris latas, seu superficies, per lineas partes longas, seu lineas, et per puncta puncta. Eamdem doctrinam Iuniores docent contra trativa intensionis (quae tam a parte ante, quam a parte post admittit P. Suar. disp. 46 metaphysicae. s. 4. n. 9. et 10.) nam de illis asserunt, quod intensione careant, quamvis sint trine dimensa, eo quod trent adaequate partes intensionis trine dimensam, et non solum secundum aliquid ut trativa extensionis.

Cum hoc tamen stat, quod unio intensionis sit indivisibilis quoad intens.: etenim si divisibilis esset quoad intens., intensa esset, cuius oppositum probatum est in praecedentibus. Neque satis est habere profunditatem, et trinam dimens., ut dici possit divisibilis quoad intens. siquidem unio formae substantialis, et quantitatis, aut cuiusvis alterius accidentis trine dimensi, et intensionis incapacis est trine dimensa; sed non intensa, divisibilisve quoad intens. Et quidem divisibilitas quoad intens. in unione contingere deberet per plures partes in eadem parte subiecti ad eundem terminum uniendum tratas; et unione alia trine dimensa unitas, quod unioni intensionis minime competit, nulla enim est caloris pars, quae duas uniones intensionis ~~cum eadem~~ parte immediate tret tanquam summam cum gradu sequente.

Restat modo difficultas, e cujus enodatione maxima ex parte pendet unionis intensionis, et inhaesionis enucleatio, an sit unio dicta, intensionis, qua gradus uniuntur inter se distincta sit realiter ab unione, qua uniuntur cum subiecto? Apud veteres nec tactam invenies difficultatem hanc: noviores aliqui attingunt; caeteros vero, quos ad manus habui, adeo obscure loquuntur, ut vix eorum mens colligi possit. Iuniores communiter supponunt esse realiter distinctas, et tanquam de talibus loquuntur in suis disputationibus.

Ast ego post altam, et seriam negotii huius meditationem, in quendam incidi discursum claritati rei difficilis non parum servientem. aperiam, quae cogitavi. 1us gradus caloris subiecto suo inhaeret per quamdam unionem, quae non est unio intensionis (nisi forte admittat [illegible] imitans cum P. Suario) siquidem non supponit alium caloris gradum, cum quo 1us uniat quoad intensionem; ~~quam~~ 1a [illegible], quare illa 1a unio erit inhaesionis solummodo, et non intensionis; super hunc 1um gradum advenit 2us, qui secum affert unionem intensionis, qua cum 1o agglutinatur; haec unio intensionis non est distincta realiter ab unione inhaesionis 2i gradus cum subiecto, sed illum unit intensive cum 1o, et inhaesive cum subiecto: similiter 3us gradus affert aliam unionem a prioribus distinctam, qua unit intensive cum gradu antecedente, et inhaesive cum subiecto, atque sic de reliquis proportionaliter. unde quando corrumpitur 8us gradus, non duae uniones corrumpuntur, altera, qua inhaereret subiecto,

altera qua uniret quoad interv. gradui 7°. sed una
s., q. utrumq. munus praestabat; et quae dixi
unionibus graduum ... et de unionibus
graduum, et partium proportionalium intensionis.

Ex quibus facile colliges, quo pacto decidenda
illa dubitatio, an unio intensionis realiter differat
unione inhaesionis eiusdem qualitatis? affirmanda est realis
inter utramque. ratio ex dictis est aperta, quia unio adaequa-
ta inhaesionis claudit aliquam partem, quam non claudit
aliter unio intensionis; haec autem nihil claudit, quod
claudat realiter unio inhaesionis; quae distinguunt rea-
notissima ... si ans est verus. probo sic; quia ~~in unione~~ inten-
~~sionis nulla~~ pars est, quia in unione intensionis nulla
pars est, quae non sit inhaesio cum subiecto: at aliqua pars
unionis inhaesionis est, quae non sit unio intensionis. (quod

Si vero comparemus non adaequatam inhaesionem cum adaequata
unione intensionis, sed inadaequatam cum inadaequata, affirman-
dum est, quod nulla unio intensionis distinguatur realiter ab u-
nione inhaesionis illius gradus, aut semigradus, in quo
inhaesive est; quaelibet distinguatur ab illa, quae
debet esse inhaesione, et a reliquis etiam, quae subiectant
inhaesive in alijs gradibus.

Ad cuius rei intelligentiam oportet animadvertere
unionem intensionis non subiectari inhaesive in utroque
gradu, quem immediate unit, alioquin unus in alio recipe-
retur, siquidem unio illa esset receptio in utroque extremo
et nullo alio ex capite forma in materia recipitur, nisi quia

utriusq; unio in utraq; recipit, ut explicui 1 phys. q. 7. a. 4.
deinde q. illi idem gradus haberet duas inhaesiones ad subtum, q.
admittendum n. est, max. sine urgente fundamento. hoc in
ferri ptr. q. 1us gradus v.g. inhaeret per quandam in-
haerentiam subti, antequam 2us adveniat, et 2o adveniente
novam inhaerentiam ad subtum reciperet tanquam sub illius
subti inhaesionis, qd sane est xa dicta loco citato phys. ut
subto inhaereat.

Subiectat itaq; unio inhaesionis primi gradus in
1o gradu, et in subto illius inhaesive; unio vo inhaes.
2i gradus subtat inhaesive in 2o, et in subto illius;
adhaesive vo in 1o, qa hic est mere trium unionis intens.
n. subtum, de cuius pota educat.; ad mm, quo dixi de une
hypostatica, qd eet quasi adhaesive in supposito dio, et
inhaesive in humanite. Quae autem dixi de un. 2i
gradus cum 1o, intellecta volo de unionibus reliquorum gra-
duum cum antecedentibus.

Neq; mirum est, qd unio eadem tot exerceat officia,
nimirum unire gradum 2um c. 1o, et c. subto, qa sicut continu-
ativa unionis corporea intensionis uniunt partes unionis
cum partibus, et formam cum ma; ita unio intensionis unire
potest gradum cum gradu, et cum subto. et quidem si eadem
unio totum praestare potest absq; ulla repugnantia, ut qd
multiplicandae erunt aliae, maxe qa etiam admissa une
inhaesionis distincta realiter ab une intens., n. vitat,
ut eadem officies inhaesionis partes uniat inhaesionis inter se,
et insuper calorem cum subto. hoc speciale discrimen eet

inter partes unionis intensivae, et indivisibilis; quod illa dumtaxat extrema; illa qui se unirent: neque superficies unionis uniret superficiem 2i gradus cum superficie 1i, et superficiem 2i cum superficie subiecti, insuperque continuaret partes unionis intensionis cum partibus confundis.

Video posse obijci quod sint admittendae infinitae adaequatae, nisi concedat, quod eadem unio singulos gradus singulis, et subiecto uniat; quia illa unionis intensivae essent eidem subiecto religatae, non tamen essent unitae inter quia non unirent se ipsis, et hoc est falsum, cum aliae possint sine alijs; unde evidenter apparet unam unam alterius: non unirent per alias uniones, et sic unionem daret unio, fieretque infinitus processus; neque unionibus advenientibus ad copulandam unionis intensivae instaurari posset superius argumentum.

Nihilominus frigidum est huiusmodi argumentum. negamus infinitas uniones adaequatas. ad probationem dic eas uniones non uniri immediate inter se, sed mediate, quia inter partes, et unionis mediat pars caloris intensi, quod satis est, ut dicant unionis adaequatae; quemadmodum continuativa cal non dicunt unionis infinitae adaequatae, quia uniunt saltem diate ea ratione, qua dictum est, licet non uniant immediate in ter se.

Replicas, saltem actiones, quibus producunt dictae un erant infinitae, et adaequatae; illud sine litigio concedimus hoc probant, quia neque mediate, neque immediate uniunt. Haec replica, quae instantiam patitur, posset quis in adversarium

retorquere: act^s quae tranr ad p^tes inter^{se} erunt indita, et adaequata; illud concedit; sed quaero, an uniuntur inter se mediate, aut immediate. quod si dixeris uniri mediate ratione terminorum quatenus una pars cum alia unitur, et ipsa unit per unitiva. dixero et ego idem, partes uniones mediate uniri inter se, et ratione illarum uniri act^s. addidero dictas act^s trahi ad terminos inadaequatos, seu partes, non ad adaequatos, seu tota. actio autem adaequata habere debet terminum, qui adaequatus sit, et totus

S.^o 3.

V. unio intens^{is} hactenus explicata, sit de conceptu intens^{is}?

Non ad has minutias omnes descendunt universalioribus stanti, et communioribus, tamen quia nihil me fecisse arbitror in re diffi-cili, nisi tenuissimos etiam atomos ad Solis radios revocavero praesentem controversiam placuit seorsim examinare, ne Mei in aliorum errores, et ignorantias labantur, qui plane con-fundunt intens^{em} cum calore intenso.

Et in primis un^{em} intens^{is} postulari necessario ad intens^{em} certum esse debet inter graduantes, siquidem illa deficiente, tota intens^{is} fabrica dissolveretur, et gradus abirent in cumulos rudes, et incompositos. sed neque in dubium vocari debet in quo, an dicta unio sit de essentia partium qualit^{is} intens^{em} constituentium. credo non esse certissimum partes negantem, quia potest Deus unionem intens^{is} destruere, et gradus ipsos in rerum natura conservare, non minus, quam materiam, et formam unione penitus extincta; quod nequaquam efficere posset, si graduum conceptus quidditativus intraret

intensionis unio.

Quibus potest accredere Deus posse gradus diversarum partium subti in eodem subto collocare, et une intens. inten. fabricare: indicium evidens, qd unio intens. ex conceptu qdditativo sit graduum ipsorum; itaqe si de calore in tenso sermo sit, putamus dicendum n ee de illius conceptu unionem intens., qa calor ille, qui intensus e, potuit in extensus, et intens. minus bere, et minus sine tri un amittendo.

Dicant Ores hac bere vi de calore intenso significative accepto, n de illo reduplicative. sd qa hoc v puto, et sape impugnavi docta reduplicativarum, et praeiacen dubitat. formo de intense ipsa, an. s. de illius essa, et qdditate sit dicta unio, quis n sit de qdditate partium intens. constituentium, n secus atqe de une compositi substal dictum e.

Semper putavi v, q intens. unio de conceptu sit, et qddite intens. impellor ad ita sentiendum, qa illud e de essa rei, quo pracise pereunte, etsi nihil aliud pere perit res; et quo n posito, etsi ponant reliqua, res n nit: sd pereunte une intensionis, etsi nihil aliud pe patiamur, perit intensio; et illa n posita, quis reliq oia ponant, n ponitur intensio; qg de huius concepte, et e unio intensionis. integer syllus pendet e pbate mino cam in hunc mum pbo. intensio e qdam compositum, et continu quoad intens.; sd corrupta une intens. n manet compositum qd ex illa resurgebat, qa iam gradus n perseverant uniti neqe continuati; qg n perseverat amus intensio, atqe ideo

perit. hinc fit 2.a minoris pars a nobis probanda, nam si praecise ablata unione, quis reliqua maneant, non manet intensio, seu aufertur; ergo non ponet, positis reliquis, nisi etiam unio ponatur. probo conseq., quia reliqua via sine unione non sufficiunt, siquidem existunt destructa unione; et adhuc non constituunt intensionem. his adiungi nullam aliam rationem reddi posse, quare non constituant intensionem plures gradus in eodem subiecto positi, et non uniti unione intensiva, sed continuationis, nisi quod unio dicta est de intensionis essentia.

Sed cum unio intensiva de facto beat esse inhaerentiam graduum in subiecto, restat investigare, sub qua ratione pertineat ad intensionis essentiam. utrum an qua inhaesio, vel qua unio intensiva est, aut denique sub utroque conceptu? nec dubium esse debet, suppositis dictis, quod unionem inhaesionis realiter identificatae unionibus intensionis sint de realitate, et entitate intensionis, quandoquidem ea, quae realiter idem sunt, eamdem fortunam realiter sortiuntur, quare si dictae uniones sunt inter se realiter identificatae, et una est de entitate intensionis, etiam et alia.

Loquimur sub ratione formali, an illa unio ad intensionis conceptum pertineat, qua intensionis: an qua inhaesionis est. videbitur forte alicui sub utroque conceptu spectare debere ad intensionis quidditatem, quia quolibet conceptu deficiente, interiret intensionis conceptum, demus enim perire conceptum unionis intensiva, manifestum est perire conceptum intensionis; sed et periret pereunte conceptu inhaesionis ad subiectum, quia sine inhaesione ad subiectum non essent gradus in subiecto: at intensio solum fit per gradus eidem subiecto inhaerentes; ergo pereunte ratione inhaesionis, periret intensio.

Aliter credo opinandum esse, si vera veritas opinio est, quia eo praecise quod intelligatur gradus uniti unitae, quin nihil aliud intelligat, intelligit intensio; quia ad conceptum intensionis non pertinet unio, qua inhaesio, sed qua intensiva est: ans. pr., quia posita sub illo conceptu gradus unirent se intensive; sed nihil aliud est intensio, quam continuum quoddam quid intensive; ergo. Et 2ª vero posita sola inhaerentia graduum in subiecto, non intelligit intensio; quia inhaerentia qua taliter pertinet ad conceptum intensionis, sed unio praecise qua intensiva.

Neque argumentum in contrarium aliquid convincit, pereunte inhaesionis conceptu non esent gradus in subiecto. sed cum additur quod intensio fiat solum per gradus eidem subiecto inhaerentes distinguendum est; de facto non fit intensio nisi per gradus eidem subiecto inhaerentes (quin non pertineat ad intensionis conceptum quod ita fiat) concedendum est: ita ut pertineat ad intensionis conceptum quod ita fiat negandum est. Quod fiat intensio per gradus existentes in subiecto, quasi per accidens est intensioni eo quod non detur agens naturale potens gradui gradum unire intensive extra subiectum; at Deus sua absoluta potentia facile id potest; non quia possit extra subiectum intensionem efficere per unionem, quae de facto datur, quia cum sit sola inhaesio, unio caloris cum subiecto, ab hoc nequit realiter separari nisi per corruptionem; sed quia conceptui intensionis praecise qua intensio est formaliter, non repugnat, quod fiat extra subiectum, et aliqua unione potest intensionis, quae non esset sola inhaesionis gradus unire potest. neque in hoc contrarius est Sto Augustino libello in decem categ. magis et minus qualitatibus neganti in abstracto, ut constat ex dictis supra illo. q. 9. 2e 3.

Sed neq iuste existimabis me ... radicatores ... recidisse, eo qd unionem intens. ad intens. conceptum, et e q reno caverint, q illi non augebant per se qualitates, sed unionem dumtaxat; imo neq quaslibet unes, sed unes inhaes., quibus magis, ac magis qualitas in subto, cui inhaerebat, radicabatur: at ego has a conceptu intensionis eliminavi; qd si radicatores admiterent, non iam radicatores, sed graduatores esent appellandi.

C.° 13.

De subto alterat., seu intens.

S.° 1.

An subiectum indivisibile, sit subiectum intens.?

De subto dili nulla e, neq ee pote dubitatio, e. n. manifestum per se dile, et extensas quantitatis, aut mae recipere intens. De subto indili corporeo disputamus, an illud sit intensionis receptaculum? Pr Toletus. 1. de gener. q. 16. cum Paulo Veneto in summa. c. 24 docuit indile corporeum non posse subire alterat., intensionemve recipere, per se, sed per accidens. Alij vo absq hac limitat. (qua sanum sensum ... pote) absolute sedunt, qd indile corporeum sit intensionis gremium. Pater Ruv. hic c. 4. q. 4. tt. 4. no 131. Pr Suar. ds. 40 met. s. 9. Melchior Coronado. 1. de gener. q. 7. a. 5.

Bacon, Murzia, et Hurt. 3a Albertus de Saxonia. q. 1.
Marsilius q. 20. relatos a Magistro Vañez. hic c 9. q. 4; et q.
sent valde com.

Quae, ut aiunt, probat efficaciter partes ex physicis subtili
v. g. quant, aut magis 1o dare indivisibilia continuativa v. et non
alia, quibus partes extensae continuantur. neque aliud est sentiendum de
qualitate corporea externa, et divisibili, quae doctrina ex continuo petita in
omnibus corporibus extensis idem convincit.

Modo sic argumentor. si indivisibilia quantitatis non reciperent intensa
qualitas externa non esset continua quoad extensionem in aliqua parte
hoc est manifeste falsum, alias divisa esset in duas suas partes quoad
extensionem, quod nec Deus ipse efficere potest. antecedens ostenditur; quia
indivisibilia interius continuativa quoad extensionem reciperent in quant.
continuativo, vel non sed in partibus ipsius quantitatis continuatis. si
1o dixeris, indivisibile quantitatis recipiet intensionem, quae ex illis in
divisibilibus in eodem indivisibili subiecto receptis coalescit intensio, ut intendi
dicam. 2o autem dici non potest probo, quia indivisibilia illa, aut existe
tarent in parte ante continuativum, vel sequente, vel in utraque
sed ultimum dici non potest, nisi admittatur in duplici loco continu
ativum, sicut et ipsa partes ante, et subsequens, in quo subiectatur
sed neque dici potest 1o, aut 2o; nam si 1o dicam, non attingeret
immediate qualitatem sequentis partis. Si 2o, non tanget immediate qualit.
partis antis, cum tamen opus sit, utramque immediate tangat, ut eas
vere continuet, et uniat. probo assumptum, quia pars quantitatis non
continuativum non est immediata secundum locum parti sequenti, neque enim
(mediat. n. continuativum subiecti inter locum unius, et locum al-
terius; et praeterea quod non tangit illam immediate, sicut per immediatum recur

tangat ostinuativum interiecium; quia neque ostinuativum existens in priori parte attinget immediate qualitatem in sequenti parte existentem, aut existens in sequenti attinget immediate partem qualitatis existentem in antecedenti. Idem argumentum fieri potest de reliquis ostinuativis. atque ideo concludo intensionem futuram diversam, et distinctam quoad omnes partes extensionis, nisi in indivisibilibus ostinuativis subiecti recipiant ostinuativa qualitatis indivisibilia.

Sed videamus iam qua ratione bene inferat, quod subiecti indivisibilia intensionem recipiant. certe, cum indivisibilia caloris, quae ostinuant partes quoad extensionem, copulentur invicem ex dicta superius per indivisibilia unionis intensionis non minus ostituunt intensionem in subiecti indivisibili, quam partes in subiecto divisibili; cum hoc tamen discrimine, quod intensio indivisibilis subiecti non erit extensa; intensio vero subiecti divisibilis erit extensa. Immo bene confirmari potest intentum; quia illa indivisibilia caloris unita per indivisibilia unionis intensionis non uniuntur quoad extensionem, quia hac carent; ergo uniuntur quoad intensionem, illamque ostituunt in suo subiecto indivisibili. Amplius roborat experientia, qua superficies magis, ac magis lucida fit, quo magis, ac magis ad luminosum accedit. ergo quia recipit maiorem intensionem.

Meditare nunc miram proportionem, et artem, quam in se habet intensionis fabrica. habet intensio partes confundas, unionesque confundas, quibus illas copulat quoad intensionem. habet etiam ostinuativa, quae quoad extensionem partes confunda onectunt, alia ad partes caloris, alia ad partes unionis extendendas tracta. Tandem habet sua trativa ad totam extensionem intensionis trahendam. Ex his sibus cum extendit intensio, relinquit in partibus subiecti confundis partes intensionis confundas, in ostinuativis ostinuativa; in trativis

deniq. trativa; hac arte, ut im. externa, et cfunda subti relinquat calori cfunda. copulata quoad interq. cfundas unionis interi; in otinuativis v. relinq. otinuativa caloris quoad interq. unita per otinuativa un. interi; et deniq. in trativis reponat trativa caloris unita quoad interq. per trativa un. interi. unde q. ut otinuativa caloris quoad externq. sint qd absolutq. interq.; otinuativa v. unionis interi sint modi a. oq. q., q. tq versus externq., quq versus internq. sunt, versus internq., caloris; versus externq., unionis.

Obis Arq. 1. de gener. t. 64, ubi in hunc mod. loquitur, ut autq paullulq digredientes dicamus, qdq. quae indilia ss impatibile ee, nullamq. pass. efficere ... e.] Ex quibus sic argtr qdlibet indile ee impatibile ... e.? q. nullq recipere internq. et etq necesse, et oppositum erit impole. gt. coa, q. interne res alterat, et alterat patitur. Rx Phq. a Leucippum disputare, et ex ... doct. colligere, qd insectilia, seu indilia corporea, ... n. possint, nec agere; atq. adeo neq. posse fieri calidis frigida, e mollibus dura ett. hoc autq, ait absurdq e., ett.] cbat intentq in sent. Leucippi; ... patit. nisi per vacuq, et hoc n. reperit in corporib. indilibus, quae solida ss, ut ipse Leucippus etq fatetur. Q. praeterea inter verba citata immte post illa impatib. ae. oclusit parenthesi hoc (n. n. fieri pote, ut quidquam patiat, nisi per vacuq.)

Sed omissa Pho. objicies argtq, qd multis ...

cuiusdam ingenium nobile male torsit. Si indivisibilia subiti extensionem, intensionem recipiunt; vel in continuativo extensionem initiante et agenti proximiori produceretur tanta intensio, quanta in parte sequente, vel maior, vel minor? quodquod elegeris, in praecipitium te dejiciet; non primo minor quoad primum partem, quia si tanta intensio produceretur in continuativo initiante, quanta in parte continuata, non fortius ageret agens in proximum, quam in remotum, siquidem tantum producit in continuativo, quod est agenti vicinius, quantum in parte, quae remotior est. quoad 2um etiam, quia si maior intensio admitteretur in continuativo, quam in parte, unius continuativum erit sine parte continuandum, quod est absurdum. probatur, quia in continuativo quantitatis non recipiuntur nisi continuativa extensionis caloris intensi, et unionis intensionis ex dictis; ergo cum excessus intensionis non habeat partem continuandam quoad extensionem, unius continuativum admittit sine partibus continuandis. Denique quoad 3um patet ostendi, quia si partes haberent maiorem intensionem, quam continuativum initians, fortius operaretur agens in remotum, quam in proximum, quo nihil falsius; non ergo indivisibilia recipere possunt intensionem, aut alterationem.

Respondeo tantam intensionem in continuativo producendam, quanta in parte indivisibili sequente non aliquid sui ad impugnationem dicitur esse, sed per accidens ratione agentis ratione impedimenti ex parte extrinseci producendi in proximiori, quia cum unius sit, et esse nequeat sine partibus modificandis, obstat, ne producat, nisi vel adsint partes, atque ideo non producitur intensio maior. illud autem axioma agens fortius agit in proximum, intelligitur quando de se est si aliunde non impediatur, ad aliudve determinetur;

q^a n̄ raro ɔtingit, qd in remoto mai^s intens^e q^a dua-
roe reflexionis, quã in proximo, ut suo loco mon-
trabo; ẽ q^a ɔtingere poterit aliq^do, qd tantũ, et n̄ plus in
proximiori, quã in remotiori.

Ais saltẽ hoc ẽ ɔcedendũ, qd m̃i diversarũ partium
efficiant intens^e, cuius oppositũ nos docuimus in superiori
q^e 10 §. s. ultima. ubi ideo ab actione exclusa ẽ intensio
q^a p^tes trahant ad diversos gradus, n̄ ad eundẽ. ver
q^a ibidẽ hoc argumentũ solutũ ẽ § Opponis ad finem
illũ te remitto, q^a aliq. obiect^e ad me video volitare.

Si indilia subti reciperent intens^e, puncta unirent
c^o punctis, et ex solis punctis saltẽ tanquã ex 1° ɔponen-
tibus ɔtinuũ coalesceret, qd ẽ absurdũ. pr̃ sequela, q^a in
puncto n̄ nisi puncta recipi possit saltẽ vi nali; ẽ q^a in-
tensio, quæ recipit in puncto quantitatis resultaret ex
solis punctis ɔtinuativis caloris quoad extens^e, et partis
unionis intens^e, et quoad extens^e. Hoc, qd tanquam
absurdũ objicit, veriss^e, et sanæ doct^e ee pbavi. [illegible]

Sed videamus qd hic reant, qui nos ibi im-
pugnant. asserunt v^o ee qd ex illis indivisibilibus caloris
et unionis coalescit intensio dilis quidẽ quoad intens^e
indilis v^o quoad extens^e, neqß mirũ ee, qd puncta cum
punctis uniant, aut qd aliqd dile quoad intens^e ex punctis
ɔstituat, et in aliquo puncto ois indili subti recipiat, accu-
mulantqß exempla sine numero. O quã longe alij hic [illegible]
ibi fuerunt. in oibus laudo eos.

S.º 2.

An modi indiles intensae queant alterari, non alteratis partibus, aut è contra, non alteratis modis?

Melchior Coronado. hic. q. 7. a. 5. sc. 1. aperte docuit indilia quantitatis alterari non posse partibus non alteratis; citat Arem c. 9. huius lib. t. 46, redditque rationem, quia nullum agens nale potest aliquid s. dile, s. indile in solis indilibus producere, quin producat sl. aliquid producatur in partibus dilibus. Posset confirmari, quia agens nale nequit agere in extremis, quin agat in mediis; cum autem inter indilia modalia medient partes, non poterunt alterari media intensae, nisi etiam alterentur partes.

Hoc amplius urget, quia naliter in modis indilibus non producuntur nisi modi qualitatis, at nullus agens producere potest modos sine partibus; ergo nullus agens nale alterare potest modos, quin etiam alterentur partes; alioquin illi qualitatis essent absque partibus modificandis. Nisi forte dicas modos illos producendos cum suis partibus, s. has tamen non produci in subto, et sic non opus esse, quod alterentur partes, aut produci in ipsis indivisibilibus; verum si hoc neas, in utroque modo peccas, quae nulli agenti nali facultatem concessit, ut partes qualitatis extra subtum relinquat, et intra illud terminativa, s. ut corporeo puncto extensam, seu profundam qualitatem corpoream copulet.

Quis hac Melchioris resolutio consona sit inter eos, qui sane diffe attingunt, egoque recipiam rationem agentiae nalis

sublunariis, at vi Dei probabile censeo posse contingere alterat. omnium indivisibilium modalium quantitatis absque alicuius partis alteratione, quia nulla apparet repugnantia in unione quadam intensiva et extensiva talis modi, et sicut partes confundas unire possit quoad intensionem partes confundas qualitatis, non tamen possit illas unire subiecto, at sicut indivisibilia possit et indivisibilia caloris unire inter se quoad intensionem, et non cum indivisibilibus subiecti. tunc sine dubio contingeret alteratio modorum, non partium; quia partes qualitatis manerent a Deo conservata extra subiectum, quod in loco illius.

Hac eadem ratione probabile redditur, quod partes alterari possint a Deo inalteratis omnibus indivisibilibus; quia non videtur impossibilis unio intensionis, cuius partes sint imbibitio partium qualitatis in partibus subiecti; indivisibilia vero sint uniones indivisibilium qualitatis inter se, non vero cum subiecto. de potentia vero ordinata, hoc est impossibile; quia, ut supra dicebam de alteratione indivisibilium sine partibus, agens naturale operaretur in extremis sine operatione in medio, et etiam quia manerent indivisibilia extra subiectum, si partes qualitatis existentes in partibus subiecti essent continuae, aut si non essent continuae, divisa essent omnia, quorum quodlibet repugnat.

Sed cum hactenus de indivisibilibus cum partibus copulatis quaesierit, dubitare posset aliquis, an aliquod indivisibile a partibus separatum alterari possit? Respondent negative communiter Doctores; quia implicat. quod indivisibile a partibus sit avulsum. vide Soncinas, et Suarez apud Coronadum supra citatum; quod non solum verum est de indivisibilibus modalibus in omnium sententia propter specialem rationem modi, cui repugnat separatio a partibus, sed etiam de absolutis punctis in materia; quia partes eiusmodi indivisibiles absoluta dependentia tenent in suo conservari

ab unione cum infinitis alijs, ita ut Deus nequeat pro omnibus indivisibilem avulsamque a reliquis conservare; neque mirum hoc videri debet, quando de quolibet minimi, quod est in infinitum divisibile censent Doctores minimi, quod habeant dependentiam mutuam pro unione, ita ut alia sine alijs esse nequeant. caeterum aiunt quod contingeret in ea hypothesi quod aliquod indivisibile separaret per impossibile, esetne alterabile? respondet Coronado non; quod multi iuniores eum recipiunt; alij vero distinguunt, et per locum extrinsecum aiunt sequi, quod sit alterabile; non vero per locum intrinsecum. quod est ad nihil utilis, atque ideo resecanda.

Obijcies 2º Lux est in sola superficie, quando corpus est nimis opacum, neque enim lux penetrat usque ad profunditatem opaci, quod illuminatum dicitur ratione cutis illuminatae dumtaxat; nam opacitas impedit receptionem intimam Lucis: eum quo facit, quod Aristoteles ait. 5. metaphysicae c. 18 superficiem secundum se esse albam, corpus autem per superficiem; quo alterantur superficies corporis albi per albedinem, et lucidi per lucem, non alteratis partibus. Respondet Coronado nullum esse corpus adeo opacum, quod non sit aliquomodo diaphanum, etiam secundum profunditatem, licet nos id discernere non valeamus; atque ideo negat solum produci lucem in superficie opaci; et asserit produci in profundo profundis saltem secundum aliquid; caeterum si ita non est, sed aliqua corpora dantur omnino opaca, dic in illis non recipi lucem, neque secundum tres profundas, neque secundum superficiem. quod si aliquando apparet recepta in extima opaci superficie, fallitur visus, quia recipitur in aëre contiguo, et illi proximo, et propter nimiam vicinitatem aëris illuminati cum corpore opaco non discernit a visu, sitne lux in aëre, an potius in opaco, immo fallitur ~~putans esse in.~~ Ad Aristotelem respondet Pater Toletus, quod non

loquat de coloribus, quatenus sunt in subiecto proprio, sed quatenus sunt visibiles in subiecto opaco; non sunt autem visibiles in corporibus opacis, nisi quatenus in superficie apparent, ergo in illa non sint inhaerentes tanquam in subiecto. Eamdem explicationem sequitur Melchior.

Obiectio 2ª. Ad hoc ut agens naturale corporeum effectum producat, requirit physicum contactum cum passo; sed agens naturale corporeum solum habet physicum tactum cum superficie, et non tangit immediate partes; ergo producet solum in superficie, et non in partibus. Confirmatur 1ª, quia agens naturale prius agit in proximum, quam in remotum; sed proximior est agenti superficies tantum, quam pars interna; ergo. Confirmatur 2ª, quia si passum ita constituatur, ut solum intret terminativum illius sphaeram agentis, hoc in illo terminativo producet, et non in partibus, siquidem sunt extra agentis sphaeram. Dabitur ergo alteratio indivisibilis, et non partium.

Dixeris non requiri ad agendum, quod talis physicus contactus sit immediatus secundum omnes partes subiecti alterandi, sat erit, si detur contactus secundum aliquid, ut detur alteratio in toto, ut inferius dicemus; cum autem tunc tangat immediate, et physice passum secundum aliquid, quando tangit superficies, sufficiet, ut producat alterationem non solum in superficie immediate tacta, sed etiam in illud, quod mediate ab agente tangitur. 1ª Confirmatio est inefficax, nam non prius agit agens in proximum, quam in remotum, cum superius probatum sit alterationem attingere in partibus proximioribus, et remotioribus, quamvis in his remissius, in illis intensius.

2ª vero efficacior, sed dicere quis posset producendam alterationem ab agente in illo terminativo, et eodem tempore ab

agente, et qualitate pducta in illo trativo, pducenda interj in pte sequente, quae lt n eet intra sphaeram 1 agentis solitarie accepti, e tn iam intra sphaeram illius cum calore a se pducto per distantiam inter agens et illud indile interiecta, quodsi hoc tibi n arridet, qa supponis in loco illius trativae fficiei ee sphaeram agentis, et caloris a se pducti tratam, dic agens n pducturum in ea hypothesi pter ineptitud, et impedimentum ex pte tri pducendi in passi initiativo, qa cum mius sit, et dependeat a pb trandis, pduci nequit, donec ptes vbti sphaeram intrent. Quae solutio neque nova, neque inaudita putari debet, siquidem Coronado (et multi alij) Lib. 1. de gener. q. 8. a. 4. idem net de minimo; ait . n . quodsi medietas minimi cstitueretur intra sphaeram ignis, et altera medietas extra relinqueretur, nullo pacto ignis in 1a medietate minimi aliqd caloris pduceret, qa tunc daret impedimtum nimirum n ee intra sphaeram mediet posterioris, a qua dependet prior, ut alteret, imo roe huius impedimenti asserit absolute n ee censendam intra sphaeram agentis 1a minimi medietatem, donec integrum minimum intra sit. si q dei pte diti in infinitum ita prant Minimi, cur n licebit nos eodem pacto phari de indilibus.

S.° 3

An corpus trine dimensum, sed indiliter cstitutum possit ab agte nali alterari?

Divisi ss Authores, nam Gabriel in Canone. Lect. 45. Marsilius, et Ocham. 4. sent. d. 10. q. 5. Aliacensis. q. 5. et Maior ibidem docent corpus indiliter constitutum posse naliter alterari. e contra D Thom. 3. p. q. 76. a. 6. et q. 81. a 4. Scot. 4. sent. d. 10. q. 9. Capreol. q. 4. a. 3. Paludanus. q. 4. Suar. tom. 3. in 3a p. dp. 53. s. 2. Vaz. ibidem dp. 191. c. 3. Coronado 1. de gener. q. 7. a. 5. Zimb. ibidem. c. 6. q. 1. a. 2. et quamplures alij, quos Iuniores coiter imitant, id negant, quia putant ee opus snalis potentiae.

Antequam resolvamus qm hanc, oportet animadvertere dupliciter posse corpus trine dimensum indiliter ee constitutum, aut quia redactum est ad unum solum punctum, veluti si totum corpus sphaericum in centro complicaret, aut quia licet sit in spatio dili, tamen ita in illo est, ut totum sit in toto spatio, et totum in qualibet illius parte ad modum, quo de facto est in Eucharistia corpus Christi.

His adnotatis sit 1a conclusio. probabile est corpus trine dimensum priori modo constitutum indiliter, posse ab agente nali alterari, quod est ex se, probatur, quia non minus requirit ad constituendam substantiam trine dimensam in unico puncto, quam ad constituendum accidens trine dimensum in subiecto redacto ad punctum: 1um fieri potest virtute agentis nalis, quod est ex se, casu, quo supponat ablata quantitas, ut dixi. 6. phys. q. et 2um fieri potest casu, quo subiectum supponatur redactum ad punctum. Deinde quia quando in illa hypothesi Angelus ad punctum substantiam redi-ceret, et accia ad idem punctum contraheret, quae disposit-s illius substantiae, quae et poterunt 1o produci illa accia in subiecto redacto ad punctum. probo conseq., quia si absque miraculo

supposita separat. quant. osservant. accid. in subto reducto ad punctu, cur n̄ poterunt d.o produci in eo, cui iactu. erq suppo. Accedit, q̄d de facto producit per vires naturales acid. indilis. in alia ratio, cur q. repugnabit, q̄d acciñ dile producat etiam in subto indili. t. indiliter ostituto.

2. pr. q. si efficaciter aliquid agens n̄ posset agens nale produ-
cere qualit. in subto ostituto in puncto, max. q. deberet
pro qualitatis cu partibus penetrare: sed hoc n̄ repugnat
virtuti nali; q. maior vi supponenda, q. dicunt agens
nale n̄ posse producere nq trinae dimensioq virtute extera. min.
ostendo, q. q̄d m. n̄ penetrent p. unius subti cu alijs, pro-
venit per accens ex eo, q̄d substa quanta sit, et vi nali pe-
netrari n̄ possit; at in casu nostro supposito, subtq corpus
reductu ad punctu, et pro illius penetrata iaj n̄ erit; cur
agens nale nequeat pro producere penetrata cu alijs, q.
nihil tunc nihil e, q̄d penetrat. impediat, nec n. alia pro
qualitatis alijs et ex se impenetrabiles.

2. dico. probabile etiam, q̄d corpus indiliter ostitutu pos-
teriori mo alterari possit vi nali pr. proe. q. nihil
e, q̄d tunc impediat product.; q. producet. ant. ostendo,
q. si aliqd impediret max. ee pro alias cu alijs penetra-
tas (hoc n. efficit alias ee in locis aliarq, et corpus
ee indiliter ostitutu) sd hoc n̄ impedit; q. probo min.
q. n̄ magis impedit product. accis in una pte eiusdem
corporis penetratio alterius partis, quā qualitatis in
uno corpore penetratio alterius; sd penetratio alterius
corporis cu ligno n̄ impedit product. nale qualit. in
ligno; q. neque penetratio unius p. ligni cu alia im-
pediet product. qualit. in illa; min. ostendo, q. quis
dicat lignu n̄ calefaciend. ex eo, q̄d cu illo penetretur
ignis, max. cu species ignis penetret cu specie ligni
et nihilominus in illa producat alterat.

Sed dices, non penetratio utcumque, sed corum, quae uniunt cum partibus alterandis impedire penetrationem; sed contra, quia quantitas, et materia prima Eucharistiae penetratur cum forma substantiali corporea, et accidentia plurima corporea per veram unionem unita, et nihilominus non impedit alterationem; ergo etc. Itaque recurras ad impenetrabilitatem quantitatis, quia tunc perinde se habet, ac si non esset, siquidem supponitur eius partes penetratae, et quantitas solum impedit penetrationem partium, quae sunt quantae, et existunt in suis quantitatis cum extensione locali; nihil horum tunc esset; ergo non impediret quantitas qualitatis productionem modo dicto.

Oppones, igitur agens naturale poneret qualitatem in pluribus locis; probatur quia si ponit in subiecto indivisibiliter constituto, ponit partes qualitatis in loco partium, quae est subiectum; locus autem partium, quae est subiectum, est multiplex; ergo. Sed nego consequentiam ita esse, quia ad hoc, ut producat qualitatem in subiecto, non opus est, quod producat in omni loco, ubi est tale subiectum: itaque agens naturale produceret qualitatem in omnibus partibus, quae intra sphaeram essent indivisibiliter constitutae, sed non in omnibus locis, in quibus est subiectum illius, [ut diximus in Physicorum libris]

In quo autem loco producenda sit uniuscuiusque partis qualitas, cum non sit maior ratio, quare haec in hoc, quam illa in illo loco recipiat qualitatem, quia vero sunt in omnibus, et aequaliter agenti immediate Deus detrahit, sive detraxit, qui gradus cum altero uniendus sit, quando sic omnes producuntur: et posset ita detrahere, ut detractione facta maneret qualitas eodem modo, quo maneret, casu, quo palmus qualitatis calidus, nunc extensus, ita constitueret, ut alias partes in loco aliarum poneret; et qualitatem in illo receptam non permitteret locum mutare; sed in antiquo relinqueret.

Replicat Suar. rationem, qua putat esse possibile: omne quod recipitur ad modum recipientis recipitur, ut communiter fertur proloquio, si ergo corpus est indivisibiliter constitutum, et alterari potest ab agente vi naturali, eadem producet qualitas indivisibiliter tota in toto subiecto, et tota in

qualibet p.te, qd ag.ns nalis virtute sua superat. Dr q.a, q.a nali- posset Chrus D. pati alteratiõ ab accibus eucharisticis, calefieret, et frigefieret.

R. illud axioma declarando, n itu, ut si subtu dile sit extensu, aut in pluribus locis stitutu, receptu in illo de- beat ee extensu, in eisdemqß locis stitutu, ut receptu servet mu recipientis: na si ita eet; aia nalis aut n eet recepta in mã dli, et extensa, aut ipsa aia dlis eet, et extensa, sicut ipsa mã l.a; neqß tota aia eet in toto spatio mã, et tota in qualibet p.te ei.s q. mã, in qua recipitur, n het hunc essendi mu. Recurrere autu ad extensu virtuale ptra tanquam sufficientu, ut sit in mã extensa, sine fructu e, ut axi- oma retineat veru in sensu posito; q.a si mã het frale extensu, et nalis aiu virtuale so, n recipit ad mu reci- pientis, seu q.a mu, quu recipiens het. Adde aiu nale ee totu in tota mã, et totu in qualibet p.te illius, et tn unio corporea substalis, qua in illa recipit, n e tota in tota mã, et tota in qualibet p.te: q n reciperet ad mu recipientis in sensu dicto, et axioma eet falsu: sic q explicandu, qd oe, qd recipitur, ad mu, quo subtu e aptu natu recipere, recipit, et sic veruß e, sed sic n impugnat q.a Lt n pateret qualitas tota in toto subti spatio indiliter stituti, et tota in qualibet p.te, adhuc reciperet eo mõ, quo subtu eet aptu recipere.

Ad Cf.m negamus assumptu, q.a Chrus D. e iu impassibilis, et ppterea in eucharistia n patit ab accib, qua illi stigua ss. pbabile nihilominus e, qd idu Chrus D. in se pduca[t] actus visionis, et externorum sensuu vi nali. neqß s hoc, aut dicta quidquu urget ~~Ixxx~~ Coninck. cu eo negans alteraõ in corpus indiliter stitutu, q.a ad operandu requi[r]it pximus stactu inter agens, et passu, qualis ee nequit inter agens, et corpus tali mõ stitutu. fallit. n. potius maior stactus e inter agens, et passu, si hoc indiliter stituat, quu si diliter, ex: cat.

partem, quia hoc posteriori modo non tangeret passum immediate simul aliquid, illo autem priori tangeret immediate simul omnes partes.

Quaestio 14.

De modis, quibus intensio, et reliqua entia, tum successiva, tum permanentia incipiunt, et desinunt.

Sect. 1.

Propono, et explico varios opinandi modos.

Quemadmodum quatuor rerum terminos magnitudinis duos, unde parum philosophi invenerunt, quorum duos intrinsecos, reliquos extrinsecos appellarunt, ita rerum motus invenerunt, duos inceptionis, duos desitionis duos intrinsecos, et duos alios extrinsecos: Ergo in inceptione invenerunt terminum intrinsecum, quem vocarunt primum esse rei, alterum extrinsecum, quem ultimum non esse rei appellarunt. In desitione invenerunt terminum intrinsecum, quem dixerunt ultimum esse rei, et extrinsecum ult primum non esse rei, quare autem his nominibus appellarint, explicare aggredior.
Primum esse rei, et modum incipiendi intrinsecum, quod illud instans

temporis, in quo verum est dicere nunc est res, et immediate antea non fuit. quare consequenter vocatur primum esse, quoquidem in illo res primo est, et mensura intrinseca, quod res in illo intrinsece habeat esse, seu intra illud sit. Ultimum non esse rei, et mensura extrinseca inceptionis est illud instans, seu tempus, in quo verum est asserere. nunc res non est, erit tamen immediate post, et quidem bene, quia ex instantibus extrinsecis, in quibus res non habuit esse, illud fuit ultimum.

Ultimum esse, et mensura intrinseca desitionis dicitur illud instans, (seu tempus) in quo cum veritate affirmari potest, quod in illo intrinsece sit res et quod immediate post non erit; idcirco appellatur est ultimum esse; quia est ultimum instans intrinsecum durationis rei, seu in quo intrinsece res habet esse. Primum non esse rei est illud instans, seu tempus, in quo vera redditur haec propositio. in hoc instanti res non est, sed immediate antea fuit, et postquam res huit esse, illud instans est primum, in quo est rei destructio, prudenter appellatur est primum non esse.

Sed indifferenter assignavi instans, seu tempus, quia mihi probe ...tus non est a cui sententia sic alienum, ut juniores subtilius meditantes admonere soleant, quod illae voces. primum esse, ultimum non esse, etc. verificari possint de tempore, in quo res primo sit, aut ultimo non sit etc. quia tamen tempus quoad partes infinitarum per multitudinem, modos incipiendi, et desinendi obscuriores reddit ratione illius aliquid rei; frequenter per instantia solent explicari dicti modi, et ideo ob hanc eiusdem explicationis et usurpationem, nos etiam instantia usurpabimus eiusmodi.

Hinc ... Ex dictis facile colliges mensuram extrinsecam rei incipienti esse intrinsecam ipsi non esse eiusdem rei, quia in illo instanti rei negatio intrinsece est, in quo res non est; sicut e contra, instans intrinsecum rei est extrinsecum negationi, quia in illo instanti non est negatio rei, in quo res est. quare sicut dixi in tractatu magnitudinis esse impossibile quod idem terminus sit intrinsecus sit, et extrinsecus eidem rei; ita nunc assero esse impossibile, quod idem instans sit mensura extrinseca, et intrinseca inceptionis, aut desitionis eiusdem rei (potest esse terminus intrinsecus unius rei, et extrinsecus alterius) quamvis non sit impossibile quod res eadem habeat mensuram intrinsecam et extrinsecam inceptionis, aut desitionis (si ad modos incipiendi, et

desinendi tempus revocemus, quorum impossibilitas, aut impossibilitas colligere facile poterit.

Sect. 2.

Modus inceptionis et desitionis rei permanentis permanenter productæ, et absque successiva dispositionum serie destructæ.

Sit 1a conclusio. Res permanentes permanenter productæ incipere possunt per primum sui esse, seu in instanti intrinseco, et desinere per ultimum esse, seu in instanti intrinseco. ita Dimb. 8. phys. c. 8. q. 2. a. 2. assertione 3. et Pr Hurt. disp. 19. phys. s. 8. §. 149. et 155. ultimæ editionis; et docuerunt priores Arist. partim 10 Ethic. c. 4. partim. 8. phys. c. 8. et Lib. 6. c. 5. quem sequuntur Averr. 4. phys. commento 129. et Lib. 5. commento 8. Simpl. ibidem Dimbus ubi citati. a. 5. Salas tom. 2. in 1a 2ae q. 49 tr. 10. disp. 1. s. 2. n. 41. Pereir. in sua Physica Lib. 14. c. 9. §§ 2. et 3. P. Val. 1. p. tomo. 2. disp. 229. c. 10. ratio est, quia ad hæc vià producenda satis est instans, si ea applicata sit, et requisitorum adsit apparatus: sed neque aliquid videtur obesse, quominus post certum instans, in quo ea sic corrumpantur, et desinant; siquidem initia motus per primum esse incipiunt, et per ultimum esse desinunt. Addit Pr Pereir. quod contrario carent, quia cum nullum habeant contrarium, in eorum productione nulla erit resistentia, ubi autem nulla est resistentia, nulla est mora qua deficiente productio fit instantanea.

2a conclusio. dicta entia incipere possunt in instanti extrinseco, et desinere extrinseco instanti. partim ita sentiunt aliqui ex

doct. citatis, et quod P. Perer. 3. q. neget rem indivisibilem posse incipere per ultimum non esse, et in hoc contrarius sit priori sententiae tamen quaest. 5. docet posteriorem, dum ait sententiam subtilis necessario desinere per 1.um ultimum non esse quod absque limitatione docet Vasq. de rebus sive universis; tum quia in hoc nullum apparet incommodum, tum 3.o quia 2.do actus erroris desinit per actum scientiae, aut actus scientiae incipit per 1.um esse, vel per ultimum non esse. si hoc dixeris, ex sententia aliquorum intentum, cum deus actum scientiae, qui permanenter producitur, incipere per ultimum non esse; si vero dixeris incipere per 1.um esse, actus erroris desinet per 1.um non esse. et sic dabis aliquam sententiam, quod res permanens desinere possit per 1.um non esse. Adde, quod negatio Angeli, quae non minus permanens, ac indivisibilis est, quam angelus christianorum dicitur desinit per 1.um non esse (quia angelus incipit per 1.um esse) et incipit per ultimum non esse, (quia angelus desinit per ultimum esse) quia entitas ipsius angeli incipere poterit per ultimum sui non esse, et desinere per 1.um non esse, non obstante, quod sit indivisibilis, et permanens.

Itaque cum utroque modo res permanenter productae incipere, et desinere possint, nunc ita, nunc aliter incipient, ut sors tulerit, vel applicatio agentis ad producendum contigerit. neque opus est recurrere in productione rei permanentis, et indivisibilis ad divinam, et extraordinariam potentiam, ut incipiat res permanens per ultimum non esse, credo enim id et naliter contingere posse, et saepius contigisse.

Petat tamen aliquis, an quando res permanens incipit per 1.um sui esse, durare debeat necessario aliquo tempore, et quando desinit, desinere per ultimum sui non esse? Affirmat P. Vasq. superius citatus n. 43. cuius fines ea ratione innititur, quia in desitione rei cuiuscumque necessario est dari 1.um non esse, ... quod non esse rei sit totum simul absque ulla successione quidquid autem incipit totum simul, et absque successione, in instanti necessario 1.o incipit; ergo dabitur 1.um non esse cuiuscumque rei desinentis: modo sic, inter illud 1.um non esse et 1.um esse deberet intercedere tempus, ne admittatur hoc absurdum, quod instans sit immediatum instanti; ergo debet durare toto illo intercepto tempore. hac ratione ducitur Vasq., ut asserat rem nullam durare posse unico solo instanti quod sit 1.um et ultimum esse simul. Sequuntur eum Suar. Arreg. in 2. d. 3. q. 1. a. 2. Almain. in 3. de Lib. a. 2. in 1.o opp. arg. 3.

Mihi vº Cōimb.^s placent ꝯ phys. q. 2. a. 2. in 3ª assert. asserentes actus intus, et volunt.^s [illegible] ... alicuius rō ꝗ momentaneis ... ac instan unicum durare, quare admittunt posse ee idem instans 1^m, et ult.^m ee rei; qd docuit Fons.ª et Hurtado. Vrō ee potest, qd nullus in hoc cognoscat incomodum, et n̄ semel vix actus interni sentiant, cum iam abierint. 2º q̄ª tractiva intens.^s ꝯtrario impugnat acquisite et momenta temporis instantanea ss, neqꝫ plus durant, quam nunc unico. Quare ergo n̄ idem dici poterit de alijs entib. et spetieb.

Max.^e e vrō Pr Val. n̄ multum urgeat, ad quem remus, si si ꝯtendat in qualibet rei destruct.^e dandum ee 1^m n̄ ee indivisibile instans negandum e, et Licetus reijciendus, qui in 2º d. 2. q. 1. existimavit nullum ens præter successivorum indivisibilia interire posse viribus nã per ult.^m sui ee; si vº dumtaxat velit, qd dandum sit 1^m n̄ ee dile, hoc e, tempus, in quo sm aliqd v.^s sit dicere qd 1º n̄ fuerit res, seu 1º fuerit destructio rei, v.^e e, et hoc pacto n̄ ponit instans instanti immediatum, neqꝫ inter 1^m ee, et 1^m n̄ ee ponit tempus interceptum. ubi videris, qd bene notari m. dici posse mōs illos de tempore. Concludo observando n̄ ex eo qd entitas aliqua incipiat per 1^m ee, aut ult.^m n̄ ee, peterese detrātum mūs desinendi, sd quolibet posse desinere. neqꝫ, qd huic obsit, video.

Sect. 3.

Diff.^s ꝯª Dicta ponderant.^r

Ar 1ª diff.ª Angelus e oio indiv.^s; ergo incipere debet ꝑ 1^m sui ee. prō cōa, q. si inciperet per ult.^m n̄ ee, inciperet in tempore, et ꝯnenter diviliter. cum ergo res indivisibilis correcta nequeat rei divi..nisi divis fiat, et p.^s beat, quib. temporis ꝑ.^s correcat: e duob. unum aut angelus diviliter producit, si in tpore producit, aut n̄ producit sd per 1^m ee, si indiviliter producat, et e semp. producit indiviliter. semper incipiet per 1^m ee, nec aliud evenire poterit.

Vrgeri pote hoc alia diff. quae sit 2a. si angelus inciperet per ult. n ee, n plus temporis ssumeret Deus in durat. illius produ. immte post instans, quam si produceret per 1m sui ee, sed si produceret per 1m sui ee, sed ssumeret indile temporis; ergo et immte post instans: atqui hoc ee n potest, tum q. iam unum indile temporis eet immtum alteri, tum q. eet c. suppositum, nimirum angelum produci in tempore; ergo hic nequit incipere per ult. n ee. pbo 1 syllis mai.

si Deus ssumeret ~~produceret~~ Deus s. produceret angelum in tempore, quam Deus in inst., ssumeret aliqd dile temporis in 1a illius prod., ut vr manifestum. accipio illud dile ssumptum, et divido in duas partes: in priori produxit aliqd angeli? n hoc, q. angelus e indilis et n potest mo aliquid illius, et n totum produci. producit ergo totum angelum; sed hinc evincit n fuisse ssumptum ~~totum~~ 2am mediet. temporis in 1 angeli prod. c. suppos.: accepimus n. illud solum quod ssumptum fuerat in 1a prod. si autem ppr hoc dixeris nil angeli produci fuisse in priori mediet., aperte peccas c. suppositum, supposuimus n. angelum produci immte post ult. n ee. et deinde q. ea medietas prior sit immta ult. n ee, ult. n ee, n est ult., c. immte post illud n sit angelus.

3a. Si angelus produceret in tempore, 1a illius productio sub roe 1ae productionis creeret temporis, ac partibus prioribus et posterioribus; sed hoc e impole; ergo et quod 1a productio angeli in tempore sit sub roe 1ae product., siquidem e impole quod tempori creat. maior vr admittenda: quia productio nario corespeat tempori in quo producit. minor prob., q. si 1a prod. sub roe talis ret partibus prioribus, quod ... creret posterioribus, eet ssecutio, et sic mutat in tpore sub roe 1ae prod. Cfr. Deus pote angelum immte post 1m illius prod. annihilare; itaque ut 1 nos diximus potuit per 1m ee producere in instanti, et immte annihilare, ita ut nunquam craret sservat.: efficiat ergo idem c. angelo product. per ult. n ee. tunc sic argtr: 1 angelus coexstitit alicui parti posteriori tporis ex illis, quae ss post ult. n ee, l. n. si 1 posteriori tpore destruis tunc... si nulli parti posteriori coexstitit; ergo nec 1 tpori c. impole sit tempori coexistere, et n partibus posterioribus illius ... coexstitit instanti; et sic ... productum fuisse p 1 ee.

4a diffas. si angelus 1o inciperet esse in tpore, inciperet 1o conservari in inst. pt qa immte post 1m pd incipit conservatio, et immte post tpus nõ sequitur, nisi instans; sed hoc impole; ergo et qd angelus 1o incipiat esse in tpore. pbo minl. I. inter instans, in quo incipit conservatio angeli, et instans, qd fuit ult. nõ esse 1a pd claudit tempus [illegible] nõ, sed instans. hoc nõ dices, qa tria insta sibi immte succedere nõ possint; et praeterea, qa iam inciperet esse per 1m esse, qa 1o fuerit in illo inst., et nõ per ult. nõ esse. Si dicas intercipi tempus. contra ergo nõ incipit stl 1a conservatio in illo inst. in quo incepisse ais, et inter qd, et ult. nõ esse 1a pd claudit tempus. pbo hanc consq, qa in 2a mediet. illius temporis intercepti iam erat conservatio, cum fuerit angelus retentus in esse accepto in ea mediet. Praeterea. qa si inter illa duo insta claudit tempus, et clauduntur inst.; ergo nõ incepit conservatio in tuo inst. (qd appello B) pt consq, qa in quolibet inst. ex inclusis inter B, et ult. nõ esse iam conservabatur angelus, cum qdlibet ex illis supponat ante se ptem temporis, in qua angelus habuit 1m esse. hoc argum difficillimum est, sed in multis aliis solvendum est, in quibus instaurari potest.

Sect. 4.

Proxima diffes dissolvuntur.

Ad 1m diff. R. sed do ans, et neg. consq. Ad pbm bene notant Dimbus dupliciter mõ intelli posse rem incipere per ult. nõ esse uno ita ut illius pd. mensuretur tempori, reatq. s.m diversas ptes sui pus tporis diversis. altero, ita ut entitas tota producatur sine fluxu sui, dum tempus fluit, atq. ideo absq. commensuratne ad tempus tempori reat. in priori accepte incipere nõ pote angelus, sed 2o mõ, et sic nõ infertur, qd aia valit, aut angelus sit dilis, et incipiat [illegible]

dilit^e sui, sd temporis.

2^a diff^{as} plus urget. sd res Deus plus durat^{is} assumptus in g^e angeli, in eo casu, tn illud plus n assumeret sm totu, sd sm aliqd, ita ut nunquam accipi possit illud sd qd assumpsit, qn ibi involvat aliquid, qd n assumpsit. unde soluta manet diff^o, quæ in ea hypothesi procedit qd sd acceptasit duratio dilis assumpta. qn involvat aliqd in quo n producat, qd e imposs. et necessarius, qd nulla pars sit, cuius medietas posterior sit assumpta, et sm aliqd, aut cuius pars prior assumpta sit sm totu.

Ad 3^m Rso. qd 1^a p^{do} rerret tempori n sm totu, sd sm aliquid, et siliter de p^{us} priorib, et post^{us} dici debet, qd illis reat n sm totu, sd sm aliquid. minrem distingo. imposse qd 1^a p^{do} sub roe talis reat p^{us} posterioribus seorsim acceptis à priorib, scedo minrem; siunctis ex priorib, et post^s, subdistingo sm totu, scedo; sm aliqd duntaxat, nego minrem. Ad consqm sceden, qd Deus possit eo pacto destruere angelus, absque eo qd servatus traverit, qd inde coëxisteret p^{us} post^b sl sumptis cu priorib, n sm totu siunctus illarum, sd sm aliqd.

Ad 4^m n facile invenies, quo quiescat animus, nihilominus hanc accipe accommodatam ad superiorum diff^s solut^e, quas quis posset excogitare. distinguit^r maior. inciperet 1° sservari in inst^i unico, et detrato negat^r maior, in collect^e instantius sm aliquid sui; et inadæquate, scedi; quemadmodum n 1° inciperet angelus, n inst^e tporis detrata sm totu, sd in collect^e p^{us} sm aliquid sui, qn possit assignari pars, quæ n habeat infinitas, in quib angelus n fuit 1°. ita sservatio n incipit in unico inst^i detrato, sd in collect^e aliqua eorum quæ claudunt^r in p^{te} tporis 1^a p^{di} sm aliqd sui, qn veniet ad aliqd detratu instans, in quo 1° sservarus sit. hæc solutio finitima e solut^i q^e p 1^a p^{de} tradit^r.

Sect. 5.

Modus incipiendi, et desinendi rerum: q vocari solet

essaliter successivum.

Hac in re comm. oium opinio est eiusmodi entia per ult. non esse incipere et per 1. sui non esse desicere ita Perer. in phia c. 9. f. 1. Dimbo. 8. phys. q. 2. c. 8. a. 2. Hurt. disp. 15. phys. s. 8. et multi alii. Huius doct. fund. est: motus, et tempus non possunt in inst. esse; ergo non hent 1., neque ult. instans, in quo sint, atque adeo non incipiunt per 1. sui esse, neque desinunt per ult. sui esse; sed quaecumque ita non incipiunt, et desinunt nario, incipiunt et desinunt per mod. extrinsec.; ergo.

Hoc fundam. efficaciter probat, quod dicta entia incipere nequeant sm. totum adaequatum ceptum in inst., quia in nullo instanti verum est dicere nunc est motus successivus, qua talis, nunc est tempus, quia cum indile sit oio, incapax est, ut in illo includat esse prius, et posterius. atque in hoc convenio cum coi sent. Caeterum si sermo sit non de incept. motus sm. adaequatum, sed inadaequatum ceptum existimo eiusmodi entia per 1. sui esse incipere. probatur efficaciter in mea sent. instans temporis est pars temporis, etsi non sit tempus, sed instans temporis incipit per 1. sui esse; ergo tempus, quod constat ex illo inst., et reliquis incipit inadaequate per 1. sui esse. similiter probandum est modo quo desinit; nam instans singulare desinit per ult. esse; ergo tempus, quod ex illo; et tpore ante consurgit. Idcirco verum est, quod tempus, et motus intrice incipiant in inst. saltem sm. aliquid, et in instanti intrice desinant.

Assero praeterea non oia tempora et motus inadaequate incipere per 1. esse, aut desinere per ult. esse, sed solum illa, quorum potest assignari initiativum indile, quia si accipiamus diem integrum cum suo trativo ex una parte, et ex alia diem sequentem, dies sequens non incipiet per 1. esse etiam inadaeque, sed per ult. non esse, quia instans trativum diei antis est ult. non esse diei subseqntis, ad quem non pertinet intrice, et similiter, si illud instans, quod diximus trativum diei antis ab illo auferas, efficiasque initiativum intricum diei subseqntis, fiet novus dies incipiens per 1. esse sm. aliquid, et dies ans deficiet per 1. non esse, quia instans, quod est 1. esse diei subseqntis sm. aliquid, et 1. non esse diei antis: non dubito quin fieri possit coi illud

instans ita, ut sit 1us esse diei subseq., et ult. esse ante; quare dm. e neg. aliter affirmandum, qd incipiant indivisibiliter, neq. et sit neg. generaliter eadem intellige de mo desinendi.

Obj. si tpus incipere posset inndivisibiliter, posset aliud hoc impossibile; ergo et illud, ex quo seqr. pr sequela, q. in eo inst. in quo mobile hbet 1. pt motus indivisibile, potest acquirere 2am, relicta 1a, cum nihil hbeat virtutis immediate post. qd in illo n. hbeat inst.; si post immediate eam relinquere potest; ergo et tunc poterit. inde tn fiet motus in inst. n. so. sim. aliqd, sed etiam sim. indivisibilis conceptus. Argum. fallax, et solvendum in ente permanenti sit actus vitalis in hoc inst. 1o, poterit illum relinquere in eodem inst.? si affirmas, efficies, ut sit sl in inst. actus, et illius negatio; si neges, ... q. nihil virtutis erit immediate post, qd n. sit in illo instanti. Aequivocatio est manifesta, reducitur ad sensum compositum, quae so. ss in actu diviso; ergo in illo instanti, quo acquirit pars indivisibilis, n. potest acquiri alia, q. 1a acquirenda est, priori relicta, quae supponitur esse, vel retenta? n. ... q. mobile haberet duo ubi adaequata, quod qd n. ... virtus in agente nali; sd neg. dici potest 1m, q. sic agens ... destrueret in hoc instanti pars, quae est in hoc instanti, qd est impossibile ... impossibile n. est, qd in illo instanti sit, et n. sit pars illa, esset autem, ut supponitur, n. esset, q. destrueret in illo inst., ut alia in eodem acquireretur per 1m esse, n. retenta 1a; immo si retenta 1a, alia acquireretur, n. infert eam futuras motus, qua talis in inst., q. ad hoc, opus erat, ut una pars prius, alia acquireretur posterius, tunc autem ambae acquirerentur sl.

Hinc lucem accipit solutio in illo m. instanti, in quo introducta est 1a pars, in calore resistente frigidit., n. introducitur 2a, q. n. hbet calor virtutem ad duas gtes sl vincendas, qd ... ut experientia compertum est. et propterea dixi in illo instanti hbere

virtutis maioris in actu 1° so? so; et non in actu 2° ad 1^{am} [illegible]

dum, quia est frigiditas resistentia quae non est actu maior ad vincendum

[illegible] contrarium, supposito quod tunc vincat 1^{a} (aliogquin esset

potens utramque sil vincere contra experientiam) sed potentia est

immediate post sit actu maior, quare 2^{a} pars erit in sensu

diverso a 1^{a}; quare in illo 1° instanti non habuit calor

omnia requisita ad 2^{a} [illegible] caloris, cum adfuerit impedimentum

quod non poterat tunc auferre, meritque resistentia contraria po-

terit tamen immediate post, ut dictum est, quare tunc erit sensus

diversus a 1^{a} [illegible] victoria.

Ex dictis facile erit colligere modum incipiendi, et desinendi

quietis negativae, cum non negativa quies sit carentia motus

tunc 1° non erit quies, seu desinet esse, quando 1° fuerit motus

et tunc erit 1°, quando 1° non fuerit motus, cum autem motus

sub ratione talis incipiat per ultimum non esse, quies ut talis

desinet per ultimum sui esse, quia illud instans

quod est ultimum non esse motus, est ultimum non esse quietis

et cum motus incipiet per ultimum non esse, quies in-

cipiet per [illegible] sui esse.

Hoc intelligenda sunt casu, quo accipiatur quies

pro carentia motus, qua talis; nam si accipiatur ca-

rentia motus, est inadaequate, et sint aliquid, phi-

losophandum esset aliquando opposito modo tunc

nimirum, quando motus incipit, et desinit

in instanti per

aliquid

sui

Sect. 6

Qua rõe incipiant, et desinant permanentia, q^do producunt successive.

Duo gnã invenio permanentium, quae per accens. pduci solent successive; alterum eorum, quae rõe motus localis, cum quo coniungit eorum pductio, fiunt successive, qualia ss accia tam quae contrarium habent, quam quae illo carent, q^do in subtõ pducunt per motum localem agentis sphaeram. Alterum eorum est, quae rõe resist^ae, et impugnationis contrarii nequeunt totaliter, et sm oẽs p^tes pduci sl, et sic paulatim, et successive pducunt, talia ss accia oia intensibilia, seu intensiones accium, q^do contrario psente, et reluctante pducunt.

De pduct^e successiva entium prioris gnis frustra dubitabimus, eodem n. pacto, quo de ipso motu pbavimus, pbandum est; q^a, cum ea successione pducantur, qua motus, eadem rõe incipiunt: aliud erit quoad desit^a, q^a saepe transacto motu subito ad passum e.g. integra qualitas perseverat, et sic desinere poterit p ultimum sui ee, quia per 1m nõ ee desierit motus, qui, ut subito sphaeram intraret, fuerat quasi vehiculum, atque ideo nõ est coniunctus modus desinendi entium pmanentium

quae producunt e motu locali, modo desinendi ipsius motus localis, quia hic omnino fluit, et eius partes consistere nequeunt vi naturali; possunt autem, et permanent vero semel, quae per illo per accidens producuntur.

Tota revocamus controversia ad intensionem qualitatis successive, et continue producta, seu destructa contrarii progressu quo pacto incipiat, seu desinat? Pater Hurtadus superius allegatus ait incipere per ultimum non esse, et desinere per primum non esse. Idem sine dubio contendunt Conimbricenses in superioribus allegati a. 21. assertione 2. et Pererius cap. 1. Iuniores quoque communiter. quorum ratio est, quia successio nequit esse in instanti: ergo instans nequit esse primum esse qualitatis productae successive, alias in instanti daretur successio, seu absque hac intensio qualitatis esset producta per se contra quod est omnino falsum: sed neque desinere potest per ultimum sui esse, quia secus verum esset dicere in hoc instanti est qualitatis intensio, et immediate post non erit; quare contra suppositum, nimirum destrui successive, quia si tota illa intensio immediate existens, immediate destruitur, tota simul destruitur.

Haec grano salis condienda sunt (casu, quo intensionis pars indivisibilis esse nequeat a reliquis separata et deinde devoranda. intelligenda namque sunt ut in tali hypothesi debeant recipi de desitione totali qualitatis, et inceptione incompleta, et inchoata eiusdem, ita ut totalis destructio qualitatis, quae successive contingit, sit per primum sui non esse, ut bene

probat argum; nam si de inchoata desitione sermo esset, credo esse falsam superiorem doctrinam, et probo, quia destructio caloris v. g. contingit per frigidationem, ita ut non sit prius tempore caloris corruptio, quam frigiditatis productio; ergo cum productio frigiditatis incipiat per ultimum non esse, corruptio caloris, etiam incipiet per idem ultimum non esse: ergo calor incipiet desinere per ultimum esse. probo consequentiam, quia in illo instanti, quod est ultimum non esse frigiditatis, nondum est aliqua corruptio caloris, sed immediate post erit; ergo in illo est totus calor, et immediate post non erit totus, sed aliquid illius corrumpetur; ergo desinit per ultimum sui esse desitione inadequata: quod ita generaliter probari potest. quando una qualitas incipit per ultimum non esse, contraria desinit per ultimum sui esse, nam cum simul esse nequeant, nec simul abesse, ultimum non esse unius est ultimum esse alterius, sicut primum non esse unius primum esse alterius; sed ergo qualitates incipiunt successive, incipiunt per ultimum non esse: ergo contrariae desinunt per ultimum sui esse inchoata desitione.

Item quod adaequata productio qualitatis non incipiat in esse suo totali completo per ultimum non esse, (licet incipiat in esse inchoato, et secundum aliquid) facile ostendo tum ex dictis, quia primum non esse unius qualitatis secundum totum esse completum est primum esse qualitatis contrariae secundum simile esse totale, et completum, ita ut quando verum est dicere nunc primo non est aliquid caloris, sed desinit secundum totum, tunc verum sit dicere, nunc primo est frigiditas secundum totum ita ut nihil illius restet producendum, incipiet ergo per primum esse secundum esse completum, quis inchoet per ultimum non esse. Confirmatur, quia si in esse totali, et completo qualitas inciperet per ultimum non esse,

v^q eet dicere nunc n^l e^l qualitas in ee opto, et totali, et tn immte post, atq; ideo in illo instanti deficiet aliqua pars, qua posita tota qualitas sm totam latitudinem gradus erit opta; rogo, an illa sit dilis an indilis? n indilis in tua sentª; sd negs in mea sentª, q qualitatis oppositæ so supereet pars indilis destruenda separata a p^b dilibus, et solitaria, qd ee n pote. iq si e^l dilis, prius pducenda erit medietas illius, qua tota, negs. n. immte post tota sl pducet: Eq negs immte post tota qualitatis latitudo pplebit, siquidem ut opleat, requirit aliq p^{ts} integram.

Hec intelligenda ss etiam admissa superiori hypothesi de qualitate accepta sm totam sua latitudinem gradualem, nq si de 1° 2°, aut 3° illius gradu loquamur (casu quo alij maneant in subto) incipere possent in ee opto per ult^q n ee, et n nario inciperent per 1^u ee; q in hoc n infert p^{ts} indilem n lingui avulsam oio a partibus; sd negs infert hoc incomodum ex eo qd affirmemus, qd posset etiam dari aliqd instans, in quo aliqua pars indilis gradus n ultimi perseveret, et desinat per ult^q sui ee, qua destructa, destruat oplete gradus, et qua perseverante n sit oplete destructus, atqs ideo desinat ee ultimo sm aliqd per ultimum sui ee.

Opponat quis in motu locali, et tempore admisimus inceptionem incohatam, et sm aliquid per 1^q sui ee; q poterit etiam admitti a nobis in qualitatibus permanentibus successive pducti ob otrarij resist^a, difficilius. n. vr illud, qua ..., Posset reri neg^do coq, et assignando discrimen q instantia, et

indilia motus, licet sint indilia quoad success. si tamen realiter diversa, et independentia omnino a partibus dilibus successivis tam antecedentibus, quam subsequentibus; siquidem quando existit instans, solitarie existit, et verum est dicere, quod non sint tunc partes antes, nec partes subsequentes. ideo quia una pars indilis motus esse potest in instanti (in superiori hypothesi) at partes indiles intensionis dependentiam ferent a partibus dilibus, et propterea non possit esse solitarie, ita ut aliqua pars indilis intensionis possit esse absque coniunctione ad partes diles intensionis; sicut neque indilis aliqua pars extensionis absque partibus dilibus extensionis esse potest. Sub conditione dixi superius, si pars indilis intensionis esse nequeat avulsa a reliquis partibus; nam oppositum a me censetur ut probabile, si indile intensionis non sit etiam indile quoad extensionem, sed dile in infinitum, et trine dimensum, quia licet pars illa indilis esset separata a partibus intensionis, non tamen esset absolute separata ab omni partium genere, quod videtur sufficere, et sic probabile etiam debet iudicari, quod incipere possit intensio corporea per primum sui esse simul aliquid indile. Dixi corporea, nam de spirituali est alia ratio, quia cum careat extensione locali pars indilis quoad intensionem est indilis etiam quoad extensionem, atque ideo si a partibus intensionis separaretur in instanti primo sui esse existeret independens ab omni partium genere, quod proprium est partium indilium motus localis spiritualis, et propria proprietate partium indilium continui permanentis.

Sed quaeres, quomodo incipiant et desinant indilia modalia intensionis? Dixit de hac re, quae sufficient

q. 4. s. 3. addenda nunc observatio; qd si indole unius qualitatis trariq, aut stinuativq expellat per introductionem alterius trarij expulsq desinet per ult. sui ee, si expellens introducat per ultimu n ee, si n introducit per 1. ee, expulsq desinet per 1. n ee, qd observare debes in oibus trarijs.

Sect. 7.

Quid de incepte, et desitione frarum substalium, et positorum perfectorum?

Qa posita substalia tunc 1o ss, qdo 1o e fra in ma, et tunc 1o n ss, qdo 1o fra n e in ma, utraqs quaestionis pars erit decisa, si 1a pars decidat, nimirum qua roe frae substales incipiant, et desinant; e autem sermo de positis substalibus perfectis, et imperfectis, ut unica resolutione pprehendat via. Pr Benedictus Pereira. s. e qq. 4. docet fras substales per 1. sui ee incipere; et qq. 5. per 1. sui n ee desinere, quam resolut. multi ex Iunioribus amplectuntur.

Sed ego ita distinguerem, frae, quarum dispositio ult. pplet in instanti, ita ut verum sit asserere, nunc e dispositio ulta, et immte antea n fuit, incipiunt per 1. sui ee. ro e clariss.; q. x. Universi nales leges fra et ulta dispositio sl incipiunt in ma, neqs una e alia prior: q si dispositio ulta incipit, et pplet in roe talis per 1. sui ee, etiam fra, cuius dispositio e, incipiet per 1. ee, qd idem dixero de posito genito inde resultante.

Si v° ultª dispº cõplet in tpore, incipitq in roe talis per ult.ᵘ sui n ee, ita ut v.ᵘ sit affirare in hoc instanti n e dispositio ad fõrã, erit tñ immte post, fõrã incipiet per ult.ᵘ n ee.; rõ fundat in simultate, quã servat fõrã cũ ultª dispositione; etenim si n sl inciperent dispositiones ultimæ, et fõrã, subtũ eet absq ulla fõrã; qd ostendit, qª qdo cũ ultª dispositione ad unã fõrã, destructæ cũ ultª reliquarũ, aliæ .n. per alias expelluntur, et destructis ultimis dispositionibus destruunt fõrã; si q in hoc instanti e ultª dispº ad fõrã, et n introducit, nulla erit in mã fõrã, qª nova per te n intrat, et antiqua egredit ultª disposit.e destructa; idẽ e, si immte post instans dispositio ultª introducit, et n fõrã: itaq eo pacto fõrã incipiunt, quo ultª illarũ dispositio in roe ult, et cõplete.

Eodẽ etiã desinunt, quo ultima dispositio desinit ob eandẽ roẽ; qª cũ naliter ee nequeat fõrã in rerũ nã absq ultª dispositione, tunc desinit fõrã, qdo dispositio, quæ si desinit in roe ultª per ult.ᵘ ee, fõrã desinit per ult.ᵘ sui ee., st per 1.ᵘ n ee., si dispositio ultª desinat per 1.ᵘ n ee., et eodẽ mõ desinunt cõposita, quæ ex fõris desinentibus ee in subtõ cõponunt.

Restat investigare nunc, an ultª dispº incipere possit in roẽ talis per 1.ᵘ sui ee.. et per ult.ᵘ n ee., et dsinere per ult.ᵘ sui ee., et per 1.ᵘ n ee. Credo utroq pacto posse cõtingere, neq opus e alliget ad unũ potius mũ incipiendi, quã ad aliũ, qª qdo in nullo ex his mis incipiendi sit aliqd cõª nã rei, neq cõª experiã, aut roẽ, aliqdo hoc, aliqdo

illo incipient mō substales fōrē.

Dispones. Si dispº inciperet in rōe ultª, et cpta per ultimum n̄ ee, possemus affirmare nunc n̄ eē dispº ultª; sed immte post erit; at hoc affirmari nequit, qª dispº, q̄ deficit in illo instanti ad ut ultª, et cpta sit, ē dilis; (indilis n̄ ee n̄ potest) q̄ prius pducet medietas, quā tota; qº n̄ pducet tota immte post illud instans, et cōnter neqꝫ erit in rōe ultª usqꝫ ad alia instantia, dicendus qº ē incipere n̄ posse ultª disposit in rōe talis, neqꝫ fōrā per ultꝫ n̄ ee, sd per 1ꝫ ee.

Hoc argꝫ multum torquet Peripateticos, qª ex una pte negant ptes indiles in ctinuo, et ex alia affirmant posse incipere ultª dispositionē, et fōrā per ultꝫ n̄ ee. Rꝫ facile in nrā doctª; qd in illo instanti deficit aliqua pars indili ad hoc ut cpta sit ultª dispositio, qua pducta immte post instans, ultª dispositio in rōe talis immte post idē instans erit, pducetqꝫ fōrā per ultꝫ n̄ ee. Rēo deinde dando qº in illo instanti deficiat aliqd dile ad ultª disposit; illud tn̄ n̄ requiri sm̄ totū, sd sm̄ aliqd; et cū immte post instans pducat aliqd dile sm̄ aliqd, pducet dispositio in rōe ultª per ultꝫ sui n̄ ee, potē. n. herē fōrā ita ut ad illā n̄ sufficiant tres gradus qualitatis, sufficiant tn̄ tres, et aliqd aliud, qdqd illud sit, et quantumvis exiguus n̄ detrahendo tantū, l tantū, et sic poterunt in instanti ee tres gradus, et immte post illud pduci aliqd aliud, quo cpta erit dispositio.

Notabis pꝫ fōris ipsis substalibus, qd qdo una desinit

ee in subto per 1ᵘ n ee, altera e in eodē subto per 1ᵘ ee, et cū una desinit per ultᵘ ee, altera incipit per ultimū n ee, et sic nunquā manet mā oio deserta, et absq. sfrā, q extricū unicū, et intricū alterius, et e contrā, qd dictū est esto per opositas ipsas, quae corrumpunt, et generant.

Qᵒ. 15

An intensio, vel res alia, quae semel desinit, possit ad ee iterum revocari.

Sect. 1. Res permanentes, quae a Deo 1ᵒ produci posst, ab eodem, si destructa sint, posse repduci authoritᵉ probat.

Repductio ē actio, qua res iā destructa iterū producit, et denuo ad ee revocat; qd pote intelligi dupliciter: vel ita ut sit eadē nᵒ actio, quae 1ᵒ produxit, et quae repducit, vel ita ut n sit eadē nᵒ, sd diversa; nā si eadē nᵒ actio sit, n so erit repductio eiusdē entitatis nᵒ, sd etā erit ipsa repducta; at si diversa sit, necqs antea habuit ee, erit quidē effectiva repductio, q illā ad ee iā amissū restituit, n tn erit repducta, sd 1ᵒ producta; verū mō n disputat, an hac, vel illa

act^e entitas debeat ad ee revocari, si reproductio po^is sit, et re ipsa d^ot, sed an implicet eiusdem entitatis n^o reproductio bis l. illa.

Videas Simonem Magum apud D Dionysium. c.6. l. divinis nom^b, et Marcionem apud Tertullianum. lib. de pscript^e haeretic c.7. hac in p^te dormitantes. Saduceos dormientes Matth. 22. Ethnicos Ph^os delirantes. actorum 17. 18. et Apostolum Paulum resurrect^e annunciantem, novorum Demoniorum annunciato appellantes, eumdemq ibidem 32. ad Areopagum ductum irridentes. C^a quos oes late, et optime disputat S Cyril. Hierosolym. tom catechesi 18. pbans reproductionem, et resurrect^e ee possibilem, quem, et Sanctos alios Patres inferius citandos coiter sequunt Doctores tam Ph^i, quam Theologi. Henr. de Gand. quodlib. 7. q. 16. D Bonav^a in 4. d^e 43. q.5. Capreol, et Scotus. q.1. Aegidius theorem^te 1. Suar. 3. p. tom. 3. dp. 484. Dimb^s 2 de gener^e c.4. q.2. a.2. Conradus. 1. de gener^e. q.6. a.2. Salas, Ruvius, ett^a, qui tam de hoe, quam de rerum n^o viventium reproduct^e loquunt.

Quorum doct^e, cum nos etiam amplectamur, pbamus 1° ex S. Th. q. lib. 4. a.5. Deus pote reparare huiusmi, q^a in eius potestate e, q^d pducat effus sine cis medijs, et ideo pote eos n^o reparare, etsi in nihilum elapsa fuerint — Et 4°. c^a gentes. c. 81. ad 2^m ait. Quod v^o 2° obijciebat, impedire n^o pote, q^d idem ho n^o resurgere possit. ett^a. — Vide eundem S Doct. opusc. 9. c.82.

2° ex S Aug. serm^e 64. de verbis Dni. c.11. cum dr, ingt, Deus mortuos suscitaturus e, n^o res incredibilis dr, q^a de Deo, n^o de hoe dr. magna res e, quae fiet, ett^a, s^o n^o incredibilis, q^a vide qui id facit, ille dr, q^d suscitabit te, qui

creabit te. n̄ eras, et es, et factus n̄ eris? abit, ne credas, mirabilius aliqd fecit Deus, q̄ fecit, qd n̄ erat, et tn̄ fecit, qd n̄ erat; et tn̄ n̄ credit reparaturus, qd erat ab eis ipsis, quos fecit, qd n̄ erat --- Et serm.e 15. de verbis Apostoli. Qd ē amplius ex nihilo hoīs facere qui vivant, an eos, qui facti sū, et vixerant, reparare post mortē; utiqꝫ plus ē facere, qd nunquā fuit, quā reparare, qd fuit; quomodo ergo impole eet dici, ut Deus, qui hoīē formavit, ex nihilo reformet? quomodo nos suscitare n̄ potē versos in pulverē, qui etiā si in nihilū rediremus, facere poterat, ut essemus, sicut et fecit nos eē, cū antea nunquā fuissemus — Et serm.e 19. si in nihilū rediremus, facere Deus poterat, ut essemus, sicut et fecit nos eē, cū antea nunquā fuissemus — Deniqꝫ serm.e 120. c. 19. nihil difficile ē [Deo] qui sic potuit facere, qd n̄ erat, multo magis reparare potuit, qd erat. — Lege eundē Lib. 22. de civit.e c. 13. et. 20.

3. Ex S.to Cyril. Hierosoly. catechesi 18. Qui ex levibus rebus [ait] ita nos fecit Deus, num cadentes excitare n̄ poterit? et qui n̄ existens fecit, ut eet, numqd cadens n̄ sublevabit?

4 Ex S.to Gregorio homil. 26. in Evang. prope fine: Longe minus ē Deo reparare, qd fuit, quā creasse, qd n̄ fuit, aut qd mirū si hoīē ex pulvere reficit, qui sl oīa ex nihilo creavit: mirabilius namqꝫ ē caelū, et terrā ex nullis existentibus condidisse; quā ipsū hoīē ex terra reparare, et Lib. 14. moralium c. 28. die. 3. ab ariditate mortis vivet, ut divinitate sua nobis hoīē ipsa innovatione sua carnis osten-

deret — Voluit itaq; Chris sua innovat. planu efficere virtute illi ineẽ ad reproducendũ.

§. Ex S.to Dionys. c. 6. de divinis noibus. Nos totos se promittit translaturũ ad vitã perfectã, et immortalitatẽ, q generaliter oibus Philos gentiũ visũ ẽ ee contra naã; mihi autem tibi, et ipsi veritati dignoscitur ee divinũ, et supra naã, supra naã autẽ dico quoad nos, n quoad Deũ, qui ẽ vita oĩpotens; cũ.n. ipsa sit naã oiũ vitarũ, ipsi nulla vita ẽ praeter, contra naã, l supra naã; unde longe expellant a choro Ecclesiae et specialiter ab aĩa tua assertiones, et stultitia Simonis de resurrectẽ corporũ, quibus contradicit resurrectioni corporũ dicens qd sit contra naã, contra qd multi S.ti P.res scripserunt etc.ª —

Certe digna ss huius loci Tertulliani verba lib de resurrectẽ carnis. Utiq; [ingt] idoneus ẽ reficere qui Deus, qui fecit; quanto plus ẽ fecisse, quã refecisse, et initiũ dedisse, quã reddisse; ita restitutionẽ carnis facili orẽ credas institutẽ — Mitto Basiliũ in Hexameron aliosq; quã plures Patres, quorũ volumina videas huius veritatis referta.

Sect. 2.

Veritas eadẽ roibus suadetur.

In hac mã locũ hẽt illud vulgare argtũ, q ꝗ ad diã devolvunt pvã, deputatũ. Qdqd n involvit contradict, aut repugn Deus potẽ; sd entitatẽ permanentẽ, ꝗ a Deo l produci potest iterũ reproduci nulla contradictionẽ, aut repugn involvit; ꝗ

Deo poterit reproduci. maior certit. e. minus probabit argtorum solutio, et recte roe eandem probat no u. quidem. Reproductio rei permanentis semel destructae non dicit rem sibi ee, et non ee; ergo non importat contradictionem. prob. ans. quia reproduci rem dumtaxat importat heri fuisse: v.g. nunc non ee, et crastina die ee; sed nulla pars ex iis alteri contradicit; ergo reproductio non affert rem sibi ee, et non ee; probat minus, quia fuisse heri, et ee die crastina non contradicunt invicem, sed neque nunc non ee illi repugnat; quia heri fuisse stare potest, cum hoc quod est nunc non ee; sic et nunc non ee stare potest cum hoc quod est crastina die ee. Ergo neque duae priores partes ee. s. heri, et cras unquam inter se, neque haec 3.a nunc non est pugnat cum illis; quare cum ex tribus his partibus coalescat reproductio, non importabit in suo conceptu rem sibi ee, et non ee.

2. Plus, et difficilius est 1.o producere, quam reproducere, seu plus requiritur ad 1.o producendum, quam ad reproducendum; sed potest Deus res permanentes 1.o producere: ergo et poterit easdem reproducere. pt. vía a maiori ad minus. maius docent S. Aug.us, et S. Greg. in praecedente allegati. Neque praetereunda Cyrilli acuta interrogatio catechesi 18. v. est maius statuam, quae nulla erat, ab initio formare, an eam, quae ceciderit, in eamdem rursus formam conflare? qui ex nihilo nos fecit Deus, numquid iam existentes, et cadentes rursus excitare non poterit?

Placet rationem 3.am adhibere in entibus, quae non unico absumuntur instanti. sed brevi, aut longa duratione persistunt

Plus est dare ee effectui aliqua duratione absque interruptione quam illa; sed dare ee cum interruptione est reproducere; ergo minus est reproducere rem, quam illi dare ee aliqua duratione. Probatur maior prima. Ut causa ee effectui tribus diebus sine interruptione ad hoc necessarium est, sint verae hae tres propositiones: dat ee effectui prima die, dat ee effectui secunda die; dat ee effectui tertia die. Sed ad reproductionem sufficit, si sint verae dumtaxat duae extremae: ergo minus requiritur ad reproductionem dictae entitatis, quam ad productionem eiusdem tribus diebus. Probatur consequentia, quia si prima, et ultima propositio essent dumtaxat verae, secunda esset falsa, et posita secunda falsa cum reliquis duabus veris ponitur reproductio; ergo cum minus requiratur ad ponendam primam, et tertiam veras cum secunda falsa quam ad ponendas omnes veras; minus requiritur ad reproductionem, quam ad integram illam conservationem.

Dices plus requiri ad ponendas duas extremas propositiones veras cum media falsa, quam ad ponendas omnes tres veras: tum quia reproductio, et conservatio per tres dies aequales essent in duabus propositionibus, utraque enim importaret rem heri, et crastina die ee: ergo solum daretur inaequalitas in hoc, quod hodie est fuerit res, ut exigit illa continua conservatio, aut non fuerit ut requirit reproductio; sed plus requiritur, ut hodie sit, quam ut non sit, siquidem ut non sit nulla virtus productiva requiritur in causa, aut exercitium positivum illius, cum tamen requiratur, ut effectus sit; ergo plus requiritur ad tres illas propositiones verificandas, quam ad verificandas duas, et tertiam falsificandam.

Totum hoc fundatur in eo, quod plus requiratur ad plus durandum, et hendum ee, quam ad minus durandum, comparatione

facta rũ eiusdẽ põa, et tri) c' autẽ durare tribus diebus cti-
nuis sit plus durare, quã duobus interruptis, et hoc pos-
teriori mõ durare sit reproduci, plus requirit ad rẽ tribus
diebus conservandã, quã ad semel destructã reproducendam.
Accedit, qd illa põa ẽ maior, quæ claudit totũ posse alterius
et addit aliqd aliud; sd põa ad dandũ ee angelo tribus
diebus ctinuis claudit totũ põa.

siquidẽ ultra posse 1ª et 3ª addit posse se etiã 2ª
ẽ plus ẽ posse dare ee Angelo tribus diebus ctinuis, quã illũ
posse reproducere, seu 1º die producere, et 3º post 2ᵘˢ diẽ inter-
ruptionis iterũ producere. Ultimo deniqȝ ĩgr 9ª pp̃º subalter-
nans plus dicit, quã subalternata; sd hæc pp̃º cã potẽ Angelo
dare ee 1ª 2ª, et 3ª die ẽ subalternans huius, potẽ cã dare
ee Angelo 1ª, et 3 die; ẽ plus põa includit in 1ª ppẽ, quæ
explicat' productio angeli per tres dies ctinuos, quã in 2ª, p quã
explicat' reproductio, seu productio eiusdẽ per duos dies interruptos.

4º Probat Lusitanus argtõ desumpto ex Dimbᵗᵒ Infinita
Dei põa nõ minuit ex eo qd res a Deo cognita desijt ee,
et ex pᵗᵉ rei, quæ desijt, nulla dat' repugnª, 9ª nõ magis
illi repugnat ee post anihilationẽ, quã ante sui cditionẽ; sd
potuit Deus pp̃ter suã infitã põã eã ex nihilo condere; ẽ9
poterit eandẽ in nihilũ redactã ex nihilo reproducere, iterumque
producere. Cfrat' Scotus, 9ª 9º res abit in nihilũ, illud nihilũ
ẽ eiusdẽ roĩs c' nihilo, qd erat trũs a quo creationis; sd il-
lud nihilũ, qd erat trũs creationis nõ repugnabit, quominus
res illa crearet' a Deo; ẽ illud nihilũ, qd fuit trũs ad quẽ

anihilationis, non repugnabit, quominus res eadem iterum possit iterum vocari ad esse: Ex quibus addo ponderatum Scoticum argumentum. Virtus productiva est eadem, eademque repugnantia effectus, idem potest causa, aut non potest; sed ante primam productionem, et post anihilationem virtus productiva Dei est omnino eadem, et repugnantia effectus ad recipiendum esse, etiam est omnino eadem; ergo sicut ante productionem potuit Deus dare effectui esse, poterit etiam post anihilationem, idemque namque manens idem semper est natum facere idem.

Ad siquis reat rem non habere eodem modo, quam antequam primum Angelum produceret, verum erat, quod nunquam productus fuisset, hoc autem non est verum, postquam destructus est; ergo res non habet eodem modo; quare mirum esse non debet, si antea potuerit a Deo produci, non vero postea ab eodem reproduci; contra, quia ad possibilitatem effectus dumtaxat attendunt, quae ad effectus possibilitatem conducunt, an potentia sit eadem ex parte causae, et eadem non repugnantia ex parte effectus etc., quibus eodem pacto persistentibus impossibile est effectum non esse possibilem; sed quod effectus nunquam fuerit, aut quod antea fuerit, nihil aufert ex illis, quae conducunt ad possibilitatem effectus; ergo sicut potest Angelus produci a Deo quando nunquam habuerat esse, ita poterit, postquam illud habuit. maior vero certa, nam quod res habeant diverso modo quoad circumstantias, denominationesve extrincas, aut impertinentes, non tollit, aut minuit possibilitatem; minor ita probatur, quia antea fuisse Angelum non tollit, quod postea habere possit esse, siquidem in 2a die suae durationis habet esse, et tamen fuerat ante illum diem; sed neque destructum fuisse tollit postea habere possit esse; quia destructum fuisse non reddit Angelum iam repugnantem, qui enim semel non repugnant,

semper n. repugnant; neq. minuit pot. Dei; q. post destruct. adhuc angelus poterit a Deo produci, quamvis multae sint variatae circumstantiae impertinentes.

Ais pot. Dei fuisse ad semel producendum, et n. repugn. angeli fuisse, ut semel produceret, atq. ideo quantumvis maneat Dei pot., et angeli n. repugnantia invariata post destruct., n. poterit iterum angelus produci a Deo. alias variatio daretur ex parte utriusq., cum de pot., et n. repugnantia ad semel factus fuerit transitus ad bis. Haec tua responsio plane petit princ., et quod supponit, dubitamus. n. an Deus rem eandem bis producere possit, siquidem bis produci, idem est quod reproduci. Deinde ex dictis refutata est, quia probavi n. repugnare, quod a Deo producat. effectus semel, et bis, dum quod n. probas implicat., quae inde inferat, n. debes affirmare pot. Dei esse dumtaxat ad semel producendum, n. ad bis. Tandem quia in Deo dat. pot. ad dandum esse angelo 1.a 2.a et 3.a die obtinuis: quod si postquam dedit illi esse 1.a die, 2.a anihilaret, posset etiam iterum producere 3.a die, siquidem habebat pot. n. solum ad dandum esse in 1.a die, sed etiam ad dandum esse in 3.a die; cum autem n. fuerit a Deo ablata haec pot., etiam post destruct. angeli, habebit pot. Deus ad dandum illi esse 3.a die; atq. adeo ad iterum, et bis angelum producendum habebit pot. Deus. Nolo plura, hoc tamen adverto, quod haec n. solum probant posse rem semel a Deo reproduci, sed millies, et infinities, si velit.

Sect. 3.

Dicta oppugnant, et oppugnant.

Obit 1°. Impole e Deu efficere, ut res quae extitit, n extiterit, satis namq vulgare e illud ad praeteritu n dat poa, s ut extiterit, qd n extitit: qd Plato docuit in Sophista, et approbat Aris. 6. Ethic. c. 2. g implicabit etiā efficere, qd sit res, quae evanuit, postquā habuit ee, et iā n e. Rn implicare absté Deu efferé, ut res, quae extitit, n extiterit; sd id potuit absté efferé Deus; nā si angelu, qui extitit Deus libere pduxit, potuit absté n pducere; sd si ut potuit, n pduceret, faceret, ne angelus qui extitit, extitisset. g potuit absté Deus facere, qd angelus, qui extitit, n extiterit: g dat ad praeteritu poa? distingo coens. dat ad absté tollendu praeteritu, ncedo coā; g. si dat ad n ponendā exist., e. qua pendet nario praeteritu, coens e, dat poa ad tollendu praeteritu; dat poa ad praeteritu tollendu, sub supp e qd fuerit, nego coā, et hoc pacto intelligendus e tritus ille mus loquendi, qa Deus n pote efficere, qd praeteritu n sit praeteritu ex supp e qd tale fuerit; aliás posset cōiungere cu praeteritione n praeteritionē: similiter Deu posse facere absté, qd extiterit res, quae n extitit, quāvis n possit facere qd extiterit, ex supp e qd n extiterit. post quae nego coā argti, cuius pbationē expecto.

Obit. 2. Implicat, qd tunc res replicat, qa 1° e;

ergo a fortiori implicabit, quod reproducat, quod non est. probatur consequentia, neque enim videtur ex se constare; quia ut constat ex Sanctis Patribus, possum facere ex aliquo, quam ex nihilo; si ergo est implicatio Deum reproducere rem, quae primo est aliquid, a fortiori implicabit, quod reproducat eamdem quando est nihil. Respondeo implicare quidem, quod rem, tunc quando primo fit, reproducat, quia reproduci est rem antea habuisse esse, et illud amisisse; quare cum iungi nequeant nunc primo rem esse, et antea fuisse, atque destructam esse; iungi nequit, quod tunc reproducatur, cum primo sit, alioquin nunc primo esset res, et non esset primo, cum antea fuisset; haec implicatio non datur in reproductione rei, postquam transiit ab esse ad non esse; neque Sancti Patres contendunt facilius esse rem fieri ex aliquo ea ratione accepto, quia contradictionem importat, quam ex nihilo ea ratione, qua non importat contradictionem.

Obiicitur 3. Si Deus Angelum reproduceret, bis illum produceret, atque idcirco duplicem existentiam, durationemque duplicem illi conferret: sed si angelo duplicem existentiam conferret, angelus esset duplex; ergo cum sit impossibile unicum angelum fieri duplicem, impossibile erit eumdem non reproduci. minor inde patet, quia darentur duo existentia, duo durantia ob formarum multitudinem: maior etiam constat, quia productio est existentiae communicatio, si ergo reproduceret, 2.am existentiam communicaret. Ex omnibus ergo argumentum est debile. Respondeo concedendo, quod si Deus angelum reproduceret, bis illum produceret, nego tamen inde inferri, quod duplicem existentiam, aut duplicem durationem simul in unicum rei duranti communicet angelo; unde male concluditur angelum futurum duplicem, non unum: siquidem nihil multiplicarent ex iis, quae importantur in recto, a concreto

existens.

Obiec 4°. Si Deus operaret ex necessitate nâe, op[er]aret totum, qd mô potest; sd n operaret tunc reproductionem, q tunc mô n potest. maior danda est, qa sol supponimus qd operaret ex necessitate nâe, n qd illi pôa addat. mi[nor] p[ro]b[atur], qa cum possit oservare res duratione in infinitum continuat[a], nario illas oservaret; q n reproduceret; pt qa ad reprod[uctionem] requir[itur] qd res n oservent in ee semel accepto.

R[espondeo] neg[ando] min[orem], eet etm tunc reproductio, qa cum liber[e] possit rem anihilare, postqua habuit ee, nario res ops p[ro]du[-]ceret, postea anihilabit, et deinde reproducet; quis aliunde videant coniungenda p[ro]ductio, et anihilatio rei eiusdem p[ro]pter hypothesin impossem; qa cum n sit maior ro, quare post p[rimam] rei p[ro]duct[ionem] res anihilet, quam qd oservet, cum utrumque possit efficere Deus, et supponat efficere totum qd potest, rem anihilabit immte post p[rimam] p[ro]duct[ionem], et oservabit, nisi forte dicas neutrum facturum, qa ca naria est, et hoc nihil agit ex iis ad quorum qplibet aequa roe excitat, et impellit; et p[ro]p[ter]ea qa Deus n het pôam ad coniungendum sl rei anihilationem et eiusdem rei oservationem; quare si sl oservaret, et anihilaret, fieret câ suppositum, qd sol efficeret nario Deus, qua de facto libere potest. Adhuc tn uno hoc admisso etm fieri câ supp[ositum] argtum si n. Deus potest libere rem anihilare, postqua p[ro]duxit, et post oservare, si nullum praestat, n agit nario totum, qd potest libere. Haec adno[-]tare libuit, ut videas nihil speciale argtum factum continere câ reproductionem, sd totum ee coe, tam iis, qui illam admittunt.

qua illis, qui negant.

Obiiciunt 5°. Graeci, et Samaritae apud S Cyrillum catech. 18. parum ab initio. Occidit homo, mortuus est, et computruit, totusque in vermes resolutus est, atque ii vermes quoque interierunt in cineres conversi putrefactio tanta, et corruptio corpus excepit, quomodo ergo resurget? Recte Aug^{us} serm. 64. de verbo Domini. c. 11. ad hoc respondit. Vel in sepulchro vides favillas, vides ossa. in utero matris tuae nihil erat; hoc vides, et favillae sunt, et ossa sunt; tu antequam esses, nec favilla erat, nec ossa erant, et tamen factus es, cum omnino non eras, et non credis, quod ossa ista, quoquo modo sunt, qualiacumque sunt, sunt tamen, recipient formam, quam habebant, cum tu acceperis, quod non habebas; crede — Nec minus recte S Greg^{us} homil. 2. in Ezechielem. Mirari, inquit, solet, qualiter caro reviviscere possit ex pulvere? mirentur ergo altitudinem coeli, molem terrae, abyssum aquarum, omnia, quae in mundo sunt, ipsosque quoque angelos creatos ex nihilo; minus est valde aliquid ex aliquo facere, quam omnia ex nihilo fecisse —.

Sed replicant Samaritae apud eundem S Cyrillum. Vultures, et corvi mortuorum hominum piscium corpora comederunt, et universum mundum dispersi sunt, unde congregabitur corpus; nam avium, quae illud comederunt, aliam quidem in India mori contigit; aliam in Perside, aliam in Gothia igne exuri, et ipsius cinerem ventus dispersit; unde id corpus congregabit? Tibi sane homuncioni [ait Cyrillus] exiguo, et imbecilli procul a Gothia, India, et Hispania, et Perside ut ... Deo autem, qui terram pugillo continet omnia sunt prope, non ergo ... tua imbecillitate Deum arguas impotentia

Sect. 4.

Vtrū nrā doct. coangustat Durand.

Hactenus docuimus ea boq, quae reliquiarum rerum viventium et n viventium reproduct. ee possē. Nimis ampla nra e Durando in 4. d. 43. q. 3. [illegible] resolutio, et illa admit sit, quoad reproduct. boq, qa ut Christiane Aug. serm. 1. c. 3. Qui dicunt mortuos n resurgere, Christiani n ss — negat tn quoad reliquiorum reproduct., quae docta desumpta e ex Abulensi Matth. 22. q. 238. fol. 95. columna 4. imo etiam affirmat, qd si bo oio abiret in nihilum, iterum ad ee eundem no redire ee impole, qd etiam docuisse vr S. Thom. satis expresse in 4. d. 12. q. 1. a. 2. Sed quantum ad aliam opinionem quae ponebat, qd annihilaretur, n potest stare, qa qd in nihilum redactum e, n potest iterum idem no sumi. et infra. Impole e dicere, qd substa panis redeat neque sm totum, neque sm partes, si redire proprie sumatur, ut sit idem no, qd redit. — et 3. p. q. 77. a. 5. corpore. Si vo substa panis, et vini sit annihilata, n potest iterum redire; qa qd in nihilum decidit, n redit idem no — vide eundem d. 44. a. 2. ad 3.

Caeterum immerito limitatur nrae potentiae amplitudo, cum argta pro illa instituta sect. 2. efficaciter probent de quacumque entitate, sive sm partes, sive sm totum annihilata: credo Aug. Lib. 22 de civit. c. 20. ubi de carne nobis in resurrect. restituenda disserit, ita ait: Et si omnibus perijsset mis, nec

ulla eius na in ullis nae latebris mansisset, tametsi vellet, eam repararet omnipotens. Et ne ad omnes iam factas redeamus hac unica contra Durandum agamus. In morte hominis aliquid essentiale perit in resurrectione reddendum; (alias integer homo maneret post mortem, ut contra Caietanum egisse me memini in physica) non cuius homo interijt, si illud accipiat praecise, nolle asserere, quod nihil illius remanserit in natura rerum; si ergo illud Deus potest reproducere, quamvis in sui nihilum abierit, cur non reliqua omnia, etsi in nihilum sui etiam abierint.

Instabis. Deus potest destruere negationem angeli, postquam angelus annihilatus est; ergo etiam potest reproducere angelum. Patet consequentia, quia impossibile est, quod angeli negatio destruatur, postquam angelus destructus est, et quod non reproducatur angelus; destrui enim negationem angeli est tolli, tollitur autem per angelum; ergo non potest destrui negatio angeli, postquam destructus est angelus, nisi angelus producatur, postquam destructus est; hoc est reproduci; ergo non potest destrui negatio angeli post angeli destructionem, quin angelus reproducatur. Antecedens primum ostendit, quia illa negatio libere servatur a Deo, sicut libere producit; et durum admodum est credere, quod Deus integra sua omnipotentia nequeat negationem illam angeli destruere.

Inquis. Sicut Deus non potest bis destruere angelum, sed semel, ita non potest bis destruere angeli negationem, sed semel, quando autem angelus primo producitur, illius negatio destruitur; quare si deinde angelus destruatur, redit negatio, et amplius destrui nequit, quia semel iam destructa est.

Qua te solut. impugn. Deus pote semel destruere angeli negat., et et ipsu angelus destruere pote semel. creet, q. Deus angelus ab aeterno (qd posse effici 8. phys. relinquo statutu) et in tempore destruat generat. illius negat. hanc poterit Deus deinde destruere, qa n. supponit semel destructa; sd illa destructa redibit iterum angelus ad ee pristinu; q. pote. Nec dicas Deus n. posse destruere angelu, qui fuerit ab aeterno, tu qa oppositu certu in Theologia, et Phia, tu qa n. minus repugnat, qd Deus destruat in tempor

Deinde qa qdo angelus 1o producit, neg. angeli oio destruit, ita ut abeat in nihilu sui; et nihilominus destructo angelo (qd Deus efficere posse nullus negat, rediret eadem angeli negatio; q. et pote eade n.o angeli negatio divina pòa reproduci, quo abierit in nihilu sui, poterit et reproducere angelu, et si oio fuerit anihilatus. Hoc robur accipiet ex dictis a me 1o phys. q. 8. s. 21. ibi n. dixi nullam entitate here plus quam unam sui negat. n.o, (negss here probaneqss naliter reproduci, qdo naliter entitas destruit.

Argta Durandi partim soluta ss s. praecedenti, partim debilia, nec solut. egent; videre oportet, an S Thas re ipsa odicat nrae sent.e, nam testimonia adducta. vident urgere. sequor Ferrara, et Tonsa. Sti Th explicantes reproduct. in ordine ad pòa ordinaria, et xa cœs leges; colligebant

hanc ee mentẽ D. Thõ. tũ ex quodlib. 4. a. 5. ubi expressit duo redit, reproduct. rei qñ destruct. Et ideo [inqt] potest Deus eadẽ rẽ reparare, etũ si in nihilũ elapsa fuerint. tũ ex 3. q. ubi post locũ allegatũ a Durando scripsit hoc, nisi forte dicat', qđ in ipso ultº instanti corrupt. specierũ redit ñ quidẽ substã panis, et vini etiã, sed mã panis, et vini, quæ magis denovo creata diceret', quã rediens forte loquendo. Et sm hoc posset sustineri prædicta positio. Ex qq plane cstat S. Thõ ñ negare, qđ mã panis, et vini destructa denuo creet', et in nrã phrasi reproducat', qđ ad Deũ spectat; sed so negare, qđ redeat nali regressu; imo per hanc formulã vr indicari res, quæ ñ corrupta e', sed abijt, et postea redit, et huiusmi reditio ee nequit in rigore. si res destructa sit; st in rigore dr ad hunc locũ ille ho redire, qui ad aliũ abijt, et postea ad priorẽ revertit ñ ille, qui postquã ibi destructus e', in eodẽ iterũ reproduceret; nisi verbũ redire aliquantulũ latius accipiat'; et hoc sit Sti Thõ expositio.

S. 5.

An possit eẽ Deus entia successiva reproducere?

Inter successiva alia sunt success. per se, ut motus localis, et tempus; alia per accidens, ut qualitates 1.ª roẽ ctrarij, 2. alia roe successivæ applicationis; de hoc ultº qnẽ successivorũ exigua e' ẽversia, qª ut notat Conimbri. ex ijs,

qui reproduct. entium permanentium affirmat posse, et impossib. reproductionem entium successivorum per se, fere nullus negat posse reproduci entia per accidens successiva; subjicienda itaque haec resolutioni permanentium, de quibus in superiorib. reuque vocanda in controversiam successiva prioris generis; de quibus Durandus in 4. d. 43. q. 3. Capreol ibidem q. 1. Paludanus q. 3. Gandav. quodl. 7. q. 16. Soto d. 44. q. unica. a. 1. Val. 1. p. disp. 33 c. 3. n. 13. Vañez 2. de gener. q. ult. conc. 2. Hurtado 1. de gener. q. 6. a. 3. conc. 2. Fons. 6. met. c. 5. q. 3 s. 2. Murtia. Ruvius, et alij c. S. Thom. quodlib. 4. a. 5. docuerunt eiusmodi entia successiva per se, postquam semel destructa sunt, reparari, aut reproduci nullo pacto posse a divina virtute.

Contra quos id esse possibile affirmant Scotus in 4. d. 43. q. 1. Mairon. ibidem. d. 44. q. 3. Bassolus. q. 1. a. 3. Thomas de Ganapo apud Capreol in 4. d. 43. q. 1. a. 2. fol. 193. column. 4. Aureolus apud eumdem. Suar. disp. 50. met. s. 9. a n. 14. Toletus 2. de gener. q. ult. § Attendendum. Complut. ibidem c. 11. q. 3 a. 2. et Lusitanus probabiliorem iudicat hanc sent. Lib. 1. de beatitudine corporis q. 3. a. 2. § 4. n. 43. dictisque iuniores.

Dico hanc sententiam arbitror veram, quia in successivorum reproduct. (ni mea me fallit opinio) cadunt sua vi rationes facta pro reproduct. permanentium: nimirum, quod postquam tempus, vel motus periit, manet eadem potentia ex parte Dei, eadem non repugnantia ex parte rei; quod difficilius sit producere, quam reproducere; quod divina potentia non sit imminuta, quod non implicet talis reproductio

Et est specialis ratio in meis principiis, quia tempus et motus localis non sunt essentialiter entia successiva, sed quantum est ex se possent illorum partes diu permanere (Docui lib. 6. phys.) poterunt ergo successive reproduci non minus, quam partes entis permanentis successivi; quod ita declaratur: motus localis resultat ex pluribus ubicationibus permanentibus successive positis, quatenus una acquisita, alia deponitur, et hac deposita, alia comparatur: cum ergo entia permanentia reproduci (alteram post alteram) possint illae ubicationes, et poterunt reproduci altera post alteram, sed hoc est reproduci localem motum; ergo non implicat reproductio localis motus; idem est de tempore.

Videamus quae argumenta probent oppositum successivorum reproductionem repugnare. arguit 1° Durandus, minus est rem iam existentem conservare, ne corrumpatur, quam corruptam reparare; sed in successivis, et transeuntibus, Deus non potest rem conservare ne corrumpatur; ergo fortiori ratione nec potest corruptam reparare; probatur minor: si aliquid successivum dum est posset conservari in esse, ne corrumperetur, tunc posset pluries sumi, et sic esset permanens, et non transiens, eveniretque non esset tempus, de cuius ratione est quod fluat. Confirmatur Durandus n° 15. si idem numero motus posset reparari verum esset dicere, quod subtus mobile bis esset motum realiter; illud autem non diceretur ratione numerationis subiecti, quia illud est unum, nec ratione numerationis spatii, quod simpliciter est unum; ergo oportet, ut quod sit ratione numerationis motus; atque adeo non erit unus, et idem motus, sed diversus, et duplex.

In contra sent.ᵃ qui pᵗᵉˢ motus admittunt absq. interu.ˡˡᵒ incompatibiles, ut nec ais. non possunt, neqᵈᵃ e' argui ex ipso conceptu dicti entis per se successivus; qᵃ in retinendis pᵗᵉˢ ne fluant, fit ꝯᵃ eius, non autem in reproducendis successive et 1ᵒ producta sit. In mea autem sent.ᵃ conceditur posse maior, et neqᵈᵃ e' minor; neq. inde fit ꝯᵃ naᵃ entis successivi, qd ut observat Coronado eet tunc per accens permanens; et neq. ꝯᵃ naᵃ permanentis fit ex eo qd per accens successive producatur; tunc autem n' daretur tempus sub roe temporis; hoc pacto dicitur successio; sd illa entitas, qᵃ tempus erat, qᵘᵒ producta fuit successive. late hoc examinavi 6ᵒ phys. quae hic desunt, inde petantur. Ad 3ᵘᵐ diceret quidem subtilis motus, sd per eundem nᵒ motum daratᵉ interrupta positio, et si albedo a subito destructa eidem iterum reuniretur, subtilis diceret fuisse bis album eadem nᵒ albedine, qᵃ ut bene Lusitanus observavit particula bis n' denotat pluralitatem motus sd exercitium in diversis temporibus saltem imaginariis in eius sent.ᵃ, l. in mea saltem aptitudinaliter, qq motus reproductus aptus e' exsecuere, si sint, ad mu: quo dixi 4ᵒ phys. in respondentia ubi ad spatium.

2ᵒ arguit Coronado. si res successiva posset reproduci, integer annus decurreret in spatio unius horae, possent. n. sl reproduci oes horae unius anni: item possent pᵗᵉˢ anni inverso ordine reproduci, ita ut incipiant prius reproduci, et fluere pᵗᵉˢ, quae fuerunt posterius; hoc directe pugnat ꝯᵃ naᵃ entis successivi postulantis habere pᵗᵉˢ post pᵗᵉˢ; et

priores essentialiter antecedentes ad posteriores. Ignatius si tempus praeteritum potest reparari, ut dies hesterna; quia modo tempus praeteritum esset tempus futurum, siquidem erit, si a Deo decretum sit de illo reproducendo; quare dies hesterna erit crastina, et poterit esse hodierna, quod est impossibile.

Dico quod si tempus accipiatur non pro actionibus, sive de hoc speciali potest esse, non, ut constabit inferius, in quibus ubicationes circulares successive separatae sunt, sed pro ipsis ubicationibus circularibus coelestis sphaerae admitti potest posse tot horas replicari intra durationem unius, quae si explicatae essent, et aliae post alias ponerentur, integrum annum conficerent; neque in hoc ullam implicationem video; nam si Deus potest efficere, quod coelestis sphaera moveatur die integra motibus replicatis, et ubicationibus: ita ut quodlibet punctum spatii, ad quod successive pervenit, acquirat quatuor ubicationibus, non non minus etiam hoc in successivo, quam quod permanens sit in eodem loco 4or ubicationes permanenter habens, quod sine dubio potest efficere Deus; sed si ita coelestis sphaera moveretur, in fine diei confectae essent sl 4or circulationes, quarum quaelibet, si ut potuit extra alias, seu non sl cum illis poneretur, erat integer dies, 4or dies fuere penetrati, et qualibet hora assumptae sunt quatuor; non aliter potuit Deus mille mille motibus sl movere coelum, quibus conducerent mille ubicationes circulares extra elapsas, et sic in replicatione mille horas consumere, dum una consumit, et mille dies intra unius diei durationem, et mille denique anni intra cursum unius. Hoc tamen diligenter notandum, quod dies 4or,

l anni totius intra unum penetrati non efficerent durat. 4or dierum, l annorum 4or; et 4or palmi intra unius spatium penetrati non efficiunt 4or extensionis palmos, quia ad utrumque requiritur mutua explicatio, et penetrationis negatio.

Neque minus facile iudico, iudicant et Diminutiones iam citati, quod ordine converso partes diei, l. hora reproducerent, ita ut ultimus quadrans fiat ubi primus, et penultimus 2us; et memini me docuisse 8. phys. s. 2. nam quod ait Coronadus priores petere essentialiter esse antecedentes ad posteriores, falsum putamus, petit quidem ens successivum ut tale sit habere partes priores, et posteriores, sed non potius petit quod haec priores sint quam illa; sed a qualibet potuit incipere successiva productio aut reproductio.

Notatu inveniendo dignum, quod et hora unius diei produci possit sl, l. reproduci penetrata cum alia hora diei alterius, non tamen potest l. produci, aut reproduci hora unius diei cum alia eiusdem; quia ut dixi 4o phys. de ubicat., partes eiusdem ubicationis externae ex se habent esse invicem extra, ita immediate ut nec Deus ipse possit, aut potuerit unquam mutuo penetrare unde a fortiori non poterit Deus extensum intra quadrantem concludi; sed neque quaelibet hora unius diei possset penetrari quacunque hora alterius; sed hora A unius cum hora A alterius et B cum B, non A cum B; nisi forte eadem pars mobilis in pluribus locis sl extitisset. lege quae scripsi 4. phys. q. 3. s. 3. ne hoc tibi Graecum fiat.

Ad argumentum adductum a Coronado dic bene posse dici potentia

fieri, qd dies hesterna sit futura; sicut efferre potest, qd creatura permanens iam praeterita fiat futura, si postquam destructa est, velit reproducere: neque etiam est inconveniens, qd hodierna sit, eo iam est reproducta; quia non ponimus dependentiam essentiae a tempore aliquo imaginario inter has temporis differentias, sicut ipse Coronado existimat loco citato; potius putamus denominationem extrinsecam ex correspondentia, seu coëxistentia, quae deficere potest, et variari.

3° arguit Vañez. Ad praeteritum non est potentia, quae neque ad reproducendum tempus; verum hoc eloquium explicui iam, ita ut non detur potentia ad hoc ut praeteritum non sit praeteritum ex suppositione, qd fuerit, bene tamen dari potest potentia, ut praeteritum fiat iterum praesens, vel futurum: qd si dici solet tempus irrevocabile, id intelligendum est iuxta statutas leges.

4 arguit Ferrara. Sot. et Capreol. Si tempus diei hesternae v. g. cras reproduceretur, esset unus dies, et non esset; illud quia supponitur; hoc quia revolutio hesterna interrupta esset a revolutione crastina: ad unitatem autem motus, et temporis necessaria est continuatio, ut constat ex Arist. 5. phys. text. 29. Resp. negando sequelam. Ad probationem negamus, qd revolutio hesterna interrupta sit a crastina, cum eadem cum illa, etsi in duratione diversa existat, quia hesterna est, et quia crastina. continuatio autem necessaria ad unitatem motus non est unius motus cum alio, cum ab illo distinguatur non, neque secum ipso, quia quidem nihil sibi ipsi continuatur, aut a se ipso distinguitur. neque quia continuatio partium motus inter se, quia continuatae servarentur diei hesternae, quia crastina reproductae redirent; atque ideo

n[illegible] est duplex, sed unicus die.

Argumentant. §. Juniores aliqui. Sequit' qd duo hoc eadem die integra existentes n invicem coëxistant, qd e manifeste impossibile. prs assumptum casu quo tota die hesterna Petrus extiterit, et in fine el cum die perierit, reproducat cras hesterna dies (sed n Petrus) et in illa tota existat Joannes; manifestum erit utrumque extitisse tota illa eadem die et tn falsum erit invicem coëxtitisse, siquidem quando Petrus vixit Joannes n erat, et quando Joannes erat, evanuerat Petrus. Ergo quia verificarent duo contradictoria eodem tempore. prt, quia eadem die integra existeret Petrus, et eius negatio, Petrus in die producta negatio in eadem reproducta, esset quia Petrus, et n esset in illa die.

Rx qd et possit Petrus, et Joannes coëxistere eidem hoc casu quo die hesterna Petrus coexisteret Antonio, et hoc subsistente in rerum natura, ille in fine diei moreret', et crastina die produceret Joannes, qui Antonio coëxisteret, ita possit in dicta hypothesi aliqua coëxistere eidem diei, et tn n coexistere inter se; quia ad hoc opus est, qd Petrus, et Joannes existerent in tota illa die, quamque fuerit, qd n contingit in praesenti casu. Eodem pacto Ofe solves; n. n verificarent contradictoria ut tales, quia ad hoc opus erat, ut versarent circa eundem diem quemque esset.

S°. 6.

An actus semel productus destructi possint reproduci a Deo?

Non video cur neq sit dia ipsa actionum reproductio, semel sublata; quod illarum tria reproduci possint; recte. n. Aris. 5. phys. t. 36. dixit. si id, quod interijt, unum non fieri rursum potest, erit una, et eadem actio. — Et S. Thom. ibi lect. 6. verum [inquit] quia si reproduceret eadem non sanitas, alteratio sequens esset unus numero motus — Possumusque eos, qui de hoc dubitant, rogare cum S. Cyrillo iam citato in superioribus. v. est, maius [actionem] (ipse ait statuam) quae nulla erat ab initio parare, an eam, quae ceciderit in eandem rursus forma conflare. qui ex nihilo [actionem] fecit Deus numquid iam existentes; et cadentes rursum excitare non poterit? — Audio te affirmare maius esse actionem, quae semel cecidit suscitare, quam ante casum illam ex nihilo creare: impugnaris tamen a S. Greg. homil. 26. in Evangelia verbis. his longe minus est reparare, quod fuit, quam creare, quod non fuit. Et ab Aug. sermone 120. c. 19. si potuit [inquit] facere quod non erat, multo magis potuit reparare, quod erat —

Urgens pro actionibus est tamen facta pro tanto absoluto reproducendo. potentia Dei ad actionem non est imminuta, neque actio est reddita impossibilis, aliàs eius possibilitas vel unico usu consumptibilis. variatio extrinseca temporis etc., neque obest, neque prodest; ergo poterit actionem destructam Deus reproducere, sicut et primo producere, idem n. manens idem semper est natum facere idem. Deinde quia si Deus potest tribus diebus eandem actionem conservare, poterit eidem actionem 1. diei, et 3. diei, etsi secunda fuerit corrupta, quoquidem, ut in arguebam, plus requiritur ad servandam entitatem tribus diebus sine interruptione, quam duobus uno interrupto; ergo poterit re-

pducere, quia pduci 3a die acti, quae 1a fuit, et non 2a, et illam repduci. Accedit, quod Deus potest destruere negationem, quam actio relinquit ex se abeunte, libere n. illam servat: sed destructa illa negatione actio repduceretur; ergo et potest repduci, sicut negatio destrui. Mecum sentiunt Vasquez in. 4. d. 43. q. 2. a. 3. § vir. Ocham. ibidem q. 10. litera M. Dimb. 2o de gener. c. 11 q. 1. a. 3. §. sed obiet. Fons. 6. met. c. 5. q. 2. s. ad 3m, alijque quamplures; sed oppositum sentiant Coronado lib. de gener. q. 6. et apud illum Soto, Yañez, et Salas.

Hoc, et alia sect. 2. posita non solum probant posse repduci eiusdem numero actionis permanentis, sed etiam probant repduci posse eamdem numero actionem successivam, sicque posse eumdem motum redire videant Toletus, Maironis, et alij, qui entia successiva repduci posse docuerunt; aliqui n. illorum expresse dicunt pro repductione motus.

Obijcitur tamen 1o, 1. actio repducenda esset se ipsa, vel per aliam actionem, non 2m, quia ad actionem non datur actio, neque ad modum modus: non se ipsa; nam si se ipsa est repductio, quando 1o per illam producta est, esset etiam repducta; tunc n. entitas repducit, quando datur illius repductio; sed quando 1o producta est, erat illius repductio; ergo tunc repduceretur, quod esse impossibile iam suppositum sumus. Hoc ita confirmatur. Ideo tunc 1o producit effectum, quia se ipsa est 1a productio; ergo si se ipsa esset repductio, etiam tunc effectum repduceret: quod si tunc non repducit, profecto, quia non se ipsa repductio est, sed aliunde repduci debet.

Resp. utrumque modum repductionis plures Iuniores admittunt

nos autem priori dumtaxat modo recipimus (ut posterioris conversionem omittamus) non ita ut se ipsa praecise absque aliquo extrinseco habeat esse reproductionis, sicut neque se ipsa habet esse primae productionis: sed ita ut se ipsa habeat esse illam entitatem, seu actionem, quae erit reproductio, si detur postquam semel existentiam amisit; quod in hunc modum declaratur. actio reproductiva duo importat, et quod modo detur esse, et quod hoc esse antea fuerit amissum, sicut actio productiva duo dicit, et quod det esse effectui, et quod effectus antea non habuerit esse; primum est intrinsecum, et essentiale actioni: secundum est extrinsecum, non praestitum ab ipsa entitate actionis, sed a negatione, ideoque actio esse reproductionis est denominatio partim externa, partim interna.

Quo posito nunc ad argumentum concedimus, quod si actio reproductiva praecise per suam entitatem esset talis, res quidem reproduceretur, quando primo produceretur; at cum per suam intrinsecam entitatem non habeat, nisi producere, quod autem reproductio sit a destructione existentiae eiusdem rei antea praehabitae, non dabitur nunc sub ratione reproductionis, quia dicta destructio non praecessit. et consequenter non reproducet; quemadmodum neque actio primo productiva, producet immediate post suum primum esse, quamvis perseveret, quia non dabitur nunc sub ratione productionis, sed sub ratione conservationis.

Cum autem aiebas tunc reproduci rem, quando datur illius reproductio, dicendum est, id esse verum, quando datur reproductio sub ratione talis, non quando datur praecise illa entitas, quae reproductio esset, si res antea extitisset, et suum esse amisisset. neque non entitas tunc primo producit, cum existit actio, quae fuit productio, ut nuper dicebamus, sed quando datur sub ratione productionis: quo solvitur

ɔfratio, ideo ꝑducit tunc 1ᵒ, q. dat sub rōe 1ᵃ ꝑduct, n 2ᵃ; præcise dat entitas intrica 1ᵃ ꝑductis. itaqꝫ eadē entitas aut dicet, et erit reꝑductio, si ꝗꝗ antea habuerit ee, et amiserit et n dicet, neqꝫ erit, si n habuerit hoc.

Obiic. 2ᵒ. Actio 1ᵒ ꝑductiva rei nalis ē nalis, reꝑductiva vᵒ eiusdē ē ſnalis; ꝗ n ē eadē actio nᵒ. aut ſpē illa, quæ ē 1ᵒ ꝑductiva, c illa, quæ ē reꝑductiva. siquidē nᵒ, et ſpē distinguunt actio 1ᵒ ꝑductiva rei, et reꝑductiva, actio nalis, et ſnalis. Hoc argtū mām suppeditat sectioni sequenti, e qua eius solutio ɔstabit aperte.

S. 7.

An actio reproductiva rei nalis sit nario ſnalis?

Nihil in hac mā exacte confici ꝑote, nisi prius duplex ſnalitatis gnꝯ distinguat, aliud eorū, q in sua entitē qd nalia ss, et sm totū intricū mā debent, ꝑducunt tn præter cōem rerū cursū, et extra cōes leges universi ob fines reconditos et speciales, cuiusmodi ss, qd lignū ɔ[incipiunt verba Aug. l. 9. de Genesi ad literā c. 17.] de terra excisū, aridū, ꝑpolitū sine radice ulla, sine terra, et aqua repente floreat, et fructū gignat, ut ꝑ iuventā sterilis fœmina, in senectute pariat; ut asina loquat, et siqd eiusmodi ē; dedit quidē [Deus] nis, quas creavit, ut ex eis, et hæc fieri possent, Quæ oiā in sua entitē nalia ss, ſnalia tn quoad mꝯ extricū eo qd fiant præter cōes leges, et cursū universi.

Aliud eorū, quæ n sꝰ quoad mū extricū, sd etiā sm

ppriq entit. s.a nae leges, et agentiu nalium vires s. intra quorum n. numerant. gra sanctificans, lumen gloriae, visio beata, et alia sine n., quae absolute, et simpliciter vocari solent, et debent snalia, siquidem entitative talia ss, et cuicumque creatae subste, aut creabili, quae nae sit, oio indebita. Alia v.o absolute debita ss nae, lt. mus sit extra nae cog cursum.

Hac distt. praemissa dubium nd., qm actio reproductiva s-nalis sit priori mo; nam cum Deus decreverit, qd reproductio rarissime fiat, et praeter coes leges universi, q. do stingit, miraculosa e., et quoad mum snalis. neque de hoc dubitari licet, qquidem miraculum, ut Augus ait tomo. 6. lib. de utilitate credendi. c. 16. Est aliqd arduum, et insolitum s.a facultatem nae, et s.a speciem admirantis existens. — illa autem particula s.a facult. nae accipienda e. p facult.e nae x.a leges illi de facto praescriptas; nam ut egregie S.tus Thos. 1. p. q. 105. a. 7. in solut.e ad 2.m ait s.a facult. nae dr aliqd n so. ppter substam facti, sed etiam ppter mum, et ordinem faciendi —

Dversia nucleum in hoc video collocatum, an actio reproductiva rei nalis (nam de act.e rei entitative snalis negotium e. absque dversia) n so. quoad mum, sed etiam quoad entitatem intricam debeat ee snalis. quam in re p.te affirmantem elegit Abulensis Matth. 22. q. 229 de resurrect.e loquens, idemque ppugnaverat. q. 224. Coronado allegatus sect. pcedente, aliique nnulli minus vere pbantes, quam qui negativam amplexati ss. Ochamus in 4. d.e 43. q. 10. lit. M. Vasq. ibid. q. 2. a. 3. § Vr. Vasq. 1.2.a d. tomo. 1. dp. 22. c. 3. n. 17. Suarez tomo. 2. in 3.a p.te dp. 44. s. 5. § 3.m q. dicendi mum. Rubius

2. de gener. tt.a de regi. c. 1. q. Murcia. 2. phys. dp. 4. ...
alijsq quàm plures uno ore confitentes, reproduct. rei nalis n
necessario ee entitative, seu sm substa. snale; sd posse ee nale
et eandem n.o c. [illegible]producente nali, quis sm mu extricum, ut dicti
e, appellanda sit mira, et snalis.

Fundamentum praecipuum huius doctrinae ostat ex s. praecedenti, ubi
eandem n.o act. rei nalis posse reproduci, atque ideo eandem ee.
productionem nalem, c. 1.o sit res, et reproductionem quoad mu snalem,
post destructionem redit. Addimus nunc, qd si ex aliquo capite
genda eet intrica snalitas in act.e reproducente, max.e ex eo,
qd miraculosa e, et q.a in na n videntur ee vires ad patran-
da miracula sufficientes, alias miracula n eent, neque digna
admirationis ca, dum fiunt, c. tn excitata puella a Chro Dno
et e morte ad vitam revocata dicat Lucas c. 8. versu 56; et
stupuerunt parentes eius, neque timor exciperet eos, qui Lucae
7. 14. adolescentem portabant defunctum, statim atque iussu Dni
resedit in feretro ad vitam restitutus, si resurrectio n eet
ultra humanas vires, et snalis: at vo hoc n e sufficiens
ut ex illa colligatur in act.e intrica snalitas, sd so snalitas
quoad mu; ig. minor sit, q.a plura ss prodigiosa, et stupenda
miracula, quae tn n ss intrica snalia, sd snalia duntaxat
quoad mu; talia ss Aronicae virgae repentina germinatio
de qua Thyllenus ait, Stupentib. [qui aderant] quomo sicco
ex levigatum lignum tam parvo temporis momento arboris vig.
suscepit, atque perfecit — Ignis Babylonici admiranda ab-
tinentia, quae nec puerorum carnes obiectas momordit, nec
vestimentorum pilum sua voracitate ssumpsit: rubri maris

divisio, et aquarum infirmatio. Solis detentio, et a rapidissimo suo cursu cessatio, audito Iosue imperio. Eiusdem Solis retrogressio Ezechia postulante.

Et quidem si Angelus, cum Sol pervenit ad occidentem, eadem via retro moveret ad orientem, universa stuperet natura, nec minoris haberet hoc miraculum, quam si hominem videret suscitatum: sed potest Angelus, Deo non negante illum concursum, quem de facto decrevit negare, eo pacto caelum, et Solem movere ea facilitate, qua movet ab ortu in occasum; ergo non requiritur actio entitative supernaturalis ad miraculum stupendum, quod omnes iure mirentur; sed sufficiet supernaturalis quoad modum, quem ideo non praestat natura, quia Deus illum concursum negare decrevit.

Certè hoc vim maximam accipit ex eo, quod plura miracula sint, et homines in admirationem rapiant, quae faciliora sunt, et minus requirunt, ut fiant, quam quae absque miraculo re ipsa fiunt; sed hoc esse non posset, si miracula essent quoad intrinsecum supernaturale, cum plus ad hoc, quam ad entitatem intrinsecè naturalem postuletur; ergo actio non colligit intrinsecè supernaturalis ex eo quod miraculosa sit. maior probatur, quia maius miraculum (ita voco, quod difficilius est) est tot homines quotidie nasci, qui nunquam fuerunt, quam paucos resurrexisse, qui aliquando fuerunt: sed hoc ultimum est miraculum, et non primum; ergo. maioris probandae omitto Augustinum serm. 147 de tempore, ubi ita fatur. In hoc carnali regula intelligendi est consuetudo cernendi; quod solent videre credunt; quod non solent, non credunt. praeter consuetudinem facit Deus miracula, quia Deus est. maiora quidem

miracula ss tot quotidie hoēs ... qui n erant, quā pauci
resurrexisse, qui erant. ——

Mirant hoēs, qd Chrūs ... quinq3 millia hoēs qui-
q3 panibus saturaverit Marci 6. vel ipsa consumptione
crescentibus, adeo, ut S Basilius Seleuciensis orat. 23 ex-
clamaverit, O quā videre fuit panes pariebant panes, n
de spicis erumpebant, sd in manu Dni florescebant; et
n mirant, ita ut pene [verba ss Aug. tt. 24. in Joan.
nemo dignet attendere opera Dei mira, et stupenda i
quolibet seminis grano, e quo quotidie plura grana, plures-
q3 spicæ multiplicant, c hoc n sit minus, quā illud. cui
hoc. [ret Aug.] quā assiduitate viluerunt, ett sim ipsam
sui misericordiā servavit sibi quadā, quæ faceret oppor-
tuno tempore præter usitatū cursū, ordinemq3 nāe, ut n
maiora, sd insolita videndo stuperent, quibus quotidiana
viluerant — digna Augustiniano ingenio.

S.° 8.

Pauca diluo, quæ opponi possunt.

In primis videmur ɔtrarij divino Dionys. c. 6. de divi-
nis nōib.; ubi cū dixisset resurrect., seu reduct. aibus ...
gentiū vitā ee ɔ nā addidit. Mihi autē, tibi, et ipsi veri-
tati dignoscit ee diū, et ɔ nā — sg e actio ɔnatur. Cæ-
terū hoc testimonio minime urgemur. Loquit Dionys. de
nā eo pacto, quo mō e ɔstituta certis quibusdā legib., quas
quæ excedunt, excedere dicunt nā, c tn so arguat eiusm.

excessus sinalitate quoad modum.

Obies. 2. Exercitium potentiae sinalis debet esse essentialiter sinale: sed actio reproductiva est exercitium potentiae sinalis: ergo est essentialiter sinalis: minor patet, quia est exercitium Dei miraculose agentis, et opus miraculosum producentis. maior probatur, nam exercitium potentiae debet esse in ordine potentiae, alioquin non servaret debitam proportionem inter actum, et potentiam; nam exercitium est actus, primum vero potentia; actus autem, et potentia debent esse in eodem ordine. ita arguitur Coronatus.

Respondeo distinguendo maiorem. exercitium potentiae sinalis, id est sinaliter quoad substantiam operantis, concedo maiorem: sinalis in sua entitate, id est sinaliter quoad modum duntaxat operantis, nego maiorem. Dei potentia in sua entitate sinalis est, et nihilominus non omnia exercitia illius sinalia sunt; saepe etiam operatur sinaliter quoad modum extrinsecum per exercitium entitative naturale; ergo operari sinaliter quoad modum non arguit exercitium entitative sinale. in nostro autem casu Deus esset agens miraculosum quoad modum duntaxat, ideoque argumentum nihil concludit. illud tamen quod assumebatur, potentia et actus debent esse in eodem ordine. intelligatur nunc (nam aliter explicatur bene potest) iuxta nostram doctrinam.

Obies. 3. ex eodem. Sinalitas causae, si effectus sit quoad substantiam naturalis, non exercetur in ipso effectu; ergo in exercitio causae: ergo tale exercitium debet esse sinale. Confirmatur, quia restitutio visus homini caeco est aliquid sinale: sed non in substantia effectus; ergo in modo patrandi tale opus; modus autem est causalitas, seu actio ad illud. consequentia patet; nam praeter substantiam effectus nihil restat, nisi actio. Respondeo distinguendo antecedens. non exercetur intrinsece in ipso effectu, concedo antecedens; non

exercet extrice, nego ant. distingo etiam conseq; ergo in ipso exercitio intrice, nego conseq: extrice, concedo conseq. ergo tale exercitium debet esse supernale quoad modum extricum, concedo conseq; quoad substantiam nego conseq. ad 2um distingo conseq; ergo in modo extrice, concedo conseq; in modo intrice, nego conseq. ad id, quod assumitur, reo, quod modus extricus non est causalitas, haec enim est modus intricus rei productae.

Obiic. 4. Actio reproductiva requirit finem supernalem, nullum enim natis esse potest in reproductione: sed actio, quae habet finem supernalem est intrice, et entitative supernalis; ergo. Resp. 1. neg. maior, potest esse in ordine ad finem nalem, ut si Deus spicas iterum formet, ut hominem alat; reproducere poterit eandem actionem eadem ob eundem finem; quis ad hunc obtinendum in reproductione diverso modo applicent media, et in nalibus, et coib. legibus dispenset. Resp. 2o, quod licet petat finem supernalem, ut reproductio sit, at non petit illum sm suam entitatem, quia neque sm eandem habet esse reproductionis, sed ex se habet esse productionis, et ab extrico habet, quod reproductio sit, ex eo quod effectus antea habuerit esse, et destructus sit, ut explicuimus.

Obiic. 5. Universalis defunctorum resurrectio est supernalis entitative; ergo et qualibet reproductio partis. prob. conseq. ex paritate ant. ostendit ex SS Patrib. Aug.no lib. 13. de Trinit. Chrysost. homil. 8. in 1a ad Thessal. Ambrosio lib. de fide resurrect., et aliis qui dictam resurrectionem esse mirabilem, proprium Dei opus, supernalem, et non roe nali, sed sola diva fide credendam; ergo quia sentiunt esse entitative supernalem actionem, qua fiet. Resp. 1o. quod siquod probat argumentum, hoc unum probat, nobis minime contrarium; quod resurrectio possit

ee snali quoad substã; n q. debeat. Qd si SS Pes explicati nulla paterent, qd falsum e, dicendum eet, q. ultra resurrectio futurã eet entitative snalis, qui fieri posset actus entitative snali; hoc autem n pbat reliquias reproduct. nario ee snales, sed qd possint: nos v n asserimus, reproduct. rei nalis debere ee nale; sed n nario ee snale quoad substã.

R. 2° c. Hurt. resurrect. etiam ulem futuram nalem quoad substã, snalem quoad modum, pluribus titulis, qd satis e ad SS Pes exponendos, et ut resurrectio dicatur opus Dei proprium (rebus constitutis ut nunc) admirabile; tot. n. legum omnium dispensationes continebit, ut dia fide credi debeat, n nali roe demonstrari: fiet. n. in ictu oculi, et uniuscuiusque membra, etiam si in pulvisculos conversa sint, aut comesta avibus per regiones varias dispersa, ut S. Cyrillus aiebat; in unum locum momento coniungent, et absque maris, et foemina congressu, longave dispositionum serie, repente reviviscent, qn de capite capillus pereat. quis hoc n stupeat, aut quo mo gentilis futura credat nali ductus roe; nisi fidem recipiat, qua credat. Addo, qd in dicta resurrect. interveniene actus entitative snales, quibus lumen gloriae, visio beata, et qualitates, q dicunt dotes Beatorum producent, et roe harum dici pote resurrectio generalis claudens oia, q ibi eveniunt) entitative snalis; quo pacto intelligi, et exponi etiam possent SS Pes.

Obiit ult°. si reproductio n e necess. entitatis snalis, posset illa praestare agens nale f proprias, et innatas vires, posset que ho hominem eundem n° viribus nalibus suscitare; ig-

nis ignem iterum ad esse revocare, terram plantam, et arbor[em] [...] hoc est omnino falsum, et nimis absurdum, falsa ergo est doctrina unde infert. Multa petit huius argumenti solutio, quae explicanda, et decidenda sunt sectionibus sequentibus, illas, si expectes, videbis satisfactum argumento.

§. 9.

An virtute agentis naturalis fieri possit reproductio?

Maior est praesens quaestio, quam quae hactenus discussa, quae enim facillima sunt divinae virtuti, creatae solent esse difficillima, et non raro impossibilia: quapropter, postquam visum est divina potentia posse res iterum produci, seu reproduci, non immerito idem dubitamus de creata virtute naturali, an scilicet illi sit idem reddendum ita ut possit eundem numero effectum tam successivum, quam permanentem eadem actione ad esse pristinum restituere.

Qua in re varia sunt Philosophorum, et Theologorum placita, nam Venetus lib. 2. de generatione c. 20. Saxonia ibidem q. 14. Marsilius q. 18. a. 2. conclusione 3. Dimbl[eton] c. 11. q. 1. a. 3. Toletus q. 43. Vañez q. ult. conclusione 3. Murcia etiam q. ult. Coronati 1. de generatione q. 6. a. 1. Lusitan. lib. 1. de beatitudine [...] q. 3. a. 1. § 3. aliique non pauci impossibile omnino iudicarunt reproductionem rei eiusdem numero viribus naturae. At alii possibile; ita Vasquez in 4. d. 43. q. 2. a. 3. initio. Scot. q. 3. a. 2. lit. E. Henric. quodlib. 10. q. 4. Hurtado disp. 2. phys. s. 3. putatque probabile [...] 2. de generatione q. 43, quia hi doctores non ita generaliter de quacumque entitate loquuntur, ut nullam excipiant.

1ª vo Agens nale reproducere potest viribus nae effus destructus, ques semel produxit, si Deus offerat concursus, et reliqua adsint, ut in 1ª productione. Ita docti iuniores, et sine dubio fere ss qui 2ª sent citati, qui si aliquas exceptiones apponunt, ideo ē, q̄ putant n̄ semper adesse in reproductione oia, quae in 1ª productione.

Ro I, q̄ idem manens idem semper ē aptus facere idem, si n. eadem poa, idem subtus, eadem approximatio, etiam in 1ª productione, et in reproductione ss, agens nale suus effus eadem actione reproducet: per qd stabit. Accedit, qd SS Pes sect. 1. relati dicunt reproductionem faciliorem ee 1ª productione, et minus ee reproducere, quam nunquam habuit ee, quam reproducere, postquam habuit ee; q̄ si agens nale viribus nae potuit reproducere, quam nunquam habuit ee, poterit eandem postquam ee habuit reproducere.

Confr q̄ hoc qd ē effus fuisse destructus n̄ minuit poam, neque effus reddit impolem; q̄ si reliqua adsint, poterit agens nale ea virtute, qua 1º produxit, reproducere, neque recurri debet ad limitationem virtutis creatae semel so potentis producere effus; nam hoc in 3ª vocamus; et praeterea, quia si agens creatum potest vi sua nali dare ee effui tribus diebus continuis, poterit et 2º, et 3º, omisso 2º, minus n. ee hoc, quam si oibus diebus continuis daret ee, quasi s. lege oia arcta, quae quia reproductio facienda a Deo adducta ss, q̄ eisdem uti licet, quia nihil novi in hac rna, qd nali poa ad reproducendum eundem tres permanentes, aut successivos eadem actione, qua 1º produxit, aut producere potuit.

Dixi in 3c, si ea adsint in reproduct, q in 1a product, q si n adsint, miru n erit, qd reproducere ea roe n possit, siquidem nec possit 1o producere. v.g. si Deus hoc oio annihilaret, destructa, fra, unione, et ma, nequaquam posset agens nale proprijs viribus reproducere, et si illud 1o produxerit, qa agens nale nequit bo, aut 2o agere absque subto: si g in reproduct n e subtum, corpus e, qd agere n possit, qa n ss cætera paria in 1a product, et reproduct.

Similiter si ma effus iam destructi dispersa sit per loca valde dissita, et in quolibet illorum commixta, hic piscibus, illic avibus, alibi terra, et aqua ita ut nec extrahi, nec secerni possit vi agentis nalis, qd 1o produxit, n poterit hoc effum eundem no in tali casu reproducere. debet itaque intelligi 3c casu, quo oia sint, (.1. ee possint) viribus nae constituta ut antea fuerant in 1a product, solumque intersit, qd in product 1a n habuerat effus antea ee; in reproduct vo habuerat ee, et illud amiserat.

Esto 2a 3c. distingueretur potest viribus nae, qd res habeant eodem mo quoad naria in reproduct, ut erant in 1a product, eidem no effui, si Deus suum concursum afferat ad illum eundem effum, negetque ad reliquos no solo distinctos. hæc 3c per ita. Angelus potest coelestem sphæram eadem oio via, qua hodie mota e, movere omnes. ergo si Deus afferat concursum ad hunc no motum, quo hodie mota e, et neget ad alios, Angelus constituet habitu res narias ad eiusmodi motus repro eodem mo quo erant in 1a product. ut coram, qa ad hæc, ut sint ... quoad naria, satis e.

qd possit sphaera eodē oīo loco circumvolvi et Deus sē offerat concursū ad illū motū qui hodie exercitus ē; nā in Angelo sup ponit' pōa.

2°. Si ignis producat calorē in ligno, et inter hoc, et illū aliqd ponat' impediens, ne calor ab igne conservet', et sic extinctus abeat; si deinde auferat' impedimtū, oīa erunt ut in 1a productiē caloris destructi, si Deus paret eundē concursū, quē exhibuerat antea; ergo contingere potest viribꝰ nāe qd res eodē mō se habeant quoad nāria in 1a product. et reproduct. si Deus tūc suū concursū paratū habeat; quare ꝑ nihil stabit tunc, quominus ignis eundē calorē iā destructū eadē actē reproducat. nō aliter si ignis in lignū produceret frīg. ignis, quā aqua ꝑrimente extinqueret', manente eā adhuc applicata. possset iterū disponare mā, et frīg ignis extinctā reproducere, q nihil ibi dee ex nāriis; sd eodē mō res sent ac in 1a product. si qd Deus prius dederat, modo det.

Ex quibꝰ concludo reproductiē ex se ee absolute, et simpliciter possē viribus nāe, quis de facto nō ponat', propterea qd Deus neget concursū ad reproductiē; et si re ipsa aliqd contingit, miraculū ē quoad modū extricuū, ut dictum ē. eo qd legū communiū dispensatio interveniat. et specialis providentia ob cās, et fines Deo notos, ideo n. dixit Augꝰ lib. 9. de genesi ad lit. c. 18. Habet Deus in se ipso absconditas quorumdā factorū cās, quas rebus conditis nō inseruit. illasq̄ implet nō illo opere providentiae, quo creaturas substituit, ut sint, sd eo, quo eas administrat, ut voluerit, quas, ut voluit, condidit — Quasi ideo talis reprod. ...

ceri possit virib. nae, sinaleș si quoad modum, quo Deus ad id denegat concursum; si solatum darent. et paratum ex com. lege, nec ipsa de se contingerent, miraculum non esset, neque quoad modum sinales, ut quibus omnibus satis constat ad argumentum ultimum sectionis praecedentis.

S.º 20.

Argumentantur Adversarij.

1.º argumentatur Lusitanus iam citatus n.º 38. Nullum agens potest aliquem effectum producere, nisi illum contineat intra suam activam virtutem; idem non effectus a causa produci potest, quam in virtute illius continet: sed agens naturale non continet in sua virtute activa naturali effectum semel productum et iam destructum; ergo nullum agens potest naturaliter producere illum numero effectum qui semel productus est, si iam sit destructus. minor ostenditur: ens quod ex potentia sua causa reductum est ad actum, exijt iam extra potentiam suae causae ergo iam non continet in naturali virtute illius, alioquin simul esset in potentia et actu, seu quod idem est intra, et extra potentiam; quae repugnantia sensus est ex Arist. 9. metaph.: sed impossibile est, quod ens producatur a causa, in cuius virtute non continetur; ergo nulla virtus naturalis reproducere potest id quod semel produxit, si destructum sit, quandoquidem iam exijt extra illius potentiam.

Hoc argumentum magni facit Lusit.us caeterum, siquid probat, probat etiam, neque de potentia Dei absoluta eundem numero effectum reproduci posse: quia eodem argumento: postquam effectus reductus est ad actum ex potentia Dei, exijt iam extra Dei potentiam: ergo iam non continetur in illa, alioquin simul esset in potentia, et actu: sed impossibile est, quod ens producatur a causa, in cuius

virtute n' otinet: [illegible] si postquam semel exijt a pa Dei, effus n' otinet in illa, ab ipso Deo reproduci n' poterit, si corruptio praecedat.

Resp. q̃ disting. maio.; nisi illud otineat intra suam activam virtutem: i. nisi otineat pot. ad illud producendum, ocedo maio.; i. nisi illud otineat in se receptum, et n' eiectum extra se, nego maio., [illegible] potius suppositum i. nego ∴ minor. ad probat. ens qd ex virtute ca reducit ad actum, adhuc e' intra pot. iurisdictionem, valet. n. ab actu ad pot., ideoq; in illa otinet, neq; n. exijsse extra pot., ita capiendum e', ut iam perierit pa ad tale ens producendum. [illegible] hoc ostitutum iam sit extra pot. sphaeram; sd ita ut ex meritis pot. productiva egrediat de statu merae potitatis, et n' ee ad actum 2um existendi, et ee, qd n' tollit, quominus otineat effus productus in ca producente. q̃ do autem dr, qd effus idem nequit sl ee intra, et extra pot. seu in pa, et actu, ita intelligendum e', qd nequeat sl ee productus, et n' productus, in actu positus, et n' positus. Adde, qd si otineri in pa dicat in ca virtutem, et effus actu n' ee; cum hic destruit, postquam semel egressus e' e pa, ad illam redibit, in illaq; otinebit iterum, atq; ideo post destruct. effus poterit iterum reproduci.

Replicari pote ex eod. Lusit. n 41 in solut.e ad quandam obiect. ca diminuet. patit in sua pa, dum cat, aliadq; amittit de sua qualitate activa; [illegible] postquam semel productus e' effus, n' poterit iam idem n.o ab eadem ca reproduci,

st neg[ss] intra illius virtutis otineri, q[uae] imminuta [est] effecta insufficiens ad producendum. ans[wer] fir, q[uae] antequa [effectum] produceret, habebat ea pot[entia] nalis ad illud producendum: postquam autem semel productum, et destructum est, non habet iam eam nalem, sed obedientialem pot[entia]; [er]g[o] q[uia] nalis pot[entia] destructa, aut diminuta est. Non capio in hac [sententia] Lusit[anus], asserit. n. pot[entia] remanere imminutam, et eam amittere aliquid de qualitate activa, nihilominus tn non immutari eam realiter. si n. virtus activa cum idem est realiter cum illa, imminuta pot[entia] minuet, et immutabit eam; quod si nihil sui amittit realiter ea, nihil etiam amittet realiter de sua pot[entia].

R[espondeo] [er]g[o] neg. ans. contrarium supposui in superioribus ad probationem, ante, et post product[ionem] effectus ea eamdem virtutem quae post product[ionem] non dicat ex integro nalis praeter extrinsecam legem Dei decernentis, quod ex cui lege non producat idem effectum bis unde ad cons.: [er]g[o] nalis pot[entia] destructa, aut diminuta est. distingo cons, quoad intrinsecum, nego cons: quoad extrinsecum concedo cons: deficit extrinsecum Dei decretum, quo decerneret praestare concursum ad reproducendum, sicut ad 1[um] producendum, non autem deficit aliquid virtutis agentis creati.

Argitur 2[o] P[ate]r Fons[ec]a 8. met[aphysicae] c. 5. q. 1. s. 2. fine. omnis nova dispositio, q[uae] ab agente nali fit, est eductiva novae formae e pot[entia] subiecti, aut nova inductiva; si illa a solo Deo produci potest; sed in reprod[uctione] nova dispositio daret in subiecto; [er]g[o] et nova forma. non [er]g[o] rediret idem n[umer]o corruptum. R[espondeo] 1[o] dando

absolute mai., et neg.do min. e vera in quocumque eventu reproductionis; posset etiam ab agente nali reproduci eadem dispositio quae simul cum forma fuerat corrupta, praeterea quia non inde arguitur corrupti, et reproducti diversitas. Dx 2o distinguo mai. nova dispositio, quae sit specie distincta, concedo mai.; quae sit solo numero distincta nego mai. potest enim eadem forma esse sub diversa dispositione numero, quantum de se est, neque hanc, aut illam determinate postulat, sed neque haec dispositio numero hanc numero formam, propter accersum illi est, quod Deus agens determinet ad hanc numero potius, quam ad aliam producendam.

3o argtur Murcia. Non minus dependet agens ad operandum a tempore, quam a loco: sed non potest agere in proximum, et distantem locum, nisi etiam operetur in medio propter dictam dependentiam; ergo propter sile neque poterit agere in proximum, et remotum tempus, nisi etiam agat in medium. non ergo poterit naturae viribus dari reproductio, cum ad hanc postuletur, quod detur operatio in tempore proximo, et remoto, sed non in medio. Dx dando quoad praesens attinet, a loco, et tempore agentia nalia pendere in operatione: sed distinguo min. agens non potest agere in proximum, et remotum etiam, si remotum non approximet ad agens, sed operatio e loco proximo transmittenda sit ad remotum, concedo min.: si non transmittat operatio, sed remotum accedat ad agens, nego min. ut agens operetur, requiritur approximatio; haec autem dupliciter fieri potest, vel ratione operationis productae in medio, vel ratione approximationis passi ad agens accedentis

per medium: si posteriori modo fiat applicatio, quia passum ex loco distito accedit ad agens, non vero quod agens producat in medio intercepto ante approximationem ut producat in passo: requireretur autem, si hoc in loco distante perseveraret, et ad id perventura esset alteratio; quoniam in priori modo fieret applicatio: similiter si agens hodie existens ex hodierna die transmittenda esset operatio ad 3^am, opus esset, quod operatio hodierna iret per diem crastinam, qua fieret approximatio ad tempus distans suae operationis: at si non ita sit; sed dies 3^a advenit ipsi accedat post 2^am transactam, iam agens tempus antea non motum habebit approximatum, et in illo poterit operari, quin necesse sit, operetur in 2^a die mediante, et intercepta. Accedit, quod aliqui dicunt angelum posse agere in distans, quin non agat in medium.

4° Arguitur Coronado. Postquam effectus semel producitur, habet suum finem consecutum, ad quem consequendum frustra iterum existeret; et natura nihil molitur frustra. quia cum alium finem non habeat ad reproductionem, haec erit impossibilis viribus naturae, siquidem est impossibile, quod natura operetur absque fine. Philosophus ex c. de oppositis, ubi ait, quod a privatione ad habitum non est regressus, daretur autem, si daretur reproductio; ergo —

Dico aliquando effectus, et agentia frustrari a consecutione sui finis, proindeque iterum reproduci possent, si desinerent esse, ut finem consequerentur. Deinde, licet effectus consequeretur unicum finem, non, posset reproduci ad alium sibi consequendum. v.g. si in 1^a

producte calor consecutus est dimovere subiectum ad hanc formam ignis, potuit postea reproduci, ut disponat ad aliam non distinctam. 3°. quia producta semel duntaxat consequitur finem, posset iterum produci, ut iterum finem ~~eumdem~~ consequeretur, quod ~~non~~ semper esset otiosum, sed saepissime valde utile. 4° Quia Et in casu varia fines alii deficerent, liberae tamen in singulis momentis quaererent fines valde diversos honestos, et utiles, ad eosdem actus vitales causa iam obtentos repetendos: ad iterum Deum amandum eodem amore; ad iterum, et saepe eumdem contemplandum eadem cognitione, etc. imo agentia libera ob peculiares suos fines applicare possent varia, ut operarentur, quae, si Deus ad eumdem effectum reproducendum offerret concursum, reproducerent, ut dictum est. Ad confirmationem. Philosophus recte ait a privatione ad habitum non dari regressum, quia non neget posse dari, si aliud Deus non decrevisset: nos autem nequaquam contendimus dari de facto causari effectum reproductum viribus naturae per communes leges, sed dari posse, si Deus oppositum non statuisset neque concursum.

Sect. II.

An de facto admittenda sit aliqua reproductio eiusdem effectus non per vires naturae?

Non iam posse, sed factum ipsum investigamus, an scilicet de facto agens aliquod creatum, sive naturae ipsa per communes leges, et absque aliquo miraculo alieno ab ordinaria providentia, et naturali effectum aliquem

nō reproduxerit, qui prius corruptus fuerat: nā si virtu-
tem habent agentia nalia (naturalia) qm de se est ad reproducendū, nō abs
re inquiri potest, an ea, aliq ad actū reduxerint, et
per quid ~~[struck]~~, ~~[struck]~~ ~~[struck]~~.

Ad rē hanc placet referre antiquissimorū Phorū
(hos vult Ludovicus Vives ee Platonicos) somniū, cuius
meminit Doctor Ecclesiae Augus lib. 12. de civitate c. 13. initio
Hanc autē [controversiā, inqt,] se Phi mundi huius nō aliter
putaverunt posse, s. debere dissolvere, nisi circuitus tem-
porū inducerent, quibus eadē semper fuisse renovata
atq repetita in rerū nā, atq ita deinceps fore sine
cessatione asseverarent volumina viventiū, praetereuntiūq
saeculorū, sive in mundo permanente isti circuitus
fierent, sive certis intervallis oriens, et occidens mun-
dus eadē semper quasi nova ea, quae transacta, et quae
ventura sunt exhiberet — Et circa finē capitis: Sic enim
isto saeculo Plato Phus in urbe Atheniensi, et in ea
schola, quae academia dicta est, discipulos docuit, ita per
innumerabilia retro saecula multo prolixis quidem
intervallis, sed tn certis; et idē Plato, et eadē civitas,
eademq schola, iidemq discipuli repetiti et per innumera-
bilia deinde saecula repetendi sint — Haec Augus
ex quibus aperte constat dictos Phos earundē rerū reproductionem
admittere lege coi, et ordinaria; siquidē oia successive
repetenda existimabant post completū annū magnū, qui

tunc complebit^ sin' eos, et q^{do} nona sabora cursu fuerit peractus; erit autem peractus quadraginta annorum (ex nostris) millibus si Regis Alfonsi tabulis credendum est, L. triginta sex millibus, si Platonicis sit adhibenda fides.

Ad hanc fabellam retorquere possset impius verba Ecclesiastae. c. 1. Generatio praeterit, generatio advenit, terra autem in aeternum stat, orit sol, et occidit, et ad locum suum revertit, ibique renascens, gyrat per meridiem, et flectit ad aquilonem lustrans universa; in circuitu pergit spiritus, et in circulos suos revertit, etc^a. ad locum, unde exeunt flumina, revertuntur, ut iterum fluant] et post pauca, quid est, quod fuit? ipsum, quod futurum est; quid est, quod factum est? ipsum quod faciendum est. nihil sub sole novum, nec valet quisquam dicere ecce hoc recens est; iam enim praecessit in saeculis, quae fuerunt ante nos etc^a. —

Quod si haec aliis rerum omnium reproductio a nobis non admittitur naliter: sit tamen admittenda sit aliqua: nam de avicula, quae ob singularitatem Phoenix nuncupatur, haec scribit S. Cyrillus Hierosoly. catech. 18. fol. mihi 163. Cum sit una tantum avis, et sola in terram Aegypti in spatio quingentorum annorum venire solet, atque demonstrare resurrectionem; non in locis desertis, ne mysterium id ignoretur, sed in aperta civitate consistit, ut contrectetur, quod non creditur, septum enim sibi facit e thure, et myrrha, caeterisque aromatibus, et complens annis eo devenit, morit aperte, et putrescit, deinde ex putrefacta carne mortua vermis quidam generatur, et hic dimcep in avem deinde efformat—

Et post pauca. Phoenix sane putrefactis excrescens in avem talis evolat in aere, qualis et mortuus erat, apertissime mortuorum resurrectionem hominibus demonstrat — Haec Cyrillus, quo prius eadem docuerat S. Clemens; sed omittenda non sunt, quae Cyrillus idem ante verba relata protulerat. Muscae, inquit, et apes aqua suffocatae, saepe post tempus anni resurgunt. —

Eamdem Intentum idem attestatur, quod de Pelicanis refert Augustinus tomo. 8. in illud psalmi 101. Similis factus sum Pelicano. Dicunt, inquit, hae aves tanquam colaphis rostrorum occidere parvulos filios suos, eosdemque in nido occisos a se lugere per triduum, postremo dicunt matrem se ipsam graviter vulnerare et sanguinem suum in filios fundere, quo illi superfusi reviviscunt. — Horum omnium sic sit; seq. naliter contingit reproductio, et resurrectio.

Omnes Catholici plane fatentur nullum esse non reproductum [illegible] viribus naturae naliter operantibus. cur hoc, si benè possunt? quod Deus denegat concursum; sibique voluit reservare portenta, et prodigia (quorum multa talia non essent, si aliter decrevisset) ad [illegible] alios consequendos, et quia ut ait Hurt. noluit eandem individui iteratâ existentiâ redire varietatis gratiâ, et pulcritudinis universi; quare statuit legem, efficacemque decretum non concurrendi cum causis 2is ad esse semel corruptum reproducendum, quod colliges ex Sanctis Patribus clarissime testantibus resurrectionem et reparationem esse opus divinum, ad quod, ut minimum, requiritur dispensatio in communi lege. Pasi S. Cyrillus loco citato dixit mortuum Elissei corpus vitam praebuisse defuncto, ut non solum animas Sanctorum honoremus, credaturque, quod etiam in corporibus mortuorum inest virtus, seu

poa = Intelligi debet de poa morali relicta ex meritis, et sanctitate Justorum, quatenus ad eorum praesentiam Deus physice producit, aut reproducit, neque enim corpus Elisei physicam virtutem habebat, ut se solo defunctum suscitaret, sed erat causa impetratoria propter Elisei merita, et sanctitatem.

Neque ad Platonicum somnium respondere licet; satis impugnat a S. Aug. loco superius citato, ubi etiam explicat locum Ecclesiastae. de aliis rerum generibus, Aug. verba sunt, quae oriunt, atque occidunt. fuerunt enim hoc ante nos, sunt et nobiscum, et erunt post nos, ita quoque animantia, et arbusta. monstra quoque ipsa, quae inusitata nascunt, quis inter se diversa sint, et quaedam eorum semel facta narrent, tamen sim. id, quod generaliter monstra sunt, et utique fuerunt, et erunt — Non itaque de reditu earundem rerum numero, sed specie, aut genere intelligi debet Ecclesiastes, quis aliud minus bene sentiat Origenes lib. 3. Periarchôn c. 5. Ad illud, quod refert S. Cyrillus dixeris eas reproduct. non esse earundem rerum numero, sed specie; nam cadavera, et cineres paulatim dispositionem similem corruptae recipiunt, et cum ad ultima perveniunt, ex illis suscitant similia animalcula corruptis. Et de ave illa, quae tanquam rarum miraculum celebrari solet, docet clariss. Lactantius non eadem, sed numero diversam post ustionem excitari. nec desunt, qui rem sane dubiam efficiant, et historiam existiment non veram neque obest, quod in exemplum resurrectionis adducant, quia etiam adduci solent a Christo Dno in eiusdem testimonium arbores, quae hyeme videntur mortuae, et aestate suscitant. cum tamen arbores

neqꝫ vere moriant^r neqꝫ ea [?] n^t post mortē reparent

Ad Pelicani narrat^e dicē ee dubiā, et talē hēt a S^to Aug^o, qui postquā historiā retulerat, subiunxit ubi s. fortasse hoc verū, fortasse falsū, et prius fidē relinquo apud Authores narrantes: sed q^a S. Hieronymus ep. 49 ad Presidiū, (etsi aliqui hanc negent ee S^ti Doctoris) vera ee supponit suistā historiā ad reproduct^e pertinentē (neq̄ minꝰ refert distinctē, ait. n. Pelicanū n^t occidere pullos, sed a serpente occisos, sanguine excusso ad vitā revocare) dic n^d eandē avē n^o, sed spē reviviscere, si ita e^t, q^d reviviscit. et hæc de reproduct^e sufficiant, iā. n. vocamur ad alia.

Q^o. 16.

De cā intens^e pductiva, et illius sphæra.

Sect. 1.

An creatū agens in distans agere possit, nihil ag^do in mediū?

Convenit inter disputantes nullū agens nale corporeū (n^d. n. hîc de Angelis disputamus) posse in distans extra sphærā suæ virtutis cstitutū immte agere n^d agendo in mediū, atqꝫ ideo ad hoc punctū sū^a difficultas volvit, an q^do passū e^t intra activitatis sphærā cstitutū possit agens

nale in gradu remotam, seu ultimam, quin non agendo in medium. v.g. habet ignis quatuor ulnas distantiae, ad quam agere possit; poteritne calorem transmittere in 4am ulnam, nihilo producto in 3a ulna? negat communis sententia cum Aristotele 7. phys. c. 2. et 1. de generatione c. 6. et 7. S. Tho. 1. p. q. 8. a. 1. Alberto Magno 7. phys. tr. 1. c. 4. Capreol. in 1o d. 37. q. unica. Ruv. 1. phys. c. 6. q. 1. Suar. disp. 18 met. s. 8. n.o 14. Coron. 1. de gener. q. 10. a. 6. et multis aliis; quibus contrarium sentiant Gabriel in d. 36. q. 1. a. 3. et ibidem Lichetus. Ocham. Vasol. Mair. Avicena Libro de anima s. 4. c. 4. Priscianus Lydius apud Theophilum lib. 2. de anima t. 36. et Alexander. 1. met. comento. 16.

Ro. probatur communis sententia est, quia si inter corpus luminosum, et subjectum diaphanum constitutum intra sphaeram virtutis productivae poneretur corpus opacum, nequaquam luminosum lucem produceret in diaphanum: sed hoc non aliunde provenit, nisi ex eo quod agens nequeat in remotum agere, seu distans, nisi in proximum agat, seu in medium; ergo. maior est evidentis experientiae. minor ostenditur, quia si ut agat in distans, non requiritur, quod transeat spatio per medium, perinde se habet medium opacum, atque si opacum non esset ad impediendum, siquidem non est per illud operatio, aut illuminatio mittenda. quod opacum impedit operationem luminosi in diaphanum, quia prius in medio produci debet, quam in distanti, et cum opacum impediat productionem in medio, etiam impedit productionem in

distanti.

Solet hoc confirmari ex nimia naturae sollicitudine, qua gravia sursum levat ad vacuum impediendum, cuius rationem assignat Philosophus 1. meteororum his verbis. Necesse est illum [inferiorem mundum] summi caeli conversionibus quammodo [Suarez vertit per media elementa] proximum esse, ut omnis eius facultas inde constituatur, atque regatur — Itaque quia inferiora a superiorum influentijs dependentiam habent, et quia per vacuum transmitti nequeunt ab astris influentiae, et qualitates, ne his priventur, sursum corpora ascendunt, ut vacuum impediant, nam aliter propria utilitate carerent. at si agens naturale agere posset in distans non agendo in medio frustra esset de impediendo vacuo natura sollicita, siquidem possent in corpora inferiora superiora influere, quin transiret influentia per vacuum, neque in hoc medio aliquid ab agente produceret.

Imo potius deberet totam sollicitudinem, quam exercet in vacuo vitando convertere ad illud causandum, quia hac ratione melius frueretur caelestium corporum influentijs; tum quia corpora intermedia potius essent impedimenta, et medium vacuum minus resisteret; tum praeterea quia non producta operatione in vacuo intermedio, vires manerent integrae, et absque fatigatione, atque ideo omnes illas impenderent in corpora inferiora posito vacuo, in quo nullo exercet operatione.

Hoc confirmatur ex eo, quod iam agentia non haberent sphaeram

detrahe extens, et in quatumcumque maxima producere possent suos effus, si non indigeant producere in medio; si n. operatio non est per mediu transmittenda, et sim locu contiguanda, perinde est, qd inter agens, et passu sit ulna interruptionis, atque leuca, l. e contra, nihil n. virtutis absumit in medio; ergo ad quamcumque distantiam agere posset, et ta potens est ad leuca, qua ad ulna interruptionis, si semel non requir, qd agat in mediu. Accedit, qd intellectus ex eo potest intelligere obtu ad quamcumque distantia, qa non indiget operatione in medio, atque ideo ita bene percipit obtu (caeteris paribus) distantissimu, atque valde proximu; ergo siliter quodvis agens posset ad quacumque distantiam producere, si non deberet agere in medio.

Ops ista rones, et experientia ad hoc unicu reducunt fundamentu, qd agentia corporea (dixi iam me omittere spiritualia) indigent approximatione ad passu: ad qua requir physicu contactu inter utrumque saltem sim aliqd, eo pacto, quo inferius explico. plures nihilominus pugnare vident experientia contra dicta e quibus aliquaru meminit Suarez citatus, du sententiam mihi, et ibi contraria referebat. 1a de imaginatione, quae causat alterationes in partes corporis a se distantes, non causata simili in partes medias. 2a de fascinatione oculoru, aliquae n. foeminae oculoru iactu pueros distantes fascinare solent, ut testis est, praeter experientiam Ares in suis problematibus s. 20 problem. 34. 3a de torpedine pisce, qui piscatoru manus, quas non attingit, a longe stupefacit, ut affirmat Ares lib. 9. historiae, c.

37. et Plin. Lib. 32. c. 2. qui Lib. 24. c. 17. quamdã herbã memorat, quã aproxis nuncupat, talis naẽ, ut e longinquo ignẽ accipiat. 4ª de magnete ferrũ longe distans alteratẽ afficiente, et mediante illa ad se trahente, nihilo pducto in medio; siquidẽ nihil mediũ præter ferrũ distans ad se trahit. 5ª de electro paleas distantes ad se avocante. 6ª de igne aquã in lebete receptã nimis calefaciente, fundo lebetis inter ignẽ, et aquã intercepto, persistante frigido, cui experiã similis ẽ, quæ stingit in lucerna impositũ oleum papyraceo vase summe calefaciente, papyro existente frigida. 7ª de sole aurũ, et de luna argentũ in terræ visceribus gignentibus, nõ pducto auro, l. argento in aëre intercepto. 8ª deniqȝ de reflexione, per quã agens solet intensiorẽ qualitatẽ in remoto, quã in medio pducere; quare aget illud augmentũ in distans nõ agendo simile in medium.

Non multum urgent huiusmi experiã, unico ictu fere oẽs pterni possũt. Ad 1ª imaginativa nõ cãt physico influxu alteratẽ in pte corporis distante, sed per quamdã sympathiã movet pþq, et appetitũ ad illã efficiendã, atqȝ ideo ẽ mera editio. Ad 2ª, 3ª, 4ª, 5ª dic nõ pduci ab illis cis qualitates in rebus distantibus dumtaxat, sed et in medio, quis nõ causent similes effũs in medio pþter incapacitatẽ. sic ẽ foeminarũ oculis nociva qualitates derivant pþ totã distã interceptã, usqȝ dum ad pueros perveniunt; similiter ẽ

basilisco, torpedine, et magnete; imo si magnes allij, cum quo oblinatur succo, ferrum non attrahet, quia succus ille est medium impediens emissionem qualitatis ferri attractivae; ergo quando attrahit, non solum intra ferrum, sed in corpore etiam mediante magnes agit, quando corpus medium incapax sit, ut ab ea qualitate trahatur.

Ad 6um dic cum Arist. sect. 24 problematum. q. 5. et. 8. fundum lebetis, antequam aqua ferveat, minimè esse calidum; post vero, quando aqua fervet, tepidum, non frigidum; atque ideo falsò refert dicta experientia; licet non maiorem calorem ignis in aqua produceret, minorem saltem produceret in medio, hic autem non quaerimus, an in medio tantum produci debeat, quantum in distante, sed an in remoto aliquid produci possit, nihilo producto in medio: sed unde proveniat, quod lebetis fundum, idem est de experientia lucernae, et olei in principio calefactionis, quando aqua incipit calefieri, calidissimum sit, postea tepidum, quando aqua ferventissima, cum potius deberet habere opposito modo.

Duplex assignari potest experientia ratio: prior, quia initio calefactionis totus calor compilatur in fundo lebetis, eo quod partes aqua frigiditate densatae locum non dent, ut sursum ascendant calidissimae exhalationes, lebetis fundum ignientes, inclusae in poris, quae dum aqua calefacta, et fervida locum egressui exhibet, fundum lebetis deserunt (et ex hac parte relinquunt minus calidum), et dum sua levitate sursum levant, partes aquae per partes, quas in via stringunt, amplius calefaciunt: unde fit, ut sua migratione lebetis fundum relinquant minus calidum, et aquam reddant calidiorem.

2ª Cª ꝑᵗᵉˢ calidæ leviores ss, quã frigidæ, et cum initio calefactionis n̄ haberent calidæ, qua sursũ ascenderent impedientib. frigidis egressũ sua crassitie, et densitate, fundũ lebetis totũ suũ calorẽ absq. diminutione retinebat; at postquã calidæ egredi incipiunt, et sursũ ascendunt, succedunt frigidiores, quæ sua frigiditate calorẽ lebetis minuunt unde lebetis fundũ tepidũ relinquit, aqua fervescente, qd intensissime calidũ erat aqua frigescente. Ex his magis mihi pr 1ª, q. 2ª n̄ difficile potẽ calumniari.

Ad 7ª, et 18ª n̄ ꝑrigd cã n̄ agat in medio, sed ad summũ, qd n̄ agat effũ eiusdẽ rõis, s. in tanta intens sol. n. et luna influentias suas, et qualitates iaculant per mediũ usq. ad mineralia, ubi argentũ pducit, et aurũ, quis n̄ desint etiã qui asserent neq. Solẽ aurũ, nec lunã argentũ immẽte pducere, sed mediante sua influentia. ignis etiã q. per accens pducit fortius in remotũ, quã in pximũ, vere pducit in mediũ, quod n̄ tantũ, qdqd tãdẽ de hoc sit, infra discutiet, an sufficiat pducere effũ diversæ rõis, aut intensionis in medio, ut deinde agat in distans. sufficiat mihi in remotũ, aut distans n̄ posse agens agere, nisi aliqd pducat in medio.

Sect. 2

Qua approximatio, aut tactus requirat ad operatᵉ inter agens, et passũ.

Dico 1°. Inter agens adæquatum, et passum adæquatum requiritur immediatus, et physicus tactus saltem secundum aliquid utriusque. Probatur manifeste ex præcedenti doctrina; si enim non requireret immediatum contactum physicum saltem secundum aliquid, operari posset agens in rem a se distantem, non agendo in medium, cuius oppositum probavi sectione præcedente. Probatur, quia si potest operari absque contactu physico operari posset in rem sibi non immediatam (nam si immediata esset, se physice tangerent per immediatum consecutionem) quia produceret in medium, sed non si hoc dixeris, concedis intentum, quia illud, idem agens tanget immediate passum secundum aliquid, nimirum secundum illud, quod producit in medio; et hoc ostendo in mea assertione; pro qua sine dubio sunt doctores omnes pro doctrina superiori citati.

Dico 2°. Non requiritur immediatus contactus physicus secundum omnes partes adæquati agentis, et passi. Probatur admodum communis hæc conclusio, et Patri Ruvio videtur certa loco citato sectione præcedenti, numero 6. illam prius explico, et deinde probo. Applicatur ad lignum duorum palmorum ignis aliorum duorum, se tangentes suis superficiebus, non autem secundum omnes partes profundas, nam cum in diversis locis sint, nec penetrari possint, opus est, alias partes ignis magis, ac magis a ligno distent, quam alias; cum ergo omnes partes illius ignis immediate agant in lignum, non opus erit immediato contactu physico agentis adæquati secundum omnes partes, sed satis erit, si secundum aliquid sui tangat.

Quod autem agat in passum non solum superficies agentis, quæ illud immediate tangit, sed etiam qualibet pars remotior, quæ

n̄ immte tangit, aperte d̄monstrat experiā, et ꝙ ait P. Suviꝰ ēē ridiculū: si n. ad ignē duorū pal morū applicet manū in distā A, calorē ꝯcipient: si vº ab illo igne medietatē auferas, et manū relinquas in eadē distā, minorē calorē sentiet, quā antea, et minorē adhuc, si medietatē medietatis relictæ auferas, quantumvis semper maneat pars ꝓximior ~~sm aliquid~~ ~~eāꝫ perseveret ablatis partibus remotioribus~~ manui, ꝗ ꝑtes remotiores etiā ꝯcurrunt ꝑfice ad ꝓducendū calorē in manu ꝑt eā, ꝗ si n̄ ꝯcurrerent, sd sola superficies, l. pars ꝓximior sm aliqd, cū perseveret ꝑficies, et pars ꝓximior sm aliqd amotis ꝑtibus remotioribus tantumdē caloris ꝓduceret, ꝗd ꝯvincit ēē falsū experiā.

Deinde si fornax hēat ingentē ignē linea recta portā respicientē, porta reserata, oēs vehementer calefierent, qui xā fornacē linea recta positi reperiunt, ita ut vix tantū possint calorē sustinere; si vº fornax iterū occludat, adeo missū calorē patiant, ut vix sentiant: hoc n̄ ita eveniret si ignis, et ꝑtes caloris ab hoīb. distantes n̄ ꝯcurrerent. ꝗ. ꝓ minorē, ꝗa ꝑtes immtē caloris, quas hoēs ꝯtingebant extra fornacē relinquunt, porta obturata; si ꝗ illæ dumtaxat nimiū calorē ꝓducebant reserata porta, et eumdē ꝓducerent occlusa; siquidē eodē mō perstant applicatæ, et ignis, atque calor fornace inclusi, neque ante occlusionē, nec post ꝯcurrunt, ut ais ꝑprio influxu ad calorē nimiū ꝓducendū; sd in utroque

casu, quinde bent, atq si n eent.

Collige ex his n requiri, qd agens quilibet partiale immte tangat passu, ut in illud immte producat; sd satis ee, si aliud partiale tangat. e hoc apertu ex dictis: si. n. oes partes profunda ad debitu dist existentes concurrunt immto influxu, et n oes attingunt immte passu, sd plures mediate; facile convincit agentia partialia plura, seu plures partes adaequati agentis immte in passu agere, quis illud n immte contingat.

Neq hoc intelligendu de agentibus partialibus remotis duntaxat, quae uniunt proximis, sd etiam de contiguis: si. n. ignis pedalis, cuius oes partes immte concurrebant ad agendu in passu, in duas, vel quatuor partes secaret, ex eode loco, e quo ante divisione influebant partes remotae in passu, influerent post divisione; qd eade experia convinci debet, nam manus in eade dista, minus calefieret, si aliqua partes ex divisis auferrent. Ergo quia partes divisae remotiores etiam ad calefaciendam manum concurrebant immto influxu.

Dices hac doctam enervari Apostoli argtu, quo praesentiam Dei in rebus ex eo probat, quia cum oibus, et ad oia concurrit. n. n. inqt actoru 17, longe e ab unoquoque nostru, in ipso. n. vivimus, movemur, et sumus — et sile fecit David psal. 138, sd n apte colligeret praesentia Dei ex immto concursu, si n opus eet, qd agens immte contingeret effu, illique assisteret. Rg. legendus vid P Vasq. 1 2ae. ap. 28. n. 14, ubi probat in predicto loco n agere Paulu de praesentia locali phica Dei, sd de intentionali, seu intellectuali; eo qd Athenienses arguat caecos, siquide Dei

effus videntes, et manu attrectantes, Deum non videbant, aut cognoscebant; cum tamen prima sit cognitio Dei cognitioni creaturarum et Deus ut cognoscibilis non longe est a nobis creaturas cognoscentibus. idem dixeris ad Regium Psaltem. §.

Hic observabis diligenter non opus esse, quod agens partiale a passo remotum agat, seu producat alia agentia partialia, quae inter ipsum, et passum concludunt; operari poterit in passum distans si distantia intercepta plena sit agentibus compartialibus, quin nihil producat in medium, monstrat hoc etiam experientia; demus quadratum ignem, et ex una parte applica sinistram, ex alia dextram, ~~et in~~ ~~marginem~~; absque dubio vel calefiet utraque manus, et ad qualibet concurrent omnes partes quadrati ignis, aut caloris illius, nam eadem ratio est A B C D, siquidem dextra minus calefieret, si auferretur D; et sinistra ablato A. Ergo eodem tempore, quo manus dextra calefit ab A, et B C D, sinistra calefit a D C B A. [illegible] Ergo, an dum calefacit A sinistram, efficere debeat B C, et D; et ut D calefaciat dextram, efficere debeat partes C B A, [illegible] hoc dixeris; dabis intentum: sed illud; illae partes eodem tempore mutuo se causabunt, quod est impossibile.

Dices, hoc non cohaeret praecedentibus, si enim pars A potest producere in sinistra non producendo aliquid in partes B C D; agens potest producere in remotum nihil producendo in proximum. Falleris quicumque obis, quia in praecedenti locuti sumus de medio non occupato agentibus partialibus, aut operatur ab agente producta est enim necessarium, ut agens in distans immediate agat, quod in medium producat, licet quod medium occupatum sit agente compartiali.

Petes, an si partes B C D non concurrerent cum parte A ad producendum calorem in sinistra, deberet A producere, seu physica actione attingere partes B C, et D; an satis esset, quod supponerent, quin neque ad calorem in manu concurrerent, neque à parte A producerent?

Respondeo necessarium esse, quod pars A in illa hypothesi produceret partes B, C, et D: alioquin non daretur debita contiguitas, et applicatio inter A, et sinistram. probatur; quia tamen agens A v. g. nec secundum aliquid attingeret immediate effectum, cuius oppositum esse necessarium superius monstratum est: probatur quia effectus esset in sinistra manu, inter quam, et A mediant partes extensae D C B, quae neque effectus sunt agentis adaequati A, neque comparatialia agentia. si B C D essent effectus A, tamen contingeret suum effectum secundum aliquid pars A, possetque operationem continuare immediata efficientia usque ad sinistram manum, quin illam non immediate attingeret. et denique si essent comparatialia agentia, pars A tangeret sinistram ratione comparatialium agentium, quod satis est, ut diximus. neque ergo ad hoc ut agens in remotum agat, an quod attingat, an quod producat operationem existentem in proximo, an quod ea operatio sit cum agente remoto producat, constituatque unum adaequatum agens.

Petes 2°, an ut agens in remotum agat, debeat producere in proximo operationem eiusdem speciei? utrumque est probabile, sed ego existimo, quod si effectus in proximo productus sit ab agente agat in remotum, non opus est, quod effectus productus in proximo sit eiusdem speciei cum producto in remoto. ratio est, quia Sol, et lux ab illo producta in medio producunt calorem in igne, et äere, et tamen in coelo, quod est medium non productus sit calor, sed lux

distincta in spe a calore, et sole — si autem ethus sp[ecies] lucis in medio non efficienter a sua ca[us]a tamquam agens adae-quatum ad operationem sequentem distinctae ipsi, res a me censet valde dubia, et ut talis relinquenda.

Sect. 3.

V. nale agens fortius in proximum intensius agat, quam in remotum?

Admittentes minima extensivum, et intensivum, quorum memini, q. 3. s. 2. et 4. et q. 4. s. 1. affirmant non fortius agere in proximiores unius minimi, quam in remotiores eiusdem, quia unum quodque minimum admittunt uniforme, et quoad omnes partes agendi, sic ad suam doctrinam consenter aiunt, quod in 1am partem minima subito sic producit calor uniformis, ita ut non minus calefiat remotior quam propinquior, et qui plura, quam 1um minimum agnoscunt eandem in omnibus doctrinam retinent. at quia non possunt negare evidentissimam experientiam qua vident, et sentiunt agentia fortius in proximum, quam in remotum agere, dicunt hoc esse verum de minimis inter se separatis, non de partibus eiusdem minimi, licet omnes partes 1i minimi uniformiter intensa sint; similiter et partes 2i minimi inter se separatae. at separatae cum partibus 1i minimi agenti proximioris, minus intensae sunt, et minus adhuc intensae partes tertij minimi, et sic de alijs, unde liberant axioma, quia fortius agit agens in minimum proximum, quam in remotum, quamvis non prius in partes proximas unius minimi, quam in remotas eiusdem.

Hac minimorum doct. ... impugnat... locis s. citatis, et iterum hic ab alijs ita solet impugnari. id[?] fortius agit in priori minimo, quam in 2°, quia hoc remotius est illius propinquius; sed ... altera medietas 1i minimi propinquior est, altera remotior; ergo fortius in priorem medietatem minimi, quam in remotiorem aget. praeterea fortius agit in rem naturale agens melius applicatam, et approximatam: sed medietas anterior minimi est melius approximata, quam posterior; ergo fortius in anteriorem, quam in posteriorem aget. haec vero intellecta de per se divisibilibus, et per se loquendo vim habet, et continet fundamentum communis axiomatis.

Relictis vero authoribus minimorum, constans est reliquorum omnium doct.a, certa illa quidem, et vera, agentia naturalia per se loquendo fortius agerent in propinquiores passiva proximas (modo aequales, modo proportionales sint) quam in remotas. Huius doct.ae communis fundamentum non aliunde est, quam manifesta ipsa experientia; minus enim audiunt voces e longinquo, quam e proximo; minus colores vident, et discernunt; subinde minus calefiunt, aut frigefiunt: et quo propius accedimus, eo melius, intensiusque sonos audimus, colores videmus, calorem, et frigiditatem sentimus; cur hoc? quia voces, et colores debiliores mittunt species in locum remotiorem, quam in proximum. calor, et frigiditas remissiores calorem, et frigiditatem in passum distitum, quam in proximum iaculant.

Diximus intelligendam resolutionem per se loquendo, nam per accidens aliquando contingit, quod fortius in remotum, quam in proximum agens naturale operetur. docet hoc experientia reflexionis; si enim caloris aut luci, antequam ad totam suam sphaeram extendat, obijciatur medium impediens ex-

tenς ulteriorē, tota illa extensio caloris, et lucis, q̄ si n' adesset impedimentū, erat ultra producenda, fit reflexa product̄ in partibus sibi ante calidis, et illuminatis directa calefact et illuminat. Unde fit, quod si ignis accedat ad corpus unde fit reflexio, nimio calore, et luce offendi soleat; si autē discedat minus; c' tn̄ dū magis recedit, accedat magis ad agens caloris, et lucis productivū; ergo hoc aliquando per accidens fortius in remotū agit, quā in proximū. Idē ostendi poterat alijs casibus, et experientijs, quas ideo omitto, q̄a unā sufficit qd prestarent oēs.

Diximus praeterea fortius agere in partes dilis, q̄ de ind̄ divisib' initiativis, in quibus relucet alia specialis rō, aliqui omni illud n' ē aliter receptū. nā Lt P. Murtia. l. de gener. c 4. q. 3. et Dimb.ᵉ c. 3. q. 2. a. 1. ad 4ᵐ, et. a. 2. ad 1ᵐ. alijq; n' pauci ex Iunioribus illud absq; discrimine, et limitat̄ accipiant existimantes maiorē intens̄ qualitatis produci intra agenti proximo, quā in partibus profundis trahis, eo qd hę distantiores sint, illud proximius; et maiorē in stimuativo, quā in posterioribus, minorē tn̄, quā in anterioribus: nihilominus P. Rubius hic. c. 9. tt de act̄, et react̄. q. 6. a nº 92. Coronel q. 10. a. 7. § Neq, alijq; moderni contrariū censent docentes tantā in superficie initiativa intens̄ producendā, quantā in profundis trah.; et nos hoc magis probamus, ut constat ex q. 12. s. 1. § Et tantā, ubi rōē reddidimus, id ē, q̄ accens stingere rōē tn̄ producendi in superficie, qui c' sit mūs trans intens̄ sequentis partis, nec ee possit sine parte, cuius mūs est,

hanc

bere debet tot partes intensionis, et non plures quam intensio tradenda, alias esset motus sine fine; siquidem excessus non haberet partes tradendas sibi respondentes in parte subiecti sequente, nisi eadem pars duplici tractivo afficeret. quod si te circulorum punctis tegis, detegendum erit eorum impugnat, quam habes 3° physic. nec opus est modum insolubilem hic conficere, cum absque illo facile expediri possit axioma. (Quoad continuativa non dissentimus a Murtia.)

Etenim si ad veritatem communis axiomatis non requiritur, quod agens agat semper fortius in proximum, quam in remotum; sed sufficit, quod id contingat per se loquendo, quando aliud non obest; hic obest efficientia, quae agenti immota est, et motus, in illas modalis intensionis producenda, quae esse nequeat sine parte tradendis, quasi cohibet naris agens, et reprimit, ne tantam intensionem in superficie producat, quantam ex ipsa produceret; si superficies non esset superficies, et motus, sed pars absoluta profunda, ut hoc est, ubi efficientia est; ad motum, quo dum rota movetur, maior impetus producitur in partibus moventi proximioribus, quam in remotioribus; et nihilominus impetus intensior non efficit in proximioribus motum tam velocem, quam efficeret, si non reprimeretur motu, aut impediretur a partibus remotioribus. quibus proximiores continuatae sunt: namque remotiorum circulus peragendus maior sit, quam proximiorum circulus, et ratione continuationis, eodem tempore remotiores debeant percurrere maiorem suam distantiam, quam suam minorem proximiores motum velociorem producit impetus remissior existens in remotioribus, quam intensior existens in proximioribus, quia intensior quasi infrenat, et reprimit ratione continuationis partium, ne

tanta velocitate p^te proximiore moveat, quanta ex se non it moveret, si proxim... n̄ eent c̄ remotioribus

Sect. 4.

Diff^as c^a dd^m praecedentem.

1^a diff^as, eaq^s gravis. Si agens fortius ageret in proximum quam in remotum, nunquam inciperet ee in subto dili gradus extratus caloris. v. g. ut unus, i duo, qd e ois falsum; sequela pr, q^a si inciperet aliq^do, n̄ fortius agens ageret in proxim quam in remotum; e^g si agit, nunquam incipiet gradus extratus caloris. maior ostendit^r facto ipso. sit nunc i^o 4us gradus caloris productus in subto. ille calor ut 4^or erit trus quoad extensionem, et trus illius erit subiectatus in aliquo indili subto... ter qd, et initiativum mediabit subti pars dilis, in qua productus sit calor ut quatuor, cuius extensio tret dicto in... atq^s ideo n̄ fortius agit agens in medietatem proximam, q... in remotam.

Rx neg^do sequelam; ad cuius probat^m et sequela negand... e; ad id, quo pr, dic illum gradum, quem demus ee sum... ex productis ab agente, nullo pacto a p^te post ee quoad... tensionem immte tratum, q^a c̄ n̄ beat extensionem detratam, sed in sua extensio sit dumtaxat sm̄ aliqd, nullum trativum e', qd immte tret extensionem solius caloris ut quatuor, sed qdcumq^s assignet... a p^te post trabit immte calorem minorem, et mediate calorem ut quatuor.

Dices, Calor ut 4^or trari debet quoad extensionem trativo ...

tenso ut 4^or^, alias non deesset pars calor ut quatuor esset tracta quoad extensum: sed trativum intensum ut quatuor nequit non esse immediatum calori ut quatuor; nam si esset immediatum parti antè remissiori, daretur motus trativus sine parte, ut nos arguebamus quod calor ut 4^or immediatè trahat. accipio quod illud indivisibile subiecti, in quo recipitur trativum intensum ut 4^or, inter illud, et initiativum clauditur pars divisibilis, per quam totam extenditur uniformiter calor ut 4^or. Dico negando quod aliqua pars post trahi debeat calor ut 4^or trativo intenso ut 4^or; nam cum quodlibet continuativum subiecti remotius sit ab agente, quam pars antè, minus intensionis in quolibet debet produci, quam in parte antè, et plus, quam in sequente, quia in trativis cessat inconveniens repertum in trativis initiantibus versus agens, atque ideo non est, quare in illis non sit observandum axioma fortius agit agens in proximum, quam in remotum; perstabunt itaque aliquae partes caloris ut 4^or non tractae immediatè, per accensionem in defectu sufficientis applicationis subiecti ad agens.

Replicas. auferat Deus a subiecto omnem calorem, qui non sit ut quatuor, relinquatque solum illum, qui ut 4^or est, jam manebit aliqua subiecti pars uniformiter calida calore ut 4^or; nam cum ille calor supponatur extensus, erit in subiecto divisibili, et plures subiecti partes erunt per illum calidae calore ut 4^or. Nega aliter casum, qui non minus implicat, quam quod Deus auferat a subiecto, sed calore extenso verè partes praeter illam, quam trativum initians immediatè tangit.

2^a^ difficultas. Vir ex productione uniformiter difformi intensionis

qd sit admittendus infinitus partium dissolutarum n^{us}, nam excessus intensitatis proximioris non continuatur cum intensitate remotioris, ut ostendit subiecta figura, non enim A continuatur cum B, neque B cum C, quo cum dentur infiniti excessus, totidem quot sunt partes subiecti ab agente remotiores, et inaequaliter distantes; infinitae dissolutae et non continuatae erunt admittendae, si productio uniformiter difformis admittatur.

Facile expeditur difficultas haec neque intensive, neque s.n. infert infinitum n^{um} partium dissolutarum; nam licet A, B et C non continuarentur immediate, et versus summum, mediate tamen, et versus imum copularentur, siquidem A unitur immediate O, et O immediate unitur B; unde mediante O, A unitur B. similiter A mediate unitur C duplici via, et quatenus unitur immediate cum O, et O cum B, et B cum P, et P cum C, et quatenus continuatio procedit ad C per O, S, P.

3^a difficultas sane contingit, quod subiectum distans medium sit oppositum, minusque resistat, quam medium, sed tunc agens agit fortius in remotum, quam in proximum; quod vero fortius agat in proximum, quam in remotum, non oritur defectu applicationis, et maioris distantiae; sed defectu dispositionis in subiecto, aut ratione contrarii resistentis, alioquin non fortius in subiectum remotum, quam in proximum, ubi accideret quod remotum careret contrario, aut esset medium dispositum.

unde colligemus ad summum bene verum axioma in qualitatib. contrarij resist.a producunt, non in illis, quae absque illa, minor contenendit experia. Videmus lucem non magis lucem producere in corpus distans magis diaphanum: item maiorem calorem produci ab igne in stupa, quam in ligno frigido, quod inter ignem, et stupam positum.

Neri potest id contingere per accens; nam si caetera aequalia eent, solumque daret inaequalis partium applicatio, agens fortius in proximum ageret, quam in remotum. Nunquam agens fortius agere in remotum eadem linea recta, quae mittit operat. per proximum, quantumvis det in remoto melior dispositio: neque unquam experiam docuit magis illuminari corpus distans magis diaphanum, quam corpus medium minus diaphanum, si per hoc solo linea recta ad remotum illuminatio transmittatur. nam si aliunde ad corpus magis diaphanum lineae rectae a luminoso deriventur, ut apparet in margine, recipere poterit diaphanum distans maius lucem, quam corpus medium; sed non maiorem, sed minorem quam aër, vel aliud medium, per quod linea recta luminosum illuminat diaphanum distans.

Idem dixero de stupa, et quolibet alio corpore distante melius disposito, quod ostendi potest clarissima experia, etenim si inter stupam, vel manum ex una parte, et ignem ex alia apponatur ferrum frigidum; non statim, atque omnes ferri partes exiguum calorem recipiunt, vel manus, vel stupa ad minimum interusum concipit, quia manus, et stupa melius disposita sint; quam ferrum, minusque habeant contrarij, et resist.ae imo neque maius calorem recipient, quam ferrum interpositum induerit, sed quod transmittenda est alteratio; q.

q̃ n̄ satis ē subti distans ex melius dispositum, ut in illud q̃ ... agat fortius agens, quam in proximum; per qd mittenda ē ...

§. 5.

An sphæra agentium terminum habeat, et qualis ille sit?

Manifesta experientia compertum ē, et quotidie probat finiti agentis sphæram n̄ ēē in infinitum extensam; ad tantam distantiam subtum positum neque a luce illuminatur, neque ab igne calefit: illuminatur autem, et calefit, si magis accedat. similiter obtū ad maximam distantiam n̄ videntur, q̃ ē tam longinquus n̄ possit ad visionem usque propriam speciem impressam mittere videntur autem e loco propinquiori, ad quem usque valent species diffundere. neque dici potest in casibus praedictis agentia n̄ producere ad tantam distantiam ob resistentiam contrarij; nam c' lux, et species impressa contrario careant, et nihilominus neque lux, nec impressa species ab obtū missa, in infinitum porrigatur, constat manifestum n̄ ex contrarij resistentia illas experientias provenire.

Ratio experimenti ultimò revocanda ē ad finitudinem, et limitationem agentis, ex illa .n. oritur, qd n̄ tantum producat in remotum, quantum in proximum, si aliunde n̄ iuvet, et sic quo magis partes subti ab agente distant, eo debilior in illis producitur operatio, donec tantum distant, ut nec debilis ad illa perveniat. Hoc n̄ difficile sibi suadet intus, quando idem agens operatur, nec ab effectu producto adiuvatur, sed potius a contrario impeditur: at difficilius credit, qd agens ab effectu, quem producit, iuvet ad ulteriorem productionem qua maiores vires comparat, et nihilominus terminum cognoscat in

sua sphaera, etenim si ignis se solo ad tantam dist. iacit operat., a qua deinde adiutus ad maior. extendit, et deinde ad maiorem nova producet caloris roboratus, quo pacto finiet sphaera, si semper novam, et novam producet, novas, et novas vires comparat, quibus ad maiorem, et maiorem dist., atque sphaeram potest suam operationem transmittere? certe apparet incredibile, quod finiat, et trahere sphaera. hoc potest in hunc modum urgeri applicato luminoso ad passum, producet in parte immediata lucem ut 4or, et haec lux ut 4or producet in parte sequente, (cum non obsit contrarium) lucem etiam ut 4or, et illa aliam lucem ut 4or in parte immediata sequente; ergo numquam finietur extensio productionis: probo consequentiam, quia si in qualibet parte sequente tanta producitur, quanta in ante, in omnibus producetur lux ut 4or, atque ideo numquam finietur sphaera, alioquin in parte ultima sphaerae daretur lux ut 4or, et nihil ulterius produceret, cum tamen sit agens naturale, et parti sequenti sufficienter applicatum.

Hoc ut explicem, suppone doctrinam Alberti de Saxonia. 1. de gener. q. 15. Murtia. q. 4. eiusdem libri. q. 3. a. 3. et P. Hurt. disp. 9. phys. s. 7. § 98 ultimae editionis, agentia naturalia non tantam intensionem producere in subiecto, cui non penetrantur, quantam habent in se, sed minorem (et loquimur de intensione eiusdem rationis) quam video experientia manifesta probari; eo. n. magis intensio minuitur, et decrescit, quo magis extenditur per subiectum qualitas, cuius nulla alia ratio exhiberi potest, nisi quod non tantam intensionem producit agens in parte proxima, quantam habet in se; nec pars agenti proxima tantam in sequente

p.^{te} producit, quam ab ag. accepit, et sic decrescit operatio, don nec tandem omnino sistitur extensio.

Et quia verum sit, quod ab operatione agens iuvetur, et sic cum illa ad maiorem sphaeram producat, et adhuc ad maiorem dum a 2.^a operatione iuvatur, et ad maiorem, dum a 3.^a: nihilominus tamen, quanto quo magis operatio extenditur, eo debilius iuvat agens, eo minor pars sphaerae accedit, quo magis extenditur operatio, et tandem tantum operatio extenditur, ut nihil iam iuvet agens, atque sic nec amplius sphaera crescat, nec amplius extendatur operatio.

Reduco ad praxim doctrinam hanc; Lucerna v.g. se sola produxit lucem per totam sphaeram A, quae est distantia ut 20 ~~octo~~, nec se sola poterat ad distantiam maiorem operationem extendere: adiuta tamen a luce, quam produxit, potuit ad maiorem, et sic produxit usque ad B novam aliam sphaeram extensiorem comparans v.g. novem, quae licet minor sit, quam, quae sola lucerna comparata, at coniunctim ex utraque parte singulis maior sphaera est. similiter adiuta a 2.^a luce se extendit ad maiorem sphaeram, extra per additamentum minus, quam ante, cum 1.^m fuerit ut vi, 2.^m ut octo, adiuta a 2.^a, et 3.^a luce producet ad maiorem distantiam, quam adiuta a sola 1.^a, et 2.^a, novamque comparat sphaerae partem, minorem tamen, quam cum 2.^a, et 1.^a luce comparavit, et sic cum proportione decrescunt additamenta, donec ad ultimum perveniatur decrementum, ubi terminatur lucernae sphaera, ut constat in superiori exemplo, per quae patet ad rationem dubitandi superius propositam; imo et ad urgentiorem, nam in subiectum immittens cum

quo nõ e' penetratus ꝓducit agens tantũ intens.ᵉ quantũ hẽt in se; alias vim maximã argũ dicit ad impugnandũ ẽcy sphæra totius alterationis.

Restat inquiramus nũc, an dictus tũs intricus sit, l. potius extricus: hoc ultimũ coiter docet a iunioribꝰ eo fundtõ ductis, qd si eet intricus, perveniret intensio usqꝫ ad indiuisibili, ultra qd nõ ꝓgrederetur, unde eet verũ dicere, in hoc indiũ e' intensio, in reliquo sequente nõ e' intensio, qd ee impossĩ ita sibi ꝑsuadent, q̃ a illa intensio e' indiũ, et hoc dici nõ potẽ, cũ de rõe intensionis sit ee qd diũ et ꝯtinuũ: l e' aliqd diũ? et sic interrogant; quare nõ ꝓduxit in pte sequente aliã intens.ᵉ minorẽ se, cũ agens natus sit, et sufficienter applicatus? quare cũ nulla rõ sufficiens reddi possit, debet affirari, qd sphæra tũs sit extricus, quatenus assignari potẽ indiũ, ad qd nõ ꝑveniat intensio, cũ tñ perveniat ad totũ extens.ᵉ antecedentis.

Sed Pr Hurt.ᵒ a allegatus facile se expediret ab hoc argtõ iᵃ suã doct.ᵉ, ait n. qd cũ agentia nõ possint ꝓducere tantũ intens.ᵉ in pte sequente quantũ hẽnt in se; sd minorẽ, et minorẽ sm ꝓportionẽ maioris distantiæ ab agente; tã exiguus gradus ꝓducitur in ultã linea, ut rõe minimi nõ possit aliã intens.ᵉ ꝓducere, qd ex eo ꝓbat, q̃ a quotidie ita experimur, et eius alia rõ sufficiens reddi nõ potẽ; neqꝫ hoc evitant, qui tũs extricũ sõ admittunt; si enim nõ admittunt pts indiũ intens.ᵉ, oportet in

pte immta trō extrinco sit intensio dilis, cur illa n̄ pro duxit in pte sequente intens̄ minorē sc.? solvant nostr argtā solutꝫ Dñi illust̄, l. admittant ptes intens̄ indiles.

Censeo utroqꝫ pacto extrinsece, et intrinsece posse trari sphā ag̃nalis. intrinsece quidē, q̃a cū eo minor intensio produ cat a ptib. antecedentibus in sequente, quo hac diuturnior sph. erit, ad tantā distantiā perveniet, ubi n̄ producat. nisi inten tivū versus sē pts indile, versus extens̄. s. et intensione qd recipiet in subti puncto, ubi sphæra intrinsece trabit q̃a illuc usqꝫ pervenit intrinsece qualitas, saltē sm̄ aliqd, dic crescens usqꝫ ad n̄ gradū, nec ulterius, l. tantillū qq̃ qd si immte post illud subti punctū sequat̃ pars indilis ut in mea sentā posse otingere planū ē; illa pars in dilis absoluta erit trū extrincus, q̃a ad illā n̄ pertingit intrinsece alteratio, cū trī in tota extens̄ ante extrinsece sit.

Hac doctā reddit difficilior ex eo, qd iā n̄ decresceret intensio cū proportione, siquidē in illo indili, qd ē trū intrinsecus dumtaxat ē pars indilis intensionis, et in pte immta ante ē pars intens̄ in infitū dilis; fuit q̃ transitus ab in dili ad indile, qd nullā hēt proportionē.

Rx nihilominus proportā servandā inter ptes diles intens̄ antes trū, n̄ inter ptes dilē, et indile trans̄; ptes autē diles intens̄ antes trū cū proportē decrescunt; et sic tunc absqꝫ proportē ulla efficit transitū a pte intens̄ divili in infitū ad n̄ pts, seu ad nihilū intens̄ (cū in trō extrinco nihil ponas

intensionis, et in parte immediate ante ponens intensionem in infinitum divisibilem) ita et ego non servo omnimodam proportionem, quia maiorem servem, quam tu; quandoquidem maiorem proportionem habet cum parte divisibili indivisibile, quam negatio cuiuscumque partis divisibilis, et indivisibilis. Verum quare non ibi servet proportio, est, quia ibi deficit virtus illius causativa; eo enim sit minor potentia, et debilior, quo partes magis distant; tantum autem distant in illo indivisibili terminativo sphaerae, ut id causare non possit cum proportione agens; sicut neque causare potest in parte sequente, etiam absque proportione.

Dices illud indivisibile esset terminativum, et non esset: esset quia supponimus; non esset, quia cum terminare deberet intensionem immediate antecedentem, et intensio immediate ante sit in infinitum divisibilis, nequaquam potest esse talis intensionis terminus, quod inde patet, quia impossibile est, quod indivisibile intensionis terminet quoad extensionem intensionem divisibilem in infinitum, nisi cum illa proportionet; eiusmodi autem proportio est impossibilis, quia . . . nego sequelam, esset quidem terminus intensionis divisibilis, non quia illam terminet secundum totum, sed secundum aliquid; et illud aliquid non secundum totum, sed etiam secundum aliquid, et sic in infinitum. impossibile esset, ut bene notat argumentum, quod aliquid indivisibile intensionis terminus sit quoad extensionem proportionatus intensionis in infinitum divisibili; nam sic optime, et secundum totum illam terminaret; at non ita asserimus esse terminum.

Replicas; ergo infinitae partes intensionis omnis manent absque terminativo. Patet consequentia, quia si vere essent terminatae earum terminativis fieret intensio divisibilis in subtili puncto, quod dicimus intrinsecum sphaerae terminum. Concedo consequentiam, per accidens enim contingit defectu applicationis, nam ut vere quoad extensionem terminarent, opus erat penetrat . . .

et sic nullius subi inaequaliter et aeq. distantis, intensio ad aequate, et sm totu trat quoad extens. positivo tro a se

Q.o 17.

De pport.e requisita inter qualit.s intendentem, et intendendam.

S.o 1.

Quid sentiend. quando qualit.s ss diversae rois.

Non raro contingit, qd qualitas producat, et intendat ab alia qualit.e diversae rois, ut q.do calor a luce producit, l. aliunde productus ab illa intendit, siliter habitus acquisitus ab actu qui diversae rois e, ab alio actu sibi postea intendit. inquirimus in praesenti, q pportio intens. naria sit, ut qualitas intendat qualit.l diversae spei, an. s. narium sit, qd intendens maiorem intens. here debeat, l saltem aequalem; an, sd possit contingere, qd remissior intensiorem possit augere et in aeque intensam agere. v.g. an lux intensa ut unum intendere possit calorem ut duo, l ut tria.

Credidero contingere posse, qd in qualitatibus diversae spei + actio procedat a pport.e minoris inaequalitat.s, ita ut intensa à minus intensa (a fortiori qs ab aeque intensa) perfectiores spei possit intendi. video hanc sent. ee com. inter magistros recentiores, et aliunde probatam

Pe Val. 1.2a dp. 80. c. 1. Pe Rub. 1. de gener. c. 9. tt.a act. et react. q. 5. § ult. Pe Suar. dp. 18. sect. 5. 9. n. 10. Murcia, et alijs; quis ?trarium videant docere Burlaeus. 3. phys. et Valles ?troversia 44.

1a ro, qa plura agentia nulla intens. hent, et nihilominus possit intens. producere illamque augere (ut pt in igne, sole, et aqua) eo qd entitatis, et spei sint melioris, et perfectioris. Ergo idem poterunt qualit. entitatis, et spei perfectiores, q intens. hent aequalem, l. minorem. pt coa, qa habere aliquam intens. non est impedimentum ad agendum, sed potius iuvamen; si ergo qualit. diversa rois, et agentia substalia conveniunt in hoc, qd sint productiva intens., et in eo qd superent in perfect. intens. producenda, l. augenda, et substalia agentia possit absque ulla intens. intens. ut duo augere, poterunt etiam qualit. perfectiores cum intens. ut unum intens. ut duo imperfectioris qualitatis intendere; secus in qualitatibus perfectioribus intensio esset impedim.

2a ro. Ergo qualit. ss perfectiores supplere possit sua maiori perf., et activit. defectum intens. pr., q qualit. eo solent ee activiores, et potentiores, quo in sua na, et spe nobiliores; sic calor activior, quam siccitas, frigiditas magis activa, quam humiditas; ergo si imperfectior et perfectior sint in aequali gradu intens. roe sua maioris activitatis poterit perfectior imperfectiorem intendere.

Non ?tendo, qd qualitas quelibet diversae perfectionis intendere possit quamlibet aliam imperfectiorem, lux. n. perfectior

ē frigidit. et ti nequit frigidit. remissa lux intensiss aliquantulu intendere. quare 3º debet intelligi de qua litatib. pfectiorib. rnē imperfectioru, quaru pductiva sit. tab. ē lux rnē caloris, et calor rnē siccitatis.

Sed neqß de his ita debet intelligi, ut qualibet intensio qualitatis perfectioris augere possit qualibet intens. in perfectioris; na hoc experia ipsa docet ee falsu, c. ex luce remissa nunqua manus ɔcipiat calore maxe intensu. huius roē, qa lt oēs ptes qualitatis perfectioris sint eiusde spēi, et perfectionis, n tn oēs ss aequalis activitatis, et energiae, sd activiores ss, quae intensiores roē maioris multitudinis partiu, quare si unicus gradus lucis pducere pote duos gradus caloris, dimidius poterit unu et duo tres, atqß ideo qualibet pars qualitatis perfectioris certa intens. sibi debebit in qualitate ignobiliori, qua maiore pducere nequeat, nisi aliunde adiuvet. veru tn ē, qd intensio, qua detrat qualitas perfectior in qualitate imperfectiore semper, per se loquendo, erit maior ea, qua in se het.

Ex qua doct.a recte infert, qd Durandus in 1. d. 17. q. 8. ad 2.u Val. 1. 2.a dp. 80. c. 1. Lorca ibide. 11 de habitibus. Salas tom. 1. tit. 10. dp. 4. s. 2. nº 17. Valentia. dp. 4. q. 4. puncto 3. dubio. 3. et alij docent; minime habitu acquisitu intendi posse, aut 1º pduci ab actu n̄ remissiori, ita ut maior sit intensio habitus, qua actus, q ē hic rnē illius cā equivoca sit, et perfectior, supplere pote

defic̄ intens.is maiori sua activit.e; q̄ n̄ ita ē intelligend.us ut per quelibet actū nal.e quantumvis remissū augeri posse physice quilibet habitus acquisitus quantumvis intensus.

Oppones 1°. Ex dicta sent.a infert.r calorē ut octo posse naliter amplius intendi. prō casu, quo lux ut octo accedat ad passū calidū ut octo, producet lux maiorē calorē, q.a intendere pot.e intens.e aequalē qualitatis imperfectioris, qualis ē calor sparatione lucis; ergo hec ultra octavū gradū calorē augeret. R. ita ee, si ultra activitatē lucis adeent oia alia requisita: at n̄ ita ē, ut alibi diximus. mitto aliqua levioris momenti hic observari solita.

S.° 2

An idē dicendū, q.do qualit.es ss rois eiusdē.

Vidimus qualit.es perfectiores intendere posse imperfectiores aequalis, l. maioris intensionis, videamus hic, an idē dicend.um sit, q.do qualitas intendens, et intendenda ss unius spei, et rois eiusdē: sed q.a stingere pot.e, qd intendens, lt eiusdē rois, et intens.is sit cū intendenda, maiorē heat densitatē, magnitudinē, et numerū partiū, de quibus specialis difficultas inferius excitab.r, ponimus in psenti qualit.e intendentē oio silē intendendae n̄ so.l in spē, et intens.e, sdetū in n.o partiū, densitate, et alijs, petimusq.e, an qualitas sit stituta, ut valeat intendere oio silē, qd si hoc n̄ pot.e, a fortiori n̄ poterit intensiorē intendere.

Nihil magis receptū, quā sile n̄ posse agere

in oio sile, e) .n. nobile axioma, et ut ait Suarez. 1.
in Phiā priu desumptu ex Arē. c. 7. t. 46. plurimi
.n. ait uno ore hoc adstruunt a sili sile nunquam pati
q. neutru alteri potius activu sit, aut passivu; quippe
c' eadē oia similit. siliter insunt — et textu 48 Nam
q. sile, et oi ex parte nulla prius hēt differā, nihil a sili pate
roi consentaneu e), cur .n. potius alteru altero erit passivu;
ite si fieri queat, ut quippia patiat a sili, illud quoque a
se ipse pati poterit — hactenus Arēs, quem interpretes sequuntur
et D. Pallavicinus ad predictu locu. Vall. s. precedenti
citatus. Dimbg. l. 2 et g. c. 9. q. 2. a. 1. Rub. q. 5. Vasq.
c. 6. Suar. dp. 18. met. s. 9. Hurt. dp. 9. phys. s. 7. Alex
ander. Vallez. Victoria. Saxonia. Villapando. Astudillo
et Aragon.

P. 1. Vera hec, et cois opinio. qualitas n) pot
alia homogenea producere maiori intens. quam ipsa hēt
in se, calor .n. ut 4or ad summu pote) producere calorem
ut 4or; g n) pote) qualitas homogenea alia homogenea
intens. eiusdem producere, q. cetera paria ss. pbo consequentiam
si posset, posset maiori intens. producere, quam hēt in se,
.n. x a ordine in nā servandu prius conservari debeat
gradus inventus, quam ad novu producendu veniat, prius
deberet qualitas intendens intens. equale, quam invenit
productam, conservare, et deinde novu gradu conservare, atque
ideo sua efficientia daret ee maiori intensi. quam in
se hēret.

Unde licet colligere ro. genuina (quam n) abi

invenies illius cois pronunciati. agens univocus intendit assimilare sibi passum, et ubi invenit illud assimilatum cessat operatio. etenim cum natura intendit producere totum, quod ex se potest, nisi aliunde ab hoc fine consequendo impediatur, cum autem qualitates univocae, et homogeneae possint, quantum de se est, tantum intens., et non maiorem producere, quantum habent in se; inde est, quod si intendunt, utpote agentia naturalia producere totum, quod possunt, producere intendunt qualitatem eiusdem rois, et intens., quam illa possunt, quantum de se est; quod si consequerent, passum relinquerent sibi assimilatum, nam illud relinquerent cum qualitate eiusdem rois, et intensionis. cum autem inveniunt iam aliunde passum sibi assimilatum per qualitatem eiusdem rois, et intens., cessat operatio, quia inveniunt iam productum totum, quod ipsa possunt, atque ideo non agunt in illud denuo aliquid, sed ad summum conservant, quod productum est.

Hoc vero non habet locum in qualitatibus heterogeneis, quae cum sint diversa rois, plus aliquando intens. possunt producere, quam habent in se, ut diximus in praecedenti, et sic possunt agere in qualitatem sibi similem in gradu intens.; nec passum sibi assimilare contendunt, quia potius contendunt dissimilare; quapropter dictum axioma non recipit a doctoribus pro qualitatibus, et agentibus aequivocis, seu diversa rois, sed pro univocis. Hoc adnotare placuit, quia communiter ratio axiomatis reddi solet admodum inepta.

2° aliqui probant. Si calor ut unum e.g. intendere

potest calorem ut unus existentem in extraneo subiecto, a fortiori poterit se intendere in proprio subiecto: sed hoc est falsum, nec tu admittis; ergo neque debes admittere, quod calor calorem alio sibi valeat intendere. Probant sequelam, quia prius requiritur ad producendum augmentum intensivum supra 1um gradum in extraneo subiecto, quam in proprio. ergo si habet calor ut unus virtutem ad producendum augmentum caloris ultra 1um gradum in extraneo subiecto, poterit etiam in proprio ubi ipse est, quare sicut illo augmento intendit calor existentem in subiecto alieno, etiam intenderet ipse in proprio existens.

Quod si dicatur non posse ita esse, quia ad hoc ut intendat calorem, debet prius conservare praeexistentem, ut postea illi augmentum imponat; et cum se non possit calor conservare, neque poterit se augere, et intendere in proprio subiecto: obijci potest contra; quia si ex se virtutem habet calor ut unus ad conservandum calorem ut unus, et novum augmentum sibi producendum, ergo in proprio subiecto producet saltem novum caloris augmentum, cum nihil virtutis impendat, aut impendere possit in sui conservatione, atque ideo expedita maneat, et applicata virtus ad tale augmentum. Verum quia instari potest contra me, nos solutionem videbimus in sequenti obiectione 3a.

Alij 3o probant, quia si simile ageret in alio simile producens effectum perfectiorem se; maior namque intensio effectus maior perfectio est; quam quidem neque eminenter, neque formaliter continet qualitas intendens; non eminenter, quia ita esset perfectior et causa aequivoca: non formaliter, quia qualitas intendens solum continet

graliter intensi aequalis, non vero maioris. Concedunt 1°, quia actio debet provenire a proportione maioris inaequalitatis, ut communiter fertur proloquio. Contra ex Arist.; quia non est maior ratio, quare haec in aliam, quam alia ageret in hanc, cum aliae sint ambae omnino similes, caeterum quia haec ratio, et consequentia non sunt omnino a calumnijs libera, 1am, et 2am seligo, illasque constituo meae assertionis fundamentum.

Ex dictis colliges qualitatem univocam minoris intensionis non posse intendere naturaliter aliam maioris; si n. aeque intensa non potest, a fortiori non poterit minus intensa, nisi forte ablatio partium, et intensionis diminutio det qualitati auctrici potentiam ad augendum, quam non haberet ante ablationem, et diminutionem, quod est ridiculum.

S°. 3.

Aliquot obiectiunculis fit satis.

Obijcies 1°. Plus est producere dimidium gradum caloris in subiecto summe frigido, quam in subiecto maxime calido, sed unus gradus caloris potest producere dimidium in subiecto summe frigido; ergo poterit etiam in maxime calido; atque ideo calor remissus poterit intendere magis intensum. maior probatur, quia plus est producere cum maxima resistentia contrarij, quam sine illa, vel cum exigua: sed quod producit dimidium gradus caloris in subiecto summe frigido producit cum maxima resistentia contrarij: at quod producit in maxime calido, producit cum nulla, vel cum exigua resistentia. ergo

R. concedendo mai., si cætera paria sint, secus illam nego. ad min., illam distingo: sed unus gradus caloris potest producere dimidium in subiecto summe frigido non conservando, aut producendo alium gradum, concedo min.: si conservando, aut producendo alium gradum, nego min.; si et cons.: si cætera imparia. etenim quando calor ut unus producit in summe frigido dimidium gradum, non conservat alium gradum, cum nullus alius supponatur in casu argumenti: at cum in summe calido produceret dimidium; deberet etiam conservare calorem anteriorem iuxta nostras leges, unde impar est comparatio; siquidem in 1a hypothesi comparatur cum dimidio gradu virtus caloris ut unus non exercita, neque exhausta in conservatione alterius gradus, in 2a vero comparatur cum eodem eadem iam exercita, et exhausta pro conservatione caloris anterioris: fieret recta comparatio, si in summe frigido calor ut unus conservaret calorem maximum, et ultra produceret dimidium gradum; nam hoc difficilius est, quam idem præstare in subiecto non maxime frigido, sed maxime calido: verum neutrum præstare potest calor ut unus, et consequenter neque augere magis intensum.

Obiicit 2°. 2do lapis deorsum deiicitur impetu impresso valde intenso, partes aeris, quæ accurrunt a tergo languido suo impulsu augent impetum a proiiciente impressum, qui ut supponimus, est maxime intensus; ergo impetus intensus per remissum magis intendit, et poterit a fortiori intendi per æque intensum. ans. experientia ostendit. comperitur proiecta deorsum eo velociore cursu tendere, quo magis ad

centrum appropiant, cuius nulla alia ro assignari potest, nisi qd impetus impressus a projiciente auget per impetus s... ...citati. Nec ... aeris ... citati non se solus, sed et c. gravit... impetus augere per modum unius, denuo producta aliquali ... impetus ... antiquas conservatas; nulla vero pars remissa impetus est, quae se sola efficienter augeat impressum a projiciente, de quo in praesenti dubitamus. unde non agit sile in oio sile, sed aequivoce in dissimile.

Obiic. 3. Calor ut unus producere potest in alieno subiecto dimidium gradus caloris; ergo potest in proprio, hoc enim facilius est, ut in praecedenti dicebamus, sed ex eo qd possit illum producere in proprio, posset se intendere, et agere in sibi simile; ergo potest agere in oio simile, imo evertit facile nostrum fundum, quia ideo calor ut unus non potest intendere calidum ut unus, quia debet prius conservare gradum inventum, ut deinde ad augmentum procedat, et cum in conservatione gradus ante exhauriat totam suam vim, procedere non potest ad augmentum. hoc inquam fundum evertit, quia locum non habet si operetur calor in proprio subiecto; nam cum se non possit conservare, nihil virtutis consumit in sui conservatione, atque ideo aliunde conservatus procedere potest ad augmentum producendo in proprio subiecto saltem dimidium gradus, ad quem virtutem habet applicatam, et expeditam, ex quo non solo infertur, qd sile agat in oio sile, sed qd idem se ipsum intendat; qd est maius absurdum. Hoc argumentum feci ... cuidam ex meo ingenio non vulgaris, qui utriusque erat contra sententiam, quam impugnat, et ingenue fassus

e nihil se invenire, quo posset argtu solvere.

Rēo nihilominus disting 1m coem̃ ex eo pacto, quo potest in alieno, concedo coq; alio pacto nego coq. explico distinct, et oia ruunt, quæ ca objiciunt. in alieno subto producit dimidium gradum a calore ut unus, et sl unio dimidij illius gradus ad subtum, nam cum agentia naliter producere nequeant (saltem naliter) nisi in subto, narium e, producant unionem rei productæ cum subto; quare ut idem calor ut unus produceret in proprio subto dimidium gradum, oportebat produceret unionem inhæsionis illius cum subto, hoc nequit se solo præstare calor ut unus; quia sicut debet conservare calorem iam productum, antequam ad novum augmentum producendum accedat, sic debet conservare unionem producti caloris cum subto; cum autem calor ut unus conservet sui unionem cum subto in conservanda exhaurit vires (nam sicut solum habet ad unum gradum se solo, ita solum habet ad unicam unionem gradus cum subto) nec possit se solo ad aliam unionem in eodem subto procedere, nisi se conservet; quia sicut ex hac parte suppetant vires sufficientes ex se ad novum calorem, non suppetunt ad novam unionem, quæ produci nequit absolute a calore antiquo novum calorem producente, quia neque in aliud simile aget, neque in se ipsum.

Sect. 4

An sufficiat dissilitudo in nº pº?

Athemus iam, quod simile non possit agere in aliud simile, illud vero

intendere, nō inquirimus, an possit sic in intens. difficile tn in multitudine partium agere in subiectum intens. eiusdem et in gradu sic. v.g. an plura agentia intens. ut 4 agere possint in subiectum intens. eiusdem, minoris tn multitudinis partium. Negant iuniores cōiter, et scriptores multi Villalp. 2 phys. Sax. 1 de g. q. 5. Vanek ib. c. 6 q. 2. Rub. et Conimb. c. 9. Aragon. 2a 2e. q. 24. a. 6. Suar. dp. 18. met. s. 9. Venetus, Hurt., Murcia, Astudillo, et alij. qui lt negent plura agentia aequalis intens. producere posse maius intens., quam singula habent in se; tn n negant plura agentia nō maiorem intens. producere posse, quam possit singula.

Ast alij lt in hoc ult.º n dissentiant, dissentiunt tn in 1.º existimantes, qd sic in intens., difficile tn in multitudine, et maiori nō partium extens., densitate, etc possit agere in sic gradualiter, sed minoris multitudinis partium extens., densitatis, etc. Marsil. 1. de g. q. 18. Niphus. q. 2. Coronado. q. 10. a. 3. Tolet. q. 13. Sotus. 2. phys. q. 4. et ex modernis aliqui.

Haec ultima sent.a probanda e, quia illam experientia probat, et rō, experientia quidem, nam si perspicillia concava soli opponas, et manum, aut papyrum aliqualiter distantem e regione suppones, invenies lucem transmissam ad manum per centrum crystalli ac absque ulla separat.e intensiorem, n so ea, quae in reliquis manus partibus recipit, sed etiam illa, quae in perspicillijs, aut illorum circulari corio, aut in manu, vel papyro Soli proximiori recipitur, et tn lux recepta in centro et circulari

n sit intensior, quã recepta in corpo circumdante, l comparante, sd equalis, l minoris intensis; et ideo producit lucẽ intensiorẽ se, i.e. l recepta in corpore ante, quia plures ibi contra globant radij equalis intensis, et ratione multitudinis paris defectus intensis supplet, ita ut producere possit maioris intensitatis quã habet in se, l quã singula agentia habent, quando plura concurrunt.

Nec leve indicium rei huiusce est, qd radij in centro conglobati calorẽ usque ad summum gradum intendunt, nec quiescunt donec igniunt subiectum corpus, et flammam excitant, si non amoveant; cum tamen lux intensior sit, antequam ad perspicilla perveniant; quia plus possunt plura agentia numero, seu proportione equalis intensionis, quã pauciores cum maiori intensione; quare et lux ante non potuit illum gradum producere, quem habent radij in centro tantũ; immo maiorẽ intensionẽ ipsi radij poterunt producere siquidẽ fortiores sunt, quã lux intensior, a qua ipsi fluunt. mitto alias experientias de ferro candenti comburente stupam de tritico incluso horreis, et ignẽ generante calido suo vapore; de guttis lapidẽ excavantibus; de aqua aere aquis hiberno tempore congelante, quia non multum efficaces mihi videntur.

Iam, quae adducta est, posset ab aliquibus calumniari, nã asserere possent illa non probari, qd res intendit, nã radij conglobati in crystalli centro non sunt cã se solis maioris illius lucis, et caloris summi, ad id. n. iuvant a Sole, et ab illius luce, quae maior est, quã quae producit per radiorum transmissionẽ. Ceterum quia existimo eodẽ pacto futurã experien

esto, si concurrerent radij conglobati in crystalli centro, illi magis confido, quam alijs, quae adduci possent, nec abs re est pro nostro instituto, quia per accens est, quod Sol iuvet, aut maxima lux in illo existens.

Ad vos accedo; quo maior est numerus agentium partialium intensionis aequalis, eo fit adequatus potentius maioris extensionis, et intensionis productivus, si debita applicatio sit; ergo tanta poterit esse multitudo agentium, ut maiorem intensionem producant, quam singula habent in se. antecedens est experientia notum, quo enim plures prunae coacervantur, eo maiorem calorem sentimus, et ad longiorem distantiam; totque coacervari possit, ut caloris sustineri non possit, similiter eo intensius cubiculum illuminatur, et ad maiorem distantiam lux extenditur, quo plures accenduntur lucernae. consequentiam ita ostendo. unica lucerna communicat aëri 3am partem suae intensionis e.g.; si 2a accedat, detracta intensio aëri accrescit, quae magis accedit ad aequandam intensionem 1ae lucernae: si 3a conveniat, detracta alia accrescit pars, et sic per partes detractas crescit, acceditque ad aequandam totam intensionem lucernae; ergo tot tandem accedere possunt, ut lucem tam intensam, imo maiorem producant, quam singulae habent in se. probo consequentiam sancta calculatione: excessus intensionis, quem habet lucerna lux supra lucem, quam produxit in aëre; non habet infinitas partes aequales illi augmento, quod de novo productum est per adventum 2ae lucernae; nam cum illud sit detractum, et infinitum divisibile, non potest finita 1ae lucernae intensio infinitas partes illi aequales continere, alias non esset finita, sed infinita; habet ergo finitas

nunc sic; ergo si tot infinitae aliae lucernae accedant, quot habet partes aequales illi augmento, tanta intensio producet quantam prima lucerna habet in se, et si plures adhuc adveniant, maiorem intensionem producet, quare intentum obtineo: quod non difficile est probaret, si mille lucernas, vel plures sibi per gyrum conspicuas diaphano applicares, illud clarius, et lucidius conspiceret, quam esset quavis singularis lucerna.

Urgeamus hoc rone tacta a Coronae. Demus subiectum calidum uniformiter difformiter, ita ut summus calor in priori parte sm aliquid sit ut 4or, et deinde uniformiter decrescat usque ad non gradum, ubi erat sphaera; applicentur deinde eidem subiecto octo calida, quorum quodlibet sit ut 4or, sine dubio producent ad maiorem distantiam, et calorem extendent plus, quam antea erat, ergo etiam intendent uniformiter difformiter ea proportione, qua partes inaequaliter ab agente distant: probatur consequentia, quia extendere calorem ad maiorem sphaeram, quam antea est fortius in remotum agere, quam antea; ergo fortius etiam agent modo calida in partes proximas, quam antea actum erat, ac proinde producet maior intensio, quam ut 4or. Probatur consequentia, quia agentia quae agunt, fortius in partes proximas agunt, quam in remotas; ergo si fortius illa calida modo agunt in remotum, quam antea actum erat, fortius etiam agent in proximum, quam antea ergo intendent partes proximas quam antea

Roborat, quia agens maioris activitatis agere potest in aliud minoris: sed plura calida ut 4or sunt agens maioris activitatis et efficacitatis ut ex dictis constat, quam unum calidum ut 4or ergo

in hoc illa agere possit. Confr quia si calidum ut 4or penetraret compasso, produceret in illo calorem ut 4or, et si compasso penetrarent alia tria calida ut 4or, maius calorem producerent quam sit, quam ut 4or; nam compluris possint esse sit, quam unum amplius producant; ergo multitudo agentium compensat intensionis defectum. Accedit, quod si 20 gradus coniungerent in eodem subiecto dissoluti, possent producere maius calorem quam ut unum; ergo plura agentia non aequalis intensionis producere possit maius intensum, quam singula habent in se; quod si dixeris hoc posse contingere ob penetrationem, ex qua est commoda applicatio, quam naliter non habent agentia defectu penetrationis: oppono: quod dictum defectus suppleri potest, et compensari maiore agentium numero.

Ex dictis colliges, quid dicendum sit de excessu in densitate, et magnitudine, an scilicet sufficiat, quod agens sit densius, aut extensionis maioris, ut agere possit in subiecto aequalis intensionis. Dicendum est, quod si agens habeat plures partes qualitatis ratione magnitudinis, aut densitatis, quam passum, bene poterit, quamvis non habeat intensionem maiorem: si vero non habeat plures, sed pauciores, quamvis densiores, vel magis extensas non poterit; cuius ratio est, quia eatenus intensum potest agere in aeque intensum, quatenus plures partes activitatis habet, quibus compenset intensionis defectum. si ergo densitas, aut magnitudo non affert plures partes qualitatis activae, non habebit, unde compenset intensionem, et sic non aget in aeque intensum: et mihi quidem manifestum, quod non qualibet parte exigua agens densi agere possit, et intendere subiectum rarum quantumvis magnum, et aeque intensum.

Sect. 5.

Diluo. quae in opp.a p.tes afferunt.

Opponit 1.o agens univocus in passum agit, q.a illud sibi vult, et intendit assimilare: sed q.do ss aequales intens.es, agens invenit passum sibi assimilatum, n. q. in illud aget, alias intenderet illud dissimilare. R. agens univocum intendit sibi assimilare passum in n.o partium, q. si n. invenit in passo, agit in illud, ut assimilet, producendo intensionis augmento, quod ex hoc oriat dissimilitudo in grad. q.a hec eatenus quarit, quatenus deservire, solet ad sequendum similitud. in n.o partium.

Opp.r 2.o id qd imperfectius e., n. potest ea p.ralit. producere qd perfectius e. Ergo agens univocum n. pote producere eff.m intensiorem se. tenet cons.a, q.a si produceret eff.m intensiorem, produceret perfectiorem, q.a eff.us intensior perfectior e. R. sedendo maiorem et neg.do cons.am. ad cuius probat. dic, qd si n. haberet agens minus intensum maiores n.s g.s quibus compensaret intensivam perfect.em caetera eent paria, intentum concluderet: at nihil concludit, q.a unde compenset. et n. ss caetera paria: siquidem eff.us intensior habet pauciores g.tes quibus perficiat, quam agens minus intensum. Id v. dici solet, qd qualitas intensa perfectior e., quam remissa, intelligi debet caeteris parib.

Opp.r 3. ia duo calida remissa invicem agerent, seipsa intenderent usque ad summum. casus sit, qd ex calida ut unus afficerent subito A calido ut unus. illa in hoc agerent, intenderent

usque ad 3um gradum e.g. cum autem per 3um gradum reddatur sit subiectum A magis intensum, reaget in sex calida illa, intendens ultra 1um gradum; nam subiectum intensius agere potest in minus intensum: deinde sex calida iterum agent in subiectum A, quae nunc augmento sunt activiora, et rursus subiectum A comparata maiori intensione de novo aget in sex calida, et hae postea in subiectum A usque ad summam intensionem, quod est absurdum. Sic argüit usus est P. Rub. ttt de react. q.5.

Respondeo negando assumptum. ad probationem admitto casum, sed nego, quod subiectum A cum intensione ut tria reagat calorem in sex calida a quibus 3um gradum accepit. probatio non urget: nam subiectum intensius tunc agit in minus intensum, quando hoc non est potentius intensiori, aut aeque potens, hoc est pluribus partibus activitatis cum debita applicatione ad agendum in passum: cum autem sex calida in ea hypothesi fortiora, et activiora sint per me unicum, quam subiectum A magis intensum, ab hoc non patientur intensionis augmentum.

Opponitur 4 Hurt.o tria contraria similia possent agere mutuo in se, quod est ridiculum. probatur. nam A et B quae calida ut 4or agerent in C calidum etiam ut 4or: itaque C et B agerent in A; quare essent mutua contraria. Respondeo posse quidem divisive, non tamen A et eodem tempore ita ut dum A B agunt in C; C et B agant in A; nam hoc pacto se producerent, ut ex dictis patet, aut conservarent, quod est impossibile. cur autem potius in A agant C, et B, quam in C agant B, et A. si omnia sint paria et nulla maior ratio reluceat approximationis etc., Deus tenetur detrahere, alioquin nullum in aliud ageret.

Opponitur 5o. Si plura agentia agere possent in passum aequi-

intensu, produci posset calor ultra 8um gradum, quod nullus admittet. ceterum hanc obiectionem saepe solvi.

Sect. 6.

An qualitas univoca intendere possit per reflexionem aliam aequè intensam.

Non est hic controvertendum, an qualitas intendens debeat maioris [illegible] quam intendenda, ut utraque aequalem habeat intensionem; nam si actio directa possit agentia plura eiusdem intensionis qualitatis similem intendere a fortiori id poterunt, si contingat reflexio. ponendae igitur qualitas intendens, et intendenda omnino aequales in [illegible] sit, etc: et sic rogamus, an una possit per reflexionem intendi ab alia? Affirmant Paulus Soncinas 4. 1. de generatione c. 9. q. 1. a. 2. Venetus in summa de generatione c. 23. a. 3. et Astudillo q. 21. [illegible] 3. contra quos reliqui censent non posse reflexionem esse in causa ut qualitas agens maioris intensionis producat, quam in se habet, quia sit in causa, ut producat maioris intensionem, quam alias non produceret si non daret reflexio.

Existimo hanc 2am sententiam esse verissimam, prius tamen, quia illam probem, placet reflexionem explicare, et non nulla circa illam notare. Lux, e.g. a Sole expanditur per totam sphaeram, quando non obijcitur opacum illuminationem ulteriorem impediens; at si obijciatur, lux, quae ultra illud corpus linea recta erat producenda, si non impediret, reflectit; quod si linea recta reflexio fiat (nam contingit aliquando linea obliqua) et eadem veluti via ad agens redire conetur, qualitas directe producta directa reflexaque

intendit, quia subinde novas gradus acquirit, quam antea, quia linea reflexa qualitatis remissior in se sit, quam directa; cuius ratio est, quia reflexa non est maioris intensionis, quam haberet, si recta procederet ultra punctum reflexionis, si obstaculum non adesset; cum autem illa esset remissior, quam ante, quia fortius agens in proximum agit recta tendens, quam in remotum; consequenter fit lineam qualitatis directam intensiorem in se esse, quam reflexam.

Immo vult Coronado quod linea illa reflexa languidius producat reflexe, quam produceret directe, si in longiorem tractum se porrigeret. reddit rationem, quia actio reflexa difficilior est, quam directa; unde oriri ait, quod species visibiles ab speculo reflectentes non diffundantur tam longo spatio, quam diffunderent actione directa: quare si reflexio fiat oblique, ad maiorem distantiam perveniet, quia linea obliqua aliquantulum degenerat a rigorose reflexa, et magis accedit ad naturam directae. Ad hoc probari reduci potest experientia, qua compertum est hoc, scilicet obiectum aliud non posse videri in speculo ad tantam distantiam, ad quam videtur in se; quia quando videtur in se linea directa ad nos mittit robustiorem speciem, quando vero in speculo, linea reflexa producit species remissiores, ideoque ad tantam distantiam pervenire non potens, citius finitur, et deficit.

Quare autem reflexio contingat obiecto opaco? explicant eleganter Dimensiones, quia cum lumen (idem est de quavis alia qualitate ordinaria) insita natura propensione se se communicare conetur, idque consequi nequeat opaco impediente, eam quasi instituti sui iacturam resarcit in se reflectendo, et tantum retrograda alteratione

ferendo, qm ab extens. impedit. neqs. n. opacu, aut corpus aliud obiectum impediens ulteriore duct. directa, ca perica e lucis reflexa, sd illud ide agens, qd causavit directa teste Ar. 8. phys. et coi senta. neqs. n. speculu lucis, aut caloris pductivu e, cu tn sit ca reflexionis lucis, et caloris sd neqs pductivu e spei impressae bois, et reliquaru reru quae in ipso videntr: na cu bo in speculo sr, ab ipso bo spes sui mittitr, quae, ubi ad speculu pervenit, nec p illud penetrare potet, ad mittentis oculu recta redit, occurritqs actu visionis, quo bo se ipsu (n imagine sui ut quid volunt) in speculo videt.

Hinc facile. ostat superioris xa pbatio, na cu ide sit agens directe et reflexe qualitatis, n poterit pducere p reflex. maio. intens., qua bet in se, q. xa superius dicta, nul agens potet medulter tanta intens. pducere in subto. c quo n penetrat, quanta bet in se; g p reflex. n fiat maior potima agentis virtus, neqs subt. c illo penetret, n poterit tanta lux ab ao pduci, et a fortiori neqs maior, qua in ipso.

Dices, 2do q agens pducit reflexe, mais. intens. pducit in p, qua si operaret directe: g a plus potest p reflex. etsi ideo lt directa pduct. nequeat mai., neqs tanta inten. pducere, qua bet in se, tanta poterit, seu mai. pducendo p reflex. Rx neg 2do coa, q a lt per reflex. pducat mai. intens., n e, q plus pducat, qua si directe. so.... duceret, sd q a pducit in eod. p qd pduceret in diversis, q 2do operaret directe, et sic in dimidia sphera. ag. pducat

maior intens. per reflex., quam si per totam sphaeram qualitas extenderetur, non tamen maior, quam in agente est.

Sect. 7.

An saltem per antiperistasim possit qualitas producere aequalem, vel maiorem intensionem quam habet in se?

Quod nos vocamus circumobsistentiam, Graeci vocant antiperistasim. ex qua videtur colligi quod qualitas minus intensa, se, aut intensionem augeat, et intendat. quod probari potest multis experientiis. etenim aquae puteales et fontanae hiberno tempore calefiunt media antiperistasi, qui calor non convenire nequeat ab aqua, neque ab aëre, et frigore circumstante. videtur dicendum, quod proveniat ab aliquo calore valde remisso ibi existente, qui dum a contrario frigore obsidetur, se se intendit, et ad contrarium impugnandum maiori intensione armat.

2a experientia. exhalationes e terra evocatae, nimis tepidae sursum excitantur, et tamen cum ad mediam aëris regionem pervenerint, illius frigiditate circumseptae, aliquando ita incalescunt, ut ignem concipiant. sic docet Aris. 1. meteor. c. 4. cum autem in 1a, aut 2a aëris regione tantus non inveniatur calor, a quo possent exhalationes igniri, videtur dicendum per antiperistasim effectum ut remissus exhalationis calor, ad contrarii praesentiam vires resumpserit, et se ad maiorem intensionem reduxerit. Unde etiam oriri videtur, quod calor ventriculi maior sit hyeme, vel saltem minor aestate, et propterea Galenus iubet hyeme plus cibi sumere.

et minus potus, ... v° e °, quod estate etiam natantes plus cibi debeant assumere, quia calor ventriculi a frigiditate aquae obsessus crescit, et pabulum citius assumit.

3ª de medio aëris tractu, qui frigidissimus est, et huius nulla alia ratio congruentior poterit assignari, nisi quod circumseptus sit a regione suprema, et infima calidis, illius frigiditas in se reflectit ad contrarium debellandum, maiorisque se praeparat intensione, quam contrarii occasione producit.

4ª de calce, quam vivam appellamus: illa enim cum frigidam sentiat, licet parum calida, subito ignescit, et urit, si aqua perfundat. cuius ... varie ... dicimus, quod cum videat se a frigiditate peti, calorem armat, qui ad praesentiam contrarii roboratur, et maiores vires ad se defendendum colligit, cum antea debilis esset et calor ipse remissior.

His, et aliis similibus non obstantibus, dicendum est per antiperistasim non posse qualitatem univocam aliam aequalem in intensione et in ... intendere. ratio est quia nulla qualitas univoca potest, ut ex dictis constat, producere maiorem aut tantam intensionem, quantam habet in se; nec intendens habet plures gradus, quam intendenda, quibus intensionem conferret: si quia per antiperistasim non occurrunt plures gradus ad intendendam aliam similem in intensione, sed eadem intensione et in partium perseverat qualitas intendens nullo pacto intenderet aliam; si autem plures gradus accurrunt, nihil contra me, cum planè docuerim simile in simile agere posse, quando agens plures gradus habet, quam patiens.

Neque experientia aliud convincunt: nam omnibus aliorum ...

qua nobis minus legitima vident. ad 1^m remus aquas puteales, et fontales ideo hyeme magis calidiori quã estate, q̃ hyeme terra frigore ambiente densat, ostipat'q3, et sic e poris expungit exhalat^s calidas, quas in illis claudebat, et ad cava mittit, quæ dũ in aqua impingunt, illa calefaciunt calore, quẽ secũ vehebant. nunquã autẽ maior calor in multitud^e q^d a calidis exhalat^s in aqua pducit, quã ipsa hent in se. Eodẽ pacto calor ventriculi crescit hyeme, aut estate in natantibus, q^a frigiditate aëris, l aqua p^tes stomachi ostipant, et ventriculus corrugat, caloris3 existens in extimis partib^s dispersus, quibusdã quasi vehiculis ad interiora defert, et totus receptus in stomacho cibũ citius osumit, quis n̄ pducat mai^l intens^l; q^i si illã pducat, erit rõe maioris multitudinis partiũ

E ^a ostingit estate; nã calor ambiens p^tes ventriculi rarefacit, et relaxat poros aperiendo, per quos spiritus, qui ss quasi caloris receptacula, egrediunt, et c' secum deferant calorẽ, ventriculũ relinquunt languidũ, et exiguo calore ineptũ ad alimenti coctionẽ. Eadẽ rõe aquæ puteales q^a calore æstivo terra solvit, et pori antea frigore obturati reserant, frigefiunt, nã exhalat^s calidæ ostipat^e ejecta aquã deserunt, et sursũ ad locũ pristinũ evocant, quib^s deficientib^s, facile aqua ad nativã suã frigidit^l reducit, calore victo, qui ab exhalationib^s impressus e.

Ad 2^m resnt Dimb^s, q^d exhalatio dũ ad mediã regionẽ pvenit, ab aëre frigido coercet, illa resist; unde orit' oflictus, et utriusq^l collisio quæ motus localis e,

quo motu exhalatio miru in mu incalescit, et flamma
ocipit; ubi notabis n̄ produci maiorē calorē a calore an-
tiquo, sed ab exhalat.e p motu locale, quæ cā æquivoca
et substantialis ē vi calorit; quare nihil ꝯa se ex hoc argto.

Ad 3m experiā. I. dic ab exordio mundi præditam
fuisse a Deo regionē illā mediā summa frigiditate ob ꝯ-
moditatē pluviæ, et aliorū, quæ in universi bonū maxi-
mū cedunt; qd probabile putant Dimō hic. vel dic ex-
halat., et vapores assiduos nā sua frigidos, cū ad illā
regionē perveniunt, ꝯmodiū se ad maiorē frigidit.
quæ illis nativa ē, reduci, et in alias regiones illiū
p tes agere; unde eo magis frigiditas auget, quo maior fit
frigidarū exhalationū coacervatio.

Ad 4m nihil ex me dicā, audiri volo Aug. lib. 21. de
civit. c. 4. ꝯ a mediū intueamur, inqt. miraculū calcis
occultissē ab igne ignē ocipit, eumqꝫ iā gleba tangentibus
frigida tā latenter servat, ut nulli nostro sensui prorsus
appareat, sed ꝯpertus experimento, etiā dū n̄ apparet, scia-
mus sopitus, propterea eā calcē vivā loquimur, I. ut ipe
ignis latens anima sit invisibilis, visibilis corporis. iā
v.o, quā mirū e, qd cū extinguit, tunc accendit. ut. n̄
occulto igne careat, aquā infundit, aqua vē perfundit,
et cū ante sit frigida, inde fervescit, unde ferventia
cuncta frigescunt, velut expirante illa gleba discedens
ignis, qui latebat, apparet, ac deinde tanquā mortua
sic frigida ē, ut adiecta unda, n̄ sit arsura, et quā
calcē vocabamus vivā, vocemus extinctā. Qd e qd hic

miraculo addi posse videat, et tn̄ addit, naꝫ si n̄ adhibeas aquaꝫ, sḋ oleuꝫ, qḋ magis fomes ē ignis, nulla eius perfusione fervescit. — Hæc Augus. ex quo hēs, qḋ in calce ignis ɔcludat actu, occultus tn̄, et ɔsopitus; quare si ex illo manifestat minus calor maior n̄ ɔbat, qḋ qualitas univoca per antiperistasin agat in ɔio æqualē, aut intensiorē.

Q. 18.

De qualitatuꝫ ɔtrariaruꝫ oppōe, resistā, et reactiōe.

S.° 1.

An ɔtrariæ qualitates pugnent in gradibus remissis?

Pugnare in gradibus intensis dixi iā q. 8. s. 5. qui gradus censeant intensi quoad oppōē attinet, et ēē inɔpatibiles, nullus, queꝫ viderim, dubitavit; eiꝯ rō manifesta, tenta ɔtrarioruꝫ defe, quæ sub eodē gnē maxē distant, et ab eodē subtō mutuo, et detrare se expellunt; ḡ in gradu excellenti ɔtrariæ qualites debent ēē inɔpatibiles, aliās n̄ mutuo, et detrare se expellerent, et ɔnter ɔtrariæ n̄ eent: neqꝫ dici pote, qḋ se expellant in gradibus remissis, atqꝫ hoc ɔtrarietati sufficere; naꝫ ḡ in gradu excellenti n̄ pugnant, a fortiori n̄

pugnabunt in gradu remisso, c. gradus excellens includat remissum, et praeter alias addat repugn.a; idque constat experientia, nullum n. subtum hactenus visum est, quod calorem, et frigiditatem, aut siccitatem, et humiditatem valde intensas simul habuerit, neque esset cur manus summe calida nivi admota frigesceret, calore extincto, siquidem summam frigiditatem posset concipere calore summo retento: ideo quod altera qualitas remittit, dum alia intendit; quia in gradu excellenti cohabitare nequeunt. Accedit vero Phi. ex summe calido recte inferri non frigidum, si naturae vim spectemus, et ex summe frigido non calidum, cum autem, ait Phus. 4. met.a c. 4. t.u 27; impossibile sit contradictionem simul de eodem obiecto verificari; impossibile est etiam contraria inesse —

Hoc dixero attentis naturae viribus rerum primarum qualitatum, nam Deus recte poterit robustiori brachio in eodem subiecto absque mutuo, l unius interitu coniungere, non obstante earum inveterato odio, quia in hoc nulla apparet implicatio; nec magis haec coniunctio difficilis, quam duorum corporum quantitatem habentium in eodem loco penetratio; haec Deo est possibilis; cur non erit illa? ita sentit communis sententia, quam docet Hugo Victorinus, Gabriel. Adam. Marsil. Maior. Palud. Argentinus, et Gabr. apud Dimo.m 2o de g.e c. 2. a. 5. et plures alii quamvis contrarium senserint S. Bonav.a Capreol. Henr. Ariminensis et Son.z apud eosdem ibidem, qui eo argumento ducebantur, quod contrarii in excellenti gradu inferunt contradictionem; hanc nequit Deus simul ponere; ergo neque illa. Ex eo probant assumptum,

q[a] ex summe calido infert non frigidum; et ex summe frigido non calidum; quod esset subiectum summe calidum, et non calidum; summe frigidum, et non frigidum. Unico verbo responde ex contrarijs in gradu excellenti inferri contradictoria attentis naturae viribus, quae per illas componi nequeunt; non vero attentis supernaturalibus. vide Ruv. 2. de gen. c. 3. q. 5.

Ergo difficultas examinanda de gradibus remissis, an saltem in illis esse possint simul in eodem subiecto viribus naturae? negant Durand. in prologo. q. 2. Burlaeus in tractatu de intensione contrariorum. c. 2. Soncin. 10. metaph. q. 22. Greg. in 1. dist. 17. q. 3. a. 2. Antonius Andreas 10. metaph. q. 5. e contra Mars. in 3. q. 11. a. 2. Argent. dist. 15. q. unica. a. 3. Mai. q. 21. Ruv. supra citatus. Suar. disp. 45. metaph. s. 4. D. Thomas, Ferrara, Caietanus, et communiter Iuniores.

Vera est haec ultima sententia, si de contrarijs primis, aut 2 qualitatibus contrarijs accipiatur, ut bene docent Conimbricenses 2. de gen. c. 3. q. 8. a. 2. nam si de omnibus qualitatibus contrarijs absque discrimine caperetur, esset censenda omnino falsa; nam actus scientiae, et erroris non solum sunt incompatibiles in gradibus intensis, verum etiam in remissis posita advertentia incompatibilitatis obiectorum, in quae tendunt: etenim cum unus actus quantumvis remissus subtrahat obiectum alterius; si hoc intellectus advertat, nullo pacto simul assentiet utriusque obiectis. ?eius duobus contradictorijs, esse, et non esse praeberet assensum. Dixi posita advertentia intellectus, quia absque illa compati possunt scientia, et error, etiam in gradibus intensis: sed hoc speciale graʒ

istud oppositionis, in qua repugnantia non provenit ab actualibus entitatibus contrarijs, sed ab oppositione obiectorum, in quae tendunt cognita et tali: si. n. quis existimaret per errorem opponi inter se actum erroris, et scientiae de eodem obiecto, utrumque posset simul retinere intus; at ubi obiectorum incompatibilitas detegeret, alterum necessario deponeret.

Itaque sic intelligenda est de 4or primis qualitatibus, et 2is ex illis procreatis; ita ut calor, et frigus, siccitas, et humiditas, albedo, et nigredo esse possint simul in gradu remisso. Sine dubio. Aris 2o de g. tu 48. ubi dixit elementa sese mutuo activè, et passivè, secundum formas substantiales corrumpere, manere tamen secundum mediocritatem qualitatum, secundum quam disponuntur ad formam mixti. Primo quidem, loquitur Philosophus, elementa ita transmutantur; ex his autem carnes, et ossa, et quae talia calido quidem facto frigido; frigido autem calido, quando ad medium veniunt — et post pauca. similiter autem et siccum, et humidum, et alia talia secundum mediotatem faciunt carnem, et os, et alia huiusmodi. — lib. 3. 1 p. c. 4. Quae contrarijs, inquit, minus permixta sunt, ea dicunt magis talia ut candidius, quod nigro minus permixtum est —, et 4. met. c. 4. tu 24. impossibile [naliter], ait, est contraria simul inesse, sed aut ambo secundum aliquid, aut alterum secundum aliquid alterum simpliciter — clarissime etiam l. 2. de partibus animalium c. 1. nec minus expresse D. Augustinus Lib. de natura, et gratia possunt, inquit, contraria non adversari invicem, sed ex alterutro temperari, et bonam valetudinem reddere, ut in corpore

siccitas, et humiditas, frigus, et calor, quorum omnium temperatura bona valetudo consistit.

Authoritati suffragatur experientia, qua invenitur esse aquam tepidam aliquid caloris habere, et si aliquid frigiditatis; unde habet manum frigidam calefacere, et ferrum ignitum infrigidare; neque enim calefaceret per suam substantiam, nisi calorem haberet, neque etiam infrigidaret, si frigiditate careret, cum naliter prius in se frigiditatem producat, quam derivet in aliud.

Accedit experientia 2do: quod ignis aquam calefacit, non subito calorem summum in illam inducit, neque unico ictu summam frigiditatem in aqua inventam corrumpit, sed paulatim, et successive; prius unum gradum caloris inducit, deinde aliam: prius unum frigiditatis corrumpit, deinde aliam, ut in superioribus iam probatum est. quia qualitates contrariae, non concurrunt in eodem subiecto secundum gradus remissos. probo hanc consequentiam; quia quando ignis introducit 1um caloris gradum in aqua, adhuc perseverant aliqui frigiditatis, alias 1um frigiditatis non expelleret prius, quam 2um, et 3um; sed omnes simul.

Res. Gregorius a citatus frigiditatem quidem successive ab aqua expelli, non quia ignis calorem producat in aqua, quandiu haec aliquid frigiditatis retinet; sed quia ab igne alicuius producitur paulatim destruit aquae frigiditatem: unde est, quod aqua sentiatur tepida; non quia aliquid habeat caloris frigiditati permixtum; sed quia minus habet frigiditatis; et dum remissam frigiditatem sentimus, videmur sentire calorem de-

cepti a tactu impotente discernere, an tepor sit mera frigiditatis remissio, l. etiam caloris productio, itaque dum fri gidita aquæ remittit, ignis, aut calor non se habet in aquæ active, sed mere corruptive, quia nihil producit, sed corrumpit.

Multa tamen habet contra se solutio. 1. n. ex illa plane colligit totum calorem introducendum sed; nam si prius ignis corrumpit totam frigiditatem, quam caloris aliquid inducat (alias sed occurreret aliquid utriusque qualitatis in subiecto, quod contendo) ergo statim atque tota frigiditas fuerit corrupta, sed introducetur calor, cum nihil productionem impediat, nihil restat; quare repente fieret aqua de non calida summe calida, cuius oppositum experimur. 2º numquam in aqua omnino fervescente, l. minima pars caloris existeret. probatur quia per te nihil caloris imprimitur, antequam tota frigiditas sit corrupta, sed aqua omnino ferveat, habet aliquid frigiditatis, siquidem hac est illius dispositio, et absque dispositione esse nequeat; ergo omnino ferveat, nihil habebit caloris.

3. Quia frigiditas triplici modo potest corrumpi ab aliquo 1. per suspensionem concursus. 2º formaliter. 3º effective. 1º modo non potest ab igne corrumpi frigiditas, siquidem ignis non conservat, aut producit frigiditatem aquæ. neque 2º modo; quia formaliter corrumpere est sui introductione in subiecto ab eodem formam antiquam deturbare: at ignis non introducit in subiecto frigiditatem, ut illam sua entitate corrumpat. imo neque calor ut distructive formaliter 12 gradus frigiditatis, in illius subiectum introducit. debet

ergo corrumpere efficienter ignis, aut calor in illo existens: sed corrumpere efficienter est producere aliquid, per quod a subiecto formaliter expellatur frigiditas: ergo cum hoc nihil esse possit nisi calor, hic producetur ab igne in aqua, et medio illo frigiditatem minuet. 4°. aqua fervens manui iniecta illam calefacit; ergo habet calorem in se. patet consequentia, quia calor non producitur in manu a substantia aquae, neque a frigiditate illius; ergo a calore, quem in se habet.

Dices manum non manere calefactam post aquae ferventis infusionem, sed frigiditatem, quam possidebat, manere imminutam, et quia tactus discernere nequit, vere aliqualiter calefacta manus, quae minus frigida est, quamvis nihil caloris receperit. Solutio est frivola. 1°. si aqua sit nimis fervens excitabit ampullas; hoc non praestat aqua per frigiditatem, neque per suam substantiam, neque per meram remissionem frigiditatis in manu, et aqua existentis antea; ergo per calorem. 2°. aqua non remittit per se, aut per suam frigiditatem, frigiditatem manus; neque enim aqua, et frigiditas frigiditati manus opponuntur; ergo si ab aqua fervente remittitur frigiditas manus, per calorem productum remittitur a calore existente in aqua. mitto impugnationes alias ex mixtione qualitatum, et repassione agentis petitas.

Aliter sentiunt Dur. et Scotus, aiunt enim quod frigiditas ab igne successive destruitur, non introduci calorem ea successione, sed mediam aliam qualitatem, partim calori, et partim frigiditati similem, partim dissimilem; atque ideo medio uno gradu qualitatis mediae in aqua producto destruit ignis alterum frigiditatis gradum et alio deinde producto, alium frigiditatis destruit. cum autem

tota frigiditas destructa e per qualit. media introducit calor, quia contrariae qualit. non concurrunt sed etiam in gradibus remissis.

Absque fundamento sane dicta media qualitas afferatur quapropter illa non est admittenda, sed adhuc admissa urgentius Dur. et Sa... nam 1. illa media qualitas est contraria et opposita frigiditati vel non: si hoc asseris, non expellet frigiditas formaliter per illam, sicut ambae se compatiuntur, sicut albedo et dulcedo; erit ergo quaerenda alia, quae oppositionem habeat cum frigiditate. si vero dixeris mediam illam qualitatem esse oppositam frigiditati, intentum admittis incaute, nimirum contraria in gradibus remissis coire sed in subiecto ... quo n. 1.us gradus illius mediae qualitatis in aqua recipitur, nondum expulsa est tota frigiditas ... ergo frigiditas aliqua sed est cum 1.o gradu mediae qualitatis.

S.o 2.

Aliqua, quibus satisfacere oportet.

Obiicit. 1.o contrariae qualit. v.g. calor, et frigus ex sua specie habent esse contrarias, et incompatibiles inter se. ergo ubicumque fuerit earum conceptus specificus, erit contrarietas, et incompatibilitas, probatur ... quia ubi est formalis ratio oppositionis est ipsa oppositio: sed in gradibus remissis invenitur conceptus specificus, qui est ratio formalis oppositionis; ergo et oppositio, quare esse non poterunt sed gradus remissi. Resp. disting. antecedens habent esse contrarias ex suo conceptu specifico in quacumque intensione nego antecedens; in gradu excellenti, concedo antecedens. nec opus ... reliqua quamquam vera.

Obiicit. 2.o Duo contradictoria nequeunt esse sed in gradibus

remissis; quia neque duae contrariae qualitates possunt componi, quia ideo neque unt contradictoria, quia ex suo conceptu habent repugnantiam; et qualitates contrariae habent ex suo conceptu repugnantiam, quia neque poterunt esse simul in gradibus remissis. sicut quod argumentum probat, concludit neque qualitates contrarias neque in gradibus remissis posse divina virtute componi, quia neque in iisdem possunt componi contradictoria. concedo consequens antecedentis, et nego consequentiam. discrimen est, quia ex contradictorijs unum est non esse alterius; esse autem, et non esse nequeunt ulla virtute componi simul; at in qualitatibus contrarijs una non est ipsa non esse alterius, sed ambae sunt formae positivae in gradu excellenti se interimentes; in gradu remisso cohabitantes. unico verbo, quia contradictoria sub omni gradu pugnant; contraria solum sub excellenti.

Obiicies 3. Ex duabus contrarijs inferuntur duo contradictoria. ergo si duae qualitates contrariae esse possent simul, vera essent duo contraria, ergo vera duo contradictoria. propterea dixit Philosophus 4. metaphysicae c. 4. textu 27. si impossibile ita est simul affirmare, et negare vere; impossibile est et contraria simul inesse — Respondeo 1º concedendo absolute antecedens, et distinguendo consequens: si duae qualitates contrariae in gradu excellenti, in quo contrarietatem habent, concedo consequentiam: in gradu remisso, in quo contrarietatem, et oppositionem non habent, nego consequentiam. Respondeo 2º Ex duabus contrarijs propositionibus concedo; ex duabus qualitatibus contrarijs nego. propositiones contrariae sunt omnis homo est albus; nullus homo est albus. ferunt contradictoria esse et non esse; maior adhuc externas quasi contradictoria, et sic haec ex illis inferunt; at qualitates contrariae non sunt esse, et non esse, atque ideo ex illis non inferuntur contradictoria: neque enim ex his calor intensus, calor frigiditas

intensa, infert (nisi forte loquamur de pōa ordinaria) dat° calor, n̄ dat. calor ... dat frigiditas, n̄ dat frigiditas de pōa ordinaria infert; q° ex nā rei una intensa destruit aliā, et sic infert negat° alterius: quam si n̄ ... alia etiā eet; eet, et n̄ eet. in gradibus autē remissis neq; ex nā rei, neq; ex absoluta Dei pōa alia infert negat° alterius. Idq; intelligendus de gradibus intensis ordine ad pōā nālē, et ordinariā.

Obit 4°. Idē subtū moveret sl motibus ɔtrariis, qd ē absurdū. pr q° si sl reciperet frigiditatē usq; ad 4ū gradū, et calorē usq; ad eundē, aet, quibus illa qualitates pducerent, eent motus ɔtrarii, siquidē traherent ad qualitates ɔtrarias. Rx neg° intentū. ad casū dicimus illos eet ee motus, sed n̄ ɔtrarios, q° lt sint ad frigidit°, et calorē, tn̄ dū n̄ ss illa qualit° in gradu excellenti, ut dictū ē, n̄ ɔtrariant, et coenter neq; motus ad illas ɔtrati.

Dices In nrā sentā posset calidū agere in frigidū n̄ expellendo frigidit°, qd vr nullo pacto sustineri posse. pr casu, quo subtū heat remissā frigidit°, et accedit calidū, hoc pduct aliquē calorē, et tn̄ per illū n̄ expellet frigidit°, q° cū sit remissus, n̄ habit ɔpp° c frigidit° remissa existente in subto. Rx qd si supponat subtū frigidū duobus gradibus e.g. sex alios habit caloris, qui ... fieri posit nāliter; atq; ideo erit expleta tota capacitas ... ita ut n̄ possit agere calidū in tale frigidū, nisi ...

frigiditatis destruat; alioqui eent qualit.^s intensæ in eodē subiecto sl. si autē duos gradus frigidit.^is subiectū habeat, n tri sex caloris, qd naliter n stingit, bene potest agere calidū infrigidū ut duo n expellendo frigidit.; neq in hoc aliqd video, aut videri potest, qd absurdū sit.

Sect. 3.
De quatuor 1^arū qualitatū activitate, et resist.^a

Hæc difficultas valde varia e, et tractari solet lib. 2. de generat.^e ubi proprius locus e, eā nos tractamus hîc, ut multi faciunt, q.^a tempore destituti forte ad eū locū n veniemus, siquidē libros de aîa prius tradere apud me decretū e. Et quis ex universalius examinari posset de qualibet qualit.^e contraria tā 1.^a, quā 2.^a, placuit de primis solummodo id prestare tū q.^a illæ max.^e contrariæ ss, tū præterea, q.^a ex dicendis de illis facile ad alias constabit.

Et in primis quatuor 1.^æ qualit.^s activas ee, et resistivas experiêntia constat, nā calor calorē producit, et frigiditati resistit: frigiditas e q.^a frigidit.^e producit, et calori introducendo resistit. siccitas humiditati resistit, et siccitatē producit; nā sal sua siccitate corpora exsiccat, ut illi experiunt., qui in Salinis versant.; et deinde, q.^a ut testat. Ari. 4. meteor. c. 34. et 36. siccitas coagulat, qd prestare in aliis m.^o nequit nisi sua act.^e producendo siccit.^e tandē humiditas siccitati resistit, et humidit.^e producit, ut pt

in aqua [illegible] humescunt, et in quibus . . . . aliq. [illegible] quae e vicinis locis humentib. humiditatem ociganit, quae [illegible] [illegible], et putrescunt.

Maior diff.tas est investigare quae harum qualitatum activitas, resist.a maior sit. circa quam notare oportet multiplicem [illegible] esse comparationem; conferri n. potest activitas unius cum activitate alterius; 2.o resist.a unius cum resist.a alterius. et 3.o activitas unius cum res. alterius et e contra. Si 1.o modo fiat comparatio, comm. sent.a 1.um locum tribuit caloris activitati; 2.um activitati frigiditatis; 3.um humiditatis activ. et ult.um activitati siccitatis: quare calor dicit esse magis activus quam frigiditas, hanc, quam humiditas, et hanc, quam siccitas. Sax. 1. de gen. q. 16. a. 3. in 6.a concl.e Vañez. c. 9. q. 3. in 2.a [illegible] Astudillo q. 22. Murcia d. 4. q. 5. Dimb.us 2. de gen. c. 3. q. [illegible] 3. Soncin. Ruv. et alij.

Ro. huius ordinis reducit ad experientiam; calor, et frigiditas citius, et ad maiorem distantiam operantur, quam humiditas, [et sic]citas; ergo duae priores qualitates activiores sunt duabus posterioribus. Ex maiori n. celeritate, et sphaera maior activitas colligit [illegible] ag.te; quod si calor cum frigiditate conferat, inveniemus illum citius, et ad maiorem sphaeram se comicare; frigiditatem ad breviorem, et lentius longius calefacit ignis, quam frigefacit nix, citiusque [illegible] humiditas ad maiorem distantiam, et brevius se diffundit quam siccitas, ergo praedictus ordo excellentiae iuste assignatus est.

Si vero 2.o modo fiat comparatio, subdistinguendum est; nam comparari resist.a activa (ita enim appellatur qualitas activa) cum resist.a activa, et sic nihil dicas addendum; erit n. maior ac[tivitas]

caloris resistentia, quam resistentia activa frigiditatis, et huius quam siccitatis etc. In comparatione resistentiae gradus unius cum resistentia graduali alterius, et hoc pacto inverso ordine procedendo cum communiter sentiunt auctores super citatos; ita ut siccitatis resistentia gradus maior sit, quam resistentia humiditatis, et huius resistentia maior, quam gradus frigiditatis. ultimum denique locum obtineat gradus caloris resistentia. Ratio est, quod illa qualitas magis resistiva sit, quae minus activa; illa minus, quae activior. Huius inversionis fundamentum experientia est; nam videmus, caeteris paribus, sicca magis resistere, quam humida, et humida difficilius superari, quam frigida, et haec, quam calida.

Denique si activitas unius conferatur cum resistentia graduali alterius, dicendum est maiorem esse activitatem resistentia alterius, caeteris paribus. Id est activitas unius gradus maior sit resistentia graduali alterius gradus qualitatis oppositae. Ratio est, quia videmus frigidum ut unum agere in calidum ut unum, et contra, et frigidum ut sex in calidum ut octo; ergo maior est activitas unius resistentia contrariae qualitatis. Probatur contra, quia alias agere non posset in subiectum possessum a contrario. Ratio est, quod dum qualitas activior agit, ab alia repatitur, quia dum calor frigiditatis resistentiae gradus superet, et superat ipsius gradus resistentiae a frigiditatis activitate, quare sese invicem demoliuntur.

Si vero comparatio fiat inter activitatem, et resistentiam eiusdem qualitatis, maior erit activitas, quam resistentia, quia si activitas caloris [illegible] maior est resistentia graduali frigiditatis, et gradus resistentiae frigiditatis minor est resistentia graduali caloris, dicendum ergo maior est activitas caloris [illegible] graduali resistentia. similiter si maior

e activitas frigoris, quæ resistentia formalis humiditatis, et huius formalis resistentia est maior, quæ resistentia formalis aliorum, huius activitas maior erit sua resistentia propter illud, quod est maius maiori maius minori.

Quod si petas, in quo consistat contrarij resistentia? respondet in summa de genere c. 2. Marsil. 1. de gen. q. 19. Sax. q. 17, et nonnulli alij, consistere in eo quod qualitas contraria subiectum illudque informet. Niphus. v. 1 de gen. Iabellus met. q. 2. Sonc. ibidem q. 6. Valles, et alij, consistere in actione, qua passum in agens reagit.

Benigne possunt componi ex sententia, quam Murtia tuetur loco citato, ubi distinguit duplicem resistentiam, alteram activam, alteram formalem; de hac possunt intelligi priores, de illa posteriores et hac ratione concordes reciprocè. Et quidem quod duplex hæc resistentia sit, probat Murtia, quia resistentia est illa, unde provenit, quod agens vel non agat, vel non tantum, aut ita celeriter, quam ageret si non adesset resistentia: sed a reactione, et informatione qualitatis contrariæ provenit, quod agens non tantum, vel non ita celeriter agat, quam si non daretur subiectum informatum contraria qualitate, aut sine reagente. Ergo. Probatur minor, quia ex reactione provenit, quod agentis activitas imminuatur; ergo et quod non tantum agat, nec ita cito, quam si non fracta foret per reactionem. Deinde, ex eo quod qualitas contraria sit in passo, provenit, quod non facilem habeat ingressum qualitas introducenda; et quod non tanta introducatur, quanta introduceretur si subiectum tali contrario careret; sed resistentia per reactionem est activa, et per informationem est formalis; ergo datur utriusque generis resistentia.

Hanc sent. v. existimo, et ita ego intelligo, ut active resistere sit agere qualit. contrariã, et posse resistere active posse agere, seu posse producere qualit. contrariã unde sicut virtus activa est, priusquam actione est in actu 1°, ita activa resist.a in actu 1° est ipsa pot. ad agendum reducitur ad resistendum in actu 2° per act. resist.ae v° formalis sit exerceat. per entitatem qualitatis iam in subto existentis, tn n. per solam unionem, qua in subto est, reducitur resist.a formalis ad actum 2m resist.ae; nam si nullum adsit contrarium, a quo impugnet. n. dicet. actu resistere, quia actu in subto sit: sed erit quasi in actu 1°, potens quidem resistere, sed n. actu resistens. quare resist.a formalis in actu 2° duo dicit, et qd forma resistiva sit in subto, et qd contrarium adsit, quod conet. expellere.

In cuius rei gratiam placet investigare tempus, in quo actualiter, seu in actu 2° resist.a exerceat. certe de activa resolutio est facilis; cum n. active resistere sit formaliter agere, tunc contrarium agenti resistit active in actu 2°, quando in illud actualiter agit. De formali maior difficultas: sed dicendum nihilominus tunc contrarium resistere in actu 2° resist.a formali, quando sui positione in subto ingressum prohibet absolute (vel saltem retardat) formae, quam agens conat. inducere, et re vera induceret nisi impediret contrarium in subto obfirmatum. ratio est, quia resistere formaliter est product. impedire per sui inhaesionem in subto, vel saltem retardare; tunc in actu 2° exercebit formalis resist.am, quando actu impedit, vel retardat oppositae qualit. product.

in subiecto; quod si non adsit agens, quod conetur inducere, non abit resistentia formalis in actu 2o, quia non resistit actioni nisi impugnanti, vel impugnare conanti.

Duo licet colligere ex dictis: alterum ad resistendum formaliter in actu 2o non opus esse, quod contrarium sic resistens aliquid producat: sed, quia formaliter resistere salvatur in hoc, quod per sui positionem in subiecto impediat alterius introductionem, vel retardet; ad quod nullo pacto requiritur, quod producat, quidquid sit, an re ipsa semper reagat. 2o dupliciter contrarium expelli posse a subiecto. 1o efficienter media qualitate producta ab agente in eodem subiecto; 2o formaliter per qualitatem oppositam in subiecto receptam; neque aliter ea efficienter ~~[illegible]~~ expellit contrarium, nisi quatenus producit formam, quae expellit formaliter.

S. 4.

Ea, quae hanc doctrinam reddunt nonnihil difficilem.

Diximus initio sectionis praecedentis omnes 4or qualitates esse activas; hic [illegible] difficile creditu, cum dicat Aristoteles tum lib. 4. meteor. c. 4. tum 2. de gen. c. [illegible] [illegible] 8 duas, calorem, et frigiditatem esse activas, reliquas vero duas, humiditatem et ~~frigiditatem~~ siccitatem, resistivas, seu passivas. non quod omnes activae sint, et resistivae, alioquin otiosa esset, et omnino inutilis distinctio illa Philosophi, et observatio.

Dices Aristotelem nequaquam contendere, quod duae illae activae, ut non resistivae, duae 2ae resistivae et non activae sint: sed quod duae 2ae comparatae cum 1is in activitate tantum excedant, ut activarum nomen [illegible] mereantur, sed hoc sibi vendicent calor, et frigus; [illegible] duae tamen excedant in vi formaliter resistendi, ut comparatione facta ad 2as

indignae videant non resistivarum; atque ideo duabus id attribuit, quod resistivae sint, 1.º quod activae; quia duae sunt alio aliter resistivae, et duae vero aliqualiter activae sunt.

Allegoricas; valde difficile conamur videre illarum activitas, et resistentia contrarii ut constare potest [illegible] argumento: 1.º illa est maior activitas, quae maius vincit resistentiam, sed activitas humiditatis maius vincit resistentiam, quam caloris; ergo maior est activitas humiditatis, quam caloris. maior videtur constare, cum maior activitas necessaria sit ad vincendam resistentiam maiorem. minor constando quia activitas humiditatis vincit resistentiam siccitatis, quae per nos maior est resistentia frigiditatis, quam vincit caloris activitas, ergo haec est illa minor. Distinguo maiorem: si illa resistentia maior, quae ab una vincitur, et non ab alia, sit utrique activitati contraria, et ideo una illam vincat quia potest, et altera vero non, quamvis posset, concedo maiorem: si ideo ab una non vincatur quia illi non contrariatur, nego maiorem. siccitas neque resistit calori, neque illi opponit atque ideo minus non est, si non vincatur a caloris activitate, vinceretur quidem, si resisteret, et opponeret, siquidem vincitur a minori activitate humiditatis, imo celerius vinceretur, et in maiori non [illegible] ab activitate caloris, quam ab activitate humiditatis.

2.º Si activitas caloris esset maior activitate frigiditatis, maius interest pateretur frigiditas a calore in parte temporis B, quam calor a frigiditate in eadem parte temporis, ergo quidem qualitates activiores plus producunt eodem tempore, quam debiliores, sed non patitur frigiditas a calore maius interest in parte temporis B, quam a frigiditate calor in eadem, ergo minor prius, quia si calor minus pateretur a frigiditate, magis retardaret productio frigiditatis

a calore, quam productio caloris a frigidit^e, atque ideo magis resisteret calor frigiditati, quam frigiditas calori (contra dicimus maius esse resist^m frigiditatis, quam caloris) prob^r quia illa qualitas magis resistit, quae act^m magis retardat.

R^x 1° neg^do mai^r; licet n. tantum ageret calor in frigidit^m, quantum ab illa pateret, et non plus, adhuc esset maior activitas, quia produceret cum maiori resist^a, quam ut produceret, vinceret, et maior activitas requirit^r caeteris paribus ad eumdem gradum intensionis producendum cum maiori, quam cum minori resist^a.

R^x 2° concedendo mai^r, neg^do min^r. ad prob^m nego, quod magis tardet productio frigidit^is a calore, quantum est ex parte sua, quam tardat productio caloris a frigidit^e, quantum est ex parte sua (quod non infert calorem ex se magis resistere frigidit^i, quam resistit ex se calori) quia retardet magis absolute ... debilioris activitatis, quae in frigidit^e est, si^c. n. ... duae inaequalis activitatis cum aequali resist^a formali producerent activior eodem tempore plus produceret, quam debilior, non quia maior illa tarditas proveniat ex resist^a formali; sed ex debiliori activit^e: sic quod frigiditas tardius, et debilius in calorem ... quam calor agit in frigidit^m, non est, quia magis resistat calor frigiditati, quam haec calori: sed quia frigiditatis activitas multo minor est, siquidem cum minori resist^a adhuc minus producit, quam calor cum maiori.

3° Activitas caloris, et formalis illius resist^a, seu vis resistiva identificantur realiter, sunt n. ipsa entitas caloris; si activitas caloris maior est frigidit^is resist^a, etiam erit maior eadem resist^a frigidit^is resist^a formalis caloris. prob^r cons^a, quia quoties duo

si ide, atq. id evenit. R. concedo ant., et disting. cons.: ideo erit maior resist.a formalis caloris, quam formalis, neg. cons.; quam activa e realiter concedo cons. eadem entitas magis activa est, quam resistiva, et sit maior activitas, quam formalis resist.a et quidem sit activitas caloris non dr. maior ad resistendum formaliter, quam resist.a frigiditatis, sed maior ad agendum in illam, et vincendum, sic per identitatem cum resist.a formali non communicat illi, quod sit realiter maior in ordine ad resistendum, sed in ord.e ad agendum.

4.o Prodo producitur unus gradus caloris in subiecto frigido expellit alium gradum frigiditatis; ergo frigidit.is resist.a formalis non e maior, sed minor resist.e formali caloris: probo cons., quia illa resist.a maior e, quae se ipsa formaliter destruit, et superat aliam equalis intens.is: sed unus gradus caloris, et unus frigiditatis bene resist.a formalem equalis intens.is, et nihilominus gradus caloris denuo subiectum intrans destruit, et vincit resist.a per suam entitatem, et resist.a formalem, formalem resist.a alterius gradus frigidit.is; ergo maior e caloris formalis resist.a, quam resist.a frigidit.is. et sane nihil potest activitas caloris vincere praeter illud, quod potest vincere formalis resist.a caloris, quem producit: siquidem eatenus vincit active, quatenus producit calorem, qui vincit formaliter; atque ideo maior erit caloris resist.a formalis, si activitas eiusdem maior e, alias plus posset vincere active, quam formaliter potest vincere calor a se productus.

R. concedendo ant., et neg. cons. ad cuius prob.em distingo mai.: illa e maior, quae se ipsa destruit aliam eiusdem intens.is longiori tempore, quam destrueret ipsa, si in subiecto

praexisteret, et a destructa impugnaret, nego mai.; b. [illegible] viori tempore ocedo mai. si activitas agentis eet aequa (caeteraqȝ paria adeent) breviori tempore vinceret n sist.a fralis unius gradus caloris, quā unus frigidit. humidit., q.a tenacius subto adhaeret, difficiliusqȝ ab illo moveri potest; et ex hoc collig.da e maior, l minor resist n precise ex eo qd unus gradus caloris alius frigiditatis fraliter expellat; q.a id praestat adiutus a maiori activit.e pellente, et suo robore intromittente gradus, qui n intro mitteret, si vis activa caloris n eet maior resist.a fral frigiditatis. Ex quo facile stat ad illud, qd dr adiuta activitas. n. caloris plus potest vincere, quā potest resist fralis caloris eiusdem speciei relicta viribus resistivis, adiuta ab activitate; quia n possit plus, quā ipsa ac tivit.e adiuta: etenim si resist.a caloris n impelleretur activit.e robusta eiusdem, neqȝ subtus intraret, neqȝ ab illo ctrarium, qd resistit, deturbaret, nisi forte caetera paria forent. unde n infert resist. caloris mai.e ee qua resist.a frigiditatis.

S.o 5

V. actio provenire debeat semper a pport.e maioris inaequalitatis.

Sensus e, an agens, ut agat in ctrarium, vere debeat act. mai. frali illius resist.a, l n, sed agere possit, quia resist ctrarij maior sit, quā activitas agentis: nā si priori mo se habeat agens, dum operat, actio proveniet a pport.e maioris

inaequalitatis: si vero posteriori modo; a proportione minoris.

Valles controversia 44 ad Tyrones. Burlaeus. 3. phys. Peramatius lib. de elementis c. 14. Vanek. 1. de generatione c. 6. q. 3. sectione 5. et Toletus ibidem q. 13. et 15. tuentur actionem provenire posse a proportione minoris inaequalitatis, quam sententiam tamquam probabilissimam defendit Coron. 1. de generatione q. 2. a. 2. At Venetus in summa de generatione c. 25. Saxonia hic q. 16. a. 3. Marsil. q. 19. Niphus. q. 3. Rub. c. 9. q. 3. Murcia disp. 4. q. 5. Suar. disp. 18 metaphysicae s. 9. Hurtado disp. 9. phys. sectione 11. Matamoros lib. 3. selectarum disp. 3. tt. 2. Bacon. Conimbricenses, et multi alij contrarium docent existimantes actionem debere semper provenire a proportione maioris inaequalitatis.

Ultima haec opinio non solum communis est, et vera, sed doctrinae Aristotelis valde conformis, tum 4. de generatione animal. c. 3. tum lib. 7. phys. c. 5. nec parum roborat ex eo quod in Philosophicum axioma iam abierit, ut notat Suar. supra citatus, dictum illud, actio debet procedere a proportione maioris inaequalitatis, quamvis nonnulli exponant de actione inter qualitates eiusdem speciei, ut Conimbricenses observant. 1. de generatione c. 9. q. 3. a. 4.

Verum de qualitatibus etiam contrarijs, quae diversae speciei sunt, dictum illud esse retinendum probatur 1°, quia quando calor agit in frigiditatem resistentem producit aliquem calorem in subiecto contraria conatum, et reluctantia frigiditatis; ergo resistentia huius superata est, et conatus victus: tenet consequentia; quia tunc resistentia vincitur ab activitate agentis, quando hoc illam corrumpit, et demolitur, atque operationem subiecto imprimit, quam sufficiat resistentia impedire. Itaque si quando agens in contrarium agit, superat per contrarij gradum resistentiam, actio procedit a proportione maioris inaequalitatis.

Probatur 2°, quia si tanta esset contrarij resistentia, quanta agentis

activitas, non daret actio agentis in contrarium; ergo a fortiori neque dabitur, si minor sit activitas, quam resistentia. atque ideo semper debet convenire actio a proportione maioris inaequalitatis. Antecedens ostendit, quia si tanta est resistentia, quanta agentis activitas, ergo [resist] quantumvis hac totum suum conatum applicet, non superabit contrarij resistentiam, atque ideo neque in illud aget, cum eo ipso quod agat, vincat; nam vincere superare est. Deinde, quia tanta est resistentia contrarij, quanta agentis activitas; ergo resistentia impediet totum, quod agens sua activitate potest, ac proinde nihil producet durante tali resistentia. consequentiam ostendo, quia si non impedit totum (cum tamen resistat, quantum potest) sed ab impetu activitatis oppressa ex parte cedit, et praebet locum operationi ex parte saltem superatur conatus, et illius resistentia ab activitate agentis et consequenter activitas ex parte est maior, et actio procedit a proportione maioris inaequalitatis; siquidem tunc dicitur maior virtus agentis resistentia contrarij, quando ab hac non potest illa impediri quin agat. Confirmatur quia ut agens in contrarium agat, debet illud vincere, saltem ex parte; at victoria a potentiori est, et fortiori. ergo actio semper est a maiori activitate, quam contrarij resistentia.

Probatur 3 experientia, potentia enim motrix si exigua sit, et debilis, levare non potest pondus, si maximum sit, cuius nulla alia ratio esse potest, nisi quia maior est ponderis resistentia, quam potentiae motricis activitas. ergo ad hoc ut potentia agat, debet esse maior activitas, quam resistentia; secus posset qualibet potentia, quantumvis exigua, et debilis quodlibet maximum pondus levare, et musca suo impetu navim movere, in quam impingit. Audiatur vero Philosophus loco citato 5.a ex 7 physicorum. Sicuti non quaelibet virtus motrix cuiusvis ponderis repugnat, ita neque quamlibet virtutem

alteratricem cuiusvis subiecti resistentiam vincere, aut ipsam alterare —
benda quod est ratio maioris proportionis, ne aliàs a qualibet activitate
actio provenire possit in quamcumque resistentiam. Deinde patet quod quo minor
fuerit activitatis excessus supra resistentiam, eo remissior, ac tardior
erit actio; quod si nullus fuerit excessus, nulla procedet actio.
Quod si petas, an excessus debeat esse determinatus, respondeo negative: quilibet sufficit.

Contra hactenus dicta obstat nihilominus 1. experientia. minima
enim guttula ferro candenti iniecta illud refrigerat saltem tantum
aliquid: stilla saxum durissimum excavat assidue cadendo, et quod
plus est formicae tenuissimis suis pediculis, et blandis gressibus
silices terunt, atque consumunt, ut Plinius refert lib. 11. naturalis
historiae. c. 30. ubi haec habet. Silices itinere earum attritos vi-
demus, et in opere semitam factam, nequis dubitet, qualibet
et in re quid possit quantulacumque assiduitas: et tamen incredi-
bile apparet, quod maior sit activitas guttulae ..., et for-
micarum resistentia ferri candentis, saxi, et silicis; ergo actio pro-
venire potest a proportione minoris inaequalitatis.

Respondeo in omnibus his eventibus semper esse maiorem activitatem agentis,
quam patientis resistentiam, ut constabit ex dicendis ad singulas ex-
perientias; etenim cum aqua magis resistiva sit, et activa quam calor re-
sistivus, particula illa caloris extincta in ferro non tantum po-
tuit resistere, quantum aquae guttula se ipsa potuit praestare, quare
ab aqua oppressa discessit. stilla autem non prima guttula cadente
saxum durissimum incavat; sed prima humectat aliquantulum, aliquamque
mollitiem imprimit; secunda magis humectat, et maiorem imprimit
mollitiem, donec assiduitate pluvium ita saxum disponit, adeo molle
reddit, ut facili impugnatione particulam patiatur avelli, quam levi

ictu gutta decidens excutit; nam iam maior est vis activa guttulæ resistentia partæ excussæ. Deinde ministerio, et ope antecedentium guttularum, et denuo advenientium disponit, et frangit resistentiam lapidis, quæ dum minor est quam advenientis guttæ activitas, aliam saxi partem extrahit, et sic diuturno tempore tandem vel durissima saxa excavant. Eleganter tradidit doctissimus Themistius 7. phys. cuius verba sunt: Neque si lapidem multa stillicidia etc., necesse est singulis stillicidiis separatim sua ramenta rëant; neque enim semper ad discretionem potentiarum subtæ magnitudines dissecant, sed nonnulla quoque potentia sunt, quæ illas quasi transcursu praeterea non dividendo, secandove, sed ita afficiendo et præparando, ut secari, et dividi aliquando possint — hactenus Themistius in paraphrasi ad dictum librum.

Non aliter solves, quod Plinius de formicis refert, illas non diuturno pedum conatu, et onerum (ut aiunt Ximbus) quæ vehunt silices non nihil comminuunt, et sæpius, ac sæpius repetito nixu per localem motum sensim tenuissimos avocant atomos, tandemque divellunt, cum iam resistentia tenuissimarum particularum quasi continua impugnatione confracta reddatur minor, ita ut facile ab activitate formicularum vincatur; propterea dixit Galenus a Valles relatus lib. 1. controversiarum medicarum c. 5. quod contra quamcumque magnam resistentiam exigua res, si duret, evadet victrix, et eam destruit, neque prius destruet, quam vincat, et maior sit, quia actio non datur, donec detur proportio maioris inæqualitatis, a qua provenit.

Obiic. 2°. Sic se habet virtus activa ad resistivam, sicut resistiva ad activam; sed resistiva quantumcumque debilissima retardat aliquantulum actus virtutis activæ maioris; ergo similiter quæcumque virtus activa quamvis debilis aget aliquantulum in

resistentia quamvis magna; quia contrariorum eadem est ratio, et disciplina: ita arguitur Coronado. Respondetur tamen concedendo maiorem et distinguendo minorem; quaecumque resistentia, etiam, quae non superetur adaequate, sed semper aliquid duntaxat, retardat aliquantulum actionem, concedo; quae non vincat adaequate nego. Distingo etiam consequentiam; si ex parte saltem vincat, et superet resistentiam, concedo; si neque ex toto, neque ex parte superet, nego. Sicut enim nihil retardaret potentia ex suo genere resistiva, si tanta esset agentis activitas, ut non, et ex integro ab illa vinceretur, sic nihil ageret potentia activa, si ex integro a resistiva superetur; quae ut aliquantulum retardet, aliquantulum tunc debet vincere (quia etiam ex parte vincat, et quasi vulneret) et ut agens aliquantulum in magna resistentia agat, illam debet aliquantulum vincere, et superare quia tunc ex parte superet in ordine ad ulteriores partis productionem.

Sect. 6.

V. agentia, dum in contrarium agunt, ab illo repatiantur?

Dilectissime Murcia explicat tres terminos, actio, reactio, passio, repassio; ait enim actionem illam dici, qua fortius agens agit; reactionem vero illam, qua debilius in fortius, a quo patitur, reagit. passionem dicit illam, qua contrarium debilius a fortiori patitur: repassionem vero, qua fortius a debiliori vicissim patitur, dum agit. est ergo quaestio, an dum unum contrarium in aliud agit, detur inter utrumque actio reciproca, seu actio, et reactio, passio, et repassio; ita ut calidum v. g. agat in frigidum; et vicissim a frigido repatiatur secundum eandem subiecti partem?

Est tamen advertendum, quod si agens propter vehementem activitatem

gradu contineat intra suam sphaeram, vel non contineat intra sphaeram contrarii patientis, nequaquam dabitur reactio, ut manifestum est, nequit enim agens a contrario, intra cuius sphaeram non continetur repati. Deinde si materia non esset communis, et calor v. g. esset in materia incapaci frigiditatis, quamvis calidum ageret in frigidum, intra illiusque contineretur sphaeram, non repateretur. tandem si agentis resistentia maior esset activitate contrarii patientis, nequaquam inferret ratio superius dicta: quare ut ratio procedat, agens, et patiens debent communicare in materia, mutuo superari resistentias proportionales ab activitatibus, et intra proprias sphaeras contineri.

Quo posito Richardus Suiset, cui nomen calculatoris a via fere arata, subtilia quidem, maiori ex parte ad calculationes et proportiones reducit; tractatu 7. de reactione. Maior in 1. dist. aliique Nominales negant reactionem patientis in agens; e contra illam admittunt D. Thomas 1. de generatione lect. 20. Vañez c. 6. q. 3. ... lib. 3. de causis symptomatum c. 2. Zimbas ... q. ... Cluv. ibidem q. 9. Hurtia disp. 4. q. 6. et apud illum Sa...nia Marsil. Venetus, et Tolet. quos iuniores communiter sequuntur.

Ultima haec opinio verissima est, et docet expresse Aristoteles Lib. 4. de generatione anim. c. 3. ubi sic habet. Omne agens patitur etiam a patiente, ut quod secat, hebetatur ab eo, quod secat; quod calescit, refrigeratur a calescente — Eamdem doctrinam tradit ... c. 4. et 3. phys. c. 2.

Probatur deinde aperta experientia 1°. Ferrum candens in aquam frigidam iectum illam calefacit, et ab eadem frigescit. 2°. Si aquae calidissimae iniiciatur frigida, utraque tepescit, quia frigida incalescit et calida frigescit amisso pristino rigore. 3. ... ma...

prehensa calefacta a manu liquatur, et manum calefacientem in-
frigidat. 4. dum nutrimur, in alimenta agimus, sed ab eisdem
patimur, unde saepe morbis et pravae humorum affectiones,
suntque huiusmodi experientiae sine numero, in quibus idem subiectum
agens a patiente patitur; ergo datur actio, et reactio inter contraria.

Hoc idem ratione probatur, nam eo tempore, quo calidum agit in fri-
gidum, frigidum habet intra suam sphaeram (suppositio hoc) calidum,
superatque illius resistentiam formalem, nam minus quam calidum superat
formalem frigidi resistentiam; ergo frigidum aget in calidum, per quod non
stabit? imo contingit aliquando, quod plus patiatur agens, quam agat.
interdum etiam ita fit, verba sunt Aris. lib. 4. de generatione anim. c. 3. ut
quod agit, magis patiatur, quam agat, et refrigeretur, quod calefacit,
et calescat, quod frigefacit. — Confirmari potest nostra, et communis doctrina
ex eo quod iam habeatur tanquam Philosophicum axioma frequens illa,
et communis locutio agens aliquando repatitur a suo contrario, esto non nulli
sinistre explicent.

Neque contra hoc est, quod ait Aris. 2° de partibus anim. c. 2,
nempe ignem nunquam esse frigidum, cuius oppositum videtur colligi
ex repassione, quam tuemur: si enim agens dum agit, a contrario
patitur, ignis a frigido frigiditatem patietur, et per illam re-
ceptam fiet frigidus. non inquam, est contra, quia solum ostendit nun-
quam habere tantam frigiditatem, ut possit tactu discerni; vel, quod
si ignis, dum repatitur, aliquam frigiditatem concipit, non dicitur absolute
frigidus, quia in hoc vel maxime verum habet axioma ex eodem Aris.
6. phys. desumptum. a maiori fieri debet denominatio. cui
accedit, quod ignis plus agit citius, quam patitur, quia robustius
est, atque ideo cito contrarium extinguit, et se ad nativum ca-
lorem reducit.

Quod si replices impossibile esse, quod agens contrarium vincat, et ab eodem vincatur, atque mutua inter utrumque intercedat victoria, respondendum erit non esse impossibile, quod agens secundum aliquam partem qualitatis vincat, et secundum aliam vincatur. Et sit impossibile secundum eandem simul vincat, et vincatur in actu 2°. Et si iterum replices, quod iam idem virtute eiusdem contrarij erit superius, et inferius siquidem superius est, quod vincit; et quod vincitur, inferius; quare si vincit contrarium, et a contrario vincitur, agens erit superius et inferius virtute eiusdem. Iterum respondendum est nullum esse inconveniens, quod idem sit superius in activitate, et virtute eiusdem in resistentia inferius; atque ideo contingit, quod dum agens vincit resistentiam contrarij, ab eiusdem activitate vincitur resistentia agentis, sicque contingit actio et reactio.

Sect. 7.

Celebre Calculatoris argumentum.

Si daretur inter contraria actio, et repassio secundum eandem partem subiecti, ut alij loquuntur secundum eandem qualitatem, aut contrarietatem) eadem subiecti pars moveret simul motibus contrarijs, et reciperet contraria in gradibus intensis. Ergo cum hoc vi naturali sit impossibile; impossibilis est actio, et reactio inter contraria. Probatur sequela Calculator. Demus agens A. v.g. ignem, qui agat per medium C, puta aërem, in contrarium B. v.g. aquam, si eodem tempore, quo ignis A agit in aquam B, repatitur ab eadem, aër medius simul reciperet calorem, et frigiditatem moveretur atque calefactionis motu et frigefactionis; ergo idem moveretur motibus contrarijs, et qualitates contrarias reciperet in gradu intenso. Probatur antecedens. Quia quando ignis A producit calorem in aqua B. debet producere in aërem medium, nam agerent in remotum non in proximum in

proximum, similiter aqua B ut producat frigidit. in ignem A, producere debet in aerem medium C; ergo eo tempore, quo aqua in ignem agit, et ignis aquam, aër medius recipit calorem, et frigiditatem, calefit; et frigefit.

Quod amplius urgetur; si demus aërem medium habere 4or gradus frigiditatis, et caloris totidem; tunc si eodem tempore producit ignis calorem per aerem in aquam, et per eundem patitur frigiditatem ab aqua, eodem tempore aër calidus ut 4or. et frigidus ut 4or; denuo reciperet calorem aliquem ab igne, aliquamque frigidit. ab aqua, nequit. n. operatio ad extrema venire nisi per medium; ergo haberet sl frigiditatem, et calorem ultra 4tum gradum, et consequenter in gradu intenso. En Calculatoris arietem. ita suum argum Richardus appellabat, cuius arietatione nostram putabat reactionem labefactari.

Multae solutiones, valdeque inter se dissimiles assignatae sunt huic obiectioni, in quibus referendis, et refellendis nolo dimorari, videri possunt aliquae apud Ximbus hic. c. 9. q. 3. a. 5. illa mihi videtur legitima, quae negat sequelam argumenti. ad probationem negandum est antecedens, et illius probatio distinguenda; quando ignis A producit calorem in aquam B, debet producere etiam calorem in aërem medium, si aër medius non habeat iam maiorem calorem, quam in aqua producendus est, concedo. si supponatur iam esse maiorem calorem. nego. ad summum conservaret eos 4or gradus caloris, et deinde produceret aliquid in aqua, quae ut reageret in ignem, non deberet novam frigidit. in aëre producere, siquidem producta reperit in maiori intensione, quam in igne produci debet, sed ad summum conservaret; atque idem in aëre medio conservaret frigiditas ut 4or, et calor ut 4or ab actione, et reactione, quin aliquid ultra 4tum grad. in aere medio reciperet; quare non moveret

motib' contrarijs, neq' qualit. contraria reciperet ultra 4um ...
ex quo et ad illud, quo urgebat.

Sed instari pote; demus, qd in congressu conflictus igni produxerit in aqua 4or gradus caloris, et totidem frigiditatis in igne produxerit aqua per reactionem. Iam perstat in sua vi agendi facileq; ut n. ignis in aqua agat, debet aliqd caloris producere in aëre medio iā calido ut 4or, aliās fortius ageret in remotā aquā, quā in aere proximū, quoniam produceret in aqua ultra 4um gradum caloris, quē habet, et aër relinqueret cum solo calore ut 4or; similiter etiā repateretur eodem tempore ignis ab aqua quae ut frigiditatem ultra 4um gradum ad illud mittat, ultra eundem debet frigiditatem producere in aëre medio; ergo medius aër calorem haberet, et frigiditatem in gradu excellenti ultra 4um.

Casus repugnat vi nali; nunquā n. ignis agit in remotū usq. ad 4um gradum, qn in proximo maior intensio producat; quare dum aqua haberet calorē ut 4or, iā ignis produxisset in aëre ultra quartum gradum, et similiter ab aëre medio remotū fuisset aliqd frigiditatis; qd si ita est, non erit in igne frigiditas ut 4or per repassionem ab aquā, cum haec non transmittat in remotum maiorem intensionem quā in aëre mediū, et proximū.

Instas, demus, qd aqua non ab igne A, sed aliunde calefiat usq. ad 4um gradum, quo aequet aërem medium, et ... accedat agens a quo, ita calefacta est: iā ignis A aget in aqua B, et ab illa patietur, consequenterq. in aëre medio habebit utraq. qualitas contraria in gradu excellenti, qd patet; quia ut ignis A in aqua B agat, debet etiā agere in aërem medium, alias qn maior intensio produceret in aqua remota, quā in aëre proximo. deinde ut ab aqua ignis repatiatur, debet aqua agere in medio aëre denuo producendo, vel antiquā frigiditatem ut 4or

servando, ergo aër medius manebit ad minus cum frigiditate ut 4or, et calore ultra 4or gradus.

Resp. in ea hypothesi ignis acturus in aërem medium, calorem intendendo, et pristinam frigiditatem minuendo, quin aqua sufficiat integros 4or gradus frigiditatis tueri, si non impedire nequit productionem novi caloris in aëre, neque impedire poterit corruptionem frigiditatis in eodem, quare neque servabit 4or gradus, neque in gradu excellenti existent contrariae qualitates in aëre medio: quia ignis repatitur tunc ab aqua, non patietur tantam intensionem frigiditatis, quanta est in aëre medio, sed minorem.

Urgeas, facilius est servare gradus frigiditatis (quos diximus ab aëre expelli) in subiecto, in quo nulla est formalis resistentia, quam illos producere in subiecto cum maxima resistentia: sed aqua producit per reactionem unum gradum frigiditatis in igne maxime resistente; ergo a fortiori poterit tueri unum illum gradum, quem diximus ab aëre expelli, atque ideo manebit integra frigiditas ut 4or in aëre medio cum calore denuo producto ultra 4or gradus antecedentes. Resp. concedendo maiorem, si caetera paria sint (nam si caetera sint imparia, neganda erit, difficilius enim est longo tempore illum gradum conservare, et a contrario expellere conanti defendere, quam cum maxima resistentia producere.) et distinguendo minorem: sed aqua producit unum gradum frigiditatis in igne, etc., cum maiori difficultate, quam conservaret eundem ad breve tempus in subiecto nullam habente formalem resistentiam, concedo minorem; cum eadem, vel minori difficultate nego minorem, vel etiam, quod licet sit facilius tueri in subiecto gradus paucos frigiditatis ad breve tempus, quam illos introducere in subiectum summe calidum, non inde infertur, quod absolute

fieri valeat tempore quovis longiss°, & hoc difficilius sit; sufficit si ad breve tempus protegat, quia postea ab impugnante contrario vincatur resistentia, et agens, quod conservabat, periculo exponat gradum, quem ita non valet fieri.

Dices. in nostra sententia nunquam producet calor ut 8. calidum in aqua, quod est absurdum; sequela probatur, quia si aer calidus ut 8. in aqua agit, ab eadem patitur frigiditas, aliquid caloris eo tempore actionis, et reactionis corrumpitur; et ideo cum calor, qui corrumpitur, non producat, nequaquam producet calor ut 8.. Respondeo concedendo illationem in casibus illis, in quibus calidum ut 8° repatitur, negamus tamen esse absurdum.

Replicat Burleus 3. phys. vel agens, et reagens sunt aequalis activitatis, vel inequalis? si aequalis, neutrum in aliud aget, quia cum actio debeat provenire a proportione maioris activitatis, nulla activitas earum est maior, a nulla proveniet actio et sic nec agens aget, nec patiens reaget. si vero sunt inequalis activitatis, id cuius fuerit maior, aget; cuius fuerit minor, non aget; quia aliàs proveniret actio a proportione minoris activitatis: unde dabitur actio a magis activo in minus, sed non reactio a minus activo in magis activum. Respondeo quod sive sint aequalis, sive inequalis activitatis; dari potest reciproca actio; quia posito activitas unius sit maior activitate alterius; resistentia tamen eiusdem erit minor, et ideo poterit minus activum in magis activum, sed minus resistivum agere; cum autem dicimus actionem provenire a proportione maioris activitatis, supponimus activitatem et resistentiam formali, non activitate, sed activitate. quare si minus activum reageret in magis activum, reactio proveniret a proportione maioris activitatis, quia minor illa activitas maior est, quia

reste, in qua agit.

Q. 19.

De Nutritione, et Augmentatione.

S. 1.

Quid Nutritio, Augmentatio, et Diminutio sit?

Nutritio, quae et aggeneratio dici solet, nonnunquam latè accipitur; nonnunquam stricte; illo pacto usurpatur quo quis acquirit novae substantiae, sive per conversionem substantiae in substantiam nutriti absque ullo discrimine accipitur: intra quam nutritionis latitudinem comprehenduntur non solum viventium sensibilium nutritiones, sed etiam actiones illae quibus ignis fovetur, et planta: ille oleum, et ellychnium in se convertens; ista succum et terram, quamvis non contingat huius generis nutritio per intus sumptionem, sed per iuxtapositionem.

Circumcidenda est haec nutritionis ampla latitudo, si nomen nutritio pressè accipiendum sit, et prout praesenti instituto deservit, hic n. non de cuiuscunque compositi nutrimento, sed de illo, quod per intus sumptionem contingit, et est proprium viventium, quae hausto cibo et intra se recepto, in illum agunt, variesque disponunt potentiis vitalibus interventu donec tandem decoctum in propriam substantiam transmutant.

Hanc strictam nutritionem recte definies, si dicas esse mutationem

seu act⁹, qua vivens novas p^tes substales comparat, additasq. prae-
existentibus; cuius def^o rectitudo n minuit^r ex eo, q^d con-
stare possit, quod in m^a cibi, quae in alitum convertit, n
praeextitisset f^ra; aut si praeextitisset, n destrueret: n in-
minuit^r, q^a l^t de facto ita contingat, q^d nutritio circa m^a
sit, in qua praeextitit f^ra, quam destruit, et in nutriti
f^ram convertitur: tn neutrum ex his e de conceptu nutritionis,
negq. n. ex se petit ee conversionem compositi substalis in re
nutritam: sive n. praeextiterit f^ra cibi in m^a, sive n,
sive destruat^r, sive n, dummodo vivens suam f^ram in illa
inducat, acquiratq. novas p^tes substales efficiendo proprias quae
proprie n erant, dabitur nutritio, n tn rigorosa conversio
alimenti in alitum.

Augmentatio, sive accretio laxiori nonnunquam signi-
ficatu, nonnunquam etiam stricto solet usurpari. priori mo-
nunc accipit^r, p^{do} pro quavis act^e, qua res crescit, maiorq. fit,
quam antea erat, qua r^e dr augment^o illa r^o, qua ignis
comparat augmentum accessione, et m^ae apposit^e; ~~per tam~~ qua corporea, et
spirituales qualit^s quoad intens^e augent^r, et per ill denique illa, q^a
viventia in maiorem molem substalem porriguntur. quis ult^e, et [illegible]
act^s n incongrue dici possent augment^a substales, reliqua 2^i
gnis accidentales.

Presse accipit^r augment^o p acquisitione maioris quantitatis, de-
finiturq. mutatio, seu actio a minori ad maiorem quantitatem
def^o e optima, si n sinistre intelligatur (et colligitur ex [illegible]
5. phys. t^a 28) n. n. ita intellig^{da} e, ut maior quantitas
debeat ee illa, q^a denuo acquiritur, quam illa, q^a praefuerat,
sd ita ut illa, q^a praecesserat, minor sit, quam ea, q^a ex [illegible]

antiqua, et novo augmento resultat, quo res ad augmentatur, quod maior portio denuo acquirat, quam corrupta dissolvit esto, non sit maior, quam antiqua; sicut nam si quantitati duarum ulnarum duos palmos addas, quantitas recipit augmentum, et, si unicum palmum ex antiqua dissolvas, dum recentes duos religas, licet non sint duo palmi tanta magnitudo, quanta erat quantitas praeexistens duarum ulnarum: quod si tanta quantitas, et non maior, acquiratur, quanta corrumpitur, actio illa, seu mutatio non erit augmentum, ex quo sit actioni, quae tendit ad novas partes quantitatis comparandas accidentale, et extrinsecum esse, quod augmentum sit, siquidem accidentale, et extrinsecum est, quod maior portio aliunde dissolvatur, aut non dissolvatur.

Diminutio est mutatio a maiori ad minus quantum: quando enim plures partes dimittuntur, quam comparantur, tunc datur diminutio; dicitur autem mutatio, non quia quid positivum sit, sed quia res aliter se habet, ac ante illa se habebat; siquidem ante se habebat plures partes, quam post diminutionem se habet; quam nos diximus corruptionem esse mutationem negativam totius, in non totum: sed adverte, quod eadem corruptio partium indifferens est ex se ut diminutio sit, et ut non sit; quia eadem corruptio, si aliunde non comparentur plures partes erit diminutio, si autem plures acquirantur, quam corrumpantur, non erit diminutio, sed mera corruptio, quae igitur extra conceptum corruptionis est, quod diminutio sit.

Tandem adverte, quod sicut augmentum latius potest usurpari, ita et diminutio; imo cum diminutio sit opposita augmento, eadem amplitudine usurpari potest, qua augmentum: atque ita iactura plurium partium intensionis tam spiritualis, quam corporeae, virtutis, ubicationis etc. dicitur diminutio, sicut earumdem rerum comparatio plurium partium dicitur augmentum,

presse autem, et quod ad præsens spectat institutum, diminutio so' versat circa quantitatem, sicut et augmentum

S.° 2.

Quo pacto inter se differant, Nutritio, Augm.°, et Diminutio.

De distinctione diminutionis a duabus aliis mutationibus plusquam facilis est resolutio, nam cum sit quid negativum, nutritio vero, et augmentum quid positivum non solum realiter, sed specie, et genere distinguitur diminutio a nutritione, et augmento; quodlibet enim negativum ens realiter differt a quolibet positivo, cum impossibile sit inter utrumque identitas. inter se differunt specie, et genere, quia in nullo conceptu specifico, aut generico convenire possunt; alias dari posset conceptus communis enti positivo, et negativo, atque ideo duobus extremis contradictorijs.

Præcipua difficultas est circa distinctionem nutritionis ab augmento præcepta; qua in re Albert. et Sax.a hic q. 9. Marsil. ibid. q. 10. et nulli alij cum Valles 2. lib. controvers. c. 29 dicunt nutritionem, et augmentum non differre realiter, sed esse invicem identificata; cuius oppositum docet communis sententia, Dimb., Ruv. Tolet. Coron. Murtia. Pereira ex antiquioribus Apollinaris. Paul Venet. Janduen. Albert. et ... cum Aris.e c. 5. huius lib. t. 41.

Ratio huius sententiæ quam probamus est, quia illa actiones differunt quæ tendunt ad entia realiter distincta: ita se habent nutritio, et augmentum; ergo realiter differunt. minor ostenditur; quia augmentum tendit ad quantitatem solam, nutritio ad substantiam: sed substantia et quantitas realiter differunt, ut constat ex physicis. ergo ...

nutritio trans ad entia realiter distincta. Cfr, quia illa realiter differunt, quae inveniri possit separata, hoc e, quorum pote unum existere, non existente alio: sed nutritio pote inveniri absque augm.e qua tali, ut sitat, quando quis nutrit., sed non auget, quia non plures partes separat, quam amittit; ergo. Hac cfr.o non so. 1o. vet vim in ea opinione, quae substam distinguit realiter a quantit.e verum etiam in illa, quae realiter identificat; nam ad nutriendum sufficit, quod nova partes in alitum overtant.: ad augendum autem etiam substaliter, amplius requir. nimirum, quod aliunde non plures dimitiant ex probabitur, quam ex non habitur acquirunt; ergo etiam si quantitas eet realiter substa. nutritio distingueret realiter ab augm.e qua tali.

Hoc unum notare libet argum superius plus probare, quam ofrat., siquidem probat realem dist.em non so. inter nutrit.em et augment.em qua tales ss, sed etiam inter illas act.s, quae nutritio, et augm.o dicunt. at cfr.o dumtaxat probat nutrit.em, et augm.em qua tales realiter distingui, ut distinguunt. 1a pro-ductio, et oservatio qua tales; non autem probat ex vi sua, quod entit.s ipsa quae nutritio, et augm.o dicunt realiter distinguant. unico verbo dixero: argum ovincit dist.em realem inter rect. illarum mutationum; cfr.o dist.em inter obliquum.

Non so. putamus n.i, quod distinguant realiter, sed etiam, quod essa. et spe. distinguant.: ro huius; quia illae act.s spe, et essa. differunt, quae ad entia trans. essaliter et spe diversa: sed nutritio trat. ad substam, quae spe differt a quantit.e, ad quam trat augm.o; ergo hec differt essaliter a nutrit.e.

Petat tn aliquis, qua roe differant, dicta mutat. a gener.e viventis? Certè si cparatio fiat inter generat. ex una p.te, et diminut., l augm. ex alia, perspicuum dictis e re, et spe differre; re quidem, q.a tri distinguunt realiter; nam quantitas, q. e tris augm., realiter differt a vivente, qd e tris generat.: diminutio etm, quæ carentia realiter distincta ab act.e generativa, q. qd positivum e: si cparatio inter generat. fiat, et nutrit. eiusdem viventis, major difficultas erit; nihilominus tn vid. apertum distingui inter se realiter; nam generatio trat ad entit. viventis, nutritio v.o ad novam postea advenientem; g. distinguunt realiter, st et tri, ad quos ss.

Murtia, et alij dist. essalem addiderunt, q.a in boe. vig. nutritio claudit act. tratam ad unionem aiæ ralis c p.te mæ, et aliam insuper tratam ad stinuativam mæ geniti c mæ alim.ti generatio v.o so claudit act., qua producit unio aiæ ralis c mæ: cum autem actio trata ad producendam indile stinuatione mæ sit essaliter distincta ab act.e trata ad producendam unionem infrationis aiæ cum mæ alimenti, infert Murtia nutrit. m illius act.s spe distingui a generat.e.

Hoc n obstante aliqui negant essalem dist., quam Murtia pbat. n vacat eius fundam.ta expendere: so placet ponderare, qd nutritio ex se n petat qd mæ alim.ti uniat demum mæ aliti, et cunter neqß ex se petit novam stinuativam act., sd per accens ex supp.e, qd re ipsa pars mæ alim.ti divisa sit a mæ aliti: qd sic pbo. nam si demus mam alim.ti stinuatam ee c mæ viventis, aget vivens in p.tem fra alim.ti infratam, disponetqß succesive, donec tandem corrupta alim.ti

pra, in ppriã overtat substã; sd tunc clabit denuo nutritio absqȝ act^e trata ad pducendã denuo stimuativã materiei ; q nutritio ex se n petit eiusmi act^s denuo, sd per accen ex eo, qd supponant divisa pte mã alim^ti a mã aliti. quare n arguenda e essalis dist^o inter nutrit^s sm ppria sceptũ quidditativũ inspectã, et generat^s.

Qd si dixeris adhuc claudi a nutrit^e act^s illã, lt n postulet, qd denuo sit, dicã eqȝ etã postulari ad generat^s viventis act^s tratã ad mã ultra illã, quae trat ad unionẽ informationis. lt n petat, qd denuo sit; atqȝ ideo c in act^e ad mã trata claudant act^s trata ad stimuativa, n bebit nutritio actionẽ aliquã in spẽ, quã n claudat generatio, et eventer nihil bebit nutritio, per qd essaliter a generat^e distinguat^s.

Ocludo q opin^s Murtiae mihi n pbari, q eodẽ pacto pertinet ad sceptũ generationis actio ad mã, quo ad nutritionẽ spectat actio ad stimuativũ, et ad pte mã alim^ti. quare si ponat de sceptu nutritionis actio ad stimuativũ, et ad mã pte, etã ponenda erit de sceptu generat^s actio ad mã. Qd si n ponit de sceptu generat^s actio ad mã, neqȝ ponenda erit de sceptu nutritionis actio ad stimuativũ, l. ad pte mã, sd sola actio ad uni^s c nova pte mã, atqȝ ideo vio aequales erunt in spẽ nutritio, et generatio, c nullã act^s in spẽ una claudat, quã n claudat ab alia.

Hac intelligda ss, q idẽ vivũ in spẽ generat, et nutrit, nã si diversũ vivũ in spẽ generet, et diversũ nutriat ut frequenter stingit, nutritio, et gener^o spẽ differentis. n pcise q gener^o, et nutritio, sd q talis gener^o speciatus,

et talis nutritio est. Ad argum Nutritiæ ex dictis constat.

§. 3.

An Nutritio, et Augm° successivè, et continuè exerceant?

Sunt, qui ad morulas recurrant ijs silis, quæ ss a nobis impugnatæ, cum de continuat.e alterationis agebamus; asserunt .n. prius disponi p.tem minimam alim.ti, deinde in instanti illam exerceri nutrit.em; postmodum alterari aliam p.tem alim.ti in morula temporis, et instanti subsequenti dari nutrit.em, l augm.m, atque sic deinceps cum proportione per quasdam morulas disponi p.tes in momentis exerceri nutrit.em, l augm.m, quibusdam interiectis temporis intervallis. ita probant Sonzina, et Niphus 8. Phys. Pomponasius lib. 1. de nutrit.e, et augm.e c. 9. Alb. Mag. 1. de g.e t.u 23. ibidem Ferrara. q. 6. Ægid. 1. de g.e q. 27. Astudilo. q. et 16. alijque nonnulli.

Contraria opinio verior est, et plausibilior, docet a S.to Tho. 3. phys. lect.e 5. et lib. 6. lect.e 7. Veneto in summa de g.e c. 17. Sot. 1. phys. q. Marsil. 1. de g.e q. 14. Dimb.s ibidem c. 5. q. 16. a. 2. Murcia. q. 4. q. Sluv. ibi. Greg. Durl. Nemesi. Land. Amadeo. Sax, et alijs nonpaucis qui uno ore confitentur augm.m, et nutrit.em esse motus successivos, et continuos.

Antequam quidquam approbemus, l reprobemus, oportet aliqua observare. 1.o nota non acturum hic de modo, quo nutritio incipit, aut augm.o, in temporene, an in instanti; neque huius puncti resolutio constat ex dictis de incept. contrarij substantialis: sic .n. hæc incipere possunt in tempore per ult.m non esse, et in instanti per 1.m esse, eodem pacto nutritio, et augm.o incipere possit, nunc sic, nunc aliter.

2º. pars diff.ae de nutrit.e et augm.to quoad succ.m, et augm.o de facto, q.a cu subst.a, et quantitas semper veniant unita inter se realiter, (excipimus mysteriu eucharisticu) nunquam acquirit quantitatis pars, q.n est pars subst.ae, neq.e pars subst.ae acquirit, q.n sl acquirat quantit.is pars, erg.o idem motus ad quant.m, eodemq. mo trat.r, quo motus nutrit.is ad acquirenda p.tes subst.ae: propterea dicta q.a c.a nutrit.m, ea circa augm.m debeant amplecti constabit ap.te.

3º n.o a nobis disputari, an nutritio stinue, i. toto vitae tpore absq. ulla intermiss.e exerceat. Cstat n. apud o.es n. hac stinuat.e exerceri nutrit.m, l. q.a aliq.do n. erit alimentu, l. q.a dt sit, n. statim disponit.r, sd morabitur p.oa disponen. illud, ut in vivens svertat. Q.si diff.m ingerunt verba Phi lib. c. 5. gne. omne vivens quandiu vivit, semper nutrit.r, n. tn semper augetur — dic cu Marcia partu semper trari ad etates, n. ad singula tpora p.tes, et sensus e., q.d vivens in oi aetate nutrit. sd n. in oi aetate auget., e quo stat, q.d in aliq.d tporis p.te n. nutriat.

Hoc posito sit 1.a sc.o: nutritio frequenter e. motus successivus, et stinuus. ita o.es authores p. 2.a sent.a citati. pr. roe. q.a eo pacto f.ra viventis intrat m.a alimenti per nutritione, quo eamde intrant ult.ae disposit.es ad f.ra viventis: sd disposit.es ult.ae ad f.ra viventis successive, et stinue frequenter intrant, q.o et successive et stinue frequenter intrat per nutrit. f.ra viventis; l. q. nutritio exercet. frequenter successive, et stinue. P.t maior, q.a ubi 1.o is ult.ae disposit.es in m.a, statim introducit f.ra, si l. q.a successive ss ult.ae disposit.es in p.tib m.ae, successive etiam introducet f.ra. min. ostendo: q.a cu alim.ti p.tes inaequaliter sint distantes a p.oa nutriente, et ag.s fortius agat in p.ximu, quam in remotu, prius efficiet dispos.m ult.m in p.te p.xima, quam in remota, ut ex superiorib. stat; nunc in hac p.te, post in immte sequente et sic de aliis proportionate c immente succ.e, et stinuat.e, qua

ma pᵗᵉˢ ab agᵗᵉ distant.

Solet et probari hec doctª paritate ex nutritⁿᵉ ignis: dum ... constat n. experiā ignē successive, et continue nutriri, si stupa illi, aut papyrus applicetʳ, aliqᵘ illa interrupteᵉ successive se papyrū flamma convertit, prius pᵗᵉ hanc, deinde immēᵗᵉ sequentē, quª ea successʳ. et continuatᵉ disposit.ᵈᵉˢ ultᵃᵉ producuntʳ; ... similiter nutritio viventis, nā si aliqᵈ discrimen posset assignari, cet dependentia ab influentijs partis principalis; caeterū ... ē, quᵃ cᵒ supponant iā pᵗᵉˢ principes, ipsa successive influunt in mā alimⁱⁱ, q̄ in substā aliti convertenda ē.

Sit 2ª dᶜᵒ. si aliqua fra viventis sit, q̄ nequeat ex suo gradu detracto caloris. v.g. ut 4ᵒʳ, possit tñ sub qualibet inter. maiori, et aliunde supponatʳ pars aliqua alimⁱⁱ uniformiter calida cᵒ 4ᵒ duntaxat gradu caloris, reliquasqᵘ disposit.ᵈᵉˢ hab. in gradu, et interᵉ sufficienti ad frā viventis, recte possetᵉ ceri nutritio instanee in tota illa pᵗᵉ. roᵉ ē, qᵃ n. deficeretᵘʳ fra viventis, nisi qp det aliqᵈ caloris in illa pᵗᵉ ultra 4ⁱ grad; ergᵒ cᵒ applicato igne sl producat in tota illa pᵗᵉ quod ex tensᵉ aliqᵈ caloris, in tota illa erit sl calor ultra 4ⁱ gradus. ergᵒ introducet sl frā viventis in tota illa pᵗᵉ per nutritⁿᵉ instan.

3ª dᶜᵒ. Aliqᵈᵒ nutritio interrumpitʳ morulis. ... dᶜᵒ doctores 1ᵃ sentᵉ. prᵃ, qᵃ aliqᵈᵒ contingit alimⁱ ex inequaliter affectū contrario resistente nutritⁱ, ita ut in proxima pᵗᵉ remissius, in alia sequentē intensius, in alia remissius sit; quare contingetᵘʳ aliqᵈᵒ, ut devicto in una pᵗᵉ proxima contrario, in qua erat debile, introductaqᵘ disposit.ᵉ ultᵃ exerceatʳ nutritio; non tñ exerceatʳ immᵗᵉ post in pᵗᵉ sequente, quᵃ adhuc contrariū in illa manet robustū, et paulatim vincendū ē, donec ... ponatʳ subtᵒ, ut deinde nutritio exerceatʳ; ergᵒ. quare in plures, vel pauciores morulas nutritio debit, quo maior, vel minor

fuerit contraria qualitatis vincenda varietas, et inaequalitas.

Facile est hinc ferre sententiam circa duas opiniones oppositas, quas supra allegavi: si n. 1ª solum vellet, quod aliquando nutritio interrumpat moras, non solum reijcienda non esset, sed potius amplectenda; at si contendat interrumpi semper moris nutritionem, neque ullam esse, quae successive et continue exerceat, reijcienda est; sicut et 2ª, si contendat, quod semper nutritio contingat successive, quin ulla sit, quae moris interrumpatur; at si solum contendat nutritionem frequenter contingere successive verissima est, et eam 1ª concedente amplector.

Infero igitur augmentum aliquando successive, et continue, aliquando cum interruptione morularum aliquarum contingere ad modum, quo dictum est de nutritione, constat hoc tum ex dictis, nam cum semper coniuncta sit augmentum nutritioni, et per acquisitam quantitatis pars acquisita subsistere; non aliter augmentum contingit, ac nutritio. Tum ex S. Thoma, qui 2ª 2ª q. 24. a. 6. corpore. ubi 2am partem docet, dum sic ait, augmentum corporale in animalibus, et plantis non est motus continuus, ita quod si aliquid tantum auget in tanto tempore, necesse sit, quod proportionaliter in qualibet parte illius aliquid augeatur, sicut contingit in motu locali, sed per aliquod tempus natura operatur disponens ad augmentum, et nihil augens actu, et postmodum producit in effectu id, ad quod disposuerat, augendo ipsum animal, et plantam in actu — Alteram partem de successiva augmentatione docet 3. p. q. 33. a. 1.

Sect. 4.

Diluuntur argumenta, quae contra dicta possunt confici.

Obijcies 1º argumentum, quod putavit Murcia esse difficile si nutritio exerceatur frequenter successive accipiamus aliquod instans illius temporis, quo successive nutritio exercetur, in illo erit aliqua pars cibi non conversa, convertenda tamen immediate post, quam quod successive exercet,

n in instanti intrice, sd in tempore e, q in illo instanti n e dispositio naria ad tale conversione immte post exercend. l. q illud, qd deficit, e aliqd dile l. indile? si dile; q c n possit pduci totu illud immte post dictu instans, sd prius pducenda sit medietas prior, deinde posterior, n dabit conversio immte post instans assumptu, et cu idē argu fieri possit quolibet momento, fatendu erit nunquā exerceri nutritione successive, sd per morulas temporis ptes aliment disponi, et momentis morulas sequentib convers alimti in alitu exerceri. si illud, qd deficit, e aliqd indile, pducendu erit in instanti n in tempore, q indile n incipit per ult n ee.

Facile solvit hoc argu ex dictis q. 14. damus, qd in illo instanti sit aliqua pars cibi n conversa, convertenda tn immte post, q in illo instanti n e ulta dispositio, sd immte post erit. interrogat utrumqs pote veri in mea senta, et qd deficiat aliqd dile, n tn postulatu sm totu sd sm aliqd minus quacumqs pte dili assignata; et qd deficiat aliqd indile. Ad impugn prioris responsionis dices, qd licet immte post instans n possit pduci totu illud dile, sd aliqd, n obstat, quominus exerceatur conversio immte post instans, q cu illud dile n requirat sm totu, sd sm aliqd, imo neqs illud aliqd requirat sm totu, immte post instans pduci pote sm aliqd, compleri poterit ulta dispositio, et nutritio exerceri. Ad impugn posterioris responsionis negabis, qd nequeat aliqd indile pduci p ult n ee. pbavi n. oppositu q. 14. citata, ubi de mis veru incipiendi, et desinendi.

Vrget recentior: in illo instanti a nobis accepto vt eet dicere immte antea conversa e pars A alimti, et immte post convertet pars B: sd hoc e impole; q et qd successive convertat alimtu p nutritm. minor pr, q in illo instanti erit maior

dispositio in g^{te} alim^{ti} conversa immediate ante, quae in convertenda immediate post. ergo cum talis excessus dispositionis existens in g^{te} conversa sit dilis, et non possit iterum produci in g^{te} B immediate post, neque etiam poterit immediate post converti pars B, alioquin converteret, antequam dispositio g^{tis} B ad totum illum excessum perveniret ad quem, ut converteret, pervenit pars A, immediate ante dictum instans conversa. R. negando minorem; ad probationem non est necessarium, quod excessus sit dilis, ut ex dictis constat; sed dato, quod dilis sit, adhuc asserimus non esse requisitum totum illum excessum v.g. 4 gradum. e.g. sed sufficere quamlibet g^{tem} ultra

.

.

Obijcies 2°: destructio, et resolutio alim^{ti} non fit successive, et continue; ergo neque nutritio, cum eadem sit utriusque ratio. probatur antecedens; quia in dicta corruptione deveniendum est ad g^{tem} minimam, sub qua conservari possit forma alimenti, sub minori vero non possit; ergo cum aliquid illius minimae partis corruptum fuerit, tota desinet, et sic exercebit illius conversio, et nutritio ad illam acquirendam tracta. R. argumentum niti falsa doctrina, negamus enim minimum in rebus non viventibus, quale esse alimentum probavimus libris de anima docebo; quare alimentum minimo etiam carere debet. sed demus, quod habeat minimum; non probabit argumentum, quod nutritio viventis, et destructio alim^{ti} instanea sint aliquando, tunc enim dico, quod ad minimum fuerit ventum: in reliquis autem partibus successive fient, quia ratio minimi in illis non urget.

Obiti 3 augmentum tractat ad sola quantitatem continuativa. ergo sequitur esse continua, et successiva. probatur consequentia, quia ut talis esset, debebant produci continuativa quantitatis invicem immediata, aliud producerentur interrupte, &

et distantiis quibus separarentur; id quod produci non possint invicem immediate, et; quia inde infert continuativum esse immediatum alteri continuativo, quod est falsum, cum inter continuativa medient partes absolutae per illa continuatae.

Respondent moderni duo esse genera indivisibilium continuantium; quaedam enim continuativa secundum omnem dimensionem indivisibilia, qualia sunt puncta, et haec, cum nullas partes habeant, non possunt trahere motum successivum, continua quae non sunt sibi invicem immediata, sed mutationes instantaneas. Alia vero sunt continuativa, quae licet sint indivisibilia secundum unam dimensionem, sunt tamen divisibilia secundum aliam, ut lineae, et superficies, et haec indivisibilia, secundum quod indivisibilia sunt, recte possunt (inquiunt) successive, et continue perfici per augmentum.

Quod si illis obiicias in augmento non produci denuo nisi unicum indivisibile quantitatis, quo continuat alimenti quantitas cum quantitate viventis; siquidem partes quantitatis alimenti continuatae sunt inter se, nec opus habent continuativis denuo producendis, ut continuentur, et illud unicum continuativum est, et non successive convertendum totum augmentum, quod denuo fit, quia non est motus successivum continuum, sed instantaneum, nimis laborant, et longissimi sunt in solutione exhibenda, idque praestant doctrina mihi falsa, supponunt enim in augmento dari novas actiones trahentes ad continuativa, ita ut quae acquiritur pars quantitatis fiat per continuativum denuo productum inter partem acquisitam et antea a vivente possessam, et deinde quando acquiritur pars sequens aliud continuativum producat, quia ubi primo unita est prior pars quantitati viventis, pars sequens discontinuatur, sicque de reliquis successive, quin unquam maneant continuatae quantitas viventis et alimenti; ideoque respondent dari motum continuum, et successivum augmentum quia successive disiungunt partes corruptione indivisibilium, et successive reuniunt nova aliorum productione.

Nobis non placet hic discursus, et multo minus, quod gratis et sine ... admittendo novarum partium quantitatis productionem, tum quia frustra corrumpunt continuativa, ut iterum alia producant. tunc vero, ...

bene possit continuari materia, et quantitas diversorum oppositorum in specie, ut patet in virga, cuius una medietas viridis arbori adhaeret; altera sicca est; et in ligno semiignito, ibi non materia, et quantitas ignis continuantur materiae et quantitati ligni; ut quod ergo dicitur continuandae sunt partes ab alimenti quantitate, statim atque uniuntur quantitati viventis nisi forte contingat aliquo motu alimento impressus, a quo separetur, et divellatur. dicendum ergo, quod quantitas alimenti continuat cum quantitate viventis mediante quodam continuativo producto (si antea non erant copulatae) nec opus esse ex vi augmenti aut nutritionis, quod disiungantur partes a vivente denuo acquisitae per augmentum, et consequenter neque opus esse, quod sequentibus partibus per nova continuativa reuniantur.

Sed quia alicui videbitur hinc inferri, quod vivens non habeat denuo augmentum, siquidem dum successive augetur per alimenti quantitatem neque nova quantitas, neque nova indivisibilia, aut ad hoc actus nova dentur, placet rem occultam aperire. non ex eo praecise, quod quantitas viventis continuetur cum quantitate alimenti, quantitas alimenti dicetur quantitas viventis; nam dum ligni medietas ignita est, quantitas, et materia ignis continuatae sunt cum quantitate, et materia ligni ex parte melioris partis, et tamen dici nequit in rigore, quod quantitas ligni nondum igniti est quantitas ignis in medietate ante existentis, quod ideo est, quia ad eam denominationem non sufficit continuatio, sed requiritur, quod quantitas sit immediate subiectata in materia, quae sit informata forma ignis; similiter ut pars aliqua quantitatis dicatur viventis, necessarium est, quod immediate sit ~~in~~ ~~informata~~ in materia viventis, si autem habeat continuationem cum quantitate viventis, subiectata vero sit in materia alimenti, id non habet; ergo non erit viventis quantitas, neque per illam vivens dicetur augeri, quandiu non fuerit sub materia viventis, sed sub materia alimenti.

Cum itaque vivens per nutritionem successive, et continue introdu-

cit suã forã in gᵗᵉ, et individua mã, eadẽ successᵉ efficit fforᵗᵉ gᵗ quantᵗ, et individua, quæ subiectant in gᵗ, et individuis mæ, quæ nutritᵉ acquirunt; et per tales gᵗᵉ, et individua dr denuo augeri, qᵃ lᵗ n dent denuo in re, denuo tn dant viventi, qd sufficit, qᵃ augmᵒ n e actio a mi ad maiorẽ quantᵗ utcumqꝫ, sd a minori quantᵉ viventis ad maiᵗ eiusdẽ, qd vere bere pote vivens absqꝫ actᵉ nova in se, ad quantᵗ trata.

Dices augmᵒ viventis denuo dat; sd viventis augmᵒ e actio ad quantᵗ trata; ḡq denuo dat actio trata ad quantᵗ. Dᵏ, casu, quo supponamus unitã quantᵗ, et mã alimᵗ, et hanc denuo infrari forã viventis, denuo dari augmᵗ viventis, n quoad lᵉ augmᵗ, sd quoad lᵉ viventis, qᵃ quantitas in se n recipit augmᵗ, sd illud recipit in rõe quantᵗ viventis, qᵃ q̄ antea n erat quantᵃ viventis, fit denuo viventis quantitas ex eo, qd mã, in qua erat, denuo infft forã viventis; et similiter actio, quæ antea trabat ad quantᵗ, denuo fit augmᵒ viventis sine intrica sui mutatᵉ, qᵃ ex eo, qd alimᵗⁱ quantitas per illud quasi sibi extrica reddat quantitas viventis, ipsa actio ad quantᵗ, reddit denuo actio ad quantᵗ viventis, illamqꝫ auget, et dr augmᵒ viventis quẽadmodũ actio ad quantᵗ carentẽ albedᵉ n dr actio subti albi, at si denuo adveniat albedo quantᵗ, denuo diceᵗ actio subti albi absqꝫ ulla sui mutatᵉ intrica. qᵃ eiusmi actio solet ex se ee pductᵗ subti, qd autẽ illud albũ sit, aut n, aliunde bet. siliter actio, quæ e augmᵒ, ex se dumtaxat bet, qd pductio quantitatis sit, qd autẽ augmᵒ viventis sit, aliunde bet; quapropter pote absqꝫ sui mutatᵉ intrica fieri augmᵒ viventis de n augmᵗ viventis.

Ex his facile constat ad argum superius positum; augm^{o} non
trat ad sola ɔtinuativa, sed ad p^{tes} etiam quant., quae ea successive
fiunt viventis qua mã alim^{ti} p^{tes}, et ɔtinuativa; quocirca licet
ɔtinuativa non sint invicem immta, non inde fit esse motum, seu
actionem discretam, et interruptam. Adde, quod licet sustineret viventem
continuo de product.^{e} nova ɔtinuativorum dumtaxat, actio posset
exerceri absque morulis; nam aliud est, quod ɔtinuativa quant.
abinvicem distent, et mediata sint in positione, et ɔtinuat.^{e};
aliud, quod sint mediata in product.^{e}; posset enim unum produci
immte post tempus, vel instans, in quo producit aliud, quod
non produceret in loco alterius, vel in alio immto.

Ult^{o} objicies contra 2^{am} concl.^{em} si vivens posset nutrit.^{em} exercere
ɔtaneam in tota p^{te} alim^{ti}; forma viventis introduceret in tota illa
p^{te} instantanee, ast hoc esse nequit, quia ipsa in momento mo-
veret aiam a forma mã in illam, quam denuo informat; quod
nequit fieri in instanti. Resp.^{o} neg^{do} min., quia aia viventis
non pergeret per motum localem ad mam alim^{ti} informandam, deserta
antiqua; sed per instantaneam mutat.^{em}, qua acquireret mam,
quam antea non informabat; huiusmodi autem instantanea mu-
tatio fieri potest in instanti, licet non possit fieri motus lo-
calis. Alia argta hic solent institui ex modo incipiendi,
et desinendi rerum, quae a nobis soluta sunt, vel ex integro, vel
ex p^{te} q^{e} 14. et ideo omittunt; alia etiam difficult.^{s} ab aliis in
hac q^{e} expediunt, quae a nobis expedienda sunt in secundo de aia.

Q.º ult.ª

De rarit.ᵉ, et densitate, rarefact.ᵉ, et condensatione.

§.º 1.

Explicantur tri, et variæ Doctorū sent.ᵃᵉ referunt.

Praserꝰ, et circulorū diff.ᵃˢ gemellæ ss, nec minꝰ sic, quæ ibi ingenia Phorū torquent. alij caecutiunt, et aliena recitant; alij dormiunt, et delirant; alij deniqꝫ vigilant, et figmenta fabricant; et qui astutiores ss, se, et quod densa operiunt caligine, ne videri possint, aut intellig.ⁱ, quia si intelligerent, caperent; sd antequā singulorū placita commemoremus, quid sit rarū, et densū videamus.

Rarū ē, quod sub magnis dimensionib. parū obtinet mæ. densū v.º, quod sub parvis dimensionib. multū cohibet mæ utraqꝫ def.º ex Ar.ᵉ collig.ʳ 4. phys. c. 9. et coiter ab oibꝰ recipit; unde licet colligere rarit.ᵉ ee illud, roe cuiꝰ parū mæ ē sub magnis dimensionib.; densit.ᵉ illud roe cuiꝰ multū mæ ē sub parvis dimensionib.: actio autē, qua ad rarit.ᵉ trat, ē rarefactio; qua v.º trat ad densit.ᵉ, ē condensatio. Hæc sub involucris nis tradita, in sequentibꝰ evolvent, et quidquid latet, abactis nebulis,

et ipsa luce apparebit.

Vetustiores Phi, quos rudes vocat Pr Hurt.o, eatenus partes ma ee sub magnis dimensionib. arbitrati ss, quatenus inter se vacuitates, seu inanitates quasdam poresque intercipiebant; et eatenus multas ma ee sub parvis, quatenus compressis partib., vacuitates, seu inanes pori occludebant, eoqb corpus plus densari, quo plures pori obturabant se sibi cohaerentibus: eoqb plus rarefieri, quo plures, et grandiores aperiebant. Xu quorum sent. dicendus erit raritas ee interiectionem inanitatum; densitatem vo partium constipationem inani abiecto interstitio.

Alij, sed inanitates improbantes, corpuscula quaedam imperceptibilia in illos includunt, quib. interiectis se tumescunt, et rarefiunt, quibusqb expulsis se contrahunt, atqb condensari. Hac sent.a (quam tuent. Valles. 4. phys. t.u 84. et nonnulli alij relati a Vanel. 1. de g.e) raritas reducit ad tumorem corporis, atomorum, qui intercipiunt appulsu, et densitas ad depressionem eiusdem corporis, atomis expulsis, vel subtilioribus admissis, reiectis crassiorib., ut citatus Valles vult.

Aliam viam ingressus e. Pomponatius. 2. de augm.e c. 10. Gotfred. quodl. 11. q. 3. Marsil. in 4. q. 9. a. 2. alijqb nonnulli pauci docentes eatenus corpora rarefieri, quatenus quant.e praeexistente corrupta novam aliam maiorem comparant; eatenus vo adensari, quatenus maiori abiecta minorem aliam denuo induunt. Scotus vo in 4. d.e 12. q. 4. Hispalensis in 2. d. 18. q. 2. Caiet.s 3. p. q. 77. a. 5. rarefactionem ponunt per accessum novae quant.is, antiqua retenta: omnes tn conveniunt in eo, qd raritas consistat per maiorem quant.m; densitas vo per minorem; qa corpus sub magnis dimensionib. e, dum maiori quant. subijcit,

sub par. 2. dez minori.

Hoc refragant Theologi nobiles, et non ignobiles Phi. Durand in 2. d. 18. q. 1. Capreol. d. 19. q. 1. a. 3. Argentinas dist. 18. q. unica. a. 4. Burleus 4. phys. ad t. 84. S. Severinus, et Albertus. c. de quant. Complut. 1. de g. c. 5. q. 17. a. 5. Hurt. disp. 4. de raro, et denso. sect. 4. Ruv. 1. lib. c. 5. q. 2. n. 148. Conim. ibid. q. 12. a. 3. qui omnes unanimi consensu negant raritatem in maiori; densitatem in minori quantitate consistere, sive antiqua detenta, sive dimissa. sed in quadam qualitate, qua corpus disponit ad maiorem, vel minorem extensionem: rarefactionem vero, et condensationem esse aiunt motus ad qualitatem tractos.

Ultima opinio, cui nulla ex dictis placuit, affirmat raritatem esse quandam extensionem localem, qua parum materiae in magno spatio ponit; densitatem vero esse quandam extensionem, qua multum materiae in exiguo spatio constituit; consequenter ad quae rarefactionem dicunt esse actum, seu motum ad extensionem localem prioris generis; condensationem vero ad extensionem secundi generis; qui mos plurimis vulgaris est, et modernis admodum familiaris, quibus nec pauci, nec infimae notae doctores patrocinantur. Pr. Suar. tom. 2. in 3. p. q. 54. a. 3. in commentario. Dandino. 2. de aia. comment. 55. digress. 27. Saxonia. 4. phys. q. 13. a. 2. c. 3. Sotus Lib. 5. q. 1. ad 7., et q. 2. ad 1. Sonzinas (quis inconstans, et sibi contrarius,) 8. met. q. 27. § Com. ad 1. et § Com. ad 2. Murcia. 4. phys. disp. 2. q. 3. Ferrara. 4. contra Gentes. c. 5. § Sed dubium in 2. solut. Matamoros. tom. 1. lib. 2. de febribus. tit. 1. disp. 5. n. 7. Pallavicinus. 4. phys. in paraphrasi ad t. 84., et plures alij. Quod autem senserit Ares., et S. Thom., constabit inferius.

S.° 2

Inanitates, et corpuscula poros dilatantia refutant.

Deliramentum hoc Philosophus impugnat .4. phys. et hinc ex eo facile potest convinci quod vacuum admittit vi nativa a quolibet rarefaciente causatum, cuius oppositum probatum est a cit. Philo loco nuper citato ratione petita ab evidenti experientia. deinde quia si per vacuitates entia redderentur rara, corpus, dum rarum est, non occuparet maius spatium (hoc Philosophi intelligunt hic per dimensiones) quam dum densum est; ergo per vacuitates dictas non redderetur corpus rarum. probatur consequentia, quia ut corpus rarum sit, debet occupare maius spatium, quam occupabat, dum raritate carebat. antecedens ostendo, quia si maius occuparet, maxime ratione vacuitatis, ratione harum non occupat maius spatium; ergo. minor ostenditur, quia vacuitates non occupant spatium, cum nihil sint, quod deinde quia si demus 8 lateres palmares inter se iunctos, et deinde eosdem disiungamus, ita ut inter unum et alium possit intercipi alius later, non dicentur disiuncti vacuitatibus occupare maius spatium quam illi lateres, quando dum iuncti erant; quia in utroque casu solum occupant 8 spatii palmos; ergo similiter partes corporis rari non occupabunt maius spatium, quando vacuitatibus distant, quam dum inani illa distantia carent; cuius ratio nulla alia est, nisi quod per vacuitates tantumdem loci prius occupati relinquunt non occupatum, et vacuum, quantum denuo acquirunt, et occupant, non (?) ad rem vacuitates, ut corpora ratione illarum rarefiant.

Confirmatur quia dum aër cucurbitula rarefactus a flamma, condensat, carnis tumor assurgit, ut vacuum occupet, quod aër condensatus relinquit, ergo antea, dum aër rarefactus erat, non habebat vacuitates, quibus rarefieret. probo consequentiam, quia si haberet tunc, etiam carnis tumores veluti tenuissima fila attollerent, ut vacuitates illas interceptas occuparent, per quas usque ad

summitatem cucurbitulae penetrarent, cujus oppositum evincit experientia; ergo non dantur ejusmodi inanitates in corpore rarefacto.

Ergo, naris dum est includi in dictis poris, seu vacuitatibus corpuscula, ne vacuum detur; at ejusmodi corpusculis interceptis rem rarefieri ridiculum est. alias toties, ut ait Hurt., res densaret, et raresceret, quoties aërem attraheret, et expelleret. quare si bis rarefieret praecise ex eo quod aëre attracto inflet, et densaret per ejusdem aëris praecisam expulsionem; sit quod priori modo intercipit aër inter partes; posteriori modo aër interceptus ejicit.

Urget corpuscula Hurt. quotidiana experientia, qua apertum est, quod vas aqua plenum, et accurate obturatum frigore nimio dirrumpi, statim atque aqua densatur, et glaciat: sed hoc non contingeret, si antea esset aqua rarefacta per intercepta corpuscula, et densaret per illorum expulsionem; ergo. minor ostenditur, quia si dum aqua densat, ejicit corpuscula intercepta, haec sursum ascenderent, et locum occuparent ab aqua desertum; quare non opus esset, ut vas dirrumperet ad attrahenda corpora, quibus vacuum impleret; siquidem intra ipsum essent corpuscula sufficientia ad totum illum locum occupandum.

Adsi deinde, sic opponas, si ampulla vitrea aëre duntaxat plena igni applicetur, clauso orificio, aër inclusus rarefiet, siquidem incalesceret; at ibi non potest nova corpuscula advocare, quorum interjectu rarefiat; ergo non contingit rarefactio corpusculorum interstitio. minorem autem ostendas, quia cum supponatur ampulla undique obturata, non est, qua corpuscula intrent, ut partes aëris disiungant, et disiunctae extendant.

Resp. rarefieri quidem, sed per corpuscula attracta per poros ampullae; alias, neque si per poros attrahere potest corpuscula, quare si ampulla omnino impleta est aëre rarefacto, alia attrahit, quae non capiunt ab ampulla, et ideo frangit? aut cur non ejicit tot corpuscu-

ā per poros, q^{do} densat^r aër, quot attraxit, dū rarefactus fuit?

Inde q^{a} in hac sent^{a} n^{o} salvat^r, qd parū m^{a} sit sub magnis dimensionibus, siquidē n^{o} e in magnis dimensionibus eadē m^{a}, quæ sub parvis, sed alia maior ex antiqua, et corpusculis intercepti's exurgens. neq^{3} in eadē salvat^r, qd multū m^{æ} sit sub parvis dimensionib^{3}; siquidē n^{o} e in parvis, donec fit parva expulsione corpusculorū, quibus antea occupabat^r magna dimensio; ergo inepta e hæc corpusculorū admissio, l eiectio ad varit^{e}, et densit^{e}.

S.^o § 3

Neq^{3} rarescit corpus nova quant^{e} producta, neq^{3} addensat^r antiqua destructa.

Vidimus iā sect^{e}. 1. qui docuerint corpora rarefieri acquisit^{e} quātitate recenti, et addensari antiqua amiss^{e}. nunc explicandū e, quo pacto iū doct^{e} intelligant, ut melius sic impugnari possint. aiunt, qd c^{u} quant^{is} p^{tes} dimens^{es} sint, nihil aliud erit parū m^{æ} ee sub parvis dimensionib^{3}, quā paucas p^{tes} m^{æ} ee sub plurib^{3} p^{b} quant^{e}; atq^{3} ita rarefieri corpus, q^{do} e parva quantit^{e} sub qua erat, ad magnā migrat, sub qua n^{o} erat, ... q^{a} exigua destructa maior integra sparat^r, ut Marsil, et Pomponas volebant,
ut Scot, et reliqui ostendebant. s^{i}liter multū m^{æ} ee sub parvis dimensionib^{3} nihil aliud e in hac sent^{a}, quā qd m^{a} e magna quant^{e}, sub qua erat, ad exiguā reducat^r, l destructa p^{te}, et p^{te} retenta; l tota magna assumpta et minora alia denuo producta; quare ut m^{a}, q^{æ} m^{o} densa e, rarefiat, opus erit adveniat nova quant^{a}, l ex toto, l ex p^{te}, ut sub maiorib^{3} dimens^{b} sit, et qd corrumpat^r antiqua,

duꝫ condensat, ut constituat sub minorib.

Scotus, et Marsil in gne impugnari possᵗ ex eo, qˡ ipsi difficultatibˢ subiaceant, quib. s. obijciemus Roᵉ sectᵉ. S. quae neqꝫ paucae sꝫ, neqꝫ leves: et deinde qᵃ ipsa quantitas rarefieri potest, et condensari, atqꝫ re ipsa rarefit quantitas eucharistica humiditᵉ concepta; et condensat, duꝫ riget, frigore, aut siccitᵉ siccat: quantitatis autꝫ rarefactio non contingit per additᵒ partis quantᵗ, aut condensatio p ablatᵒ; alioqui non eet pars quantitatis sub magnis dimensionib extensionis localis; siquidꝫ ut augeat extensio, et dimensio, augenda est quantitas, et minuenda, ut minuat. Deinde, qᵃ ab agᵗᵉ naˡⁱ condensat quantitas vini in eucharistia; at non corrumpit tota quantitas, aut pars illius ab agᵗᵉ nali in eucharistia; ergo qᵃ condensatio non contingit per quantᵗ corruptᵒ. unde etꝫ potest desumi roᵒ p rarefactᵉ; si n. corpora rarefiunt ab agᵗᵉ nali, et ab eo non potest quantitas pduci, maxᵉ in eucharistia, ubi nullus adest quantˢ subiᵗ] raritas non contingit per novaꝫ quantitᵒ pductaꝫ, s. duꝫ species sacramentales rarefiunt, nova quantitas pducet absqꝫ subiᵒ, et consequenter per creatᵒ ab agᵗᵉ nali rarefaciente, qd repugnat viribus naᵉ.

In speciali autꝫ Scotus impugnat cᵉ sic; qᵃ si duꝫ maᵃ rarefit, ultra quantᵒ antiquaꝫ nova alia pars comparat; ergo s. recens illa quantitas recipit in eodꝫ subiᵒ in quo recepta est antiqua; s. in diverso? non in diverso, alioquin non rarefieret illud, in quo antiqua recepta est: constat; qᵃ ut rarefiat, nova quantᵒ esse debet ultra antiquaꝫ in eo receptaꝫ. praeterquaqꝫ illud diversuꝫ, cᵉ habeat quantᵒ, nova recipiet in subiᵒ iaꝫ habente quantᵒ, qd conabaris vitare ad diversuꝫ subiᵗ confugiendo. Dm ergo est recipi in eodꝫ, in quo re-

cipiebat antiqua, atq ideo nova, et antiqua quantitas penetrabunt, cum immediate recipiant in eodem subiecto, quod ex natura rei est impossibile.

Si vero ab agente naturali produci nequit quantitas in subiecto iam quantitate affecto; nova quantitas in rarefactione acquisita extra subiectum collocaretur vi naturali; vel eadem vi produceretur pars nova materiae primae, in qua subiectaretur. utrumque est impossibile; ergo et est impossibile, quod nova illa quantitas in rarefactione producatur ab agente naturali. maior probatur, quia de facto nullum subiectum ubi[?] est quantitatis receptivum est absque quantitate; ergo si nova quantitas acquisita per rarefactionem non recipitur in subiecto iam quantitate affecto, aliud denuo oportet producere, quod cum non sit aliud nisi materia, ut alibi probavi, hoc denuo produceretur ab agente naturali.

Urgeri etiam potest Scotus in condensatione; nam si in hac pars quantitatis amittitur, subiectum illius per ... manebit naturaliter absque quantitate, quod est absurdum. sequi autem probatur, quia in sententia Scoti nulla quantitas denuo producitur in condensatione, et antiqua migrare nequit ab una parte materiae ad aliam informandam, quae deserta est a quantitate corrupta. ergo persistat illa pars subiecti absque quantitate.

Adde, quod si aliqua pars quantitatis antiquae accurrit, ut tegat nuditatem materiae a corrupta desertae, pars accurrens esset in duplici domicilio, quatenus antiquum adhuc inhabitans, novum occupat: vel antiquum desertum relinqueret, et absque quantitate, dum ad novum migrat: quae res argumentum suum concludit in tantum adhuc facta migratione.

Amplius Scotum premo inferens ex eius sententia, quod pars eadem materiae naturaliter esset in duplici loco, cum enim nova quantitas in rarefactione acquisita esse nequeat in eodem loco cum antiqua, quoniam penetrari non possunt vi naturali, oportet est habeat diversum locum. nunc sic, illa pars materiae, in qua recipitur nova quantitas, est in loco novae quantitatis, cum quantitas, et illius subiectum naturaliter sint in eodem loco. ergo illa pars materiae erit in loco duplici: probo consequentiam; quia etiam est in loco

antiquæ quant.ti, cui adhuc unita est, nam cum illa pars mã rarefacta sit, recipere debet novam quant.tem retenta antiqua; secus in sent.e Marsilii Scotus relaberet, cum pars illa antiqua quant.e deposita novam induat. Ergo erit in loco antiquæ, et novæ quant.tis, quibus unit. Adsi so ponas mã in loco unius dumtaxat, quo utrique uniat, dos naliter forã esse posse in diversis locis formã recepta, et subiecto recipiens, illamque non esse, ubi hæc est.

Tandem quia sit eadem mã absque nova partium additione correspondere potest nunc pluribus partibus quantit.tis, atque sub illis esse; et absque ablat.e alicuius partis postea respondere paucioribus, et sub illis esse: cur non poterit eadem quantitas absque addit.e, vel ablat.e partium nunc maiori spatio resp.re, deinde minori, sicque rarefieri, et condensari absque augm.to, et decrem.to quant.tis. omitto alia, quæ contra Scotum afferre possum: so observo aliqua ex dictis pugnare etiam contra Pomponasium, et Marsilium.

Contra quorum sent.e in specie sic arguunt Dimb.s. omne accidens absolutum uniis e tribus modis subit interitum, vel quia causa conservatrix abscedit, vel quia contrarium advenit, et vi sua opprimit; vel denique quia subiectum occidit, cui inhærebat; sed nullo ex his modis interire potest antiqua quant.as; ergo hæc perit dum corpus rarescit; Ergo a Marsilio confingit dictus raritatis, et rarefactionis modus. minor ostendit a prædictis doctoribus; quia absente eo, quod quant.m produxit, manet adhuc quant.as; ergo hæc non perit 1.o modo, sed neque 2.o, cum quantitas contrario careat. neque denique 3.o, quia subiectum, quod rarefit toto rarefactionis decursu perseverat; Ergo nullo pacto quant.m amittit in rarefact.e corpus, quod rarefit.

Alia rõe impugnat Marsilium Hurt.o, quia vel quant.as de novo producta est eiusdem rõis cum quant.e corrupta, et so ab ea differt quia affert plures partes, vel est diversa rõis? 1.m esse non potest, quia non esset opus corrupt.e prioris, sed accessione nova (quo pacto

recidet Marsilius in Scotismus) si .m. eiusdem rationis essent ambae quantitates, antiqua cum accessu novarum partium, quibus posset aequare quantitatem, quam ais denuo advenire, praestare posset, quidquid praestat integra nova quantitas a te conficta. 2.º etiam dici non debet, quod omnes quantitates de facto inventae saltem in corporibus sublunaribus eiusdem rationis sint, sicut et materia.

Ult.º impugnat Marsilius, quia si antiqua quantitas corrumperetur, etiam omnia accidentia, albedo, dulcedo, et alia; at haec accidentia videmus persistere eodem prorsus pacto, corpore rarefacto; ergo non fuerunt destructa, et consequenter neque destructum erit illorum subiectum. Dices ita esse, quod accidentia 1.a in nihilum sui cum quantitate abierint, alia tamen advenire omnino similia cum quantitate recente, itane? ubicumque rarefactio invenitur, adeo causa accidentium cuiuscumque generis productiva; et adeo accurata imitatrix, ut eisdem coloribus, quibus praecedens erat, atque eodem pacto dispositis novam quantitatem reddat imbutam, ita ut discerni nequeat, sitne praecedentibus similis, an potius eadem. Vocanda sunt in solutionem hanc argumenta facta contra Thomistas simile argumentum solutione simili conantes dissolvere, ubi de accidentium geniti, et corrupti persistentia disputatum est.

S.º 4.

Eos reijcio, qui raritatem, et densitatem qualitates esse dicebant.

Hurt.º cum suis sect.e 1. citatus doctrinam, quam hic impugnamus amplexus est eo fundamento ductus, quia reliquas opiniones impugnabat, et sufficienter intelligunt raritas, et densitas qualitate constitutae, itaque ait haec opinio raritatem esse quandam qualitatem, qua corpus reddit rarum, et ex qua tanquam ex radice oritur maior localis extensio, sicut ex condensatione minor eiusdem corporis, quia neque raritas, neque densitas

extensio localis sint

Huiusmodi discursum impugnant verba Philosophi. rarum vero, et spissum, etc., reputabuntur quidem quale quid signare, sed aliena huiusmodi putant esse a divisione, quae circa quale est quandoque. non positionis magis videntur quae utrumque monstrant quibus sonat. quod S. Thomas scripsit 2 de generatione lect. 2. audi: rarum autem et densum, ut in 4 physicorum dicitur non sunt qualitates physicae, sed positio partium materiae sive propinquum in denso, vel sive remotum in raro.

Impugnatur ratione eadem opinio. nam si rarum est partium materiae sub magnis dimensionibus; ergo vero illa formalis, seu forma per quam partium materiae est sub magnis dimensionibus erit raritas; sed nova extensio, et non nova qualitas est forma, per quam partium materiae est sub magnis dimensionibus, siquidem est ipsa constitutio, et positio sub magna dimensione; ergo in extensione, et non in qualitate consistit raritas idem est de densitate, quae non per qualitatem formaliter, sed per minorem extensionem constituitur materia ponitur sub parvis dimensionibus.

Impugnatur 2o. illa est raritas, quae per se posita in corpore reddit rarum, et quae praecise non posita, etsi ponantur alia non reddit rarum; similiter de densitate; sed praecise posita maiori extensione in corpore illud reddit rarum, licet nihil aliud ponatur; et illa non posita, etsi alia ponantur, non reddit rarum; ergo raritas est extensio, et non qualitas. priorem minoris partem ostendo, quia praecise posita in corpore maiori extensione locali corpus est magis extensum, et sub dimensione maiori; ergo est rarum. posteriorem etiam non difficile ostendo, quia corpus non potest magis extendi, et in maiori spatio collocari, nisi per maiorem extensionem localem, quae forma est, quae se ipsa est forma potens extendere. ergo quantumvis alia ponantur, non ponet corpus sub magna extensione, aut dimensione, donec ponatur maior extensio localis; ergo absque hac non redderet rarum. consistit ergo raritas, non

in qualit., sed in extens. maiori.

3.° in hac sent.ª punctum rarefieret, et densaret, quod nullum ocedet absque magno absurdo, quandoquidem punctum unicum singulare neque trahi potest, neque extendi, neque maiori, neque minori dimens.e commensurari. intentum probo, quia si raritas consistit in qualit.e, illa haberet puncta, quorum subiectum sunt puncta quant.is in materia rarefacta. ergo punctum materiae rarefactae est rarefactum: patet cons.a, quia indilia qualitatis, quae minime non ss, ea denominat suo subiecto tribuunt, quae partes partibus subiecti: sed partes illius qualitatis tribuunt subiecto, quod rarefacta sint; ergo et punctum qualit.is subiecti puncti. minor ostendi potest longa induct.e punctum albedinis reddit album punctum quant.is; punctum caloris reddit calidum, punctum frigidit.is frigidum, dulcedinis dulce, et sic de alijs, imo, et puncta replicata reddunt magis calidum, magis album.

4.° si corpus esse rarum nihil aliud est, quam habere illam qualit.em, sanguis Christi Domini esset rarus in puncto hostiae, et si in reliquo spatio esse desineret, et solum perseveraret in aliquo ex punctis, ubi modo in eucharistia est, et eo modo, quo est cum qualit.e illa: sed hoc est falsum; ergo esse rarum non est formaliter habere illam qualit.em. minor videtur admittenda, quia tunc potius esset multum materiae sub parva dimens.e, ne dicam sub nulla, quam sub magnis dimensionibus sequela maioris ostenditur, quia in unico puncto habet totus Christi sanguis in eucharistia qualit.em illam, quam mei adversarij varit.em vocant; ergo totus Christi sanguis rarus esset in uno puncto. His addo huius qualitatis patronos non vitare difficult.es cons.a raritatem, quae ingentes ss, et a nobis inferius subijciendae.

S.^o 5.

Ult.^a sent.^a expenditur eo pacto, quo a iunioribus explicari solet.

Vidimus ult.^a opin.^e constituere rarit.^m in maiori extens.^e locali corporis rarefacti; densitatem v.^o in minori: hanc doct.^m sic magistri recentes explicant; non quod raritas extensio localis sit in n.^o partium maior corpore rarefacto; aut densitas minor in n.^o p.^ium corpore condensato, quia c.^a extensio sit magis intrinsica corpori rarefacto, aut condensato, et veluti fra; semper p.^tes extens.^is commensurant.^r in multitud.^e c.^m p.^b corporis, quod condensat.^r, aut rarefit; at dr raritas maior extensio, quia talis non est, ut per tot p.^tes, quot habet corpus rarefactum, illud extendit ad maius spatium, quam ipsum corpus petit ex se, sed quam potest extendere densitas per tot alias; quod revocant ad peculiares naturae rarit.^is, et densitatis; nam hac habet ex se comprimere, illa dilatare: et ideo licet subtm, dum rarum est, non habeat plures sui, aut extens.^is p.^tes, quam dum densum est; nihilominus, dum rarum est, maiori spatio ret, quam dum densum est, quia rarum habet p.^tes extens.^is diversae naturae a p.^b extens.^is, quas habet, dum densum est; atque ideo in condensat.^e admittunt aliquam penetrat.^m partium inter se, sed indilitam c.^m partibus.

Hac doct.^a ingentes contra se habet diff.^es, a quibus se male expedit, aut expedire potest. 1.^a est, quia infert unam p.^tem occupare duos locos, quod est naliter impossibile. Probatur sequela. nam si palmus ceræ rarefiat, occupabit duos palmos spatij; nam retinet antiquum, et novum comparat; ergo est in duplici loco palmus ille ceræ. idem argum.^m potest fieri de quavis p.^te rarefacta; nam medietas palmi occupat palmum post rarefact.^m et 4.^a pars occupat semipalmum, et sic de alijs; ergo nulla pars est in palmo illo

ceræ, quæ post rarefactionem non occupet duplicem locum, quorum quilibet est æqualis pristino, in quo ante rarefactionem erat. Unum igitur erit, quod partes novæ addantur, aut quod aliqua antea penetrata explicentur.

Non aliter probari posset de condensatione per contrarium sensum, quod partes duæ occupent unum locum, et consequenter, quod penetrentur, cum nihil aliud sit partes penetrari, quam in eodem loco constitui. sic arguitur, duo palmi rarefacti sunt in duplici palmo spatii; quando autem condensantur, sunt in uno tantum; ergo duo illi palmi penetrati sunt. similiter duæ medietates unius palmi collocantur in semipalmo spatii, et duæ quartæ partes in una spatii.

2a, ut partes raræ maius spatium occupet quam dum densæ sunt, oportet claudatur inter illas maior distantia; si enim eadem met distantia inter partes clauditur ante, et post rarefactionem; non maius spatium occuparent post rarefactionem, quam ante illam: atqui non clauditur maior distantia post rarefactionem, quam ante illam; ergo. minor ostenditur, quia partes lineæ non nisi per puncta distant inter se ante, et post rarefactionem; partes superficiei non nisi per lineas; et partes profundi non nisi per superficies; ergo non clauditur maior distantia, si partes non disiunguntur in rarefactione; aut aliqua antea implicata per penetrationem, postea explicantur, quorum utrumque negas. sensit harum rationum vim Pater Hurtado, et ingenue confessus est difficultatem continere fere inexplicabilem.

Sed addamus 3o, partes raræ ab antecedentibus densis disiungerentur continuatione corrupta, cuius oppositum adversarii docent, et experientia ostendit in palmo ceræ, cuius medietas, seu pars minor rarefit. probatur sequela; quia nulla pars est rarefacta, quæ locum non mutet, priori amisso, et novo comparato; ergo partes rarefactæ abiungerentur a densis. probo consequentiam: quia cum densæ persistant in eodem loco, necesse est, quod partes immediate sequentes separentur a densis, dum rarefiunt, si locum mutant; alias non cum locum mutarent,

deserendo illu, quē anteo possidebant. ostendo, q^a locus immnt^s q^b densus ante varit^s occupabat a p^te immnt^e seq^te; q^o si hac eundē locū immntū adhuc occupat post varit^s, n mutat locū, sd ad summū, ultra antiquū, novū comparat, sicq^s admittis eandē p^tē in duplici loco, qd ne scedat opus ē asserere locū immntū desertū relinqui a p^te immnte seq^te; et c n succedat densa immnte ans, q^a in suo loco persistit immota, vara a densa disiunget, spatio intercepto n occupato.

Ad 4^s demus lineā varā alicuius sficiei positā s^a aliq spatij densā aequalis longitudinis; plura puncta sine dubio hebit linea densa, quā het vara: et nihilominus x^a hanc sent^a pauciora puncta linea varae nario rerent pluribus lineae densae singula singulis, qn aliqd sit, qd pueris correspondeat. nunc sic argtur, impolis ē dicta correspondentia punctorū ad puncta; q^a impolis ē varef^o x^a mū expositū. ans pbo; nā si demus tot angelis ostitutos in punctis lineae densae; quot puncta in ipsa ss; et deinde e punctis densae migrent tot angeli (n plures, nec pauciores) in puncta varae, qd si puncta in linea vara singuli in singula sibi respondentia, certe occupabunt oia puncta vara, et manebunt adhuc in linea densa aliqua puncta angelis occupata, ut manifestū ē, secus plures angeli migrassent ad lineā varā, quā ss puncta in illa; accipiamus mō aliqd punctū lineae densae ex ijs, quae perstant c angelis: l corret illi in vara aliqd punctū occupatū angelo, l n occupatū? 2^s dici n potē, nisi dissolvatur casus: si autē dicat^r 1^s; q^o illud punctū varae corret duobus punctis densae. pbo coq; q^a punctū illud per te corret puncto densae occupato ab angelo; et corret vacuo, a quo migravit angelus, quē in se het. q^o corret duplici puncto.

Argtū idē fieri potē de reliquis punctis densae occupatis ab angelis: nā c oia, et singula puncta lineae varae reant punctis

vacuus in densa existentib, si aliqua correnent occupatis in densa, aliqua correnent duobus, l pluribus punctis. nequit g Deus talis correspond^a, qualem hac doct^a g raref^s inducit. Ex hos auth^s hic insolubili circulorum innodatos nodo, pergunge it ibi.

Ex prefato discursu colliges q si duo illa puncta, quib unum correnet in linea rarefacta, n ss inter se penetrata, in duplici loco erit unum punct. sit g erit in duplici punctis spatij: duplex autem punct spatij absq penetrat^e constituent, duplex locus adaequatus e unius puncti locati: at debere illa puncta nec penetrata, e apertum in sent^a quam impugno.

Eamdem vim hab argum hoc (imo et antecedentia) c^a Scotum Marsil, et eos, qui rarit^s constituebant in quadam qualit; nam cum ij tenent admittere partem eam sub magna quant^e ante maiori l sub magno spatio; nam c rarit^s formalis effs (sive primarius, sive secundarius) sit constituere eam sub maiori dimens^e, quam antea habebat, cum erat densa, sive in maiori quant, sive in qualit^e consistat raritas, restat diff^s fere inintelligibilis, quo pacto easdem prorsus eae partis, nunc sub palmo quant^s, l spatij, deinde sub duplici ee possit absq addit^e, l indebitum, aut partium discontinuat^e.

Verum P. Ruvius duo alia argta addit c^a opinis hanc d extens^e locali, quib sibi vr contrarium probare satis urgenter. 1^s raritas, et densitas separari possunt ab extens^e locali corporis, q in illis n consistit raritas. evidens cons^a. probat ant in mysterio Euchar, ubi quadam p^tes corporis Chri Dni alijs ss densiores, alia alijs rariores; ossa. n. densiora ss carnes, et hac rariores ss humores, cum in neq ossa, neq caro, aut humores habeant praesentiam, l extens^l localem in Euch^a, sit neq ipsum Chri corpus praesentiam hab ibi in ordine ad locum, seu extens^l.

2^s, g^a c aequali extens^e locali, aut praesentia stat unum

corpus esse densum aliud rarum ; quia raritas, vel densitas non consistit in maiori, vel minori extensione locali. quod et Pater Ruus evidenter ostendit data hypothesi, quod sint duo vasa eiusdem vis mensurae quorum unum plenum sit aqua, alterum non plenum, sed habens minus aquae eiusdem prorsus conditionis, quae ab igne calefacta rarefiat, et sic rarefacta vas ipsum non minus quam alia adimpleat. en istae duae aquae eamdem prorsus extensionem localem, et praesentiam habent, ita ut neutra habeat maiorem, quam alia, et tamen una est rara, altera densa ; ergo. Idem argumentum fieret, si eiusdem vasis medietatem aqua occuparet glaciata ; alia medietas aere ; hic non maiorem extensionem localem occuparet, quam illa, cum tamen sit rarus, et illa densa. Multi multum laborant in his argumentis solvendis, et tandem male solvunt, quae non ideo retuli, quia difficilia habeant solutionem, sed ut torqueant quos torquent ; quos autem non torquent, torqueant ea, quae superius ss. —

S.° 6.

Quae adnotari oportet ante resolutionem

1.° oportet adnotare duplicem esse raritatem, duplicem densitatem, et per consequens duplicem rarefactionem, duplicem et condensationem) alteram completam seu corporis rarefacti, aut condensati ; alteram incompletam. completa raritas est quando nulla pars manet in rarefacto non rarefacta ; aut in denso non densata. incompleta, quando non omnes partes rarescunt, neque omnes condensantur ; sed dum alia rarefiunt, alia perseverant condensata. quando priorem raritatem, aut densitatem habet corpus, non potest amplius rarefieri, aut addensari ; potest autem quando posteriorem (ut constabit ex subjiciendis sect. 7.) si autem tot partes sint rarae, quot densae, dicitur erit corpus partim rarum, partim densum, vel secundum quid rarum, et secundum quid densum ; aut denique incomplete rarum, et incomplete densum, quia neutra denominatio praevalet, sed habet aequaliter.

2ᵘ alia corpora dici absolute rara, aut densa in se, alia comparative. corpora priori modo rara, aut densa sunt illa, quae nulla facta comparatione ad alia mererentur absolute comparationem rari, aut densi. posteriori modo rara, aut densa sunt, quae per comparationem ad alia corpora dicuntur talia, ut si aërem cum ferro comparemus, hoc dicemus esse densum, illum rarum; quia intra eundem numerum partium plures comprehendit partes continuales hic aër rarefactus, quam ferrum, atque in hac rari, et densi usurpatione recte dici potest absque rarum, et densum corpus idem facta comparatione ad diversa: quia aër frigidus dicetur absolute rarus respectu ferri, absque densus respectu alterius aëris calidi.

3ᵘ non quaelibet positio sub maiori dimensione quantitatis, aut spatii appellanda esse raritas, etiam si talis dimensio sit maior, quam petit corpus ex se. probo hoc, quia si corpus Corduba rarum, etiam constitueretur Romae, esset sub maiori dimensione, quam si solum relinqueretur Cordubae, siquidem esset sub dupla, et tamen non redderetur magis rarum ex tali positione in duplici loco; imo si palmus cerae condensatae collocaretur in mille locis, aut infinitis, eo pacto, quo est in 1°, nequaquam ex tali multiplicatione locorum, et extensione redderetur cera rarefacta, cum tamen rarefiat per extensionem multo minorem, quam, quae igne supposito comparatur; quod ideo hoc est, ut ego credo, quia ad rarefactionem requiritur maior extensio absque multiplicatione partium, quae ad eandem partem rarefacti corporis tenent. quibus addi potest; quod [illegible] est incapax raritatis, et tamen potest esse sub maiori, et maiori spatio, modo, et quantitate debet quia raritas contingere per maiorem extensionem localem absque eo quod plures illius partes ad eandem corporis partem in pluribus locis constituendae tenent.

4ᵘ Indilia modalia corporis, quae tamen sunt non esse impenetrabilia, neque ingressum impedire corpori penetrari conanti. hoc constat sententia admittit contrativis, quia ideo 1 maxime admittunt, ut penetratione illorum corpora tangantur (commensurative) immediate simul

aliqd: unde c̄ lignu aquis immergit usqꝫ ad medietᵉ, dicunt trativorꝫ patroni invicẽ penetrari sficiẽ ligni, et aquæ, et sficiẽ aëris manu ambientis penetratẽ ee c̄ sficiẽ extima manu trante. hoc ideo asserunt, qᵃ existimant eos mos, quami ss, carere vi impediendi penetratᵉ, quis ea polleant, quami ñ ss: et sit pᵗᵉˢ sficiei trantis, qua tri ñ ss, sd qua qd absolutẽ unitẽ, et ctinuatẽ lineis ñ possit invicẽ penetrari, neqꝫ pᵗᵉˢ lineæ trantis, qua uniunt punctis, qᵃ ea pᵗᵉ, qua absolutæ ss vi quantⁱˢ pollent, suntqꝫ ñ minus impenetrabiles invicẽ, quã duæ pᵗᵉˢ cfundæ quantⁱˢ.

De indivisibilibus modalib, q̄ ctinuativa ss, nihil hi doctores loquunt' trativorꝫ expeditᵉ ctenti. credo idẽ docerent, si rogarent, nisi adimẽ incoventer cccederent, c̄ maiᵒʳẽ mihi beant ctinuativa, quã trativa, ac pinde maiᵉ, et meliorẽ titulẽ penetrabilitatis: qᵒ qᵃ tẽ trativa, quã ctinuativa, quami ss, quantitas ñ ss, neqꝫ pᵗᵉˢ absolutæ, quarẽ dumtaxat cpriẽ ẽ ee impenetrabiles, et subta, in quib ss, reddere ea pᵗᵉ impenetrabilia, asserendẽ ẽ ea oiã indiliã, quami ss, penetrabilia ee in se, neqꝫ aliorẽ corporẽ ingressẽ cbibere.

Sᵉ recte posse penetrari duo extra vi nali, quorum unẽ sit quantitas, aut quantẽ, si alterẽ ñ sit ex se impenetrabile. videmus hoc singulis momentis, qualitᵉ. n. quæ in quantᵉ recipiunt, c̄ illa penetrant, qᵃ ex se ñ ss impenetrabiles, quis quantᵃ quantᵃ sit, et impenetrabilitⁱˢ radix, sc. n. quantitas, aut qm penetratᵉ impedit alterius corporis ex se impenetrabilis, qualis ẽ pars absoluta quantⁱˢ, l subẽ pᵗᵉ absoluta quantⁱˢ affectẽ. neqꝫ ob aliã rõẽ, c̄ maᵃ l, quæ corpus ẽ absꝫ quantẽ, penetrant fra corporea substantiales, nisi qᵃ hæc ex se ñ ss impenetrabiles. neqꝫ qᵒ ad impenetrabᵉ, qd utraqꝫ extra impenetrabilia sint ex se; nã si alterẽ sit penetrabile, utrumqꝫ poterit se se penetrare.

Ex quo, et praecedente supposito infero 6° indilia modalia quant.is posse penetrari c. p.b quant.is, quarum mi ss. vo ex dictis perspicua e; q.a eiusmi indilia, qua mi ss, n. bent impenetrabilit.m, neqs penetrat.m impediunt; g. poterunt penetrari c. partibus, quarum mi ss: pbo coq; q.a ea extra penetrari posst, quorum alterum ex se e penetrabile: sd mi illi penetrabiles ss ex se; g.

Neqs dici pote, qd lt sint ex se penetrales, neqs penetrat.m impediant, impediunt a p.b quant.is, ne c. illis penetrent, n. inquam dici pote, tum q.a hoc reiici pote. g. praesupposito, diceremus iam illis de qualitatib, et friis substalib vel quantitatis, et mae quantae; qd lt qualit.es, et fra ex se n. sint impenetrabiles, impediunt tn a quant.e, ne penetrent: cuius oppm e clarum. g, quantitas so impedit penetrat.m quant.is absoluta, l alterius corporis, qua ex se impenetrabile e, seu penetrationis impedim.m

Sect. 7.

Recens c.a rarit.m, et densit.m discursus, cui Veritas mater e.

Magnum aliqd me fecisse arbitror, si l. invicibil huius difficultatis duritiem emollio, nostrum iaciemus lapillum, qui luteos statuae percutiat pedes, quibus comminutis, armata ruat machina, metallorum duritie in favilla conversa mollitudinem, l. levi dissipanda ventis; g, aperto qua in hac ma cogitavi, nemine, nisi veritate praeeunte, nemine nisi vera ipsa via demonstrante.

Existimo condensari corpora quanta per penetrat.m n. partium, sd indilium, qua mi ss: rarefieri vo per explicat.m eorumde indilium unde raritas ipsa erit extensio, seu explicatio, qua indilia ex-

trahunt a loco p.; rarefactio v.o actio illa, quae explicatio seu extensio dicta producit. e converso densitas erit ipsa complicatio, seu ubi, quo intra locum p. indilia constituunt; addensatio v.o ipsa actio, quae eiusmodi ubi producit. Ex qua intelligentia formaliter accipio eorum doct., qui raritatem in maiori extensione, densitatem in minori collocabant.

Ni fallor, docuit hunc discursum Aris. c. de qualit. Spissum. n. i. densum, ait, dr eo qd partes sibi compinquae sint, rarum v.o, eo qd distent a se invicem] pondero illud ex eo qd partes a se distent; distant autem partes, quando una non est immediata loco alterius, cum autem inter partes proportionales non mediant indilia; constit ex eo esse raras, qd extra locum partium mediant locata indilia, rone quorum a se invicem distant; quae cum condensant, sibi fiunt immediatae; quia per indilium penetrationem, iam non mediat aliqd etiam indile spatii, rone cuius invicem distent quapropter Ex mente Phi raritas consistit ex eo qd extra locum partium constituunt indilia, qd est explicari; densitas v.o ex eo qd constituunt in loco partium, qd est cum illis penetrari; et rone huius penetrationis partes sibi invicem fiunt immediatae.

Hinc est, qd corpus, dum rarum est, maius spatium occupet, quam ipsum idem, dum densum est; nam omnia indilia, quae, dum condensatum erat, non occupabant aliqd spatii distinctum ab spatio partium; dum rarum est, spatium occupant distinctum, et cum tot infinitates infinitatum indilium per rarefactionem extrahant a loco partium, magna spatii pars denuo occupatur ab eodem corpore rarefacto absque ulla additione partium, quae non occupabatur ab ipso condensato; et cum tot etiam infinitates infinitatum per penetrationem constituant intra locum partium, magna spatii pars (qua fuerit magnitudo corporis condensati, deserta relinquit, nulla minima ablata parte.

Sed si raritas de facto contingit per explicationem indilium modalium, et densitas per penetrationem, eo densius erit corpus, quo plura indilia habuerit complicata; et eo rarius, quo plura habuerit explicata. si

autē aliq^do oīa fuerint penetrata, habebit corpus summā densitatē, quā vi nali potest here, et summā raritatē, si oīa habuerit explicata.

Neq^s durū tibi videatur, qd roē indiliū, quæ explicant^r, possit corpus maius spatiū dile occupare; nā ut probavi in physica, indile additū indili per immutā positionē facit maius, qd etiā Toletus docuit. Cū corpus, et in nrā sent^a continuū dile in infinitū quantū, et extensu ex solis indilib^s tanquā ex 1° componentib^s coalescit; quapropter recte potest maius spatiū dile occupari roē infinitorū indiliū, quorū qlibet se solo occupet spatiū dumtaxat indile.

Iuxta hanc doct^a optime potest percipi quo pacto corpus, dū rarefit, moveat localiter ad maius spatiū occupandū, qā p^tes raræ a densis dividant, seu distinguunt; nā cū medietas ceræ rarefit, priore n^l rarefacta, indile continuativū illarū medietatū, si penetratū erat, extrahit, et p^tes rarescentes, dū movent ad novū spatiū, relinquunt puncto continuativo ceræ punctū spatij, a aliqd indile sm inadæquatū sui, et deinde aliæ alias pellunt ad locū sequentē ea proportione, ut posteriores semper relinquant locū indilibus, quæ a loco partiū extrahunt et relinquunt a tergo. unde fit, qd p^tes seq^tes dilatent ad maius spatiū sm aliqd absq^s divis^e a p^b antecedentibus, q^a ab his sol discedunt per indile extractū, seu explicatū.

Vides ig ex his raritatē debere ee speciē ubicationis seu extens^s diversā a densitate etiā eiusdē corporis: siquidē illa se ipsa est constitutio indiliū extra locū partiū; et constitutio p^tiū mutua distantia; densitas v^o se ipsa est constitutio indiliū in loco partiū, et constitutio partiū absq^s dist^a a se per indilia. quare una se ipsa est explicatio, et dilatatio, altera compressio, et complicatio. neq^s dici potest, qd eadē indilia ubicationis, seu extens^is penetrent cū p^b ipsius ubicationis per compressionē, ut penetrant indilia quantitatis cū p^b, q^a ubicat^s diles, aut indiles, quæ semel sunt extra, nunquā possit se penetrare, etiā dīa pota,

ció ob suã immobilitẽ eo pacto, quo dixi 4. phys. atq; ideo illa extensio, quæ raritas est, explicari nequit, quando explicantur partes corporis quanti, sed destrui debet, et alia advenire, quæ raram adderet.

Hoc tibi notandum est propriam raritẽ, et densitatem non reperiri nisi in corporibus continuis; discreta enim corpora non dicuntur proprie condensari, atq; ideo licet plures qualitẽs, ut albedo, dulcedo, et frigiditas in eodem loco sint penetratæ, quia non mutuo sunt inter se continuata, dici non debent condensata: ob eandem rationem non dicerentur condensari rigorose plures quantitẽs, etsi penetratæ essent, sicut nec rarefieri, si alia extra locum alterius educeretur, quidquid sit, an minus rigorose constipari, et condensari dici possent.

Si autem petas, quæ corpora sint raritatis, et densitatis capacia? dixero omnia ea, quæ capacia fuerint dictæ indolis penetrationis, et explicationis, sive substantiæ, sive accidentia sint, angeli vero, et alia entia spiritualia, quæ unionibus extensionis carent, incapacia sunt raritatis, et densitatis, attenta eorum dicta dispositione, imo et punctum corporeum raritate caret, et densitate, quia constitutum ex punctis illam possit habere, sicut et habere potest dilitatem, qua punctum caret.

Hoc omnia ideo excogitata sunt, ut ratio exhibere possit, cur idem prorsus corpus absq; penetratione partium quantitatis inter se, quia vi naturali stringere nequit, et absq; additione, vel ablatione partium, cum rarescit maius spatium occupet; cum condensatur, minus. ratio in hac doctrina est optima, quia concedit partes nunc intricantur mihi, post ab illis extricantur quod debere ita stringere, ut dictum est. probant efficaciter (ultra 1am, et 2am rationem contra qualitẽs institutas sect. 4) argumenta, quæ sect. 5. posita sunt, et quæ consulto omittuntur. Et quidem, quando omnia alia fundamenta deficerent, quæ petuntur a ratione, et reliquarum opinionum impugnatio non sufficeret; hoc unum sufficere debet, quod sic percipi potest res alioqui inintelligibilis.

Ais opinionem hanc esse nuperam: et ideo est maior illa

ab hac calumnia tempus vindicabit, nulla n. adeo
qua n fuerit aliqu iuvenis; n nunquam longaeva aetas recentes
edit partus, quos in delicijs habere solet.

Sect. ult.a

Ad nulla R. q nobis posst opponi.

1. Opponi potest male in nra sentia defendi rari salvari partes ma sub magna dimensione. si n. tot partes ma, et puncta ss, quot partes, et puncta extensis localis, tantaq dimensio ma, quanta extensis aut extensio n erit dicenda magna dimensio, aut ma et erit dicenda magna: nam cur hac parva, et illa magna, si vero aequales ss.

Rx n ideo dici partes ma sub magna dimensione, seu extensione, a plures partes habeat extensio, quam corpus rarefactum, (ut plane supponunt, et probant, qui docent extensionem localem) aut quia extensio localis, qua raritas e, debeat ee maior dimensio, aut expansio ad maiorem locum, quam ma rarefacta, ut ex se notum vr, sed quia facta comparatione inter ma parte rara, et parte sua extensionem hac e maxa, qua habere potest et ipsa ma e minima, qua ee potest sub tanta extensione, absq miraculo. quo res eadem in pluribus constitueret locis. in condensatione e converso dr multum ma sub parva dimensione, quia ma condensata ee potest naliter sub maiori multo extensione, et ideo facta comparatione ad exiguam, quam habet, dum densa e. dr multum ma sub parva dimensione, seu extensione. quam explicationem credo ee legitimam illius definitionis densi, et rari.

Opponi potest 2o. sit vas aqua densa plenum, et undequaq accurate obturatum, si applicet igni, aqua inclusa rarefiet

calore recepto; sd tunc n potê fieri raref° per explicat̃ indiliũ; ẽg° minũ facile ꝑbant; q̃a totũ ocavũ, antequã rarefieret aqua, erat occupatũ; ẽg° explicari n poterit aqua inclusa, cũ n sit locũ, per quẽ aqua dilatet, et expandat dũ egrediunt mĩ e loco partiũ. restat ẽg° fiat rara p solã recept̃ qualitatis, n per explicat̃ indiliũ, et dilatat̃ pł ad maius spatiũ.

Rx, qd tunc aqua rarefieret, sd rupto vasculo, q̃a dũ calore recepto indilia explicant, dilatant pr̃ alia q̃ alia pellunt, cũ ꝑsm̃ beant beant, qua extendant, impellunt p̃teᵉ vasis, et rumpunt viã aperientes, qua possint egredi ad maiũ liberũ spatiũ comparandũ.

Ex qua solut° cstat r° quotidiane experie, qua videmus liquorẽ rarescentẽ, aut densit̃ subeuntẽ vasculũ disrumpere, quo obturato ctinebat; nã si erat plenũ liquori raro, p densit̃ mĩ ctinuatiũ sese recipiunt ad locũ partiũ, et spatiũ, qd antea occupabant, relinquunt desertũ, qd, ne vacuũ det, vas rumpit, ut aër intret occupaturus. e ↄ° v° si vas erat plenũ liquore denso, et accurate clausũ, dũ rarescit, latera vasis pteᵉ impellunt, dũ dilatari conant, et impulsu rumpunt, q̃a sub exiguo illo spatio cohiberi n possst rara.

Opponi potê 3°. Demus cerã opte rarã, hebit iã summã indiliũ explicat̃; et tn̄ potê eiusmĩ cera amplius rarefieri; ẽg° ctinget maior raref° absq̃ maiori explicat̃; ẽg° et raref° ctingere potê absq̃ ulla explicat̃; pt̃ hec ult̃ cõa; q̃a sicut se hẽt magis ad magis, ita simpliciter ad simpliciter. iã qd in dicta hypothesi possit cera magis rarefieri, pr̃, q̃a potê magis calefieri: sd quo magis cera calefit, eo magis rarescit, ut ocularis experiã testat̃; ẽg°.

Rx neg.do minor, n possit eius mi cera amplius rarefieri. ad pbs. concedo posse amplius calefieri, neg. tn, qd semper magis rarefiat, quo magis ma calefit. Ad experientiam dic so. conuincere, qd tunc res magis, ac magis rarefiat, dum magis, ac magis calefit, quo capax maioris, et maioris raritatis, aut nullum adest impedimentum, quo autem summa est raritas n potest amplius rarefieri, quis possit amplius calefieri; sic neque posset amplius densari cera summa iam affecta densitate, quis posset amplius frigefieri. qd si cera vasculo aeneo includeretur, ita ut rumpi n posset, quis calefieret cera, n rarefieret; quoniam ibi inclusa n potest amplius dilatari, et n dilatari amplius n posset, si summa raritate afficeretur, quis posset amplius calefieri, n posset amplius rarefieri.

Opponi posset 4.o Non est a quo possint extrahi dicta indiuisibilia, aut complicari; quia n est raritas per explicationem, et densitas per complicationem. Rx neg.do ans.; ea quae sunt radices rarefactionis, et condensationis, sunt ea extractionis, et penetrationis, quae autem sint radices eiusmodi? in aliquibus corporibus calor solet esse a raritate; in alijs humiditas, in aliquibus est frigiditas, ea densitate pro se loquendo. in alijs siccitas, nisi impedimentum adsit, aut incapacitas. neque, quas est modo ess. eas seu radices percurramus, sic difficultas sit n mihi specialis, sed oibus solis.

Opponi potest 5.o; quia terra manu comprimitur, penetrarent oia stimuatiua, cum n resistant penetrationi; hoc autem videtur falsum, cum videamus compressa ab uno, quantum potest, ab alijs potentiori amplius comprimi et constipari; qd n ita esset, si compressio fieret per penetrationem oium indiuisibilium. Rx aliq.do posse ea compressio, seu constipatione, absque nova penetratione indiuisibilium, quia aliqua corpora sunt poros aeris plenos, compressio aer expungit, et ptes sanguine poris occupatis, eiusmodi corpus ad minorem locum reducit, et constipat magis. aliq.do contingit penetratione etiam aliquorum indiuisibilium -

sed in priori, q̃a n̄ dat vera addensatio, datur vero in posteriori: et quis partes ex se n̄ impediant penetrationem indiliu, haud inde infertur, qd possit quilibet via comprimere; ss. n. aliquando n̄ nullae partes aëris, vel alterius subtilis corporis, quae penetrari n̄ possit, aut expelli, et manus n̄ permittunt interiores partes comprimere et indilia penetrare, donec alius potentior adveniens maiori vi alias particulas aëris ejicit, locusque penetrationi aliorum indilium relinquit, impedimento sublato; sicque eo plura indilia penetrant, quo maior est virtus comprimentis, qdsi aliqua posset esse talis, quae omnes poros atque partes corpusculorum a poris auferat, et indilia via penetret, n̄ poterit illud corpus amplius constipari, comprimi, aut condensari vi naturali, nisi supernaturaliter Deus eius partes penetraret.

Opponi potest 6°. authoritas Aris, et S Thae, nam ille 4. phys. textu 86; lib. 7. eiusdem operis textu 11. et lib. 2. de partibus anim. c. 1. aperte docet raritatem, et densitatem esse qualitates, et inter qualitates species numerat, et collocat. Sanctus Thomas vero 1. de gene. sect. 14. et 3. parte q. 77 a. 2. ad 3um n̄ minus expresse idem scripsit. Sumus ergo ad minus Aristoteli contrarij, et D Thae. Respondemus, qd ne ipsi sibi contrarij sint locis citatis a me sect. 4. huius quaestionis manifestis verbis oppositum stabilientib, debent exponi secundum vulgarem existimationem. rarum n. et spissum, ait Phus. c. de qualitate, putabunt quidem quale qd significare, sed aliena huiusmodi putant esse a divisione.

Petes, an sanguis Christi in eucharistia habeat raritatem, et densitatem. Respondeo negant cum multis, quia eiusmodi constitutio corporis indiliter in spatio dili, raritatem impedit, et densitatem, nisi forte quaestio sit de nomine, dum nomen raritas, et densitas ad sensum improprium conaris detorquere. Ratio esse potest, quia ad densitatem, et raritatem in rigore acceptas videtur requiri, qd partes corporis sint extensae, quis indilia modalia in densitate

penetrata sint, explicata v°, in rarit^e; Vngss. denotant illae particulae parum mae sub magna dimens^e. multum mae sub parva dimens^e, i. extens^e; nulla autem extensio e) in sanguine, aut corpore Chri in eucharistia. ac proinde nulla propria raritas, aut densitas; quare si corpus ad punctum reduceret, n) eet ibi in rigore condensatum, qa multum illud mae n) eet sub dimens^e, c tn debeat ee sub parva. Haec dixero de re q^e hac difficillima, et toto libro complendo: ad alia iam pergamus iocundiora.

175

Interpretatio in Libros Aristotelis De Anima

P.e Didaco Lopez Soc.tis IESV

Authore

Cordubæ in S. Catharinæ Museo Eiusdẽ Societatis

Anno A Partu Virginis

.1629.

Liber 1[us].

De aia in coi.

Præloquium

Acturus, disputaturusq. de aia (quæ huius operis obiectu, ut c. Philopono. Alexandro, Simplicio. Themistio. D. Tho. Caiet. Ægidio, Ferrara, et Magno Alberto verior opinio fert, esto, iuniores aliqui c. Veneto corpus animatu assignent pro obto) Aug. lib. unico de illius quant. c. 33. O utinq, inqt, at cu illo ego, doctissimu aliqu, neq. id tantu, sed etia eloquentiss. et oio sapientiss. perfectumq. hoie de hoc interrogare possemus, quonam ille mo, qd aia in corpore valeret, qd in se ipsa, qd apud Deu, etta dicendo, ac disputando explicaret, nunc autem, c. mihi ad hanc re desit aliud, [tempus, et ingeniu, quoru neutru Aug. defuit] etia hoc mercedis e, qd du qd valeat aia indoctus expedio, qd ipse valeo securus experior —— Ergo dicemus, quantu ingenij exilitas, et temporis ad ea, quæ dicenda restant, summa brevitas, permiserint. neq. n. iam fusi ee poterimus in his, sicut in reliquis, nisi forte ad fine usq. pervenire nolimus, velimus tn. opus, qd incohoamus, imperfectu relinquere.

Quæstio 1.

De divisibilitate animarum

Sectio. 1.

Duplici definitione Aristotelis memorata, quid sit anima, tertia nostra declarat

Duas def. explicat. aiæ nobis reliquit Aris, alteram 1.o hor lib. c. 1. actus 1. substantialis corporis organici pota vitam habentis. alteram 2.o de aia. c. 2. aia est id, quo 1.o vivimus, loco movemur, sentimus, et intelligimus — prior communior est, licet non nunquam usurpari soleat posterior.

Dr actus 1.us substantialis, quia debet esse substantialis forma, cuius proprium est esse actum 1.um substantialem: per quam particulam non differt aia a compositorum non viventium formis. corporis; circa hanc partem inter nonnullos solet esse dissidium, nam Scotus, Ferrara, Capreol. Caietanus, et alij per illam volunt explicari compositum ex materia, et forma corporeitatis, quatenus in pota est ad reliquos vitæ gradus. Dimbus [?] non esse multi sequentes Divum Thom. hic ad 1.m 4.m explicari dicunt mam 1.am: organici; denotat hæc vox non nudè accipiendam esse mam 1.am, sed esse organicam ad functiones vitæ administrandas

requisitis: qua vitam habentis; per has partes exprimit corpus illud organizatum debere de potestate instructum ad vitam, seu animam recipiendam; quis Dimb. c. Themistio, Alexandro, Philopono, et Divo Tha existiment idem significari per illas, atque per partem organicam.

Sunt qui velint 2. defs dumtaxat fuisse traditam per animam vitali; quia ea sola est id, quo 1° vivimus, loco movemur, sentimus, et intelligimus, horum n. effectuum disiunctio, et copulatio praestari nequit a sola vegetativa, aut a sola sensitiva. caeterum Ferrara, et Caiet. citati. Dimb. Tolet. Suar. et Hurt. animam in ea per illam describi existimarunt, quia non sumi sic, ut eximat rursus ad inferiora, sed c ordine ad illa, quasi diceret anima est id, quo 1° vivimus, et id est, quo 1° loco movemur, sentimus, aut intelligimus; nihil n. erit, a quo proveniat aliqua ex illis operationibus, quod non sit anima.

Alij eam explicant per distributionem accommodam, sic anima est id, quo 1° vivunt, quae vitam habent, quo 1° sentiunt, quae habent vitam sensitivam, ad modum, inquiunt, quo dici solet bonum esse illud, quod omnia appetunt. alij denique aliter hanc defem exponunt, nec parum operis laborant, tum in declarandis, tum in varijs Aris, et S. Tha locis componendis, dissolvendisque objectionibus, quae hinc inde iactantur, maxime ex eo quod videatur Phus circulum vitiosum committere in 1a defe, ex dictam explicatione. Videri potest Hurt., qui circulum conatur dissolvere, quibus difficultatibus alia accedit, quod forma cadaveris est actus physicus corporis organici qua vitam habentis, seu habentis potentiam ad vitam, cum tamen non sit anima.

Libenter omnia haec, et alia praetermitto, quia parum existimo necessaria, cum tamen tempus in illis absumendum valde nobis necessarium sit ad pene innumera, quae tractanda restant. Accipe brevem, claram, et genuinam animae defem, qua nec Ari dialecticam, neque ipsius nebulas incurras. Anima est corporis vita substantialis; quae

clarius? qd brevius? in de eius rectitud.e quis poterit dubitare? nihil dabis, qd sit alicuius corporis vita substalis, qd aia n sit, neqs dabis aia, q corporis vita substalis n sit; e ? recta, et exacta nihil plus, minusve definito otinens; neqs n. actus vitales sub hac def.e cadere possit, aut angeli; q.a It hi, et illi vita sint, nihilominus actus vita substalis n ss, quia vita corporis sint; angeli e o vita corporis n ss, quia vita substalis sint.

Qd si Deus alig.do vita nostra a Sanctis Patrib. osuevit appellari, sermo amatorius e cordis affectus exprimens, ut eumde exprimunt, q.do Deus cor suu appellant, et vita aie; unde Aug.us, ut corporis vita aia e, ita aie vita Deus e; c' tn ostet Deus neqs cor ee, neqs vita aie. nnunqua etn eiusmodi verbis q.s significant summa depend.a, qua a Deo hemus, maiore quiac, ut vivamus, qua a vita ipsa, atqs ideo vita nostra appellant, q.a per illu vita hemus, et vita ipsa vira neqs eet, neqs viveret, si Deus illi ee n daret.

Veru obiiciat Galenus. aia n e substa. q absolute e vitiosa tradita def.: ans pbat, q.a aia e temperies, seu quatuor qualitatu moderatio, huiusmi aute temperies accidens e. q.o aia substa n e. ostendit mai.r illud e aia, quo pereunte morit aial; sd pereunte, aut dissoluta qualitatu temperie emorit aial: Lg. In. hoc errore nnulli alij fuere, quos reijcit, et impugnat S. Aug.us lib. unico de immortalit.e aie. c. 10. Nos c' S Doct.e negamus Galeno ans. ad pb.r negamus maiore, cuius pbatio e distinguenda; illud e aia, quo pcaise pereunte, ut nihil aliud pereat, omitto, quoad praesens attinet; quo pereunte aial morit, q.a sl perit illud, qd vita aialis e, nego. pereuntib. quatuor qualitatib. morit al, q.a aia ee nequit naliter sine illis, et ideo, q.do he pereunt,

illa etiam perit, at si solum perirent qualitates, maneret animal vivum, quia adhuc perseveraret vita, seu anima unita corpori.

Sect. 2.

Divisibiles ne, an potius indivisibiles animae sint?

Tibi, et mihi esse debet certum animas omnes divisibiles esse metaphysice, seu in partes metaphysicas dividi posse, cum enim ex genere, et differentia constent tanquam ex partibus metaphysicis, quodlibet potest in eiusmodi partes animas dividere; cum omne compositum sectile sit in partes, quibus constat. Deinde cum formae animae non sint composita physica ex materia, et forma, in partes eiusmodi erunt indivisibiles animae, nequit enim res in eas partes dividi, quibus non constat.

Est aliud genus divisibilitatis, illud nimirum, quo res divisibiles sunt in partes integrantes, seu continuationis: quod genus divisibilitatis habent materia, et quantitas: licet enim non sint divisibiles in partes informationis, et receptionis, sunt tamen composita substantialia, divisibiles sunt in partes continuativas, a quibus constituuntur in ratione continui. Ergo circa hanc ultimam divisibilitatis acceptionem controversia; an scilicet anima sit quid continuum in partes continuativas divisibile, sicut materia, et quantitas, vel potius quid omnino insectile, et indivisibile, sicut est anima rationalis.

Neque de anima rationali praesentem controversiam instituimus, cum certum apud Catholicos sit illam esse indivisibilem: in qua veritate probanda multa sancti Patres dixerunt, praesertim Augustinus libris de immortalitate, et quantitate animae, quis non me lateat iuniores nonnullos in eodem etiam instituto confirmando eadem dixisse: brevis esse volo in certis, ut in dubiis longior fiam, ne mihi contingat, quod aliis contingit, intacta relinquere, quae longa disputatione, et disquisitione egebant, opusque animasticum magna ex parte imperfectum; ergo disputatio solum instituenda de corporeis animabus.

Hae autem sunt in triplici genere; nam aliae sunt viventium non sensibilium, sed vegetabilium, quales sunt arbores plantae, etc.; aliae animalium

sensibilium imperfectorum, qualia sunt lacertae, vermes, mures, et scarabei, et silia; dicunt autem ab Aristotele, et aliis Philosophis animalia imperfecta, quia ex putri materia generari possunt, quamvis possint etiam medio semine generari. anima denique sunt animalium sensibilium perfectorum, qualia sunt equus, leo, agnus, et quaecumque alia, quae medio semine per propagationem generantur, et non ex putrefactione possunt generari: nam quaecumque talia sunt, animalia perfecta sunt, quamvis aliqui ea soleant vocare animalia perfecta, in quorum partibus divisis non manet anima; sed imperfecta ea, in quorum partibus divisis manet anima. cui doctrinae fundamentum suppeditavit Aristoteles.

His praemissis triplex commemoranda est sententia; duplex extrema, altera media, cum illis partim discors. 1a omnes animas ait esse indivisibiles, ita Plato, si Ficino credimus Lib. 1. de Platonis Theologia c. 3. et Ammonio, quos refert Sanctus Nissenus Lib. 2. de anima c. 1. Hugo Senensis relatus a Pomponatio in opere de nutritione c. 10. Simplicius 1. de anima textu 47, et Lib. 2. textu 20. Thienensis ibidem textu 22

Huic extremae opponitur quae omnes animas corporeas adstruit divisibiles, ita Thomas Garvius tractatu 5. q. 49. Durandus in 1. distinctione 8. q. 3. Argentinas q. 2. a. 2. Capreolus in 2. q. 1. ad ultimum contra Gabriel ibidem q. 1a. a unica. Richardus d. 19. a. 2. q. 2. Marsil. q. 11. a. 1. Commentator 8. phys. commento 78. et Lib. 1. de substantia orbis. Toletus 2. de anima q. 5. Hurtado ibidem disputatione 2. sectione 4. Murcia disputatione 1. q. 4. Ruvius tractatu de modo, quo anima informat corpus. Suarez disputatione 15 metaphysicae sectione 10. Pererius Lib. 8. suae Physicae c. 3. dubitatione 2.

Media inter has sententia nobis placet, quae verisimilior, et communior, quamvis videatur hanc contra se Sanctus Augustinus Lib de quantitate [illegible] animae c. 31. et Sanctus Thomas tum 1a parte q. 76. a. 8. tum 2o contra gentes c. 72, quos posses explicare, si velles de indivisibilitate in partes, quae perseverare possint post scissuram, in quo non tam contra nobis susceptae, quam fundamento, quo ad eam suscipiendam nitimur, erunt contrarij: et si in hoc adeo perplexus est Augustinus, ut et illud susciperet, cuius

ejus repugnaret, q prius dixerat, ut ipse fassus e.

Et si objicias verba capitis .30. ppe finem, in quib. vr supponere satis aperte aiam carere longitude, et latitudine, neq. omnino pbari argto facto ab Adeodato, et a se soluto, dic eum ibi loqui de longitude, et latitudine, quae post sectionem remanere possint in partibus scissis; id. n. Adeodatus suo argto de lacertarum caudis palpitantib. conabat suadere: unde vr ea disputat. n. tam pcedere de animarum divisibilitate utcumq., quam de ea, quae esent dilis in ptes, quae sect. facta persisterent secta mam animantes. quibus addidero oppm docuisse tanquam pbabile, ut ostat ex illis verbis capitis .30. lam n. tm pcessimus, ut nisi tibi aliud responderes, qd sm meam cam pbabiliter valet; at nos nequaquam negamus sent. opposita pbabilit. here, sed iam ad nram sent. roborandam pergamus; nam exacta Aug. explicatio plura postulabat, quae hic neq. locum het, neq. tempus.

Sect. 3.

Aias oes corporeas sectiles ee pr.

De plantis, et animalibus imperfectis res e apud Phum indubitata sentit. n. eiusmi aias dilis ee, quis illud discrimen observet inter eas, qd plantarum aiae diu persistant post sect. do illius verba desumpta ex libro de brevit., et longitude vitae. c. ult. assimilant. autem plantae insectis, st dictum e prius; divisae n. vivunt, et duae, et multae fiunt ex una, insecta autem usq. ad ipsum vivere pervenerunt, multo autem n possit tempore, n. n. hent instrumta, neq. facere pote ipsa prius, qd in unoquoq.; qd autem in planta, pote. — et lib. de iuvent., et senect. c. 2. iam docuit, cum dixit aiam plantarum, et quorumdam animalium imperfectorum actu quidem unam ee, potestate v. plures, q dividi possit, et divisione

fieri plures.

Pro plantis clara habemus experia, nemo. n. est, qui non viderit palmites a vite abscissos, et terra opertos frondes emittere virtute aiæ vegetantis, quam post sectionem retinent; rosæ etiam, et flores suæ pulchritudinis apparatum diu servant, si aquis injiciantur, imo crescunt, et folia ante abscissionem plicata, atque rugata explicant et expandunt intensiori aspersa purpura, vel candidiori ditata nive: ergo quia perseverat aia vegetationis, et eorum vis ca.

Sæpe etiam non absimilis experia viget in viventib. imperfectis, nam si vermes, vel lacertæ caudam abscindas, aiam etiam fuisse divisam testatur motus ille a nullo alio causatus, nisi a parte aiæ abscissa, quam secum traxit cauda, aut vermis pars. quod si dixeris motum eiusmodi non ab aia, sed ab spiritibus vitalibus causari, qui inflicto vulnere conantur erumpere, et suo conatu partes abscissas movent; cuius indicium videtur esse, quod motus paulatim languescit, donec vermes, et lacertarum caudæ ab spiritib. deseruntur, et sic quiescunt.

Ab hoc te revocabit errore, quod his hausi oculis (ut me loquitur Aug.us lib. de quant. aiæ c. 31.) pene serius, quam credi potest, sed certe non serius, quam debemus: cum. n. nuper in agro essemus Liguriæ, nostri illi adolescentes, qui tunc mecum erant studiorum suorum gratia animadverterunt humi iacentes in opaco loco reptantem bestiolam multipedem, longam dico quandam vermiculum, hoc tamen, quod dicam, nunquam in eo expertus eram, verso namque stylo, quem forte habebat, unus illorum aial medium percussit, tunc ambæ partes corporis ab illo vulnere in contraria discesserunt tanta pedum celeritate, ac nihilo imbecilliori nixu, quam si duo huiusmodi animantia forent. quo miraculo exterriti, causamque curiosi ad nos alacriter viventia frustra illa detulerunt, neque nos parum commoti ea currere in tabula, quoquo versum poterat, cernebamus,

atq; unus eorum stylo tactus, otorquebat se ad dolorem [illegible], nihil sentiente alio, ac suos alibi motus pervagante. qd plura tentabimus, quaeremus id valeret, atq; vermiculus, imo iq vermiculos in duas partes concidimus, ita oes movebant, ut nisi a nobis illud factum eet, et apparerent vulnera recentia, totidq illos [illegible] tim natos, ac sibi quemq; vixisse crederemus. — Hactenus [illegible].

Hinc sumit paritas ad perfectorum formas, si n. experientia ostat plantarum, et imperfectorum aiu dividuas ee, et ex partibus integrantibus opositas, cur n idq dicemus de perfectis paritate ducti? nam qd abscissa parte viventis perfecti n maneat ibi forma, [illegible] illam nobis n ostendat, minime ovincit formam ee oio simplicem, si qd pars osistere nequeat a reliquis decisa; imo in hoc multi collocant discrimen inter formas perfectas, et imperfectas, qd harum partes osistere queant divisione facta, illarum vero partes nequeant. Adde qd Aris testatur se vidisse arietem capite truncato ambulantem, et Galenus a se visas victimas ambulara extis extractis; unde P. Hurt. dp. 2. de aia. s. 4. § 110 incertum fit, an in bruto perfecto remaneant partes formae in partibus abscissis, saltem ad breve tempus.

Probemus deinde roe. Si aia perfectorum dividua n eet, et oposita, sd oio simplex, tota eet in toto subto [illegible], et externo, totaq; in qualibet illius parte; at hoc repugnat virib nae rei corporeae absolutae, qualis e aia equi, leonis, etta. [illegible] sequela e manifesta; nam si indilis e, et nulla pars subti e, quam n infret, tota erit in qualibet parte, et in toto tota, st aia ralis: minor ostendo, quia hoc privilegium proprium e solius aiae ralis inter formas absolutas substales. et deinde quia minori admissa, plura videntur inferri, quae in Phia hent falsa; nam in primis certum het, qd agens nale alterare nequeat absolute subtm externum, et dile producendo totam qualitatem in toto subto, et totam in qualibet parte; hoc autem in nra sententia corruit: nam si ex se potest producere corpus substale totum in toto subto, et totum in qualibet parte; cur n poterit corpus accidentale? deinde quia n

magis dilis eet aia perfectiorq, quq unicq punctq qualitatis; q posset agens nale ponere hoc in toto subto dili, et extenso, totumq in singulis partib, cuius oppm in Phia certq e, et pote aiq illq corporeq, aut negs hanc poterit, si illud n pote. 3° hanc sent, quq impugno semel admissa, pbar n pote, qd punctq stinuativq n subiectet in utraqs pte, quq in diversis locis sint, et q aliquoa corpus indile recte pote simul te in partibus subiectari, quae in locis diversis sint. qd si dixeris aiq hanc extenq virtualq, n v punctq; statim interrogabo, unde hoc tibi stet? si autq dixeris ex eo, qd aia multo perfectior sit puncto stinuativo; iterq objicio, multo imperfectior e aia corporea rali aia, et nihilominus corporeae scedis virtualq exten aiae ralis; q. et puncto stinuanti eamdq scedere poteris, quq multo imperfectius sit aia corporea, siquidq plus distat huius perfectio a perfecte aia ralis, quq perfectio puncti a perfect aia corporea.

Hanc doct iuniores sprant ex eo qd nihil corporeq sit absqs extene, et dilitate, qd petat 1° pduci, et servari in subto corporeo extenso, et dili influxu secundario influente: sed fra corporea petunt in 1a pduct, et servate pduci in subto extenso, et dili secundario influente, per qd differunt ab aia rali, quae lt snaturaliter pducat in subto extenso, n tn pducit dpendenter ab illo secundario influente; q. sprant, q ia in hac senta tot influxus secundarios traret eadq indilis fra corporea, quot ss pte subti, in quo e, q de poa illarq diq educit: imo in nutritione denuo infrarret novas pte mae, quae sparant; unde l actio antiqua destrueret, l duplex, aut infite sl scurrerent, sibi, aut sibi coexisterent, nisi forte una alteri succederet, priori destructa, q adveniret posterior, nq c infite pte successive acquirant nutrite, do q nova sparat, de illius poa fra antiqua educit in hac senta acte recenti, qd satis inzgruenter dr. addunt 3a Thomistas, qd ia eadq fra migraret de subto in subm saltq partiale

dum per nutrit. in nova substantia partes recipit, imo de totali transiret in totalem, siquidem post longum tempus nutritionis nihil manet substantiae primi generatione comparati. dicendum ergo est novas partes formae corporea in nutritione comparari, et alias in corruptione dimitti.

Sect. 4.

Obiectionib. partis adversæ satisfit.

Obiiciunt 1° Propterea adstruimus imperfectorum animalium animas diles, quia videmus experientia motus localis progressivi insectis vermibus, qui fieri non posset absque anima, at haec ratio petita ab experientia nulla est; ergo nullum est fundamentum ad asserendas animas compositas, et diles. minor probatur, quia maius indicium vitae est humana locutio, quam motus localis progressivus; sed humana locutio contingere potest absque vita, et anima in homine loquente; ergo et motus ille localis, atque ideo insufficiens animae indicium erit praedictus locus. minor probatur, quia ut refert Doctus Noster Acosta in sua naturali hist. Indica Lib. 5. c. 22. quidam Hispanus miles corde extracto dixit. Cavalleros muerto me ha. ubi autem cor extractum est, vita evolavit. Respondeo negando minorem. ad probationem concessa maiori, negatur minor. ad casum vero nonnulli ex modernis vocem illam a daemone fuisse efformatam, ut barbaros illos Indos deciperet, et in errorem adduceret: sed dici posset vocem illam formatam, antequam cor omnino extraheretur, et anima abiret, durassetque aliquali mora (cum non in vox momento dissolvit) unde adstantes facile potuerunt decipi existimantes emissam post cor sublatum, et vitam extinctam, cum tamen fuerit antea formata.

Obiiciunt 2°. Si anima corporea esset dilis, crescente animali per nutrit., crescerent animae; hoc autem esse falsum probatur, quia si ita esset, eo fieret robustius animal, et fortius, quo maius; est enim anima virtus, roburque corporis, et ideo plures partes animae efficerent

vires maiores, cuius oppm evincit experia; nam aial, dum ad mag-
nam molem, et magnitudinem pervenit, vires solet habere languidiores;
saepe etiam, ait S. Aug. lib. de quant. aiae c. 21. vidimus ingentis
corporis viros ab exiguis, brevibusque superari, et in movendis,
et in ferendis ponderibus, et in ipso etiam luctamine: unde in
ipsis luctatorum corporibus palaestritae non molem, ac magnitudinem,
sed nodos quosdam lacertorum, et districtos toros inspiciunt, et hinc
potius argta virium colligunt — ideo quod hoc contingit, quia cum aia
sit indivis, crescente per nutritionem materia, ad maiorem magnitudinem
informandam extendit; suamque virtutem dispergit, attenuatque, et illius
virtus unita (i. brevi spatio cohibita) fortior est se ipsa dispersa

Rx argtum aut vi carere, aut illius auctores deturbare; nam
si ita esset, ut vult, aia animalia eo imbecilliora forent quo magis
excrescerent, cuius oppm evidenter probat experia. nonne taurus maiores
habet vires, quam vitulus? cervus, quam hinnulus? equus, quando magnus est,
quam cum est recenter natus? Rx quod caeteris paribus maiores vires apparere,
et robustius fieri aial, quo magis excrescit: aliquando vero debilius redditur,
et languidius, quia non ss. caetera paria, solent enim spus absumi, organa,
et membra reddi minus apta, dispositionem fieri remissiorem,
humores minus bene temperari, et sexcenta alia adeo solent,
et abesse, quae in ca ss, ne vires (saltem in exercitio) maiores fiant.
et quidem in sbo aia semper eadem est; et tamen in illo nunc maiores
nunc minores reperiuntur vires; quod ad hoc valde conducunt dispositio,
instrumentorum aptitudo, et cohaerentia, ideo dixit S. Aug. loco citato,
ubi late versat huius argti rem. Ego vires non magis in am-
plitudine corporis, aetatisque incrementis, quam in exercitatione quadam,
et confirmatione membrorum esse soleo putare — lege eundem c. 21.

Ret Murcia, cuius solutionem iuniores multi suscipiunt; ea
ps, quae pungit, dolore affici, non reliquas, quae omnes moveant, et
fugiant propter quandam sympathiam, et mutuum consensum, et visto

ab ove lupo, pedes sese in fugã mittunt, c' tñ oculi videant, quæ fugiunt, n' pedes. Adde Stũ Augũ n' obscure docere aiã propter quandã contemperationẽ ibi posse pati, ubi n' ẽ; nã c' loco citato filio suo Adeodato suasisset ibi oculũ pati, ubi n' ẽ, subinfert; Si corpus potest ibi pati aliqd, ubi n' ẽ, propter quandã c' aiã contemperationẽ, qđ oculis in cernendo accidere inventũ ẽ; adeone aiã crassã, et pigrã putamus, per quã ipsi oculi tantũ possit, ut eã lateat corporis passio, si n' ibi iaceat, ubi passio ipsa contingit? si autẽ ignoras, quo pacto per sympathiã, et contemperationẽ moveri possint partes, quæ n' percutiunt, ut fugiant malũ, qđ aliæ patiunt'; l ad illas protegendas accurrant; suppone per totũ viventis corpus dispersũ eẽ tactũ, et ex illo, ubicumq; ẽ, nerviculos quosdã sensorios ad imaginativã tendere, per quos species mittunt' sensitivæ, unde c' aial in hac parte vulneratur, per tactũ sentit dolorẽ pars aiæ existens in illa mẽ parte, et per sensorios nervos continuo mittit ad imaginativã species, quæ illi quasi nunciat periculũ partis læsæ, qđ ne incurrat', appetitui sensitivo proponit, qui statim fugã imperat, l motũ in his partibus, ut aliis succurrant. Obiunt 4°. Aiã, ut ex Phõ constat, ẽ actus physicus corporis organici, ergo ẽ indivisibilis. probo conseq; quia si eet divisibilis, n' eet actus corporis physici organici: qđ ita ostendo, quia n' qlibet pars informaret corpus physicũ organicũ, c' tñ quælibet pars aiã sit. Rx neg conseq, et probationis assumptũ, cuius probatio nihil urget, nã ea rõe pars quælibet informaret corpus organicũ, quæ aiã ẽ; unde tota aiã totũ corpus organicũ; pars aiã, seu aiã partialis partis corporis organici, seu partiale corpus organicũ. observabis tñ hoc argũ vim nullã here adversus nrã definitionẽ.

Obit 5° etsi secto vivente partes vivant, n' convincit aiã eẽ divisibilẽ, cũ possit contingere, qđ per sectionẽ destruatur aiã indivis,

quæ totũ subj. informabat, et succedant duæ, quarum qualibet sit
indiliy, et suã partem sectã informet; qd firmius reddit ex eo, qd
n repugnet aiã superia indilem. Rx eã solut. absq. functo ee
quonia ex legẽ ordinaria abscedente fra viventis, immunte
succedit cadaverica, n alia viveny. Unde impugnanda
e solutio ijs roibus, quib. eos impugnavi 1° phys. qui unicã
aiæ ralis cũ corpore partib. carere dicebant. Ad hoc omitti-
mus id, et negamus de facto ita ee, e. n. roã illegitima
a poli ad factũ, plura poia st, quæ n ss actu, ut 1.
ni ipse fateris. semper experĩ in opsũ, quæ pbat n ee
indiles, quis possent dia poa tales ee.

Replicas opponendo Arem, qui lib. 1 de iuventute, et senect.
c. 1. postquã dixit partes aïaliũ imperfectorũ post sect. vivere,
q. fra eorũ erat poa multiplex, subiunxit, optima autẽ
ostituta aialia hoc n patiunt, propterea qd na, unicã e max.
una; ergo q. sentit ee perfecti aialis aiã indilem. Rx Arem
vocasse frã perfectorũ max. unã, q. illius partes ossistere ne-
queunt unitate destructa per divisionẽ, sicut possit partes imperfectorũ.
et iure dr max. unitas partiũ ea, a qua hæ ita depen-
dent, ut sine illa ee n possint in na rerũ.

Instas saltẽ hoc negari n posse, qui a aiæ corporea cre-
scerent per iuxtaposit. sicut ignis, qd e ẽ rõe accrementi vi-
ventiũ. pr q. ideo ignis dr crescere, et augeri per iuxtaposit.,
q. post partem ponit. pars; sed etiã post partem aiæ poneret pars,
dũ augescit; ergo. Rx nego intentũ; ad prob. nego mai., aliã
etiã si crresceret per xposit. sicut so crescit ma, et unio, am-
bæq. per partes positas positas post partem; neq. n. pars mæ po-
nit intra partem, aut in partem; neq. pars unionis intra partem,
aut in subiũ alterius partis. dices, q. ea crescere per xposit.,
quæ n intra se cibũ, aut pabulũ sumunt, atq. distribuunt,

sd xa se posit; 9vertunt, et mutant in se.

Quæst. 2

An partes fræ corporeæ homogeneæ sint, l. potius heterogeneæ?

Sect. 1. Explicata quæstione sententiæ referunt.

Certo certius ē diversas ee disposit.es in diversis viventiū organis, temperamt. n. capitis diversissimū ē a temperamto cordis, et dispositio, aut temperamt. carnis a temperamto ossis, aures eti diversū temperamt. hent a disposit.e oculorū: itē in plantis, et arboribus folia truncū, flores, fructus, cortice, et nucleū diversissima temperamta, et disposit.es dissimiles occupant.

Ex hoc certo, et apud oēs indubitata docta alia orit' satis dubia, et valde 9versa, an diverse he disposit.es diversas spe, aut maliter, ptes fræ heant, quibus subserviant tanquā dētitū temperamti, et 9nalia instrumta: ita ut temperamto cerebri diversa pars in spē, aut perfectē maiō reat ab illa, quæ ret temperamto cordis, et quadamū organa viventiū n sili; sd valdi dissili temperamto gaudent, ita gaudeant dissili pte fræ; l n̄, sd ptes fræ oēs siles sint specifice, et maliter in oib' viventiū organis, quis disposit.es, et temperta. diversissē sint?

1a opinio ptes aiæ docet ee substaliter heterogeneas, et diversorū; ita ut pars aiæ, quæ in capite ē postulet diversū temper. r.

tanquam quod sibi debitum, et cordis pars diversum aliud a temperamento capitis neque esse possit sub temperamento cerebri pars animae, quae in corde est, nec sub temperamento cordis, quae in capite est. Scotus 7. metaphysicae q. 20. Paulus Venet. 2. de anima tt. 3. c. 5. n. 1. Pererius lib. 8. suae Philosophiae c. 4. q. 3. Suar. disp. 15 metaphysicae sectione 8. n.º 31. Niphus 1 de generatione t. 26. Joannes Andreas 7. metaphysicae q. 17. et lib. 1. de anima c. 2. n. 19. Hurt.º disp. 2. de anima sectione 3. Ruv. tt. de modo, quo anima informat corpus. q. 7. n.º 198 Murcia, et alij: quamvis inter hos Doctores aliqua sit opinandi diversitas; nam eorum aliqui diversitatem materialem dumtaxat agnoscunt; alij vero specificam: sed etiam inter hos ultimos sua etiam diversitas reperitur; quoniam alij specificam illam diversitatem esse completam; alij vero dumtaxat incompletam.

2.a opinio omnem hanc diversitatem substantialem respuit; ait enim omnes partes animae inter se esse similes, et perfecte aequales; neque partem hanc, quae in capite est, postulare ex se temperamentum illius capitis, aut quod vis aliud detrahere, nulla facta supplemento, sed indifferentem esse ex se ad illud, et aliud quodlibet temperamentum corporis: et similiter partem animae, quae in corde est, non postulare ex se in corde existere, aut sub illius temperamento collocari, sed per accidens illi contingere, quod ibi, et sub illa dispositione sit, cum potuerit esse in pede, aut capite, quantum de se erat, nisi aliunde detraheret. Quare si anima integra animalis a corpore separaretur, et illius partes inspicerentur secundum id, quod habent ex se, nulla erit, quae potius hanc partem corporis, quam illam petat informare, sub hac potius, quam sub illa dispositione esse. ad modum, quo diximus de gradibus intensionis, quod ex se neque petant esse 1.os, neque 2.os, sed ex accidente habere, quod tales sint.

Huius opinionis sunt Gabr. in canone lect. 42. Greg. in 2. d. 16. q. 2. n. 3. Capreol. ibid. d. 15. q. 1. a. 3. Dur. in 4. d. 42. q. 2. Vañez 1. de generatione c. 4. q. 8. a. 4. Fonseca 7. metaphysicae c. 6. q. unica s. 2. Jamb. 1. de generatione q. 22. a. 2. Tolet. 2. de anima q. 5. n. 4. Soncin. 6. metaphysicae q. 20. Caiet. et alij Iuniores docti.

A qua ex his sententijs stet S. Thō, n̄ viō exploratū ē; unaquaq̄ illū sibi vendicat fundam.to sufficienti. sd eg. credidero n̄ ee ōtrariū ult.e; nā et. 1. p. q. 76. a. 5. ad 3. ait. p.tes aīalis, ut oculus, manus, caro n̄ ss diversarū specierū, s. diversarū dispositionū — ecce diversit. revocat n̄ ad aīā, sd ad disposit. Cd. i lib. 4. sentent. d. 49. q. 4. a. 5. dixit et si caput, et alia membra sint p.tes individui unius spēi, n̄ tn̄ si unumqdq̄, si perfecte ōsideret, c. ē eiusdē spēi, manus n̄. ēet aliq ssq p.tis a capite — exponi potē n̄ de diversit. roē fōrē, sd roē unionis, ut multi volunt; ł si mavis, c. ali. dic illū fuisse locutū de diversit. membrorū n̄ s.m subst.a, sd s.m dispositionē; ne S.tus Doctor sibi ōtrarius sit.

Sect. 2.

Secundam sent. mihi eligo, et probo.

Semper arbitratus sū veritati pximiorē eorū doct., qui p.tes aīæ admittunt eiusdē roīs, et homogeneas; ductus 1.o roē generali, q. ubi n̄ urgent argta, perfect.s in rebus n̄ ss multiplicandæ; in præsenti autē mā n̄ urgere ōstabit s.equenti, c. argtis adhibeamus solut.; quapp.ter unā perfect. n̄ multiplicē aīæ ōcedo.

2.o Q.a eadē indiblis aīa valis totū organorū apparatū, e se ipsa movet, et gubernat, functiones oēs præstat, et p diversit.e temperamentorū diversas exequit. operat.; q. ex diversit.e illa organorū, et temperam.ti, aut functionis n̄ arguit in vivente diversitas maliis aīæ. pbo coq., ā si argueret, max.e q.a absq̄ illa præstari n̄ possent ea, q̄ numeravi: sd possūt; ut ōstat in hoc; ł g. frustra ł q adstruemus tuā heterogeneit.

Aīs aīa valis ee viō indilis; quare mirū n̄ ē, si ea hetero-

geneit careat; at corporea aia p[tes] bent atq ideo in illis arguenda e malis, aut specifica diversitas, n in aia vali. q[ua]na si aia valis indilis e nec p[tes] bere poste, et nihilominus ea via gitat; q videns inditiu e ad eu diversit operat nequaquam posthuari partiu diversit male neqs hanc ex illis argui: alias hac via recta eet: dant in vivente ea via organa, temperam[ta], et operat[es]; q dant p[tes] aia diversa rois p diversit temperam[torum] c'tn ostet nullu ee; secus c'anti posset siungi oppy eventis. q aliunde arguenda e diversitas malis in partib aia corporea, n ex illa diversit[e] temperam[tor] etc.

Ad 2° aia quide ee indile, et partiu heterogeneit[e] carere hare tn unionu heterogeneu, per cuius unu p[tes] detre ad has operat[es] in hac p[te] subti, per aliu ad illas in alia p[te] subti. unde e, qd ut ves illa dispositiones aia vali sint debitae, n tn ves ss illi debitae in qualibet p[te] subti, sd hae in hac, ubi het ista p[tes] unionis; illa in illa, ubi het illu p[tes] unionis a 1a diversu: certe ide dici posset de aia corporea: illius p[tes] ee oio siles, et perfectionis aequalis; atqs ideo qualibet p[tes] ee poste quantu de se e, sub qualibet dispositione, et organo, detrari tn per p[tes] unionis heterogeneas, ad hoc ut pars, quae habuerit tale p[tes] unionis, sit sub temperam[to] capitis, q habuerit tale, sit sub temperam[to] pedis, et sic de alijs, ut aia valis ex se indifferens, ab unione heterogenea detrat, ut ais.

3° Eade pa corporea substais c'diversis dispositionib et instrum[tis] exercere pote operat[es] n minus diversas, quae ee ss, quae in aialiu organis reperiunt, et membris. q° p[tes] corporea aia eiusde perfectionis, et virtutis exercere poterunt eas operat[es] membroru diversis adiutae a diversis dispositionibus, neqs ex div sit earu operat[es] recte poterit colligi diversitas perfect[is] in prio substali, sd sufficiet diversitas in oppris accali. ans ostendit in Sole, qui ubi invenit dispositiones

plantarũ, cũ illis plantã producit; aurũ cũ dispositus ad aurũ, et per varietatẽ dispositionis rerũ sublunariũ, varios effectus sublunares producit: cũ autẽ effectus sublunares, planta, aurũ, animalia, etc. nõ minus differant inter se, quã eæ operationes, quæ in animalis organis fiunt; obtinetur intentũ: poterit hæc pars animæ cũ hoc instrumento, et dispositione hanc operationẽ exercere; et alia pars animæ eiusdẽ virtutis, et perfectionis alia diversissimã in alia parte subiecti, quia ibi habet diversũ instrumentũ diversã dispositionẽ.

Respondent Solem quidẽ eã effectuũ, et operationũ varietatẽ prestare ubi diversas invenit dispositiones, quia est causa universalis: at anima nõ est causa universalis, atque ideo nequit eadẽ animæ perfectio varietatẽ illã operationũ prestare in diversis membris, nisi per diversas perfectiones reat. discrimen nõ solvit argumentũ; quia si potest eadẽ causa esse universalis rerũ omniũ sublunariũ specie, et genere differentiũ; ergo nõ arguit diversitas perfectionis in causa efficiente ex diversitate specifica, aut generali operationũ; quare anima cũ Limitatione poterit esse universale principiũ operationũ, quæ exercentur in vivente. Et mihi quidẽ videris principiũ petere, cũ negas ideo animã nõ posse omnes illas membrorũ operationes prestare, quibus possit Sol, quia nõ est causa universalis; hoc Litigamus, et vocamus in controversiã, an eadẽ perfectio animæ sit universale principiũ omniũ operationũ, quæ in viventis membris exercentur: tu nõ, sed una perfectio animæ, sit huius operationis principiũ; et alia diversa perfectio diversa principiũ alterius operationis diversæ. ego affirmo, tu negas.

Respondent ulterius ex diversitate specifica operationũ nõ recte colligi diversitatẽ perfectionũ in causa extrinseca; colligi tamen recte in causa corporea intrinseca, seu informante subiectũ, in quo exercentur tales operationes; quia autẽ sol nõ informet substantias, in quibus diversas illas operationes exercet; anima vero corporea informet membra, et organa diversissimarũ operationũ officinas, recte in anima colligi perfectionis diversitas ex diversitate operationũ. hoc discrimen putant apertũ, et talẽ, ut minime possit redargui.

Ceterum evincet oppositum hoc 4ª ratio. Eadem pars formæ cum eadem perfectione unionis in eadem p. subiecto exercet diversas operationes specie adiuta diversis dumtaxat accidentibus; ergo sola diversitas accidentium absque diversitate perfectionis in anima, aut unione substantiali sufficiens est ad diversas in specie operationes prestandas. antecedens ostendo; quia eadem pars animæ cum eadem potentia visiva nunc producit visionem albedinis adiuta ab hac specie impressa; deinde visionem nigredinis adiuta ab alia specie impressa, quæ visiones distinguuntur specie; ergo eadem pars animæ absque diversitate perfectionis in se, vel in unione, aut subiecto potest cum diversis accidentibus diversas in specie operationes exercere; quo fit discrimen assignatum in solutione precedente nullum esse; neque ex diversitate operationum in membris exercita colligi diversitatem [illegible] in partibus formæ, aut unionis.

Est, quia contingere potest, quod pars animæ virtutem habeat ad producendum actus visionis, et et nihilominus illos non producat in subiecto, ubi est defectu temperamenti, aut accidentis requisiti ad subiectum disponendum; ergo non recte colligitur illa pars animæ, quæ in corde est, diversam perfectionem habere ab illa, quam habet, quæ in oculo est. quia quæ est in corde non producit actus visionis sicut producit quæ in oculo est (idem dixero de reliquis operationibus) probo consequentiam, quia forte ideo non producit quia non habet ibi temperamentum requisitum ad tales actus, quos producere debeat. Quare [illegible] probanda erit impotentia, non ex eo, quod non producat. antecedens ostenditur quia amissa disparuit oculi, et debito temperamento, iam non videt, neque exercere potest absque dicto temperamento actus visionis, quin adhuc ibi maneat pars animæ, ut ostendet dolor si pungat.

Quod si dixeris amissam fuisse potentiam visivam amisso temperamento, adhuc habet argumentum vim, quia ea potentia visiva accidens erat, et nihilominus defectu illius non exercet anima operationes videndi, quas antea exercebat; ergo defectu solius accidentis contingere potest, quod non det operationes, quin adsit perfectio substantialis in anima requisita unde ad summum concl-

dere; tua solut in reliquis p.tis organicis aialis deficere pot.a accialy, n v.o deficere perf.e substale; aie ad actu; visionis exerc.q. (na; ide; e de reliquis) requisita.

Adde stante ead; p.te aie in organo visus, ead; pot.a acciali vitali (si hanc distinguis realiter ab aia) eadi; p.te unionis, n exercet visio, si lux ab obto absit, l sp.es impressa, q.a lux e qd requisitu, et sp.es p.ncipiu; acciale; l.g. ptingere pot, qd operatio n det defu solius requisiti, aut principij accialis, quis adsit perfectio substalis debita in pra, et aia; l.g., coa hec illegitima e. hec pars in oculo existens exercet vision.e, n v.o pars in aure existens; l.g. pars in aure existens diversa perf.e substali e a p.te existente in oculo. pt nra coa, q.a arguit a negat.e actu; ad negat.e poe, qd n licet; et c.o possit ptingere cessatio ab operat.e visionis per defe; dispositionis dumtaxat, p.gruentius recurreres ad hunc, et ad variet.e accium, qua; ad diversitate; substale, qua; nec videmus, nec pbat illa dispositionu; diversitas. Unde qd n pducat visione pars in aure existens, pducat v.o auditione, ideo e, q.a n het ibi temperam.t debitu;, et requisita ad visione, sd ad auditione; atq; ideo hanc, n illa; pducit, quis utramq; possit.

C.a eos, qui p.tes aie admittunt distinctas in spe, hoc speciale arg.tu possumus efformare. si ita eet, n ptinuarent inter se, q.a res distinctae spei ptinuat.e respuunt; hoc aute; et falsu; e, et rei absurda priu;; na; in quolibet aiali tot aialia eent n.o, et spe, quot ss organa. pr. q.a tot eent aie, siquide; n ptinuarent invice;: sd tot ss p.posita, et talia, quot, et quales aie ss in subto; l.g. Pfr, q.a ex hac sent.a infert, qd si a leone auferrent oculi, l aliud membru abscinderet, maneret leo distinctu in spe ab illo, qui antea erat. pt q.a leo an.e hebat p.te aie spe distincta a reliquis, qua; n het, oculis iq extractis, l membro abscisso.

Sect. 3.

Solutione obiectorum amplius roborat partiu aequalitas substalis

Obit. 1°. illa distinguunt spe, l saltē naliter, quae postulant disposit^es spe diversas; sd p^tes aiae corporeae petunt disposit^es spe diversas; Eg distinguunt spe, l saltē naliter. minor ostendit, q^a pars qrae, qua e in cerebro, postulat summa humidit^e, pars, quae in corde summum calorē, et sic de alijs; sd summa humiditas, et summus calor distinguunt spe; Eg p^tes aiae corporeae postulant disposit^es spe distinctas. Pd sic urget: pars illa aiae, quae e in corde, oservari n potē sub temperam^to cerebri: Eg petit pars illa detratū illud temperam^tū cordis, et aiae cerebri humidū temperam^tū cerebri, qm. ee possit sub calido temperam^to cordis; Eg. ss. diversae per^se p^tes illae. tenet cōa: q^a si eiusde eent, neqß una peteret detrate temperamentum hoc, neqß alia aliud, sd quaelibet sub quolibet ee, et oservari posset aeque bene, et ad oia singulae p^tes eent indifferentes.

Fere in hunc mu argtat Hurt^o, et e pene oiu iunioru pcipuū fundū. Ad illud reo neg^do min^e ita intellectā, qd p^tes divisivae petant ex se absolute detratā illā disposit^e, seu temperam^e, qd re ipsa hent: potē. n. qualibet quantū de se e, sub alterius p^tis temperam^to ee pars oculi sub temperam^to cordis, pedis, etc^a. [illegible] megamus, qd illa pars cerebri petat absle, ut sit sub disposit^e cerebri, potuit ee sub dispo^e cordis, si alia pars ~~ett~~ sub aiae p cerebri.

[illegible] ostar ad urgentia, [illegible] e; qd illa pars aiae, q in corde e, nequeat oservari sub temperam^to cerebri: potuit. n. in q^a generat^e res aliter evenire, et pars, q sub cerebro e, ee sub corde, et q sub corde ostitui sub cerebro.

Ob. 2ᵃ. Fra corporea petit sia illa temperamᵗᵃ diversa, q̃ ss partibus, quas vocamus principes: sd n̄ petit sia sm̄ singulas pᵗᵉˢ ; ḡ sm̄ singulas petit singula: sm̄ pᵗᵉ existentem in cerebro temperamᵗᵘ cerebri; sm̄ pᵗᵉ existentem in corde temperamᵗᵘ cordis. maior pᵗ, q quolibet ex illis temperamᵗᵒ corrupto tota fra corrumpit, et aial morit. minorem ostendo, nā aliter singulis partibus sia temperamᵗᵃ deberent, c nā n̄ petat, qd sibi debitum n̄ e, et iniuria inferret cuilibet pᵗⁱ, si. l. unum denegaret: ia si singulae pᵗᵉˢ singula temperamᵗᵃ detrate postulant, et alia respuunt, beant inter se diversae perfectᵉ substalem necesse e, rōe cuius diversis temperamᵗᶦˢ alligent.

Rx scedendo maiᵉ, et disting ͩᵒ minᵉ: sd n̄ petit illa sia sm̄ singulas pᵗᵉˢ, divisive, et facta suppᵉ, nego minᵉ. collective, absolute, et nulla facta suppᵉ, scedo minᵉ. Distᵉ explicata argᵗᵘ perimit. si accipiamus .g.e. aiam cerebri, illa n̄ postulat absolute ee sl sub dispositᵉ cerebri, cordis, auris, pedis. ettᵃ neque etiam petit absolute, et detrate ee sub temperamᵗᵒ cerebri, sub quo eᵃ; q absolute ad sia temperamᵗᵃ divisive indifferens e: at petit sia divisive ex suppᵉ, qᵃ ex suppᵉ qd alia pᵗᵉˢ aiae sint sub temperamᵗᶦˢ alijs, et so remaneat cerebri temperamᵗᵘ absqᵉ pᵗᵉ aiae, petit illud: etiam petit detrate bere temperamᵗᵘ cordis ex suppᵉ, qd alia sint ia c aia, et illud so absqᵉ illa restet: denique detrate petit temperamᵗᵘ oculi ex suppᵉ, qd illud so sine aia sit. idem de qualibet alia pᵗᵉ aiae; nā pars, quae e in corde, petit illud temperamᵗᵘ ex suppᵉ, qd sia alia c aia sint n̄ absolute, et absqᵉ suppᵉ.

Infers; ḡ toti aiae n̄ debent absolute sia illa organa, et temperamᵗᵃ, neque hac petunt absolute ab aia. ḡbas cōq, q illud n̄ petit absolute ab aia, qd n̄ petit ab illa illius pᵗᵉ, et n̄ qd indifferens e sm̄ singulas pᵗᵉˢ: sd illa temperamᵗᵃ n̄ petunt

sm aliquę p^tes ad aia, imo singula p^tes indifferentes ss ad oia; ergo.
et quidę hoc Patri Hurt^o impole, et repugnans, nis, q^d aia petat
a parte oia illa organa, et temperam^ta, et q^d singula p^tes aia ad
illa indifferentes sint, si .n. aia nihil aliud e, quą eius suae p^tes,
aut hae a parte postulabunt organa distincta, et temperam^ta, aut
aia erit indifferens, et suae p^tes.

Ad neg. cons. ad prob. neg. maior. demus .n. infinitum laterę
occupans oe spatiū pole, tale infinitum postularet occupare oe
spatiū pole, hoc, illud, et illud, ett^a: at n̄ peteret potius occupa-
re hoc spatiū per hoc laterę, quą per aliud; neqz aliquis later
illius infiniti a parte postularet hoc spatiū occupare, sed quilibet
divisive eet absolute indifferens ad hoc, et illud, et aliud spa-
tiū occupandū divisive; et tn tota laterū collectio a parte peteret
occupare oe spatiū hoc, et illud, et illud ett^a. bene ergo stat aliqd
postulari a toto, ad q^d ss absolute indifferentes p^tes singulae;
neqz impossibile ss toti plura, quae ss impossibilia singulis p^b divisive,
ut pluribus exemplis demonstrari posset.

Itaqz ideo p^s singulis petunt dicta temperam^ta ex suppe,
q^d ab aliis p^s n̄ possideant, q^a tota forma illa petit, et e everso;
alias si forma ipsa n̄ illa peteret absolute, neqz p^tes singulae
illa peterent ex supp^e, neqz si hae ex supp^e n̄ peterent, aia
peteret absolute: idcirco cū audis absolute peti illa organa, et dispos,
ita cape, ut aliunde supponat^r mutua temperamentorū tend^a,
et opp^o, ut alibi me observasse memini.

Obies 3° Si p^tes aia eent homogeneae, et eent homogeneae
p^tes unionis, hinc autę infert quilibet p^s hois ee hoę, et qua-
libet pars aquae e aqua, propterea q^d pars aquae eiusdę rōis
et perfectionis substalis e cū tota aqua; ergo si in quaqlibet p^te
hois dare forma, unio, et ma eiusdę rōis c^a toto hoe, qlibet pars
erit ho; et idę dicendū de Leone, equo, et reliquis aialibus,

nimirum, qd pars Leonis sit Leo, pars equi equus, etc; nam sequela pro, qa cur potius ptrô, qua unionis homogeneitas, ut dici solet, admittenda e? maxe qa si extrema cuiuscumqe qnis unionis similia ss, oes item unionis qtes siles erunt inter se, cum diversitatem debuerent accipere ab extremis.

Rx dando, seu omittendo, qd infert, ut vim expendamus argti; in quo vereor, ne contendamus de voce; si n. noe hois so intelligas, qd infratum e aia rali, sive pars sit, sive totum; sive varietate organorum instructum, sive n; recte infers, sd nullum absurdum colliges ã meã sentª; nam qualibet pars hois vivit vita rali, seu aia; si autem noe hois intelligas id, qd infrat aia rali n utcumqe, sd ita ut sit qdam totum cpletum multiplici organorum gnê variatum; malè infers: et quidem noe hois vulgari, et coi usu n so venit pars, aut unum membrum, sd totus integer ho cum organorum apparatu. idem e d. noe aial, sd n e idem de noib ignis aqua, etc, qa in cpositis substaliter, et accialiter homogeneis nomen totius accommodat qti, n vo in cpositis heterogeneis, qualia ss aialia, etsi totum totum substale eet aequaliter perfis. quare ita? qa sic voluere priores; ad quos si n recurras, haud facile te expedies ab hoc argto, qd in tua eq sentª cficio: brachium hois e vivens sensibile; ergo e aial; n irrale, seu brutum; ergo rale, et ho; so erit discrimen inter me, et te; qa tu teneberis dicere ee hoc gnê, aut realiter distinctum a toto, ego vo ee eiusdem rois, qd levius absurdum e. Dmqe qtes ideo n dici hoc, aut aial absolute, qa ea noa so ss imposit ad totum significanm, mo qtes illius substales sint homogeneae mo heterogeneae, n vo qa pars e diversae rois substalis c toto

Obiex. 4 Si Deus oes qtes aialis verteret in carnem, neqe iniuriam, neqe violentiam ullam aiae inferret, qd e manifeste falsum, qa aia c exsa sit prium diversissimarum opatum vitalium, ad quas varia

instrumta, organa, et disposit.es requirunt, ea illi oia debita ss, et
s uno negato, creditore invito ffurtu committit, et iniustitia sequi.
Probat Hurt.o, q.a c.o nulla pars aialis petat potius disposit.e carnis
quã ossis, indifferensq.ß sit ad quamlibet, pars qualibet violenta
erit disposit.e carnis; atqß ideo si oib conferrent.r carnea disposit.s,
p.tes oes aia violenta eent, et nihilominus iq p.tes oes substalis aia-
lis caro eent.

R.e neg.do sequela. ad pb.ß constat ex dictis; Et nulla pars petat
absolute disposit.ß ossea, petit tn ex supp.e, atqß ideo ex hypothesi
qd dispositio carnis sit cu aia, et n dispositio ossis, iniuria
infert reliquis p.b aia, si oibus et det dispositio carnis; quare
oes eent violentae sub ea disposit.e, donec temperamta, et organa
debita distribuerent.r; quis n petant huic p.ti potius hoc, quã illud
conferat.r

Sect. 4

Duo alia argta dissolvunt.

1.m Pars aiae existens in corde, si aliquale immutat.ß patiat.r in
disposit.e, se reducit ad temperamt.ß debitu, et congruu cordis, n
ad temper.ß oculi; et pars existens in cerebro se reducit ad tem-
peramt.ß cerebri, n ad temper.ß oculi; et neqß pars existens in
oculo ad temper.ß cordis; E.q pars existens in corde n e productiva
tiva temper.ti oculi, neqß existens in cerebro oculi temper.ti
productiva e; et neqß existens in oculo productiva temper.ti cordis;
aliàs n eet maior rõ, quare ad pristinu temper.ß pars cordis
se reduceret, quã novu alterius organi produceret, c.o aute videa-
mus antiquu temperamt.ß recuperare, n novu, et diversu pro-
ducere, signu e ad pariu tm, et n ad aliud rõ hêre. hinc
aute plane colligit.r diversitas, ad minus malis, in p.b ffrõ,
c.o nequeant ee oio eiusde perfectionis illa, quoru unu pote pro-

ducere oportet, quos in specie nequit aliud: et quidem ad nihil aliud reduci potest tam diuturna persistentia temperamenti oculi in oculo, et cordis in corde, nisi ad partem animae, quae in oculo est, et illud temperamentum determinatum postulat, et ad partem, quae in corde est.

2um argumentum. Partes dissimilares viventis invicem agunt, ut docet Arist. lib. 2. de partibus animalium c. 7. Valles lib. 4. controv. medicarum c. ult. Garvius in summa lib. 2. tit. 4. q. 33. Veramatus lib. 1. de temperamentis c. 20. D. Thom. lib. 1. de gen. c. 4. q. 22. a. 3. quos sequuntur communiter sententiae: hoc autem nequit cum aequalitate perfectionis in partibus substantialibus. Ergo minor probatur, quia influentia saepe una pars aliam deturbat a naturali statu; imo et medio tollit extincto debito temperamento: ast nulla pars in sibi similem agit, ut illam destruat; neque sic molitur exitium similis, secus sui ipsius interitum quaereret, et intenderet. Ergo ideo pars in partem agit mittendo qualitates contrarias, et quantum de se est conatur a temperamento et statu naturali deijcere, quia diversae rationis sunt, et non substantialiter similes.

Potest utrumque in adversariis retorqueri, 1º in homine; 2º in reliquis viventibus; nam cum in homine non detur nisi unica indivisa anima in omnibus organis, quaeri potest ab adversarijs, cur haec anima non se reducat ad temperamentum cordis in oculo, sed ad pristinum proprium oculi; siquidem eadem anima est potens se reducere ad temperamentum cordis. Recurrunt ad diversitatem unionis; et aiunt causam esse, quia in oculo habet diversam partem unionis, qua alligatur eadem anima ad speciale temperamentum in oculo distinctum a temperamento cordis, ad quod alligatur in corde per aliam partem unionis. Caeterum instatur nihilominus, nam unio non est proprie productiva temperamenti, ergo parum interest, quod unio sit diversa ad hoc, ut se reducat anima ad pristinum temperamentum potius, quam ad aliud.

Aiunt 2º unionem illam esse conditionem requisitam ad tale temperamentum determinatum, et non ad aliud, atque ideo dum talis pars unionis perseveraverit, non se reducet anima ad aliud temperamentum, verum in mea sententia solvi potest argumentum eodem modo; dicam dispositionem illam, quae singulariter imminuta est, esse conditionem sine qua non, ut ad tale determinatum temperamentum se reducat

illa pars aiae, quae ex se possit se reducere ad aliud temperamentum si talis conditio abeset, et alia deesset.

Resp. 2° quod in quolibet membro qualitas interna specialis, seu in speciali interna, qua tanquam ... detrahatur aia ad speciale temperamentum illius membri potius, quam ad aliud, quod potest etiam conducere sed cum qualitate existente in alio membro: quod vero tandiu perseveret in unoquoque membro proprium temperamentum, provenit tum ex eo, quod se defendat a contrariis, et quae ab illo aliquantulum vulnerret, reducit ad pristinum statum, tum quia adhuc perseverat ibi prius aia detrahens ad illud speciale temperamentum, potius quam ad aliud; quod prius accideret si non abeset, temperamentum et pars aiae deficerent.

2° argumentum vim etiam habet in adversarios; nam si aliae partes in alias agunt, et aliquando ab statu naturali deturbant, exitiumque conantur inferre; quaelibet pars membrorum principalium suum proprium interitum conatur inducere. patet cons., quia qualibet pars princeps dependet a reliquis ita, ut qualibet deficiente, omnes deficiant. ergo si qualibet conatur per influentiam aliarum interitum obtinere, qualibet ad suum interitum aspirat. Deinde nihil conatur destruere id, a quo dependet, et sine quo esse nequit: sed qualibet pars princeps dependet a reliquis: ergo nulla tendit in aliarum interitum, atque ideo nulla in alias influet, contra te.

Dicendum itaque ad argumentum alias partes in alias agere, non ut destruant, (quod non est ex parte sua) sed ut temperent; nam cerebrum in cor agit, ut temperatum retineat, ne nimio calore exustum pereat, in quo non suum interitum cerebrum quaerit, sed potius suam, et reliquarum partium, quae a corde pendent, conservationem, quod si aliquando unum membrum ab alio graviter laeditur, id contingit per accidens, et, ut sic dicam, praeter aiae intentionem, cuius animus semper est se, et partes reliquas aiae tueri, et conservare; contra quod non est aliquando accidentia unius membri, quibus utitur aia ad alia membra temperandum, exitium intendere contrarium

acciõ, quib' alia tempera ꝑ ostant bene.n.stat, qꝫ peculia illã intent⁹ pravã acciõ aiq dirigat ad boñ cõe reliquarũ ꝑ viventis, efficiatqꝫ, ut ꝑ, et aiæ utilitati deserviat, qꝫ accia ꝑpter earumdẽ interitũ videbant' iaculari.

Sed cã 1ⁱ argti soluti adversarij replicant: si aiæ ꝑ ex se indifferentes ss ad hoc, et illud temper; et silr ꝑ aiæ: unde pvenit, qꝫ potius in capite temper cerebri sit, quã temper cordis? quare n̄ fuit in corde temper vivus, et in oculis temper hepatis, et sic de aliis? certe quidqd a nobis dici pote cã punctũ hoc, voluntariũ erit, nisi ad heterogeneitatẽ ꝑ sue, d unionis recurramus, quæ per unã ꝑ hoc temper exposcat in capite, ꝑ aliã aliud in corde.

Vellẽ ab ipsis adversarijs prius audire, unde pveniat in hoc, qꝫ hanc ꝑ unionis heterogeneã hat in capite, potius quã illã, q̃ e in corde? c.n. tra sit eadẽ, et ꝑ mæ oio similes, roe illarũ n̄ pote exposci, qꝫ potius in hac ꝑ mæ det' hæc perfectio unionis, quã in alia; recurrere autẽ ad disposit tibi n̄ licet; nã si ideo hæc pars dat' in capite, q in capite dat' talis dispositio sub qua n̄ pote ee diversa pfectio unionis, iñ diversitas unionis n̄ e cã diversit dispositis, sed e cõverso; preterquaqꝫ adhuc inquiri, cur potius capiti obtigit illud temper, et n̄ aliud, c' æque bene ex se possit recipere qlibet? iã recurrere ad speciale organizationẽ inutile e, trax c' resumi possit argtũ, et interrogatio similia pars mæ potius subierit figurã, et organizat capitis, quã cordis, c' ex se indifferens sit ad qualibet organizat; quapropter homogenei et heterogenei æque obligant vere argto.

Cur si aliquis semini attribuat diversit illã, q in semine diversa resident temper, alia dispositiva cerebri alia dispositiva cordis, alia oculorũ etc, adhuc inquiri pote

unde semini diversa illa temperamenti distributio, et dispositio proveniat, cum materia seminis constet partibus homogeneis, quarum quaelibet capax est ex se cuiuslibet temperamenti residentis in semine: unde, quod convenit, quod semen habeat potius in hac parte materiae potius, quam in alia temperamentum, et facultatem formatricem capitis?

Et si adhuc dixeris ad decisionem seminis membra omnia corporis occurrere, suamque portionem conferre, quae quasi sigillum sit quo impresso, membrum simile generetur, formeturque, atque ideo ex capite seminis portionem decidi (etsi non sic elaboratam, quam ultimam illi manum imponi in officina destinata ad id, et a nobis explicanda lib. 2. huius operis) quae lineam capitis virtute contineat, et facultatem secum deferat dispositivam capitis, et formativam; e corde similiter aliam, aliam ex oculis, et ex singulis organis singulas.

Nihilominus in hoc difficultas non habet locum haec solutio, et recurrendum est ad Deum, qui verum indifferentiam detrahat, ubi in natura deficit causa, quae detrahere possit; et propterea quia admissa illa speciali decisione seminis ex singulis membris (de quo non est hic instituenda quaestio) cur duae illae particulae decisae ex oculis semper ad eam distantiam, quam videmus, uniformem collocantur, et non ad maiorem; cur non sunt immixtae alijs particulis decisis ex membris reliquis, sicque formantur oculi inter humana dispersi membra; cur semen decisum ab alijs membris non se immittit inter duas illas particulas oculorum, ita ut alias potestas separent ab alijs, ex qua separatione resultet, quod alij oculi formentur in fronte, alij in planta, tergo etc.? num seminis partes suam dignitatem, et locum agnoscunt, ut ordinem illum, et dispositionem servent certo, et infallibiliter, quod nobiliores patiantur ignobiliores postponi, et anteferri? certe res haec valde arcana est, et plane ignota. talem illam supponit Ecclesiastes. 11. Quomodo non cognoscis tu, quae sit via spiritus, et ut ossa in utero praegnantis, sic nescis opera Dei — in quae S.tus Hieronym. Si nescis viam spiritus, et sic ingredientis in parvulum, et ignoras ossium, et venarum va-

rietates in ventre pragnantis: quomodo ex vili elemento corporis his in diversas effigies, artificiosa variet, et de eod. semine aliud mollescat in carnibus, aliud durescat in ossib., aliud in venis palpitet, et aliud liget in nervis. — hac Hieronymus.

Nos argūi versus a Deo detrahenda indifferentia, quamquam non fuerit maior rō, cur in hac potius qm̄ hoc tempore immittat, aut organum efformet; in illo illud ētt, quod et detrahē facta mirabile fateamur artificium, quo in foemineo utero lut, tamquam diversa membra, organizatur, et figura ex abiecta adjiceret m̄a.

Sect. 5.

Vltimum argtum ex eo qđ non singulis membris coicet gradus vitæ sensitivæ.

Cum singulis membris coicet formaliter aīa, et non singulis coicet formaliter aīa sensitiva, siquidem ossa vivunt, et non sentiunt, vr̄ perspicuum non oīa membra informari aīa eiusdem rōis. argtur sic: pars aīæ, quæ ē in carne, ē formaliter vegetativa, et sensitiva. sed pars aīæ, quæ in ossibus ē, non ē formaliter sensitiva, sed vegetativa dumtaxat; ergo pars aīæ, quæ in ossib. ē, diversa perfectione essentiali hēt ab illa, quæ ē in carne, sicut forma plantæ essentialiter differt a forma aīalis, quia huius forma sensitiva, et vegetativa ē; illius vero tantummodo vegetativa. probemus minorem. si pars aīæ quæ in ossibus ē, eēt formaliter sensitiva, ossa sentirent, sicut sentit caro; non ita ē: ergo pars aīæ, quæ in ossibus ē, non ē formaliter sensitiva. minor ostenditur; nam ideo caro sentit, quia informat aīa sensitiva; ergo si ossa informarent sensitiva aīa, etiam sentirent sicut caro. et quia formaliter sentire nihil aliud vr̄ esse, quam hēre aīam formaliter sensitivam: ergo si ossa hērent aīam formaliter sensitivam, sentirent.

Hac contrarii sentent. infoelicitas, qđ vix formet argtum, cuius

sile nō possit in illa retorqueri? qd erit ab ipsis rndū in hōe? sic argr: aīa, quæ ē in hōis carne, ē fraliter sensitiva; illa vº, quæ ē in ossibus, ē duntaxat vegetativa; ergo ss [illegible] sicut essalis st planta, et aial. mindi pbo, qª si aīa, quæ ē in ossibus, eet fraliter sensitiva, ossa sentirent, st caro, siquidē eatenus caro hōis sentit, quatenus infrat aīa fraliter sensitiva.

Dēs aīā ralē ee spualē, et pptereā nō eē fraliter sensitivā, sd virtualiter, aut eminenter; aīā vº corpoream ee fraliter sensitivā, et vegetativā. adhuc hoc ee discrimen satis apertū. timeo æquivocatª, aut n. negas aīā ralē ee passive vegetativā, et sensitivā fraliter. i. negas ee subtū, in quo fraliter exerceat vegetatio, et sensio: aut negas ee fraliter sensitivā, et vegetativā active; hoc ē, negas ee fraliter priū activū, et pductivum sensationes, et vegetationes: hoc 2º negare nō potē, qª hōis ē fraliter, et essaliter priū activū sentiendi, et vegetandi; sd nō rōe mæ, aut unionis. ergo rōe fræ, seu aīæ ralis; ergo aīa ralis se ipsa ē priū vegetandi, et sentiendi; ergo ē fraliter sensitiva, et vegetativa, et cōnter ex hac pte nullū discrimen assignari inter hōē, et brutū.

Sed neqз sufficiet asserere, qd aīa ralis nō ē fraliter sensitiva, et vegetativa passive; nā ē reqr ad hoc, ut membrū sentiat, qd aīa recipiat sensationē. ē nō, sd sufficit si sola mā, ē pōa vitalis accidentalis? si 1º dixeris, qª diversæ rōis essalis, aut mæus ē aīa existens in carne hōis ab illa, quæ existit in ossibus. pbo cōa, qª q ē in carne, ē receptiva sensatōis siquidē caro sentit et ad sensatē reqr, qd illam anima recipiat; aīa vº, quæ in ossib ē, nō ē sensitiva, cª ossa nō sentiant, alias sentirent, st caro, imo aīa existens in ossib, nō eet aīa ralis, qª hæc per te nō ē passive vegetativa, et deberet ee nª necessaria responsionē, ut ossa vegetationē reciperent.

2º si dixeris nō requiri, qd aīa sensatēs aut vegetatē re-

cipiat, ut membrū, qd intrat, sentiat, aut vegetet; pbatur argtū sic; qa aia in ossib existens diversa rois e in hoc ab illa, quae in carne; pbo coq, qa quae in ossib e, n e activè sensitiva, c tn sit, quae in carne e: sd aia, quae n e active sensitiva, diversa rois e ab illa, quae e active sensitiva; qo. mai in hunc mdū ostendo, qa si aia existens in ossibus eet active sensitiva, sic, quae e in carne, ossa sentirent, sic sentit caro: n ita e; qo. minor pbr, qa ideo caro sentit, qa hbet sensitivū activū, et passivū, sd et ossa hberent sensitivū activū, et passivū, si aia illorū eet active sensitiva. qo. minor sic pbanda e, qa in hoc sensitivū passivū, aut e ipsa ma, aut aliqd pductū ab activo sensitivo; qa c in ossibus sit ma a eiusdē rois c ma carnis, l ipsa erit sensitivū passivū, l a fra, quae e activū pduceret in ma ossiū sensitivū passivū per qd stabit?

Inquis, per dispositiones, aut organa ad sensatum requisita O bene! quis in ossibus sit priū sensationis, qd e in carne, in hac pducit sensatio, et n in osse, qa in hoc n e dispositio debita ad sensatum, sd ad vegetatum; in illa v e dispositio cgruens ad sensatum, et vegetatum. Accipe nunc tui argti solutm; Et in ossibus bruti sit aia pars eiusdē sio rois, et virtutis c pte existente in carne; nihilominus in carne dat vegetatio, et sensatio, qa ad utramqs adest ibi dispositio, et oe requisitū; in osse n dat sensatio, qa ad hanc n e dispositio os, dat v vegetatio, qa ad illā nihil dee, atqs ideo aia pars, quae existit in osse fraliter e vegetativa, et sensitiva n pxime, sd remote; nā qd pxime sit sensitiva, hbet a requisita ad sensatum, hac autē in osse n ss. neqs sufficit os hbre priū sensationis, ut sentiat, qa ad hoc reqr sensatio, quā argtū in fine cfondebat c sensitivo. hac dicta ss, data hypothesi, qd ossa n sentiant, qd n e certū, l tm pbabile. imo Galenus

lib. de ossibus docet oppositum.

Ex his colliges formam nostram omnes suos gradus formaliter communicare ossibus, quia cum ipsa sit principium sensationis, vegetationis, et ratiocinij, cuicumque suae entitatem indivisibilem communicat, communicat tres illos vitae gradus, quibus non cuicumque communicat omnes gradus. communicet actum 2um, seu exercitium illorum; potest enim dispositio abesse, et defectu illius cessabit operatio: inde neque in carne femoris anima intelligit, neque in ossibus sentit tenta superiori hypothesi.

Quæst. 3.

De partibus, quæ in vivente admittendæ ss animatæ.

Sect. 1. V. Capilli, dentes, et ungues animati sint?

Dentes esse animatos docet communis sententia, et res est fere sine controversia, quamvis Pater Ragusa. 3. p. q. 5. a. 21. ~~non dom nonnihil dubitaverit~~ cum enim dentes ossa sint, et in ore sentiant, duce arte ossa vivant, et animentur, sequitur etiam dentes vivere, et animari; cui accedit, quod dentes nutriuntur, et crescunt per sumptionem internam; attrahunt enim alimentum nervosis quibusdam fibris, et intra se receptum distribuunt, in partiamque substantiam convertunt, quod adhuc firmat Philosophi authoritas Lib. 2. de generatione anim. c. 4. ubi de illis ait, Ex eo gignuntur alimento, quod in ossa administratur; quapropter eandem, quam ossa habent naturam; si ergo eandem naturam habent dentes, et ossa, ut ossa animantur, ita et dentes, alioquin hi diversam ab illis naturam haberent. neque

exigua huius rei probatio erit, si dentes sentiant, ut videtur supponere Arist. s. 34. problem. 2. et 3. (quibus opponit frequentius doctores sentiant) quia 1.a ex his dico sit; dentes vivunt, et animantur. nec aliud sentiendum de aviu rostris, atque animalium cornibus, cum ossea et videantur haere non, unde nullum cornigerum utrimque dentatum est, ut Conimbricenses advertant Lib. de iuvent. et senectute c. 5. sed omnia primoribus saltem superioris mandibulae dentibus carent, quia aliment. quod in eos dentes digerendum erat, in cornuum accrementa absumitur; licet nulla sint, quae cornibus careant, et dentibus non ad utrumque non denegante.

Maior difficultas est de unguibus, et capillis, quos plures, et gravissimi doctores, qui exanimes efficiant Fracastorius in suo lib. de anima. Fernelius lib. 2. Physiologiae c. 2. Galenus in lib. de arte medica (quamvis aliud alibi de unguibus senserit, ut Conimbricenses observant) P. Vasq. 3. p. tom. 1. disp. 66. c. 7. Tolet. 2. de anima. q. 4. dico 3. Peramatus de proprietate creat. c. 8. Pantinus Lib. 3. de partibus homogeneis. c. 4. Valentia 1. p. disp. 6. q. 2. puncto 3. et in infima nota moderni.

Alij authoritate, et doctrina non inferiores contrarium tuentur docentes ungues, et capillos vere animari, et vivere. sic Iabellus. 2. de anima q. 10. Viguerius de institut. c. 20. Suarez. 3. p. tom. 1. disp. 15. s. 7. Thomas de Vega de arte medica. c. 9. Ruvius. 2. de anima. c. 3. q. 9. Conimbricenses 1. de gener. c. 4. q. 23. a. 2. Divus Bonav. in 4. d. 44. q. 2. Durand. q. 1. et Fonseca 7. met. q. unica. c. 14. s. 3; quamvis hi tres ultimi diversam animam in capillis et unguibus, atque in toto admittant; existimant enim quod sicut se habet terra ad arbores et herbas, sic animal ad ungues et capillos, hi namque, et illi radicantur in animali, sicut herba in terra, sola anima vegetativa animari diversa a sensitiva, qua vivit animal.

Sed iam 2.a dico sit. ungues, et capilli animantur, ac proinde

vivunt, ut vult 2ª sentª, quã tradit expresse a Sto Thã in 4º d.
14. q. 1. a. 2. quæst. 3ª. et a Sto Augº Lib. de vera relig. c. 55. cu-
ius verba ss; Non sit nobis religio cultus illius vitæ, qua di-
cunt arbores vivere; quoniam nullus sensus in illa est: et
ex eo gñe e ista, quâ nostri eẞ corporis numerositas agit, quâ
eẞ capilli, et ossa vivunt, quæ sine sensu præcidunt — Nec
minus aperte Lib. 6. Musicæ c. 5. cª fine; Non existimes, inqt,
ideo nos n sentire, cu ossa, et unges, et capilli secant, n qª
ista in nobis oio n vivunt; n. n. aliter aut otinerent, seu
nutrirent, aut crescerent, aut sy vim suã in seminandã, se-
rendave prole monstrarent; sd qª minus libero aere pulsarent.

Roes q hac sce parz urgent (et et quæ ɔ illas formant, aut
formari posst) ss nihilominus sufficientes, ubi Thi, et Augi
authoritas adest. 1º q unguibus, qª præ se ferunt nã ossiz, quip-
pe e, ait Phus. Lib. 3. de hist. anim. c. 11. in nonnullis anima-
liz genus unguiz præ nimia duritudine nihilo ab ossib differat —
imo c. 9. cornua, rostra, et unges tanquã qd eiusdẽ nã sup-
poni; ostat autẽ ex dictis cornua, et rostra ossea hre nã.

2º roe q eisdẽ, qª unges crescint per intussumptione, attrac-
to alimto venulis quibusdã, seu fibris, quales in arbori gran-
dibus videmus, ut docet Valles. Lib. 2. oversiarz medicarum:
et in pueris versus oẽ dimens crescunt, fiunt. n. latiores,
longiores, et grossiores, e quo augmento duritiez crescit.

3ª q videnẽ in hoẽ, et alijs animantibus unges hre, st
in arbore cortex; cortex autẽ vivit in arbore; qº et illi in
hoẽ, cæterisqß animantib; præterea fortasse dixit Phus. s.
10. problem. problemte 55. q unges ex cute proveniunt, cuius colorẽ
imitant, ut refert Lib. 3. de historia anim. c. 9. colores, inqt,
unguiz q cutis colore sequunt — in Æthiope n. ungues

nigrescunt, quia nigra est eorum cutis, in alijs vero non ita, sed candidiores, vel minus candidi pro varietate cutis. sentit ergo ungues in animalibus esse cutis durioris, et veluti corticis ad cornu duritiem accedentis. et quidem si cartilago animatur, et vivit teste Aristotele, ubi supra, cap. tamen 8. cur non animabit ungues.

Sed Hurtado eo discrimine anima recessit ungues, ut extrema illorum, quae solemus abscindere, non vivant, vivat tamen reliquum, quod digitorum adhaeret carni. hac tamen limitatio neque urgenter probatur; neque urgenter potest impugnari, illam adnotasse sufficiat.

Capillos esse animatos hae rationes aliqualiter probant. Prima quia crescunt per intus susceptionem versus omnem partem, ut videre est in pueris, potest ostendi; fiunt enim longiores, latiores, et profundiores, seu crassiores, quod non fit nisi haustu alimenti, et per interna instrumenta distributo, quo hac a nobis non possint discerni. 2a quia pili et capilli, si radantur, citius, et cum maiori crassitie erumpunt, cuius non videtur esse alia ratio, nisi quia alimentum, quod absumendum erat in nutriendis partibus abscissis, confert incrementis. 3a quia canities senibus evenit, et videtur non alia ratione, quam ex eo quod deficit calor potens humidum decoquere; cui non obstat aliquos iuvenes canescere, ut et ego nonnullos agnovi, in his etiam ad calores inopiam canities videtur reducenda, ut de canescentibus, dum aegrotant, docet Aristoteles lib. 5. de generatione etc. 4a denique ratio est, quia plumae in avibus, quod hominibus pili, et capilli, sed plumae avium vivunt; ergo et capilli. probatur minor, quia aluntur sanguine interius hausto, ut docet experientia, qua compertum est, si avellantur, radices plenas habere sanguine, quas hauserant nutrimenti causa.

Hae licet non urgeant, et facile solvi possint, aliqualiter probant ungues, et capillos animari; ad quod sentiendum praecipue ducimur Sancti Augustini, et D Thomae auctoritate. sed isti doctores

n̄ explicent, an vivant eadē aīa, qua totū, neq̄ rōe [illegible] id videant̄ [illegible]bare; restat examinare, an sit admittenda Sti Bonavꝫ opinio; l. rejicienda.

Ceterū si recte attendant̄, quæ in ꝓbat.ᵉ adducta ss. [illegible] difficile ꝯstabit eadē aīa vivere dentes, capillos, et ungues, quā totū; nā si dentes, et ungues diximus vivere, q̄ꝯ[illegible] nā hent, et id Phī authorit.ᵉ ꝓbavimus, eadē quā os, vita [illegible] animari; ꝯstat aut. vitā ꝯsis ee illā, quā totū aīal vivit; ꝯg. 2ᵒ Deinde q̄ ungues se hent ut cortex in arbore; cortex aut. eadē vita, quā arbor, animatʳ, et vivit. 3ᵒ ꝯg capillos, q̄ ita hent ut pluma in avibus; at plumæ eadē videntʳ animari anima, qua aves ipsæ, siquidē eodē nutriʳ sanguineo alimento; ꝯg et pili. Denique ꝯg oibus, q̄ n̄ est, cur dicamus in unoquoq̄ animali ee plura viventia spē; absq̄ fundam.ᵗᵒ autē nulla multiplicatio, maxᵉ spē distinctarū admittenda; nā qd ungues scindant̄, et capillus tondeatʳ absq̄ dolore, n̄ ē sufficiens fundam.ᵗᵘ ad asserend̄, qd n̄ ingrediatʳ aīa sensitiva totius, quandoquidē ꝯsa, neq̄ sentiunt, neq̄ ratiocinant̄, et nihilominus in hoē vivunt aīa rali; et in brutis sensitiva, ut sup.ᵃ dicebamus.

Sect. 2.

Ijs occurro, quæ dictis vnr obstare.

Obiic.ᵗ 1ᵒ ꝯ.ᵃ 1.ᵃ ꝯcl.ᵉ Dentes n̄ ꝯtinuant̄ cū mandibula, in qua radicant̄; tangunt. n. ꝯsa, ait Phus. 2. de anim. c. 4. n̄ ꝯtinuant̄; ꝯg n̄ vivunt. ꝓbo ꝯsq. q̄ si viverent, maxᵉ aīa totius ut nos dicimus; sed n̄ vivunt aīa totius, q̄ hæc nequit aīare res, quæ ꝯtinuæ n̄ ss. ꝯfr. 2ᵒ q̄ in [illegible]

decidunt, n aute deciderent, si eent stinuati. Psr 2°. nq si dentes viverent, nimis excrescerent, st et reliqua ossa; n ita e, sl certa magnitud pertingunt, ultra quq n egredit eorq incremt; potiq deinde decrescunt. Accedit 3°. qd reliqua animantia dentata nascunt, ut docet Phus loco citato; at ho absq dentibus, nisi qd aliud praeter nq exigat; g. q n animant; alioquin ho etq nasceret dentibus praeditq st et animalia reliqua; nq cur in his prius, quq in hoe dentes animarent? hoc adhuc magis urget in hoe, in quo neqs oes sl dentes nascunt; neqs oes decidunt. primores prius e-rumpunt, maxillares posteriq; illi decidunt, hi n; nq quo aute pacto hac diversitas stingeret in eodq hoe, si oes ani-marent, et eadq aia, ut volumus, aut oes retinerent, aut oes sl dimitterent, neqs hi prius illi posteriq.

2° pa 2q pq. Vngues, et capilli generant ex ma excre-mentitia, et superflua; g n nutriunt, neqs viunt. pr cona, qa nutritio viventiq n fit ex ijs, quae na negligit, et reijcit; sd ex ijs, quae seligit. Psr qa in mortuis et capilli crescunt, et ungues, ut docet Arles lib. 3. de hist. aial. c. 10. et Plinius 11. nalis historiae. c. 45. sd in mortuis neqs ungues, neqs ca-pilli vivunt; g illorq incremt n ab aia, et nutritione, sd a ma excrementitia radiis pellente provenit.

3° pa 3q. Si capilli eadq aia, quq totq, animarent, st in hoe semper perseverat eadq aia, semper perseverare eodq mo capillus: at secus e; nq mo niger, mo albus, ut pt in iuvene, et sene canescente. g n eadq, sd diversa aia informat capillus. Psr 2°, q decursu temporis hoes plures calvi fiunt; atsi capillus aia totius animaret nullus ho calvesceret; qa c n pereat aia ralis, neqs ma capiti deficiat, siquidq pserverant

in reliquo capite capilli, qui quidem augescunt, et crescunt. non stat per inopiam mae: restat ergo dicamus calvam ideo fieri, quia perit aia spri illius capilli, quae sua absentia calvam relinquit: et fortassis mulieres ideo nunquam calvescunt, quia nunquam corrumpitur in illis specialis illa capilli aia: ad idem caput reduci pote, quod in mulieribus, et eunuchis barba non sit, nimirum quia in illis non datur dispositio ad aiam specialem, quam exigit barba. Obji 2° quia aia ralis in oibus aequalis est, et eiusdem rois; non tamen est in oibus eiusdem rois capillus; nam in aliis crispus, et intortus, ut in aethiope, et cum annulis, ut in nonullis pueris; in aliis levis, et tersus; in aliquibus niger, in aliis flavus, aut tortus; non autem haberent hanc diversitatem capilli, si in illis non esset diversitas animarum. Obji 3°, quia si capilli avulsi in aquam projiciantur, post dies aliquot mutantur in anguis, sed non mutaretur pars alia hois, si projiceretur; ergo quia diverse nae ss. et denique indigna habitatio, et sedes aiae ralis vir reiectanea, et influua capilli mae.

Non obstant haec, quominus in Aug. et Thae sentia perstemus. ad 1m negamus dentes non esse continuatos cum osse mandibulari, neque contrarium docet Ares, qui solum ostendit verbis citatis, quod dentes non continentur immediate ossi, continuantur tamen mediantibus, quibusdam nervis, tenuissimis quidem, sed firmissimis; imo aliquando contingit etiam immediate continuari. Ia ex fro parum urget; ideo enim dentes decidunt, quia ut docet Phus in tenui radicantur osse, eorumque radix acuta est, et cito hebescit; unde est, quod infirmi sint, et facile mobiles, atque ideo facile abjiciuntur, soluta compactione, ab humido, et sicco male commixtis: et quia adhuc suggerit mam; alii succedunt in officio priorum. maxillarium vero radices in lata maxilla mituntur, validoque continuantur osse; atque ideo absque magna vi extrahi nequeunt, quare vero primores prius, et lati nascantur posterius? cum ait Phus esse, quia ut si inchoarent res magna,

et parva, hæc efficit prius, quam illa; os autem dentes lati maiores, quam primores. ex quibus hæ sunt rationes ad id, quod ultima quæstio postulabat quare dentes priores decidant in homine, non maxillares.

Ad 2am confirmationem respondet Aristoteles, quod licet dentes crescant, et attriti continuo officio minuunt, atque ideo non in magnam excrescunt magnitudinem, potius aliquando edaces homines exiguos habent dentes, quia plus attritu dimittit, quam augmenti gratia suggerit. Ad 3am. id revocandum est ad peculiares naturas; in brutis citius adest dispositio apta ad generationem dentium; et ideo prius in illis, quam in homine efficiuntur, per accidens aliquando contrarium evenit. Ad reliqua 3æ confirmationis constat ex dictis quæstione 1a.

Ad 2um argumentum damus ita esse; quod capilli, et ungues generentur ex materia recrementitia, et superflua reliquorum membrorum, hoc tamen non obstat, quominus animentur, quia quod membra nobiliora reijciunt, ignobiliora eligunt, suumque nutrimentum resumunt; neque enim nobilis, et ignobilis in victu æqualis conditio. Ad confirmationem bene respondet Aphrodiseus lib. 1. problematum q. 140 in cadaveribus non augeri revera capillos, et ungues, sed videri, eo quod assumpta carne, et emacerata, partes ima, quæ antea opertæ latebant, deteguntur, et apparent: neque aliud Philosophus docere voluit loco citato.

Ad 3um negatur ita futurum; quia cum non semper perseverent eadem accidentia, e quibus varius ille color dependet, inde est, quod licet semper eadem perseveret anima, non semper idem perseveret color, etenim capillus fit niger, cum adusto vapore vi caloris ad exactam fuliginem recrementum permutatur, ut recte dimbus citati. albus vero fit, vel ex humiditate, vel nativi caloris defectu, ut Aristoteles ait. 3. de gen. anim. vel ex pituita, ut docet Galenus lib. 2. de temperamentis. flavus contingit ex eo, quod minus torret vapor, et flava bilis excrementum, aut materia superflua in capillos abit, quod si pituitosa bilisaque fæx coëant, et misceant, capillus evadit rufus:

unde constat quod varietate affectionum naturam temperantium capillos varios subire colores, non propter varietatem spirituum; et quia diversae regiones, diversis gaudent temperamentis, qui illas habitant, varijs ornantur capillis. qui calidam, et siccam sortiti sunt plagam, ut Arabes, et Aethiopes breves, nigros, et crispos habent; qui humidam, et frigidam, ut Sarmatae, et Germani rufos, graciles, rectos, et modice ductiles, qui inter has regiones mediam consecuti sunt, modice nigros, nec crispos omnino, nec omnino rectos; et quod diversitate aetatum idem vult contingere Aristoteles. 5. de generatione anim. c. 3. quare autem capilli evadant crispi.

Audiendi Aristoteles, et Galenus, hic .2. de temperamentis, ubi sic loquitur, crispi redduntur capilli, vel propter siccitatem temperamenti, illos intorquet, quare omnes Aethiopes crispi sunt) vel propter imbecillitatem exhalationis, quae rectam viam sibi moliri non potest; vel denique ob duriorem cutis naturam, quae ipsam exhalationem, etiam si valida sit, prohibet recta ferri, cogitque, ut ad latus se inflectat, et obliquum transitum paret. — Ille. 5. de generatione anim. c. 3; si fumosa est, inquit, prae calore, et siccitate exhalatio crispum efficit capillum, quoniam duplici fertur motu; siquidem, quod inest terreni deorsum; quod calidi sursum commeat; cumque prae imbecillitate facile queat, intorquet; idque in capillis crispitudo est — ex quibus constat ad 2am Difficultatem

Ad 1am negamus in homine calvitium contingere ex defectu animae; nam cum calvescere sit pilos defluere; in homine defluunt ex inopia humoris calidi, sine quo capillorum radices arescunt, et dissoluta compactione ab humore, et calore debite mixtis praestita subito, ut nonnunquam contigit, vel sensim, ut communiter evenit, defluit. foeminis, pueris, et spadonibus, ut docet Aristoteles. 3. de hist. anim. c 4. non effici calva, quia dictum humorem abunde suppeditant.

Sed id potius calvitium contingat in superiori regione, et ab occipite inchoet. Refert Macrobius Lib. 7. c. 10. quia eam partem fecit natura rariorem (ut colligi facile potest) ex suturis, quae in calvarijs passim

ospiciunt) ut qdqd superflui, ac fumei flatus inventus fuerit in cerebro per plures meatus exhalet. Aliter Dimb.s vent. q. nimirum regio illa a sincipite admodum sicca e, et propterea facilius a debito temperam.to ad capillos postulato degenerat - reliquum v.o capitis magis humidum e, et q.a tempora maiori adhuc humidit.e afficiunt, ab illis solet inchoari canities, q.a maior humiditas efficit, citius ibi, quam in reliquis p.tb capillos albicare. qd si aliq.do otigit totum hoem unius noctis spatio, ut Cardanus otigisse refert metu mortis; ideo fuit, q.a metus eius mi calorem nigrori debitum retraxit, reliquitq.s humidum sufficienter ad canitiem temperatum; aut putridum (nam Ares canitiem ait ee, qdda putredinis gnus, et propterea citius canescere, qui ægritud.e laborant diuturna, capilli etm tecti citius canescunt, quam detecti, q.a illi arcent flatus, a quibus detecti ventilant putredinem ohibentes. Adverte tn n oes hoes calvescere, ut experia docet q.a n oibus deficit in regione illa suprema capitis debitum capillorum temperam.ti: imo adnotavit Phus. 3. de hist. anim. c. 11. minus eos calvescere, qui mentum hent bipartitum.

Iam ad illud, qd addebat de barba, dicendu e c. Dimb.us lib. de iuvent.e, et senect.e c. 6. tribus de cis potissimum evenire inopiam barbæ, et varit.s, l ex duritie cutis, l ex laxitate pororum, p. quos exhalatio otinuo evolat nec locum dat, ut in pilos addenset, aut deniq.s ex defu excrementi. Ad 1.am cam reducere possumus varit.s barbæ in ijs, quos Hispane vocamus lampiños nec ob aliam cam in cicatrice pilus n renascit, nisi q.a post vulnus inflictum cutis indurat, ostipaturq.s, ita ut viam n relinquat egressui. Ad 2.am fœminas, quibus genæ tenues, molles, et porosa ss. Eunuchos ad 3.am; frigidi. n. ss, et imbecilles, nec sufficientem mam ficiunt ad barbam, sl et capillus, aut insufficienter disponunt ad barbam, quis excrem.ti copia n desit. Ad eandem cam n inspare fœminas etm reducere, in quibus

barba nã insufficienter disposita in menstruũ vñ abire, aliud haud leve indiciũ ē, qđ in gaminarũ mentis pili prodeant, ubi menstrui cursus subsistunt, ut docet Arẽs, et aliqđo tanta foecunditate, ut barbatæ appareant.

Hominibus data ē a nã barba, tũ ~~decoris~~ ornamti grã, tũ discriminis; unde Stus Theodoretus ait sic eos, qui viriq ętatę ingrediunt, et pueriles annos transierunt, barba exornat, quæ genas aliqua ex pte, c mento inferiori vestit, et prima quidę lanugine florent malæ; deinde modicũ pilorũ velamen eas tegit, ut augmento hoc ętatis discrimen doceat, et ipsa vultus figura hoi persuadeat, ut relictis puerilibus ludis ad res serias accingat. Qđsi aliqđo in magnã sylvã excrescit, ex foecunditate, et abundantia excrementitia erit.

Ad 3. rñs vere oportet ideo capillos eos, si radicę secũ deferant, in angues verti, qa faciliorę hent transitũ ad ea animantia, si ab aqua humectent, st carnes ~~eas~~ hois in vermes, si sepeliant: at st n̄ infert hinc, qđ carnes hois n̄ informent aia totius, ita neqß inde; qa ea conversio fit media putrefactione, et disposit diversissima.

Sect. 3.

An etiam lac, semen, adeps, et medulla informent aia?

Cãa difficult resolvendą ē, qđ lac nequaquã vivat, esto pbat in sect sequentę relinquamus, ubi sanguinę n̄ animari probandę ē. etenim c lac, et sanguis solo accidentaliter discrepent, aqua dē utrisq rõ hendae ē; et argtã, quæ a sanguine vitã expungunt, a lacte etę expungant, necessũ erit. qđ autę lac a sanguine solo discrepet in colore, et accidentaliter, calor, et

verior opinio est, quam docuit Arist. Lib. 4. de gen. anim. c. 8. ex=presse his verbis Lac sanguis concoctus est, non corruptus. S. Clem. Alexand. Lib. 1. Pedagogi. c. 6. id autem sanguis, verba illius sunt quod est suavius, et subtilius est Lac, et infra sanguis in Lac mutatur manente integra, quae subjicitur, sanguinis essentia, et nonnullis interiectis; quam est quod absurdum non fateri sanguinem ex eius fulgore, (Lactis) eiusque candorem a spiritu converti, eamque suscipere mutationem in qualitate, non autem in essentia. Favorinus apud Gellium. Lib. 12. noctium Atticarum. Abulensis. Albert Magn. Avicena. Jimbertus, et multi alij, quibus non aperte contradicit Galenus idem sentiunt.

Oportet tamen ut si non coactus necessitate, impulsus tamen curiositate explicem, quo pacto ex sanguine Lactis generatio contingat, ad quod supponas oportet Lac efformari communiter in foeminis ex menstruo sanguine abiecta face, et relictis sordibus, eius nimirum sanguis a natura deputatus est nutrimento, et coagmentationi foetus; unde in foeminis post conceptum menstruum sanguinis fluxus cohibetur, qua ad alendum, et coagmentandum foetum mittitur, in quo opere absumitur, cum autem septimo mense coagmentandis foetus perficitur (non ante hunc mensem solet pregnantibus inesse lac,) ubera turgent, et Lac elaborantur, quia provida natura cibum proli praeparat, quae iam ex illo tempore nasci potest. cessat autem lac in foeminis post alterum conceptum; quia ad coagmentationem accurrit menstruus sanguis, qui ad confectionem Lactis debebat ascendere; nisi forte tales sint foeminae, quae ad utramque praestandum sanguine abundent.

Iam ad generationem Lactis accedamus. qua de re eleganter satis locutus est Sanctus Clemens supra citatus, cuius verba sunt. Sanguis ad ubera impellitur, et cum illuc permultum defluxerit, extenduntur, et sanguis in lac mutatur, non secus ac mutatur sanguis in pus

in ulceratione: sive a venis apertis, quae x^a sitae si in mammillis per sceptris distensionem, in naturales mammillarum cavernas sanguis transfundit, ei autem commixtum, qui ex vicinis arterijs mittit spiritus, manente integra, quae subijcit sanguinis essa; unde instar agitatum albescit, et tali interruptione ritu spumae mutat affectione quadam ei, quae mari evenit, non absimili; veruntamen adhuc habet sanguinis essentiam. hactenus Clemens, ex quibus habes modum, quo sanguis absque sui substantiali mutatione vertat in lac.

Observabis tamen ex Aristotele non adeo esse proprium foeminarum, ut maribus aliquando non insit. audi illum Lib. 4. de hist. anim. c. 20. post medium. maribus magna ex parte nec bestijs, nec hominibus gignit lac, fieri tamen potest, ut aliquibus interdum gignatur: nam et in Lemno insula capro ex mammis, quas geminas x^a genitale gerit, tantum lactis emulgebat, ut colostra inde conficerent. quod idem etiam proli mascula capri illius evenisse accepimus. et interius viris post pubem exiguum nonnullis exprimitur; veruntamen, per suctum frequentiorem, l multum audijsse aliquibus traditum est.

Circa ultimam tituli partem, an semen animatum sit in animalibus, nonnulli affirmare non dubitarunt Galenus in Libro de marasmo. c. 5. Zimara. Lib. 2. de anima. Themist. Lib. 1. eiusdem op. 7. Valles Lib. 2. controvers. medic. c. 9. oppositum tamen communis est, et veritati proximius; docet a S.to Thoma 2. contra gentes. c. 89. Fernelio in sua Physiologia. c. 13. Garvio. Lib. 1. tract. 5. q. 5. Scoto in 4. d. 44. q. 1. Ianduno. 8. metaph. q. 19. Ruv. 2. de anima. c. 4. q. 3. Complut. 1. de generat. c. 4. q. 25. a. 2. Dandino. Lib. 3. de partibus homogeneis. c. 3. Hurt., et alijs, et eandem doctrinam docuit Aristoteles. 2. de gen. anim. c. 1. et 3. et 2. de anima. c. 1.

Rō ē 1ᵃ q semen n̄ recipit incremtū; neqs augescit p intus-
sumptione, sd p accessione sit humoris; ea autē, quæ vivunt, n̄ cres-
cunt p solā access. 2ᵒ. qᵃ ē sanguis defœcatus, et tertia decoctione
elaboratus; sanguis autē n̄ vivit, quod coctus sit, ut de lacte dixi
3ᵃ, qᵃ l vivit aīa totius, l diversa? si 1ᵐ, qᵈᵒ in uterū fœminæ se-
mens transmitteret, aīal transmitteret generanti sīle, qd inde n̄
generaret denuo, sd so illius membra formarent distincta li-
neamentis. Neqs dicas mori statim atqs ab animali decideret,
nā iā fœmineū uterū cadaver ingrederet vi formatricis potē
suscitandū. præterquā qd si aīa totius vivit, n̄ ē semen ad aīal
sīle generandū, sd animalis membrū, ut pes, aut manus. Adde,
qd si postquā decisū ē, n̄ vivit; l q ē tunc vere sit semen, hoc
qua tale n̄ vivit, et diversā fōrā hēt ab aīa totius.

Si ppter hæc dixeris infrari aīā diversa, rogandus erit, an ea
aīa sit vegetativa, sensitiva, aut rālis? si 1ᵐ, hō in generatione
plantā, l qd sīle loco seminis iacularet; si 2ᵐ, aīal brutum;
si 3ᵘᵐ, equus in equā injiceret hoīē tanquā semen a se decisū, q
oīa ridicula, et absurda ss. nulla q aīa semen vivit. Itq ultᵒ
pᵉʳ, qᵃ testes nutriunt ex semine, quis etiā ex sanguine, ut
ubera ex lacte: alimentū autē viventis n̄ vivit, ut pbo sectione
sequenti.

Huic sc̄i n̄ obstat: qd semina arborū, et florū, dū genitrici
adhærescunt, nutriant, et vivant; ea. n. dū ita hent, n̄ ppriè
semina ss (ridebit hoc vulgus, Phus tn̄ risū stultū cohibere lēt)
sd membra arboris, aut plantæ; cuius rō ē, qᵃ semen, ut docet
Phus iā citatus n̄ ctinet actu, sd potestate vitā illius, cuius
semen ē: unde si semen sit arboris, n̄ debet ctinere actu
vitā arboris, aut vitā hoīs, si semen humanū sit, etcᵃ. ubi aūt
ab arbore, l stirpe excutiunt, et fōrā maternā exuerunt, semina

ss, proprie .n. semen est triticum inclusum horreis, cum tamen ibi non vivat; non itaque res seminis formam induunt, donec vitam deponunt.

Reliquas quas praeter unica resolutione possumus comprehendere adeps, idem est de sevo; et pinguedine) et medulla nullo pacto animantur, aut vivunt, est enim haec communis resolutio, ergo, nonnulli doceant oppositum. videndus Petrus Dandinus in anima citatus, sed. c. 5. ratione est, quia medulla, et adeps sunt substantialiter sanguis, accidentaliter immutatus. ut expresse docuit Aristoteles 2. de partibus animalium c. 6. medulla, inquit, non quaedam sanguinis est, etc., sed per concoctionem efficit, ut quaedam cetera membra, colore immutat, et de adipe, et sevo. sanguinis autem per se concoctio sevum, et adeps est. sed sanguis non vivit; ergo neque medulla, aut adeps.

Deinde medulla est corporis alimentum, ut tradit Philosophus loco citato. fit ait, necessario, ut nonnulla animalia habeant etiam, quod alimentum contineat, ex quo corpora constant; alimentum autem omnibus esse sanguinem dictum in est. en ait Philosophus medullam esse alimentum corporis, et omne alimentum animalium esse sanguinem; medulla ergo sanguis est: sevum, et adipem cedere in animalium alimentum, quando aliunde non suppeditatur sufficienter, est admodum commune, et experientia probat; nam boves multa gravati pinguedine macri redduntur, si ieiuniis macerentur, et diaeta, quia praeter reliqua in sevum agunt, et adipem, convertuntque in se, donec tandem absumunt; ergo non vivunt adeps, et sevum.

Moneo tamen non fuisse comprehensam in re medullam spinae dorsi, tum quia, ut ait Dandinus cum Averroe, (quibus prior idem docuerat Aristoteles in citatus) haec non est proprie medulla, quamvis vocetur eo nomine spectatis tamen quae vere dicuntur, ut idem Dandinus recte docet; est enim eiusdem naturae cum cerebro, et cum illo continuatur veluti germen cum trunco. Deinde quia haec medulla non est corporis spinae alimentum, sicut reliquis corporibus sunt reliqua medulla, potius ipsa cerebrum imitata tenuissimis quibusdam

venis, q facile apparent intuenti, sanguinem haurit, attrahitque per vertebras spinæ, et spondylorum commissuras, quo alit, et sustentat. Tandem quia duplici membrana tegit, sicut cerebrum, estque nervorum radix per singulas spinæ vertebras, quod nequaquam haberet si careret anima. vivit itaque medulla spinæ dorsi, solumque differt accidentaliter a cerebro.

Adeps etiam nihil est aliud, quam pinguior, et subtilior sanguis e venis exudans magis coctus, et frigore densatus, ut bene Galenus. 2. de temperamentis. unde est, quod circa partes valde calidas animalis non nascatur adeps, sed circa frigidiores, et membranosas, quia illæ suo calore densationem prohibent; istæ sua frigiditate coagulant, imo hinc agnosces eos esse temperamenti frigidi, quibus magna adipis copia inest; tum quia cum sanguis serosus sit, ubi multum fuerit adipis, parum erit fluidi sanguinis, et consequenter parum caloris. tum denique quia multum frigoris adest, ubi magna existit coagulatio, et adipis concretio.

Adeps, et sevum accidentaliter differunt penes maiorem, vel minorem crassitiem, concoctionem, et duritiem: atque ideo solum discrepant accidentaliter pingues, et serosi parum apti sunt generationi, et maiori ex parte infœcundi sterilesque, quia sanguinem totum, vel ferè totum convertunt in adipem, et sevum, qui futurus erat seminis materia. Advertit hic Dandinus sevum solum reperiri in cornigeris, et animalibus altera tantum parte dentatis; adipem verò omnibus esse communem.

Sect. 4. Quid de sanguine, et reliquis humoribus dicendum sit?

Quæstio præsens, si non admodum difficilis, admodum celebris iam habetur quoad sanguinis animationem propter difficultates Theologicas, et fidei mysteria.

quibus inservit; quare accuratius de ea Doctores disputarunt, disputabimus et nos, si n' prolixe, tn' qm nostro instituto visus fuerit sufficere: neqȝ erit, cur de oib' humorib' gnatim disputemus, c' data sententia de sanguine, qd de alijs censendum sit, possit aperte derivari.

Omisso Stoicorum delirio animalium vitam asserentium ee sanguinem; inter noviores Caiet. 1. p. q. 119. a. 1. et 3. p. q. 54. a. 2. Astudillo. 2. de ge. q. 15. a. 2. Hispalensis in 2. de. 15. q. 1. Conradus. 1.2. q. 54. Medina 3. p. q. 5. a. 2. Doctissimus Cardinalis Toletus. 2. de aia. q. 4. Valentia. 1. p. dp. 6. q. 2. puncto. 3. Hurt dp. 1. de aia. se. 6. Salmeron, et alij asserunt sanguinem vivere, et animari, quorum assertum iudicat probabile Sylvester in rosa aurea. tt. 3. à q. 30 ad 32.

Melius alij id iudicant ee falsum. D. Bonav. in 4. d. 44. in 1a p. dist. q. 2. Durandus. q. 2. Scot. q. 4. Palud. q. 1. a. 2. Albert. Magn. lib. 3. de animal. Galen. lib. 2. de elem. Vasq. 3. p. dp. 36. c. 5. Suar. tomo. 1. in eandem p. dp. 15. s. 6. Dimbz. 1. de ge. c. 4. q. 24. a. 2. Pr Dandinus lib. 2. de humorib. c. 14. Hurt. 2. de aia. c. 3. q. 7. Doctor Fons. 7. met. c. 10. q. unica s. 3. Richard. Dur. Sot. et alij sine n. quibus clypeus e S Thos. 1. p. q. ult. a. 1. ad 3. et Ares basta recitandus inferius.

Prima ro: si sanguis animaret, et viveret; l. id haberet ab aia totius, l. a diversa? n' a diversa, ut constat ex dictis de semine, secus intra se hō aliud vivens clauderet, atqȝ ideo l. brutum, l. hoīem, l. plantam, quorum nihil admitti pote absqȝ absurdo. neqȝ e', cur in hac parte probanda amplius immoremur, c' alibi iam habeamus probata: sed neqȝ id habere ab aia totius ita ostendo: nam si ita eet, sanguis vere, et in rigore eet animalis pars, et membrum, ut pt ex se; eatenus n. aia partes aialis proprie tales sunt, quatenus propria illius vita animant, et vivunt: sed

n ee ꝑrie qđ docet expresse Aris. 2. de pᵗ anim. c. 10. his verbis; nec ipse sanguinis sensu praeditus e, quippe qui nulla pars sit animalis. Nec minus clare Angelic. Dr. 3. p. q. 31. a. 5. ad 1. et ideo, inqt. corpus Chri n debuit formari de carne, l. ossibus virginis, sd de sanguine, qui ndu e actu pars; sd e pōa tm, ut dr in Lib. de gᵉ anim.: et ideo dr carnē de Virgine sumpsisse, n qd mā corporis eius fuerit actu caro, sd sanguis, qui e pōa caro. Hac S Thas, qui huic ꝯfrati mā suppeditat: si sanguis eet viventis pars, per incarnatiē maneret Virgo sanctissa diminuta, et mutilata, siquidē subtraheretr sanguis, qui e pars Virginis ad formandū Chri corpus, qd absonū e. audi D Thā ubi nuper. Dm qd cū B Virgo fuerit eiusdē in nā cū alijs foeminis, coens e qd habuerit carnē, et ossa eiusdē nā. carnes autē, et ossa in alijs foeminis ss actuales corporis ꝑtes ex quib. ꝯstituitr integritas corporis, et ideo subtrahi n possit sine corporis diminutiē, Chrus autē, qui venerat corrupta reparare, nullā corruptiē, aut diminutiē integritati matris eius inferre debuit, et ideo n debuit corpus Chri formari de carne, l. ossibus virginis, sd de sanguine, qui ndu e actu pars hactenus S Thas; ḡ sm illū maneret Beatissa Virgo mutila, et diminuta, sublato sanguine, si hic eet pars, sicut maneret sublato osse, l. carne.

Ꝯfr idē ex Are, et cōi medicorū. Sanguis n ꝯtinuatr cū reliquo corpore (n negamus aliqdo ꝯtinuari posse, sd n semper ꝯtinuari) n. n. sanguis, ait Phus. 2. de ꝑᵗ anim. c. 3. fine. ꝯtinuus carni, neqꝫ cognatus e, sd in corde, ac venis quasi basis ꝯtinetr; ḡ sanguis n animatr aīa totius: et ꝯa, qa nullius viventis aīa vivificare, aut animare pote rē sibi n unitā, et ꝯtinuatā toti: ex quo etē infert, qd n sit

in rigore pars, cum talis non sit, quae non vivit cum anima totius, iterum addo, quod si viveret esset quoddam vivens numero distinctum, cum anima sit distincta, et numero diversa, quod satis esse ad diversum numero vivens, quamvis anima sit eadem clarum est ex dictis. 1. phys. § multiplicatio operationum

Urgetur. 2. ratione, quia duo Theologica absurda probat. 1. quod verbum non unicam numero naturam humanam, sed duas hypostatice assumpsisset. probatur, quia cum sanguis informetur anima rationali, ex hac, et illo efficitur homo; non idem cum illo, cuius sanguis est, ut ex nuper dictis constat; quia diversus. ergo quia verbum assumpserit sanguinem, duas assumpsisset humanas naturas. ex quo ulterius subinferendum est sanguinem esse verum Christum, Deum, et hominem, et B. Virginis proprie filium. Neque enim recurri potest ad dissimilitudinem inter virginem, et sanguinem, cum in hac sententia sola sit admittenda accidentalis dissimilitudo, quae non aufert similitudinem requisitam ad veram generationem, et filiationem. Adde, quod non habuisset B. Virgo unicum solum actum generativum in Verbi incarnatione, sed duos ad duos filios numero distinctos generandos. habuisset itaque duos naturales filios, quamvis unica divina persona suppositatos, et subsistentem, scilicet unicum triplici natura constantem, duplici humana, et una divina.

2um absurdum. in divina Eucharistia contineretur, et collocaretur sanguis Christi Domini sub speciebus panis ex vi formalis consecrationis, cuius oppositum decrevit Tridentinum. sessione 13. c. 5. probant P. Conimb. quia ex vi verborum est in Eucharistia sub speciebus panis integrum corpus Christi, et quodcumque est proprie, et in rigore illius pars: sed si ab eadem forma Christi informaret eius sanguis, hic esset vere, et proprie Christi pars; ergo sanguis esset sub speciebus panis ex vi verborum. quod si dixeris non esse proprie partem, quia ad hoc, ut nos diximus, requiritur continuatio cum toto, et illa caret sanguis ex sententia nostra, atque ideo non esse sub speciebus panis sanguinem ex vi verborum. Nihil proficies, sic enim arguitur. ex vi verborum continetur sub speciebus

panis, quod est corpus Christi, et sanguis etiam a toto divisus esset corpus Christi, si informaret anima totius; ergo modo continuetur, modo non, continetur ex vi formali sub speciebus panis.

3.ª ratio. Sanguis est alimentum ultimum, seu proximum viventis, quae sanguine praedita sunt. sed ultimum alimentum non informat eadem forma aliti, seu viventis, cuius est alimentum ultimum; ergo sanguis non vivit anima totius. millies docet magister Aristoteles; de somno, et vigilia. c. 4. de generatione anim. Lib. 2. c. 3. de iuventute, et senectute c. 2. minimum etiam docuit Physicus. 1. de generatione a textu 37. et 2. de anima. textu 49. sed ratione illam ostendamus. Alimentum debet abiicere propriam formam, ut illam induat, qua vivit alitum; ergo non vivit eadem forma, secus non illam abiiceret. 2.º quia alias nulla esset substantialis mutatio, dum vivens alitur, cum nihil substantiale adsit denuo, vel absit, et consequenter nullum esset in vivente substantiale augmentum. patet nam si proximum alimentum eadem forma vivit, nulla substantialis pars viventis denuo informat vita totius, quam non informaret ante augmentum; ad augmentum autem substantiale viventis opus est, informet denuo aliqua pars substantialis vita totius, media qua fiat denuo viventis pars, quae propria non erat.

Ex his colligo spiritus animales, aut vitales non animari: nam cum animales, et vitales spiritus sint partes sanguinis subtiliores, et magis elaboratae ad vehendas species, et alias functiones praestandas aggregatae; si sanguis non animatur, neque dicti spiritus animabuntur. Neque obest, quod vitales dicantur, aut animales, quia ideo eas appellationes attribuimus quia vitam habeant, aut animalia sint, sed quia vitalibus operationibus, et animalibus destinati inserviunt. accedit quod dicti spiritus, sicut et venarum sanguis non nutriunt, aut crescunt per alimentum intra se haustum et dispensatum, sed per accessionem quamdam et appositionem.

Colligo humores reliquos animalium anima, et vita carere; nam si de sanguine, quibus plures vitae tituli videntur inesse, hoc

ĩ asserit, et probat est, potiori iure de reliquis humoribus idem asserendum, atque amplectendum est. Et sanè nostra illatio adeo comm. est; ut pauci admodum inveniri possint, qui illam negent.

Sect. 5. Expedio contraria opinionis argumenta.

1^m. argum. plures authoritates officiunt; nam 1° sacra pagina. Levit. 13. n°. 11. Disperdam, inquit, eam de populo suo, quia aia sanguinis in sanguine est. 2° Aris. 3. de hist. anim. c. 3. ait palpitat intra venas sanguis oium animalium, pulsuque sl undique movet, et semper, quandiu vitam servat, sanguis unus animat, et fervet. 3° S Epiphanius. Lib. 1. contra hereses. tom. 1. secta. 9. ante medium dixit. sanguis autem non aia est; sed in sanguine aia est et lib. 2. tom. 1. secta. 56. quomodo non aiam dicit interpellare, ac clamare ad Deum sed sanguinem? sanguis autem non est aia; sed in sanguine est aia; corpus n. est sanguis visibile; aia vero invisibilis existens, in sanguine locum habet. Et .4°. denique idem testatur S Aug^s. Lib. de quaest. veteris, et novi testamenti; quod sanguis vivit.

Sed hae oia testimonia nequaquam convincere oppositum possunt: intelligenda sunt iuxta Aug. interpretationem in superiorem locum Levitici, non ita ut in sanguine vere vita sit, sed haec ab illo nario dependeat; nam quando aliquid adeo ad vitam nram nariam est, ut absque illo mors sit infallibilis, affirmare solemus in illo nostram vitam esse, in illoque consistere, quis re vera non habeat vitam; sic aegroto cibos fastidienti, et prae nimia imbecillitate ad mortem vergenti semel, et iterum solemus repetere. vuestra vida esta en comer. Addo Phum recte posse intelligi in sensu metaphorico, ita ut sanguinem vivere ebullire sit, et saltitare, dum spiritibus incalescit, quo sensu aquas manantes, et saltantes

vivum appellamus, et propter innatam inconstantiam, et assiduum motum candidum illud metallum argentum vivum compellamus.

Obijcit 2°. Sanguis est animalis pars; ergo vivit. Probatur consequentia, quia nihil potest esse pars animalis, quod vita careat, et anima. Antecedens dupliciter ostendi debet, authoritate primo, deinde ratione; nam Aristoteles 2. de partibus anim. c. 2. initio sic ait, partium autem similarium alia molles, et humida sunt; alia dura, et solida. Humida vero omnino, vel quandiu in constitutione naturae manent, sanguis, sanies, adeps, genitura, lac. En haec omnia partes appellat, et idem docet 3. de hist. anim. c. 21. Ratione etiam, quia si non esset pars, non contineretur in eucharistia sub speciebus panis, quod nullo pacto est asserendum, quidem oppositum asserit Concil. Trid. sess. 13. c. 13. probatur, quia sub speciebus panis solum ponit illud, quod pars est.

Respondeo negando antecedens intellectum de parte stricta, et rigorosa, quod neque probat authoritas, neque ratio probat; nam Aristoteles in mea sententia citatus satis expresse docuit sanguinem non esse partem animalis, sed alimentum; cum autem modo ait esse partem; ampla, et parum rigorosa partis acceptione secutus est. Ad rationem, quia idem prius negandum est ex nostra doctrina inferri quod Concilium Tridentinum quod solum statuit sanguinem esse per quandam comitantiam, et connexionem sub speciebus panis, et non ex vi sacramentali. Ad hoc autem requiritur quod proprie pars sit, sed ad illud satis est, si aliquomodo talis appellari possit, et contineatur in corpore sanguis, Liquor in vase, ut Aristoteles ait; nam vase portato, ex consequenti per quandam connexionem, et comitantiam portatur, quod in illo est; sic portato corpore ex vi verborum, portatur ex consequente sanguis ab illo contentus.

Obijcit 3°. Effuso sanguine moritur animal; ergo sanguis est vita animalis, vel habet vitam. Instatur; nam si effuso sanguine animal vita privatur quia sanguis non est alimentum, cui deficiente alimento non statim animal vitam relinquat: sed ex eo negavimus sanguinem vivere, quia erat alimentum; ergo sicut fundamentum falsum, ita et doctrina. Instatur 2°, quia effuso sanguis

eet alimentũ, posset adhuc. bere vitã, n͞ ẽ ex illo capite solidat nostra doct.ª anȝ ostendit uno, & altero exemplo, c.º posset mul-tis. pisces. n. grandiusculi exiguos alios glutiunt, illisq.ꝫ nutri-unt, et olera virentia, et viventia absq.ꝫ ??dimento agrestes, et eremitæ mandunt; ẽ viventia viventiũ ee pōst alimentũ; ẽ et sanguis vivere pote, n͞ obstante, q.ᵈ aialis alimt sit.

R.ᵉ aialia, quæ sanguine prædita ss. ab illo pendere na-liter, n͞ tanquã a vita; seu vivente; sd tanquã a fovente, spūs vitales ministrante; et deniq.ꝫ tanquã a sustentante, quo sublato vita corpus desereret. Ad 1.ᵘ Dsᵒ negamus coñ. adqb.ᵉ verũ e͞, q.ᵈ deficiente illo, q.ᵈ mere alimt e͞, nec aliud munus præstat, n͞ statim emorit.ᵘʳ aial: at sanguis ultra ee alimt bēt fovere aialis calorẽ nativũ, et spūs suppeditare: deniq.ꝫ bēt ee aliquomᵒ p.ᵗ, q.ūis n͞ rigorosã, st e͞ pes, aut manus. Ad 2.ᵘ negamus alimt pōsse, dũ tale e͞ pxime, bere vitã aliti. ad qb.ᵉ ibi adductas, et alias, quæ adduci possent, dic ea viventia n͞ ee alimentũ ult.ᵘ, seu pximũ, dũ vitã bent, sed remotũ; q.ꝫ-tereq.ꝫ prius corrumpit.ᵘʳ viventis fra; deinde alterat.ᵘʳ succes.ᵉ ult.ᵒ transmutant.ᵘʳ in sanguinẽ, qui utpote pximũ viventis ali-mentũ animalis, ɔvertit.ᵘʳ, et mutat.ᵘʳ in aial.

Obit.ᵘ 4. Sanguis per totũ corpus cursitat, huc, illucq.ꝫ va-gat.ᵘʳ, et si pudore afficimur, ad faciẽ accurrit, ut illã pur-pureo suo pallio operiat: si metu, regredit.ᵘʳ ad cor, ut illud ptegat, et defendat, unde in ore pallor, at rubeons i-nopia: si iracundia corripimur, effervescit; si lætitia per totũ corpus quasi lætitiæ nuncius diffundit.ᵘʳ a corde egressus. vi-vit ẽ sanguis, cũ hs motũ variet.ᵉ absq.ꝫ sensu, et imaginat.ᵉ nequeant ɔtingere. R.ᵉ c.º Conimb.ᵉⁿˢ eos oēs motus sanguinẽ n͞ a se subire, sd ab aiā mediis imaginat.ᵉ, et appetitu; nã

tanquã functionis multiplicis instrumẽ n͂ conjunctũ, sed separatũ, nunc ad faciẽ, nunc ad cor, l. ad aliã p^tem mittit, prout occasio fert, exigitq̃ necessitas.

Obij^t. 5. Si sanguis n͂ viveret vitâ totius, sanguis hoīs n͂ eẽt assumptus p̃ unionẽ hypostaticã a verbo divino in op̃e incarnationis; at hoc et falsũ, et absurdũ ẽ; ergo et tale reputari debet, qđ sanguis n͂ vivat vita totius. minor debet eẽ Catholico certa, cũ oppm̃ fuerit definitũ a Clemente 6. et eius successore Pio, eliciaturq̃ ex Concil. Ephesino, canone 9. Calcedonensi act^e 1. et 5. et Synodo generali act^e 6. sequela vᵒ prᵒ; quia inde fieret verbũ assumpsisse duas n͂ãs, alterã viventẽ, alterã n͂ viventẽ, et insuper sanguinẽ verbũ, et verbũ sanguinẽ vocari et appellarĩ hoc utrumq̃ absurdũ ẽ, sed prᵒ, quia si assumpsit humanitẽ, et sanguinẽ, cũ hic ab illa diversa n͂ã sit, vivit n. humanitas, n͂ sanguis; ergo 1ũ absurdũ recte infertũ. inferri etiã 2ũ haud difficile ostenditur; nã ideo Deus dr̃ hoᵒ, quia unitus ẽ n͂ã humanã; ergo si etiã unitus ẽ n͂ã sanguinis, posset etiã, et deberet appellari sanguis.

R. negdo maiũ. ad pbᵐ negamus eas denominatiõ absolute fore admittendas, quia nos duarũ n͂ãrũ intelligimus eas, quarũ neutra ordinat^r ad aliã cõplendã, et integrandã; at sanguis, quis diversa n͂ã sit ab hoĩe, tñ ordinat^r ad illũ integrandũ, et cõplendũ tanquã proximũ illius alimentũ, et instrumẽ, quo nativus calor fovet, et unde spũs generant^r, atq̃ ideo n͂ potest dici absolute alia n͂ã ab hoĩe, sed quodammodo, sicut n͂ rigorose, pars diversa n͂ã a toto, sed dr̃ atq̃ sit n͂ã n͂ dr̃ diversa n͂ã, quis sit diversa n͂ã a toto, dr̃ tñ cõsequenter pars diversa n͂ã, dr̃ tñ cõgr. hinc infertũ neq̃ absolute fore admittendũ, qđ verbũ dicat^r sanguis, quia cõicatio idiomatũ soᵒ ab Ecclesia tribuit^r toti, n͂ p^ti, aut quasi p^ti, quis illi sit unitũ diũ verbũ. et hoc, tũ in triduo mortis Christi Dñi,

in quo erant p^tes unitæ verbo, sed n̄ inter se; tūm antea, q^do n̄ so' c̄ verbo, sed etiā invicē; in neutro .n. casu dicimus Deū eē aīā, aut mā, quia tā huic, quā illi fuerit in triduo, et antea unitus divinus verbū, q̄d n̄ aliunde pvenit, nisi q^a ss p^tes ordinatæ ad cstituendū unicū totū; atq̄ ideo sive inter se uniant, sive n̄, illis n̄ attribuit idiomatū cōicatio.

Replicas. iā nostra 2^a rō stetit pcedenti posita oīo manet atq̄ vi, q^a si sanguis ordinat, ut pars quodammodo, et instrumtū ad cplendū hoē, ideoq̄ n̄ pote dici, q̄d Deus sit sanguis, aut q̄d duas nas assumpserit; sq quia infret aīa, n̄ poterit dici Deus, neq̄ q̄d duas nas huās assumpserit; quare nrā solutio accommodari pote 2^e rōi, et oīa illa absurda cessant. Falleris; nā si sanguis animaret aīa totius; n̄ eet ult^s alimentū, ut iā pbavi, potius illi quærendū eet alimtū ult^s n̄ minus, quā toti: et c̄ aliunde ab hoē sit diversus, n̄ potius sanguis ordinaret ad hoē, quā hō ad sanguinē, neq̄ minus hic, quā ille eet hō; quare oīa, quæ de toto dicunt per communicat^s idiomatū dicerent de sanguine, ut ibi cludebamus. Hunc discursū fecimus attendentes sensū Theologicū, neq̄ .n. opus ē ad rigorē pbicū, aut metaps^s descendere c̄^a multiplicat^s cpositorū x^a dicta .1. phys.

Quæst. 4

De animarum generibus, et carū n° in unoquoq̄ vivente

Sect. 1.

Quot sint animarū gnā

Tria, nec plura, nec pauciora eē aīarū gnā pvulgata opinio

e apud Peripateticos, quib dux fuit Arg. 2 de. aia. c. 2. et. 3. sd summatim in illis verbis capitis 2. nunc eousq; tantu dicat: aiq inquam priu ee eoru, quae dicta ss, et his ee definitu vegetativo, sensitivo, intellectivo et motu. En Phy vegetativa aia, sensitiva, et intellectiva dumtaxat agnoscit. neq; multis opus erit ad hanc veritate probanda, si prius advertas noe gnis n intelligi in presenti ma grs Logicu, aut metaphysicu, de quib in Dialectica, sed p lineis, aut seriebus vitae separabilibus in re; ideo aia vegetativa linea constituit distincta a sensitiva, q hac pote inveniri realiter separata, ut apparet in plantis, quae vita hent vegetativa, n v sensitiva, aut rale; et sensitiva aia linea distincta constituit ab intellectiva, q sine hac reperit in brutis; intellectiva v invenit in hoe, 2 qd n e in vivente humano reliquas vitas c intellectiva concurrere, q ad diversas lineas, seu gna animaru, n exigit ne concurrant, sed qd possint n concurrere, seu realiter separari.

Hinc apparet Peripatetica doct ro. tres dictae animaru lineae inveniunt re ipsa separatae, nec aliae ss, quae separabiles re ipsa sint; p tria ss animaru gna, n plura, nec pauciora. hoc tn intelligend de generib aiaru existentiu de facto; na divina poa plura alia gna efficere poterit, quae inveniant separata. Veru Stoici nostra divisione impugnant ex eo, qd falso nitat supposito; supponit n. plantas vivere, atq; ideo in illis separata a reliquis inveniri aia vegetativa; hoc tn falsu e, q plantae oes vitae ss expertes; ac proinde vita vegetativa n debet constituere linea distincta a sensitiva, et rali. probant hanc sua assumptione, q ubi nulla cernit operatio vitalis, nulla ade aia, nullumq; vitae priu, c hoc statim operatione pdat, si ade; at in plantis nulla vitalis apparet operatio: p

vita carent; minus ostendunt, ex eo, qd non videamus alia operat.
in plantis nisi crescere, et augeri, non.n. sentiunt: crescere
autem, et augeri non e operatio vitalis, c.o idem habeant lapides, qui
procul dubio vita, et aia destituti ss.

Aliter etiam potest coargui nra divisionis effluitas: si plantis aia
concedatur non so vegetativa, sed sensitiva etiam, concedenda erit, ut putarunt
Anaxagoras, Empedocles, et Pythagorei, qui in eo plantas discernebant
a brutis, qd hae promptum, acutum, vigilemque habebant sensum, illae tardum
hebetem, et quasi sopitum; cui delirio confirmando inservire potest, qd plantae
succos utiles a noxijs separant, et c.o illos sugant, istos nec tangunt:
hoc autem nequit contingere sine sensu, et apprehensione bonitatis,
aut malitiae, quae reperiunt in succis; ergo plantae pollent sensu.

Manichaei neque duo volunt admittere animarum gna, existi-
mant.n. in plantis non so aiam sensitivam, sed etiam rale reperiri. coe-
ter ad quem errorem docent eos ee homicidas, qui arboris folium avel-
lunt, fructum decerpunt, l brutum occidunt, ut late refert, et confutat
S. Aug. lib. 2. de morib. Manich. a c. 17. comprobare possent hunc
errorem Manichaei, qa absque fundamento negat plantis sensitiva aia,
aut intellectiva, c.o non sufficiat deesse indicium, etiam dee in huo conse-
indicium aiae sensitivae et ralis, c.o ibi neque sensatio deprehendat,
aut intellectus, et nihilominus non negamus consili sensitivam aiam, et
ralem. 2.o Cra sufficienter discriminarent plantas a brutis, et hae
ab hoib. penes acutiores, et nobiliores aias, sed vs vegetantis, sentien-
tis, et intelligentis gradum continerent; quibus accedit multiplicationem
rerum, quoad fieri possit ubique ee vitandam; sed fieri potest, ut idem forma
gnis ea aia praestet, qua praestant a tribus superius assignatis, ergo.

Impias has fabulas non so Catholicus, sed etiam Philosophicus sensus
abhorret. et quidem Stoici turpiter errant; nam ut Aris. ait lib. 2. de
aia. c. 2. universa plantae vivere videntur, quippe videant

in se ipsis vim here talē, atq; priuȝ, quo ad diversa loca, tā incrementa, quā decremta suscipiunt, n.m. sursū quidē accrescunt, deorsū autē n accrescunt, sd ad utramq; similiter differentiā, semperq; nutriunt idē sensit. Augus Lib. 11. de Civit. c. 16. qd si plantæ per internā sumptionē nutriant, et increscunt versus oēs ptes, ut Sēsi testant; et oculi nostri aspiciant, vivent procul dubio, cū eiusmi nutritionis, et incremti gnū solius viventis pprium sit; unde Ars. 2 de aiā. c. 1. dixit vitā dicimus nutritionē, atq; decretionē, quo quidē per ipsū fit, qd vivere dr. Ex quib pt ad fundamt in ora- riū pa adductū.

Iā qd vita ea sensitiva n sit, ut Anaxagoras, et Pythagorici ostendebant adeo apertū e, ut Augus lib. de quant. aiæ c. 33. antè mediū de opinione opposita dixerit, n.n. audienda e, nescio quæ, impietas rusticana planè, magisq; lignea, quā sint ipsæ arbores, quibus patrociniū præbet, quæ dolere vitē quo uva decerpitur, et n so sentire ista, cū cadunt, sd etā videre, atq; audire credit, et iure quidē optimo; nā si plantæ vivunt aiā sensitivā, in aliqua ex ptb quib constant, dolorē sentiret (aiā n. sensitiva pes postulat heterogeneas saltē accidentaliter; alias molles, in quibus sentiat, alias duras, in quib n). neq; hoc negat error, quē impugno; at nulla pars e, in qua plantæ dolorē sentiant, g carent sensu, et aiā sensitiva; minor ostendit, qa si sentirent, se straherent puncte, l doloris aliqd signū darent, si pcuterent, at sive totā plantā pungas, sive arborē percutias, nullū signū doloris edit; g n sentiunt. deinde qa ubi e sensus, ibi somnus, et vigilia: at plantæ neq; dormiunt, neq; vigilant. g. Ad exempla, quibus sensus pbabat in plantis pote in generali responderi varios illos effus præstari abiq; sensu; nā a virtute attractiva succi utiles hauriunt; ab expulsiva no-

civi pellunt, qñ ullus interveniat sensus, l cognitio.

Manichæorũ error nõ ẽ a nobis ɔfutandus, (fecit hoc latè, et acute S Augus loco citato, videat qui vult) ẽ tñ illorũ fundamẽ dissolvendũ, et in primis argũ ad hoc: nõ ẽ absq fundamẽ asserenda aĩa sensitiva, aut valis in plantis, sd nullũ tale ẽ; ḡ. Nos hẽmus fundamẽ ad negandã eiusmi aĩã in plantis, et valẽ in brutis; tũ q̄ infinita ɔsequunt absurda ɔtrariũ asserẽs, quorũ aliqua memorat S Augus, et recte pbat. tũ etiã q̄ nunquã infundit aĩa in aliquo corpore, in cuius nulla pte sua nõ det indiciũ, q dignosci aliqdo valeat, qmvis imperfectũ sit, sic in hoĩe dignoscimus aĩã ẽẽ valẽ, sensitivã, et vegetativã; q̄ in aliqua saltẽ pte pdit in alia vegetat, in alia sentit, in alia intelligit, esto, nõ exerceat oẽs has operat in singulis ptibus hoc nõ ɔtingit in plantis in ordine ad aĩã sensitivã, nec in eisdẽ, et brutis in ordine ad intellectivã; ḡo q̄ caret eiusmodi animis.

Nec satis ẽ, qd ab eadẽ aĩa oẽs illæ operat ɔvenire possint vegetatio, sensio, et intellectio, quoniã aliæ s, a quibus nõ oẽs, sd aliqua dumtaxat pssit ɔvenire, ut ex dictis ɔstat et intorqueri potẽ obiectio, ab eadẽ aĩa pstari pote ɔfectũ sensus, et discursus, atq imperfectus; ḡ nõ ẽ, cur admittat aĩa sensitiva, et intellectiva; q̄ præstet eas opat imperfecta. Dices q̄ quæ in brutis ss imperfectiorẽ illis ss, quæ in hoĩe resident, et lt hæ possint perfectè eas opat ɔficere, nõ illa: idẽ ḡ tibi dicendũ, servata pportione.

Sect. 2. Videri plures aĩas in eodẽ composito fore admittendas.

Videnr inferri ex nrã sentã plures aĩæ in eodẽ vivente; nã

c' aia vegetativa realiter differat a sensitiva, siquidē ab hac invenit illa in plantis separata; et sensitiva realiter etiā differat a rali, a qua in brutis re ipsa ē seiuncta; ergo sit in bruto quolibet duas aias sensitivā, et vegetativā; in quolibet vº hoē tres, duas dictas, et 3ª ralē ee ocedendas; qua vegetat, sentit, et ratiocinat; quibus ojicimus in errorē Platonis, qui in Timaeo, et 9 de Repub. tres in hoē aias admisit, cognoscentē, irascentē, et nutrientē, seu nostris tris intellectivā, sensitivā, et vegetativā; 1ª in cerebro, 2ª in corde, 3ª in hepate, è quib. locis quasi è pprio throno imperare, et gubernare credebat c' subordinat.ne quadā unius ad aliā; nā vegetativā sensitivae tanquā superiori subijciebat, et utramqꝫ intellectivae. nec parū ofrat hec aiarū triplicitas doctª Aris. 2. de gª anim. c. 3. ubi hoc hēt de hoibus, dū post oceptionē animant; prio vitā stirpis vivere vident. De aia sensuali pari mō dicendū ē, atqꝫ etiā de intellectuali. sentit ergo Phūs humanū semen prius vivere aia vegetatrici, mox sensitiva, et demū rali; atqꝫ ideo tres relinquunt aias in singulis hoib, c' dici nequeat, qd accessu 2ae discedat, autfugiatqꝫ 1ª. et 2ª similiter, accedente tertia; nā si ita futurū erat, ut qd pramitteret vegetatrix aia, cuius occasus adeo pximus erat? praterquāqd n' sit in utero ee aliqd, a quo priores illae aiae interimant, nec ostat indiciū dicti accessus, c' vegetet hō, q sentit, n' minus quā initio animationis.

Qdsi plures nobis vident tres aiae in unoquoqꝫ hoē, saltē duae n' erunt negandae, altera corporea, quae sensū praebeat, et incremtū; altera spūalis, quae intellectū, quā admiserunt Philo Iudeus libro, qd deterius potiori insidiet. Mair. 2. sent. d. 17. q. unica. Ocham. in 4. q. 7. et qdlib. 2. q. 10. Minimal. lib. 33. de eversione singularis certaminis sect. 2. nā 1º, c' aia sensitiva caduca, et mortalis sit; intellectiva vº immortalis;

hac sursu ad coelestia hoĩ elevet; illa appetitu corporeo ad sensibilia, et terrena deorsũ trahat, duae ... admittendae, a quibus illa pugna oriat, cuius memor Apostolus epist. 1. ad Romanos. 7. ait. Video aliã legẽ in membris meis repugnantẽ legi mentis meae: et illud caro concupiscit adversus spũ; spũs autẽ adversus carnẽ. Interea Manichaei ut refert S. Augus. lib. 6. c. Faustũ c. 8. lib. 10 in Genesim ad literã c. 13. et lib. de duabus animabus c. 12. in singulis hominib. duas admittebant aĩas, alterã bonã, et a Deo factã, malã aliã, et creatã a Daemone; ex illa operat. rei bona; ex ista rei dissona, et prioribus contraria nasci vident.

2°. Qa hõ e formaliter corruptibilis; ẽ per aliquã fõrã quã sit in effũ formalis provenit a fõra: sed n potẽ eiusmi effũ a fõra incorruptibili, qualis e aĩa ralis provenire; ẽ alia in hoẽ admittenda e ultra illã. 3°. Quae spectant ad diversas lineas nunquã coeant reali identite: sed aĩa sensitiva, et ralis spectant ad diversas lineas, ut nos fatemur; ẽ coire nequeunt. maior pr, qa ideo nullus accens c substa, nullus corpus c spũ, nullus deniq humanus identificat c divino, qa ea oĩa pertinent ad diversas lineã. 4° qa si n s aĩae plures in singulis hoib. sed singula in singulis, l. illa q e in Pro e.g. continet formaliter sensitivã bruti, l virtualiter? si formaliter, Prus erit formaliter ralis et brutus, c hbeat utriusq fõrã; si virtualiter: Prus n erit formaliter, sed virtualiter sensitivus, qd e falsũ. Drĩ ẽ dari duas aĩas ad minus in singulis hoib, alterã formaliter sensitivã, alterã formaliter intellectivã. 5° nã Genesis. 2. ubi vulgatus transtulit. et inspiravit in faciẽ eius spiraculũ vitae, e dictio Hebraica Hai, quae, ut adnotat Lipomanus in Catena declinari solet ab Hebraeis in plurali spiraculũ vitarũ; et ait sive plures vitas, seu plures aĩas.

Sect. 3 In singulis viventibus singulas solu aias ee admittendas.

Ex eo qd tria sint gna aiaru n recte infert in hoe ee tres aias, et duas in brutis: nā in his eadē realiter vegetat, et sentit; in illo una, et eadē tres illas operat exercet, sensationē, vegetat. et ratiociniū, q in hoe n dividunt, aut distingunt re, q tria dicta aiaru gna, sd adunant identit. sit duo adunant in brutis; quæ. n. in inferioribus dispersa ss, in superiorib ss collecta; et quæ in illis multa pria ss, in istis unu; qd veluti peritus aliquis Citharœdus cuncta corporis organa, et nervos xa proprie disposit, et aptitudine ad unicā operationē harmoniā, et concentu pulsat, et impellit, ē oio totu corpus humanu, ait eleganter S Nyssenus lib. de hois opificio. c. 12. instar musici instrumti fabricatu. solet autē nonnunquā usuvenire, ut canendi quidē aliquis peritus sit; verū artis suæ instrumtis vitiatis, documentu idoneu (seu concentu) edere nequeat. ea. n. fforte, l à tempore vitiata, l confracta per ruinā, l a rubigine, ac situ inepta reddita, sono carent, nullumqe ad usu idonea ss, atq si. l. ab eximio tibicine inflent, sic se mens per universu organu suu diens, et applicans se roe consentanea membris singulis per facult. nā sua convenientes; in iis, q recte hent sm nā, vim suā exercet; in cæteris, quæ artificiosu ipsius motu per imbecillit. capere nequeunt, iacet, atqe otiosa ē. Hæc S Nyssenus; ex quib colliges; quare c una in hoe aia sit, in osse n sentiat, sd vegetat. exerceat; in carne utrumqe, sd n discursu; in cerebro vegetat., sensu, et discursu; varietas. n. affectionu tn causa ē, qd varias aia functiones exerceat, dignus ē S Nyssenus qui audiat iteru. c. 14. etsi superiore oratione declaratu ē triplex ee in vivendi facult. discrimen, ut alia sit vita, q quidē nutriat, expers tn sit sensus: alia et nutriat, et sentiat, careat autē facult.

ris: aia deniq; et rõe utat, et perfecta sit; perq; facult. cætera; sq; diffusa, ut in ijs existat, et tanquã eximiã quãdã intelligentiæ vim hêat. nemo tñ idcirco existimet tres in humano opificio aias existere seorsim certis quasi limitibus circumscriptas, ut nõ hoĩs ex pluribz animis cflatũ putare debeamus; nã vera, et perfecta aiã re ipsa unica quædã ẽ.

Nec sõ triplicitatẽ, vel duplicitatẽ reijcimus animarũ ab hõe (ex quo cstabit ad bruta) sed. n. duæ aiæ eent in hõe; quilibet hõ nõ unus, sd duo animalia foret, qđ facile cstat, tũ ex Arẽ lib. 1. de aiã. c. 5. tũ ex dictis a nobis l. phys. de multiplicatẽ cpositorũ; at hoc ẽ falsũ, ut pt ex se; ergõ et falsa ẽ eorũ authorũ opinio, qui duas aias in singulis hoĩb. admittebat; unde si verũ eet, qđ prius aia sensitiva hõ intraret, quã intellectiva, ut adversarij volunt, hõ eet quoddam aial brutũ ante adventũ aiæ ralis; et c̃ hac superveniente, perseveret nihilominus cpositũ aĩ; hõ adhuc heret retentã spẽ bruti, quo nihil absurdiũs.

Pbr 1°, nã vel aia ralis existeret in subtõ sensitivæ, vl nõ; si hoc; ergõ ubi dat aia ralis, nõ dabit sensatio, et vegetatio: pt cõa, quã ralis aia sm̃ te, neq; sensitiva ẽ, neq; vegetativa; et vegetatio, aut sensatio ee nõ potẽ, ubi nõ ẽ aia sensitiva, aut vegetativa: iã hoc ee falsũ, quis nõ videat, c̃ nulla sit pars in hõe, quæ vegetatiõ nõ heat ab aia, et incremtũ recipiat: si nõ dixeris ibi ee aiã sensitivã, ubi ẽ intellectiva, impugnandus eris ijs argtis, quib. pbavi 1° phys. eamdẽ mãm nõ posse simul recipere duas fmas sl, et unicã dumtaxat ee in singulis cpositis.

Pbr 2° in triduo mortis Chri Dni, vl tunc aia sensitiva Chri subijt interitũ, vl permansit; nõ illud qđ cũ sola unionẽ inter corpus et aiã ibi subijsse interitũ fateant Catholici; nõ hoc, quã vl in corpore vl extra illud; extra nequit naliter (pter dependentiã ab illo) cservari fmã corporea, qualis ẽ in horũ authorũ sentã, sensitiva: neq;

intra, quamquam in sepulchro maneret Christi corpus, non mortuum sed vivunt, esto, non viveret vita nobiliori, et tali.

Certe non possum non mirari doctores Catholicos duas in hoïe animas admisisse, cum 4a Synodus Constantinopol. quae est 8a inter generales act. 10. canone. 12. haec scripserit. Apparet quorundam id temporis in tantam impietatem venisse, ut duas in hoïe aïas impudenter dogmatizent; quos oës, et silia sentientes, cum vetus, et novum testamentum, et oës ecclesiae Patres unam aïam tale asseruerint. sancta, et ultr synodus anathematizat. Accinit Clementina de summa Trinitate, cum statuit Christum fuisse verre factum hoïem per hoc, quod assumpsit partes nae nrae simul unitas, s. corpus, et aïam intellectivam; quod sensit in hoïe solum esse aïam intellectivam, et corpus unita. lege sessionem 8am Conc. Lateran. sub Leone. 10. nam plura referre non est opus, ubi tibi sit planum parum tutam esse illam opinionem, quae hoïi attribuit pluralitatem aïarum. imo Hervaeus putat esse erroneam in tractatu suo de unitate formarum. q. 18. quidquid tamen sit de opinionis censura: nobiscum sentiunt frequenter doctores, tam Phi, quam Theologi (paucis exceptis) cum Sto Thoma, Sto Damasceno, Sto Augo, Sto Greg. Nysseno, et Magno.

Neque hanc unicam, et singularem aïam ita in hoïe admittimus, ut duntaxat resideat in cerebro, ut Erasistratus, et Xenocrates, aut in corde solo, ut Andreas Cesalpinus. Philo Iudaeus, et fortè Tertullianus vel denique in toto, et solo pectore, ut Parmenides, et Epicurus existimarunt, in toto corpore est, omnique illius parte infra; nam cum vim partis sit vita formaliter, opus est, in oïb recipiatur, cum illa pars solum formaliter vivat, quae vitam formaliter recipit: unde S. Nyssenus lib. de hoïs opificio. c. 15. ait: non enim instituimus ostendere mentem in hoïe nostra crassae materiei praestantiorem esse: sed nulla certa parte corporis nostri mentem contineri. existere. sed eam nobis pari in oïbus, et per oïa

Sect. 4.

Iis, quae sect. 2. obiecta sunt, satisfit.

Ad id, qd adductũ e ꝓ triplicit. aiarũ ɔstat ex sect. praecedente eandẽ aiã in hoe ee vegetativã, sensitivã, et ralẽ, in brutisq; eandẽ ee vegetativã, et sensitivã: cũ autẽ obijcit; aiã vegetativa realiter differt a sensitiva, disting.e; nã si intelligat de aiã vegetativa, q in plantis e speciali differentia, et stract. verũ e; si autẽ de roe coi aiae vegetativae falsũ e; e. n. identificata c aiã plantae, bruti, et hois, rõ. cois aiae vegetativae; sic c hoe, et bruto rõ cois aiae sensitivae: unde n labimur in errorẽ Platonicũ.

Sed neq; doct.a Arist. multũ urgemur; nã sit asserat hoẽ prius vivere vita stirpis, seu vegetativa, quã sensitiva; et hac prius, quã intellectiva; intelligendũ e quoad operat., n quoad ipsas substantiales vitas; n. n. prius vivit vita substali vegetativa, quã sensitiva, siquidẽ, ut dictũ e, eadẽ aiã in hoe e utriusq; operat. prius: prius tñ exercet vegetandi operat. quã sentiendi; et prius has, quã operat. intelligendi, q.a operationib. imperfectiorib. imperfectiores dispositi. sufficiunt: perfectiorib. v. perfectiores ss expectandae, quales n dant. c vegetatio foetus inchoat.

Non plus urgent. quae adducta ss ꝓ duplicit. intenta ab Ocamo, et Mirandulano. Ad 1.m rñmus, qd aiã sensitiva bruti caduca, et mortalis e, n v.o aiã sensitiva hois, quae eadẽ ipsa e, quae intellectiva, r.a dicta; neq; ex eo, qd appetitu corporeo ho ad sensilia trahat, et volunt.e in coelestia trsferat, recte colligit duas ee aias, sic. n. avarus, dũ eius vita periclitat, nisi merces undis ɔmittat, duplici motu quasi opposito agitur; nã motu avaritiae retrahit a ɔiect.e mercium; et vita desiderio fert in illã. sic aiã appetitu

corporeo roe praeventa rapit vehementer ad obj sensibile propter accidente autem deliberat, et cognita obti turpitudine voluntas appetitionem infraenat; l infraenare conat, ut abiecto, qd turpe est, sursum ad spiritualia otendat; quae pugna, et ocontrarietas sl exerceri potest ab eadem aia (qdqd sit, an requirat dist potentiarum, de qua fortassis inferius) neqs aliam Apostolus expertus est.

Ad 2um ocedimus ans, et contra distinguimus; qd per aliquam fram absolutam intricam, q in se corruptibilis sit, nego coq; per modalem intricam, illam ocedo. Explicanda est dist. in hoc tria ss, ma, fra, unio: ma, et fra incorruptibiles ss, unio vo corruptibilis, q fra modalis est. dr qd ho corruptibilis n roe mae, aut aiae, quae est fra absoluta, sd roe unionis, q fra modalis est. his addere possis, qd ee fraliter corruptibile hoq est fraliter dari pq ad illum corrumpendum; atqs ideo fra, a qua dr ho, l res alia corruptibilis est poa corruptiva.

Ad 3um Non oia, quae ad diversas lineas spectant, identitem respuunt, si lineae illae n sint oio disparatae, sd eidem supremo gni subsita, et aiae subijciunt, ex quo pt ad exempla, quae in probatione adducta ss; substa, et accidens nificant, q spectant ad lineas diversas oio disparatas.

Ad 4um illa aia, q est in Pro, n otinet fraliter illam, quae est sensitiva in brutis sd roe genericam ad illam, et ad tale, st ho n otinet fraliter aial equi sm roe differentialem, sd roe coe utriqs: et cum ro cois aiae sensitivae ex se heat ee aiq sensitivam, inde est, qd aia Petri caudat fraliter hoc, qd est, ee aiq sensitivam. Ad 5um Nobis sufficit versio vulgata, q xa Tridentinum in oib heri debet authentica so tranferens in singulari, sd demus, qd verba illa intelligant in plurali, adhuc mihi adversant; nam ut mo recte Caietus ait per hz spiraculum in

singulari denotat unica aia, per by autem vitarum denotat hanc aiam omnes gradus vitæ in se continere, quæ vegetatrix sit, sentiens, et ralis, atque ideo non esse plures vitas re ipsa distinctas, sed unam, quæ omnes operationes adimpleat. Accipe Divum Thomam 1. p. q. 76. a. 4. in re hanc satis apte loquentem, nulla aia forma substantialis est in hoe, nisi sola aia intellectiva, et ipsa sicut virtute continet sensitivam, et nutritivam, ita virtute continet omnes inferiores formas, et facit ipsa sola, quidquid imperfectiores formæ in aliis faciunt

Sect. 5.
An gradus vegetativus claudat formaliter in sensitivo, et uterque in rationali?

Dico affirmative, quæ admodum communis est, totam quæstionem dissolvit. ita P. Suar. P. Ruv. P. Hurt. P. Ximb. Murcia, et Iuniores, quorum fundamentum est, quod adducit Murcia, et putat evidenter intentum concludere. aia vegetativa, seu gradus vegetativus nihil aliud est, quam quædam forma substantialis, quæ est principium vegetandi; et gradus sensitivus nihil aliud est, quam quædam forma substantialis, quæ est principium sentiendi, sed aia ralis formaliter habet, quod sit forma substantialis, et principium vegetandi, atque sentiendi: et aia sensitiva habet formaliter, quod sit forma substantialis, et principium vegetandi; ergo gradus vegetativus formaliter clauditur in sensitivo, et uterque in rali: minor probatur, quia aia ralis seipsa est forma substantialis, principium vegetandi, et sentiendi.

Confirmatur, quia homo est formaliter sensitivus non minus proprie, quam equus, et formaliter vegetativus non minus proprie quam planta, sed equus est formaliter sensitivus, planta formaliter vegetativa; ergo homo est formaliter sensitivus, et vegetativus; ergo et aia: probo hanc consequentiam, quia homo non habet a materia, neque ab unione, quod sit formaliter principium activum vegetandi, et sentiendi, ergo a forma. ergo hæc formaliter vegetativa, et sensitiva: eodem pacto probatur aiam sensitivam esse

formaliter vegetativa.

Pr 2i. Aia ralis dr absolute sensitiva, et vegetativa; g el formaliter talis: wa pr, q qd el eminenter so vegetativy, aut sensitivy, n potel absolute denominari tale; ut pt in Deo, qui negs equus, negs planta, negs homo dr, q eminenter so perfectius stinet. requir g ad hoc, ut aligd absolute dici possit vegetativy, et sensitivy formaliter claudat. Pr 1o, q aia ralis el formaliter intellectiva; aia brutory formaliter sensitiva, et denigs plantary aia formaliter vegetativa, ut nemo negat. g et aia hois el formaliter sensitiva, et hec formaliter vegetativa: pbo csq; q ideo aia plantae el formaliter vegetativa, q informando subtz el priy vegetationis: sd aia bruti informando subtz el priy vegetationis; g el formaliter vegetativa. Rursy aia bruti ideo el formaliter sensitiva, et aia hois formaliter ralis, q eary operat priy activy ss in subto, qd informant: sd aia ralis el priy sensationis, et vegetationis in subto, qd infrat; g el formaliter vegetativa, et sensitiva. Pr 2o q aia vegetativa ut sic el genus ad sensitivy, et rale; et ad hanc, et sensitivy bruti el genus aia sensitiva ut sic; g in rali includit sensitiva, et vegetativa, et hec in sensitiva formaliter. pt csa, q genus formaliter claudit in speciebus sibi subditis, quary genus el.

Opponis 1o Aia ralis el formaliter priy operat corporea, et nihilominus n el formaliter corpus; g similiter n erit vegetativa formaliter, quis sit priy operat vegetativa. Pr q Deus el priy operationis vegetativae in plantis, et sensitivae in brutis. negs ideo dr Deus formaliter vegetativus, aut sensitivus; g n satis el ee aligd formaliter priy activy opat vegetandi, aut sentiendi, ut dicat formaliter sensitivy, aut vegetativy.

R, ccessis reliquis, neg csq. discrimen el, q ee corpus formaliter n stituit per hoc, qd sit priy operat corporeae; sd

per hoc, qd constitutivum sit dimensionis, Lex illa constituat: at ee vegetativum est ee forma productivam operationum vegetandi: cum autem habeat hoc aia ralis, et non illud, corpus non est; vegetativa autem est. Ad confirm. recte probat argum. non satis ee, ut aliqd sit vegetativum, qd sit principium utcumqe operationis vegetandi: requiritur ulterius, qd sit forma, (seu forma constans) illud subiectum actuans, in quo opatus vegetandi exercentur: Deus vero, cum forma non sit illius subiecti, in quo vegetationem producit, vegetativus non est.

Oppones 2°. Aia sensitiva, et vegetativa sunt formae materiales, et corruptibiles: sed aia ralis est spiritualis, et incorruptibilis; ergo non est formaliter sensitiva, et vegetativa. Confirmatur quia gradus genericus non clauditur in differentiali; sed sensitivum est differentia vegetativi; et rale differentia sensitivi; ergo gradus vegetativi non clauditur formaliter in sensitivo, neqe sensitivus in rali. R. neg. maior intellecta universaliter de omni forma vegetativa, et sensitiva: Et si n. aia vegetativa plantae, et sensitiva brutorum tales sint, quales argum. depingit; non tamen conceptus vegetativae, aut sensitivae aiae abstrahit a materialitate, et corruptibilitate, atqe re ipsa contrahitur ab aia rali ad ee immortale, et immateriale. Ad confirm. concedo maiorem, et distingo minorem: sensitivum quasi specificum, nego minorem, quasi differentiale, concedo minorem: distingo etiam conseqs; ergo non includitur gradus vegetativus in sensitivo quasi specifico, nego conseq.; in sensitivo differentiali, concedo conseq.. gradus sensitivus est quaedam species ex genere inexpto, et differentia coalescens; et sicut aial includitur in specie, non in differentia, sic vegetativum in specie sensitivi, non in differentia, ita et similiter gradus sensitivi in specie aiae ralis, non in differentia.

Q. 5.

Quæst. 5.

De potentijs animæ vitalibus.

Sect. 1.

An vitales poæ ab aia realiter distinguāt.

Duæ ss in hac sentæ celebres altera affrans, altera abiqß diserimē negans, et unaquaqß Doctores het graves, nulla tn roes admodū difficiles. Affrativā tuent Capreol in. 1. d. 3. q. 3. a. 2. Herveus. qlib. 1. q. 9. Ægid. qlib. 3. q. 10. Suar. dp. 18 metæ. sē. 3. Val. 1. p. ad q. 54. a. 3. Toletus. 2 de aiā q. 9. xe. 1. Cimbr. ibidē. c. 3. q. 4. a. 2 Ruv. tt. de poijs aiā q. 10. Valentia. 1. p. dp. 3. q. 3. puncto. 2. Et Recentiores frequenter ~ Negativā vº Marcellus. lib. suo. 3. de aiā. c. 75. Marsil. in 1º. q. 7. a. 3. Ocham. in 2. q. 24. le. 26. Greg. ibidē. q. 3. Hurtº. dp. 4. de aiā. sē. 4. Scotus, et Ægidius L Conime tomo: de Sacramtis. q. 77. a. 4. nº. 47. et tomo de actib. inalib. dp. 21. in appendice. Pr Dandinus. 2. de aiā, digressione. 14.

Quæ autē ex his nobis magis placet, dicemus statim, atqß notaverimus duplex ee in hoē vitaliū potentiarū genus; alterū corporearū, spiritualiū alterū: spuales poæ duæ numerant, voluntas, et intellectus, quibus hunc S Bernardus infra citandus, et nonnulli ex Patrib. subdividunt in memoriā, et roē. corporeas plures recitant Phi, inter quas quinqß nostri externi sensus, et duo interni, ut volunt aliqui, l plures, ut alij malunt, constituunt.

Hoc posito, neutrā ex dictis sententijs vio amplector, neutrā

rio reijcio; aliqd utriqß dabo; nã existimo c̄ Durando in 1° d. 2. in 2° p.te distinct. q. 2. poãs vitales corporeas re ab aiâ ee distinctas; spuales vo n ita; cuius resolutionis prior pars hẽt eã p se 1e sent.a patronos; posterioris posterior; quid tã hos, quã illos ex p.te heq. contrarios.

Moveor ad dist.e poãrũ corporearũ ab aiâ. 1. q.a ha ss intensionis, et remissioné capaces, et quae initio intensae ss, decursu temporis remittunt, ut de visiva, olfactiva, et auditiva poã p̃bavi. q. 10. 1 de generat.e max.e l. 2. § ult.o at aiâ neqß intens.e, neqß remiss.e recipere pote; q̃ n ss idẽ. 2° q.a poã corporea, corporea ss; aiâ autẽ in hoĩe spualis: sd spũs, et corpus n admittunt mutuũ identitatis nexũ; q̃. maior ẽ coĩs Phorũ locutio huiusmi poãs, corporeas, n spuales, appellantiũ; neqß. n. appetitũ sensitivũ, aut sensus externos ullus hactenus ausus ẽ poãs spuales appellare; si autẽ eent idẽ realiter cũ aiâ, recte dici possent spuales n minus, quã intus, et voluntas.

Neqß satis ẽ vere huiusmi poãs dici corporeas, q.a l.t in sua entit.e qd spuale sint, ss tñ priũ operationis, et sensationis corporeae; n sic intus, et voluntas. etenim ee aliquã poã priũ operationis corporeae n pote ee sufficiens titulus, ut dicat' corporea, nisi vere in se qd corporeũ sit; q̃ c̄ dictae poãe dicant corporeae, n ideo praecise ẽ, q.a priũ ss operationis corporeae, sd q.a in se vere corporea ss; max.e in sent. quã impugno: et tñ n dr aiâ ratis corporea; q̃ q.a ad hanc denominat.e n sat ẽ ee priũ operationũ corporearũ: sd ulterius reqr', qd in se qd corporeũ sit. idẽ videre licet in Deo prio immto oĩũ operationũ corporearũ, qui n ideo corporeus pote appellari.

Ad hanc roẽ reduci pote alia desumpta ex locutionibus s.ae, et Patrum; qui appetitũ sensitivũ carnẽ appellant, aiã v° spũ. Caro ait Paulus concupiscit adversus spũ, spũs autẽ adversũ carnẽ.

at dici n' potest aia caro; quia appetitus corporis (quod intelligo nomine carnis) est, et n' realiter idem cum aia; alioquin haec dici posset caro, et caro spus seu aia. hanc realem distinctionem satis indicavit idem Apostolus ad Romanos. 7. dum ait. Video aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meae. En legem membrorum, sic appetitum appellat, aliam esse ait a lege mentis, seu rationis, imo contrarias testatur se sentire, quibus tanquam distinctis rixam, et pugnam attribuit. Romanus item Pij. V. catechismus. p. 6. n. 20. c. 6a petitione orationis Dominicae his verbis. Igitur Pastores contraria studia carnis, et spus explicabunt, quod illius sensus, sit ad vindictam proclivis, huius vero propensa ad ignoscendum; hic inter ipsos perpetuam pugnam, ac rixam existere. Accedit, quod melius explicat imperium voluntatis in appetitum huius inobedientia, et recalcitratio; quod portio inferior, et superior sit, si ab aia potentias corporeas admittamus distinctas.

Confirmatur 1° Concupiscentia carnalis cum n' est in aia sola, neque in carne (i. corpore) sola: sed ex utraque fit, seu conficitur. Ergo cum concupiscentia carnalis, realiter distinguitur ab aia, et corpore: fit compositum; quia res qualibet realiter differt ab ijs, ex quibus fit. ita expressit S. Augus. Lib. 10 de genesi ad Literam. c. 12. ipsius concupiscentiae, inquit, carnalis cum, n' est in aia sola, sed, multo minus est in carne sola: ex utraque. n. fit.

Confirmatur 2° ex Sto Nysseno homil. in cantica, ubi sic ait. duplex est in nobis sensus; alius quidem corporalis, alius vero divinus (i. spiritualis) est. n. quaedam proportio, et convenientia animalibus motibus cum instrumentis sensuum corporis. cum autem duos dicit sensus, et eorum alium esse corporalem, n' ita intelligas, quasi unicus duntaxat sit simplicissimus corporeus sensus; aggregatum ex pluribus unum vocavit.

Concludamus ergo potentias vitales corporeas ab aia esse realiter di-

tinctas, et tanquã pp̃ria instrum̃ta adoperatẽ corporeas ab illa effi-
cienter effluere. erit tñ hîc observandũ ñ so' has corporeas potẽs
ad operationẽs vitales corporeas immẽte ɔcurrere, ɔcurrit eẽ aïa;
imo hac tanquã cã principalis, illa tanquã instrum̃ta: unde Sẽs
Augẽs Lib. 10 de Gen. ad lit. sic loquit. caro ɔcupiscit, quẽadmũ dicitũ
ẽ aures audit, et oculus videt; quis. n. nescit, qd aïa potius (i. p̃ralius)
et per aurẽ audiat, et per oculũ videat.

Gradũ faciamus ad identẽ p̃õrũ vitaliũ spualiũ c' aïa, ut 2a resolẽs
pars asserebat, quã expresse docuit S Bernẽs. sermõ. 11 in cant. in
aïa, inquẽ, tria intueor, rõẽ, memoriã, et voluntẽ, et hac tria eandẽ
ee aïã; ñ autẽ eent aïa, si ab illa realiter differrent, sĩ amor, et
intellectio aïa ñ ss, q̃ ab illa realiter differunt. sd addamus et S Augẽ
10 de Trinẽ. c. 11. ubi in hunc mũ fat. hac tria memoria, intelli-
-gentia, voluntas, quoniã ñ ss tres vitæ, sd una vita; nec tres
mentes, sd una mens, ɔẽnter utiquẽ nec tres subs̃tiæ, sd una subs̃tia.
et inferius quocirca tria hac eo ss unũ, quo una vita, una mens,
una eẽa., et qd aliud ad se ipsa singula dicunt; eũ sl ñ pluraliter
sd singulariter dicunt. eodẽ spectant, q̃ tt. 15. in Ioan. scribit, c'
de intũ ait. ñ. n. aliqd aliud ẽ, quã aïa, sd aliqd aïæ ẽ intrũ. vi-
dẽa. tomo. 10. sermõ. 3. de tempore, et Lib. 10 ɔfessẽ. c. 14.

Poteẽ et rõe ɔfirari; q̃a p̃oẽ, sĩ et alia entitẽs multiplicandæ ñ
ss absqẽ urgenti fundamẽto, nullũ tale ẽ p̃ distẽ p̃õãrũ spualiũ ab aïa; q̃a
ab hac ñ ss admittenda distincta. minor ostendenda ẽ solutione
argtorũ; et præterea q̃a argtã factũ distẽ p̃õãrũ corporearũ ñ
hent vim in p̃õas spuales. Deinde q̃a aïa se sola ẽ p̃riũ sufficiens
effectivũ, et receptivũ actuũ vitaliũ intelligendi, et amandi, ut mul-
ti ɔcedunt in statu separationis aïæ a corpore; cũ ñ ẽ, cur super-
addamus novas p̃õas, frustra. n. fient perplura, quæ fieri
p̃oss̃t per pauciora.

Sect. 2a
Obiecta contra 2am ptem resolutionis.

Vt ab hac 2a parte incipiamus, 3o illa obiic. 1o Aia creata substa e, et consequenter perfectionis limitatae, ac finitae; sd quaevis entitas talis instrumentis indiget accidentalib., quibus in operando adiuvet; ergo aia potentiis vitalib. indiget superadditis, quib. in productione spiritualis operationis intus, et voluntatis adiuvet. minor ostendi solet longa inductione, quam pulcram vocat P. Suar. in primis quatuor elementa qualitatib. instructa sunt, quib. utunt tamquam instrumentis ad se tuendum, et operandum. 2o astra lucem habent, et accidentia alia, quibus ad agendum adiuvant. aia item, et reliqua substantiae; erit ergo dicendum de aia etiam in ordine ad operationem intellectivam, et volitivam.

Non capio obiicientem. ex una parte ait substantiam creatam non posse operari immediate sine instrumentis accidentalibus; quia eiusmodi operandi genus infinitam arguit perfectionem, et virtutem illimitatam; ex alia vero ait potentiam intellectivam, et volitivam emanare immediate, et fieri a sola aia. Desidero in horum doctrina connexionem; et ex ipsorum fundamento argumentum desumo ad probandam indistinctionem potentiarum ab aia: si potentiae intellectivae realiter ab aia distinguerentur, ab illa producerentur, ut aiunt (imo multi ideo distingui aiunt, quia ab illa producuntur) sd non producuntur ab illa; ergo non distinguuntur realiter. minor probatur, quia si ab aia producerentur, aia indigeret instrumento ad illas producendas; illud autem non admittunt in aia ad productionem potentiarum; ergo. Adde, quod maior perfectio arguit, siquae arguit ex productione effectus perfectioris absque instrumento, quam ex productione imperfectioris absque eodem: sd potest per te aia immediate producere potentias vitales, et intellectivas absque instrumento, non obstante sua imperfectione, et limitatione; ergo poterit etiam absque eodem producere actus vitales, qui multo imperfectiores sunt potentiis vitalibus.

Resp. (q) dupliciter. 1°. dando, qd aia operari nequeat immte absq. accidentali instrumto; adhuc tn n excludit hoc instrumtum superadditum futurum pota vitalem; sat est, si sit spes impressa; haec. n. aiae deservit ut instrumtum ad intellectionem, et volitionem fabricam. Et 2° nego mino; na elementa se solis possunt producere illa ipsa accidentalia instrumenta, quibus deinde iuvant ad alterandum subiectam. aia, itm, ut dictum est, producit in horum authorum opinione potas ipsas vitales absq. instrumto. quibus adde hanc ponderationem; pota vitalis in tua sententia accidens est, subiecta aiae multo imperfectius, et maioris limitationis; et tn per te potest operari actus vitales absq. instrumto superadditio; poterit ergo, a fortiori, aia, cum perfectior sit: huic obstabit imperfectio minor, et illi n obstabit maior?

Dices operari subiectum sine instrumtis, et ab illis independenter est proprium solius Dei. unde probas, qd gratis assumis? Dei proprium est operari, n so independenter ab instrumto; sd independenter ab alterius iuvamine, etiam tanquam a ca prali; creatura autem sive aia sit, sive quaevis alia dependet a Deo coadiuvante, quis absq. instrumtis operaret. praeterquamqd nihil inde excludis contra me, assignavi iam species impressas, a quibus aia dependet ad operandum; quis n dependeat a potis vitalibus superadditis, et realiter distinctis.

Obies 2°. si aiae n addamus potas intellectivam, et volitivam, neq. intelligere posset, neq. amare; ergo pr ans, quia ex se esset indifferens ad amandum, et intelligendum: et coenter, si n haberet pota volitiva, a qua detraheret ad amandum; et intellectiva, a qua detraheret ad intelligendum, neq. intelligere posset, neq. amare, siquidem n eet maior ro. quare hunc potius, quam illum actum eliceret.

Caeos video huius argti authores: na 1° datis potis intellectiva, et volitiva distinctis, est adhuc aia indifferens ad

amantium per voluntatem, et intelligendi per intellectum; ad hoc, ut potius hunc actum voluntatis in specie, quam illum eliciat, num alia potentia superaddenda? et potentia ipsa intellectiva, et volitiva indifferentes sunt ad plures actus in specie; ergo sit ipsa non indigent instrumento superaddito per modum vitalis potentiae, a quo determinentur, neque anima. 2º. Damus species impressas, a quibus potius ad amandum, quam ad intelligendum anima determinetur, utquid supereminenter potentia? Respondemus ergo argumento negando antecedens; ad probationem species impressae (et in ordine ad actus voluntatis etiam determinarent species expressae) praestarent dictam indifferentiae determinationem, quin opus sit potentia realiter distincta.

Obiicitur 3º. Omnis potentia vitalis est naturalis potentia; ergo est accidens, et consequenter distinguitur realiter ab anima, quae est substantia; antecedens naturalis potentia est quaedam species qualitatis, ut ex Philosopho constat capite de qualitate. Confirmatur a Murcia ut res referat ad aliud requiritur accidens realiter distinctum, quale est relatio. ergo ad producendum requiritur etiam accidens realiter distinctum. Confirmatur 2º, quia potentia sensitiva distinguuntur ab anima; cur non etiam intellectiva, et volitiva?

Respondeo. negando consequentiam, ad probationem non omnis potentia naturalis ad 4am qualitatis speciem spectat, sed illa solum, quae accidentia sunt; quod facile ex ipsis adversariorum principiis ostendo; nam anima est se sola virtus, et naturalis potentia productiva operarum vitalium, et tamen non spectat virtus eiusmodi, aut naturalis potentia ad quartam speciem qualitatis: idem est de virtute elementorum productiva suarum proprietatum accidentalium. ad 1am Confirmationem dato antecedente absque distinctione, et limitatione, de gratia, et consequenter distinguitur; requiritur etiam accidens, quod vitale prius sit, nego consequentiam, quod non sit vitale prius, concedo: eiusmodi autem accidens est species impressa. si vero placet, retorquere poteris argumentum: ut entitas referat, indiget accidenti superaddito; ergo ut anima producat operationes vitales, etiam indiget superaddito accidenti, quod negas. ad 2am Confirmationem nego consequentiam. discrimen est; quia ad distinguendas corporea, potentias hemus formas,

n sic ad squales, ut ex sect. praecedenti constat. missus hic, spacio S. Dionys. Areop. c. 11. de caelesti Hierarchia, ut objici soleat, quae eius mens longe alia est a mente objicientis.

Sect. 3.

Argumenta diluo, quae 1am resolutionis partem impugnant.

1° objicit S. Aug. lib. de spu, et aia c. 4. Sensus, inquit, unus est in aia, et quidem ipsa; unde ob numerum instrumentorum quinque partitus, cum intus n sit nisi unus; verumtamen propter varia exteriora variat, et varie nuncupat, dicitur namque, sensus, imaginatio, ratio, etc. et haec via in aia nihil aliud ss, quam ipsa; alia, et alia proprietas inter se propter varia exercitia, sd una essentia rontis, et una aia; proprietates quidem multa ss, sd essa una; sm exercitia multa ss, sm essam vero unus ss in aia, et idem, quod ipsa. lege cap. 13. ubi silia hec n minus clare ostendens eamdem aiam propter varia officia varia sibi usurpare nomina, sensus, spus, animi, etc.

Esto, verba haec urgere videantur realem indistinctionem sensuum ab aia, illam n urget Aug., quia libellus citatus, Augustinianus n est, et ideo typorum exiguitate ab reliquis operibus secernitur, quis autem fuerit illius author, noster Cornelius in epistolam ad Rom. Hugoni Victorino adscribit; quisquis tn ille sit, antiquior multo fuit S. Aug. cum hic multo prior fuerit Sto Boëtio, quem libelli author allegat. posses nihilominus locum paucis explicare ita ut solo ostendat radicales sensus n ee aliquid ab aia distinctus, neque negat, quod sensus formales, realiter ab aia differant: ideo fortasse dixit sensus unus est in aia, et n absolute sensus unus est, ut denotaret sermonem n ee

de sensib formalib (qui non in aia, sed extrariaque in corpore sunt) sed de radicalib, (qui in aia sunt) iacent adunati, et propter varia offi-cia varie nuncupant; quo producit cum appetitu sensitivo operat, di-ci pote aia appetitiva, et imaginativa quo ad operat cum imagina-tiva concurrit, et sic de alijs.

Obit 2°. Aia pote se sola pot. illas corporeas producere. ergo et se sola absque potis poterit producere actus corporeos sensatio-nis. frustra ergo multiplicant tot vitales potentiarum entitates. Conseq. pro-batur quia actus imperfectiores multo sunt potis; ergo si aia pote se sola has producere, poterit a fortiori producere illos. Resp. nego conseq. (quantum attinet ad vim formae) discrimen est, quia quamvis ista semper tribuat a na completam vim ad proprias passiones, quales sunt vitales potentiae cor-poreae rui aia; non tn semper tribuit completam virtutem ad operat reliquas, ut etiam in contrariorum sententia patet, qui aiam concedunt dependentem in suis operationib vitalib ab spe impressa, ita ut absque illa neque intelligere possit, neque appetere, nec sentire, non ergo essentijs tribuit semper na completam vim ad operat quae passiones non sunt, cum tn semper tribuat ad proprias passiones, ut inductione posset perfacile ostendi. neque valet argum a pota ad maiorem perfect ad potam, quae est ad minorem, nisi utraque perfectio intra eandem spem sit (...) neque in contraria sent valet hoc argum. aia pote se sola producere actus vitales corporeos absque instrumentis; ergo et spes impressas ad illos, cum tn hae illos sint imperfectiores.

Obit 3°. Si potae vitales corporeae distinguerentur realiter ab aia, possent ab illa realiter separari, saltem diva pota; sed eiusmi separatio est impolis; ergo et distinctio realis ab aia impolis est. minor probatur quia sic possent non esse vitales; quoniam separatae essent, vitales non essent, ut fructus ab arbore decisi. Deinde,

q. separatae ab aiâ possent appetere, sentire, etc. q. ei absurdum.
quis n. credat corpora pura accepta vivere, sentire, et appetere.

R. neg. illationem, quam maior continet; nam n. infertur ex eo, qd unum ab alio realiter distinguatur, qd ab illo separari possit etiam diâ pôa: et exemplum evidens in omnibus modis, qui propriis subiectis realiter distinguuntur, nec in diâ pôa possit ab illis separari: id concessa adhuc maiori, quam inferius in qd adductam roborabo, negamus minorem, cuius probatio est nimis frigida. Et n. separatae essent, adhuc forent pôae vitales, quia adhuc retinent esse proprium vitale immanens operationum sensitivarum; an vero separata possent sentire in actu [illegible] pendet a multiplici opinandi genere: nam si credatur eas pôas esse solum ab aiâ, et ma proprium sufficiens productivum, et receptivum vitalium operationum corporearum (quas, dum in vivente sunt, ab aiâ recipiunt effective) dicendum est, qd sub eo statu possent sentire, et vivere, neque in hoc apparet ulla repugnantia, aut indecentia, ea doctrina supposita: si vero eiusmodi pôae non sint adaequatum subiectum receptivum, aut neque inadaequatum (de quo inferius) non possent sentire, durante statu separationis.

Obiit. 4. Quo perfectior est substantia, quam producit, eo minus indiget instrumentis, et adiutorio, quia eo potentior est: sed si in animis corporeis admittamus pôas vitales corporeas, quibus tanquam instrumentis utantur, et adiuvent; id in aiâ rali, quae perfectior est, non erit admittendum. Solent aliqui potius contingere contrario modo: nam quo perfectior est entitas substantialis producens, eo plura postulat instrumenta, sicut, quo nobilior est princeps, aut Rex, eo plures exigit ministros, et famulos, quibus ad varia exequenda officia utatur, et qui illum euntem semper comitentur, et adiuvent, dum aliquid operatur, ne defatiget: ubi variaborum ingenia observabis, quae propria ideo ad oppositos fines concludentes

oppositasq͡ꝫ de͡ꝫ probandas usurpant. Hoc ego de ante sentio; quod non sit aliter verum intellectum de quacumque potentia, et in ordine ad quemcumque effectum; ac proinde negandum.

Alia argumenta ad idem intentum confici solent satis inutilia, ea relinquo, quia utile, inutilem resecare. de authoritate Philosophi nihil dixi, nihil de illius verbis recitavi; quia neque a me, neque ab adversarijs clare stat. neque aliquis locus est, qui pro aliqua ex relatis sententijs multum urgeat. a tempore urgemur, pergamus.

Sect. 4.

Vndenam accipienda sit vitalium potentiarum specificatio, seu distinctio.

Scotus in 2°. d. 16. q. unica, et Scotizantes unanimi consensu docent specificationem potentiarum, et actuum vitalium a proprijs suis differentijs specificis, aut genericis desumi, ita ut eae potentiae specie differant, quae differentias habuerint specie distinctas; illae genere, quae genere distinctas. At S. Thomas, illiusque discipuli, esto non negent affirmativam Scoti, negant exclusivam docentes, ab aliquo etiam extrinseco potentias specificari: quodnam illud sit, assignat S. Doctor 1. p. q. 1. a. 3. his verbis, est enim unitas potentiae, et habitus consideranda secundum objectum, non quidem materialiter; sed secundum rationem formalem objecti. itaque secundum S. Thomam potentiarum distinctio ex objecto formali desumenda est.

Ego in hac re ita censeo. Pro explanatione, ut si sermo sit de vere specificante, seu speciem proprie conferente Scotum veritatem attigisse credam. nihil enim proprie speciem confert praeter praedicata essentialia, et intrinsecas differentias; reliqua enim extrinseca improprie dicunt speciem conferre, quatenus sunt indicia, et signa, ex quibus nos talem speciem colligamus, unde siquis rogaret, quare haec potentia vitalis talem speciem habeat, respondendum est, quia habet talia praedicata in specie; si vero roget ulterius,

quare talia prata in spe' sunt? est interrogatio inutilis, non minus, quam si dicto, quod homo ideo est animal rationale, quia est principium sentiendi, et ratiocinandi, iterum fieret interrogatio, et quare est principium sentiendi, et ratiocinandi, ubi enim ad definitionem, et quidditates rerum ventum fuerit, cessant interrogationes, cum non sit in infinitum abeundum, neque circulus vitiosus committendus; itaque qualibet entitas ex suis propriis prs est formaliter specie, et genere.

Aliud est, si non interrogaret, unde potentia sint talia prata specifica, sed unde colligatur, quod illa sint; namque tunc danda essent indicia extrinseca specificas, et genericas; quae, cum sint aliquid extrinsecum, et specificativa, quoad nos, potentiarum, aut aliarum entitatum, dici potest cum S. Thoma potentias specificari ab aliquo extrinseco, improprie tamen, non minus, quam si quis diceret ideo Petrum a Paulo distingui, quia hic perire potest illo manente; cum tamen non ideo distinguantur, sed quia sunt negationem identitatis, qua existente, quamvis neuter sine altero esse posset, distinguerentur; dici vero solet ideo distingui, quia ideo nos cognoscimus inter se distingui, et quod est signum causae, quoad nos, solet appellari causa, quod non negavit Scotus, cum loquatur de specificatione rei quoad se, quae propria est; non de specificatione quoad nos, quae impropria. Propterea Apollinius, Philogon. Venet. et multi alii dixerunt specificari ex pratis intrinsecis esse a priori; ex extrinsecis vero a posteriori. Hoc posito videamus, unde potentiae vitales tanquam ab indiciis extrinsecis specificentur; seu melius, quae indicia extrinseca arguant in potentiis vitalibus specificam diversitatem.

Dico 1. Potentiae illae vitales specie differunt, quarum una productiva est alicuius actus in specie, cuius non est alia. Communissima haec conclusio tam inter recentes, quam inter scriptores; illa probatur: quia duo eiusdem speciei nihil in specie potest unum, quod non possit aliud, quia enim sunt eiusdem speciei, sunt eadem specie, et esse (non numerice, sed specifice) eadem autem specie, et esse idem potest in specie: ergo si una potentia potest

unus actus, quē in spē alia nō potē; tales poē nō erunt eiusdē essē, eiusdē spē. Pr, q illa poē spē differunt, quarū una respicit transcendenti ordine trē, quē in spē nō respicit alia, seu ut alij dicunt, quæ respiciunt trōs adæquatōs essaliter diversos. tales sunt illa poē, de quibus in xᵉ. q. Itaqꝫ poē vitales ab actibus vitalibus, quos pducunt, specificant tanquā a signo.

Dico 2°. Etiam specificant tanquā a signo ab obtis fralibus adæquatis, quæ medijs actib attingunt. minus coīs ē, etsi coīs hæc xᶜ. pr. q quoties obta fralia adæquata distincta ss in spē, actus attingentes talia obta fralia spē differunt: sd quoties actus spē differunt, differunt etā spē vitales poē; q quoties obta fralia adæquata spē differunt, etā spē differunt poē vitales, quē xᵈ docuit S Thōs tū loco citato; tū q. 54 de habitibus. a. 2. corpore et Arēs. 2. de aīa. tᵘ 33.

Dixi tn ab obtis fralibus adæquatis, q st nō ē rectū distinctᵒ specificæ signū eē: unā poā pductivā unius actus in spē, et aliā alterius, nisi etā addat unā eē pductivā alicuius, cuius in spē nō sit pductiva alia; sic nō ē sufficiens unā posse attingere unū obtū frale medio actu, et aliā aliud in spē, nisi earū aliqua possit aliqd attingere, qd nequeat alia; atqꝫ ideo colligenda ss oīa obta fralia partialia in unū adæquatū, et si adæquatū unius, saltē rōe alicuius pᵗⁱˢ, fuerit spē diversū a frali adæquato alterius, poē eiusmī distinguent spē.

Dico: 3. Recte possit poē vitales specificari, et diversificari spē a prijs effectivis tanquā a signis. ē etā coīs hæc resolutio, cstatqꝫ ex S Thā loco citato de habitib, ubi sic hat, distinguunt frē sm diversa pria activa; nōē autē frē essā phicā intellige; cuiuscumqꝫ n. rei essā diversitatē accipit ex prio adæquato, qd respicit, ita ut, q dō una pcedare potē a prio in spē a quo nō potē alia, specifice differant, qd in physicis pbavi.

Accedit, qđ potẽ vitales dicunt transcendentale ordinẽ ad pria effectiva, oiã autẽ, verba sunt S. Thõe loco citato de habitib', quæ dicunt' sm ordinem ad aliqd; distinguunt' sm distẽ eorũ, ad quæ dicunt'; ergo si potentiarũ adæquata pria spẽ differant, etiã spẽ differrent vitales ipsæ potẽ, quæ ordinem dicunt ad talia pria.

Vbi observabis, qđ quemadmodũ ad distinguendas in spẽ potẽs vitales sufficit qdlibet ex tribus dictis signis, nec oia requirant'; ita ut sint eiusdẽ spei, requirit', qđ nullũ occurrat; imo aliqdo forte continget qđ nullũ occurrat, et nihilominus spẽ differant; quia aliud ẽ in se spẽ differre, aliud manifestari, qđ spẽ differant; poterit contingere, qđ in se differant, quin nobis constet, quia signa deficiunt, sicut in Logica dixi aliqdo posse contingere, qđ oia signa realis distinctionis deficiant, et nihilominus n deficiat, sed adsit distõ realis

Sect. 5.

Fit satis aliquibus obiectionibus &

1º opponit' Eadẽ potẽa potest producere plures, diversissimosq; in spẽ actus; ergo potentialis vitalis specificatio n desumit' ex diversis in spẽ actibus, pt ctra, quia si colligeret', ubicumq; eet diversifica actuũ, liceret colligere diversitatẽ specificam potentiarũ, at n ita ẽ, quia eadẽ potẽa visiva nunc repræsentativũ nigredinis, nunc aliorũ obtorũ in spẽ repræsentativũ producit; ergo ... item diversos in spẽ actus producit. Confr, quia si essaliter differrent ex diversitatẽ essali actuum, etiã differrent realiter, qđ de intu, et voluntẽ ad minus, negandũ ẽ in nrã sentẽ, in qua identificant' cũ aiã, et inter se. intentus probatur, quia res diversæ spei neq; continuari, neq; identificari possunt.

Rx ex dictis facilẽ eẽ solutionẽ, n. n. statuimus ẽ ex qualibet actuũ diversitatẽ specifica colligendũ eẽ diversitatẽ potentiarũ, sed ex diversitatẽ adæquatæ collectionis unius potẽ in ordine ad adæ-

quatq collect. alterius. unde collectio adaequata actus, quos potē pducere visiva poā, sunt oēs illa representat. albedinis, nigredinis, et aliorū colorū, ē sō colligenda e unica adaequata visiva poā, n̄ plures (idq dicendū de poīs reliquis, quae pducere poss. diversos in spē actus) nq ad hoc assignandae erant plures collect. adaequatae spē diversae, quarū una ab hac poā, alia ab alia pduci possit, sd n̄ e ō. ut fit in poā visiva, et auditiva, intū, et volunt.; neqß n. voluntas intellectiones, aut intus volitiones, visio auditiones, l auditus pducere potē visiones; atqß ideo adaequata collectio actuū respecta ab una poā diversa in spē e a collectione adaequata alterius.

Dixi diversas poās cpletas; nq incpletas recte colligere possumus; si n. in poā visiva cpletē accepta prescindamus ordinem transcendentalē ad nigred. a transcendentali ordine ad albedinē, tales ordines essaliter differunt, incpte tn̄, q ordinant ad unā cpletā spē poā visivae, et fraliter ad recipiendū aiā ralē, et fraliter ad recipiendam aiā corporeā differunt spē, n̄ tn̄ ss diversae mē in spē, q ad unicā cpletā spē mē cstituendā ordinant.

Cfirmatio n̄ tq impugnat specificativa assignata, qua specificationē; cū eamdē vim habeat, sive ab actib, sive ab obtis, sive a prijs, aut alio quovis specificent. quare rsndē e negdo sequelā, plura namqß ss, quae essaliter differunt, et nihilominus identificant, ut pt in gnē intellectivo, et animali, vivente, et corpore, quae in spē hūā inveniuntur identificata; aial itē, et rale essaliter differunt, sd n̄ realiter. itaqß n̄ ex eo qd duo spē; aut essaliter differant, differre debent realiter; nec mō examinandū e, q distinct. specificax sit illa, quae identitatē realē apta sit impedire, sufficiat nosse similē n̄ ee, quae in intū, et voluntate

reperiri xa hora vent stabuentq poa illa sibi totale vivida in- ...

cilq aiq vaq ostituere, atq implere. de otinuatione specialr

e no: alibi hanc mna tetigi, amplius sic n' possu diffundi.

Opponit: 2o. Cogimur vitiosu admittere circulu; na actus

specificant a poio 2a S. Thq, ut sequitur interius tradenda; si

poa vicissim specificant ab actib, dabit mutua specificatio, et cir-

culus hic vitiosus efficiet; ideo poa vitales tales in spe. ss, qa actus

bent tales spes, et actus ideo sent tales spe, qa poa tales in spe

ss: hoc et ridiculu e, et impole. preterea qd n minus repugnet

mutua specificatio, qua mutua causatio.

R. negando nos ee coactos vitiosu circulu admittere, ...

admittere; na ut specificamus mutua ita specificat tanqua a

signo ita ut possit cognosci poaru diversitas, cognita diversitate

actuu, et diversitas actuu, cognita diversitate poaru x superiore

doct; tn n ita admittimus mutua hanc specificatione, ut poa

cognita so ex diversit actuu resumi debeant ad cognoscenda

ex illis diversitate actuu, sic n: vitium cmitteret in circulo,

sd ita ut ex diversite actuu, cognita aliunde, cognosci et colligi

debeat diversitas poae; vel ex diversite poa aliunde cognita

ad actuu diversitate cognoscenda, colligendamve perduci possi-

mus. neqs in hac mutua specificate extrinseca ea aut silis re-

pugnantia apparet, quae in mutua causalitate, ad qua reqr

mutua prioritas absoluta, ut alibi dictu e, n vo ad dictam

specificatione, cu n qdlibet signu diversitatis specifica pcedere

debeat ipsa diversitate; aliqdo subsequit, et posterius e, ut pt

in effe cu ca.

Opponit. 3o. Si specificarent poae ab obis, ide a se ipso

specificaret, qd e absurdu. pr sequi; qa si medio actu reflectat

sa se, erit sui ipsius obu; qa c specificet ab obo, specificabr

... O quantum iuniores aliqui in hac obiectiuncula sol-

vendas laborant, et quia accurate distingunt adequatu specificativu ab inadequato, tanquam qd multu ad solut. conducens, multa miscent, quorum impugnationi tempus desidero, si q. n. cedit, pergo ad solut.: Idem a se ipso specificaretur intrice cedo maj., et nego minor; intrice n. het ex se spec. qualibet entitas, ut iam observavi: specificaretur extrice a se ipso nego minorem. q. 2do quia obtum est idem qd pota; hac ab illo n. specificantur tanquam a signo, et indicio, ex cujus cognitione deveniendum sit in cognitione specifica diversitatis poae; quare sic procedit de obtis illis, quae extrica ss, siquidem loquitur de specificante extrico.

Sect. 6.

An vera, et physica actione vitales poae ab anima emanent.?

Clarum est in mea senta sermone ee n. posse de pois vitalibus, intellectiva, et volitiva; nam cum in ea certum, et constans iam sit ab aia realiter n. distingui, certum etiam est ab illa per veram act. neque emanare, neque effluere posse; vera n. actio reale dist. exigit inter priu, et tru; siquidem nihil se ipsum phica act. potest producere, ut ex Phia constat, procedit itaque q. de ijs pois, quae ab aia realiter differunt, et vir. supponere, qd fere oes, aut supponunt aut pbant, nimirum vitales pois ab aia emanare; videri possunt S Thas. 1. p. q. 77. a. 6. Caiet. ibidem, et Vanez. Murcia Lib. 2. de aia. dp. 2. q. 3. Ruv. et Complut. ibidem, sed ille tt. de pois aia q. 5. hi c. 3 q. 4. hujus doct. ro ee potest, quam nos iam tetigimus; cuilibet esse a provida na collata e vires sufficiens, qua suas efficiat passiones, et phicas proprietates, sic aqua contulit vim ad frigiditatem, igni ad calorem, soli ad Lucem; similiter et aia ad suas vitales pois, quibus ornetur, et ad quas iuvet. n. ideo negamus valde pbabile ee, qd poae in 1° suo

ee et a generante, seu grã producente, partialiter saltẽ producte sint, ut aliqui voluint illo proõ Ducti, qui dat grã, dat coentia ad grã.

Dato itaq; qđ potẽ ab aĩa fluant, et tanquã proprietates emanent; presens disquirit controversia, an vera actione distincta ab illa, qua ipsa aĩa generatur, aut creatur, emanent, seu nõ sed per nalẽ resultantiã, quae actio vera nõ sit; quã in re negativã gđ tuent. Vasqueζ et Caiet. (quibus accedunt Dimbr. 2. de aĩa. c. 3. q. 4. a. 2.) 1. p. q. 77. sed ille. a. 3. dub. 3. hic. a. 1. ad 2m. et 3m. eos tñ cois sentã reijcit, et iure quidẽ optimo, nã convinci potest, si ad voces, et loquendi modũ qđ nõ revocent. itaq; sentimus cũ coi sentã potẽ vitales, quae ab aĩa differunt realiter, phica, et vera actione ab illa defluere, distincta a creatione, seu generatione aĩae. Probamus nrã hanc Doctrinã, qđ qdqđ re ipsa hẽt verã, et realẽ entitatẽ, trat verã, et realẽ actionem, qua fiat, sed vitales potẽ re ipsa hent verã, et realẽ entitatem; qđ trant verã, et realẽ actionem, qua fiant: maior pt inductione oĩũ entitatũ, quae re ipsa fiunt vera, et phica actione; illae nõ nullo alio ex capite phicas actiones sibi usurpant, nisi qđ entitates verae, et phicae sũ; qđ si potẽ vitales verã, et phicã entitatẽ hent, sibi et usurpare debent veras actiones, quib fiant. Vere autẽ veras entitates ostendo, qđ vera entitas ẽ, quae ẽ positiva (ut negationes omittamus) vere, et realiter existens independenter a nri intus operatione: tales sũ vitales potẽ, quae nullã dependentiã hent ab intu, ut sint; ergo.

Pr. qdqđ ẽ re ipsa, vel ẽ phice creatũ, vel increatũ phice (sumpta creatione largẽ) inter haec extrema nullũ ẽ hactenus cognitũ medium; sed vitales potẽ re ipsa sũ; ergo aut phice creatae, aut increatae: hoc 2ũ illis nõ convenit, neq; convenire potest, qđ neq; illis convenire potest, qđ Deus sint, essent autẽ Deus, siqđ increatae essent. si creatae sũ phice; ergo hent phicã creationem. pt seqtia; qđ nõ creatur phice res, nisi creatione phica; sed creatio phica ẽ phica actio. ergo potẽ vitales trant phicã actionem, qua fiunt, p ...

Pr. autẽ dicẽ veram actionem ad potẽ trari; caeterũ nõ distinctã

ab illa, qua producit aia. argtor sic: nulla actio potest fieri duorum terminorum, quae diversi sunt n. numerica terminorum non distinguit, seu multiplicat actio; cum autem probatum sit potentias vitales, de quibus loquimur, realiter ab aia distingui, actiones quibus fiunt, realiter erunt diversae, non una, et eadem. Urget. aia est causa actionis, quae fit potentia vitalis; sed non est causa actionis, qua ipsa fit; ergo actio, qua fit potentia vitalis realiter differt ab actione, qua aia fit. maior inde constat, quia alias non esset aia potentiarum vitalium causa, contra dicta superius, sit, quia eatenus res aliqua causa est termini producti, quatenus est causa actionis, qua terminus fit; si ergo aia causa est suarum potentiarum vitalium; causa debet esse actionis, quibus fiunt. minor ita probatur si aia esset causa actionis, qua fit, esset sui ipsius physica causa, quod est impossibile. Ergo sequi probatur, quia eatenus aliquid est causa effectus, quatenus est causa actionis, qua effectus fit. Ergo si aia causa esset actionis, qua fit, esset sui ipsius causa.

Accedit, quod neque aia, neque creata aliqua entitas producere potest propria, et stricta actione creativa, qua res ex nihilo fit: sed aia rationalis propria, et stricta actione creativa fit; ergo nequit esse causa actionis, qua fit, neque mediate illa producere: at aia est causa actionum, quibus fiunt vitales potentiae; ergo hae fiunt actione realiter distincta ab illa, qua aia fit. Confirmari potest impugnatio ex eo, quod actio, qua potentiae fiunt, corporea est; actio vero, qua fit aia rationalis, spiritualis est; sed corpus, et spiritus nequeunt identificari; ergo. maior ostenditur, quia terminus corporeus non producitur secundum leges naturales actione spirituali; neque spiritualis terminus actione corporea, ut plane comperiet, qui universam naturam voluerit evolvere, et investigare: sed potentiae vitales, quae ab aia distinguuntur, corporeae sunt, ut alibi dixi, aia vero rationalis, spiritualis; ergo actio, qua haec fit spiritualis est; illa autem, qua potentiae fiunt, corporea. quod si potentiae aiae rationalis distinctas actione fiunt ab illa, qua fit ipsa aia, idem attinget in reliquarum animarum potentiis, cum argumenta adducta aeque pro omnibus, maiori ex parte pugnent.

Dicet vero nescio quis, argumenta facta duntaxat probare, quod potentiae vitales vera actione fiant, sed non probare, quod vere fiant ab aia,

existimat. n. cās 2ᵃˢ nihil agere vere, et proprie, sed tantū detrahere Deū, ut agat: nā n admittit ignē calorē producere, aut frigi nis. sed sua praesentia detrahere Deū, ut calefaciat, comburat et ignē producat, qd idē sentit de reliquis cis 2ⁱˢ. hac tn solutio errorem continet in fide, et Phia intolerabilē, ut Ruvius ait Lib. 2. phys. tt. 4. q. 21. nº. 29. pugnat. n. cū sacra scriptura. Genes. 1. Sapie. 6. Matth. 4. Luca. 21. cū Tridentino sess. 6. can. 4. cū SS PP. Ambrosio Lib. 3. Hexam. c. 8, et Lib. 5. D Basil homil. 9. S Aug. D Thā. et alijs, quorū verba nec refero, nec persequor, q̄a huius rei disputatio proprium locū hēt 2. phys.

Saltem unica impugnatio omitti n potest. sic argtor. creaturae Deū detrahūt sem te, ut effūs producat de novo, quos ante detract a creaturis praestitū n producebat, sed ḡa detractio ea ē aliqd reale positivū, l nihil; hoc 2ᵐ quis dicat? 1ᵐ autē si dixeris, interrogatio erit iterū assumenda: :' l illud reale positivū efficitur a creatura, l n, sed a solo Deo? si a creatura; ḡa hac aliqd reale efficit, et n solū Deū detrahit absq̄ vera product: si vo dixeris a solo Deo effici; ḡa Deus n solū producit effūs, sed etiā efficit detract ad illos producendos, seque detrahit.

Neq̄ dici potest, qd illud reale sit mera praesentia, et approximatio agentis ad passū, tū q̄a de ea praesentia, et approximatione redibit q̄o, an a cā 2ᵃ fiat, l a solo Deo; et 1º concesso intentū conceditur; 2º admisso convincit creaturas n detrahere Deū ad operandū, sed a se ipso Deū detrahi. tū praeterea, q̄a in volunt intelligi nequit dicta detractio; nā posita represent obti honesti, indifferens ē voluntas ad illud amplectend, et n amplectend; neq̄ adhuc detrahitur ē Deus ad actū producend, qd ḡ efficiet, ut Deū detrahat ad hoc ut actū amoris eliciat cā obtū positivū? certe nihil aliud expectare debet Deus a creatura, si haec nihil potest efficere, neq̄ actū producere, expectat ḡ detract Deus, q̄a ab illa efficienter detrahit, quatenus re ipsa oblato dio concurrit actū producit.

quæ potuit non producere.

Opponit Yanes. inter animam, et potentias vitales non mediat vera et physica actio; ergo potentiæ non emanant per veram actionem ab anima, sed per naturalem resultantiam. antecedens probatur, quia si mediaret substantia immediate per se ageret absque accidentali instrumento, quod solius Dei censeri debet proprium. Confirmatur, quia vel illa actio fieret in instanti, vel in tempore: neutrum; ergo non datur ad potentias vera, et physica actio. minor probari debet in hunc modum, quia cum sit accidentalis illa actio, per illam in instanti subiectum alteraretur, quod non est admittendum, nam alteratio successive exercetur. si in tempore fit; ergo in illo instanti, quo producitur anima existit absque vitalibus potentiis mutila, et solitaria; præterquamquod, cum causa necessaria sit illarum, statim atque est, ab illa emanant; quare necessario erunt in illo instanti, quo primo anima est, neque expectandum tempus, in quo producantur; non ergo fieret dicta actio in tempore. Confirmatur 2º. quia actio vera, et physica supponit tempore priorem sui causam: emanatio autem potentiarum non supponit tempore priorem animam, a qua emanant; ergo emanatio potentiarum vitalium non est physica, et vera actio.

Solves argumentum, si dum singulas solves, negatur antecedens, ad probationem concessi iam substantiam posse aliquid agere immediate per se absque accidentali instrumento, negavique hoc esse Dei proprium, ita ut nulli creaturæ posset convenire. ad 1am confirmationem datur, quod fiat actio illa in instanti, et consequenter, quod per illam contingat subiecti instantanea alteratio. quod hemus possit dixi non semel lib. 1. de generatione non qualibet alterationem in instanti repugnare; sed illam, quæ cum resistentia contrarij fit; nam lux [illegible] in subito est, et in instanti.

Adde quod vim eamdem habet argumentum in sententiam, a qua impugnamur; nam vel animæ potentiæ fiunt per resultantiam in instanti, vel in tempore; neutrum; ergo. probatur minor, quia si fiunt in instanti cum sint accidentales, per illas subiectum alterabitur in instanti, cum per te alteratio nequeat in instanti evenire: si vero fiunt

in tempore; q° in illo instanti, qui producit aiã, haec multi-
a exerit, et solitaria absq. potentiarum vitalium complem[ento], et ornam[ento];
et deinde q. c. aia sit cũ naria potentiarum, sive per resultantiam,
sive per physicam, et veram actionem, in illo momento nascerentur
potentiae, qui ipsa aia.

Premi adhuc potest Vañes in actione qua fit aia ipsa; nam c-
[illegible] sit vera, et physica, rogandus est, an fiat in instanti, vel
tempore? si 1° dixerit, concedit, q. impugnat, alterationem in ins-
tanti; quia per illam actionem, c. accidens sit, subiectum alterabitur in
tempore; c. impugnat in suis argumentis aiã 1° produci in instanti
dabit aiã sine actione, qua fiat: quapropter cogendus est Vañes
proprium argumentum solvere. Ad 2° 3° nego maiorem, oppositum est in philosophia
indubitatum, et demonstrari potest, ni fallor evidenter

Sect. 7.

Quod sit subiectum potentiarum vitalium

Conveniunt omnes, qui intellectum et voluntatem ab aiã distinguunt in hoc,
q. potentiae spirituales subiectentur in aia. de corporeis triplex
extat principalis sententia; 1ª eorum, qui aiã solam, et ut ipsi vo-
cant nudam; constituunt adaequatum vitalium potentiarum subiectum, hanc
amplectuntur Apollinaris 2° de aia q. 7. et Iandunus q. 10.
2ª eorum, qui solam materiam 1ª potentiarum vitalium receptaculum agnoscunt
hic iuniores maiori ex parte, secuti Ximbo 1. 2. de aia c. 5. q. 4.
a. 2. [illegible] ibidem q. 7 in appendice. Fons. 8. metaph. c. 1. q. 2.
s. 4. et Murcia 2. de aia disp. 2. q. 3. Tertia denique eorum est, qui
[illegible] 1ª sententia et volunt esse potentiarum subiectum [illegible]
ex utraque unum adaequatum coalescens, ita multi ex recentioribus [illegible]
[illegible] Caietanus 1. p. ad q. 77. a. 5. Vañes [illegible] Valentia tom.
1. in 1ª partem disp. 6. q. 2. p. 3.

Nulla urgens rō exhibet, ... his sententiis, aut exhiberi pote; facile solvi queunt, quæ in ofrat singularum ... seligo nihil minus 2ⁱˢ, q̄ᵃ evior, et veritati ɔgruentior e. rō hac ɔ fundamᵗ sit; q̄ᵃ in hoē sola mā e subiẽ poarum vitalium q̄ eum in reliquis viventibus, cum in oibus eadē spē mā sit, et wenter æque apta, et ad susceptionem sufficiens. utq alius subiẽ ɔquirendū e. ans pṙ; q̄ᵃ nulla fra corporea absoluta recipit in aiā spirituali: sd poæ vitales, de quibus sermo ss frā corporeæ absolutæ. q̄ᵒ n recipiunt in aiā rali, atq ideo sola 1ᵃ mā erit subiẽ, cᵉ quantitas nihil vitale suscipiat, ... abjiciunt ... ... facile ... ... n aliunde ostendendum ... quæ inductᵉ, si n. casum de quo in præsenti dubitamus, excipiamus n habit fra corporea absoluta, sive accidalis sit, seu substalis, q in aiā spuali recipiat, ad summum inveniet unio corporea, quæ frā modalis e. ɔfr, q̄ᵃ ɔspirit..., u onales absolutæ elemtorum, et reliquorum corporum, subiectantur in mā 1ᵃ (sᵉ maiorem adversariorum, cum quibus disputo) cur n et poæ vitales, quæ viventium passiᵉˢ ss, et onales ɔspirit..., in mā recipiant, et n in aiā?

Videamus nunc, quibus argtis impugnemur: si poæ vitales corporeæ se subiectarent in mā, actᵉˢ, quibus ab aiā ... eent immanentes: cuius oppositum receptum e. ɔbatur assumptum, q̄ᵃ actᵉˢ immanentes ita dicunt et ss, quæ manent in prīo, a quo fiunt: sd ab aiā fiunt, et n manent in aiā, per nos: q̄ᵒ n ss immanentes: unde a ɔtrario instari pote n imbecille argū: illa, quæ producunt actᵉ immanente, manent in prīo, a quo fiunt; sd poæ vitales ab aiā fiunt actᵉ immanente; q̄ subiectantur in illa, et n in mā.

Distingo duplicem actionem immanentiam, alteram rigorosam alteram n tanti rigoris. ad 1ᵐ. illi actᵉˢ ptinent, quas argū ɔtendit; quibus nimirum intra idē prīum efficiens terminus producit: et

Juicq omis n̄ ss act², quib⁹ ꝯueniunt poẽ viti... sd quibus ex aia vali fiun actus spuales intelligendi et amandi. Ad 2ᵘᵐ in-manentia spectant illa, quib⁹ trīs ꝯduuntur in eodē suppo, in quo ꝯriꝗ efficiuntur, et tales ss actᵘˢ immanentes, quib⁹ ꝯueniunt poẽ vitales. Unde in ꝯfra reo ad argt̄: si poẽ so' subtarent in mā actᵘˢ quibus manant ab aiā n' eent immanentes ri-gorosi & m.. ꝯcedo: nullo mō eent immanentes, nego. eent tt minus rigorosi, siquidē manerent intra idē suppositum et subtū aiā. neqꝫ plus ꝯvi... argū. desumptū a ꝯtrariis: distin-quit maior; illaqꝫ ꝯcluditur de actionib⁹ rigorosissime immanen-tibus, negatur; de minus rigorosis. distinguit et minor; ss poẽ vitales ꝯueniunt ab aiā actᵉ rigorosissᵉ immanentis, nego min.; minus rigorose, ꝯcedo; et nego cōq.

Obiic 2°. mā 1ᵃ eet sensitiva effective (ut de passiva sensi-bilitᵉ nunc taceamus) et appetitiva, ... qd ē̃ falsum; sola n. aiā et poẽ vitales sunt activa sensibilitatis. pr. tn̄ sequi; nā eē sensitivā active nihil aliud ē', quā bere poẽ activā se..at: sed per nos mā 1ᵃ beret poẽ vitales activas sensationis; ꝯg. ꝯfr, qᵃ 1ᵃ mā n' ē vitalis; ꝯg recipere nequit poẽ vitales. pt cōq, qᵃ vitale recipi nequit in n' vitali.

Rx disting. qd assumitur, eet active sensitiva per suā entitā ꝑxime, et immᵗᵉ, nego; mediate et per poẽ, quas subiicit in se ꝯcedo. n' secus eet sensitiva active mā 1ᵃ, quā aqua calida calefactiva; unde sit aqua calida n' dr' calefactiva, qᵃ ipsa ... caloꝛ efficere, sd qᵃ subtat in se caloꝛ, qui potens ē calefacere; sic mā 1ᵃ; neqꝫ aliud ꝯvincit ꝯbatio. Ad ꝯfᵃ Rx, qd et' mā 1ᵃ n' sit qd vitale per se, et precise ex ꝑpriis meritis, bet tn̄ vivere per aiā; atqꝫ ideo subiiciari possit poẽ vitales in ..., qᵃ ... substaliꝗ vitā. ꝑterea ad boq̄ sic argtur. nihil vitale ... in n' vitali; ... mā 1ᵃ n' ē vitalis, aiā aūt

vitalis e; q hac recipi nequit in ma 1a, qd e contra falsa. n q requir, qd subtu rei vitalis sit ex se vitale, nisi forte sit actus ipse vitalis accidentalis, in quo e specialis ro.

Obit 3o. mai connex hent poa vitales corporea c aia, q reliqua accia: sd maior hec connexio n potest illis aliunde convenire, quam ex eo, qd subiectent in aia. q in illa subiectant. R neg mi; convenire potest maior illa connexio ex eo, qd deficiente aia nullus adaequatus prius naliter inveniat conductivus poarum vitalium, quo conservari possint, [illegible] aucta quarum accium prius, et ideo accia reliqua possint absq aia ee, poa vo vitales n.

Sect. 8

An vitales poa naliter aut snaliter ee possint absqs subto.

Facile solvit q de poa nali; nam c nullus accens, etz n vitale ee queat extra subtu vi nali, a fortiori negs ee poterit accens vitale, c hoc maiorem connexionem, aut dependa a subto videant here: quare dicendum e poas vitales nullo pacto posse naliter ee absqs subto; quae sc adeo vera e, ut aliqui in eam resolutionem venerint, ut nec divina poa a subto separari posse asseruerint: sic opinat Capreol. in. 1. d. 3. q. 3. et Cait. 1. p. q. 77. a. 4. § ad 3am rog.

In hoc tn audiendi n ss. dua [illegible], sd c coi sunt, quam amplexati ss Sous in foga c. de conio. Vanez 1. p. q. 77. a. 1. dub. 1. Ferrara. 4. c. gentes. c. 65. Murcia. 2. de aia. dq. 2. q. 2. Rus. [illegible] c. 3. q. 3. aliiqs, dicendo qd aia poa separari posse vitales poas quae ab aia realiter differunt; nam tq in hoc nulla ostendi repugnantia stante e dia [illegible]. Deinde qa n [illegible] maior connexio inter poas vitales, et aia, quam inter quantitas et ma.

cum naliter esse possit anima absque potentiis corporeis, ut patet in surdo, caeco, et iis, qui olfactum amiserunt; at materia esse non possit naliter absque quantitate. neque quantitas absque materia; sed connexio inter quantitatem et materiam non efficit, quod Deus nequeat separare quantitatem a materia ut videre est in Eucharistia, ubi quantitas est absque materia, ergo neque connexio inter potentias vitales, et animam efficiet, ne ab hac illae separari possint, retinerique.

Obiicies 1.º Si potentia vitalis ab anima separaretur, et extra subiectum a Deo retineretur, esset, et non esset accidens: illud supponitur, in quo quod existeret per se, et non in alio, quod proprium est substantiae (et contra accidentis) quod definiri solet ens per se, etc. sed impossibile est, quod accidens sit substantia; ergo impossibile est, quod existat potentia vitalis separata ab anima.

Haec argumenta non pugnant in speciali contra separationem potentiarum vitalium ab anima, sed in generali contra cuiuscumque accidentis diversitatem: autem sit accidens in eucharistia absque substantia, et subiecto, nihil convincit: tamen in forma Respondeo negando sequelam: ad probationem distinguo maiorem; existeret per se negative, concedo: per se positive nego. modus positivus existendi per se proprius est solius substantiae; modus negativus existendi per se non est adeo substantiae proprius, ut convenire negetur accidenti divinitus potentia. est autem modus positivus existendi per se subsistentia, quae dici solet ultimus terminus substantiae: modus vero negativus existendi per se est negatio, qua res formaliter redditur non in alio.

Replicas. ex duobus immediate oppositis non potest unum tolli nisi per aliud: sed modus actualis inhaerentiae in subiecto immediate opponitur modo perseitatis, seu existendi per se, ergo repugnat modum illum tolli ab accidenti, nisi per hunc: quare non satis erit negatio existendi in subiecto. ulterius erit ponendus in accidenti modus, quo per se existat positive. Igitur, ergo illa potentia existeret positive, et per se; ergo positive per se. Respondeo distinguendo maiorem

ex duob' immte oppositis odictae ocedo: ex duobus otrarie, aut alio gne oppis nego. calor, et frigiditas immte opponuntur; tn oppo n e odia, sd otraria, auferri pote calor aia qua a subto per mera neg. illius, qn opus sit frigidit. apponere: ... mus positivus existendi per se n opponat odie mo actualis inherentie, nihil ocludit argto facto, ocluderet, si sermo eet de mo existendi per se negative, q c bic osistat in nege actualis inherentia ad subtum, ode oppr mo actualis inherentie, ideoqs ocedimus, qd pota vitalis, et quis aliud accens debeat separare mus negativus existendi per se, ut actualem amittat inherentiam ad qd dic, qd pota vitalis separata existeret positive, et aliunde per se; sd n positive per se; qa lr positive n cadit sa lr per se ... existere: neqs fra illa arguendi legitima e, ut ostat in captiosa illa, et ridicula argtatione. capra e mater, et e tua; g capra e mater tua. sic e tuus argtus.

Obit 2o. Pote vitales pendent ab aia tanquam a radice; go ab illa nequeunt separari. pbo coam, qa si separarent, n dependerent; illud .n. ab alio n dependet, qd ee pote absqs illo. Rx disting. ans, dependent naliter ita, ut vi nali ee nequeant absqs aia tanquam radice ocedo ans. snaliter ita ut nulla pota suppleri possit ea dependa, nego ans: qd snaliter separari possint, sold negs arguit indepenstiam ... , qua ita dependerent ab aia, ut nulla vi nali, aut snali possint ee absqs illa.

Obit 3. Nequit Deus oservare substam absqs subsistia, g neqs accens absqs subto, aut pots vitales absqs aia. pr coa, qa n minus dependent accia a subto, et pote vitales ab aia, quam substa a subsiste. ans pr. qa si oservaret absqs subsist. substam, hac n eet substa, cum n existeret per se. Rx nego ans, pote optime Deus substam oservare absqs subsista, neqs in hoc video repugnam. ad pbm nego sequi, qd in illa assumitur, ad hoc ... ut n eet substa, qus erat, qd illi n eet onalis mus positivus existendi per se, cuius oppm sustinemus, cum f accens otingat, qd a ...

utrisq. probat.

Quæst. 6.

De actu vitali, et de illius ca. efficienti, et materiali.

Sect. 1.

Quid sit actus vitalis, ubi an illi sit intrinseca vitalitas.

Non facile definir. act. vital. in re; quia n. multa circumferri soleant defs. ista, tn. earq. legitima mihi visa e, et recta; accipe hanc, qua melior alia n occurrit. actus vitalis e absoluta entitas accidentalis; quæ cu pot. n sit, se ipsa sufficit subm. reddere viven. illa explico, ut melius intelligas. absoluta entitas, ut excludant mi, nullus. n. mus actus vitalis e; quia rie actus a roa actus vitalis longè ss, qd sic pbarq, nisi alibi eem pbaseru. qd intellect. cu qualit. absoluta sustat e in actu. ex quo ad reliquos actus vitales facile constabit. excluduntur præterea motus locales progressivi, qui lt numerari soleant progressivi inter operationes vitales, re vera vitales n ss. sed sic appellant, quia ss indicia vitæ in princip. movente (nullu. n. inanime motu progressivi potest vi sui moveri) qualia n ss reliqui motus, statim .n. atq. subt. progressive incedit, colligimus vivere, et in illo vitā adee quia n vivat per ipsu motu tanqua per actuale, et formale vita; bic n colligimus ex reliquis motib. localibus, qui sursu, aut deorsu sunt. atq. ideo progressivi so dicunt vitales extrinsecè a princip. vitali, cuius indicia ss.

Quæ cu pot. n sit, his verbis excludimus pot. vitales, sive formales, sive radicales sint. reliqua particula clara ss. exigunt, qd actus vitales re ipsa reddere possint subm. viven, eo ipso, qd in illo sint; nam cu actus vitales formaliter vitæ sint, re ipsa

debent efficere subj. vivificare; ideo si intellect. aut visio in subito poneret nulli vita vitente, statim fieret vivens, videret, seu intelligeret, ut probabo inferius. imo hinc et colligi ambulationis motus non esse actus vitalis quia non se ipsis sufficit subj. reddere vivens, ut ostaret, si daremus, quod Deus illum praecise produceret in hoc mortuo, hic sine dubio incederet, et moveret corpus sive, sed numquam viveret.

Iam facile ex his cognosces, an vitalitas sit actus intrinseca, aut potius extrinseca denominatio: nam cum ex sua essentia habeant se fore sufficientes reddere subj. in quo sunt, vivens, ex sua essentia habent vitalitatem, quae nihil aliud est, quam id, per quod sufficiunt reddere suum subj. vivens. et quidem si aliunde vitalitatem mendicarent, non se ipsis sufficerent propriis vivificare subj., quandoquidem hoc fieri nequit absque vitalitate et hanc per se non haberent ex se: igitur si ex se habent sufficientiam ad vivificandum subj., ex se, et natura sua habent vitalitatem.

Infero actus, qui semel vitalis est, semper esse vitalem, quia Deus divina sua virtute efficere possit, quod vitalis non sit; et efficere nequit quod actus semel non vitalis, vitalis fiat. cuius ratio ex dictis est manifesta, nam essentias Deus immutare nequit, aut invertere efficiendo, quod res per suam essentiam possit, quod non poterat, aut quod non possit, quod per suam essentiam poterat, neque auferre, neque conferre novum praedicatum essentiale eidem rei potest. igitur cum actus vitalis per suam essentiam habeat esse vitalem; et non vitalis per suam essentiam habeat radicaliter esse non vitalem, nequit non vitalis esse vitalis, aut vitalis esse non vitalis [illegible] [illegible]

Non est actus vitalis (si dicas vitalitas, qui substantia est,) [illegible] comprehendat defin., sive corporeus sit, sive spiritualis, naturalis, aut supernaturalis; si tamen dicas velis comprehendere, tolle particulam accidentalis, et pro illo observa, quod esse subiti in def. non erit intelligendum detracto subj. physicum, sed physico, aut metaphysico abstrahens. unde et actus vitales divini intellectus, et voluntatis non reddant se ipsis formaliter subj.

aliqd phice a se distinctu vivens, reddunt tn subtu metaph... distinctu nã per illos Deus vivit, qui ab actibus rõe differt.

Obijt, qui actus vitales aliter definiunt: sufficienter intelligi actu vitalis per hoc, qd sit ex vita absoluta neqte nã postulari efficienter p... a ... vitali, et intra illu suppositum manere. q ni..., cur o... iuniores discedamus. Nego ...; nã per illa verba nõ exprimitur vita actualis, quae ... e actus vitalis; exprimit autem per nrã deft; quare, illa relinquimus, sane amplectimur. ad summu verba illa explicant indictu vitae subs...talis, et radicalis, qd se pote qd immme, et nõ vit...

Sect. 2.

An ad actus vitales aia immte scurrat?

Supponimus immte scurrere pot. vitales; neqt n. de his ulla inter disputantes est sversia, et nõ modica de aiã ipsa; nã pater Albertinus 2. prio philosophiae. q. 2. lib. 3. assert. 3. Caiet 1. p. q. 77. a. 1. Tolet. 2. de aiã. q. ... et 12. aliiqs iuniores negant immte scursu aiae in actus vitales; illis tn scedunt Montesinos. tom. 1. in 1.2. q. 5. a. 2. P Vaz. 1.2. ... 9. c. ... P Hurt. dp. 4. de ... sect. 2. n. 11. P Suar. tom. 1. met. dp. 18. s. 5. Murcia. 3. de aiã. dp. 4. q. 3. et apud illos Saludas, Yañez et Fonseca.

2a Dec sent. nobis arridet, nõ solu q Caiet, et D Tho familiaris. 1. p. q. 76. a. 3. corpore. q. 102. a. 1. ad 3. ... ... c. ... sed q ... vera. pr... , q aia eo minus attendit ad unicuq poa obj, quo magis attendit ad obj alterius, et eo remissior ... singula evadit operatio quo pluraes, ... quia vivens vitaliter operat ... illud. pluribus intentus minor e ad singula ... q aia scurrit immte ad actus, et operationes vitales. ans docet experientia; cã nr, q si aiã nõ scurreret immte, assignari nõ posset ... illius diversitatis rõ: si n. qualibet poa se sola vine effectivo ... aliarum poarum, ... aiã attentione praestat,

sive alia attendant, sive non, eadem interim poterit actum suum etiam auditus attendere, cum eadem virtute sit expedita, et quando reliqua non attendunt, ideo quia non adeo recte auditus attendit, quando visus, tactus, et reliqua potentiae operantur, quia anima ad omnes illas attentiones, et operationes immediate concurrit, et cum limitatae virtutis sit, non tantum potest divisa, ut ita dicam, in plures, quantum integra, uni conferri, quia illius virtus totaliter impenditur, quando unam operatur: si exercet, quando vero plures, non totaliter in singulas, sed inadaequate effunditur, et ideo remissiores evadunt, et languidiores. Igitur, quia concurrit immediate ad actus intellectus, et voluntatis; quia etiam ad reliquos actus vitales, etiam corporeos; probatur omnia a maiori ad minus; caeterum quia respondere potest ideo animam immediate concurrere ad intellectionem, et volitionem, quia potentiae vitales ad eos actus non distinguuntur realiter ab anima, sicut potentia ad actus corporeos.

Probatur 2º. Etiam si potentiae intellectiva, et volitiva realiter distinguerentur ab anima, haec immediate concurreret ad actus vitales intellectionis, et volitionis; quia immediate concurrit ad actus omnes vitales, sive hi sint potentiae accidentales distinctae, sive non. Antecedens probatur, quia si anima non concurreret immediate ad actus vitales intellectionis, et volitionis, casu quo potentiae ad illos distinguerentur ab anima, nullus actus vitalis esset animae liber, quod in se absurdum, et omnino falsum. Probatur inferens; quia deinde esse iam posita omnia requisita ad actum liberum ponendum in re, qui re ipsa libere non ponitur; quod facit anima, ut ponatur actus, non ponere requisitum aliquod, cum supponamus nullum deficere, non efficere potentiam volitivam cum haec supponatur producta. Ergo si anima nihil iam potest praestare denuo, semel positis omnibus requisitis ad actum liberum, in cuius potestate non est, quod ponat actum [illegible] fecit non quantum ponit, et non est positum; ergo non est actus animae liber, et ut sit, requirit potentiam quae immediate concurrat ad illius effectionem; quod sic confirmari potest: deinde potentiam volitivam elicuisse actum voluntatis, quem libere conservat, quod anima efficiet, ut actus deponatur a potentia, si est illa non concurrit efficienter immediate ad actum? aut non producet aliquid denuo, aut [illegible]

[illegible] a conservat alicuius; sed nihil horum efficere potest aiā si ad vitalem actum nō concurrit immte; ergo minor pr, q dum liber actus desponit nō ē opus, qd aliqd positivum pducat, sive meo, sive adversariorum attendas sententiā; (hic assignent, qd tunc immte pducat aia; cessare autem a conservat nō potest, q si admittunt adversarij immm influxum aiæ in potm vitalem, et a tali c[illegible] [illegible] neq cessat aia, neqß cessare potest, c illum [illegible] praestet. Praeterea, q si aliqd efficit aia, ut pota cesset ab actu libero, illud efficit libere, ū nario? si libere, cur nō dicet idē in actu vitali; praterquaqd nihil prater actum vitalem, libere pducit ab aia, dum corpus quiescit, (ut abstrahamus a motu locali) si nario, cur nō effecit antea, et actum prius impedivit. ideo q aia libera ē actus vitalis in sua [illegible] q ad illum concurrit immte ita ut posset nō concurrere, et ideo impedire potest conservati illius, q potest eiusmi concursum immtm suspendere, et nō suspendere.

Accedit, qd pota volitiva nō cognosceret, c in illa nō recipiat actus intus; q si pota intellectiva sola, et nō aia eet prius immtm actus voluntatis, eiusmi actus nō eet liber. qd ita pbo; ꝫ eet liber pote, ꝫ aia: nō aiā, q actus nō ē liber rei, a qua nō fit, ut dicitur; ē: nō pote, c actus ille nō libere fiat, qui pcedit a prio, seu cā nō cognoscente obm: sed voluntas nō cognosceret obm; q nō eet illi liber in ea hypothesi. Infr ex eo, qd in opposita sententia nō diceret cum maiori pprietate aia cā libera actus vitalis; quam dr aqua calida pducit caloris in manu cā; sed aqua calida nō ē in rigore physico et c pprie cā caloris in manu; q neq aia diceret in rigore cā libera actus vitalis. maior pr, q aqua calida nullo alio pacto dr cā caloris in manu, nisi q in se subiectat calorem, qui ē physicus prius immtm caloris in manu: sed etiam aia nullo alio pacto diceret prius pm liberum [illegible] vitalis, nisi q subiectat in se volunt, quae ē immtm

priñ actus liberi vitalis ijs.

Pr 3°. Quia melius percipitur stricta depend.a actus vitalis a prio substali, nempe aia, si sane admittamus immte scurrere. Ergo dicendum e ipsa ita stringere, cum nullus inde inferri possit inconveniens. Pbr, q.a si aliter pbamus, cum sit [illegible], aia merè passiva se habebit, et veluti inanim. [illegible] in ordine ad sufficienti conversionis, qd ego n videris admittere Tridentinum illa [illegible] de libertate nostri arbitrij, vir etiam aiq comprehendere.

Itaq pbamus; ad actus intus et voluntatis aia immte scurrit tanquam priñ vitale adequatum, etsi ab aliquo vitali adiuvet, ut a spe impressa, ad actus v corporeos immte scurrit, sed n tanquam priñ adequatum vitale, n vitale. pota accidentalis etiam scurrat immonte.

Sect. 3.

Argta solvo, et actui vitali subtum assigno.

1°. Pota vitalis se sola sufficit ad actus vitales producendos, ergo n e opus scurrat immonte aia; cons. pt., q.a provida na n prestat per plura, qua per pauciora pote. ant ostendit q.a pota vitalis perfectione excedit actus vitales, hunc e sufficit se sola producere. Rx 1° dando ant et neg.do cons; plura n. e, ut dictum e in physicis, qua se sola sufficiunt effum producere, et nihilominus iuvant ab aliis, q adsunt et eiusdem effus productiva. Rx 2° neg.do ant. ad 2.a pbat n satis e excessus in perfe entitativa, ut inde colligat virtus adequata in ca, ut n semel in physicis inculcatum e; licet n. ex eo, qd ca sit se sola sufficiens, arguat equalis, ad minus, perfe effi; n tn ex equali vel maior perf.tis intens. in illa virtus adequata et ad effm sufficiens.

2°. Si aia immte scurreret ad operat.s, [illegible] vitales, aia sentiret, doleret, videret, [illegible], etc. [illegible] e omnio falsum, ergo n scurrit aia immto scursu ad actus vitales. maior pr, q.a [illegible] visiva videt; auditiva audit, appetitiva appetit, etc. q immte

efficit eas operat.^s? Rñ: Dist. neg.^do mai.^r sic intellectam, ut ostendat, qd formaliter videat aia, audiat, aut sentiat; hoc. n. ut minor ait, falsum ē; quia dici formaliter qd videat, et audiat active, qd idem erit, qd quod sit la proprietatem, aut impropriè locutionis, atq; qd efficiat vitaliter visionem, et auditionem ad hoc autem, ut formaliter videat, et audiat. nō satis ē eas operat.^s vitaliter efficere immediato influxu; sed opus ē, qd recipiat illas, ut propter hoc potia corporea eas subeunt denominat.^s, nō aia.

Obiic. 3. Etiam aia recipit actus vitales; ergo recipiet etiam dictas denominat.^s formaliter. pt cōa. ant. pr., quia actus vitalis recipi in prin., a quo immediate fit, q.c fieret, nisi nos immediate ab aia, in illa reciperet. Et confir. quia actus spirituales intellectionis, et volitionis recipiunt in aiā; ergo et reliqui; cum nō minus vitales sint, nec minus connexi cū suo prin. immediato vitali actus corporei, quā spirituales. Confir. 2.º, quia si aia ē immediatum principium actuum vitalium, necessario erit principium immanens rū illorum, sed prin. immanens illud ē, qd in se producit operationem, seu qd recipit operat.^m, quam efficit; ergo si immediate concurreret aia ad oēs actus vitales, illos oēs immediate recipere, atq; ideo oēs denominat.^s vitales subiret; qd si hoc ē falsum, fateamur oportet etiam ee falsum, qd aia ad oēs actus vitales immediate concurrat.

Neq; satis erit, si dixerimus aiā nō ee adequatum subiectum receptivum actuum vitalium, sicut neq; ē adequatum effectivum: atq; ideo nō subire eas denominat.^s, quae propria sunt subiecti adaequati; nō inquam sufficit, quia ad denominat.^m subeundam satis ē, qd subiectum totam, et integram formam denominantem recipiat, quamvis nō sit subiectum adequatum illius, quia nō solū ipsa subiectum sit, sed etiam aliud; ut pt. in denominat.^e uniti, aia dr̄ ma unita, cum tn̄ nō in sola aia, sed etiam in ma unio recipitur.

Argti solutio constabit, si actuum vitalium assignaverimus subiectum, ac quam re plures sent.^{ae}; nam aliā statuit aiā ee immediatum subiectum

partiale oium actuum vitalium, sive corporei sint, sive spuales; non tm adaequatum, quia etiam recipiunt in potiis accidentalib tanquam in subto inadaequato; alia distinguit actus corporeos ab spualib et hos in aia adaequate recipi; illos neque partialiter, sed cplete in potiis corporeis. 3a vero non in potiis corporeis, sed in organis corporis, corporeos actus existimat recipi, spuales vero in aia.

Duo nos putamus dicenda. 1m actus vitales spuales in sola aia subiectari, illamque esse adaequatum subtm. ita sentiunt ij qui potas cognoscunt indistinctas realiter ab aia; imo et plures alij, qui eas distinguunt, ut recte observat Hurt. dp. 4. de aia. s. apud quem videri possunt P. Vasq. et P. Suar. Rõ est, quia aia valens se sola sufficit adaequate recipere, et nunc non est prin unde colligamus in alio recipi actus; ergo recipiunt in aia tanquam in adaequato subto. ans quoad 1am ptem facile pr in statu separationis, tunc n. cum aia intelligit, aut vult, recipit actus intellectiones et volitiones se sola, cum nihil ibi adsit, a quo recipiat, siquidem nulla pot vitalis accidentalis tunc retit, ad quam possit recurri, neque in spe impressa recipi queat. quoad 2am est pr, quia non assignatur.

Et quidem assignari non potest pot spualis vitalis, cum nulla huiusmi distincta sit ab aia ex dicta; neque pot corporea. quia nullum accidens spuale absolutum recipit in subto corporeo, ut constare potest inductione reliquorum. Deinde quia si in potiis corporeis reciperent actus vitales mtis, et voluntatis, pot corporea amarent, et intelligerent cum ad has denominationes, ut stabit inferius sufficiat actus recipere, a quib formaliter pr...; potas autem corporeas non posse intelligere, aut amare et coe; et certum est. sed neque impressae species assignari possunt; nam, ut nuper tetigi, huiusmi a nullo hactenus assignatae sunt ... actuum vitalium ... et praeterea quia spes impressas viverent, et intelligerent si

reciperent actus vitales, non sic e, ergo. Denique quia si praesenti casu, de quo convertimus, exciperemus, nullum accidens absolutum assignari, quod subiectatum et receptum sit in duplici entitate realiter distincta totum in una, et totum in alia, ergo quia non potest ita recipi: alias cur non dici posset idem de aliis quam pluribus accidentibus non vitalibus.

De actibus corporeis 2° putamus dicendum, quod adaequate recipiantur in solis potentiis vitalibus corporeis, non in anima, etiam partialiter. Et quidem, quod in anima rationali non recipiantur actus vitales corporei, expresse docet P. Hurtado citatus deducens idem ex S. Thoma q. unica de spiritualibus creaturis a. 4. ad 3um; et ratio est, quia nullum accidens absolutum corporeum recipitur in subiecto spirituali, sicut nullum spirituale in subiecto corporeo; quod autem non recipiantur in materia prima patet, quia ipsa illa videret, audiret, etc. et obiecta perciperet, quod est omnino falsum, probatur assumptum, quia audire est recipere auditionem; videre recipere actum visionis, ut infra constabit; ergo si eos actus vitales reciperet, ea denominatione subiret. Praeterea quia illi actus subiectant in potentiis corporeis, siquidem hae vident, audiunt etc., quod fieri non potest proprie absque actuum receptione; ergo non recipiuntur in materia prima, hoc ergo, quia nequeunt recipi entitatem accidentalem absolutam in duplici entitate realiter distincta. Unde, cum nihil in homine restet, in quo subiectent, nisi potentia vitalis corporea, hae in illo erunt adaequatum subiectum se solis sufficiens ad actus vitales corporeos: quod si in homine sunt adaequatum subiectum, etiam erunt in brutis, cum nihil in his peculiare sit, praeter animam, quod subiectum partiale esse possit: anima autem corporea non est subiectum partiale; tum quia ad asserendum hoc non video urgens fundamentum; tum quia in duplici entitate realiter distincta non recipitur actus vitalis, ut iam dixi, et cum recipiatur in potentia vitali, ut probatum est, non recipietur in anima corporea; atque ideo etiam in brutis potentiae vitales erunt adaequatum subiectum receptivum actuum vitalium, qui corporei sunt.

Nunc ad 3^m obiect. negamus ans, et prob. ans distingo: recipit in prio, a quo immanenter fit perfecte immanenter, concedo, a quo fit immanenter, sed non perfecte immanenter, nego. actus corporei fiunt a potentiis vitalibus perfecta immanentia, ab anima vero imperfecta, et ideo in potentia vitali recipiuntur, non in anima. Ad 1^m conf. concedo ans, et nego conseq., anima enim proportionatum subiectum comparatur ad actus spirituales, improportionatum vero, et ineptum in ordine ad actus corporeos, atque ideirco nequit recipere, illos potentia; quod quidem sit de connexione omnis principii vitalis in esse efficientis. Ad 2^m conf. concedimus animam esse principium immanens radicale eorum actuum, et minorem distinguimus, id principium rigorose immanens est, quod recipit operationem, quam producit, concedo; principium non rigorose immanens, nego. anima eatenus est principium immanens actus vitalis corporei, quatenus illum producit intra idem suppositum, non aliter. Ad impugnationem nihil reo, quia non exhibetur solutio, quam impugnat.

Sect. 4.

An possit intra, vel extra proprium subiectum se solo producere Deus actum vitalem absque concursu vitalis potentiae.

Priusquam ad controversiam resolvendam accedamus, excludendi sunt illi actus ab extrinseco vitales, quales sunt nutritio, motus progressivus, et locutiones, de quibus certum est posse a Deo produci absque concursu vitalis potentiae; sic in Jordane, et Thabor vox de caelo emissa est a Patre, hic est filius meus dilectus, posset et alias emittere, sicut et defunctum movere locali motu progressivo; neque in nutriendo homine maior difficultas est, quam in producendo; quare si potuit Deus illum producere, poterit etiam eundem nutrire, quis non negare audeat posse Deum se solo alimentum intra viventem continere, ibique disponere ad organica fabrica, et semel dispositum in hominem v.g. convertere, ex ultimo alimento [illegible].

Disputandum itaque est de actibus propriis vitalibus, intellectione, volitione, visione, auditione, et similibus; ne vero disputatio fiat eorundem, et similium repetitione longior, exemplum nobis erit qualitas intellectionis, qua quaestione decisa, quid de reliquis sit sentiendum apertum erit, cum eadem ratio sit in omnibus quoad hoc; quare si Deus potest se solo intellectionem producere absque concursu vitalis potentiae, poterit producere visionem corpoream, et reliquos actus vitales absolutos. si vero illam non potest, neque poterit hos.

Maior in 4. d. 12. q. 1. ad 5m. Scot ibidem d. 49. q. 4. a. 4. Ferr. 3 contra gentes c 54. § Ad 1m dr. Angestus, et Capreol nescio quas subtilitates praescindentes, aiunt dupliciter posse intellectionem considerari: 1o in ratione intellectionis, et hac ratione non posse produci a solo Deo absque concursu vitalis potentiae. 2. modo in ratione qualitatis materialis, et quasi emortuae sub illa ratione insufficientis ad denominandum subiectum intelligens.

Hae tamen subtilitates adeo subtiles sunt, ut non patiantur intelligi, nec tenuissimo fundamento adhaereant. etenim cum ratio intellectionis, et ratio qualitatis realiter idem sit, impossibile est quod producatur a Deo, et produci possit sub ratione qualitatis, quin etiam possit sub ratione intellectionis: ea enim quae re ipsa idem sunt, eandem habent fortunam; ita ut quidquid de uno potest realiter fieri, possit de alio, et quod uni repugnat, repugnet et alii. ut ut videas, demus quod producta sit intellectio a solo Deo in ratione qualitatis et tunc inquiro, an producta sit realiter ratio intellectionis, necne. si ultra; ergo realiter producta intellectio non solum sub ratione qualitatis, sed etiam sub ratione intellectionis, et non sit producta ab alio, quam a Deo, Deus se solo potest producere intellectionem in ratione talis. si negas, producta fuisse ratio intellectionis, ergo ratio qualitatis realiter est distincta a ratione intellectionis, cum una possit esse, et fieri sine alia. Ostenditur quod illa qualitas a solo Deo producta est repraesentativa spiritualis obiecti; ergo est intellectio in ratione talis. probatur consequentia, quia intellectio in ratione intellectionis nihil aliud est, quam spiritualis obiecti repraesentatio. ant. vero ostendo, quia si praecise adveniret concursus potentiae vitalis in illam qualitatem, et receptio in propria subiecto, illa

qualitas per suam entit. repraesentaret, et erat repraesentatio; ergo etiam ante adventum tam receptionis in subiecto, et concursus vitalis potentiae. Probo cons., quia per talem concursum, et receptionem nihil producit de essentia illius qualitatis, quod antea non erat productum a Deo; ergo si post concursum potentiae vitalis illud idem per suam entitatem intrinsecam, et essentiam est repraesentans, etiam antea.

Recentiores aliqui plane confitentes repugnantiam esse in eo, quod producatur intellectio sub ratione qualitatis, et non sub ratione intellectionis, concedunt a Deo posse produci intellectionem sub ratione talis extra rationem subiecti, non tamen in illo, quia in primo modo productionis nulla implicatio est, est autem in posteriori; nam si in subiecto intellectio produceret, et ad illam non concurreret, intelligeret, et non intelligeret, illud quia [illegible] forma dat subiecto in quo est denominationem, hoc quia impossibile est, quod aliquid intelligat absque proprio conatu, et attentione. intelligere enim vivere est, et vivere se movere ab intrinseco, cum autem tunc nihil efficiat subiectum, neque conatum impendat, aut ab intrinseco se moveat, non intellig...

Debile est hoc fundamentum, et displicet doctrina, quae in illo fundatur; nam si Deus potest, quod difficilius est, cur non poterit, quod est facilius? difficilius autem est producere intellectionem absque concursu effectivo potentiae vitalis, et receptivo, quam producere illam absque solo effectivo, sed primum Deus potest; ergo et 2um. quod autem 1um difficilius sit patet, quia ad illud efficiendum supplere debet Deus duplex munus, et causae vitalis efficientis, et subiecti recipientis: ad 2um autem unicum solum supplere debet, nimirum munus causae efficientis vitalis: neque video implicationem in eo, quod Deus, postquam produxit intellectionem extra subiectum illam subiecto uniat, adhuc non concurrente vitali potentia.

Implicatio vero a te assignata nihil urget, negamus inferri quod subiectum et intelligeret, et non intelligeret ex eo, quod absque concursu vitalis potentiae in illa actus collocaretur a Deo. intelligeret quidem ad primum oppositionis partem nego requiri ultra receptionem intellectionis, quod subiectum activum conatum exerceat, ut denominetur intelligens. ad hoc ... active viveret, neque sane, quod se ab intrinseco moveat, et hoc non

seret tunc subtum intellectus, atque ideo neque active viverit, viveret autem passive, et absolute, ut vivit corpus per animam, etiam quando haec nullam exercet operationem.

Nec recte procedit in tua implicatione probanda; nam prima propositio probat quidem, ea, quod sufficiat ad intelligendum quod forma sit in subiecto: secunda autem, quia non satis est ad eam denominationem, quod intellectio in subiecto sit, nisi illud active concurrat, et conatum impendat: quocirca si tua prima propositio est vera, secunda est falsa, et nihil probat, si autem secunda aliquid probat, et id assumit prima ut inutilis erit sufficiens.

Absque hac dicta alii procedunt, ut P. Vasq. 1. 2. disp. 9. c. 4. Thomistinos ibidem q. 3. q. sua 5. Ruv. 3. de anima tract. de actu intellectus potis. c. 5. q. 4. n. 199. et alii absolute negantes, quod Deus possit intellectum a solo producere absque concursu vitalis potentiae: sed si Doctores nullam assignent contradictionem apertam in eo, quod a solo Deo producatur intellectio, multi docti, et graves affirmativam probabiliter tuentur. Scot. in 1. d. 13. § ad 3um quaest. P. Molina. 1. p. q. 12. a. 2. disp. 1. Vega in Trid. lib. 1. c. 8. Suar. disp. 48. metaph. s. 2. Valentia. 1. p. q. 12. disp. 1. p. 3. § Sed hac. Hurt. disp. de anima. § 3. subs. 2. ultimae editionis. Okam. Gabr. Palud. Richard. Maior, et Aliacensis apud P. Ruvio citatum, quos frequenter sequuntur recentes.

Hanc ultimam sententiam arbitror veram, quia argumenta ab adversariis conficienda interius non convincunt; ut constabit ex solutionibus implicare contradictionem, quod a solo Deo producantur actus vitales. Deinde quia non [illegible] minus [illegible] actus vitales [illegible] vitali principio efficiente quam accidentia subiecto; tam proprium namque est accidentibus subiecto inhaerere, quam actibus vitalibus a vitali principio procedere: sed potest Deus [illegible] accidentia producere absque inhaerentia ad subiectum; ergo poterit se [illegible] actus vitales producere absque concursu potentiae. minor constat [illegible] [illegible] Eucharistiae

Dices, quia Deus supplere potest se [illegible] efficientes [illegible] per se effectus absolutos, qui fiunt per causas creatas, sed activus concursus potentiae vitalis in actus est in genere efficientis; ergo

poterit suppleri a Deo efficiente actus vitales absque eius potentia maior praeterquam quod communis est, verbis D. Thomae roboratur. 1. p. q. 105. a. 2. Erroneum est dicere Deum non posse facere per se ipsum omnes determinatos effectus, qui fiunt per quamcumque causam creatam. et potest firmari ulterius in hunc modum. actus vitales non dependent ex ipsis a potentiis vitalibus, cum actiones non sint (ut suo loco probabo) sed per actus; ergo quae praeveniret absque ijs actionibus, quibus dependeret a potentiis vitalibus, nihil fieret contra illorum essentiam. probo consequentiam: per talium actionum ablationem solum fieret, quod non penderent actu a potentiis vitalibus effective; sed quod non dependeant hoc pacto a potentiis vitalibus nihil est contra illorum essentiam; ergo. minor ostendo, quia de illorum essentia non est actu pendere a potentiis vitalibus effective; aliter se ipsis, et per propriam entitatem penderent.

Hic observant nonnulli rectores, qui mecum sentiunt id intelligendum de actibus, qui nullam dicunt deformitatem, et monstrositatem intrinsecam, qualem dicunt esse actus peccati, et erroris. at secundum multorum sententiam, si extra omne subiectum entitatem horum actuum producerent a solo Deo, nullam in Deum indecentiam refunderent, aut imperfectionem, quia ab extrinseco venit, quod monstrosi sint, quod tamen punctum hoc Theologi ventilant, a nobis relinquitur, quibus satis est, quod Deus se solo possit omnium actuum vitalium producere absque concursu vitalis potentiae, esto, non posset aliquot species ob repugnantiam speciei, quae in alijs nullo pacto reperiri potest.

Sect. 5.

Solvuntur obiectiones contra dicta.

Prima obiectio. De ratione intellectionis est, quod id quod illam producit vitaliter attendat; sed impossibile est quod ratio vitaliter attendat, quin agat et influat in ipsam intellectionem, ergo. Et ab absurdo, quia si Deus posset producere intellectionem absque concursu potentiae vitalis, intellectus separatus posset beari absque ullo illius in beatam visionem influxu

n ee quidē de sua intellectione, q. per illā vitalr̄ poa attendat, q intra poq ē negat tn minr; nā ut attendat satis ē, qd intelligat; intelligere .n. attendere ad obj ē; unde ē ad hoc, ut intelligat, n requirat qd intellect' pducat, sd satis sit, qd illā recipiat, ad attentionē n reqr influxū poa attendentis. Ad 3ᵐ dicimus in nra sentª n posse separari intē ab aia, qª c hac illā asserimus identificatum. posset autē separarī a corpore, et disiunctē c aia a Deo solo beari: imo Nominales universi concedunt aiā beari visione a solo Deo pducta absq. concursu vitali poa.

2° impole ē qd obj sit intellect, qn det aliqd qd illū intelligat, qª impole ē, qd pducat intellectio a solo Deo extra oe subj. pbo coq, qª si pducerēt, daret obj intellectū absq. ullo intellig.ᵗᵉ; qd sic ostendo obj ee intellect nihil aliud ē, quā dari intellect' illius; sd in dicta hypothesi daret obti intellectio; g obj et intellect, c aut ea intellectio extra oe subj sit, n dabit intelligens, qd ē subj hēns intellectionē. Ri ee impole qd det obj intellect, qn det aliqd intelligens saltē ut quo, casu autē quo intellectio est extra oē subj, obj intelligeret per illā, et ipsa est intelligens ut quo qª ē fra intelligendi, seu, qua obj intelligit, at n daret intelligens ut qd, qª hoc importat subj hēns intellect', ut bene in arg.to observat. et in dicto casu nullū subj est hēns intellect'.

3°. Cūgmi intellectio sic pducta esset, et n eēt imago obti, qd ē impole: ee quidē, qª eet expressa silitudo intentionalis obti; n eet, qª eē nō intrinseca cuiuscumq. imaginis ē rūt originis ex qua proc, de quo expressa ē, qualē n hēret nunc intellectio. n dicit imago sola similitudo, sd etiā ut de eo qd repraesentat expressa sit; unde Augᵘˢ lib 83. qᵉ 73 dixit duo ova silia ee, sd neutrū ee imaginē alterius, qª n ē de illo expressum. hoc argtū maximi facit Sᵗ Thom. illudq. ponit tanquā solidū suae sentiae fundamtū

Ad neg.do sequelam. ad quod dico illam cognit.m esse imaginem idest intentionalem. ad id, quo pr. alii contradictionis parte vero admittendo, quoad praesens attinet, quod requirat dictam rem ad princ. negamus autem quod non detur in ea intellectio quae habet quidem ordinem transcendentalem ad Deum tanquam ad sui causam, et ad obiectum tanquam ad prototypum, ut ita dicam, ad cuius imitationem facta est. neque ad rationem imaginis aliud requiritur, nisi quod sibi sit rei, cuius imago est, et ex illius imitatione, et exemplo fiat, quod totum haberet intellectio separata. neque ob aliam rationem dixit Aug.s ex duobus ovis similibus neutrum esse alterius imaginem, nisi quia unum non est de alio expressum ex intent. ut illi assimilaretur, quidquid aliud requirat P.r Ruiz ad rationem imaginis per illa verba rem originis ad princ., de quo expressa est, quotis requirit.

4. Actus vitalis in eo differt a non vitali, quod hic non dicit ordinem essentialem ad potentiam vitalem, sicut ille; quia quivis actus non vitalis produci potest a Deo extra omne subiectum, produci non poterit actus vitalis. probatur consequentia, quia ratio transcendentalis, et essentialis ad princ. vitale est dependentia ab illo; quia res produci nequeat absque potentia vitali actus, qui ab illa dicit essentialem dependentiam, produci non poterit extra omne subiectum a solo Deo; secus non haberet dependentiam essentialem a potentia vitali, siquidem absque illa esset productus extra omne subiectum. ita arguit P. Ruiz. Ad argumentum ant. (neque enim sic ex eo sat differunt, quia vitalis se ipso sufficit reddere subiectum vivens, non sic non vitalis.) nego consequentiam, ad probationem nego ant., si intendat esse actualem dependentiam ab illo. plura enim dicunt ad principia ordinem essentialem, quae tamen actualiter ab illis non dependent, ut patet in effectibus qui a creaturis producuntur, et a Deo solo conservantur, vel a solo Deo producuntur, cum possent etiam produci a creaturis. non enim est actualis dependentia a causa transcendentalis ordo in effectu ad illam, sed aptitudinalis, ex quo patet ad reliqua.

5. Actus amoris nequit produci a solo Deo extra omne subiectum: secus nequibit alius actus vitalis. ant. probatur, quia actus amoris per suam essentiam

ē actus voluntatis, et voluntarius; ergo qui negquit a solo Deo extra se subiō absq. concursu potē vitalis. probatur conseq. quia si produceret sic, non esset voluntarius; nam voluntarium est, quod ab intrinseco prio provenit cognoscente eo. sed impossibile est, quod non sit voluntarius ille actus; ergo impossibile est, quod absq. concursu vitali potē fiat extra se subiō.

Ad maiorem ans., ad quod distingo ans.: per suam entitatem est voluntarius, i. liber, nego ans.; est voluntarius, i. sufficiens se ipso tanquam forma reddere subiectum volens et amans, concedo ans., et nego conseq. ad probationem illius distinguo maiorem, si sic produceretur, non esset voluntarius creatae voluntati (nam respectu Dei semper est liber) concedo; quia ut liber illi sit debet a prio intrinseco ob cognoscente procedere, ut tangit argum. non est voluntarius, i. potens reddere subiectum volens per sui receptionem in illo, nego maiorem. distinguo etiam est minor, sed impossibile est, quod non sit voluntarius priori modo, hoc est, liber, nego minorem. posteriori modo, concedo minorem.

6° desumitur a P.e Suar. ex S. Thō. 1 p. q. 34. a. 1. ubi dicit, ipse autem conceptus cordis de re sua dicit, quod ab alio procedat, s. a notitia concipientis. Ex quibus ita argatur. expresse tenet S. Thō. quod intellectio consistat in conceptu ipso cordis. (supponit hoc Suarius ex superius a se positis) hoc est intus, quem informat: sed hunc conceptum asserit de re sua dicere, quod procedat a notitia concipientis. hoc est, ab actione eiusdem intus conferentis ac producentis; ergo sentit implicare, quod sine tali notitia, l. actu fiat. Confirmat ex eodem S.to Doctore 2.a 2.e q. 23. a. 1. ubi docet actum charitatis fieri non posse ab spiritu S.to solo, ita ut voluntas mere passive se habeat tanquam ab illo mota; hoc n. est, ait S. Doctor contra voluntarij, cuius oportet principium in ipso esse, sicut dictum est: unde sequeretur, quod diligere non esset voluntarius, quod implicat contradictionem, cum amor de sua re importet, quod sit actus voluntarius.

Explicamus tamen S.um Thō. ita, ut in priori loco solum ostendat conceptum cordis de sua re dicere, quod naturaliter procedat a prio

scipiente, qd n obstat quominus naliter ab alio nempe Deo possit procedere. quemadmodum dici solet de rve accis ee inhaere subiecto, et de rve quantitatis ee impenetrabilem cum alia: qd nullo pacto efficit, ne Deus possit accia absque subiecto, et inherentia ad illud [illegible] retinere, et quantitates invicem penetrare. In 2º loco loquitur de actu [illegible] libero, et voluntarium accipit pro libero, ut nos superius accipi posse dicebamus. ad actum autem quem [illegible] libera [illegible] a pota cognoscente efficiatur, aliàs voluntarius n eet, i. liber, quia n eet in ipsius prij potestate agere, et n agere; sic m subdit ibidem S D. tolleretur ro voluntarij, et excluderet [illegible], [illegible]

Sect. 6.

V. aia denominaret intelligens per actum a solo Deo productum, et in ipsa receptum?

Eadem quaestio institui potest de quolibet alio actu vitali volitionis, visionis, auditionis, etc comparatae ad propria subiecta vitalia, an illis denominationes proprias vitales conferrent, si a solo Deo [illegible] n concurrente vitali pota; quae tn omnium eadem resolutio e, quae resolvimus circa intellectus, cuius adequatum subiectum et vitale prij in nostra sent. aia e; atque ideo rogamus, v. aia denominanda eet intelligens, si intellect. reciperet, nec quoque efficiendo n concurreret. d. n, sd adeo necessaria sit actio aia in actu intellectionis, ut illa deficiente, nullo pacto sit intelligens: Loquimur aut. casu, quo adequatum conceptum, et conditione [illegible] ct. consistat in qualitate illa absoluta, quae per act. egredi [illegible] liber a pota vitali; nam si consistat adequatè in act. pota vitalis, [illegible] multi volunt a nobis alibi impugnandi, l inadequatè ut P. Hurtado, et alij volunt, manifestum e, nec posse product

intellect⁹ a solo Deo in aia, neq aia fore denominanda intelligente absq gr̃ia act in qualitate illa, qua nos cu omniori sent dicimus intellect⁹. 1ª pt. q impole ẽ, qd ponat a Deo actio aie in actu intellectionis, qn ipsa aia ad illu scurrat efficienter, ẽ si intellectio claudit in suo scepto act aie in actu intellectionis, impole erit, qd Deus se solo producat intellectione in aia qn illa scurrat efficienter. 2ª pr. impole ẽ qd aia denominet intelligens absq adaequata intellect sd deficiente scursu aie n dat adaequata intellectio: ẽ n denominabit intelligens. maior ẽ nota minor pr, q deficit actio pa vitalis, qua quide ẽ pars intellectionis.

Iuniores coiter act pa vitalis in actu naria ee dicunt ad hoc, ut subtu male reddat intelligens nullaq roe intellectura credunt, quis intellect⁹ reciperet, si vitalis pa sibi n scurreret activo suo conatu, et scursu. citant p se P. Molin. 1. p. q. 12. a. 2. dp. 1. Suar. dp. 48. met s. 2. Conine de actib. snalib. dp. 7. qua sua sent aiunt coi calculo a doctorib affirmari. Meliori iure nos de opposita assignares, c Gabr. Ocham. Marsil. Richard. Maior. Basol. Almainus Greg. Ariminen. Iabellus. Capreol. Vega, et alii, quib accedunt P. Vaz. 1ª 2ª. dp. 9. c. 1. Salas. 1ª 2ª. tomo. 1. tt. 2. dp. 2 s. 4 Montesinos ibid. dp. 3. q. sua. 5. et. Valentia. 1. p. dp. 1. q 12. et Hurt. sentiant subtu vitale denominandu intelligens, si a solo Deo intellect⁹ reciperet, et qmvis ex citatis aliqui sentiant a Deo n posse dicta intellect⁹ produci absq scursu vitalis pa, adhuc sentiunt, qd si posset, per sola receptione subtu intelligeret.

Probat Hurt. dp. 6. de aia. s. 3. subs. 3. ult editionis subtu intellectio (ipse ait qualitas) et unio sunt tota essa intelligentis, ut intelligens ẽ in actu 2º, ita ut in scepto intelligentis nihil aliud includat: sa existente tota essa intelligentis, et intelligens,

existit formaliter intelligens. ergo existente subiecto, potentia, et unione, existit intelligens, ut intelligens est. de maiori ait nunquam esse dubium, quia quae desunt, non spectent formaliter ad essentiam intellectionis subiecti, aut unionis, esto sint conditiones, aut potentia extrinseca, secus enim careret aliud esse de conceptu intelligentis. minorem asserit constare, quia intelligens, et eius essentia cum existentia idem sunt, sicut definitum cum definitione. hanc rationem arbitratur Pater Hurtado esse ex tribus notam, et merito quidem, concludit enim intentum aperte.

Probatur 2°. Intelligens est bene intellectus, sicut frigidum bene frigidit, album bene albedine; ergo quotiescumque datur bene intellectus dabitur intelligens; sed data intellectione a solo Deo producta in proprio subiecto, daretur bene intellectus; ergo daretur intelligens; sed tunc non daretur actio potentiae vitalis; ergo absque tali actione potest subiectum esse intelligens per intellectionem in se receptam, et a Deo solo productam. minorem primi syllogismo probo, quia ut subiectum sit bene intellectus, solum requiritur quod illam recipiat: sed tunc illam reciperet, ut supponimus; ergo.

Probatur 3°. posita forma in subiecto capaci dat denominationem, seu effectum formalem: sed in tali hypothesi daretur forma posita in subiecto capaci denominationis, et effectus formalis intelligentis; ergo eiusmodi effectum formalem, et denominationem subiecto conferret. maior certe dat. minor constat, et consequentia liquet. confirmatur; quia non plus requiritur ut albedo conferat denominationem albi proprio, et connaturali subiecto, quam intellectio denominationem intelligentis proprio subiecto vitali: sed ut albedo det denominationem albi, solum requiritur, quod in proprio subiecto recipiat; ergo ut intellectio det denominationem intelligentis solum requiritur, quod recipiatur in subiecto vitali proprio.

Probatur 4. Intellectio nullo alio pacto potest per se ipsam reddere subiectum vivens, nisi reddendo illud intelligens; vivere enim quod intellectio dat, est intelligere, sed ut illud reddat vivens non requiritur influxus vitalis, sed sola receptio in proprio subiecto; ergo necessario requirit influxum ut denominet intelligens, sed sufficit sola receptio. maior, ni fallor, ab adversariis dant. minorem ostendo, quia intellectio est vita actualis 2^a

gra vivendi accidaliter; et tũa est gra vitæ subtrahitur, et gra vivendi subtrahitur, sed ut vita actuatur de novo saltẽ vivens, nõ reqr, qd vivens per illã in illã influat, sed solo qd recipiat; ergo minor est, a bo nõ influit in aiã realẽ, per quã formaliter vivit, sed solũ illam recipit, similiterq; viveret equus per fõrã corporeã quã Deus a solo se produceret, et in illã equus nõ influeret; ergo ut aliqd subtm vivat, nõ reqr, qd in vitã influat, sed ut illã in se recipiat

Qd n gnẽ firmat verbis D Thõ. 1. p. q. 34. a. 1. ad 3. sic inveniens. intelligere importat solũ habitudinẽ intelligentis ad rẽ intellectam, in qua nulla ro originis importat, sed solũ informatio qdã in intellectu nostro, put intellectus noster fit in actu per formã rei intellectæ, etc, sed dicere importat principaliter realẽ habitudinẽ ad verbũ conceptũ, nihil n. e aliud dicere, quã proferre verbũ. Pondera discrimen a D Thõ datũ inter dicere, et intelligere, nã ad hoc solũ receptio dicit in subto, ad illud ulterius postulat actio, qua proferat, seu producat verbũ.

2. S. Cognoscere est per cognitionẽ, non per actionẽ, nã per hanc nõ cognoscat formaliter objm; ergo si demus cognitionẽ in proprio subto receptam, quã nõ demus actionẽ vitalem, dabimus, qd subtũ cognoscat. Sed dices, qd et actio vitalis nõ sit cognitio, neqe subtũ per illã cognoscat, est tn requisitũ ad denominationẽ intelligentis atqe ideo licet det tota fõrã cognitionis in subto vitali, hoc nõ cognosceret, donec actio superveniat. Contra, nã si adveniente actione dat cognoscere, et nõ dabat antequã adveniret; ergo cognoscere est aliqd distinctũ a conjuncto ex subto, cognitione et receptione [illegible] antea dabat totũ illud conjunctum, et nõ dabatur hoc, [illegible] est cognoscere; sed falsũ est, qd sit aliqd distinctũ. minor pbr, quia adveniente actione nihil dat denuo praeter ipsã, sed ipsa nõ claudit intra se illã hunc effm cognoscere. Quo quidẽ est merũ requisitũ; quia totũ cognoscere dabat antea. et nõ est aliqd distinctũ a dicto conjuncto.

Urgeo hoc, quia tunc actio est conditio, et requisitũ, ut cognitio det denominationẽ cognoscentis quã nõ dabat ante. Rogo, qd sit hoc novũ

denominat. qd fra praestat, quo dat actio; n potest ee ista actio, quia novam denominat. praestat a fra cognit. in qua est fraus, act. autem n praestat fra intell cognitio in qua est fraus, et praeterea actio est oio extra conceptum denominationis, utpote mera actio. praeter act. autem nihil positivum dat denuo, qd causet cognit.; nihil novum spectans ad conceptum denominationis cognoscentis dat, atque ideo totum conceptum denominationis habebat ante act. habere poss; et tota denominatio, quae hac nihil aliud sit, quam ipsius conceptus.

Sect. 7.

Difficult. contra dicta reprimuntur.

1. difficultas. si a Deo poneret actum voluntatis in aia haec n amaret obm; neque illud intelligeret, si absque aia concursu efficiente Deus in illa intellect. collocaret. tenet a parte contra. arg. multipliciter probat contraria sent. 1o quia secus amaret aia rem n cognitam, qd est impossibile, nihil n volitum, quin praecognitum. 2o, quia vel amaret libere, vel nario. neutrum; quia n amaret. minor prob., quoad priorem part., quia ad hoc ut libere p illum act. amaret, deberet ad illum concurrere effective, et n mere passive se habere. quoad posteriorem etiam, quia ois amor est voluntarius, et qd tale est, n est narium. praeterquam qd nullus amor coactus est: illud vero qd est narium coactum est; illa amor n esset narius. 3o. quia amare est vivere, et vivere est se movere ab intrinseco; sed aia tunc n se moveret ab intrinseco; quia n amaret.

R. negando ans, eo ipso, qd actum volunt. reciperet in aia hac denominaret amans; quia ad hoc concretum solum requiritur qd subiectum habeat actum amoris in se receptum. ad 1m prob. concede tunc ferri volunt. in obm n cognitum, nega tn id ee impossibile; nam oino nihil volitum, quin praecognitum, solum reservat cum cursu ordinario, et nali, qua fieri nequit ut obm aliqd amet, qd n

cognoscit. Ad 2um ille amor est necessarius, inde non infert q. voluntarius non sit, i. potens reddere subiectum volentem (quod inferat qd liber non sit) q.a eiusmodi acceptio voluntarij non importat necessario libertatem, ut iam observavi. ad illud, qd addit, negamus esse illud coactum esse, qd necessarium est. amor beatificus necessarius est, non tamen coactus, nisi forte coactionis noe necessitatem, et libertatis defectum intelligas. Ad 3am Rx, amare esse vivere non active (attento conceptu formali huius denominationis amare) sed passive: vivere vero active affert, qd vitale prius se moveat ab intrinseco.

2a. potest contingere, qd detur adaequata forma denominationis in subiecto, et tamen hoc non denominet ob alicuius conditionis, vel requisiti defectum. q. stare poterit, qd intellectio sit adaequata forma denominationis intelligentis, et qd in subiecto sit, quin tribuat denominationem actionis a potentia vitali. arguitur conantur ostendere exemplis similibus. 1o. posita actione in tempore producto, illud denominat productum in 1o instanti, et non denominat conservatum, et tempore sequenti denominat conservatum, sed non 1o productum cum tamen forma adaequata denominationis 1o producti, et conservati sit illa actio; q. 2o tota relationis forma datur in subiecto deficiente termino, nec tamen illud refert, aut denominat relatum, usque dum adest terminus. 3o Existentia in 1o instanti non denominat rem durantem, denominat non immediate post, qd nullo alio ex capite provenit, nisi quia in 1o instanti deficit requisitum. 4o. Curvitas in virga non denominat eam simam, cum tamen denominet nasum simum, q.a in naso habet omnia requisita ad illam denominationem, non in virga. 5o. Gratia sanctificans est forma denominans filios adoptivos, et tamen non denominat Christum Dominum filium adoptivum, quamvis in illo sit.

Rx negando ans. ad probationem negamus in illis exemplis assignari formam adaequatam, q. secundo denominationes deficiunt. percurramus singula. Primus non denominat 1o productum praecise ab actione illa, quae re-

cipit ee in 1° instanti, sed ab illa bet, qd productus sit; qd cum id 1° beat accipit a negat. existe in tempore antecedenti; claudit itaq 1a productio, qua talis, utrumq in suo conceptu, et n. dat ee tro, et qd trus ante n. fuerit: atq ideo entitas actionis n. e adequata forma denominationis 1° producti; sed neq e adequata forma conservatio: na conservatio dicit duo formalia, videlicet qd det ee effui, et qd effus antea fuerit; nihil q mirum si in 1° instanti n. denominet trum conservatum, cum desit tunc inadaequata forma conservationis; seu in tempore sequente inadaequata 1e productionis, qua talis.

Ad 2m negamus, qd deficiente tro det adaequata forma relationis, secus danda eet denominatio relati, n. minus quam denominatio intelligentis posita intellect. in subto. Deficit q compartialis forma, modo dicat trus forma in recto adducta, ut aliq opinati sumus ee verum, modo in obliquo, sicut albedo importat ab albo, neq n. capere possum eorum sent., qui adaequatam formam referendi admittunt in subto deficiente tro, quae tanquam meram conditionem admittunt, et adhuc negant subm referri, et denominari relatum. Ad 3m dixi 4° phys existe rei permanentis n. ee adaequatam formam durationis, atq ideo mirum n. e, si in 1° instanti sui esse n. denominet subtum durans.

Ad 4m Dl ita ee, qd curvitas n. denominat virga simam, denominat autem nasum, q curvitas n. e adaequata forma denominationis simi, sed curvi; na simitas duo dicit in suo conceptu et qd det curvitas in subto, et qd subtum sit nasus. Ad 5m Gratia santificans e adaequata forma justificat., et sanctif., ut statuit Trid., sed n. e adaequata forma filiationis adoptivae; ad hanc n. denominand. duo concurrunt tanquam partiales formae unam adaequatam constituentia: 1m qd gratia sanctificans in persona rali sit. 2m, qd eiusmi persona extranea sit rui adoptantis, cum autem Xrus Dnus n. fuerit extraneus persona. Diae gratia conferenti n. fuit rui illius filius adoptivus, deficiente cond.

Grã. sed de hac re pertractandum erit .3.ª p.te si Deus ad illum hunc cõvenire iusserit.

3.ª diff.as Creatum intelligere et dicere, seu verbum proferre; in impole. et subtum denominari dicens, seu verbum proferens absque act. propria ipsius dicentis, et proferentis; ergo impole. et creaturam aliquam denominari intelligentem absque act. in ipsa intellect.ᵘ. Dx neg. maior., sic intellectam, ut sit fraliter idem dicere, et intelligere, licet mentaliter dicere claudat intelligere. ut tn̄ e s.ª haec. n. S. Thomas s. praecedenti citatus hoc docuit, dum asseruit intelligere importare solam formam in subto: dicere et addere productionem, seu originis, ut ipse aiebat.

4.ª Videtur haec sent.ª contraria Tridentino, nam sess. 6. de iustif. canone. 4. Siquis dixerit liberum hoīs arbitrium a Deo motum, et excitatum nihil cooperari assentiendo Deo excitanti atque vocanti, sed veluti inanime quidquam nihil oīo agere mereque passive se habere anathema sit. Sed certe hoc non est ad rem, nam Concilium solū ostendit adstruere, quod illius temporis haeretici negabant, in iustif.ᵉ arbitrium non se habere mere passive, nec illum, sed active concurrere libere efficiendo actus, quib. sibi ad gratiam recipiendam disponit. Utrum autem si Deus actus vitales produceret in subto vitali absque concursu quo eet subtum denominandum amans, et intelligens, aut non; nec Concilium affirmat, neque negat, sed contra Haereticos libertatem adstruit contra dispositionem ad iustificationem.

Sect. 8. An constitui possit actus vitalis in alieno subto?

Per alieni, seu extranei subti, illud intelligit, quod neque ad actum vitalem dicit ordinem, neque capax est denominationis formalis, quam actio praestat [illegible] suo. tales indicant [illegible] lapidemque [illegible] intellect.

poq auditivq vel visionis, visivq vel auditionis, q neqȝ lapis dici valeat receptivus ad intellectionem, neqȝ capax ut denominetur intelligens, qui est effectus formalis intellectus, et neqȝ auditiva potentia valeat dicit receptivus ad actum visionis, aut apta est recipere denominatum visionis. Est q an intellectio ostitui possit divina potentia (nam per potentiam naturalem non posse concedunt omnes) in lapide, aut aliis subiectis vitae incapacibus et effectu formali intelligentis, et idem est de actu visionis, etc.

Non dubitant, qui generalem illam obedientialem potentiam receptivam, seu passivam, de qua 1º phys. late tractavi, admiserunt, et non ipsi frequenter idem sustinent in hac difficultate praesenti secuti P. Hurt. ap. de aia. s. 4. § ... allegantem Gabrielem in 3. d. 13. q. unica. n. 2. atque ideo affirmant quemlibet creatum intellectum (idem est de quovis actu vitali) ostitui posse in lapide, aut in quocumque alio subiecto extraneo. ducunt hoc unico fundamento, q nulla appareat repugnantia, ... geruntque exempla eiusdem difficultatis (quae loco citato physicorum ... nobis radices ...) ut ex illis ad praesentem q accipiant principia.

Nos tamen qui obedientialem potentiam illam negavimus, immo in speciali hanc ostitutionem actus vitalis in lapide, auditionis in visiva potentia etc. Negativam partem tenemur cum illis oib. quos ibi citavi. videantur nunc P. Vaz. 1. p. dp. 40. c. 2. Navarrus ibi. q. 12. a. 3. Rub. et Zuñiga. Ergo rem implicare oio probamus; q subiectum extraneum incapax ... ex se actus vitalis vel cuius extraneum est; q recipi nequit actus vitalis in subiecto extraneo etiam divina potentia: probo cons., q divina potentia effici nequit q subiectum ex se impotens, et incapax actus vitalis illum recipiat; secus esset capax, et non esset illud q supponitur ... q per suam entitatem reciperet, et consequenter per suam entitatem posset recipere, q est non esse incapax. q neqȝ effici potest, q illum recipiat subiectum extraneum, et quod extraneum non esset, si ex se esset subiectum potens recipere actum vitalem.

2. Si intellectio ostitueretur in lapide, lapis intelligeret, et intellectione viveret, q esse impossibile mei adversarii fatentur. probo ... quia, q esse intelligens est habere in se receptam intellectionem ...

in se intellect. recepta; ergo lapis intelligeret. minor, et totum notetur. maior ex praecedentibus constat. et deinde quia concretum intelligens non aliter resolvit, quia per hoc, quod sit habens intellectionem.

Dicunt non sequi lapidem intellecturum, quia ad hoc non sufficit, quod habeat intellectionem, sed requiritur ulterius, quod subiectum sit capax illius denominationis; cum autem lapis incapax sit denominationis intelligentis, licet in se subiectet intellect., non dicetur intelligens. Contra 1°, quia impossibile est, quod aliquod subiectum sit capax formae adaequatae alicuius denominationis, et quod non sit capax talis denominationis: sed adaequata forma denominationis intelligentis est intellectionis, et huius esset capax lapis, cum illam reciperet; ergo capax etiam esset denominationis intelligentis. 2°. idem quod tribuit intellectio animae rationali, tribuit lapidi; sed animae rationali tribuit formaliter, quod sit intelligens, ergo idem tribuit lapidi. maior probatur, quia animae rationali nihil tribuit realiter nisi se ipsam; sed etiam lapidi se ipsam tribuit; ergo.

Dices nihil intellectionem tribuere animae rationali, quod non tribuat lapidi, adhuc tamen lapidem non intelligere, quia intelligat anima, quia est subiectum vivens in actu 1°, quod requiritur ad intelligendum. lapis autem non vivit in actu 1°. Contra sic argumentor. lapis esset vivens in actu 2°; ergo et esset vivens in actu 1° consequentia est evidens ab actu ad posse; secus aliquid viveret, quod non posset vivere: antecedens probatur; quia actu vivere est actu vita affici, et informari: sed lapis actu afficeret, et informaret vita qualis est actus vitalis, si intellectionem reciperet; ergo esset lapis actu vivens. maior ostenditur. nullo alio ex capite corpus substantiale vivit, nisi quia recipit in se vitam substantialem. unde infertur lapidem fore denominandum intelligentem, quandoquidem habet vivere in actu 1°, quod deesse dicebas. Praeterea quia saltem admittendum erit, quod auditum [illegible] posita in illo visione corporea, cum sit subiectum vivens in actu 1°, quod tamen esse absurdum nemo est, qui non videat.

P. Hurt. ideo ait lapidem non denominari intelligentem recepta in illo intellectione; quia intelligens dicit subiectum spirituale, qualis non est lapis. Impugnatur 1°. quia intelligens dicit subiectum spirituale, ideo est, quia nequit intellectio existere in subiecto corporeo; nam si posset, illud denominaret

intelligens; neque denominatio intelligentis importaret aliquid spirituale. 2º quia posset quis vere intelligens dici sine eo, et naturaliter importare subiectum spirituale, non vi ~~entis~~ dictae potentiae extraordinariae, dicta qua intellectio in lapide constitueret. 3º, quia aliter habitus spiritualis recepta intellectione intelligeret. 4º quia haec solutione non vitat, quod lapis denominet videns et audiens per actus vitales visionis, et auditionis receptos in illo siquidem hae denominationes corporeae sunt, nec subiectum spirituale requirunt. neque dicas lapidem non esse perceptivum obiecti, atque ideo non intelligere receptam intellectionem a solo Deo productam: quia solutionem eiusmodi lib. 1. phy. q. 7. s. 11. impugnavi. vide totam.

Ex his constat implicare, quod intellectio, aut quivis alius actus vitalis constituatur in lapide, aut subiecto alio extraneo. atque ideo fieri non posse a Deo, a quo ea sunt absolute possibilia fieri, quae contradictionem non implicant.

Liber 2.

De aia corporea, et illius potentijs.

Q. 1.

De aia vegetativa, et poa nutriente.

Sect. 1.

Sensitivæ, et vegetativæ aiæ defe præmissa discutio, an vegetativu importet ee ab intrico corruptibile.

Semel enucleata aia in coi defe, haud difficile potē ɔfici defo in particulari. etenim si aia in coi el vita substaus, corporis; aia vegetativa erit vegetatrix vita substalis corporis +, q͞ nō minus ɔ exacte, neq͞ minus clare sũt quã, q͞ exhibita fuit ɔ ɔceptu aiæ in coi; quar. neq͞ explicatione eget; neq͞ ɔbatione, suppositis ijs, quæ Lib. 1. dicta ss.

+ sensitiva v͞ vita substalis sensitiva corporis;

So' [illegible] aiæ sensitiva aut vegetativa dupliciter dici posse [illegible] active et passive: active quidē, quatenus ss principia activa substalia sensationis, et vegetationis, eo pacto ss

vegetativæ, et sensitivæ sunt aīæ, quæ tales dicunt. passivæ vero quatenus in se eas operationes recipiunt: hoc posteriori gñe non sunt sensitivæ, et vegetativæ, quia tales dicunt; nam aīa rationalis vegetativa est, et sensitiva, ut libro præcedente docui, nec in se recipit sensationes, aut vegetatione novas partes comparat, cum illius entitas sit indivisibilis, et augmenti incapax.

Oritur modo quædam dubitatio, quam expedire oportet; an vegetativum, et sensitivum ex se importent corruptibilitatem, ita ut implicet aliquod vegetativum aut sensitivum oppositum ab intrinseco incorruptibile; nam quod de facto nullum sensibile, aut vegetabile sit, quod non sit ab intrinseco corruptibile, nemo est, qui dubitet, et continuo oculis docemur interitu: quis videat hoc vegetantium omnium nobilissimum mortale, et caducum, qui de ignobilioribus aliis credat oppositum?

Partem, quæ affirmat vegetativum, et sensitivum ex suo conceptu importare corruptibilitatem iuniores sequuntur non pauci, quibus S. Greg. M. favet, et Abul. alii vero contrarium putant veritati conformius, nimirum vegetativum, et sensitivum ex suo conceptu non importare corruptibilitatem: sed posse esse corporeum sensitivum, aut vegetativum ab intrinseco incorruptibile; quia cum in hoc nulla afferri possit aperta contradictio, æquum est divinæ stare potentiæ.

Hi ultimi nobis placent, quia vera docent, et alibi id a nobis tacta fuisse invenietis. probamus sic rei politicæ: non implicat vegetativum, aut sensitivum omnino corporeum, cuius dispositiones naturales contrariæ essent alimento, a quo ne reageret, dum nutritione tamen alitum vertitur, defenderet qualitas aliqua innata, quæ impediret productionem nocivæ, et corruptivæ qualitatis: sed eiusmodi vegetativum aut sensitivum esset ab intrinseco incorruptibile, siquidem ab intrinseco haberet aliquod corruptionem impediens. ergo non implicat vegetativum, aut sensitivum omnino corporeum ab intrinseco incorruptibile. unde licet inferre vegetativum ex suo conceptu non importare corruptibilitatem ab intrinseco, sed esse indifferens ad corruptibile, et incorruptibile.

Dixi ab intrinseco nam ab extrinseco omnia vegetabilia, et et quæ talia non sunt, corruptibilia sunt; nihil enim creatum est, quod Deus non possit corrumpere, et annihilare: quia tamen hoc non tollit, quod ab intrinseco sit res incorruptibilis

tibilis, ut pt in angelis, qui incorruptibiles ss ab intrinseco, et a Deo nihilominus corrumpi possunt. diximus illud vegetativum futurum incorruptibile ab intrinseco, quia si non implicat dictum vegetativum ab intrinseco incorruptibile, neque implicabit anima corporea vegetativa incorruptibilis ab intrinseco. anima enim illius vegetativi necessario foret incorruptibilis, nam aliter totum ipsum vegetativum esset ab intrinseco corruptibile, ut patet in hac argutatione. illud compositum est ab intrinseco incorruptibile, cuius aliqua pars essentialis est ab intrinseco corruptibilis; sed illius compositi vegetativi aliqua pars essentialis, nempe anima, esset ab intrinseco corruptibilis; ergo et ipsum vegetativum esset ab intrinseco corruptibile.

Ex dictis infero posse esse hominem immortalem ab intrinseco; nam cum difficilius sit vegetativum omnino corporeum esse incorruptibile, quam vegetativum non omnino, sed partim corporeum, qualis est homo; si potest esse vegetativum illud omnino corporeum ab intrinseco incorruptibile, etiam erit potius a fortiori homo ab intrinseco incorruptibilis, seu immortalis.

Sect. 2.

Leves aliquæ dissipantur nebulæ.

Omne vegetativum ex suo conceptu est passibile; ergo omne ex suo conceptu est corruptibile. probo consequentiam; quia nihil incorruptibile est passibile. antecedens ostenditur, quia omne vegetativum convertere debet alimentum in propriam substantiam. sed eiusmodi conversio nequit contingere absque passione qualitatum disponentium ad formam introducendam in materia alimenti; ergo forma ipsius patientis. ergo omne vegetativum est passibile. Ad explicando antecedens, quod tantum ostendat omne vegetativum esse passivum aliquarum qualitatum, substantiæ augmenti, verum alteratis, et admittendum est. utrumque enim passionis genus absque passionis intrinsecæ corruptionis, in corruptibili contingere potest. si vero ostendat omne vegetativum esse passivum corruptionis, principium petit, et negandum est de vegetativo, et sic quamvis omnia vegetativa, quæ de facto ss, pati possint corruptionem quia ab intrinseco corruptibilia ss: unde negamus consequentiam, ad cuius probationem illius negat quod incorruptibilia sint impassibilia, omnia enim valida, ...

angelus patiuntur actus intrinsecus et voluntatis, habitus et actus, nec tamen sunt corruptibiles ab intrinseco; solum quia respicit possibilitatem corrumpendi res sunt intrinsece incorruptibiles ex quo patet ad reliqua.

Obiicies 2°. Vegetativum dictum haberet dispositiones contrarias dispositionibus alimenti; ergo esset corruptibile ab intrinseco. probo consequentiam; quia omne illud est ab intrinseco corruptibile, quod contrarium habet, quoniam omne contrarium ex suo genere est corruptibile a proprio contrario. Cui accedit, quod agens agendo repatitur a suo contrario ergo vegetativum illud pateretur ab alimento dum in illud ageret, ut converteret in se. Respondeo negando consequentiam. ad probationem nego illam esse veram absolute, et absque ulla limitatione, posset namque contingere, ut illud vegetativum haberet dispositiones contrarias alimenti dispositionibus, harum tamen esset incapax, atque adeo corrumpi non posset ab alimento, quia posset alimentum corrumpere, neque ab illo pati, quia in illud posset agere. ad hoc. non. ut ab intrinseco esset corruptibile, oportebat ut haberet intrinsecum impedimentum ex natura rei petitum, quod ingressum prohiberet corruptivae qualitati.

Neque satis est, quod contrarium ex suo genere corruptibile sit a suo contrario, ut dicatur dictum vegetativum esse corruptibile; nam ad hoc oportet, quod contrarium non solum ex suo genere, sed etiam in vegetativo ipso corruptibile sit; si enim ibi non est corruptibile, vegetativum non erit corruptibile. Ad illud, quod addit, dico axioma verum habere naturaliter, et eo pacto quo a nobis expositum est 1° de generatione non supernaturaliter, secundum quam hypothesin nostra procedit &c.

Replicas si vegetativum illud non posset corrumpi ab alimento, neque etiam alimentum posset corrumpi a vegetativo, atque ideo non poterit vegetari, neque esse vegetativum; ergo implicat vegetativum ab intrinseco incorruptibile. antecedens probatur, quia sicut dispositiones alimenti non possunt destruere dispositiones vegetativi, quia sunt contrariae, ita neque dispositiones vegetativi poterunt corrumpere dispositiones alimenti, ut sint contrariae. Respondeo negando antecedens; nam possibile est (aut dic implicantiam) quod alimentum capax sit dispositionis ad formam illius vegetativi; vegetativum autem incapax sit dispositionis alimenti, sive quia internam habeat qualitatem quae impediat ingressum, sive quia forma careat ad alimenti dispositiones recipiendas a quibus proprie corrumpi deberent; hoc autem posito recte infertur, quod alimentum corrumpi possit a vegetativo,

tn̄ hoc non aliment. q̄ alimentū pati posset qualitates corruptivas immissas a vegetativo, nō vero vegetativū.

Dices futurū illud vegetativū incorruptibile per accens, sicut beatorū corpora sunt impassibilia per accens dote illa nobilissima; quod autem est per accens incorruptibile, nō debet dici tale ab intrīco. Contra, q̄ illud nō est ab intrīco incorruptibile, quod nō est incorruptibile per se. sed nostrū illud vegetativū nō eēt incorruptibile per se; ergo nō eēt ab intrīco tale. minor ostenditur; q̄a eēt incorruptibile per quandā accens, seu qualitatē additā; quod autē est per accens, abeē potest et rationē, neque rei convenit per se.

Ex neg. secundo futurū eē incorruptibile per accens, tum q̄ posset constare nā incapaci dispositionū alimenti, aut aliarū corruptibilium, et hinc per suā essentiā haberet impedimentū corruptionis, quæ nō contingit per divini concursus conservativi suspensionē, nō minus quā Angelus. deinde, q̄a ea incorruptibilitas sit nō contingeret per nā ipsius impurā, sed per qualitatē superadditā, quæ impediret corruptionē adhuc eēt incorruptibile per se; q̄a illud accens per se conveniret tali vegetativo, tanquā innata, et congenita proprietas nō secus, atque nobis conveniunt dispositiones corruptibiles. sicut ergo nos quilibet dicimur corruptibiles per se, q̄a dispositiones corruptibiles conveniunt illi per se, ita vegetativū potest dici incorruptibile per se; q̄a illa qualitas impediens conveniret illi per se tanquā quid innatū, proprieque illius nā debitū; quod nō habet impassibilitas corporū beatorū, quibus ex privilegio, et dono concessa est, nō ex indigentia nā illorū, et connaturali debito [illegible]

Ad confirmationē concedo maiorem et nego minorem, ad probationem nego, quod eēt incorruptibile per accens, ut opponitur per se; omitto tn̄, quod eēt incorruptibile per quandā accens, inde tamen nō infertur, quod nō sit incorruptibile ab intrīco, et per se, q̄a hoc etiā potest ab accidente aliquo per se petito, et pari modo congenito provenire: sed neque infertur, quod incorruptibilitas possit absolute abeē, et adeē, sicut [illegible] infertur quod possit abeē a nobis, et adeē corruptibilitas; quæ hoc radi-

cet, et oriat ab accib corruptioi iouy, quib afficimur tanquã dispositionibus, quib; affici possumus: quo autẽ pacto intelligẽa sit illa definitio acciᵹ. qđ potẽ abeẽ, et adẽe subtõ, satè in logica explicatuz ẽ.

Obiᵉ. 3. Saltẽ repugnabit sensibile ab intrico incorruptibile; nã sensibile qđuis debet in se receptaz operatiõez corporeaz sensuũ tactus, gustus, etc; ẽg qđuis sensibile ẽ corruptibile: pbo cõq; qđ se illud ẽ corruptibile, qđ eiusmi operationibus gustus et tactus immutat; sunt n. eiusmi sensatiões corruptivae rei, in qua recipiunt, seu dispositivae ad corruptionẽ. Rx neᵹᵈᵒ repugnare eiusmi sensibile: qᵃ in illo nulla apparet repugnᵃ; rõ ñ, quaᵉ assignat inefficax ẽ, qᵃ ñ opus eet, qđ illud sensibile operatᵉˢ, gustus, et tactus exerceret ꝑ qualitᵉˢ, quae ad corr. ... disponerent, sđ per alias, quae ad sensatᵉˢ sufficerent, ñ ad corruptionẽ, neqꝫ ad illã saucerent. qđsi de facto sensationes ad corruptionẽ disponunt, idẽ ẽ, qᵃ subtã immutant qualitatibus corruptivis sensationes comitantibus, ...

Obiᵉ 4ᵒ. ᵃ illatᵉ de hoc incorruptibili. impole ẽ, qđ aiã ralis dependeat a corpore naliter in suo ee, et cservari, aiã n. spualis eiusmodi dependᵉ oiõ respuit; ẽg impolse hõ incorruptibilis; pbo cõq, qᵃ si eet polis, illius aiã nario dependeret a corpᵉ in suo ee, et cservari, siquidẽ separari ñ posset a corpore, si n posset, hõ eet corruptibilis, cũ ad hoc satis sit, qđ aiã a corpᵉ possit separari. Rx disting aᵃñs, qđ dependeat ꝑ secundariũ influxũ, cedo; ꝑ unᵉ nego; nil n. fieret c aiã ralẽ ex eo qđ nario dependeret a subtᵒ recipiente sđ ñ secundario influente: negamus deinde cõq. ad pbᵉ negõ qđ illa aiã dependeret per secundariũ influxũ a corpore, quia ... a receptᵉ in illo; sđ neqꝫ opus eet, qđ ab hac receptᵉ dependeret, ꝑ ... separari ñ posset, id tñ ñ fieret ex dependᵃ ipsius a corpore ꝑ ... sđ ex dependᵃ unionis ab ipsa c corpore, si n. illa desinere posset, aiã, qm ẽ ex se, posset absqꝫ subtõ perseverare, et cservari; atqꝫ ideo illa dependᵃ aiae a corpore ñ eet aiae ꝑ ralis, sđ quasi per ...

roe unionis, quaq non acturit ex se, sed per accessum beret

Sect. 3.

Quid sit poa nutriens, et an a 4or primis qualitatibus distincta.

Poa nutriens est vitale princ. ex se ordinatum ad novas partes viventis comparandas interne sumpto, dispensatoque alimento; nec multum curandum quod aliter definierit Philus hoc. 2. de aia t.[te] 48. dum dixit vis est talis, ut id servat, quod ipsam (aiam) bet, ea nimirum roe, qua ipsam bet. est. n. obscura, et longa indigens explicatione, quam adhibere otiosum est, ubi nra def.[io] adest.

Ex qua constat poam nutrientem esse distinctam a quatuor 1is qualitatibus, quicquid aliud docuerint Zimara, theorem.[te] 73. et Iavellus 4. m. e. 21. quod docuit Ferr. 2. 3. gentes. c. 73. Rub. 2. de aia. tr. de pot. aie. q. 1. c. 4. Albertus Magnus ibi. tr. 2. c. 6. Viguerio. in instit. Theol. c. 3. § 2. Apollin. 2. de aia. q. 2. Tolet. ibi. q. 4. Murcia. dsp. 2. q. 1., supponuntque ii omnes, qui illam adnumerant inter poas vitales, cum n. quatuor qualit. 1ae vitales non sint, si poa nutritiva vitalis est, re et ipsa differt a quatuor primis qualitatib.; quis non desint, qui eam partem princ. vitale falsi, et absque fundamento fuisse credant appositam existimantes poam nutrientem indistinctam esse a 4. 1is qualit. Zimara. theor.[te] 73. et Iavell.

Falluntur. tn. 1o. nam ut inferius probabit, poa generativa, et nutriens sunt realiter idem; sed poa generativa est vitalis; ergo et poa nutritiva. pt coa, nam quae realiter idem sunt realiter bent oia prata coia. est ergo poa nutriens realiter distincta a quatuor primis qualit., nec frustra apponitur partem. princ. vitale. 2o, quia ex nutritione per internam sumptionem, et dispensationem alimenti colligimus illud princ. esse vitale, et vitam bere, quod sic nutritur; ergo quia princ. nutriens est aliquid vitale ultra quatuor 1as qualitates est aliqd vitale ... sola quatuor qualit. cant nutrict ca, seu va nutri., ex nutrit. so colligeret quatuor primas qualit. adesse. 3o. calor (idem) de aut-

primis qualitatib. | e instrumentum nutritive pot.; q. hec distincta e realiter a quatuor primis qualitatib., quibus tanquam vitale pri. utitur, neqß n. pote aliquid ee sui ipsius physicum instrum., ant. pr. ex Pho. 2. de g. anim. c. 4. quemadmodum, inqt, qua ab arte effiunt per instrumenta efficiuntur, sed verius dixerim per motum eorum, qui arti operatio e in alio; sic a facult.e, sive virtute aiae vegetabis agitur, ut sive in animalibus ipsis, et plantis, postea ex alim.to vis eadem efficit incrementum utendo caliditate, et frigiditate, quasi instrum.to, et ex Divo Tha. a 118. in 1a p. a. 1. ad 3m. calidum, ait, elementare se het instrumentaliter ad virtutem aiae, ut etiam ad virtutem nutritivam, ett.a Neqß contrarium e textus ... 2. de aia. t.u 50. cum dixit ee alim. nasci e concoqui posse, operat autem sconcionem calor, unde ee animatum het calorem; nam ibi so extendit calorem ee praecipuum sectionis instrumentum, quo facultas nutrix uti solet ad nutrimentum. Neqß aliter debet intellig. de sensu, et sensibili qual.e c. 3.

4o. Qa n videntur sufficient sola 1e qualit.s ad ea sia, qua ad pot. nutrientem spectant exercenda attrahere alim., dispensare, organizare, feces, et excrementa expellere, tandemqß in ma disposita fra viventem inducere.

5o. Qa quatuor 1e qualit.es ss in oib. viventib. eiusdem spei; pot. autem nutritiva ss distincta spei in viventib., q. spe differunt.

Obies. Non plus reqr. ad nutriendum aial, quam ad illud generandum, sd ad generandum aial sufficiunt 4or 1e qualit.es, g. et ad illud nutriendum eadem sufficiunt. maior pr. in animalib. imperfectis, qua ex ma putrefact. et corrupt.e gignunt, ibi n. nulla generativa facultas vitalis ade praeter 1as 4or qualit.es, quae ma disponunt, et e in bene disposita, fra viventis intromitti... qa hoc pacto fieri pote generatio, et nutrino, frustra astruit specialis alia facultas nutriens, qua vitalis sit. quamvis n. realitatum multiplicatio vitanda e quoad fieri possit, et ubi necessitas nulla cogit:

Rx scedendo mai., et neg. min. ad pb., ut ibi n ... facultas vitalis generans, ade Deus supplens defectum illius, quemadmodum

supplet defectum substantiae, quo substantia producit et sic adsunt accidentia. inde autem non licet argtari in viventibus defectum facultatis generativae, aut nutritivae, sicut neque in igne defectum virtutis ad producendum ignem alium, ex eo quod aliquando producat ignis absque igne concurrente.

Replicas. Illud, quod sufficit ultimam dispositionem inducere, sufficit inducere formam, sed primae qualitates sufficiunt ultimam dispositionem inducere in animali, ergo et sufficient viventis formam inducere in idem animal; ex tali autem inductione resultaret viventis nutritio; ergo ad sanc sufficientes sunt quatuor primae qualitates, neque fuit est aliud distinctum principium affirmare, quod sit ad nutritionem specialiter destinatum. Respondeo distinguendo maiorem, quod sufficit inducere ultimam dispositionem sufficit inducere formam se solo, et adaequate efficiendo, et substantialem unionem complete producendo, nego maiorem: sufficit inducere formam dispositive, quatenus subiectum sternit, praeparatque ad formae inductionem, concedo. Ex quo fit ad consequentiam: primae qualitates sufficiunt per inducere formam dispositive, non effective, nisi aliunde iuvent. Sic iam est de nutritione: contemplare animam talem, ad quam disponunt ultima accidentia, illam tamen non efficiunt, imo neque adaequate efficiunt corporeum illius unionem cum subiecto, quia nullum accidens se solo sufficiens est ad producendam substantiam, ut ex 2o phys.

Sect. 4.

Qua ratione potentia nutriens ab attrahente, coquente, et retinente, et expellente distinguatur.

Has omnes facultates viventi inesse Medici docent universi cum Galeno lib. 5. de locis affectis c. 7. universique Philosophi illis consentiunt nec ratione ingrata vis constitui; nam cum natura mater nata, in cunctis provida, et maxime in his quae ad viventium propagationem, et conservationem spectant, cum videret animam non posse viventis partes debere penetrare, ut eo resarcirent damna partiumque iacturam media conversione, et nutritione, nec per se animam ad loca adeo dissita, perque vias

-meo angustias sponte moveri, atque interri posset, viventi dedit facultatem, qua membra illud ad se traherent, allicerent, et invitarent; semel autem attraxisse, quod parum deest si nulla adeet vis qua retineret; nam cum alimentum viventis non dissimile sit, alterandum paulatim est, seu coquendum, ut inducta prius accidentali similitudine, post media conversione inducat substantiam; atque ideo dedit natura facultatem retinentem, et coquentem, sive ut Galenus appellat alterantem. cum autem ex alimenti coctione recrementa, et inutiles faeces relinquantur, opus erat viventi facultate expultrice, quapropter illam natura contulit.

His quatuor facultatibus tres alias Galenus addit, appetentem, 1° de cis symptomatum distribuentem, 3. eiusdem operis secernentem, 2° aphorism. comment. 13. 1a ut vivens cibum appetat, et appetentiae motum illum attrahat. 2a ut per membra corporis commoda alimenti distributio fiat; etenim ut ait Gregorius lib. 2. de natura anim. c. 4. natura perinde ac paterfamilias prudens nihil solet omittere, ex quo facere aliquid commodi possit, dispensat autem cura rei familiaris, ita ut cibum optimum det liberis, deteriorem servis, vilissimum animalibus 3a ut utile ab inutili secernat. en habemus ex Galeno septem facultates nutritivae potentiae, quasi administras comitantes, de quibus legat authores Valles lib. 2. controver. medic. Peramatus lib. de aie functionibus c. 7. Alexander lib. 1. problemat. q. 77. et Fernel. 5. physiolog. c. 4.

Videndum nunc, an facultates eiusmodi re ipsa differant a nutriente, aut inter se. an sed una sint in re, nomine, et officiis plures. si consulamus Conimbricenses duas dicent re vera distingui, attractricem et coquentem, et cum his reliquas identificari, quod ita probant: nam virtus secernens non distinguitur a distribuente, siquidem distribuens non utcumque, sed cum delectu alimentum membris remittit, atque ideo per eundem actum secernit utile ab inutili, quod distribuit. Rursus distribuens non est diversa ab attrahente, aut appetente; quoniam distributio fit, dum quodvis membrum ad se trahit alimentum competens, neque appetitus in potentia est aliud, quam vis ipsa attractiva cum

in. nomen appetitus metaphorice, eo pacto, quo mq dicimus vere appetitus ad fras n elicitus, sed innatus) quare eadq e poa distribuens, quae appetens. Similiter expurgans, et coquens n differunt, q in decoctione eadq facultas, quae decoquit, expurgat, atq separat p utiles ab inutilibus, et excrementitijs, velut aurum a fecibus. Demq attrahentq, et retinentq eamdq ee facultatq, inde dstat, q eadq facultas, quae in magnete ferrum trahit, tractum affigit, et retinet. Ex quo discursu colligunt Dimi duas tantum ee facult, quae realiter differant, attrahentq, et coquentq; quarum ultimq indistinctq ee dicunt a nutriente, q eiusdq e mq disponere, qd praestat coquens, et frq inducere, qd praestat nutriens.

Si v° consulamus Vañez. 1. p. q. 76. a. 2. dub. 1. dicet magis conformus ee vulgari locutioni dictas facult realiter inter se differre. si tn adhuc eius iudicium requirat, affirmabit videri oes illos actus eiusdq ee poe, quae varia sortitur noa pro variet functionum: et ego ita ee sentio; q oes illae functiones ab eadq poa pcedere possit, et cum ad eumdq destinent finem, quamdamq inter se subordinat servent, cõsequentius e eamdq facult oium ee effectricq; neq Dimi aliquid adducunt, quo pbent coquentq, et attrahentq realiter ee distinctas. neq adducere possit, cum harum poarum actus ab eadq entitate pcedere n magis repugnet, quam repugnat pcedere actus reliquarum ab entitate nutrientis: sed actus reliquarum pcedere possit ab eadq entitate; q et actus harum.

Sect. 5.

An poa nutritiva eiusdq spei sit in oib viventibus?

Q° cõ pcedit inter eos, qui poas nutritivas realiter distinguunt a 1is qualitatib; nam si ab ijs eent indistinctae, eiusdq rost eent in oibus viventib, siquidq in illis oib quatuor 1e qualit eiusdq spei ss. quis n mirarer aliquq invenire, qui calorq unius viventis a calore alterius distingueret in spê, et frigidit a frigidit, c'est inveniri

qui calorē viventis specie distinguerit ab elementari. quidquid tn̄ de hoc sit, nos ad quintum punctum accedamus.

Non defuere, qui dixerent potentiam nutritivam eiusdem esse speciei in omnibus viventib', quam doctī alii dixerunt esse probabilem: sed contraria com. est, et vera. illam docuit Marcia 2° de aīa. disp. 3. q. 1. et multi alij sequentes P. Rub. eodem Lib. c. 4. tt. de. potent. aīae vegetativae q. 1. n. 19. ubi ait esse evidentem.

Ro. conclusio est; quia illae potentiae specie differunt, quarum actus, seu effectus differunt specie: sed actus, et effectus potentiarum nutrientium, quae sunt in viventib' specie diversis, distinguuntur specie; ergo et potentia nutritiva distinguuntur specie: minor prob., quia actus potentiae nutritivae leonis est productio formae leonis, et productio substantialis unionis cum materia producere in productione alimenti: actus vero potentiae nutritivae equi est productio formae, et unionis equi producere in productione alimenti (sicque de reliquis): sed forma leonis, et unionis distinguitur specie a productione formae equi, et unionis illius cum subiecto; ergo actus potentiae nutritivae leonis distinguitur specie ab actu potentiae nutritivae equi.

Ad argumentum esse inefficax non minus, quam hoc: illae potentiae distinguuntur specie, quarum effectus specie distinguuntur; sed effectus potentiae intellectivae Petri, et effectus potentiae intellectivae Sortis distinguuntur specie; ergo et utriusque potentiae intellectivae distinguentur specie - minor prob., quia potentia Petri producit effectum actum scientificum; potentia intellectiva Sortis actum obscurum opinionis. causa inefficacitatis est, quia non numerat actus adequatus, sed inadequatus. cum possit intellectiva potentia Petri non solo actus sciae, sed etiam actus opinionis producere, quos potest Sortes, et e converso; atque ideo potentiae illae non sunt specie diversae. dicendum ergo erit idem ad nostrum argumentum, actus adequatus potentiae nutritivae equi non esse illum solum, quem assignabimus; sed illos omnes, quos habent reliquorum viventium nutritivae potentiae.

Contra tn̄ argr; nam potentia nutritiva equi nequit producere aīam leonis, aut illius unionem cum subiecto, neque potentia nutritiva leonis aīam equi, vel unionem illius; ergo actus adaequati illarum potentiarum distinguuntur specie, et consequenter ipsae. hoc urget ex eo quod potentia generativa aīalis et nutritiva eiusdem non distinguuntur specie, generativa n. tratur

ad integrum aial. nutritiva ad p^te aialis constante ex p^te fõre unionis, et mãe, et ex integra fõa, si talis sit, et partiali ſͦ unione, et mã: pars autem eiusmodi nõ distinguit spẽ a toto; ergo neque põa generativa, et nutritiva, c^o neque differant rõe priĩ pducentis.

Nunc ita argũr. generativa põa equi spẽ differt a generativa leonis, et bovis; ergo et nutritiva equi spẽ differt a nutritiva leonis, et bovis. ans pr, quia põa generativa equi generare nequit leonem, quem tn̄ leo generare potest; neque bovem, quem potest bos; et generativa leonis nequit generare equum; ergo põae generativae eorum spẽ differunt cum nulla queat in spẽ producere totum, quod alia potest. et cõfir, quia põa generativa animalis unius, aut plantae elaborat semen proprium illius aialis, aut plantae, neque elaborare potest semen alterius viventis in spẽ. ergo põae generativae viventium spẽ discrepantium spẽ discrepant inter se. pr̃ hac cõa, quia semina viventium spẽ dissimilium dissimilia sũ in spẽ.

Obis. Põa visiva leonis, et equi sũ eiusdem spẽi; ergo et põae nutritivae. pr̃ cõa: quia nõ est difficilius, quod viventia spẽ diversa conveniant specifice in põis visivis, quam in nutritivis. Rñ ans esse dubium, atque ideo facile posse negari, ut multi faciunt, qui docent põas visivas animalium dissidentium spẽ esse specifice diversas. Alij rñent concedendo ans, et negdo cõam: dant discrimen, quia actus, et obiecta põae visivae leonis, et equi nõ differunt, actus vero poarum nutrientium, et productum est, spẽ differunt.

Quod si illis obiicias, quod licet visiones equi, et leonis nõ differant spẽ (neque hoc vidẽ certum est) et obiecta sint eadem, adhuc tn̄ distingui per causas, quae spẽ differunt; nam põa visiva leonis a leone manat, põa visiva equi ab equo, qui quidem spẽ differunt. rñent convenire, aut effluere põas visivas a principiis illis diversis, quia diversa sũ, sed quia generice conveniunt, atque ideo nõ oriri ab equo, et leone, quia talia in spẽ animalia sũ, sed quia talia sũ, nutritivas vero põas ab illis provenire, quia talia aialia in spẽ sũ, et sm̃ me differãt; unde põae nutritivae dicunt esse perfectiores

spũ, vesiva v° pprietˢ gniˢ

Q. 2.

De alimento viventis, et mō, quo à pōa nutriente elaboratʳ.

Sect. 1.

Alimti definitio a calumnijs vendicata.

Rectè observant hic Conimbᶜ, et alibi ego tetigi duplex ee viventis alimtᵐ, alterũ pximũ; ultimũ et iã decoctũ, alterũ remotũ, et ut sic dicamus, crudũ. xᵃ hanc ultimã acceptˡ captũ alimentũ bene definiunt Cimōᵈ 1. de g. c. 5. q. 7. a. 1. q. 7. a. 1. qd per se, l per id, qd sui vice cungitur, idoneũ ad alendũ corpus pparatʳ, subituũ haurit, nec minus rectè xᵃ priorẽ definiẽ in hunc modũ, ē substa, quæ hēt immtũ transitũ in substã viventis ad cuius nutritionẽ disponitʳ. alimentũ remotũ nō hēt immtũ transitũ (ex nã rei) ad substã viventis nutriendi, sed mediatũ prius. n. panis, fructus arborũ, et cibi reliqui svertunt in sanguinẽ, quã in aial, qd nutritur; sanguis v° alimtᵐ pximũ aialis ē, qᵃ a sanguine ad aial ē immtus transitus: si v° alimtᵐ incõi velis definiri, audi Dandinũ 2° de aia smentario 53. digressᵉ. 25. ē substale id, qd in nutrientis substã mutari pote, eamqʒ restaurare, et sservare. fortè uitᵃ particula nō ē naria.

Sunt tn̄ nōnulla, quibus videmur urgenter impugnare: nã 1° ferrũ, l aurũ nō ē alimentũ, neqʒ itẽ venenũ, medicamentũ, nec elementũ; et nihilominus hæc oĩa hauriunt a viventib, et qui in illorũ substã, media alteratᵉ svertunt; qᵃ ad rõẽ alimti nō sat ē dicta sversio substæ in substã viventis. maior nōtũ pbandᵃ.

quia supponenda non; nam argentum, et aurum quis dicat animalis alimentum? Iam vero venenum tam longe abest a ratione alimenti, cuius proprium est viventem reficere, reparare, et conservare, ut potius destruat, et extinguat. medicamentum vero alimentum non esse constat ex Galeno (cui multum favet Aris. problem. 43. sect. 1.) lib. 3. de temperamentis c. 2. et 1. de alimentorum facultatib. c. 1. ubi medicamentum ab alimento distinguit, quod hoc fit viventis pars, et ad id est destinatum, ut nutriat. medicamentum vero non ad nutritionem, sed ut intemperiem corrigat, et damnum indebita qualitate illatum resarciat. Denique elementum esse nequit alimentum; nam aqua est potus, non cibus. aër intima nostra penetrat, nec tamen illo nutrimur. Ignis omnia absumit, non reficit, atque ideo alimentum esse non potest. neque potest terra cum inepta sit ob innatam crassitiem.

Videamus nunc in viventium substantiam haec omnia verti: struthio ferrum devorat, coquit, et digerit, ut constat ex Cardano lib. 10. de subtilitate, quod a fortiori efficiet in auro, cum homines calore multo exiliori praediti illud absumant, et in se convertant, ut probat experientia in potionibus auro confectis; imo audivi quemdam militem triginta monetas aureas, quas vocant Zequies devorasse, e quibus quatuor, aiunt, nativo ventriculi calore absumpsit. reliquas cum excrementis eiecit, attenuatas tamen, et multo minores, quam antea fuerant.

Pro conversione veneni scribit Aris. 8. de hist. anim. c. 29. animalia quaedam venenatis vesci cibis, cui consentit Galenus lib. 3. citato c. 3. affirmans Aegyptios, et quasdam alias gentes viperas, et serpentes devorare et transmutare in se; item Avicenna commemorat foeminam quamdam veneno fuisse nutritam; sed quod mirabilius est, filius cuiusdam Cambaiae Regis (videri potest Caelius. lib. 11. c. 13.) veneno fuit educatus qui ita adeo est effectus venenosus, ut muscae illum sugentes statim interirent. De medicamentis probatio est facilis. plura accipiunt quae vi caloris potenti prius absumuntur, quam finem, ad quem diriguntur, consequantur; quod si non semper ita contingit, saltem semper ex parte minuuntur, nam dum agunt a vivente patiuntur, et in illud saltem aliqua parte convertuntur.

Nec difficilius p.º de elem.to aquæ, et succos herbæ conducer in se ut docet Aris. c. de sensu. etta. terra Talpa, ut docet Plin. Lib. 10. natis hist. c. 72. et Lupi, ut vult Aris. Lib. 8. de hist. anim. c. 5. s. aëre Cameleon haurit, illoq. nutrit, si fama credendu ê cui patrocinat. Plinius Lib. 8. nalis hist. c. 33. igne Salamandra edem affirmant D. Bas. Galen. et Diosc. idemq. refert de quibusda pennatis bestiolis n. multo grandioribus muscis. Aris. Lib. 5. de hist. aialiu. c. 19. et Plin. Lib. 11. citatæ hist. c. 36.

Et illa oia alimenta ee, etsi n. oia rerū omniu, neq. in quacumq. quantite, atq. ideo neqda ê argti maior; na si, ut im p. bo refert (neq. m. discutienda ê historiaru veritas) oia illa in substa ppria viventia overtunt, eo ipso alimenta ss, neq. obst, qd ferru n. beat coiter alimentu, neq. venenu, aut elementu; id m. pvenit ex eo qd ea n. sint coe, et usuale alimts: qd nequaqua pbat nullo pacto ee alimts rerū eoru viventiu, quæ illis nutriunt, et in ppria substa transmutant: bene m. Conimbr. observāt, qd uni alimentu n. ê, qa illud coquere nequit, et in se overtere ee posse alteri; unde lt ferru mihi ee nequeat alimts, struthioni ee poterit. sic ignis Salamandræ, etta, quis igne hoes ali n. possint. similiter, quæ venenu his ss, aliis n. ss, ob temperamentoru diversits, ut recte Dandinus adnotavit, et citati Dimbr. imo ta exigua pote ee veneni portio, ut rerū nullius veneni sit, inservireq. possit nutrimto. (ide de ferro, et auro intellige, ne ad singula descendamus.) ex quo fieri potuit ut hoes paulatim assuefacti venenis temperie acquisiverint, cui admu illa oqruerent, nec ia rerū illoru, et in quante magna venena forent. Videant Hippocrates, et Galen. ille Lib. 2.o roe victus acutoru t.a 33. iste lib. de assuetudinib: illud aute, quo p. babat aqua n. ee alimentu, qa n. erat cibus, sd potus extra ra vagat, alimts m. latius extendr, qua cibus in nrā phrasi vulgari p. oi illo, quo alimur et nutrimur, mō cibus mō potus sit.

Impugnamur 2.o, na aliquit. hoib soli odores alim.ti ss, utq.

nutriunt, et conservant, sed odores sunt accidentia non substantia; ergo ad rationem alimenti non opus est, quod sit substantia, et consequenter illa definitio partim corruit, quae exigit, quod substantia sit. maior res obtinet relatam a Plinio Lib. 7. suae historiae naturalis c. 2. ubi quasdam gentes ait esse circa fontes Gangis, qui nullo alio cibo, potu-ve utuntur nisi pomorum halitu, et florum odoribus, quibus nutriuntur, et crescunt. Verum historiam hanc, et et plures alias, quibus Pliniana scatet, inter fabulas computant Dimbergenses et Aristoteles Pythagoricos impugnat lib. de sensu, et sensibili qualitate hos odoribus ali posse docentes, utiturque inter alia hac ratione, quia alimentum ad ventriculum tradit coquendum, odor vero non ita, sed ad caput et olfactus sensorium quaeritans. advertas non oportet aliquando sic odore exhalari minutissimas quasdam substantiae partes, quae ad ventriculum pervenientes aliquantulum nutriunt. puri vero odores substantia non sunt, nec nutritioni apti.

Petes, quale debeat esse alimentum, an simile viventi, quod illo nutritur vel potius dissimile? Aristoteles hic c. 4 tertio -5 -lib. 2 de gen. c. 5. et 8. physic. c. 7. partim simile, partimque dissimile futurum esse affirmavit, illumque communiter Philosophi sequuntur, quamquam doctrina hac ratione non alia vera existimo, ut alimentum, dum fit decoctio, simile sit accidentaliter ratione dispositionum quae a vivente inducuntur, ut in se convertat; dissimile substantialiter ratione formae alimenti quae adhuc perseverat; at Dimbergenses ita intelliguntur 1. de gen. q. 15. 5. q. 6. a. 1. ut sit accidentaliter dissimile ante decoctionem, post illam vero accidentaliter fiat simile. i. e. quod ante decoctionem partim similis sit in dispositionibus, partim dissimile; quia si omnino simile esset, non oporteret decoqui; si vero omnino dissimile, decoqui a vivente non posset. post quam explicationem pauci abiere

Sect. 2.

Multiplex alimenti decoctio.

Rem hanc non tam disputatione, quam simplici narratione, tum ex Aristotele de gen. et 2. anim. tum ex Galen. lib. 4. de usu part. c. 7. Vesalio Lib. 5 de hu-

mani corporis fabrica. Oribasio. lib. 24. c. 26. desumpta conspicimus; ut aliqua ex parte constet nutritionis apparatus, et naturae providentia, quae ad tot, tamque diversa ministeria, instrumenta viventi contulit apta, et sufficientia cum subiectione debita, et subordinatione, ne multitudo teneret confusio propter alicuius ineptitudinem, aut inobe

Solet coquus prius quam carnes in ollam mittat, eas aptare scindendo, ut sic melius inter se cohaereant, et igne coquantur, sic vivens alimentum mittit in os, ibique dentibus scindit, molis terit, atque lingua movet, et versat, quo melius comminuatur, salivaque involvit, quo melius alteretur, et ad decoctionem disponatur, ut carnes aqua, sine qua fieri non potest coctio, saltem non potest congrue. sic dispositum alimentum, nondum tamen coctum, quia in ore, ut docet Aristoteles 2. de partibus anim. c. 3. nulla coctio fit, saltem non per esophagum deorsum pellitur ad ventriculum, attrahente gula, et iuvante lingua in ijs, quae lingua pollent. nam Aristoteles tum lib. 2 de hist. anim. c. 10. tum 4. de partibus anim. c. 11. non omnia animalia linguam habere testatur, assidua sua agitatione, et motu, ne tamen interea aliquid alimenti in arteriam vocalem incidat, viamque respirationis in . epiglottide occludit, quod si casu aliquid incidit, tussim excitat, donec eijcit in congruam viam.

Postquam iam ventriculo receptum habet alimentum, arteque complexum, ignem supponit (i. applicat calorem naturalem) facultas coctrix, accurateque incumbit in illius alimenti commissi decoctionem, qua peracta relinquit ex cibo massam quandam albam, quam medici appellare solent chilon, et quia coctionis decursu faeces, et excrementa causantur, duplex orificium ventriculo natura dedit, alterum supernum, quo alimenta exciperet, alterum internum, quo secretiores, et nobiliores partes chili per venas mesaraicas ad iecur traijceret, sordes, et faeces ad intestina detruderet facultatis expultricis industria, et ope.

Si tamen curiositate motus petat quis, qua natura constet ventriculus. Respondeo constare substantia quadam membranea, atque nervosa apte contexta fibris, ita ut facile contrahi, et dilatari possit: hoc tamen discrim.

qd interior tunica (het. n. duas) magis tenuis est, et pluribus immixta fibris, externa vero paucioribus, et durior est. Inde fit, quod si plures confluant, cibi dilatatur, ut illos excipiat; si pauci contrahit, ut arctè complexos cocturae aptet, non permittens illos huc illuc fluitare; cuius vero formae ventriculus sit, non difficile agnoscitur, partim oblongus est, partim rotundus. neque alia minutiora scrutari oportet.

A ventriculi primae decoctionis officina, chilus per mesenterij angustas vias ad iecur alterius decoctionis officinam remittit; quam dum intrat, per venam, quam portam appellant, 2am subit coctionem vi caloris, et spirituum, qua confecta, massa chili in aliam evadit, quatuor permixta humoribus, pituitoso, sanguineo, et bilioso, atro, et flavo, e quibus ibi procreatis flava bilis tanquam quid superuacaneum et ad alendum inutile segregatur, proijciturque in foliculum fellis frequentius ad iecoris consitum portas; atra in splenem; pituitoso humori nulla certa sedes, nullumque proprium receptaculum assignatur, per universum cursitat corpus quasi sanguinis vehiculum, est et ibi alius excrementitius humor vocatus urina ad nihilum iam utilis, postquam suo munere functus chili desinit esse vehiculum, quae ut sanguis purior, et defaecatior sit per emulgentes venas ad renes trahit, unde labitur in vesicam.

Excrementitijs humoribus secretis sanguis expurgatus in vena quadam pergrandi, quam medici cavam magnam appellant, deponitur, e qua varij protenduntur venarum rami versus versus corporis partes, per quos fit commoda alimenti sanguinei distributio attenta conditione et magnitudine membrorum, servataque iustitia quadam distributiva; dum autem ad cor et alias partes sanguis flexuoso itinere pergit, unaquaeque corporis pars, sibi usurpat, et rapit, quod utile putat, et commodum, proriusque includit, ubi ultima decoctio peragitur. ultimam manum, imponit alimento; nam quaelibet membrorum sua natura accommodatum temperamentum imprimit alimento, os duritiem, caro mollitudinem, cor calorem, cerebrum humiditatem, etcetera, donec tandem forma viventis inducitur, et nutritio inchoatur.

Sed cum plura animalia sint, quae plures habeant ventriculos, namque teste Arist. lib. 3. de part. anim. c. 14. cervus, capras, oves, et alia eiusmodi quatuor possident ventriculos, ventrem, reticulum, omasum, abomasum: videndum erit, cuius rei gratia a natura id effectum sit. ratio rei Arist. non citatus, quia dicta animalia non utrimque dentata sunt, atque ideo dentium inopiam ventriculorum multitudo compensat, dum alius ab alio cibum recipit; scilicet primus inconfectum; 2us aliquantulum confectum; 3us plenius. 4us perquam plenè confectum. dentes enim debebant cibos inscindere, et scissos comminuere. Ad decoctionem male hoc fit, ubi animal non est utrimque dentatum; quare dentium loco dati sunt ventriculi plures, seu sinus, qui suppleant dictum defectum. hac eadem causa est, (verba sunt Philosophi) ut avium quoque genus partem qua cibum recipit, varie habeat; cum enim id oris officio, quod cibo conficiendo tribuit, omnino careat, et quod nullos habeat dentes, et quod etiam neque quo dirimat, neque quo molatur cibum obtineat, idcirco aut ante ventrem sinum habeat, qui ingluvies appellatur, pro oris officio, aut gulam patentiorem, aut ante ventrem partem aliquam quae ipsius sinuosam in qua cibum recentem, et inconfectum recondant.

Sect. 3.

Nonnulla expediunt circa 4or humores, illorumque procreationem.

Difficultates aliquot oportet expedire, quae circa dicta de coctione procedunt excitantur; quarum prima est non videri quatuor humores in hepate procreari: nam cum hepar portio homogenea sit, non eiusdem homogeneae nec potestatem habere nequit ad effectus adeo diversos ex eadem chili massa generandos. quare diximus melius hepar, utpote natura sua sanguinolentum certam chili portionem ad se trahere, coquere, rubro colore tingere, et in sanguinem mutari; lienem, cui natura inest melancholica aliam partem eiusdem chili avocare, sibique similem degenerare, atque in humorem melancholicum transmutare, similiterque vesicam fellis ad se chilum allicere in portione, et quantitate idonea.

illamq[ue] efformare in flavam bilem, et sic corporis membra faciunt peracta sanguinis divisione.

Hanc diff[iculta]t[em] Conimb[ricen]ses excitarunt, illa tamen haud permoti in obiecta persistunt sententia, quae com[muni]s est tam inter Ph[ilosoph]os, quam inter Medicos secundum Gal. lib. 2. de natur[alibus] fac[ultatibus] c. 1. compertum est n. dissect[ion]e humores illos omnes in hepate reperiri permistos chilo ante secretionem, ut recte observant citati Conimb[ricen]ses; cum tamen in ventriculo non reperiant frequenter, nisi casu aliquando anticipata, et accelerata aversione, quod et nihil aliud voluit Gal. lib. de atra bili, et in 1.o de ra[tione] vict[us] acu[torum] commentario 39, cum dixit in ventriculo pituitosum humorem gigni.

Neq[ue] mirum videri debet, quod eadem substantia homogenea tot humorum varietates pareat; nam recte potest substantia sic eadem, quando diversas dispositiones invenit ex parte subiecti, diversas operationes edere, ut dixi non semel; cum autem non ses[e] parte chili eamdem habeant dispositionem, sed aliae sicciores, aliae humidiores sint: quae tenues sunt, et temperam[en]to calido eminent, in flavam bilem degenerant; quae crudae, et temperam[en]to constant frigido, in humorem abeunt pituitosum; at quae terrea, humidoq[ue] temper[amen]to afficiuntur, in melancholicum, et in sanguineum, qui mediocrit[at]e obtinent; quare non distinguit quatuor humorum generatio eo pacto, quo volebat obiiciens, sed prius geniti in hepate (quod aliud aliquando a exigua aliqua portione, per accidens distingat) ad propria loca mittunt, tanquam propriorum illorum alimenta; nam vesica fellis flava bili nutritur, lien melancholia, cor et membra caetera sanguine, etc.

2a diff[iculta]s videri superflua bilis utriusq[ue] receptacula, ut quid. n. in corpore excrem[en]ta recondenda, et humorem asservandi, qui potius nocent, quam emolum[en]ta afferunt. nam fellis vacuitas, seu defectus diuturnioris vitae causa esse ex veteribus refert Aris. lib. 4. de p[artibus] anim. c. 2. Sed tamen ei consonavisse gracula non modo inutilia non esse, sed plures utilitates afferre quas

enumerant; nã 1° flava bilis animosit. ad pericula suscipienda; citra maturitatẽ ad iudicia de rebus ferenda conciliat, itẽ flava bilis alio pro venulã quamdã se ventriculo subijcit, et ad cibũ coquendũ adiuvat calore ingenito. 2° et præcipue, quia sanguis, et humor phlegmaticus aiali necrij ss, ut patent oes; sanguis ut proximũ alimentũ: humor phlegmaticus, (ut alia omittamus) tanquã id, quo alimẽ vehitur ad membra corporis dista: hac autẽ necessitate posita: alij duo humores admodũ utiles ss; biliosus ut suo temperamento calido, et sicco adverset phlegmatico, frigido, et humido ex sua complexione, temperetq, ne insolescat: melancholicus itẽ necrius ẽ, ut repugnet sanguini, quia cũ sic humidus, et calidus sit, ultra modũ aliquando ferveret, nisi illius vim, et licentiã nativa sua frigiditate, et siccitate infrenaret, itaqs humores illi utiles animali ss, si in quantitate debita, et congruenti generent. illud autẽ, qd de vitæ longitudine tangebat, negat a magno Alberto lib. 3. de aiai. tl. 2. c. 4. sd licet ita eet vendũ erit cũ Averroe vacuit. illã fellis n ee cã vere, et in se longitudinis vitæ, sd quoad nos, quatenus ẽ indiciũ melioris temperamenti, ex quo vita longior deducitur.

3a diff.a i ita ẽ, quo pacto n oibus aialib. ea receptacula insẽ docuit Ares. 2. de hist. anim. c. 15. et lib. 3. de p. anim. c. 12. et lib. 4. c. 2. cui consentit Plinius lib. 11. sua historiæ nalis c. 37. carent n. felle delphinus. camelus, mulus, equus, cervus, dama, asinus, et alia complura aialia, tũ terrestria, tũ aquatilia. R. ea aialia ideo carere flavæ bilis (aut etiã atra; nã plura aialia carere liene docuit Ares lib. 2. de hist. aialiũ c. 15.) receptaculo, quia illã n generant aut in quantitate admodũ exigua id faciunt. sive quia cibos mandunt n biliosos, sive quia vi carent, et temperto ad eos humores elaborandos, aut quia, lt elaborent, in cornibus squammis, alis, cute, et pilis nutriendis, et coagmentandis absumunt; quare n opus

bent receptaculo. ideoq; nā, quae nihil frustra molit', illud denegavit.

Velle tn observes q huius rei cplemto, neq; oẽ flavã bilẽ in vesica, neq; oẽ atrã in liene recondi; q̃a n adeo exacte a biliosis his humoribus sanguis post 2ā decoct. expurgat', ut nulla, l exigua portio relinquat', aliqd secu defert immixtu sanguis, per totumq; diffundit corpus, cu ad membra singula nutrienda commeat. cuius rei indiciu satis claru ē, qd incisa vena, n solus sanguis, sd tres alij humores egrediunt' involuti, aliqn tn in maiori quantite q qualitate morbi, q̃a incongrua qualitatu temperies solet in cã ee, qd in ultima alimti decoctione, plures pts in bilẽ flavã, l atrã, etiã degenerent.

Sect. 4.

Conferunt' inter se facultas nutrix, et auctrix.

Ad agnoscenda harũ facultatu distin (cuiq ad hoc punctũ dirigitur collatio) oportet supponere ex lib. 1. de g. q. 19. ã 1. duplicẽ acceptiõ augmentationis alterã latã, quae etiã cprehendit motũ ad substantiã; alterã strictã pro solo motu tracto ad quantitatẽ, unde fit duplicẽ etiã landã accept. potẽ auctricis; alterã latã, quae illã facult. cprehendit, qua vivens auget' substaliter; alterã strictã pro facultẽ, qua vivens in quantitẽ crescit, et utroq; pacto cferenda ē facultas auctrix c' facultẽ nutriente.

Sed 2do q facultas auctrix late accipit pro illa, quae novas ptes substã cparat, et praeexistentibus addit, solutio ē facilis, illã s. n distingui realiter, aut spẽ a nutritione. praecise q̃a talis ē. pbr, q̃a per illã sbaliter nutritur vivens, siquidẽ hoc eatenus nutrit', quatenus novas substales ptes cparat ex alimto, qd praestat' a potẽ illa substaliter augente; q̃a 2do q per nutritionẽ ptes substales denuo cparant', vivens auget substaliter, si aliunde n destruant' plures, l tot; q̃ pot. nutrix auget, et augere potest, neq; alia opus ē ad substale augmentu.

Tota difficultas ē de facultẽ auctrice stricta. S. Thom. 1. p. q. 78

a. 2. q. 79. a. 7. et. 2. 2. q. a. 12. c. 89. ; M. Alber. 2. p. summa de hom. q. de pote nutritiva pota. a. 3. Apoll. 2. de aia. q. 7. Iandunus q. 13. Iabellus. q. 18. Caiet. ad text. 5. et alij docuerunt facultatem hanc, et nutritivam realiter differre. quibus adiciunt lib. 2. Vanc. Sua medic. c. 20. Dur. in 1. d. 3. in 2. p. d. q. 2. Zimbl. 2 de aia c. 4. q. unica, a. 2. Nyph. ibid. ad t. 42.

Nos vero tamen absque distinctione procedere, nam si facultas augens pro illa accipiatur, a qua oritur actio immediate trata ad producendam quantitatem existimo veram priorem sententiam: illae enim potentiae realiter distinguuntur, quarum una potest realiter aliquem terminum producere, quem non potest alia; sed potentia augens in hac usurpatione potest producere quantitatem, quam non potest facultas nutriens: Ergo. maior est communis, minor probatur; quia quantitas non potest produci a facultate, et vi naturali (sto contrariae sententiae quantitatem per creationem produci attestanti, et facultati naturali vim ad illam producendam denegantis) a qua longe abest, ut creare possit; ergo potentia nutriens producere nequit aliquem terminum, quem potest facultas augens. immo in hac acceptione non est in vivente facultas augens.

Aliter potest accipi pro illa facultate, quae de facto novam quantitatem comparat ultra praeexistentem, licet non per actionem immediate tratam ad illam producendam, quod fieri posse probavi 1° de generatione q. 19. s. 4. et facile potest ostendi; nam cum in materia alimenti supponatur iam existens quantitas, eo ipso quod facultas nutrix in materiam alimenti mittat animam, absque ulla alia actione denuo ad quantitatem trata, quantitas, quae in alimento erat, fit quantitas alimenti quantitas viventis; quia cum quantitas alimenti viventis dicatur illa, quae subiectatur in materia viventis, eo ipso, quod materia alimenti fiat per nutritionem, materia viventis. quantitas alimenti non est iam alimenti quantitas, sed viventis addita praeexistenti; atque ideo eadem proportione qua vivens ex alimento substantialiter crescit per nutritionem, crescit etiam in quantitate augmentaturque.

Et hoc pacto accepta augmentatione, credo esse veram posteriorem sententiam; nam eadem potentia, quae nutrit, et substantialiter auget, auget accidentaliter in quantitate, et quae modo dico augere in quantitate nutrit; ideo non distinguuntur facultas nutrix, et auctrix, verum tamen est hoc procedere, ut

res iacent, facta supp.e, qd quantitas subiectata sit in ma alim.ti fixa inhaerentia, et incorruptibiliter; nam si hoc supp.o tolleret, facultas nutriens n. eet augens; quia haec denominatio ex acci. illi advenit ex eo, qd quantitas in ma sit, qua vivens mediante nutritione separat, n. praeterite ex tro immate a se pducit. plura vide, quae ad huius rei maiorem inservire possit explicat.e loco citato de anim.e.

Sect. 5

An facultas nutrix, et auctrix semp in opere sint?

Nonnihil attigi de hac re lib. 1. de g.a q. citata. §. 3 ubi nunquam certe supposui nutrit.em n. ita utique exerceri, ut nulla mora sit, in qua actus perfectus nutritionis n. exerceat, dedissem rone; quia aut n. semper alim.tum e, aut si e, prius disponit, et deinde in vivens convertitur, atque ideo n. statim atque cibus ad ventriculum pervenit nutritio fit, plures prius subire debet decoctiones, quam quamquam illius in substam viventis per nutrit.em mutetur. n. e. nutritiva facultas semper in ope nutritionis e absque intermissione, et requie. convertendi alim.ta in vivens.

Neque minus certum existimo, imo certius et evidentius n. semper vivens augeri sive substaliter, sive accitaliter in quantit.e, atque ideo n. semper operari auctricem facult.em, qua talis e (dixi qua talis, quia de alia operat.e dicam inferius) nt a. natura viventia, ut res iacent certos quosdam hent terminos, ad quos cum pervenerint, incipiunt decrescere; neque in senio crescunt, quamvis nutriantur, sed decrescunt; ergo n. semper e in ope facultas auctrix qua talis, augens vivens, et faciens ut crescat. Deinde, quia sicut semper nutritio exerceat absque interruptione; quia neque utique eatenus augeat, cum augeri nequeat absque nutritione, quamvis possit nutriri absque augmentatione; quia facultas augens, qua talis e, n. semper e in operatione: nt cum in eo tempore n. e in opat.

qua augetur, in quo non auget: sed aliquando non auget, ut ex dictis constat; ergo.

Sunt tamen complures aliae operationes potentiae nutritivae, coquere alimentum, expurgare, deferre ad officinas, etc., de quibus dubitari potest an semper in illis occupata sit absque quiete nutritiva facultas, esto non semper absque interruptione nutriat convertens alimentum in substantiam viventis. Affirmant PP. Conimbricenses 1. de generatione c. 5. q. 10. a. 2. [illegible] citantes Aphrodisaeum, M. Albert. Averr. Avicen. et D. Thomam.

Quia sententia mihi placet (excludo casum aliquem rarissimum) quia continua viventis dissipatio vi caloris, et contrariorum violentia resarcienda est, quam fieri possit, per novas partes, ne vivens intereat; atque ideo facultas nutriens sollicita labori incumbit, ut damnum reparet alimentum coquendo, praeparando, secernendo, aut distribuendo, cum non mora subiectum beat, in illam agit victa resistentia. quasi aliud desit alimentum in servum, adipem, et humores, irruit, coquitque, ut in pabulum cedant. unde Aristoteles de somno et vigilia c. 1. dixit facultati nutrici somnum non obrepere, cui Aphrodisiensis accinit inquiens vacationem a sensuum officio somnum esse, ab altrice facultate mortem; quae verba ita debes temperare, ut non statim animal intereat, atque ab operatione facultas altrix cessat; sed quia adeo arcta dependentia vita habet ab illius facultatis opere, ut hoc deficiente citissime illa deficiat; rarissime autem continget, quod nihil in vivente sit, in quod nutrix potentia agere possit, ut aliquod alimentum sit, quia non ~~semper~~ saepe desit alimentum ultimo dispositum ad conversionem...

De facultate altrice breviter potest resolvi an semper aliquam operationem exerceat, quia non semper augeat; nam si altricis facultatis nomine eam intelligimus, quae immediate quantitatem producit, semper est in opere conservationis, non vero in opere productionis, quia quantitas non producitur sed est aliqua absoluta. sed cum materia prima a mundi exordio creata est: si vero eam intelligamus, quae mediate ad quantitatem comparandam fert, ~~aut~~ a potentia nutritiva non distinguitur, nihil novum dictis addendum est

quidquid de nutriente dixi, dicend. existimo de augente.

De facult. auctrice breviter potui mepotui. Objiciat in quos aialia plura, quibus facultas nutriens longo temporis fuit otiosa, et in primis fert in regione Brasilica aviculam (quam habitatores suscitatam vocant) habitare, quae rostro ex arbore suspenso sex integros menses absque cibo, et potu persistit, quibus elapsis, veluti e morte ad vitam revocat. 2° refert Hypponensis 10 problem. propè finem. quandam foeminam in Normandia fuisse, quae decem et octo annis nihil gustavit, et Porcius aliam refert, quae integro biennio ieiuna fuit. Gl. tota hyeme dormiunt nihil cibi, aut potus capientes, ut refert Aris. ergo toto eo tempore pota nutrix erit otiosa, et absque ulla operatione.

Resp. (si quae hist. narrant) c. Avic. ea aialia abstinere quidem ab externo alimento toto illo tempore, intra se tamen habere sufficientem mam nutritionis; quia magnam humoris copiam, annona coacervarunt. neque mirum quod tamdiu durit, siquidem nimia potest esse humorum frigiditas, et exiguus nativus calor, dum cuius admodum lente fiat decoctio, et facultas nutrix segniter operetur. quibus adde historias illas de foeminis tot annis a cibo abstinentibus, incredibiles esse, et re vera tales reputari a Diminis. Avicula itaque illa fortè sugeret rostro humorem ex arbore, quo nutriretur. Neque Gl. in latibulis reconditi semper dormiunt somnum aliquibus intermittunt vigilijs, quibus terra pascunt. sic et serpentes, de quibus Aris. 8. de hist. anim. c. 15. dixit tota hyeme absque cibo vivere.

Q. 3.

De ijs quae spectant ad generativam potentiam

Sect. 1.

Potentiae generativae, et generationis vitalis definitio, et explicatio.

Divino consilio fores templi reticulatas Aristoteles Stagirites instituit sig-

nificans eos, ait S. Nilus, qui mentis suae templum purum servare volunt, quemadmodum illud cancellatis foribus instructum erat, nequid immundum ingredi possit, sic ipsos obstacula sensibus praeponere oportere, nempe horrenda futuri iudicij monumenta, quae species, atque imagines rerum impurarum ingressu prohibeant. ubi n. fores cancellos habent, turpia, et immunda, quae extra domum sunt, intrare non possunt, videri tamen e domo absque inquinatione, et laesione possunt, quicumque ergo, verbis utor Aug. lib. 14. de civitate c. 24. ad has literas impudicus accedit, culpam refugiat, non naturam, facta denotet suae turpitudinis, non verba naturae necessitatis, leget n. hic sine offensione, qui non exhorret Apostolum horrenda foeminarum flagitia reprehendentem, quae immutaverunt naturalem usum in eum usum, qui est contra naturam. praecipue, quia nos non damnabilem obscenitatem nunc, ut ille, commemoramus, sed in explicandis, quantum possumus, humanae generationis effectibus, verba tamen, ut ille, obscena devitamus

Ad rem vero venientes observamus non esse hic sermonem de quantis generativa facult., sed de sola vitali, quae viventis proprietas est, et actio, cessio, media qua natura propagat, et individuorum series extenditur; quam dari in rerum natura illi dubium erit, qui viventia ex viventibus ignoraverit f... ari. quare de hoc cum nulla dubitatio sit neque ulla erit de quaestione, an sit. quid autem sit, facile potest ostendi hac def. est vitalis facultas destinata ex se ad productionem viventis substantiae, medio semine. Explicatione non eget, cum clara satis sit, et clarior adhuc evadet, si generationis vitalis ad quantum, quam ad proprium actum, et finem ordinat, explicet.

S. Thom. 1. p. q. 27. et 4. contra gentes c. 1. sic definivit generationem vitalem. est processio viventis a vivente a principio coniuncto in similitudinem naturae; quam maiori ex parte desumpsit ex Arist. 5. 4. Metaph. text. 14. et 7. metaph. t. 28 illa utuntur Theologi fere omnes, quia communis est tam generationi creatae vitali, quam increatae; ideo n. posita est illa vox processio, et non vox actio; quia in divinis processio inveniri potest, actio non potest, quae per se quasi hac ex suo genere claudit imperf.

Viventis a vivente. Requirit utrumque ad generationem vitalem, et quod generans vivens sit, et quod vivat productum, seu genitum; verum quia plures actiones sunt, quibus viventia a viventibus procedunt, quae vitales generationes non

st, ut est in illis vit, quibus Deus viventia sua in 1a universi sait produxit, additus e a prio. diuncto in similitud. na; utraqs m. conditis hac adeo e naria, ut qualibet deficiente ro generat. vitalis deficiat, nariq etj sit, ut videre licet in produce Eva ex Adamo et muli ex equa, et asino; quarus 1a fuit viventis a vivente in similitud. na, i. cu na vili, n in generatio, q n fuit ex prio diuncto. 2a ex prio diuncti fuit, nempe ex semine, et viventis a vivente, caterus q n fuit in similitud. na a roe vitalis generationis frequenter excludit.

Non me latet aliquos esse (videant Dimb. et Hurt.) qui gene vitalis admittant absqs silitud. in na, illa nimirus, q e na ordine stimat. et ejusmi ee generat. muli ex equa, et asino, l. ex asina, et equo; in cujus rei psl adduci posset universa sius locutio, qua mulus filius dicimus asina et equa, filius auts illius sol e, qui genuit, et a quo ee accepit per generat.

Nihilominus a coi sent. nolo recedere, ubi fundamentu ad id n urget, parus auts ee urgere ruper adductus inde pote ostendi, q filius e parentis imago. Filius, inqt S. Naz. or. 4. de Theol. fine, ideo dici mihi vr, q ipsa idq e c patre, et ex illo e. c. auts mulus n sit imago equa aut asini, negs hic in rigore parens, neq illa rigorose mater dicet, si vitalis prius, ad qd pauciora sufficiunt, qua ad roe parentis. hoc enis n negabo act. ejusmi dici posse generatis in accept. minus rigorosa in eademqs muli dici posse filius equa, et asini, quo spori pote cons vulgi locutio cu nra doct. de rigorosa gener. vitali.

Quale v. debeat ee prius illud diunctus n ois doctores conveniunt, quis fere os doceant debere ee ex se quid ordinatu ad assimilans trus paruitus prio, a quo decidit aut omunicat, quale e semen in creatis viventib, et intellectio in divinis. neq obstat frequentis filios a parentibus adeo dissimiles medio semine generari, ut aliorus potius, quibus re vera similes sunt, dixeris ee filios; na similitudo accidentalis, qua ex coloribus, et lineam.

nascit', n' exigit a generat' vitali, sd illa dumtaxat, q' substalis e', et ad na' spectat, esto, plurimi habeat a parentib' illa similitudo accidentalis in filijs, filijq3 ppriet' accidentaliter augeat.

Q.do v' audis priu' siunct' ad vitale' generat' requiri, oportet intelligas eiusmi priu' debere ee substale, na' accidentale n' sufficit, quoniam si ova uniu' perdicis alteri supponerent, illi usq3 calore excluderent pulli, hi n' eent dicendi filij illiu', quae incubuit, sd alteriu', quae ova peperit, quia medio suo calore tanquam priu' fovente viventes effecerit, et in na' similes, q'a calor ille n' ta' matre', qua' nutrice' efficit. refero D. Ambros. lib. 5. hexam. c. 3. perdice' astuta' (vide) quae aliena ova diripiat; hoc e'. perdicis alteriu', et corpore foveat suo, sd fraudis suae fructu' hre n' posse, q'a c' eduxit pullos suos amittit eos, q'a ubi voce' eiu' audierint, quae ova generavit, relicta ea, ad ea se nali quoda' munere, et amore conferant, qua' vera' sibi matre' ovoru' gener.e cognoverint significantes hanc nutricis fungi officio, illa parentis, itaq3 ova perdice parient', matre' efficiunt, q'a substale priu' siuncte' ss; calor aute', calor aute' fovente', n' matre', sd nutrice' efficit, q'a calor priu' siunct' substalis n' e'.

Hoc ee vitali gener.e in coi abstrahente a creata, et increata si v' creata' velis speciatim definire, efficies, si dixeris ee pcessione' viventis a vivente medio semine in similitud. na'. c'a qua' et illa', quae ee generativa pva tradita fuit, observand' e' illas cadere de pva generativa, et gener.e vitali, quae mo' ss. neq3 n' discutiend' e' mo', an repugnet vis aliqua generativa, seu pva, quae absq3 semine vitaliter generet, aut gener.o aliqua vitalis ee possit dici pva, quae medio semine n' fiat, sd alio mediante siuncto instrum.to

Obies 1. Mares pducunt proles per vera' gener.e vitale', et tn' n' pducunt medio priu' siuncto; (q' hoc n' requir' ad gener.e vitale'. minor pr', q'a ss pducunt emittendo semen, semen aute' n' e' priu' siunct', sd potius separatu', c' a se abijciant, et foemina' uteru' traijciant. Rf noe priu' siuncti nequaquam illud intelligi, q'd eiu' fuerit

frat' diunctu ē generanti, astat. n. hoc pacto semen n ee priu di-
iunctu viri maris, etsi sit viri fœmina: sd illud, qd diunctu fuit
generanti, et in fœmina missu ē, ł in aliud fœmina supplens
vices, vl proli, ad qua frandu destinat, inserviat.

Obis 2ᵃ: Hac actio eadē, qua proles generat, respicit Deu tanqua
sui priu immat, et cā, etz in quantu generatio ē, ẽg viri Dei het roē
generationis: sd a Deo n pvenit medio prīo diuncto; ẽg ad vi-
talē generatᵉ nullo mō reqrᵗ priu diunctu generanti, etz eo pacto,
quo nuper expositu ē. minor pbr, q quavis res creata, immte
oritur a Deo tanqua prīo influente: sd illa actio etz, in qm generᵒ,
ē res creata; ẽg. Dꝭ negᵈᵒ cōq, ad qua eliciendu sic erat argtu
corrigendu, illa actio in qm pvenit a Deo ē generatio, n, in qm
ē generatio pvenit a Deo, sd in quantu pvenit a Deo n in-
diget prīo diuncto; ẽg neq: in qm ē generatio indiget prīs diuncto,
ẽa hac roē assignat p roē frali ∂stitutiva generationis pcedere a
Deo, adeoq cu n requirat priu diunctu, infert neqꝫ ad generᵉ
requiri; in hoc tn argto neganda ē minor, utpote reduplicativa falsa.

Sect. 2.

Vbinam resideat generativa facultas?

Aras 1. de gener aialiu. c. 17. et 18. Hippocrates lib. de sem. Albert.
tt. 2. c. 7 et cu alios alij in oibus membris, et p corporis girū ge-
nerativa ∂stituerunt, q ex oib semen decidi putarant. hanc lon-
gā pot diffusione moderniores negant asserentes, eā illa duntaxat
ee in testib. Vallesius, (que medici ∂plures sequunt, ut Murcia)
lib. 2. ∂tu medic. c. 5. n in testibus, sd in vena quada, seu ar-
teria, qua recta tendit ad vasa seminis.

Ego ł existimo, eā generativa in oib membris subiectari
ppter diversas suas ∂ ∂ q cerses indistincta ee a nutritiva, ∂gruu. n.
ē, ut eadē facultas vitaūs reparare; et resarcire possit viventis
damna, qua vivens ipsu potest generare. deinde, q generᵉ viventis

eet nutritio, si aequus genitus e.g. sm̄ mq̄, frq̄, et unione parenti, intra cuius uterq̄ ē, uniret. 3.° q.ᵃ lt generat°, et nutritio ipē differrent inter se, adhuc n̄ arguit inde generativā, et nutritivam facult. distingᵇᵘˢ ipē, nisi aliunde ostendat: qd generativa nequeat nutrire, neqȝ nutritiva generare, qd cū n̄ ostendat; neqȝ urgens aliqd fundamū sit ad eā multiplicatū, cōsequentius ē asserere n̄ ee realiter distinctas eas facult.

Vnde facile nrā xl ostendimus; si n. generativa, et nutritiva facultas realiter idē ss; et in oīs sint facultas nutrix per oēs corporis pᵉˢ dispersa ē, in illisqȝ recipit; facultas etȝ generans per easdē pᵗᵉˢ dispersa erit.

Existimo nihilominus 2.° n̄ in singulis pᵇ debitū temperamū ad semen elaborandū bere, defectu cuius, n̄ in oīb partib conficiturq̄ per se loquendo n̄ invenit semen in singulis pᵇ, qd decidat ad prolē generandā. Dixi per se; nā per accens contingere poterit, qd aliqua particula generet in aliquo membro praeter consuetudinē nāe, qᵃ ad illā elaborandā casu ibi occurrit dispositio debita.

Vbi qᵍ elaborat semen? si de rudi, et n̄dū apto generationi dubitatio procedat, in lumbis; si v.° de perfecto, foecundo et generi apto, in testibus. Priorē pᵗᵉ ad minus convincunt Sᵃᵉ testimonia, quibus affirmat filios ex lumbis exire parentū (exeunt autē medio semine) Genes. 35. 11. 2. Paralip. 6. versu. 9. actorū. 2. 30. Ad Hebraeos. 7. versu. 5. et 10. quibus accinunt alia S Patrū luxuriā in lumbis ee testantia. S Naz. or.ᵉ 2. in Pascha., ait. Lumbi brutis animantibus remissi ac soluti sint, neqȝ in illis insit rō, quae voluptatib frenū injiciat, etcᵃ. tibi autē per zonā, ac temperantiā restringat pars illa, quae libidine aestuat, atqȝ hinnit (nā hoc verbo sᵃ ad exagitandā huius affectus turpitud. utit) S Greg. M. Lib. 13. mor. c. 9. ad illa verba convulneravit lumbos meos, inqt, in lumbis quippe luxuria ē, unde et ille qui cupiebat voluptatē libidinis a corde extinguere praedicavit dicens succincti lumbos, etcᵃ. cū ᵍ antiquus hostis fidelē populū

ad Luxuriã pertrahit, hunc procul dubio in Lumbis ferit, et lib. 28. c. 7. Lumbos accingere, ẽ luxuriã refrenare, unde et sanctis prædicatorib. dr., sint Lumbi vestri præcincti. possentq. alia q̃plura testimonia referri, in quib. Luxuria, et libidinẽ in Lumbis residere clare affirmat. noĕ autẽ Luxuriæ, et Libidinis S.ti Patres semen intelligunt, Luxuriæ, et libidinis instrumentũ; q̃ ex ss.a, et patribus, demus, qd in Lumbis resideat semen.

. Hoc autẽ n̄ ibi sed° elaborari, et fœcundũ reddi, sed in testibus, p̃bari pote ex eo, qd ij, quibus testiculi abscissi ss, efficiunt inepti generationi, (ut cstat in eunuchis) quis semen emittant ; ẽq ã semen prolificum n̄ nisi in testibus elaborat, ultimoq. ad generationẽ perficit. pt coã ; nã si in Lumbis, aut alibi semen fœcundũ generaret, cur præcisis testib. eunuchi n̄ possent generare? itaq. e Lumbis mittitur ad testes semen male decoctũ, et ruditer elaboratũ, ut ibi magis coquat, limet, et poliat, inducto meliori, et fœcundiori temperamto, qd in Lumbis nequit induci.

. Obies 1.° Fœminæ semen prolificũ elaborant, qd, dũ coeunt, emittunt ; sed fœminæ n̄ hent testes ; ẽq semen prolificũ n̄ elaborat in testibus, sed in Lumbis, l alibi. Reo. do mind. ctrariũ supponit Ares., qui c. rogasset in pblematib. q cur fœminæ turpiores, et maiori libidine sint exagitatæ, quã viri, ret. ã testes hent intra corpus, quibus ctrarius, ac vehementiũ luxuriæ aculeos sentiunt, et in nullis animalibus castrant fœminæ. præterquã qd cstat ex anatome fœminas etiã testibus ee præditas ad semen elaborand. n̄ minus, quã mares, imo addunt aliqui etiã hẽre virilia membra verso tñ ordine ; nã mares ad extra proijciunt, ad intra fœminæ. qd n̄ parũ cfirmat eventus ille nris temporibus mirabilis cuiusdã moniãis fœminæ in oppido Villat... natæ, et in civitate ... cmorantis anno

quod post aliquot professionis annos repente effecta ē vir, quā diu in cuiusdā ponderis elevatē occupabat, nimio nixu virilia prodiere, quæ usq; tunc, ut reliquis fœminis recondita fuerant. neq; aliunde videntr hoēs effici hermaphroditæ, nisi quā virilia cœperunt erumpere, nec tn̄ oīo potuerunt præ nimia eorū imbecillitē, atq; ideo utriusq; sexus fœminini, et masculini figurā ostentant.

Obiē 2º Cū semen emittitur, oēs ptes corporis delectatē sentiunt, et si nimia assiduitate fiat, oēs attenuantr, et macrescunt, ut in libidinosis videre licet, qui nimiū incumbunt Veneri; ergo oēs ptes corporis semen efformant, et ad generatē emittunt. Probo cōā, quia nisi ita eet, intelligi n̄ posset quo pacto delectarentr, aut debilitarentr ptes illæ, quæ semen nullū emittunt. Resp. nota tripliciter ad priorē ptē antis. 1º negdo cōsequēcia, qd oēs ptes corporis delectatē sentiant in coitu, l. pollutione, sd ea so, quæ via ss ad effusionē seminis. 2º delectari oēs per quamdā sympathiā, ut dolent, n̄ quā cā delectationis l. doloris in oībus sit. 3º delectatē reliquarū ptiū n̄ causari a semine sd a copia spirituū, qui ad genitalia excitati confluunt, eodēq; motu titillant ptes, atq; titillatē delectant. Ad 2ā ptē resp. ē semen ex sanguine generari, atq; ideo eo maiorē copiā sanguinis ad testes trahi, quo frequentius semen emittitr, unde reliquæ ptes marcescunt, quā alimtū sanguineū, quo erant impinguandæ, ad semen subripitr, et coguntr ieiunare.

Obiē 3. Si n̄ oēs ptes semen emittunt, explicari nequit, cur aliqui filij adeo siles evadant parentib. ut in nihilo videantr ab illis differre; cur aliqdo muti mutū, cæci cæcū, et claudus generet claudum? dicendū ē, quamlibet ptē corporis suā ptē seminis prolificā, et recte decoctā in generē mittere tanquā sui vicariā, et membri similis formatricē, et quā in parente deficit aliqdo oculus, l. aliud membrū, et in prole deficit, quā ex illa ptē semen ad sile mem-

orum efformandorum missum est.

R. 1.° retorq. 2.do in adversarios argum.; nam si ita esset, semper caecus caecum generaret, et claudus claudum, quod non ita est, ut constat experientia, a plures membrorum defectus in parentibus invenimus, quos non trahunt proles: et e converso plures species videmus in prole, quos nunquam habuere parentes: deinde ex feris, impolitisque parentibus aliquando formosa, et perpolita nascitur proles, sic deformis nonnunquam, et turpis ex elegantibus, et perpulchris parentibus: non ergo ad emissionem seminis ex omnibus partibus corporis filiorum similitudo revocanda est. alioquin ex pulchris semper pulchri ex mancis semper filius nasceretur mancus. Addi potest, quod plures adeo sunt faciles ad effundendum semen, ut levissimo tactu se polluant: est incredibile. autem est brevissimo eo tempore ex omnibus corporis partibus pervenire posse ad genitalia semen.

R. 2.° Similitudo in colore oritur ex temperamento; quod aliquando omnino evadit simile temperamento parentum; cum autem ex foemina alba, et maresfusco alius filius egrediatur fuscus, alius albus: quia nunc praevalet in semine ad prolem egrediente maternum temperamentum, nunc paternum. maior difficultas est de similitudine in delineamentis, et figura corporis, membrique alicuius defectu, qui in parente est. dici tamen potest rem hanc sicut et totam hominis fabricam occultam admodum esse, nimisque mirabilem, neque ab humano ingenio solidam posse rationem exhiberi, ut ex Ecclesiastico, et S.to Thom. lib. 1. de anima observavi; sed nunquam ideo negandum est, ut ad rem aliam loquitur Augustinus de dono perseverantiae c. 14. fine, quod apertum est, quia comprehendi non potest, quod occultum est: nunquam propterea dicturi sumus; quod ita esse perspicimus, non ita esse, quoniam cur ita sit, non possumus invenire?

Satis sit dixisse in semine virtutem residere formatricem foetus, quae suo artificio mittit lineamenta, pingitque prolem; sed non semper ita exacte imitatur prototypum, ut in nihilo discrepet, erretve; aliquando perfectam inducit similitudinem, aliquando omnino aberrat (materia male disposita, aut non sufficienti) et horrendum efficit monstrum, non secus atque pictores, quamvis eximij, si pingere velint, colorum tamen requisitam varietatem

n̄ beant, et instrum^ta reliqua inepta sint, prodigiosos, et visu horribiles conficient fros.

Sect. 3. Quid semen sit, et quo pacto conficiat.?

Non de quocumq; sem^e hic tractat, sd de eo, qui in ali e), o mstitijs, quae in arbore, et planta ss, definivitq; Pythagoras spuma optimi, et laudabilis sanguis; diminute m̄, n̄. n. oi spuma optimi, et laudabilis sanguinis semen e). nec minus diminute, et obscure Hippocrates. portione optima et validiss^a illius humoris, qui in toto corpore otinet. melius Laurentius Andreas lib. suo 8. c. 3. de ɔversia anotomica dixit ee corpus humidu, et albu ex reliquijs alim^ti ultimi, et spiritus ubiq; oberrantiu permixtione, vi sola testiu elaboratu ad perfecta animalis generat^e. multa nihilominus hanc def^e prolixa efficiunt, quae necessaria n̄ ss ad recta seminis explicatione: breviore accipe. spumosa substa in testibus elaborata ē vi formatrice foetus. adverte m̄ hanc et ante def^e ɔ semine prolifico, et ultimo elaborato confectas ee.

Hoc pro seminis notione praemisso, videamus, quo pacto in ppria officina elaboret. dixi superius post ɔ^a decoct^e alimenti, hoc iā in sanguine mutatu, et a vena cava receptu fieri distributione pertente ad p^tes universas animalis. ab hac vena cava duae ad testes ducunt venae, per quas defertur sanguis tu ad testiu alim^t, tu ad ɔficiend semen. dictis venis duae plectunt arteriae, quibus vitalius spiritus copia fluit in testes, ubi, c̄ sanguis ɔvenit, potā generativa recoquit, spissat, et adiuta vitalib spiritibus dealbat, redditq; spumosu, actuosu, aptumq; generationi, qd in vasis recondit, usq; ad tempus opportunu asservand, quib iā plenis, si no vu ɔficit, nā superfluu ejicit, ut se ab onere eximat, unde pollut^es nocturnae, quid hae aliq^do daemonis artificio ɔtingant, ɔ somnia excitantis turpia, et inhonesta, quib nā ɔvocata pol

luit, l motu pudendor impressi ad seminis iaculat irritante.

Unde cstat nq seminis sanguine ee, cuius indiciu n leve ee pote, qd luxuriosi hoes absq timoris Dei freno frequentiss Veneri indulgente, semen emittunt rubru, q tempus decoct debitu negant, ne turpitud intermittant, aut in posteru differant, sicq sanguis nudu in semen coactu fundit, colore nativo nondu amisso. unde etia sit hoes eiusmi ee infoecundos, quandiu sic intemperate vivunt, q semina emittunt genere inepta, nec ut oportet cocta, et elaborata, aliundeq in quantit exigua: qdsi aliqo prole generant, q paulisper abstinent, macra illa evadit, et morbosa, adeo ut halitu extingui posse videatur. cuius rei ca e, q semen n subijt perfecta decoctione, sd imperfecta quae vix generationi possit sufficere.

Decocto, et elaborato semine, excrementa inutilia in pilos abire cogunt, quos pubem appellamus; unde dicta e pubertatis etas illa, in qua hoes, et foeminae generationi sunt apti, q semen elaborant, emittuntq; nq tunc, n prius, nascit pubertas; hec aute n eode tempore viris, et foeminis inchoatur; nq foeminis citius, anno duodecimo; viris vo tardius, anno decimo quarto; quapropter foeminae matrimoniu ratu coitu possunt csummare cpleto duodecimo, sd n antea, viri vo n possunt, usq du hent decimu quartu.

Hic observa spadones (ita eos vocamus, cu proprie loquimur, nec e eunuchis cfundimus, qui testes hent, nervi vo, quib tenent, divulsi sunt) veru semen conficere, sd illud propter dissolut nervoru n posse eiaculari; ex quo prio inepti sunt generationi; n defectu seminis foecundi, et elaborati, ut eunuchi, sd defectu pote ad traijciendu in uteru foeminae. huiusmi vo hoes luxuria ardentissimos ee fertur, semine, qd in testibus tandiu retinent, titillante, et mordente.

De spadonibus, et eunuchis docet Plinius qd n calvescant, et ita docuit Hppus de pueris, antequa semen emittant, defluvium

...ni capillorum non contingit illis qui non emittunt semen, quibus raro contingere possit oppositum; nam hoc esse nequit ita infallibile, ut repugnet oppositum, et vi naturali; satis est, si verum habeat Aristotelica, et Pliniana doctrina frequentissime, et secundum cursum verum usitatum.

Sect. 4. An non solum mares, sed et foeminæ seminent?

Supponimus tanquam quid certo extra controversiam mares verum semen emittere, tam in coitu, quam extra illum, si provocent, quia cum sint principium activum generationis, id præstant medio semine fœcundo, quod tanquam parentis vicarium virtutem foetus formatricem defert, quam fœminæ recipiunt, in uteroque recondunt.

Difficultas tota devolvit ad foeminas, quibus verum semen multi denegant. Aristoteles lib. 1. de generatione anim. c. 19 et 20. S. Thomas 3. p. q. 32. a. 4. B. Albert. Lib. 15. de animalib. c. 11. tt. 2. Dur. in 3. d. 3. q. 1. Herveus. tt. de unitate formarum. q. 18. Soncina. 8. metaph. q. 16. P. Pineda. Lib. 1. de rebus Salomonis c. 11. n. 6. Alensis. Marsil. Palud. et alii. Sed contrarium acriter defendunt Medici cum Hippocrate in libello de genitura, et Galeno. Lib. 6. de locis affectis. c. 5. videri possunt Valles. Lib. 2. controversiarum medic. Fern. Lib. 7. suæ Physiologiæ c. 6. Vesalius. Lib. 5. de fabrica corp. humani. c. 15. Valleriola. Lib. 1. Locorum com. c. 17. ex Theologis Gabr. Vasques. Ockam. et Mair. cum S. Bonaventura in 3. q. 1. n. 31. ex Philosophis Hurt. disp. 2. de ortu, et ordine gener. sectione 5. a subsect. 1. Murcia. Lib. 2. de anima. disp. 3. q. 3. Complut. 1. de generatione c. 4. q. 27. a. 2.

Posterior sententia vera nobis videtur, et amplectenda, non obstante authoritate Philosophi quem ait Veramatus Lib. de semine in hac parte ferri non posse, nec immerito, constat enim ex accurata membrorum dissectione, cui plusquam Philosophi credendum est foeminas testes habere, venas, et arterias ab illis ad cavam, quibus alimentum sanguineum, et spiritus vitales, qui per corpus cursitantes alliciunt semini conficiendo, non secus atque mares. repertum etiam est in foemineis vasis spumosum, et spirituosum humor-

crassum, et dealbatum virili semini ordo similem; quae generant verum semen. Probo quoque, quia humor ille verum semen est, et a foeminis elaboratum, ut in coitu simul cum maribus gratia generationis seminent.

Alia indicia addit Hurt.º ab experientia petita, quorum primum est luxuriosum incendium, quo foeminae ardent viros, eorumque ardore stimulatae polluuntur. 2um quia frigidiores aliquando seminant post discessum a copula, in qua non potuerunt semen emittere, quia viri utpote calidiores citius seminarunt: unde fit, quod novum delectationis sentiant, cum ad matricem semen traijciunt. ex quo oritur quaestio illa Theologica, an liceat foemininis maritatis post egressum, in quo non seminarunt se provocare ad emittendum semen, ne irrita reddatur generatio, vel proles frustrata. 3um quia foeminae, quae diu a venere abstinuere, abundant semine, quo ferociunt libidinosa rabie, donec proijciunt, projecto autem quiescunt. 4um quia experientia ostendit foeminas etiam pollui, dum dormiunt, quia natura eijcit semen, quod redundat. 5um Saepe filij matres referunt, imo frequentius; ergo quia matres active concurrunt emisso semine. Probo quoque, quia non aliunde evadunt filij Patri aliquando similes. 6. Ex asino et equa generatur mulus; ergo equa semen emisit. Probatur eo, quia alias non videtur, cur asinus cum equa non generet asinum, si equa nullum semen emittit, sed emissum ab asino recipit. 7. Nam, ut Hippocrates ait, conceptio celerius, et perfectius fit, si in coitu mas, et foemina simul seminent; si vero paulo ante, vel paulo post foemina semen emittit, conceptio fit; sed non adeo perfecta; caeterum si foeminae seminatio desit, vel a multum a coitu distet, irrita fit conceptio, et nihil generatur; ergo quia necessarium est foeminei seminis concursum ad generationem prolis.

Perperam autem ut multi faciunt, humorem illum esse ab anatomicis repertum aqueum, et generationi ineptum. ac proinde non proprie semen, et absque fundamento divinari quae ratio id probabit? eadem posset quis asserere masculinum semen aqueum esse, et inefficax, foemininum vero efficax esse, et solo ad generationem active concurrere, masculinum vero tanquam materiam ad formationem foetus requisitam. Praeterea, quia si non elaborant foeminae verum, et efficax semen, ut quid illis natura contulit eadem instrumenta, vasa, et officinas quibus perfectum

conficitur semen? adde et indicia P.ris Hurt.i, quae et probant efficacitatem seminis foeminini.

Obijci pote 1.o Si foeminae semen habent, et emittunt, concipere possent absque viris: sed hoc est omnino falsum, habetur n. inter mysteria nostrae fidei tanquam maximum illud, quod beatissima Virgo absque viri congressu Christum concepit: ergo foeminae nequaquam semen emittunt. maior probatur, quia possent se provocare ad decisionem seminis, et iam decisum in matricem deijcere, traiectumque fovere usque ad infusionem animae. quid prohibet? Resp. neg. maiorem cum S.to Anselmo lib. de concept. Virg. et peccato originali c. 11. ubi sic ait. impossibile cognoscitur, ut solus vir, aut sola mulier generare queat natura tantum voluntate propria operante. Requiritur n. utriusque parentis semen ad prolem, neque unum sine altero sufficit. ova absque mare formata semina sunt inepta, steriliaque ad excludendos pullos. semen item maris absque foemineo nihil efficit ut constat, quando mares seminant in congressu, et non foeminae, nunquam ex tali coitu nascitur proles, sed tunc foeminae steriles sunt, et ob sterilitatem nequeunt prolificum ministrare semen utrumque itaque requiritur ut debite mistum temperata quaedam massa resultet formationi prolis apta, et sufficiens; nam quod refert de foemina balneum ingrediente, quae aquae calore provocata seminavit, semenque emissum ad matricem attraxit, ex proprioque semine concepit, fabula est, non minus quam id, quod de R   , et vulture dicitur; nimirum absque mare concipere.

Obijci pote 2.o si foeminae semen emitterent macie conficerent, et macrescerent, si frequenter, et immoderate coirent, sicut contingit in viris, sed hoc esse falsum experientia docet; ergo Resp. neg. maiorem discrimen multiplex assignat Hurt.o 1.um, quia mares, utpote calidiores semper in coitu seminant, foeminae vero non item, quia frigidiores, et tardiores unde non est aequa ratio in foeminis, et maribus. 2.um, quia foeminae nativa sua humiditate facilius resarciunt damna causata ab intemperato usu veneris, non sic mares. 3.um, quia viri extra se proijciunt semen, atque ideo damna sentiunt effusionis, utilitatem vero nullam: at foeminae, et suum, et virile intra se recipiunt, cuius

calore gratia corporis incalescunt, et vitales spiritus generant, et alia commoda subiiceant.

Sect. 5.

Obiectio desumpta ex mysterio Incarnationis.

Nulla hac obiectio gravior ad praesentem materiam. si foeminae ad generationem prolis semen proprium ministrarent, illud etiam ministrasset beatissima Virgo ad conceptionem Christi non minori proprietate, quam reliquae matres. id vero nequaquam asserendum est; quod foeminae ad generationem prolis non subministrant semen, minor ostenditur, quia si beatissima Virgo semen subministrasset e proprio receptaculo traiiceret ad uterum, qua traiectione virginitas, et mariana integritas omnino perirent, quod sic probatur, quia reliquae foeminae virginitatem amittunt, eo ipso quod semen ad uterum e proprio vase remittant, neque ad virginitatem minuendam opus est coitu cum viro, sola feminei effusione seminis foeminae deintegrantur, ut viri sola voluntaria pollutione. quis hoc non fiat in foemina, ipsa beatissimae Mariae integritas in nostra opinione periclitatur. Accedit ecclesia in officio circumcisionis apposuit hoc; et procedens hic (Christus) sine semine largitus est, etc., quibus videtur aperte repugnare nostra sententia.

Hoc ergo plures gravissimosque doctores coegit, Sibi foeminis semen verum negare, vel affirmare, quod illud B. Virgo non ministraverit ad Christi conceptionem. videri potest S. Thomas 3. p. q. 32 cum suis sequentibus. nescio tamen cur. sequor Sanctum Anselmum, qui lib. de conceptu Virginali, et peccato originali manifeste concedit ex mariano semine formatum fuisse Christum Dominum; nam c. 8. hunc titulum praefigit, quod in semine sumpto de virgine non sit peccatum, nec necessitas peccati, capitulumque inchoat. itaque perspicuum est, quod in eo (semine, nam de eo loquitur) quod filius Dei in persona sua assumpsit de virgine nulla potuit esse peccati macula. et inferius. quapropter, si ab his necessitatibus (enumeraverat aliquas) semen assumptum de Virgine liberum ostendi poterit, nulla erit, quod nulla peccati necessitate traxit. nec minus expresse

c. 13. ante mediu. nimis absurde, inqt, intelligit, ut per illud semen, qd n creata nra, nec voluntas creaturae, n ulli data potestas producit, aut seminat: sd solius Dei voluntas propria ad generand hoc nova virtute mundu a peccato de virgine segregat. In eadem sent.a ss S Beda Lib. 4. in caput 11. Lucae c. suo 49. S Bonav. supra citatus Rupert. in c. 3. Ioannis, pluresque Theologi authorit., et literis n vulgares

Nec timendu e, qd mea sent.a Beatissimae Virginis integrit. tantillu minuat, sive illa attendas, quae in illius volunt. fuit, sive q in corpore; nam 1a fuit habitus virtutis virginitatis, qui nunquam a B. Virg. abfuit, c semp fuerit in illa ostat voluntas de n admittendo virile ogressu. quomo fiet istud, dixit ad angelu, quoniam viru n cognosco, .i. quoniam firmissimu decretu hbeo de n cognoscendo viru. neque unquam elicuit actu, quo delectat. veneream appeteret, aut in illa oplaceret.

Maior diff.a e in argto de virginit., et integritate corporis. solvit tn haud difficile, qa corporea virginitas n violat semine, qdo hoc absque delectat. venerea, absque ruptione membranae orificiu vulvae occludentis, et n per osuetas vias, aut per motu locale (.1. si c illo per penetratione) sd instantanea mutat. mirabiliter in utero collocat; q c ita contigerit in seminis mariani ministrat., timendu n e, qd in mea sent.a corporea illius virginitas minuat. hoc facilius videbitur doct.a Sti Aug., qui Lib. 14. de civitate c. 26. docet potuisse Evam, si in statu illo foelicissimo innocentiae perseverasset, virili semine recepto prolem concipere absque integritatis foemineae iniuria. ds Sti Doctoris verba. in tanta facilit. reru, et foelicit. hoiu absit, ut suspicemur n potuisse prole seri sine libidinis morbo, sd eo voluntatis nutu moverent illa membra, quo caetera, et sine ardoris illecebroso stimulo cu tranqlit. animi, et corporis nulla corrupt. integritatis infunderet gremio maritus uxoris. neque n. qa experia probari n pote, ideo credendu n e; qdo illas corporis ptes n ageret turbidus calor, sd spontanea potestas, st opus eet, adhiberet; ita tunc potuisse utero coni-

gis salva integritate foeminei genitalis virile semen immitti. qd si ex Aug., et alijs Patrib., quos possē afferre, et brevitatis cā praetereo antiqua illa Eva, si statū n. amisisset innocentiae concipere posset ex congressu viri, virile semen in uterū trajicientis, salva corporis integritate; cur n. poterit nova Eva Spūs sancti adiuta brachio prolē concipere salva corporea integritate?

Adde, qd noster Delrius lib. 2. disquisitionū magicarū. q. 15. §. Ths. ait posse daemones efficere, ut virgo mente, et corpore permanens, n. tn̄ sine virili semine concipiat, generetq., q^a poté virgini dormienti, et ignarae aliunde arreptū verū, et foecundū semen sine congressu carnali claustris virginitatis incorruptis infundere: huic doctr^{a} favet authōs S. Thō. qdlib. 6. a. 17. ubi ait posse fortassis mulierē absq. miraculo, et salva virginit^{e} omnimoda concipere, et refert historiā puellae, in qua contigisse vir, qd fieri posse docebat: a fortiori ergo poterit Beatiss^{a}. Virgo divinā virtute concipere medio semine salva mentis, et corporis integrit^{e}.

Sect. 6.

Foetus formatio, et gestationis tempus.

Suscepto semine in foemineo utero ita concluditur os, ut teste Galeno, nec aciē capiat acus, quis si novū semen in secundo congressu sentiat eiaculatū, aperiat, ut illud quasi manu iniecta trahat, priorique coniungat. clauso utero arcte semen complectitur, cuius partes spirituosae (quas a reliquis discontinuas plures esse volunt) in alias agunt, temperantque, ac disponunt, matrisque facultas generativa humanae incumbit fabricae (loquimur à parte eg.) admovendo nativū calorē, quo semen foveatur, et incalescat, applicando reliqua accidā, et instrumta, quibus adiuta incipit delineare prolē, penesque innumeras humani corporis officinas inenarrabili quodā artificio perficiens, ut cum recipiat, in

quo opere triginta absumit dies iuxta Valles. lib. 2. so[?] med. c. 9. si vir efformandus est; nam si foemina quadraginta sumit eumdem (et ab ipsa conceptione foemina ss viris prolixiores) si vero credendum est Suario, aliisque Theologis, in formatione viri quadraginta, in format. foeminae octoginta consumant, quod colligunt ex purgationis lege a Mose lata Levitici. 12. in qua iubebatur foemina, quae virum peperisset, die 40 a conceptione purificari; quae vero foeminam die octogesimo. et licet dissidium sit in assignando certo die, quo humani corporis fabrica conficit, conveniunt tamen in assignando maiori tempore foeminis, quam viris, quia hi ex semine calidiori, et robustiori fiunt, illi vero, ex frigidiori, et imbecilliori; unde foemina tardius, vir conficitur citius.

Est tamen non levis dubitatio in assignanda parte, quae format prius; nam Gal. credidit prius formari hepar, deinde cor. 3o cerebrum, et membra reliqua post, quem medici sequunt frequentius, et illis fundamentum est, quia cum hepar conficiat, et coquat omnibus partibus corporis alimentum, congruentius fuit prius formari officinam alimenti, ne si prius membra fierent, quae alimenti, unde alerent, non haberent. 2o quia Hippocrates lib. de natura pueri se vidisse testatur in genitura sex dierum partes quandam rubris delineatam venis hepatis figuram rotundam referentem.

At Aris. lib. de iuvent. et senect. c. 1. cor prius formari, et deinde caetera membra alia probat oculari experientia, ait. n. se vidisse geniturum, in qua nullius membri nisi cordis vestigium inspiciebat. potestque ratione ostendi; nam illud membrum efformandum est prius, quod excellentius est, et totum fovet corpus, constat autem cor ea reliquis membris excellentius, totumque corpus suo calore fovere, siquidem est vitae fons; quare ipsa ratio dictat ea efformandum prius. cum Arist. sentiunt Peramat. lib. de bois q. c. 4. Dirnb., et alii.

Neutram tamen sententiam amplectimur, censemus namque cum Hippocrate lib. de diaeta delineari simul partes omnes principes, non alias prius, alias posterius. delineant partes simul omnes, ait Hippocrates, et augent, nec prius aliae aliis, nec posterius, sed maiores natura priores apparent minoribus. Hippocratem sequunt Fernel. Valles, et Mercat. quos Hurt. refert, et sequitur.

Rñ. 1. resolutio, qa eo tempore, quo in hac pte seminis incipit hepar l cor, reliqua pte ss, etq debite applicatae facult formatrici; q hac in illas etq aget, formabitq reliqua membra, et eo tempore quo l aequalitas in hac pte subti agit, agit etq in reliqua debite approximata; negs n. accipit vis formativa pulmonis, aut in hoc efformando vis formativa hepatis; q oes ptes sl efformant.

2o. Ptes principes influunt invicq, et mutuo temperant; q extinguunt sl, q hoc coq, qa alias n haberet cor, a quo temperaret nisi sl e cerebro formaret; unde fit, qd cq mutuo dependeant, omnia membra, qa neqs cor vivit sine pulmone, neqs pulmo sine corde, aut cerebrq sine hepate, oia sl efformanda ss, qa sl ss animanda, nec prius unq, quq alterq.

3o. eversione oppositarq roe. nq si ideo prius efformandq e hepar, qa e officina alimt, hepate prius efformandus e ventriculus, qa etq e alimti officina, et talis, ut prius in illa coquendi sint cibi, quq in hepate. deinde qa dq proles e in utero materno n opus e alimto, in pria officina elaborato, et decocto, mater suppeditat per umbilicq aptq, et opatens alimt. 3o. qa satis e, si sl finiat alimti officina c reliquis membris, neqs oppq ovincit experia ducta ex Hippocrate; nq ille nequqq asserit prius formari hepar, sd prius apparere. (forte hepar n erat, quis videret ee, qa discerni adhuc n poterat) stat autq bene, sl oia inchoari, et hepar utpote quid maius prius apparere, et discerni.

Rõ etq Aris evertit; nq si cor ideo efformandq e prius, qa e fons vitae, et ut reliqua membra foveat; q opus e, adsint reliqua membra, quae foveant, alioqn. quae utilitas in hoc, qd prius formetur, si nihil fovet, dq membra caetera desunt. praeterea qa etq ipsu cor dependet a reliquis n minus, quq reliqua ab ipso; q n prius efformandq e, sd sl. neqs aliter cor reliqua fovet, nisi quatenus mittit spq et sanguinq, quib temperat; at spq, et sanguinq n hbt alibqs aliis pb, a quib sanguis ex alimto decocto gignit, si ad

cordis duo stagna, sive sinus mittit; neq. arguit prioritat. realis in format. ex priorit. dignitatis; q. dignius, et nobilius ab ignobiliori dependet. Experia, quam Aris adducit, n. urget, q. c. vix appareret membri vestigiu, n. potuit discerni, an cor, l. potius hepar fuerit, qd Aris vidit.

Absoluta iam membroru fabrica, corpus e dispositu, et infundit aia, viris quide 30 die, l. 40. fœminis 40, l. octogesimo x.a diversas opinds, quas s.a retulimus; neq. n. aliquid oio certu, et fixu statui pote. quanto aute tempore proles gestetur in utero, etm incertu e; na alig. 7. mense edit, alig. octavo, et frequentiss. nono. de qua re videri pote P. Hurt.o s.a citatus s. 9. ubi plura rois supputandi menses attingit, ex quib. pvenire pote, qd proles alig. mense 10 nascat x.a illud sapia 7. in ventre matris, ait de se Solomo. figuratus fui caro decem mensiu tempore.

Partus septimestres nales vocat Hippocrates. octimestres solent bene infelices, q.a fiunt in mense critico; unde aute illis eveniat infœlicitas, explicat Valles, q.a infantuli septimo mense movent ad exitu, qui si n. attingat, diuturno conatu defatigant, a quo labore reficiunt blandis matris influentiis; unde si huic fatigationi nova parturitionis addat octavo mense, periclitant; quare eo feliciores ss, quo a 7 mense distantiores, q.a maiori tempore quiescunt a labore præterito, et blandis uteri fruunt influentiis.

Sect. 7.

An ex fœmina succuba, et dæmone incubo, l. ex viro incubo, et dæmone succuba humana queat procreari proles?

Non e dubitand, qn dæmones in assumpto corpore venereos alis exerceant scubitus, ait n. S.tus Aug.us lib. 15. de civit. c. 23. quoniã creberrima fama e, multiqs se expertos, l. ab eis, qui experti eent, de quoru fide dubitand n. e, audisse ofrant Sylvanos, et Faunos, qui

vulgus incubos vocant, improbos sæpe extitisse mulieribus, et earum appetijsse, ac peregisse scubitum, et quosdam dæmones, quos Dusios Galli nuncupant, hanc assidue immunditiam, et tentare, et efficere, plures, talesque asseverant, ut hoc negare impudentia videatur. Nec minus certum est dæmones etiam esse succubos, ut pluribus eventibus, et historiis probari posset a nostro Delrio citandis inferius relatis. itaque dæmon ivire potest cum fœmina virum referens, et suppositus viro cum illo congredi referens fœminam. sed autem dubitamus, an ex eiusmodi congressibus nasci queat humana proles.

Qua in re sit 1ª conclusio. Ex dæmone incubo, et fœmina succuba generari potest hominis proles: non ita est intelligenda conclusio, ut semen dæmones vi sua forment, et in coitu mittant, sicut efficiunt viri, sed ita, ut assumpto defuncti corpore, aliove aliunde formato applicando activa passivis, possit viri alicuius prolificum semen in somnis eiectum summa celeritate colligere, et fœminæ copulatus in illius uterum, antequam frigescat, seu spiritus evolent, traijcere, ex quo semine, et alio, quod fœmina in actu venereo decideret, vera sine dubio in utero proles perficeretur. Pro qua conclusione sunt innumeri Doctores, refero S. Thomam in 2º d. 8. q. 1. a. 4. Patrem Delrium virum eruditione mirabilem. Lib. 2. suæ magiæ. q. 15. axiomate 2. P. Mol. 1. p. q. 50. a. 1. Laurentium Ananiam. Lib. 4. de natura dæmonum, Richard. in 1. d. 9. q. 1. ut omittam alios, præterire tamen non possum Pontanum qui in historia sacra de statu religionis vult hoc pacto fuisse genitum Lutherum.

Maior difficultas est, quando dæmon est succubus, an scilicet possit cum viro, cum quo coiret, semen excipere, miscereque cum alio ex fœmina aliqua abrepto, fovereque, et coagmentare usque ad debitum infantis perfectionem, sicut efficiunt reliquæ fœminæ. Arbitratur Delrius non posse, et mihi videtur oppositum valde difficile; nam plura præstant a matre post viri semen susceptum, quæ a succubo dæmone videntur præstari non posse, diuturna gestatio absque infrigidatione seminis, seu evaporatione spiritus, delineatio membrorum media virtute formatrice, et alia innumera,

intra maternum uterum valde recondita, atque admiratione digna a foemina prestant, quae quo pacto prestabit damon?

Primam tamen conclusionem impugnat Nicolaus Remigius. Damones non habent facultatem generativam vitalem; ergo nequeunt ex coitu cum foemina veram prolem generare; probatur consequentia, quia proles non generatur nisi per potentiam vitalem. Deinde quia infans ex eiusmodi concubitu susceptus, vel esset filius diaboli, vel non. Primum dici nequit, cum nequeat diabolus filios carnales habere, quidquid aliud senserit Joseph. Lib. 1. antiquit. c. 5. Lactan. Lib. 2. c. 15. Philo. Lib. de gigantibus Lib. illo genes. c. 6. decepti. ingressi sunt filii Dei ad filias hominum, illaeque genuerunt; quae recte explicant citatus Aug. et alii Ecclesiae Patres de filiis Seth, et filiabus Cain. Secundum si non esset filius diaboli, cuius esset illius pater, siquidem nullus vir cum illa foemina concubitit, et sine concubitu nullus generet. Respondeo ita quidem esse, quod damon non habet potentiam vitalem ex se, habet tamen ille, a quo semen decisum est, quod cum supponatur foecundum esse, si a damone in foemineum traijciatur uterum, poterit proles concipi, et generari: unde neganda est consequentia ad illius probationem concedimus non generari nisi per potentiam generativam, ~~ut in~~ saltem mediate, ut in mare contingit. sed cum inde solum convincatur, quod damon non generet, quia caret potentia generativa vitali, non vero quod non generetur proles ab illo, cuius semen decisum est, et a damone applicatur in nefando illo concubitu. Ex quo patet ad secundum. infans ille non esset damonis filius, sed illius, qui semen contulit, nec refert, quod ipse cum foemina non concubuerit, qui est minus usitatus, satis est, si semen prolificum contulerit, ex quo fuerit formata proles.

Impugnat. 2°. Semen, quod damon infundit, est frigidum, nullamque causat voluptatem. sed potius horrorem, ut testantur Lamiae, et Sagae quibus haec turpitudo familiaris est; ergo ex illo nequit generari proles. probatur consequentia, quia ad generationem requiritur semen calidum, et spirituosum, quod non sine voluptate recipiunt foeminae. Respondeo tamen ex nostro Delrio non semper damonem generationem ex tali concubitu intendere, sed rarissime, quando alicuius foeminae id optantis vult votum implere effictus iuvenis adamati

figura, et corpore, tuncq; quærit semen fœcundū (qđ ipse optime novit,) et antequā evaporet, ū frigescat, emittit in fœminā iā dispositā, quæ veneream delectatⁿ ex eo seminis infusⁿ capit. qdo v̄ generatⁿ nō intendit, semen quærit infœcundū, ū fœcundū ex se, frigidū tn̄, ex quo neq; proles; neq; delectatio cōcipi possit, sed horror: et huiusmi semine utitur dæmon coiter cū sagis; sæpe tn̄ ad illas eludendas solent dæmones aliunde adsportare infantes, quos supponunt, tanquā proprios, sæpe itē alios dæmones infantiū fras cōtingit effingere, et se prolē genitā simulare, cū tn̄ nulla vera cōceptio ex incubo, et succuba cōsecuta fuerit.

Contra 2ᵃ cōcl obijci pote, qđ refert Delrius loco citato de quodā nobili viro, qui uxoris mortē cᵒferret impatienter, nocte quadā illi dæmon apparuit, qui uxoris defunctæ vultū, corpus, vestes, et reliqua exactissime imitatus se ad vitā redijsse dixit, cum illoq; sæpius, ac sæpius congrediens filios suscepit, et subito penes maritū fœminea veste relicta evanuit. hæc tn̄ obiectio facile solvitur, si dicas dæmonē succubū nō vere cōcepisse, et peperisse, sđ filios aliunde furto sublatos sibi supposuisse. de his tn̄ facibus satis.

Q. 4.

De sensu in coi.

Sect. 1.

Quid, et quotuplex sensus sit.

Nomē oēs poā corporeā, quæ tales dici solent, etī late, sensus sī; nā poā generativa, nutritiva, et augmentativa a nullo vocantur sensus, qa cᵒ toæ sint aiæ sensitivæ, et vegetativæ, et his nullo pacto cōveniant sensus, satis manifeste cōstat eas; et siles poas corporeas sensus nō esse: unde aliqui eas poās, q̄ plantis cōvenire possit.

facult^s vocant, quae n so animalib^s sensus, quos in roe sic poteris definire. sensus e accens vitale corporeum, principiumq rigorose immanens sensationum. ostabit rectitudo def^s, si breviter explicetur. accens vitale: per 1^a particula excludit aia, et quaevis alia substa; per 2^a spes impressa, et reliqua accia n vitalia. corporeum. hec pars excludit, quaecumq corporea n. ss. princ. hec actus vitales corporeos allicit, qui lt. sint accia vitalia corporea, n tn ss sensationum princ. addit rigorose immanens, q^a sensus n e pra transiens, s. immanens, n utcumq sd rigorose in se propria operat^s recipiens. hec recte expende, et apprime explicari, qd sensus sit manifeste principium; nec invenies aliquid, cui aptari possit def^o, et sensus n sit. scio alios ita sensus definire e facultas vitalis corporea, q subordinat aie ad operat^s cognoscitivas, et appetitivas corporeas. hec tn nra brevior, clarior, et dilucidior.

Diff^as excitari pote c^a partis illis princ immanens, an s. debeat sensus ee princ effectivum immanens sensationum, l. sufficiat, qd sit immanens pure passive; na sensum nihil efficere, sd tantum pati, et recipere docent Bieneinses. 2. de aia. oment. 61. Aegidius. q. 1. de cogn^e ang. Venet. in summa d. aia. c. 10. Niph. lib. de sensu q ag^te. th. Albert. in 2^a p^te summae de hoe ttt de sensibus aie; ab eo tn discrimi^t, qd Albertus docet sensat^s ee spes ab aia impressas sensui. hoc nullum activum concursum praestante, reliqui vero n ab aia, sd ab obtis imprimi putaverunt.

Alij v^o coiter cum Dimb^s, Hurt^o, et multis sensum docent ee n so princ receptivum, sd etm sensationis effectivum, quibus nos assentimur, q^a rem docent veritati congruentiorem, et qr quas tacta relinquimus c^a pras vitales, quas suarum operationum vitalium fecimus immntum princ activum, et passivum, neqe e, cur in eodem hic plura insumam.

Refutandi tn ss Albert. et reliqui ex eo, qd doceant sensationes consistere in spe impressa. hec n. ut ex dictis partim ostat, et amplius infra ostabit ex dicendis, n e quid vitale, neqe vita: sensatio autem e, actualis vita, n(q spes impressa sensatio e.

deinde, quia si spes esset sensatio, aër, et corpus medium recipiens speciem sentiret videndo, audiendo, etc, quod est omnino falsum: nec sequi, quia non requiritur aliud ad sentiendum nisi recipere actum vitalem sensationis, ut iam alibi probavi. itaque hi authores ex utroque capite reijciendi sunt, et quia dicunt sensus mere passive se habere, et quia asserunt sensationem esse speciem impressam.

Neque magis placent Jandunus 2. de anima q. 16. et Apollin. q. 13. duplicem statuentes potentiam in quolibet sensorio, alteram ad recipiendas species, alteram ad sensationem exercendam. eadem enim potentia potens est species recipere, et sensationes exercere; ut quid hoc multiplicatio? addunt deinde ita decem externos sensus fore admittendos quinque activos, totidem passivos, quod absonum est.

Quod si quis contra dicta 1. obiiciat nihil aliud est sensio, quam obiecti expressio, et imago: sed species impressa hoc habet; ergo species impressa est sensio: insuper sensus est facultas sentiens: sed per meram receptionem, et passionem sensionis facultas recipiens sentit; ergo sensus constituitur per meram passionem, et receptionem sensationis. Respondeo nego minorem; species enim impressa non est obiecti expressio, sed impressio, neque imago formaliter, sed virtualiter, illud, quod additur, parum urget; licet enim ea facultas, quae sentit, sensus sit, non tamen precise quia sentit, sed quia efficere in se potest eas operationes, quibus sentit; aliud enim est sufficere, ut aliquid vivat, et sentiat, recipere actum vitalem sensationis; aliud id sufficere, ut sensus sit; primum non nego, quod potius lib. 1. huius operis concessi; nego tamen secundum, ad quod credo necessariam esse virtutem activam, quam importat nomen *sensus* ultra receptionem.

Etsi 2º obiicias cum Alberto sensationem esse unicam simplicissimam actionem, quae proinde procedere nequit a duplici principio activo, nempe specie, et potentia sensitiva; ac proinde sensationem esse collocandam in specie impressa, quae imprimatur a sola anima, et recipiatur in sensu. omisso quoad praesens attinet litigio, quo controvertitur, an sensio actio sit, negamus hanc non posse procedere a duplici principio partiali: duae causae per se, aut per accidens subordinatae eandem actionem concurrere solent ad effectum

ut ex physicis constat, et in Deo, et creaturis claret apertius; neq̃ enim Deus una, et creatura alia actione concurrit.

Sed iam videamus, quotuplex sensus sit? duplex (loquor in gñe) alter internus, alter externus. internus ille est, qui operatur, et exercet duntaxat in partibus interioribus animalis, externus vero, qui in exterioribus, esto aliqui exerceant similes in partibus internis, ut constat in tactu. in unoquoq̃ membro dictæ divisionis duo alia inveniuntur; nam alius est sensus internus, aut externus cognoscitivus, quales sunt visus, et imaginativa, alter, qui cognoscitivus non est, quales sunt tactus, et appetitus, ut alios omittamus. quot interni, quotq̃ sint externi sensus, discutiendum inferius.

Sect. 2.

An sensus obiectum debeat existere, ut attingat?

Vel sermo esse potest de sensu interno, vel externo, et insuper vel in ordine ad potentiam Dei absolutam, vel in ordine ad causas, et naturales creaturas facta comparatione ad Dei ipsam potentiam censemus omnes sensus internos scilicet et externos posse attingere obiectum non existens, atq̃ ideo realem existentiam nequaquam requiri, ut percipi possit. Docent hanc scilicet de sensibus externis, et a fortiori docebunt de internis, in quibus difficultas est minor, ut constabit inferius. P. Molina 1. p. q. 55. a. 2. disp. 2. P. Suar. tom. 3. ad 3am partem disp. 53. sectione 4. et P. Suar. 2. de anima cap. de obiectis, ac speciebus sensibilibus q. 13. n. 475. ubi eandem doctrinam colligit ex Sto Thoma, Ledesma, Antonino, Victoria, et Scoto. haec resolutio duplici ex capite probanda est ex eo quod Deus species ab obiectis missas, vel aliunde positas Deus possit conservare, et retinere (destructo obiecto, mediis quibus sensus retineant operationem, quam semel produxerant, aut novam efficiant, cum ad illam nullus desit effectivum prius, et quia absq̃ dictis speciebus potest divina maiestas sua ipsa sensationes externas, et internas obiecti non existentis producere, vel se sola in sensibus passive se habentibus, vel his efficientibus

concurrentibus, cum n. in neutro ex his modis repugnantia ulla ostendat, divina ciprova standum e, et asserendum per illam fieri posse, ut sensus externi, et interni ferant in obta realiter n existentia; et a fortiori in obta exist.a sed absentia.

Forte aliquis ita spes impressas adeo ab obto efficiet dependentes, ut nullo pacto possint a Deo solo fieri, l conservari, adeoque cum speciebus sensationes connexas, ut absque illis nulla virtute consistere queant, is tn absque fundamto solido procedet, nam Deus spes impressas obiectorum angelis, et primis nostris parentibus in 1a sua conditione infudit; ergo Deus pote spes impressas se solo producere, nullo pacto concurrente obto reali influxu: neque dabitur discrimen, quare possit has, et n illas. deinde quia Deus supplere pote quemlibet concursum effectivum causae creatae, cur n et specierum. nunc hec ca creata ss ergo n adeo stricte ab speciebus dependet sensatio, ut absque illis nequeat fieri dia cipva.

Caeterum si fiat comparatio ad pom naturalem creaturae. aliter de internis, atque de externis sensibus probandum e; nam de externis censemus, quod tendere nequeant in res n existentes, l absentes; de internis vero quod possint. utraque sic pars e com, et pro priori ss doctores sa citati: illam nos sic ostendimus authoritate Phi. 2. de aia. tu 60 Singularium, inqt, son actus sensus, scia autem ulium; haec autem in ipsa quodammodo si aia. unde intelligere in ipso e, cum vult, sentire autem n e in ipso, nam necesse e n. ee sensibile, loquitur autem de externis sensibus, quo etiam spectat Augus Lib. 11. confessi. c 19. videri nisi quod e n pote,

Ratione etiam, quia ad sensationem externam requirr spes impressa ex na rei: sed n existente obto, n existeret spes impressa; ergo neque existeret sensatio externa. n ergo possit externi sensus in obta ferri n exista maior supponenda potius quam probanda erat. pr tn, quia n alia rone obtum absens, seu longissime positum n vir, audit ctt, nisi quia spes impressa illius n pervenit ad sensum externum. ergo quia cuiusmi spes requir ex na rei ad sensationem externam probo com, quia si

n͞ requireret, qu͞ nihil staret, quominus visiva po͞a eliceret visionem, et auditiva auditionem, cum supponamus reliqua adesse; nec forte recurras ad defectum applicationis: sine fructu tn͞ id efficies; nam applicatio ideo reqr̃, q͞a ab obto mittenda e spes, et hec mitti n͞ pote a loco distito imo quod proximus sit obtum, si tn͞ medium interponat impediens emissionem specierum ad sensum, n͞ videbit, aut audiet. Ergo ex na͞ rei reqr̃ spes; cum autem hec immte mittatur ab obto ad sensum externum redditur vera minor primi sylli, qd n͞ existente obto, n͞ existeret illius spes, cum effus cesset, cessante ca͞.

Posterior pars de sensibus internis facile stabit ex dicendis inferius, hic nihilominus pbari debet in hunc mum: ideo externi sensus ferri nequeunt in obtu͞ n͞ existentem, q͞a accipiunt immte spes impressas ab obtis ita, ut ex na͞ rei nequ spes existere queant absque obtis effective concurrentib, neque sensationem absque speciebus: at hec ro vim n͞ het in sensus internos, ergo hi ferri possit in obtu͞ absentia, et n͞ existentia. minor pr̃, q͞a esto operari nequeant sine speciebus, has tn͞ sibi conficiunt, vel a sensationibus externis accipiunt ut dicetur infra; neque ab exist͞a obtorum, quorum imagines impressae ss, dependent, destructo n. obto retinet imaginativa spem illius, similiterque sensus coit; ergo hinc e animalia somniare, eaque tunc volvere, et revolvere, quae praeteriere, nec iam ss. aliaque componere, q͞ numquam fuere, vel iungendo species, l novas formando.

Obiici nihilominus p͞t R͞x͞d: l obiectum absens, seu n͞ existens e sensus externi obtum l n͞? si hoc, ergo nulla po͞a fieri pote, ut attingatur a sensu externo; tenet cõa, q͞a nulla virtute fieri pote ut po͞a verset extra propriu͞ obtum, neque n. alia roe fieri nequit dia͞ po͞a, qd oculus audiat, l auditus videat. si vero res n͞ existens e propriu͞ obtum sensus externi, hic poterit vi n͞ali in illud tendere, quandoquidem po͞a quaevis naliter pote tendere in suum obtum. Rx obti illud, qd absens e, aut n͞ existit esse propriu͞ obtum sensus externi: negamus tn͞, qd vi nali possit sensus externus illud attingere, quamdiu absens e, l n͞ existens. Ad id quo pbabat oppm, respondeo

quamlibet pot̃ tendere posse naliter in pprium obm̃, si oia requisita, et opria adsint: n̄ tn̄ adsunt, quandiu obm̃ ē absens, l n̄ existens, cum deficiat spẽs ab obto mittenda.

Dices absurdum ee, qd aliquid gustetur qd n̄ existit, et videatur, qd nullum ē; qd n. oculi nostri vident, hoc ē, neqꝫ alius fidelior existentia testis, quam oculus; lg fferri n̄ potē, etm̃ diā poā, externus sensus inobiecta n̄ exist. Negamus ee absurdm̃ attenta diā poā, quis attenta coi, et nali, verum beat, qd obiectio otinet.

Caeterum recurres ad oppositum extremum, nimirum naliter posse videri rem absentem, l n̄ existentem; nam S. Aug. Lib 11. de Trinite c. 2. ait hoc, nam insertarum fenestrarum cancelli, si eos forte intuebamur, saepe in illis apparuere colores, ut manifestum sit, hanc affectionem nostro sensui ex ea re, quae videbatur, impressam attenderimus, quaeqꝫ luminaria, et inde oculos clauserimus; quasi versant in aspectu. ad oculos autem clausos perinde se bet res existens, ac si n̄ existeret. Rēt P. Rub. per Sti Augi intelligentiam organum visus n̄ tm̄ pati a sensibilibus passione intentionali, sd etm̄ reali, a qua laeditur, ex qua laesione otingit in imaginativa deceptio quaedam, qua hō imaginat se videre, quae antea videbat, et iam n̄ videt. Eodm̃ pacto explicat Ar. Lib. de insomnijs c. 2.

Sect. 3.

An debeat obtm̃ ee extensum?

Perspicuum ē obm̃ extensum ee obm̃ sensuum tam internorum, quam externorum, ab illisqꝫ percipi posse: movet dubium, an necessario debeat ee tale, l n̄ sed attingi possit immte, etm̃ si extensione careat ostitutum indivisibiliter, st corpus Chri Dni in eucharistia: intelligenda tamen dubitatio de obto corporeo, ne hic disputemus, an obm̃ spuale percipi a corporeo sensu queat; qua de re videre poterit P. Hurt. dp. 17. de potijs sensitivis se. 1.

Triplicem circa praedictum oversiae punctum invenio sententiam,

altera eorum, qui existimant narium extensi in obto, adeo, ut repugnet absque illa collocatum a sensu percipi, etiam diâ potâ, alteram eorum, qui nequaquam requiri existimant, sed vi nali percipi posse indiviliter constitutum, si divino concursu praesto sit, neque aliud quod requisitum desit, sed mere adsit impedimentum illud constitutionis indivis: 3ª illorum, qui inter utramque extrema mediam constituunt, admittentes diâ potâ posse fieri, ut a corporeo sensu percipiatur obtum indiviliter constitutum; at vi nali fieri non posset.

1ª sententia tenent Hispalensis in 4. d. 10. q. 1. a. 3. ad 6ᵘᵐ 3ª § 2ª. Richardus ibidem. a. 5. q. 2. Capr. q. ult. Dub. 2. de aia. ttt. de obtis, etiamque speciebus sensibilibus. c. 5. q. 6. Suar. tom. 3. in 3ª p. disp. 53. s. 4. 2ª Maior in 4. d. 10. q. 5. Okam ibidem. q. 5. a. 3. probabilem Gabr in Canone missae. Lect. 4, 5. 3ª denique Scot. in 4. d. 10. q. 1. Alexander ibidem membro. a. 3. §. 8. et alij

Nobis in primis videtur asserendum fieri posse diâ vi potâ, ut obtum corporeum indiviliter constitutum a sensu percipiatur. Ad hanc sicut et ad reliquas resolutiones, quae ad diam volvuntur omnipotentiam, ducor, quia non implicat; ubi autem nulla implicatio est, aut repugnantia, diae stamus omnipotentiae. constabit hoc amplius ex infra subijciendis.

Obies 2º Vi nali potest attingi a sensu corporeo obtum indivisibiliter constitutum, si Deus concursum praestet ea ratione, quam iam explico, si Deus albedini extensae, quam video in eucharistia, relinqueret concursum, quem de facto praebet ad mittendas in oculos species impressas neque alium offerret, et deinde qualibet pars retento loco, quem de facto habet, in locis reliquarum constitueretur, constituta esset albedo indivisibiliter, ut manifestum est, et tamen tenet eadem vi nali, qua modo videretur tunc; ergo vi nali sensus corporeus videre potest obtum indiviliter constitutum: minor ostenditur, quia obtum eodem pacto mitteret species ante et post constitutionem indivilem, siquidem habet concursum eumdem a Deo obtum, eamdem virtutem nativam, et oculus similiter eamdem speciem, eandemque potentiam visivam, et ut unico verbo dicam, via se eodem pacto excepta constitutione indivili; ergo videri potest totum, quod antea videbat: probo

loq., quia constitutio indivisibilis impedire nequit, ne videatur albedo, quae antea videbatur, retentis cunctis requisitis: etenim constitui hanc partem intra locum aliarum non potest impedire, quod videatur, cum quae partes intangimus videntur, quamvis aliae sint in loco aliarum; tum quia constitutio ejusmodi solum importat multiplicationem loci, multiplicatio vero loci non impedit visionem, aut sensationem, quam objectum trahebat ante multiplicationem; quis enim dicat visionem Petri existentis Corduba cessaturam si Petrus etiam constitueretur Romae, Hispali, et aliis locis, praeterquamquod Christus Dominus in caelo videtur a Beatis visu naturali, oculis corporeis, et nihilominus Christus Dominus est in aliis pluribus locis indivisibiliter constitutus.

Dices hunc discursum solum convincere posse videri, aut sentiri objectum illud, quod est indivisibiliter constitutum, non vero probare, quod possit videri, quia indivisibiliter constitutum; nam si eodem pacto mittit species ante, et post, eodem pacto videbitur; sed antea non videbatur, ut indivisibiliter constitutum: ergo neque postea; nam in 2a sententia solum attendo posse visu naturali sentiri objectum illud, quod est indivisibiliter constitutum, atque ideo indivisibilem constitutionem non impedire sensationem.

Dico tamen 3o. Probabile mihi est, quod possit etiam sentiri, quia tale est ita ut videatur, e.g. totum objectum in toto spatio, et totum in qualibet parte; nam probabile est, quod partes singulae possint emittere species impressas ad oculos, e quocumque loco, in quo sunt, quamvis sint in pluribus: sed si mittant, videbitur objectum ut indivisibiliter constitutum: ergo probabile est posse eo pacto videri, et sentiri: maior inde constat, quia si Petrus constituatur Romae, et Cordubae non solum Corduba mitteret species, sed etiam Roma, siquidem absque dubio in utroque loco posset videri constitutus in illis, etsi ulterius constitueretur Hispali, et Granatae, in his etiam locis mitteret species; ergo quia exercite habet virtutem ad mittendam species e quocumque loco, quamvis sit in pluribus, minor patet, quia videret in illos locos, e quibus mittunt species: sed mitterent species singulos partes e locis reliquarum; ergo viderentur partes singulae in locis reliquarum, quod est videri corpus indivisibile constitutum, scilicet totum in toto spatio, et totum in qualibet parte. Ex hoc patet quantum recepi, aut rejici debeant superiores sententiae.

Obit. Rub. Impole ē videre sensibile sm̄ mū̧ indilē; nisi viso mō ipso indili, quē hēt, st impole ē videri corpus ut album, nisi visa albedine: sd impole ē videre talē mū̧ indilē; ɣg̊ et impole ē videre obtū sensibile sm̄ modū indilē. ꝓbat minorē, q̃a impole ē, qd aliqua pōā verset cā illud, qd ē extra roȩ̄ ~~subiti~~ sui obti; sd ille mū̧ ē extra roȩ̄ obti ꝑoē sensitivē. ɣg̊. Ostendit min. q̃ sensibile divisū ē ab Are adequata divisio in sensibile ꝓpriū, cōe, et per accens; sd nullū horū ē, ut ipse ꝓbat, mū̧ ille indiliter existendi; ɣg̊.

Rx ocessa maiori disting.do min.: impolē ē videri talē mū̧ indilē ꝑfalē, et ut quo; omitto minorē; (q̃a video aliquos ea negantes, nec nō mihi vacat rē examinare) mū̧ materialē indilē, seu rē malē indiliter ɔstitutā a tali mō, nego min.: itaqȝ lt ñ videat mū̧ a quo, tanquā a ꝑfā, hēt res, qd sit indiliter ɔstituta, videri pote ipsa rei entitas, sm̄ qd ē indiliter ɔstituta, si specificatio (s. ut alij volunt reduplicatio) cadat ī malē, ñ ī ꝑfalē, seu ꝑfā. aliogn ī ipsū Rub. ꝓbaremus ñ posse videri entitatē extensā ut talē, q̃a impole ē videre rē sm̄ qd ē extensa, nisi videat mū̧ extensionis, seu extensio: sd impole ē, qd videat mū̧ extensionis, seu extensio; ɣg̊. Dicendū itaqȝ, qd pote videri res ɔstituta indiliter, aut diliter sm̄ malē ɔstitutionē, quis ñ videat ꝑfalis ipsa ɔstitutio, sicut videri pote terminus ꝓductus sm̄ qd ē maliter ꝓductus, qn videat ꝑfalis ipsa ꝓductio.

Obit 2.o S. Thō 3. p. q. 76. a. 7. corpore, ubi scripsit hac ꝓpria ̄ loq.do corpus Chri sm̄ mū̧ essendi, quē hēt in hoc sacramento (eucharistia) neqȝ sensu, neqȝ imaginatione perceptibile ē, sd solo intellectu, qui dr oculus spūalis. et in solute ad 2.m oculus corporalis Chri videt se ipsū sub sacramento existentē, ñ tn̄ pote videre ipsū mū̧ essendi, quo ē sub sacramento, qd pertinet ad solū intm. Explica tn̄ S.m Doctorē de mō ꝑfali, et ut quo perfectè cognito, ut ē in se, q̃ putavit illū ñ cadere intra obtū sensus corporei, sd solius intellectus, ñ tn̄ negavit videri posse rē indiliter ɔstitutam ut talē, ñ viso mō, a quo tanquā a ꝑfā ꝓvenit, qd ita ɔstituta

sit, quo, alio omisso, non contenti sumus.

Sect. 4.

An hactenus dicta debeant solum intelligi de sensibili per se?

Ut itaque titulo satisfiat praemittamus oportet divis., et explicat. obiecti sensibilis, quod triplex esse, docuit Philosophus hic c. 6. his verbis, sensibilia itaque trifariam dicitur, sensibilium enim quaedam per se, quaedam per accidens sentiuntur; et illorum rursus alia sunt uniuscuiusque propria sensus; alia communia cunctis. Quodsi membra divisa, et subdivisa numeres, quatuor sensibilia reperies; sensibilia per se, per accidens, communia, et propria.

Sensibile per se illud dicitur, quod immediate, et ratione sui attingitur a sensu, talis est albedo respectu visus, attingitur enim immediate in se, et ratione sui entitatis. sensibile per accidens est quod non est; quod non immediate in se, et ratione sui, sed mediate et ratione alterius, cui subest, attingitur, cuiusmodi est substantia respectu visus, eatenus enim illa videtur, quatenus videntur accidentia, quibus subest atque ideo non trahit visus immediate ad substantiam; sed mediantibus accidentibus.

Hinc oritur aliud discrimen inter utrumque sensibile; nam sensus non dependet per se, et ex natura rei a sensibili per accidens, dependet autem a sensibili per se; quia cum attingat hoc, non illud, eodem modo persisteret, et aeque bene, sive adsit, sive non adsit obiectum per accidens, ut constat in eucharistia, visio enim accidentium immutata persistit ante, et post consecrationem, quia immutatum persistit obiectum per se, quamvis mutetur, et evanescat obiectum per accidens, nimirum substantia panis. quapropter accidentale, et extrinsecum est visioni accidentium quod visioni substantia sit, aut non. de quo, quia alibi dixi quantum sufficit, ad explicationem aliorum membrorum aggredior.

Sensibile commune est, quod a pluribus sensibus externis potest attingi eo enim ipso quod a pluribus ex dictis attingitur, commune est; neque enim hic

noῦ sensibilis coῖs intelligimus nec coe, et abstracta ob coῖs. ut Aris recte observavit, c' possit ee aliqd obtu singulare in rigore physico, et in sensu sic intento coῖe. ex quo qt sensibile eo ee magis, l minus coῖe, quo a plurib, l paucioribus sensibus percipi, et sentiri pote: neqs. n. oῖa sensibilia coῖa aequaliter alia alijs ss universaliora; cu alia sint duobus sensib coῖa, alia quatuor, alia quinqs etc. coῖa ultra quinqs numeravit Ph. loco sup citato, motu, quiete, numeru, figura, et magnitudine, de quibus vide nru Aub. 2. de aῖa. tt. de obiᵗᵒ atqs sgeb sensibilibus. c. 5. q. 4. sensibile pprium e, qd a plurib sensib externis nequit attingi. dixi externis, qa alias nullu eet sensibile pprium alicuius sensus externi, cu nullu sit, qd attingi et n possit a sensu aliquo interno.

Caeterum iam ad nram qm accedamus, in qua dicendu e nos quid locutos de sensibili per se; nam sensibile per accns, c' n mittat spem ad sensu, neqs in se immte attingat, n venit in qm praecedentes, nullus. n. dubitare pote, si Catholicus sit, qn sensibile per accns indiliter ostitutu attingi possit a sensu externo, attingit. n. Christu Dnm a visu mediate, et per accns roe accium quib subest. Diff. restat, an possit res eo modo existens immte percipi a corporeo sensu.

Veru tn e sensibile per accns, qdo n existit, percipi n posse a corporeo sensu, et qd plus e, neqs per potam Dei absolutam. hoc ex dictis ostendo: nam sensibile per accns, qua tale, n potest attingi spe, aut sensatione immta sui; sd quatenus subest sensibili per se, quandiu autem n existit, n subest sensibili per se. qo ex tunc attingi nequit a sensu etiam divina ope: et lt fbare effici possit, ut sensibile per se attingat. qdo n existit, adhuc tn, qa sensibili per se sic tacto, et n existenti n subest, neqs subesse pote sensibile per accns. hoc nequit denominari visu, aut tactu per illa sensatione, etiam dia ope. requir itaqs ad hoc ut attingi dicat a sensu sensibile per accns, qd hoc vere, et realiter

existat; nec reqᵣ qd vere, et realiter subsit sensibili per se, et cum impossibile omnino sit, qd vere, et realiter subsit, quandiu non existit, impossibile omnino est, qd possit attingi per se tunc donec realiter existat.

Petes, an sensibile per accens, quod a sensu attingitur, dicendum sit vere, et proprie tactum? Affirmant Scot. in 4. d. 9. q. 2. a. 5. et Vañez 1. p. q. 78. a. 3. dub. 8. quibus contrarius videtur Aris. loco superius citato, et Iuniores aliqui eos impugnant cum P. Hurt. d. 10. de aia. s. 2. §. 8. Vereor, ne sit quaestio de nomine. pars negativa mihi vr congruentior: neque enim oculi proprie vident substam, cum illam non attingant simpliciter sed ratione accidentis, absente enim substa panis in eucharistia perseverat adhuc eadem visio, a qua videri ante consecrat. dicebat et tn non dicit post consecrat. visio panis; ergo quia illa visio ex se non est absolute, et in rigore visio panis, sed improprie, mediate, et per accens.

Sect. 5.

V. sensus medio indigeant ad sensibilia percipienda?

Multiplex est doctorum senta, nam Apollin. hic ex quaestione 34. Iand. q. 21. Isbel. q. 50. M. Albert. 2. q. summae de hoie. q. de tactu. Ferr. et alii: uliter affirmant requiri medium ex na rei ad omnes sensus; alii cum Alexand. 2 de aia. c. de gustu, et tactu limitant hanc ulitatem ad tres dumtaxat sensus, visum, auditum, et odoratum, magis adhuc alii coarctant cum P. Rub. lib. 3. de aia c. 1. q. 3. §. Ad propositum limitant ad duos visum, et auditum; P. Toletus 3. de aia. c. 10. q. 2 ad solum visum; alii denique tn coangustant, ut nullum sensum relinquant, qui medio indigeat, omnes enim efficiunt a medio independentes.

Ordinamus: P. ... et ... max. ex ... nullum ... praeter visum ... medio indigere ad suam sensationem cum sensibilia exercendam. discurramus per singulos, tactus non indiget medio, cum obiectum positum supra sensum percipiat, imo non sentit ex na rei a tactu obiectum sensibile quod non sit contiguum, et immte tangenti: de gustu etiam patet, tum experientia, qua constat est nihil gustari, qd non sit positum supra organum, et sensorium gustus, tum etiam, quia ut observat P. Rub. gustus quadam

spes tactus, hic autẽ n̄ indiget medio; ergo neque gustus. De odoratu idẽ n̄ difficile pr., nã ex florib., aut rebus odoriferis saepe exhalant subtiles quaedã particulae, quae usque ad sensoriũ odoratus perveniunt, et nihilominus odor percipit ab olfactiva facult.

Hinc oritur, qd aliqdo res odorifera fastidiũ causent, si nĩ approximent, qa videlicet plures terrestres ptes ad nares perveniũt quàm si longè ponerent; nã cũ ptes magis terrestres n̄ possint ad tantã longamque distantiam pervenire, suavior scipitur odor, subtiliorib. partib. dumtaxat cooperantib. maior diffãs e de auditu; nihilominus de illo idẽ ostendit; nã siquis intra aures excitet sonũ, hic absque dubio audiet, aërque percussus percutiet tympanũ, et hoc percusso strepitus usque ad propriã sedẽ auditivae facultat. penetrat: asserere autẽ, ut Pub asserit sonũ ibi excitatũ nunquã usque ad sensoriũ auditus pervenire, sd in cavitate aliqua existent. ante tympanũ sistere, et spẽ imprimere, quae ad sensũ perveniat voluntariũ e, et absque rõe sufficiente.

Qdsi de his sensibus externis verũ e, qd mediũ n̄ exigant, a fortiori n̄ exigent sensus interni utpote qui obiũ absente, l n̄ existente, approximato, l dissito suas posit sensatẽs elicere. maiorẽ independãm hent a medio, quã reliqui externi sensus, siquidẽ et destructo medio sensationes adhuc exercerent cã obta; neque plura ad hoc probandũ adducenda sũ. cũ vix in ... vocet a Doctorib.

Restat probemus de visu, qd indigeat medio, idque probamus experiã, si coloratũ sã oculos ponat absque ulla distantia, aut medio nullo pacto videt; ergo visus medio indiget ad propriũ obm percipiendũ, et quidẽ de visu accipiendũ e illud axioma sensibile sa sensũ positũ impedit sensationẽ, cũ de nullo alio sensu possit intelligi xa dicta.

Unde autẽ oriat, qd percipi n̄ possit a visu propriũ obm supra organũ positũ dant iuniores, qa ad visionẽ reqi obũ illuminatũ positũ autẽ sa sensũ n̄ illuminat ea pte, qua videri debeant quare, inquiunt, si lux sa sensũ collocaret, posset nihilominus videri, qa se ipsa e illuminata, unde sd intelligunt de visu inor...

ad colores, n̄ in ordine ad lucē.

Quiā v̄o hæc fecerit nr̄ū P. Rub. aliquantulū dubitare, nihilominus resolvit lucē et̄ contiguā organo n̄ posse videri, q̄a si obj. aliqd̄ et̄ lucidū nimis sit approximatū oculis, minus bene videt, et quo plus accedit ad oculos longe imperfectius vr̄; quare si usq̄ ad contingendā pupillā accedat, evidens fere ē, inquit ipse, n̄ posse videri, poteq̄ꝫ confirmari, q̄a potā visiva in pupilla residet, et nihilominus n̄ videt reliquas ptes organi contiguas, quæ sint illuminatæ; q̄ n̄ ex eo pvenit defectu visionis cā sensibile positū sensū, qd̄ n̄ sit illuminatū.

Causam reducit P. Rub. ad defectū spēi, q̄a illi ē verisimile obj. visū n̄ imprimere spēs oculo, q̄do illi contiguat, aut continuatur absq̄ꝫ medio debito. Præc est alia cā, ad quā experiā illa possit reduci. mirū autē videri n̄ debet, qd̄ eā exigat cōditā, ut spēs imprimat; cū obj. tactus oppositū exigat; nā diversis naturis solent diversæ inservire pprietates, et cōditiones diversæ. cā ātē nihil statuo, q̄a a multis in hac mā deserit, et a P.e Rub. iudicat varius, ubi ipse inconstans ē, cui n̄ hēt, ut defendat constanter.

Sect. 6.

An sensus corporei supra proprios actus reflectant.

Dupliciter capi potē reflexio rigorose, et amplè; priori mō accipr̄ dū eodē actu, quo obj. attingr̄, attingr̄ et̄ ipse actus, et sic p eundē actū potā sentit obj., et sl sentit se sentire obj.; amplè v̄, q̄ n̄ per eundē actū, sed per diversū, ut si sensio colons per aliā sensionē attingeret; neq̄ opus ē hanc difficultā ad solos externos sensus coarctare, c̄ locū hēat in oīb; quare in gnē, et aliter dubitamus.

P. Rubius eorū sentā pbat Lib. 3. de aia. c. 3. tt. de sensib. internis. q. 4. n.̄ 108. qui nullū sensū sive externū, sive internū

sua proprias operat. reflectere (eodem vel diverso actu) affirmarunt. allegat pro externis M. Albert. Iabell. Iand. Apoll. Bienensis. Capr. Tolet. et D. Thom. pro internis eundem S. Doctorem. Ferr. Caiet. et Scot. Ex parte vero huic sententiae contradicunt Venetus, et Aegid. 3. de aia in caput 3. et nonnulli recentiores sensibus externis reflexionem admittentes non per diversum actum, sed per eundem, ita ut visio et obiectum illuminatum videat et se.

Rem duplici pronunciato dirimo. quorum 1um esto. nullus sensus reflectit, aut reflectere potest in suum actum absque actu realiter distincto. hoc vero illis probandum est, quae adducta sunt in Compendio ad ostendendum, quod nulla entitas possit esse sui ipsius signum, aut representatio, etiam si cognitio intellectualis sit; a fortiori enim hoc sentient vim in sensationes externas, inde petant, quae longiores esse non possumus.

2um. Sensus interni sua proprios actus reflectunt per alios, non sic externi. utramque partem expressit Philus, priorem lib. de mem. et reminisc. c. 2. posteriorem 3. de aia. c. 2. quam etiam S. Thomas 1. p. q. 78. a. 4. ad 2um, et S. Augus lib. 2. de libero arbitrio. c. 4. docuerunt, non enim bestia, ait Augus, moveret se, vel appetendo aliquid vel fugiendo, nisi se sentire cognosceret. quod non utique aliquo eorum ex quinque sensit.

: De sensu interno prima ratio resolutio; quia sensus internus, ut postea sum dicturus, est unicus realiter, (si non numeremus appetitum sensitivum, de quo in praesenti non loquor) sed hic recordatur aliquando se sensisse obiectum; ergo percipit propria sensationem praeteritam per actum distinctum. probo conseq., quia nequit intelligi memoria de eo, quod olim senserit, nisi sentiat actu memoria actum praeteritae sensationis. 2o quia, ut etiam dicemus inferius, actus sensus communis propria sui species imprimit imaginativa; ergo per illam efficiet internis sensus perceptionem, seu representationem actus sensus communis. 3o. imaginativa habet pro obiecto omne ens possibile, et ulterius se extendit ad impossibile; ergo imaginativa potest cognoscere actus sensus interni.

pt coa, q^a eiusmi actus sunt ens pole: ans v^o pr, q^a obtz imaginativa e ens imaginabile: sd imaginabile cprehendit oe ens pole, et ulterius se extendit ad impole. ḡ imaginativa bet pro obto oe ens pole, et se extendit etz ad impole. minor pr nã imaginabile e trus s^a transcens, ut docent Logici, et Summulistae, et ego in Log^a, dum de ente rois agebant. tri autz n so oia polia cprehendunt, sd ultra pgrediunt. 4°. q^a imaginativa potest cognoscere rez chimaericaz, ut docui in Dialectica ex S Thõ; ḡ a fortiori poterit cognosci interna sensatus actus.

Probo nunc p^s alteraz resolutn, qua ad sensus externos spectat tu experia, tu roe: experia quidz, q^a nunquã experti sumus, qd auditio audiat, visio videat, gustatio, ut sic loquar, gustet; ḡ n reflectunt sensus externi s^a pprios actus: pr coa, q^a si reflecterent, cprius experiremur, nimirz, qd visio videat, audiatur auditio, etc. roe etz, q^a nulla poa versari potest extra pprium obtz; versarent autz sensus externi, si s^a pprios actus reflecterent. ḡ. minor pr, q^a obtz visus so e corpus Lucet, aut colore delibutz, obtz auditus, sonus; obtz gustus, sapor; obtz odoratus odor: sd neqz visio e Luce, aut colore delibuta, neqz actus auditionis e sonus, neqz actus gustus e sapor, neqz odoratus actus e odor; ḡ oes bi actus ss extra pprium obtz sensuum externorz.

Obies nihilominus, q^a p^o Lux discedit, oculi vident se nihil videre, et 2° q^a adest, vident se videre. ḡ visus reflectit s^a pprios actus tenet coa: q^a impolis e ea diversatio, nisi s^a pprios actus visus reflectat. Rx neg^o ans; n. n. poa visiva videt se videre, aut n videre: sd p^o q^a n videt abscessu Lucis, bet intus occaõn ad iudicandz qd n videant oculi, et nos visui, per errorz, applicamus, qd pprium e intus: neqz n. visus negatus videt, quales ss tenebrae, vulgaris verò Locutio, qua umbras, et tenebras videri ab oculis dr, parũ curanda e: 2° autz oculi vident, occasionz bet intus ad cgnoscendz, nimirz, qd videat obtz.

Sect. 7.

An actus sensuum intuitivi sint, I. n. sed abstractivi?

Nihil recte confici pote[st] in hac diff[icultate] prius n. praemissa notitiae abstractivae, et intuitivae notione, circa qua[m] n. o[mn]es doctores conveniunt; nam P. Dimb.[us] 2. de a[nim]a. c. 6. q. 3. a. 1. cu[m] Scot. in 1. d. 2. p. 2. q. 1. Ferr. Lib. 2. contra gentes c. 96. et Dur. in prologo q. 3. notitiam intuitivam illam dicunt esse, quae est rei praesentis, ut praesens est. P. Vasq. tom. 1. in 1. p. disp. 50. n. 12. ait notitiam intuitivam esse, quae repraesentat o[mn]es formalit[ates] in obiecto existentes, illisq[ue] identificatas. denique P. Hurt. disp. 10. de a[nim]a s. 2. cu[m] co[mmun]i Theor[um] ita definit, cognitio, quae immediate fertur in obiectum per propriam spe[cie]m, ut existens est; abstractiva v[er]o hi authores illam vocabunt cui aliquid defuerit ex ijs, quae ad intuitionem exigunt.

Ex trib[us] his P. Vasq. v[ide]r o[mn]io impugnandus, reliqui componendi, et explicandi. impugnandus quidem Vasq., q[uia] Beati o[mn]es hint cogn[itione]m beatam intuitivam circa Deum, nullus t[ame]n videt o[mn]es formalit[ates], quae s[un]t in Deo, non identice et realiter. Ergo n. req[uiritu]r ad cognit[ione]m intuitivam, q[uo]d o[mn]es formalit[ates], et perf[ectiones], quae in obiecto s[un]t, penetrent. minor p[robatu]r, q[uia] si aliquis Beatus videret o[mn]es perf[ectiones], quae s[un]t in Deo, o[mn]es creaturas poles, et videret (q[uo]d o[mn]es acriter negant) ut alibi n. semel probavi.

Tandem impugnat aliunde, q[uia] si o[mn]es perf[ectiones] obiecti viderent in ea. et n. in se, nequaquam eiusmodi cognitio esset intuitiva; Ergo n. satis est ad intuitionem, q[uo]d sit o[mn]ium perf[ectionu]m cognitio, et repraesentatio. Addunt alij cu[m] Hurt[ad]o, q[uo]d ita confunderet intuitio cu[m] compreh[ensio]ne; nam haec est cognitio o[mn]ium perf[ectionu]m obiecti; huius t[ame]n confirmationis doct[rin]a alibi a me examinata est; licet n. ex o[mn]ium formalit[atu]m cognit[ion]e inferat[ur] cognitio comprehensiva extensive, n. t[ame]n absoluta compreh[ensi]o, q[uia] haec ultra extens[ione]m addit intensionem cognition[is] qua cognoscat[ur] obiectum, quantum cognoscibile est, m[od]o n. indebito.

Conimbrica impugnanda et esset, si defin[itione]m sic relinqueret, nec

illa explicaret, explicat autem in hunc modum; quod debeat esse cognitio rei in se, ex vi cuius cognoscatur, ut praesens: P. Hurt.ᵘˢ eandem explicationem recipit; sed cum utrisque addo particulam illam, ut existens est ita intelligendam; non quod res debeat existere tunc, quando repraesentatur, cognitiones n. futurorum intuitiva esse possit, si ab illis cognoscantur futura ut existentia in propria differentia temporis, quod videre licet in divina cognitione, quae futurorum intuitiva est, nec tamen realiter nunc existunt, quae futura sunt, et ideo intuitive cognoscuntur; sed et illa particula per propriam speciem, quam addit P. Hurt.ᵘˢ non est omnino requisita ad intuitionem, quamvis ex natura rei semper ita contigat, quam potest Deus se solo producere absque specie propria, vel aliena, cognitionem intuitivam. Alii itaque ad intuitionem solum requiritur, quod sit cognitio immediata rei in se ut existentis, sive existat in rerum natura, sive non existat; nam ut bene Dimb.ᵈᵘˢ loco citato fine observant, si quando obiectum non existit produceretur a Deo in sensibus externis aliqua notitia, quae obiectum repraesentaret, tanquam existens, esset intuitiva; unde inferes intuitionem non repugnare falsitatem, quantum est ex se; nam siquis obiectum ut existens intueatur, et illud desinat esse in re, actum redderet falsum, nec tamen amittit rationem intuitionis sed esset cognitio immediata rei ut existentis, eo quia, sed eodem modo repraesentaret obiectum per illam, quo antea repraesentabat. quod si aliquando diximus cognitionem intuitivam esse repraesentationem rei existentis per propriam speciem, id intelleximus ex natura rei.

Obiec. P. Vasq. cognitio illa, quae non repraesentat omnes perfectiones, sed aliquas, et alias relinquit incognitas, est abstractiva, cum abstrahere non sit aliud, quam unum cognoscere, alio non cognito, cum quo identificatur, atque proinde ad notitiam intuitivam necessario fore cognoscendas omnes formaliter. Resp. P. Hurt.ᵘˢ eiusmodi cognitionem esse quidem abstractivam unius formalitatis ab alia, sed non rei ab existentia, cum cognoscatur ut existens; abstractio autem opposita intuitioni non est 1.ᵃ, sed 2.ᵃ

Si vero alius opponat, nulla creatura cognoscitur a Deo immediate

in ipsa, sed in ipso Deo, et tn obj, quae existunt, aut futura cognoscunt cognit^e intuitivas; ergo ad hanc n̄ reqr, qd cognoscat obj immte in se per illam: sed satis e, si cognoscat in alio et mediante eo. ire theologicam argit tangit, circa quam doctores varias solent generare opiniones, quib omissis breviter dico ne mail; immte. n. cognoscunt creatura in se ipsis a Deo, quia n̄ cognoscant ex detrat^e ipsarum, qd spectat ad obj frale, et aliud e creaturas n̄ cognosci immte in se, aliud n̄ cognosci ex determinat^e ipsarum. 1^m falsum e. 2^m verum, q^a Deus sibi e obj frale ex cuius detrat^e creaturas cognoscit immte sm ee, qd hent in se: nequit detratio obti fralis fundat mediatam cognitionem, aut abstractivam, secus nullum obj male intuitive cognosceret, siquidem cognoscit ex detrat^e obti fralis. vide P. Val. l. 5. dp. 60. c. 4. ubi recte exponit S Aug^m, S Dionys, et S Thom, qui videntur affirmare, qd Deus cognoscat creaturas in se, et n̄ in ipsis.

Nunc ad id accedamus, cuius gra hec dicta ss sensuum externorum notitia intuitiva ss, q^a oes ferunt^r immte ad rem ut praesentem et existentem, imo P^s Dimb^s oppos ai vn ee impole, et divina pota, putant. n. per hanc fieri n̄ posse, qd in externo sensu notitia aliqua sit abstractiva. de internis sensib aliter dicendum e, nimirum alias here notitias intuitivas, alias abstractivas, q^a imaginativa, (max^e humana) cognoscere pote res, n̄ ut praesentes per alienam spe, et in alio. pote et res ut praesentes, per ppriam spem, et immte in se. ergo pote elicere, et de facto eliciet alias notitias abstractivas, alias intuitivas

Sect. 8.

An sensus errare possint c^a pprium obtum

Aliqua praemittenda ss, q^a mihi et reliquis coia ss, et absque dubio recepta. 1° sensus internos, et externos pprij, et rigorosi ...

incapaces ee. neqs. n. iudicant affirmando, aut negdo, in quo solo
pote stingere rigorosus error. 2do. neqs in externis sensibus
invenir. posse errorem, qui e fictio, inveniri solet in appreh.e
falsa, qua unum attribuit alteri, qd illi oio repugnat, sensus n.
externi n fingunt, conficiuntve entia rois, ut ex Dialectica
pono stabilitum. 3o Sermonem ee de errore impprio, et late accepto.

Quibus premissis sit 1a assertio: imaginativa aliqualiter er-
rare pote ca suum obtm. pr hoc ex dictis in Dialectica, ubi pbavi
hanc potm corpoream posse conficere entia rois chimerica, et fictitia,
et obta repraesentare ea roe, qua nequeunt ee in re. ad fictionem
autem falsitas aliqualis reqr, qa e quaedam deceptio pot. fingentis.
2o frequentissime ea nos, et bruta imaginari adee, quae re vera
n existunt: sed hoc e aliquomo errare imaginativam; ergo maior
pr, qa sepe nos, et bruta umbras aliquas fingimus tamquam
aliquid nocivum nobis oppositum, quas tn n fugeremus, si ut
umbras imaginaremur. fugimus ergo qa aliter illas imaginamur,
ac sunt in se.

2a assertio. sensus externi errare possit errare possit etsi
magis impprie, quam imaginativa) ca sensibile per accens, qua-
tenus inducere posst intum in errorem, et occasm errandi prebere;
e expressa Aris sentia, quam oes fere recipiunt, et frequentissima
indicet experia: visus. n. a Pho, ethnico (& heretico eucharistie
mysterium negante) hostia consecrata, illius intum iudicat ibi
adee substam panis; en errat, qa visui credit, unde intus ar-
ripuit erroris ansam. Deinde sepe stingit duo entia ee valde
similia, adeo ut unum visum credat ee aliud; errat et intus
a visu deceptus; ergo in externis sensib. error aliqualis stin-
gere pote ca sensibile per accens.

Major difficultas e ca sensibile pprium, et per se, nam Aris ergo negva
statuit 2. de aia. c.6. dum ait, dico autem pprium, qd n stingit alio
sensu sentiri, et ca qd n stingit decipi; intelligendus tn e ita ut

velit a sensu externo n̄ sentiri re ipsa aliud obj̄ in mente, ni-
si illud, q̄d proprium ē, et per se; neq̄ .n. unquam auditus audit,
q̄d n̄ ē sonus, aut visus in mente videt, q̄d n̄ ē Lux, aut color,
etc., c̄ tn̄ sentiri possit aliud, q̄d n̄ sit obj̄ per se, sed per accid.
imo et hoc possit n̄ sentiri, ut fit in visione panis, q̄ durat
usq̄ ad consecrationem hostiae. hoc, et nihil aliud Phus ostendere,
liquet ex loco citato t.u 161. ubi expresse admittit aliq.do, etsi n̄
frequenter c.a proprium obj̄ sensus errare potest. sensus inquit, c.a proprium
quidem ē verus, aut quàm paucissimum habet falsum.

Quare sit 3.a assertio Sensus externi errare possunt aliquando c.a
obj̄ per se, nec pauci, nec ignobiles in hoc asserto mecum con-
veniunt, nec difficile ostendit quam pluribus exemplis, quorum in
Dialectica mentionem feci. in Iride oculi repraesentant colores,
in aqua arundinem fractam, colorem viridem longe positum repraesen-
tat nigrum; gustus dulce sentit aliq.do, q̄d dulce n̄ ē, et amarum, q̄
dulce ē, etc., q.a q.a licet nunquam alia res ab externis sensibus percipi-
atur, nisi illa, quae species mittit, et quae in iride species mittit, c̄ n̄
sit color, sed Lux, et q̄d in aqua n̄ sit arundo fracta, sed in-
tegra, neq̄ in iride videt color, neq̄ in aqua arundo fracta
sed integra. tn̄ propter dist., reflexionem, l dispositionem insufficientes
intus detrant, ut iudicium ferat, sicq̄ errat, sumpta occasione
a sensib., et propterea hi errare dicuntur, n̄ q.a ipsi re vera deci-
piantur.

Obis. Vera deceptio ē unum pro alio percipere, sed oculi p luce
percipiunt colorem, tam in iride, quam in pavonis collo; ergo vere
decipiuntur, et n̄ improprie. Confir. q.a q.do obj̄ viride a longe positum
videmus, re vera videmus ut nigrum, l n̄ sed ut viride? si 1.um
habet propositum: si 2.um, intus n̄ decipiet, sed iudicabit ee colorem vi-
ridem; fit q.a intus id iudicat, q̄d oculi vident. Rx neg.do minorem, n̄
.n. unum pro alio vident, sed adeo debiliter vident, l insufficienter,
ut intus impellant, ad hoc, ut unum pro alio iudicant. Ad confir. re

verà videt obj ut viride, q^a vr ut in se e ; sed q^a id insufficienter, et debiliter fit, n indicat intus, qd oculi re ipsa videant, sed aliud, qd deceptus putat videre. plura de hac mâ hic dicturus eram, ut alibi promiseram, qd tempus n permittit, videant, q dicta ss in log^a q. 7. s. 4.

Quæst. 5.

De quinque sensibus externis.

Sect. 1.

Definitio potæ visivæ, illius sedes, et oculorum fabrica.

Cum pot visiva sit quidam peculiaris sensus, facile illius def^o deduci pote ex iis, quæ diximus de sensu in cõi, addita rõe diffrãli. ē accens vitale corporeum prius rigorose immanens sensationis visivæ, seu actus visionis. neque in explicatione immorandum, c alibi explicata sufficienter sint, quæ aliquam ambiguitatem generare possent, ubi v hæc pot visiva resideat, dicam, totius oculi fabricam, et opositionem exposuero.

Sunt oculi in globi figuram formati; tum q^a sic decebat, ut facile volverent; tum q^a ut Dimb^s observant ex Mathematicis cõ monstrantib, nisi oculi eent rotundi, n possent aliquid percipere maius se, sed so equale, nam visio fit per lineam visualem incidentem perpendiculariter, et in oculi centro ocurrentem; si autem oculi piani eent, et n rotundi, so deciderent lineæ perpendiculares ad superficiem æqualem; unde n nisi æquale aspiceret.

Globus quilibet ocularis quinque constat tunicis, quarum rõa ex quibusdam similitudinib desumpta ss. intima specularis appellat,

eo qd speculi nitorem imitet', huic proxima reticularis dr, q in mo[...] retis intexta e, venis quibusdam, et arterijs; reticulari immedi-ata nominat uvea, qua uvae folliculum refert; 4a diaphana, et splendens e lamina cornea valde similis, proptereaq; [...] cornea quinta adhaerens appellat, qua undiq; facit oculum consistere; alba e[...] a eius colore ht.

Ultra has tunicas hent oculi tres humores, alterum, (quem vocam[...] pupillam undiq; specularis circumdat tunica) in centro aliquantulum mollem crystallo similem, et glaciei pelluciditate, et nitore; unde crys-tallinus[†], glaciali immotus e humor alter vitreus, seu albugine-us dictus, qua ovum album l vitrum fusum, recoctumve aemulatur; ita tn inter se duo hi humores cohaerent, ut glacialis medietas una immergat in vitreo, altera emineat, quasi innatans, humorem vero vitreum tunica reticularis ambit posteriori pte, ibi de-sinens, ubi glacialis incipit a vitreo eminere. sequit statim membrana uvea, per cuius foramen glacialis humor, et pupilla cernit, ubi observant Dr Conimbr talem colorem here oculos, qualem het uvea; nam pro varietate, qua tingit, reddit oculos nigros, caesios, glaucos, etc. inter tunicam uveam, et corneam, quae totum ambit oculum, tertius humor continet vocatus aqueus; et postremo oculum vestit tunica adhaerens originem ducens ab illa, quae calvariam tegit; proptereaq; dici solet pericranium.

Hos ig oculares globos constitutos, ndum tn hes, quo moveant, atq; ad hanc, et illam pte vertent, levent sursum, deprimant deorsum, ut opus e ad facilem obiectorum aspectum: ideo na in cun[...] tis provida septem contulit musculos, quorum alter sursum, alte[...] deorsum, duo ad dextram, laevamq; trahunt, duo alij circumferu[...] ligat septimus, atq; sustinet.

Quid autem haec prodessent visivae facultati, ut suum exerceret ministerium, ad quod destinata e, si spus abeent visorij, sine q[...] absq; his opus videndi praestari nequit? addi- propterea duos

[†] seu glacialis dr.

nervos opticos, seu visorios, ut Latini volunt; proficiscentes a cerebro, alterum a parte dextra, alterum a sinistra: qui postquam aliquantulum processerunt, coeunt (hoc non est adeo infallibile, ut semper eveniat, aliquando enim repertum est non concurrere, ut Vesalius testatur lib. 4. de fabrica hominis c. 4) et rursus separant, antequam oculos intrent. sunt optici nervi cavi, et a natura perforati, ut sic per illos a cerebro ad oculos visorii descendant spiritus, ascendantque species, seu simulachra obiectorum, quae sub aspectum cadunt, ad sensum internum, quem vocamus communem. ne tamen visorii hi nervi relinquerentur nudi, duplici a natura vestiuntur tunica, altera interna, et tenui, a qua suum trahit ortum uvea, altera externa, et uvea, e qua nascitur cornea.

Si optici divellantur, nihil videbitur, et idem erit, si humore crasso obturentur; quod si non divellantur, neque obturentur, spiritus tamen inordinati descendant e cerebro ad oculos, apparebunt obiecta circumverti, ut contingit ebriis, quod recte observat Aphrodisaeus in problematis lib. 2. q. 67. quod si spiritus ordinate descendant, nebulis minimis infecti, et parum defaecati visus inepte exercet. id tamen notandum plurimum conferre ad acutiorem, vel hebetiorem visum, compositionem oculorum; nam prominentes obtuse, cavi et profundi acute vident, tum quia in illos species, utrinque, uniuntur, quia in istis, tum quia in istis spiritus a cerebro immissi magis conglobati diutius conservantur. a quibus potentia visiva adiuta meliorem, et expressiorem visionem elicit.

Restat dicamus, ubinam resideat potentia visiva; nam plura in oculis numeravimus, de quibus excitari potest difficultas, et ut reliqua omittamus, posset excitari vir residere in congressu optici, ut voluerunt inter alios Ciruelo lib. 1. perspectivae, quia nisi ita esset, duplicata viderent obiecta, quae in se simplicia sunt, quod pugnat cum evidenti experientia. probatur autem, quia unumquodque videret du-

plici visione.

Dicend. tn c' coi sent.a sedē ppriā visiva poā ee pupillam seu humorē illū crystallinū, quē ambit specularis tunica, nulla .n. pars aptior in oculis vr ee, in qua visiva poā sit, et visio exerceat, e. n. in centro oculi, maxe splendida, cospicua nullōqß colore infecta. vide si placet Arē. Lib. 1. de 3e anim. c. 5. Gal. 8. de usu p.u c. 6. Valles. Lib. 2. cov.l medic. c. 8. Cimb.s 2. de aia. c. 7. q. 8. a. 2. Vegam super Gal. de locis affectis. Lib. 4. c. 1. neqß argū ꝗ opticis quidquā urget; nā obū n vr duplicatū, quis videat duplici visione, nisi repraesentet in duplici loco, qđ cotingit pp.ter spei refractionē, ut experiri poteris in fracto speculo, l. ppter emissl. spei in loco duplici, secus n apparet multiplicatū, sive ab uno oculo, sive a plurib.s, sive ab uno hoē, sive a multis cospiciat; c' autē uterqß oculus in eodē loco repraesentet obū, e quo recta mittit spēs, n infert obū fore repraesentandū ut multiplex, lt in utraqß pupilla sit poā visiva, et n in occursu opticorū. etquidē ut bene Cimb.s adnotant, si argū vim haberet in visu, etū eā haberet in auditu, ponendiqß eent duo alij optici occurrentes, ne soni duplicati audirent, qñ quē in se simplices ss; nā audiret duplici auditione elicita in duplici aure.

Sect. 2.

De auditiva poa, et sensiterio illius.

Auditiva poā e corporeū accēns vitale priū rigorose immanens auditionis. multi hanc facultē comendant, et iure; talis .n. e ut absqß illa, neqß musicae solatiū, neqß civile comerciū docentis verba, suadentis cosilia, neqß alia plura, quae ex auditu oriunt' comoda obtinere possumus. addunt Cimb.s neqß ullū futurū sermonē, si auditus oio abeent, siquidē a nativite surdi, ab eadē muti ss; n valentes sermonē efformare, quē nunquā

audierunt.

Huius facult.^is, quæ secundum dignitatis locum occupat organum artificiosam habet fabricam, etsi non oculari æqualem; nam aures habent anfractus nescio quos, et labyrinthos, quibus voces refrangunt, et temperant; nam si recta tenderent ad auditum suo sæpe impetu læderent, aut dissiparent; ideo natura tortuosum effecit iter, quo vox quasi iam delassata defessa in percurrendis flexib., et labore blanda pervenit ad foramen, intra quod membrana quædam (tympanum, aut miringa vocat.) transversim complectens septa cavernam certam cavitatis orbicularis pars claudit intra tympanum, aut miringam, quam tria stabiliunt ossicula, substa quædam valde aërea, (unde appellari solet aër) vere animata, et continuata toti (sicut et humor specularis oculorum) quare autem conclusa sit eiusmodi substa, facile dat intelligi quia facile efflueret, aut vocum fragore dissiparet, nisi tympani cohiberet vallo; immo ne ad hanc reconditam substam lædendam quidquam accedat, ante tympanum naturæ autor cavitatem quamdam constructam, quam vides ex excrementis confecto veluti implevit, quo bestiolæ, aut quidquam aliud intrare, et irrumpere tentaret, caperet inhærescens. ne autem spiritibus animalibus privaret auditum, nervus quidam perforatus, sicut dixi de opticis; e cerebro ad tympanum, cui inhæret descendit, quo ad auditionis officinam spiritus mittunt, et ad sensum com. soni species mittunt.

Extat nunc difficultas circa auditivæ potentiæ sedem; nam tot partes artificio plenæ numeratæ sunt, ut non facile queat discerni, quæ illarum obtineat dignitatem receptaculi. Vesalius lib. 1. de humani corporis fabrica c. 8. extimavit tria prædicta ossicula intra tympanum, seu miringam inclusa esse potentiæ auditivæ sedem, ibique auditiones efformari at Themistius vult esse quasi spiritum, ad

quæ per aërē ɔgenitū rebunt' soni. noster Toletus ad tympanum ɔfugit, ibiq residere pōā auditivā asserit q. 11. Deniq Mich. ... de aud. q. 1. c° Avicen. in nervo ad tympanum demisso e cerebro credit collocari.

Oibus tn melius, et verius Ares Lib. 2. de pˢ anim. c. 10. de sensu, et sensibili. c. 2. et 2. de aia. c. 1. Galen. Lib. 8. de usu partium c. 6. Rub. 2. de aia c. 8. de sensu auditus q. 6. Dimb. ... q. 4. a. 2. Murcia dp. 7. q. 5. et frequenter Iuniores existimant aërea illā substā, quæ intra se recondit tympanum, et asservat immobilē ee ppriū receptaculū auditivæ facultatis; tū q ea pars substā ppterea principē locū in organo tenere vr tot vallis munita, tantoq munimine præventa, q veluti palatiū regium debet ab iniurijs ee immunis; tū etā q ea substā perspicua e, et idonea admodū ad auditionis ministeriū, cui accedit aliqualis cæterarū opinionū ɔfutatio; nā officula dura admodū mā ɔstant, ineptaq ɔinde ss ad sensationes, et auditiones; neq n. alio ex capite in ossibus cæteris sensationes n exercent, spūs etā, sive vitalis sit, sive animalis etā e ineptus; nā c° careat anima, e n. sanguis, et hic, ut dixi 1° libro, n animat, in illo ee nequit facultas vitalis: tympanum mais het ɔport, quā os; nihilominus putamus n ee sedē pōæ vitalis auditivæ; q magis exponit iniurijs ab extrinsecō ɔvenientib, quā substā illa tenuis, et aërea, quā recondit, auditivū autē sensiterium, tanquā quid maxe necessariū debet ee valde occultū, nimisq dissitum ab externis iniurijs. neqꝫ vr, ad qd deservit illa aërea substā ... reservata intra tympanum, si in hoc auditiva residet facultas, n in illa. Deniq in nervo pendenti e cerebro n e ɔstituenda auditiva, sicut neq ɔstituit visiva pōā, nervus n. ille ad hoc sū datus e, ut descendant spūs, et spēs ascendant.

Pote tn̄ obijci: si pōa auditiva intra tympanū cōstituat, in illa substā nunquā efficiet auditio; qd ē absurdū, et cōᵃ apertā experiā. Prᵃ, q nunquā perveniet sonus usq ad illā; nā uoi pervenit ad tympanū sistit; qᵃ penetrare nequit per pelliculā, quae foramen occludit, et cōstituit tympanū: absq sono autē n̄ efficit auditio. Rx neq ideo inferri ex mea opinᵈᵉ, id pbatū. Lt sonus penetrare n̄ possit, potē spēs impressa, quae sola requiritur. Deinde dici posset sonū pulsare tympanū medio aere concitato, quo vehitur. Et tympanū eaere sonū immediatē subiectē, quae ē auditus serviterū:

Sect. 3.

De olfactiva pōa, et illius organo.

Olfactiva facultas ē, quae odorū tantum perceptiva ē, seu quae ē potentia pductiva actus odoratus per rigorosā immanentiam eo pacto, quo de reliquis sensibus expositū ē, datū ē. Sed huic pōē, ut et antecedentibus suū pprium organum, in quo ē videre licet nasū ad id datū, ut tegat, cooperiatq nares, quae deserviunt, tū ad excrementa muccosa, quae e capite defluunt emungenda, tū ad attrahendū ~~odorē~~ aerē (cuius altera pars pergit ad cerebrū, altera per certos meatus cōvolat ad cor) emittendumq; tū denique ad odores alliciendos.

In extrema pᵗᵉ naris superiori os qddā situm ē cribro, et spongiae simile multis incavatū foraminibᵘˢ (unde cribrū, et os spongiosū appellari solet), praeterque tn̄ bipartitū ē duabᵘˢ cavernis seu duobᵘˢ meatibᵘˢ, qui naris totidē foraminibᵘˢ rent, subijciuntq. geminis tuberculis carneis, qui propter silitudinē, quā cū mamillis hent, dicunt carunculae mamillares, seu papillares.

Multiplex iq irruit sentᵃ ad assignandā sedē olfactivae pōaē. Gal. lib. de olfact. et 8. de usu pᵗ. c. 6. illā cōstituit in ventriculis cerebri

anterioribus. Averroes in narium membrana. M. Albert. 2. p. summae de hoie - tt. de olfactu. Philopon. 2. de aia. c. 9. Garvius q. 69. Realdius Lib. 8. de re anotomica. c. 2. Tolet. hic. q. 27. Dimb. ibidem c. 9. q. 4. a. 2. Rub. c. 9. q. 3. Murc. dis. 8. q. 3. et coiter doctores in tuberculis mamillaribus, seu carunculis docent ee receptam olfactricem virtutem.

Haec ulta senta nobis placet, tum quia coir; tum etiam quia placuit D. Nysseno. Lib. 4. de viribus aiae. c. 5. quia nullum peti possit fundamentum urgens ex roe. hic. n. sicut in assignanda sede reliquorum sensuum oes divinamus. neque quicquam certum, aut infallibile statui pote unusquisque sibi eligit, qd indicat congruentius; tale nos indicamus, qd mamillares carunculae sint huius sensus receptaculum, quia mam constant molli, et ad sensationes apta, qualis non est ma ossis spongiosi, ut secte praecedenti, et etiam alibi de quolibet ossae adnotavi. Deinde in membrana, seu narium tunica non habitat odoratus vis; quia cum eiusmi tunica, ut Galen docet, usque ad extremas nasi oras descendat si in illa constitueret olfactiva vis, hac rem applicatam extimis partibus nasi absque inspiratione odorem perciperet, cuius contrarium ostendit experia. Demum neque in cerebri ventriculis, ut asserebat Gal. collocanda est, tum quia ma cerebri inepta est, ut ait Averroes ad exercitium externorum sensuum (tactum excipio, quia de hoc etiam vix det indicium in cerebro) tum praeterea quia cum odores multum prosint, et obsint cerebro, prout fuerit illorum conditio, congruentius est ante cerebrum constitui odoratus organum, ut prius sentiant, et fugiant, quae nocere possunt, et alliciant; quae possunt prodesse; quapropter ait Ares. Lib. de sensu, et sensibili. c. 2. et ca cerebrum loco odoratus proprium sensorium est addit Rub.; qd sensorium odoratus debet constare temperamento simili ei, qd habet ma odoris, nempe calido, et humido comprehendente humidum in aliquali gradu; sed cerebrum habet temperamentum ois corporis vlt frigidissimum, et humidissimum; ergo non est odoratus sensorium.

Obit. Gal. Cerebrum recreatur suavi odore, reficit, et confortat, et

suffitio, et male olentibus laedit halitibus. ergo cerebrum sentit eos odores; aliàs quo pacto illis recrearet, aut laederet; ergo in cerebro odoratus sensiterium. Confirmatur, quia ad percipiendos odores requiritur inspiratio; ergo quia organum odoratus residet in cerebro, ad quod exhalationes odoriferae sunt deferendae; aliter inspiratio non foret necessaria.

Resp. odores ad cerebrum commeare, illudque afficere suis qualitatibus laedere, aut recreare pro conditione naturae; nam si qualitatibus constent congruis, cerebrum confortant similes imprimens; si putridis, et incongruis laedunt, quia similes imprimunt, congruumque temperamentum cerebri inficiunt, putrefaciunt, et corrumpunt; quod absque sensione, et perceptione propria odoratus contingere potest in cerebro; sicut etiam effectus similis contingit in corde, quod recreat odoriferis exhalationibus, confortaturque: numquid admittet Galenus odoratus sensorium esse cor? ad confirmationem inspiratio requiritur, ut deferantur odores usque ad intimas illas narium partes, ubi mamillares existunt tubercula. non tamen negamus deservire etiam inspirationem ad vehendos odores in cerebrum, ut illud recreent impressione qualitatum, esto ibi nullus sit odoratus.

Sect. 4. De gustu, et tactu, atque eorum receptaculis.

Gustus (cuius definitio ex dictis pro aliis sensibus colligenda est) in lingua esse [illegible] in proprio organo, et gustationum officina. est communis sententia tradita ab Aristotele 2. de anima c. 10. et a [illegible] lib. 4. eiusdem operis c. 11. et lib. 1. de hist. anim. c. 4. receptaque a S. Augustino lib. 2. de verbis Domini. S. Nemesio lib. de natura hominis c. 9. S. Damasc. 2 fidei orthod. c. 18. Galen. Avicen. Vesalio. Valles. M. Albo. Conimbricensibus, Toleto. et aliis. est tamen advertendum, quod licet in lingua vis resideat gustativa, seu perceptiva saporis, in extrema tamen cuspide acrius operatur. melius n. ibi, quam in medio, aut radice linguae cognoscuntur sapores, ut quivis experitur quotidie, etenim cum aliquid suave gustare

volumus extremit.e lingua attingimus, qd autem nolumus, celeriter ad radicem transmittimus, seu palatum; qdsi cibi admodum sunt sapidi, et agitat.e lingua ad radicem pervenerunt, delectationis causa inde extrahunt, et ad cuspidem revocant, ubi sensus magis viget, celerior est, et purior.

Ad hoc munus linguae architecturam artificiose naa disposuit fecit. n. illam ex mã molli, ut facile inflecti posset ad cibos evolvendos, dentesque terendos porosa, et laxa, ut sapores, humoresque, quib. hi solent despici bibere posset, sicque intimius gustare cinxit, seu vestivit illam tunica tenui, quae toti ori commune est; inseruit praeterea novem musculos, quos linea media tendens ad laevam, dextramque separat, seu dividit, alios item nervos, arteriasque, tum ad locutionem, tum ad sapores percipiendos per linguam dispersi, sic et moveri velociter, trahi, extendi, et dilatari potest tota haec fabrica, quae latior est in radice, ubi duae glandulae carneae resident salivae generatrices faucibus adhaeret osse valido sustentata, fundataque.

Poterit tamen obiici, qd in faucib. exerceat gustus; ergo non in sola lingua sedem habet facultas gustativa. causa patet, ans documentum S. Aug.s citatus, S. Damasc. S. Nemesius, et insuper Plinius. lib. 11. c. 37. idemque vir experientia docere; nam esculentorum, verba sunt lib. 4. de gen. anim. c. 11. plurima voluptas in descendendo stingit(?) Dicimus tamen nervos gustatorios aliquantulum extendi usque ad palatum, praetereaque inibi gustari cibos.

Tactus nullum habet certum receptaculum, sed per totum corpus diffunditur, quaevis. n. corporis pars (si ossea non sit, nam huic operationem ipsam tactus negavit Ar.s, ut alibi dixi). quando sentiat operatur tactus, sensus hic vix imperfectissimus, et perniciosissimus ita venerem amat ut nullo negocio hoies, foeminasque mollitie vincat, et dein mittat in tartara, verius tamen tactu sentiunt nervosae partes, quam carnosae.

Restat diff.as c.a horum sensuum dictis; nam quidam voluerunt gustum

a tactu n ee distinctum innixi authorite Phi, qui lib. 2. de anim. c. 17. asseravit gustum ee quemdam tactum; et lib. de sensu, et sensibili c. 2. gustum ee quamdam spem tactus, coiter tn hae poe admittunt distinctione; tum qa tactus diffundit per totum corpus, n sic gustus, sd in sola lingua, illiusqe nervis; tum qa obta distincta ss; nam sapor e obm gustus, sd n tactus. denique qa gustus aliqdo perit, durante tactu, n so in reliquo corpore, sd etm in lingua, quae calorem, frigiditem, aliasqe alterates percipit, sd n sapores. Videant de hac re P. Timbs 2. de aia c. 10. q. 2. a. 1. ubi Arem explicant, aiuntqe fuisse locutum analogice, n qd gustus sit tactus; sd qd assimilet in hoc, qd n sentiat rem, quam n tangit, sicut tactus.

Cap. 6.

De obtis externorum sensuum.

Sect. 1.

De colore, luce, lumine, et splendore poe visivae obtis.

Haec oia propria obta ee facultatis visivae nemini dubium e; quare hac parte omissa ad explicanda singula faciamus gradum, et quidem Aris obscuritas, l in hac mã maxe elucet, c de luce sine luce agat, colorem sic definivit lib. de sensu, et sensibili c. 4. e term perspicui in corpore definito. et 2o de aia c. 7. e qd movet actu perspicuum, lucem vo sic. e actus eiusdem perspicui, qua perspicuum e. cur in his nebulis dissipandis laborem impendamus, maxe qa oia forte dissipabimus, c oia nebula sint. dixeris breviter colorem ee qualitem 2am n nisi luce perfusum a visu naturaliter perceptibilem; lucem vo qualitem reddentem obm actu perspicuum

seu qualit. visibile ex primis quatuor non genita: seu denique qualit. visibile, quae color non est; omnes non recte explicant Lucem.

Sed quia vident omnes lumini convenire, et etiam splendori; oportet examinare, an Lux, lumen, et splendor differant inter se; nam si differunt, et omnibus defin. aptatur, quae de luce exhibetur, dubio procul inepta erit. aliqui specificam diversit. suadere voluerunt inter Lucem, et Lumen, sed non bene, ut constabit statim, dum nomina explico.

Lucem vocamus illam, qua corpus, quod est illuminationis fons, in se illustratur, et talis est Lux, qua ipsa solis substantia perfunditur. illa vero, quam extra se sol producit, vocatur lumen, quod si recta tendat emissio appellatur radius, et splendor, si reflectatur. En modo rem, qua probes neque Lucem a Lumine, neque Lumen a splendore specie distingui ex genere suo: nam quod Lux solis e.g. Lux sit, et non lumen, convenit ex eo, quod producta sit a sole intra proprium subiectum; nam si in extraneo produceret, eo ipso esset lumen; sed quod in proprio, et non in extraneo producta sit, per accidens contingit Luci, neque enim habet de suo conceptu produci intra proprium subiectum solis, et non posse produci in alieno; ergo Lucis differentia a Lumine non est specifica, et essentialis: sed ab extrinseco, et accidentalis; similiter, quod Lux producta splendor sit, habet ex productione reflexa: sed productio reflexa non variat speciem Lucis; siquidem eadem reflexe producitur, quae producenda erat directe, si nullum esset medium impediens, ut 1°. de gener. dixi; confirmatur 1. quia frigiditas producta ab aqua in proprio subiecto est eiusdem speciei cum illa, quam producit directe, et reflexe in alieno; et similiter calor ignis eiusdem speciei est cum calore producto directe, et reflexe in subiecto extraneo; ergo et Lux producta a Sole in proprio subiecto eiusdem speciei erit cum producta directe, et reflexe in alieno. Confirmatur 2°. quia nullum fundament. potest assignari sufficiens specificae diversitatis.

Ait sufficere hoc, quod lumen Solis non distinguatur specie a lumine

ignis, cum tamen lux ignis specie differat a luce solis, quod et lux specie differt a lumine ipsius solis. probatur consequentia, quia si luce cum luminibus convenirent specie, etiam convenirent inter se, cum ea inter se sint specie idem, quae specie idem sunt cum uno tertio. Respondeo negando minorem, si maior est vera; vel hanc negando, si vera est minor; eodem enim pacto de luce, et proprio lumine procedendum est, neque libet modo examinare, an lux ignis specie differat a luce solis, vel solo numero, sicut utriusque calor, quamvis ignea remissior sit.

Instabis, lux est productiva luminis; lumen vero non est luminis productivum; ergo differunt specie. antecedens probatur, quia si lumen et luminis productivum, lumen porrigeret in infinitum, unum enim alterum produceret et illud aliud, et aliud sine termino in infinitum, quia cum contrario careat lumen, non impedit eius productio, aut retardatur; caeterum argumentum hoc lib. 1. de generatione solutum est in luce, quae in nostra sententia eiusdem speciei est cum lumine, et in sententia divum contrario caret.

Sect. 2.

An lux, et color eiusdem speciei sint?

In hac opinione putarunt Avicen. lib. 6. p. 3 c. 1. Averr. comment. 65. Plato in Timaeo. Soncin. 10 metaph. q. 2. Caiet. Iabell. et M. Alb. videndi apud P. Dimb.? 2. de anima c. 7 q. 2. a. 1. colores esse lucem, seu lumen, qua abscedente, a rebus etiam color abscedit; qua revertente, colores etiam revertunt, res eas pingentes quas lux investit, atque illustrat.

Oportet distinguere duplex colorum genus alterum eorum, qui veri colores sunt, eorum aliud, qui apparentes; prioris generis illi sunt, qui viridas rosas, flores, etc. vestiunt, et constanter tingunt: posterioris vero illi, qui columbarum cervices, pavonum caudas, iridemque ornant, et variant aspectu multiplici. utriusque generis colores valde inter se differre constat ex eo, quod prioris generis colores veri sint; posterioris vero apparentes: sed res vera maxime differt ab apparente; ergo deinde. veri colores diu subiectis adhaerent, illaque constanter

afficiunt; at apparentes mira inconstantia singulis mutant momentis, l mutato situ, l variato aspectu, dist.ª, etc.ª; sed q.ª hoc fiet aperte ex dicendis inferius, ad 3ᵘᵐ titulo proposita accedamus.

Dico 1.º Colores apparentes neque realiter, neque spē discriminant a Luce, sed ss ipsa lux sm diversos aspectus, dist.ᵉ, reflexiones, l illuminati corporis positiones. Convenimus oēs in hac xᵉ, cuius indicium satis clarum e, qd immota pavonis pluma diversos ostentat colores, si ex hac pᵗᵉ aspiciat, acsi ex alia; nam circulus ocularis plumae eodem tempore mihi apparet viridis existenti hic, quo alteri apparet caeruleus, l violaceus in alio loco existenti: et eidem hoi colores illi diversi apparent, si ad hanc, l illam ptᵉ pluma intorqueat. idem cernere e in columba cervicem intorquente, in aqua guttulis Luce perfusis, q̃ in altum iactant; Ergo cum in his omnibus experientiis n sint veri colores, qui tales apparent, neque aliud sit in subto, qd apparere possit color, nisi lux, dicendum e hanc ee illos colores apparentes variequē apparere p varietate aspectuum, positionis, reflexionis etc, ut aiebat xᵒ.

Dico. 2. Veri colores n ss lux, sed quid ab illis distinctum, cui recipit dictum hoc, in quo a doctoribus recitatis discedimus. videat P. Hurt.º Dsp. 17. de aia. sᵉ. 2. Dimb. citati, et Rub. 2. de aia c. 7. ttt de sensu visus. q. 1. n. 17. Rō dictae xⁱˢ e, q.ª veri colores ss secundae qualit.ᵉˢ ortae ex mixtione primarum, ut docet Arēs tum Lib. de sensu, et sensibili. c. 3. tum Lib. de coloribus, a cap. 1. ad 3.ᵘᵐ; sed lux neque e 2 qualitas orta ex quatuor primis, neque ee potest. Ergo colores n ss lux. Cfr. 1. q.ª Lux e qualitas ɔtrario carens, colores autem ɔtrarium hent; nam albedo nigredini ɔtraria opponit, medijque colores aliqua roē pugnant etiam inter se, cum tn distinguant colores inter se; Ergo Lux, et colores veri spē differunt inter se. 3.º saepe color e in subto intensus, et Lux remissa. 4.º si veri

colores non differrent a luce, sed variant apparentes sola situs varietate aspectus, ita variarent, quod non ita esse passim deprehendus; candor enim lilij, vel rosae constans est; nam sive sursum leves, sive deprimas, sive ad levam, sive ad sinistram intorqueas, sive ex hac, sive ex illa parte intuearis, sive solis, sive lunae, aut lucernae luce perfundas, idemque invenies in quovis alio flore; ergo verus color diversissimus est a luce; neque videtur credibile; quod in rosa semper inspiciatur color cum eadem intensione, et perfusione, variata luce, una abscedente, et alia succedente hodie, et cras.

Obies. non minus veri apparent colores, qui non distinguuntur a luce in nostra sententia, et de quibus loquitur prima conclusio, quam illi de quibus loquitur 2a; ergo sicut primi non distinguunt a luce, ita neque secundi, cum ex se nullam manifestent differentiam. Resp. quod oculis non minus verè appareant, et ideo dicunt apparentes, quia cum veri non sint, apparent veri; negamus tamen consequentiam: dedimus iam plura indicia, ex quibus diversitas maxima cognoscatur.

Sect. 3.

An lux necessaria sit, ut videatur obiectum, et ex parte cuius?

Necessariam esse lucem, seu lumen, ut videatur obiectum (si nihil aliud roget) est manifestum, et experientia comprobatum, luce enim omnino absente, non solo a potentia visiva, et organo, sed etiam a medio, et obiecto, nihil videtur, colores non inspiciuntur, quantumvis potentia videre conetur, unde Aris. 2. de anima c. 7. textu 67 de colore dixit, non est visibilis sine lumine, sed omnis cuiuscumque color in lumine visibilis. neque hoc punctum adeo evidens. vocandum est amplius in dubium, sed illo posito, inquirendum, an lumen requirat ex parte medij, vel potius ex parte obiecti, aut denique ex parte utriusque; hoc est, an necessarium sit ad videndum obiectum, quod medium interceptum sit lumine illustratum, vel non, sed sufficiat, quod ipsum obiectum perfundatur luce, quamvis medium sit omnino obtenebratum, quod si neutrum sufficit, admittendum erit obiectum, et medium

illuminanda fore.

Triplex sentª cª rẽ hanc reperit (scio P. Rub aliter de lumine, ac de colore loqui.) 1ª tuetur Avicen. Lib. 6. naturalium c. 1. p. 3. Murc. dp 6. q. 3. 2. de aia. (ubi citat Medina, Caiet. M. Albert. Conradum,) et nonnulli complures cum P.e Hurt. dp. 17. de aia. q. 2. statuentes lumen dumtaxat requiri ex parte obti, nullo tamen pacto ex parte medij; ij vero, qui 2ª amplectuntur contrarium affirmant requiri videlicet ex parte medij, nequaquam vero ex parte obti, e quorum numero sunt Iand. 2. de aia. q. 19. ibidem Ferr. q. 14. Card. Tolet. q. 17. Sonc. 8. metª. q. 9. Thienensis. Ægidius, Aquarius, et alij sequentes Averroem. Tertia et ultª lucem requirit ex parte utriusque. illam defendunt P. Dimb. 2. de aia. c. 7. q. 4. a. 2. pro se allegantes S Thõ, Apollinarem, et alios nõe suppresso.

Prima e tribus apparet verior, videturque doceri ab Arist. hic. c. 7. dum asserit quædam videri in lumine, quædam vero in tenebris. i. quædam videri medio illuminato, quædam obtenebrato medio, sed præcipue firmatur desumitur ab experientijs, nam obscurissima nocte videntur lumen longe positum, et colores item illuminati in loco distanti discernuntur, similiter vermiculi splendidi, qui hispane Luciernagas, aliaque sunt animalcula terrestria, et marina, quorum experientia sibi aperta est; ergo sola illuminatio obti sufficit, cum tamen non sufficiat sola illuminatio medij; nam si objectum non illuminatur, quantumvis medium illuminetur, experientia probat non videri objectum.

Cæterum respondent in prædictis casibus etiam illuminari medium languida quadam, valdeque remissa luce ab objecto illuminato diffusa, quæ visu nequit discerni; contra hanc tamen solutionem urgent verba Phi. de sensu, et sensibili. c. 2. levia. n. in tenebris nata sunt fulgere, non tamen lumen facere, quæ adhuc premit Thõs his. quod in se aliqualiter fulgeant huiusmodi corpora, non tamen habent tantum de fulgore, quod de se possint facere medium lucidum in actu.

Rō eamq insequit; nā incredibile ē exiguā Lucē, l obū exigua Luce perfusū ad longissimā distā, e qua aspicitur, posse lumen diffundere. deinde, q̄ quo mediū ē obscurius, noxqꝫ tenebrosior, eo melius, et ad maiorē distā vrū obū illuminatū; q̄ n̄ reqr. illuminatio medij; aliter quo pacto melius obū aspiceret, dū mediū magis obtenebrat.

Dicunt alij n̄ diffundi Lucē ad totā distā, sd ad aliquā exiguā proximā obto, hoc tn̄ sufficere, q̄ n̄ reqr. illuminatio totius medij, sd alicuius pᵗⁱˢ; sd hoc neqꝫ oculi vident, neq. rō pbat; sic sine fundamᵗᵒ res asserendæ ss. in hunc mū argtor; agens male fortius agit in proximum, quā in remotū: sd obū luminosū pducere pot ē spēē visibilē in Locū, et mediū remotū n̄ illuminatū; l g poterit in pximū, (qd̄ tn̄ ais illuminari) etsi n̄ illuminaret.

Præterea q̄ n̄ minus requirunt pᵗᵉˢ medij proximiores pōtē, quā proximiores obto, cū in oibus sit impressa species pducenda; sd n̄ requirit illuminatio partiū, quæ pxima ss pōæ; q̄ neqꝫ earū, quæ pxima ss obto.

Si v° petas, unde oriat hæc indigentia Lucis ex pᵗᵉ obti ut videri possit, n̄ conveniunt authores, sd in varias sentᵃˢ dispersi varias dabunt cās, et roēs. P. Hurt°, Conimbᶜ, et Murcia, existimant colores n̄ ee sufficientes ex se ad mittendas spēs, nisi adiuvent a Lumine, et c° absqꝫ impressa specie nequeat exerceri visio, n̄ exercet deficiente lumē, alij v° n̄ admittunt, qd̄ lumen concurrat efficienter ad spēē coloris, aiunt tn̄ requiri tanquā dispositᵒ, seu cditᵒ requisitā, ut color mittat spēē. Denique alij n̄ requirunt lumen, ut color mittat sui spēē, c' hanc dicant emitti absqꝫ lumine; sd ut sit fōā faciens ipsū colorē visibilem obiective, seu ex pᵗᵉ obti.

Iudico in hac mēa pbabile, qd̄ ait Pᵉʳ Hurt°, c' hoc tn̄ addito expresso a Murcia, qd̄ sc color nequeat spēē sui mittere absqꝫ

efficientia luminis, lumen non indigeat ad sui spem efficientia coloris, sit n. seipso absque colore visibile est (ut patet in Sole, stellis, et alijs luminosis colore carentib.) ita productivum est seipso propriæ spei absque indigentia coloris. probabile itaque est, quod lumen sui ipsius dumtaxat mittat spem, et color absque iuvamine luminis, eaque iaculet spem, utramque tamen, ut compartialem causam requiri ad visionem coloris efficiendam, atque ideo lumen requiri ex parte obiecti non ut colorem iuvet ad productionem spei, sed ut compartiale propriam imprimat spem, sine qua nullo pacto fieri possit visio. Denique probabile est lucem requiri tamquam obiectum formale detrativum modificans colorem, ad illiusque visionem determinans sicut detrat obiectum formale ad materiale cognoscendum.

Quid autem re ipsa verum sit, et ut tale amplectendum, paucis aperio. color non indiget luce ad emittendam sui spem, atque ideo luce absente, re vera mittit, infecundam tamen non secus, atque Eunuchi semen ad gignendam prolem, quia color se solo non est visibilis absque luce, ut experientia docet, et lux cum sit ex se visibilis, independenter a colore, emittere potest foecundam spem sui; imo ideo forte visibilis est independenter a colore, quia se solam potest spem foecundam iaculari. si vero simul in obiecto concurrant color, et lux per modum unius causa adequatæ unicam emittunt spem foecundam, quæ semen sit ad repræsentationem utriusque.

Sect. 4.

Specialis quædam obiectio solvitur.

Videtur obstare doctrinæ præcedenti, quod homines nonnulli sint aquarum inspectores, vulgò Zaborie, qui aquas terra occultatas visu eorum intuentur locumque assignant, ubi sint excavandi putei, ut certo aquas delitescentes inveniant, nec labor effossionis fiat cassus. unde sic argumentum instituit. huiusmodi homines aquas intuentur delitescentes; sed aquæ delitescentes non perfundunt lumine; ergo videri potest obiectum absque perfusione luminis. causa est nota, minor probatur, quia lux, vel nihil, vel parum

intrat subtus opacum, qualis est terra: aquae autem, quas dicti homines se intueri profitentur, non raro profundissimae sunt; ergo incredibile est lucem pervadere usque ad eam profunditatem.

Argumentum huius materiae multis occasionem praebuit disputandi, an eiusmodi homines vere intueantur aquas, ut ipsi blaterant; certe Murcia 2. de anima. disp. 6. q. 3. id putat incredibile; alij fictitium, et fabulosum, egregieque mentiri inspectatores, dum aliud ostentationis, et quaestus gratia testantur, ut nonnulli huiusce ingenij homines fassi sunt; verum tamen est Philosophos aliquot nobiles oppositum credidisse, et Patrem Jimbs probabile reputasse.

Crediderim nunquam videri aquas latitantes absque perfusione lucis; quare si re vera vident, lumen adest aliquale, sufficiens tamen aquarum inspectori propter visus subtilitatem et vim. Propterea fortasse meridianum Solem quaerunt, aquas speculaturi, ut solis splendor, dum acrior, et validior est, per poros profundius ad aquas penetret, et visibiles inde species suscitet, quibus videri queant aquae latentes; quod si hae adeo profundae sint, ut ad illas nequeat penetrare lux, mentiuntur egregie, si se videri aquas eiusmodi affirmaverint, quia species visibiles non emittunt fecundae absque illustratione obiecti, ut experientia docemur; absque specie autem fecunda nequit obiectum a visu percipi ex natura rei. deinde, quia dicti homines ad longam distantiam res, et colores non discernunt magis, quam caeteri homines; ergo a fortiori aquas delitescentes videre, et discernere non possunt.

Sed quid dicemus ad experientias, quae adduci possunt, nam saepe indicarunt aquas valde occultas, quae fossa terra eruperunt. sunt qui negocium revocent ad veneficia, et pactum initum cum daemone; et sunt, qui ad fortuitum eventum; nam saepe locum assignarunt, quo tamen fosso, nihil minus inventum est, quam aqua; unde quod aliquando fuerint inventae, casu evenisse aiunt. ad haec tamen recurrere non est opus; cum dici possit externa signa, indiciaque habere, unde colligere pos-

sint sublatentis aquæ præsentia; nã ut omittamus vulgaris notas iuncus, et arundines, solent nõnunquã in aliquo loco multæ incubare ranæ, nõnunquã etiã subtiles aliqui vapores, quadãqz exhalat.is nebulosæ ante Solis ortum excitatæ è longinquo intuentib.s apparere. quæ õia signa ss latentis aquæ imo ut Plinius ait, ss alia indicia sõ peritis nota, quæ etiã ventis estu deserviunt. Legat curiosus Vitruvius lib. 8. de architectura, ubi multa de dictis signis inveniet.

Sect. 5.

De poa auditivæ obto, seu sono.

Certus ẽ obtũ poæ auditivæ ee sonus, quem D.s Thom.s 2. d aia c.8. sic definiunt, ẽ qualitas sensibilis, quæ auditu percipi potest, l latius sic. ẽ qualitas cito deficiens pductiva consequens ad motu, quo corpora verberant. Vnde neqz corpora, quæ collidunt, ss sonus, sd cã illius, neqz motus ipse collisionis qã motus qualitas nõ ẽ, et deinde qã sonus ẽ quid consequens ipsius motus. Dr qualitas cito deficiens, nõ qã momento deficiat, sd qã exiguo tempore durat st impetus.

Vltimæ particulæ, quo corpora verberant salvari posset duobus corporib.s altero verberante, et altero verberato. quare nõ putamus nãrius, qd tria requirant ad motu, duo dicta et tertius, in quo motus, seu collisio fiat; nã p.tes aëris inter se collisæ sonu emittunt, st et p.tes aquæ, dũ alia alias flagellant; idemqz contingit, dũ aves per aëra remigant, l lapides ad ima descendunt, nõ ḡ requirunt plura, quã duo corpora ad generandũ sonu, nec obstat, qd Aris. 2. de aiã dixerit sit ꝯ sm̃ actu semper sonus alicuius ad aliquid, et in aliquo; nã ut Themist. exponit, nõ tã nãria corpora ad sonu, quã ad rectu sonu voluit indicare, nõ .n. adeo rectè fit

sonus duobus corporibus, ac trib.

Salvari etiam posset eadem particula intercepta absque eo quod e corporibus collisis alterum sit aër, alterum corpus durum illud diverberans, ut vult Hurt.°, ideo per motus, quam sonus, aut illius species recipi nequit nisi in aëre; hoc nos non putamus verum, atque idcirco non apposuimus illam limitationem, sive enim corpora dura sint, sive mollia, sive unum molle, alterum durum, dummodo det qualitas illa ciens diverberationis motum, dabit sonum, verum tamen est (neque enim hoc negare possumus) corpora blanda ineptiora esse ad sonum edendum, unde mutua flagellatae non admodum intensum emittunt sonum, cum tamen dura intensiusque edant, quia aptiora sunt; nam cum ad sonum aëris ruptio concurrat melius rumpit aër inter corpora dura compressus, quam inter blanda; imo quia melius rumpit inter dura tersa, quam inter aspera, melior conficitur sonus, in corporibus duris, et tersis, quam in duris asperis, quocirca multum curandum est, ne cymbala eminentias habeant, sed levia sint, et tersa.

Iam quod verum non sit sonum, et illius species non recipi in aqua sed in solo aëre patet, quia lapides, qui torrente volvuntur, audiuntur; sonus autem lapidum intra aquas conficitur; ergo potest in aqua recipi. deinde aqua percussa, vel strepitu ad ripas facto, pisces diffugiunt, unde piscatores silentium expostulant ab inspectoribus, ne vocibus, vel clamoribus terreantur pisces; quia hi audiunt; ergo intra aquas, et per has penetrat sonus, vel illius species, secus audiri non possent. Est haec doctrina expressa mente Philosophi, qui verbis expressis illam docuit, tum 2° de anima t. 79. tum 4° de historia animalium. c. 9. praeterea, ait in priori loco, amplius auditur (sonus) in aëre, et in aqua, sed minus. in posteriori vero pisces quidem experta sunt (vocis) quippe qui neque pulmonem, neque arteriam, aut guttur obtineant, sed sonos quosdam stridoresque movent. Ergo intra aquas formant soni.

Cæterum Hurt.º vult eiusmodi sonos, stridoresque solitos in aqua effici, et a nobis auditos, non recipi in aqua, sed in aëre, qui includitur poris; silentium autem indicere spectatoribus solent piscatores, ne pisces diffugiant, ignorantiam inquit esse; nisi forte fiat, ne voces comitetur actio, quam pisces videre possint, et fugere. Contra tamen est, quia non semper adest in poris tanta aëris copia, quanta requiritur ad magnos stridores, qui sub aqua fiunt; ergo fiunt in aqua, neque Hurt.º sufficienter probat suam assertionem; nam quod ait aures obturatas aquis non audire, neque motus, qui a piscibus formantur in aquis percipi ab iis, qui intra illas existunt, falsum putamus; nam licet minus bene intra aquas audiatur, quam extra illas, tamen auditur, si magnus sit strepitus, et extra aquas etiam audiri solent motus magnorum piscium quando fiunt in profundo; nam si in profundissimo loco fiant, vel a periculo perexiguo quid mirum si non audiatur? siquidem neque sonos formatos in aëre nos audimus, si remissi sint, vel licet magni, si tamen in loco distantissimo formati sint.

Petat aliquis, an ad aures perveniat sonus, vel solum ipsius species: neque generaliter affirmo, neque aliter nego; aliquando perveniunt soni si ad congruam distantiam fiant, aliquando non, si ad incongruam et magnam: unde colliges contra Vitruvium, et Alexandrum non requiri, ut fiat auditio, quod ad aures usque sonus perveniat, satis est, si mittat speciem tamquam sui vicariam.

Sect. 6.

De sono directo, reflexo, et echo.

Dictum est de productione qualitatum aliarum directam Lib. 1. de gen., esse illam quæ recta tendit, et reflexam esse illam, quæ retrocedit resiliens a corpore rectum iter impediente, et eadem via regrediens ad agens. sic dicendum est, quod sonus ille directus sit, qui recta tendit; reflexus

veris, qui reflectitur, seu regredit ad eq, dum corpus offendit, quod tn ex soni reflexione solet contingere echo, congruum erit explicare modum quo fiat.

Circa quem plures ss opiniones, ut videre licet apud P. Rub. nam Avicen. quem sequunt Philop. Simp. et Alex. putavit Echo contingere per vocis realis regressum ad potentiam impedientem viam recta corpore obsistente. Est tn sua diversitas inter Avicen. et Simplicium, nam hic putavit non eumdem numero motum ad potentiam regredi, qui directe usque ad corpus impediens pervenit; sed inde sonos multiplicari usque ad auditum, sicque iterum audiri. Avicenna vero eumdem numero motum, qui egressus est, regredi ad auditum quodam aeris vesiculo existimavit: Alii, ut Land. refert, voluere motum illum, qui a corpore obsistente revertitur, non solum esse numero distinctum a 1°, seu directo, verum etiam specie. denique alii nolentes admittere regressum dixerunt echo contingere per reflexionem specierum, nec ultra progredimur in recensendis aliis sententiis, quae tot ss, ut fastidium inevitabile foret. solet contingere echo, quando corpus recta tendens corpus offendit concavum, et leve, e quo resilit, veluti pila repulsus, ad auresque revertitur; sed non est opus, quod revertatur sm esse reale, ut recte P.es Iimb.es observant, cum satis et sit, si revertatur sm esse intentionale media specie impressa, continget etiam aliquando sonum non pervenire usque ad locum reflexionis, pervenire tn speciem impressam, quae ad potentiam resiliat, sicut resilit species visibilis in speculo.

Neque tamen tr. ex hoc infertur, quod eodem momento audiatur vox directa, et reflexa, seu echo, cuius oppositum experimur; nam ut bene P. Rub. non audit echo, donec vox, aut illius species egreditur auditus sphaeram, et repulsa a cavo corpore revertitur, iterumque intrat sphaeram, aere tanquam remigio vecta, cum aliquod tempus intercedat inter 1am prolationem intra sphaeram, et egressum, regressumque ad illam, non est auditur, sive voce, sive specie illius reflectente contingat echo.

car. Cur autē, dū echo fit, n integra vox audiat, cū integra resultet, haud difficile potē ostendi; nā cū oēs syllabæ recta tendant ad locū reflexionis, dū resiliant, quæ 1° formatæ sunt, alias offendunt, quæ sunt formatæ posterius, ab illisq. impediunt et perturbant, unde dimidiata dictio frequenter audit, aliqñ tñ locus reflexioni adeo ē aptus, ut fere integra reddat; dixi fere integra, q semper aliqua syllaba supprimit, fortasse etiā magis integra redderet vox, q ea ē positio loci, et corporis obsistentis, ut n oīo recta fiat reflexio, et sic minus impediunt ptes posteriores a prioribus.

Maior diffas apparet in assignanda roē, quare contingat eamdē vocē ad n semel, sed sæpius per reflexionē ad auditū venire, nā septies in quodā loco vocem reddi refert Plinius lib. 36. nãlis historiæ c. 15. Nent tñ Dimbs id contingere, q vox semel repercussa in loca alia vicina incidit, cavosq. anfractus e quibus similiter resiliens ad aures venit per repetitos reflexus. potē etiam contingere, ut nnunquā ego expertus sum, qd recta sint ostituta corpora cava ad vocis reflexionē apta, ita ut alia sint alijs proximiora, ad quæ omnia aëris ptes repercussi spēs vocis deferentes n eodē tempore deveniunt, et ppterea n eodē tempore in omnibus conficitur echo, sed citius in proximiori, quā in remotiori, q citius pervenit spēs ad proximū, unde reflectitur, et echo conficit, quā ad remotius. contingit etiā cōiter pauciores syllabas percipi per reciprocat remotiorē, quā per proximiorem, q dum spēs pervenit ad corpus remotum, in quo fit reflexio, ptes aliquæ vocis (illæ nimirum, quæ prius formatæ sunt, utpote cito deficientes extinctæ sunt, et cū illis ppria spēs. neqs in hac multiplici reciprocate diversa auditur vox, sed eadē in diversis locis ppter reflexionē.

Sed petet aliquis cur emissa voce n audiat echo ab ijs, qui sunt xa corpus cavū, e quo fit reflexio, audiat vero ab alijs.

qui remoti ss. q^a primi continent reflex^s intra auditus sphaera eode momento prolationis, n sic secundi, atq ideo primi semel audiunt voce secundi bis per emissione directa spei, et p reflexa, quae tempore posterius contingit propter motu locale, quo it ad corpus obstans, reditq ad auditus sphaera, ut superius dicebam.

Sect. 7.

De obto reliquoru sensuu externoru.

Obtu olfactus e odor, que sic definies cum Dimb^s, e qualitas odoratu sensibilis. et latius c' Hurt^o e qualitas ex temperat^e primaru orta in humido, siccitate, et calore dominante; quibus addunt Dimb^s olfactu movens. in utraq def^e apposita est particula qualitas, per qua eoru opinio reiicit', qui odore ee substa arbitrant'. videant' Galenus lib. de olfactus instrum^to Theophrastus lib. de cris plantaru c. 9. et Avicenna lib. 6. natu. p. 2. de odore etenim si odor eet substantia, n eet olfactus sensibile immtu et per se, siquide substa quavis e externoru sensuu sensibile per accens; cu q^o sit absonu affirmare, q odor sit sensibile per accens rii odoratus, recte apposita est particula qualitas ad excludendu substa. nec paru res confirmatur inter Theologos ex mysterio eucharistiae, ubi odor, saporq durant absq ulla substa panis; q^o odor n e substa. in quan sent^a ses iq convolant duce Are de sensu, et sensibili c. 9. videant' Hurt^o Dimb^s et Sueb.

Hoc negari n pote, q aliq^do ex florib', rebusq odoriferis exiliant fumosae quada exhalationes substales, quae solent vocari odores, n q^a tales sunt, sed q^a illos sibi deferunt affixos. Solentq usq ad nares pervenire, si dist^a nimia n sit; imo propter exhalat^s eiusmodi exiccant' poma, et corrugant', evaporatis subtilioris p^tb, et liquores et odoriferi minuunt' nisi orificia accurate secludant; re tn vera odores ss qualitates p^a

substantiae ipsae odoriferae non minuuntur, etsi evanescant, et abeant. imo saepe odores minuuntur humiditatis adventu: nam flores inodorati reddi solent, si nimium humectentur, et universaliter minus redolent tempore humido, quam sicco, quod idem invenitur in rebus omnibus odoriferis, propter quod solemus aquas rosarum stillatitias, et mixturas alias odoriferas igni solemus apponere, ut paulatim incalescant, et halitus suaviores vomant. plura circa naturam, et proprietates odoris vide apud Ximb.^s 2i de aia. c. 9. q. 1. 2. et 3. non minori elegantia, quam eruditione tractata. hoc unum mihi est adnotandum non requiri, quod ad organum olfactus fumosa exhalatio perveniat, aut odor ipse satis est, si species ab ipso impressa: medium autem, quo odor diffundi solet, aqua est, et aër, quia elementa, dum pura sunt, odore, et sapore sint destituta.

Sapor est objectum sensibile a gustu, definiturque qualitas ex primarum temperamento orta, mixtione partis siccae, et terreneae. eodem facto in hac definitione, quo in praecedente, excluduntur exhalationes, seu vapores substantiales, qui sapores secum deferre solent. non enim sapor substantia est, sed qualitas, alias, ut de odore dicebam, non esset res gustus sensibile per se.

Objectum tactus sunt qualitates tangibiles inter quas non solum quatuor primas, sed alias etiam agnoscunt Ximb.^s caeterum restat in hac materia examinare, an tactus sentiat qualitates in aequali, seu minori gradu intensionis, quam in proprio organo ipse habet; quam in re negativam partem docuit Aristoteles 2i de aia. t.^u 118. sic enim inquit calidum et frigidum aut durum, et molle non sentimus, sed exsuperantias, et experientia ipsa idem docet, neque enim manus calida ut duo sentit calidum aequale. unde immissa aliquo in aquam tepidam nihil sentit caloris in aqua; sed tactus solum sentit intentionem maiorem, quam illius organum habet in se.

Sed quia Aristoteles dixit dumtaxat sentire exsuperantias, se...

excessus, oportet examinare, quo pacto id sit intelligendum, an s. ita ut solum sentiat id quo exceditur qualitas organi, vel an tota qualitas excedens? hoc 2o vir sequentias, atque docet a P.e Sub. 2 de aia ttt de sensu tactus q.a 4. nam sensus tactus existens in organo calido ut duo, non solum sentit calorem ut duo applicato calido ut quatuor, sed maiorem, ergo non sentit solum excessum; et quamvis qualitas inaequali, aut minori gradu non sentiat, tamen quo excedit, tamen sentit per modum unius; sicut agens calidus ut duo licet non agat in passum calidum ut duo eiusdem densitatis, extensionis, etc.a tamen quo excedit, agit non solum secundum excessum, sed secundum totam intensionem per modum unius, et hoc pacto intelligendum est Aristoteles cum ait solum sentire exuperantias, i. solum sentire qualitates exuperantes.

C. 7.

De sensib. internis, et illorum obtis.

Sect. 1.

Quot sint sensus cognoscitivi interni, et qua ratione distincti?

Cum Medici ad nervos recurrant, qui e sensiteriis sensuum externorum ad internos sedes ducunt, ut sensus internos esse ostendant, tamen melius ad alia indicia recurrerent, ex quibus certius colligerent: nam bruta pabuli loca solent repetere, quando longe ab illis distent, nec actu pabulum ibi adsit, ergo datur sensus aliquis internus pabulum repraesentans, a quo moveantur; nam externorum sensuum nullus repraesentare potest locum illum, cum absens sit, nec pabulum, cum non exstant. canes itidem cauda blandiuntur, cum dominos vident, a quibus alimenta accipiunt: non sic vero gerunt coram aliis, ergo quia recordantur beneficii praeteriti, quod ad externos sensus nequaquam spectat. Deinde fugiunt illum, a quo fuste percussi sunt, eumque

sequunt, a quo ss nutriti, quamvis alij plures adsint: electio autem hæc, et discretio non nisi ad internum aliquem sensum potest revocari. eodem spectat, quod columbæ columbaria propria dignoscunt, quæ securè intrant, alijs cautè relictis. Tandem quia, ut experientia docuit, bruta somniant; at somnia ad nullum sensum externum revocari possunt, datur itaque sensus cognoscitivus internus.

An vero unicus, seu plures sint, est non modica quæstio, in qua, ni fallor, unusquisque probat pro arbitrio, fixo nullo principio, certove ad id fundamento accepto. res. n. est valde dubia. Aliqui cum S. Thoma 1. p. q. 78. a. 4. et opusc. 43. c. 4. Averroë. 3. de anima comment. 6. Caiet. ad locum citatum D. Thomæ ex Aristotele quatuor sensus internos assignant. alterum, quem vocant communem, fertur que in obiecta omnium externorum sensuum, seu in omnia obiecta sensata; alterum, quem appellant phantasiam, cuius munus dicunt esse species impressas asservare a sensu communi demandatas asservare, eas que illorum... 3um, cuius nomen est cogitativa, quæ habet pro munere res insensatas, et sensatas percipere, aliisque cum alijs componere; et 4um denique qui species ... ius quæ cogitativa recipiat, et servet, vocatur que æstimativa. ...

Alij cum B. Albert. lib. 2. de anima t. 4. c. 7. Tand. ibidem q. 3. Algazel. libel. de anima tt. 4. c. 4. plures agnoscunt, quinque scilicet, quos hoc ordine constituunt propriaque officia illis assignant: 1o loco constituunt sensum communem, ad quem dicunt spectare quod obiecta sensuum omnium exteriorum quando præsentia ss, et sensationes ipsorum percipiat; 2o phantasiam, cuius proprium munus est omnia sensata, et sensationes externorum sensuum percipere, non solum quando præsentia ss, et actu sentiuntur, sed etiam quando absentia. 3o imaginativam, quæ non solum percipit obiecta simplicia ab externis sensibus sensata, quæ propria obiecta sunt phantasiæ, sed etiam ex duobus aut tribus obiectis simplicibus tertium quoddam componit, ut ex hirco, et cervo hircocervum, ex pomo, et auro pomum aureum; 4o æstimativam, quæ ultra potestatem ad cognoscenda obiecta simplicia et composita perceptibilia ab imaginativa habet potestatem ad cognoscenda

estimandamq; rei convenientiā, aut disconvenientiā n' sensatā ab externis sensibus. unde movet' appetitus ad fugā, l. prosecutionē. 5. memoria, ad quā pertinet res iā præteritas in repræsentationē revocare, efficereq; ut iterū percipiant' sensu interno.

Alij cū S'o Damasc. 2. fidei orthodoxæ. c. 17. Gal. Lib. de differentijs symptomatū. c. 3. S. Nyssenus Lib. 4. de viribus aiæ. c. 6. tres; alij cū Dimb'us 3. de aia. c. 3. q. 1. a. 3. duos; alij unū sensū internū solummodo cognoscunt, tantaq; ē varietas opinandi, copiaq; opinionū, ut neq; oēs sine molestia recenseri possent, neq; sine magna temporis iactura, l. singulas exponere, l. oēs oponere, aut impugnare queam. Mihi placet 2ª sentª, q. ᵃ vix ᵒᵖ consequenter procedere, tā in sensuū nº, quā in officio singulorū.

Ceterū n' illā approbo quoad reāē distē, existimo n. cū Alensi. 2ª p. q. 70. membr. 2. realiter unū duntaxat ēē sensū internū perceptivū; tū q. ad reālē distē n' cogimur ullo argtō urgenti, tū q. facile potē intelligi, quo pacto præstari possint ab eadē reaitē interni sensus ea oia officia; nā l. in adversariorū sentē sensus posterior ulior, præstatq; quidquid præstat prior, et insuper aliquid aliud, q. ᵃ ulterius extendit ad oia obta, et actus reliquorū; q. potē intelligi, qd oēs operationes, et officia dicta præstent ab eadē realitē poā interna; atq; ideo cū ad uiē poā magis unitatē adstruendā n' urgeat fundamtē, consequentiā ē illas negare. neq; probanda ē aliorū doctª, quæ diversos ēē sensus internos constituit p asservatione specierū; nequaquam n. hoc necessariū est; q. ᵃ n' requiritur poā vitalis ad proprias servandas speē, aut ad id sufficit poā, quæ mediāte illis operatura ē.

Obit 1. Galenus. Aliqdo læditur unus sensus internus et n' alius; q. distinguunt' realiter: pbo coā, q. ᵃ c. læsio fiat realiter, oēs sensus læderent' uno læso, si inter se oēs iden-

tificant: pbat anʒ. q͠a videmus aliquot animalia memoriam amisisse, retenta imaginativa, aut sensu cõi. Lege singulares aliquot casus apud Galenū varijs in locis suorum operū lib. de diffris sympttom. c. 4. et 8. de locis affectis c. 1. et lib. 2. de cā sympttom. c. ult°. R͠x lædi quidē unus sensus aliq͠d° quoad temperamt͠ requisitū ad aliquas operatiōes, q͠n lædat quoad temperamt͠ requisitū ad alias; et hoc pacto dici potē, q͠d unus sensus lædat͠, alio n͠ læso, q͠n proinde distinguant͠ realiter; q͠a bene stat, q͠d eadē cā realiter potens plures operat͠es elicere, impediat͠ quoad aliquas deficiente requisito, et n͠ quoad oēs; st in lunaticis, et phreneticis læditͬ discursus, sd n͠ apprehensio, quis poā intellectiva discurrens et apprehendens eadē realiter sit. colligeret͠ quidē dist° realis si unus sensus læderet͠ in sua entit͠e, et n͠ alius, q͠d negamus contingere posse.

Obit͠. 2°. In cerebro tres ventriculi ss, duo in priori p͠te ad dexterā, et sinistrā ↄstituti, tertius in media p͠te cerebri; ergo et tres sensus distincti realiter. p͠r cōa, q͠a ad nullū aliud ministeriū vident͠ a nā collati sinus illi, nisi ut receptacula eent internorū sensuū. R͠x cōcedendo anʒ, et neg͠do cōaᵐ ad p͠bᵐ negat͠ q͠d assumit͠; et in primis deservire possūt ad recrementa cerebri excipienda, quæ a capite solent defluere, ut Galenus vult, et Fernelius; l ad perficiendos, et elaborandos sp͠us animales, ut sentiunt Realdus Columbus, et Besalius.

Obit͠ 3°. ea realiter differunt, quæ separari possūt: sed dicti sensus possūt separari; ergo distinguunt͠ realiter: n͠ ergo unus, sd plures ss. minor p͠r, q͠a aliquot bruta ss, quæ memoria seu reminiscentia carent, qualia ss ea, quæ loco n͠ moventur, et quæ movent͠; sd ad locum, unde exeunt, nesciunt redire; et tn͠ hæc oīa sensū internū cōghent; ergo sensus cois a memoria separari potē. Deinde alia animantia ss, quæ

imaginativa carent; ob suam n. imperf. nequeunt spes proponere, et obiecta copulare, et ex sensatis insensata eruere. Ergo et generaliter loq.do non oia aialia tot internos sensus habent, quot homo, qui ob suam eximiam nobilitatem maiorem obtinet catervam.

Nec neg.do minus; quia ut Aris. docet 3. de aia. c. 9. sensus, imaginatio, et appetitus (hos tantum numerat, quia de illis frequenter et dubitari) oib. quid coes sunt; neque vero aliqua adduci potest, quae aliquantulum urgeat pro opposita. Adde quod et separari possent dicti sensus eo pacto, quo separatur aia vegetativa a sensitiva, et haec a rali, non inde inferret in singulis animalibus plures esse sensus internos cognoscitivos realiter distinctos, sicut neque infert in hoe aias re distinctas; inferret vero in alijs viventib. internum sensum esse ultiorem, in alijs minus ulem, quemadmodum de gradibus, vegetativo, sensitivo, et rali dictum est.

Verum nihilominus est non oia animalia, etiam imperfecta operationes exercere, quas hi, et perfecta aialia exercent, quia et tot internos sensus illa habeant, quot ista, tamen disposit. habent ineptiores, minoremque instrumentorum apparatum, unde fit, quod pauciores, et hebetiores operat.es exerceant, et maiori innata ignobilitate; confert n. plurimum ad animales functiones debita dispositionum temperies, et instrum.torum copia, organorumve.

Sect. 2.

Sedes interni sensus.

Circa punctum hoc mirum est, quantum inter se authores dissideant, cum Aris. 1. de p.tibus aial. c. 1. et Lib. 3. c. 4. in corde collocet: S.tus Damasc. Lib. 2. Fid. Orth. c. 19. D. Nemesius de na. hois c. 6. in spiritibus. alij in toto corpore expansum, alij in capite, et hi quidem multipliciter dividunt; quoniam Galen, quem sequuntur Ruv. Tolet. et Hurt., et Iuniores frequenter in medulla cerebri docet

residere. (neq; multu curandu est de Galeni cum ad alibi dicta) Fernel. in membranis quib. medulla illa coërcet, solentq; vocari meningas, et longu eet, si oiu opinione, et placita referre aggrederemur: occulta, et incerta res est, neq; in ea quid undequaq; fixu, stabileve potest affirari.

Sed videamus, quo pbet a Thurst sensus interni sede ee cerebru. 1° ex arte anotomica, ex qua cstat e sensib. externis, oculis, narib., aurib., etta. nervos porrigi usq; ad cerebru, quibus spes impressa vehunt ad sensationes internas efficiendas, l. deferendas, qd aliter fieret, si in cerebro n residerret internus sensus. 2° spus animales elaborant in cerebro; ig ibi e sensus internus. 3° assiduo studio imaginatio languescit, et defatigat. languor aute, et defatigatio sentit in cerebro; ig ibi existit imago, qd etia e ex eo qd medicamina ad dolore ex nimio studio relictu curand, capiti applicant, n cordi, etta. 4. post grandiu studiu e perniciosu, qa ad illud evocat cerebru spus vitales, quoru defectu stomachus debilitat, ineptiorq; reddit ad decoct., et aptior ad crudos humores generandos, qui, du mittunt ad cerebru, illud obtundunt 5° dolente capite imaginatio ladit, eiusq; operationes nimis ægre fiunt; ig imaginatio existit in cerebro, magni facit huiusmi fundamta P. Thurst.

Cæteru n multu urget, g sua sentia neq; n pbat in sola cerebri medulla sensu cstitui internu; na posset quis asserere per totu corpus ee diffusu, præcipue tn se operat multiplici in cerebro prodere, qa ad eu locu perveniunt nervi oes, quibus spes mittunt, n aute ad reliquas corporis ptes atq; ideo læso cerebro, ladit imaginatio in ea pte, et ex nimio studio eta defatigat, 1. qa absumunt spus vitales et animales; 1. qa crudi vapores vitiant temperamtu, et specieru emissione impediunt. remedia aute capiti applicant,

q̃ e praecipuũ sensoriũ internũ, et qd frequentius vitiat. praetereaqꝫ, q̃ ibi e officina spirituũ animaliũ, qua laesa, laedit sensus internus quod exercitiũ operationũ, q̃ sine eiusmi spiritib nequeunt operatẽ animales exerceri; quare, si laedit, ut re vera laedit, assiduo studio, l aliunde, opus e applicent capiti remedia. Adde, qd n ostendit Hurt. sensũ n residere in membranulis illis, quibus medulla tegit, cũ nervi perveniant etĩ usqꝫ ad illas, et aptae videant ad sensationes, imo aptiores, quã medulla cerebri. hoc unũ pbat Hurt., qd internus sensus resideat in cerebro, et hoc libenter ocedo; qd autẽ in sola medulla sit, et n in membranis, aut alia pte corporis, neqꝫ pbat, neqꝫ sufficienter pbari pote.

Spũs vitales nee sedẽ interni sensus, ut Nemesius docebat, facile ex dictis de sensiterio auditivae facultatis ostat; nã c spũs, sive animales, sive vitales sint, sanguis, et quid inanime ss, pindeqꝫ ineptitudinẽ hent ad facultã vitalẽ recipiendã, cũ hac ex nã rei n subiectet in entitate, quae vita n informat, seu vitalis e.

Sect. 3.

De appetitu sensitivo, irascibili, et ocupiscibili.

Appetitus sensitivus e põa corporea vitalis affectiva. tendit n. in obta affectu quodã, aut per modũ psecutionis, aut p mũ fugae. circa bonũ fert priori mõ; cã malũ posteriori; si vo nulla difficultas in obto consequendo pponat, appetitiva facultas dicitur ocupiscibilis. si vo arduũ sit obiẽ, et diffes superandae sint in osecutione, dr irascibilis; re tn eadẽ entitas ss facultas ocupiscibilis, et irascibilis (quis aliqui realiter distinguant) eadẽ n. facultas, quae in obiũ tendit difficile, et arduũ, tendere etĩ pote in obiũ facile, et absqꝫ arduite osequibile.

quapropter n'e', cur realitates multiplicemus. cui addi potē n ee difficilius, qd appetitus sensitivus, irascibilis, et concupiscibilis identificent, quā qd identificent sensus interni perceptivi, vlt cōis, imaginativa, phantasia, memoria ett, sd si identificant; g et illi.

Quare audiendi n s. illi, qui quatuor facultates corporeas appetitivas admittunt, (adiuti sancti Thōe verbis) respondentes totidē perceptivis sensibus; et a fortiori, qui plures admittunt. dixissent melius duos ee internos sensus, appetitivū alterū, alterū perceptivū, et eorū quemlibet varia pro officio multiplici sortitū fuisse nōa.

Facultas appetitiva, sive spualis, sive corporea cæca e; propterea qß indiget pp'o obti, in qd tendere debet. et quēadmū ad appetitum spualē datus e intus, qui præeat, feratqß facem, sic ad corporeū datus e internus sensus perceptivus, qui dmonstret obtū amplectendū, l fugiendū: unde c' appetitus corporeus ferat in obti cvenientiā, et dicconvenientiā, hanc fugiendo, illā sequendo, opus e fateri sensū perceptivū tendere in obtū insensata, qualis e cvenientia obti, quicqd Pr Hurt' doceat oppositū, alioqui appetitus n ferret in eiusmodi cvenientiā, q illā n heret ppositā; recurrere autē ad pōā intellectivā n'e ad rem, q bruta appetunt cveniā obtorū, nec tn hent facultatē intellectivā: dicendū q e eam cveniā pponi appetitui à sensu interno, saltē med.

Propositio v° eiusmi n e sufficiens ad libertatē, talis n. e, ut bruta rapiat ad psecutionē boni, et fugā mali, qn aliud efficere possint: nisi forte duo l plura obta æque bona quoad oia pponant; nā tunc nulliū amplectetur bestia, aut brutū (quid P Molina, qq 1. p. q. 14. a. 3. eiusmi indifferentiā a bruto determinari posse censuerit) ut expertū fuisse fertur in asino Buridano, et rō vr rē suadere; q si in potestate

bruti e electio duorum obiectorum equalium, non ... admittenda libertas in bruto, cum ... in eo ... quod possit hoc obiectum eligi, et relinqui facta illius oppositione, et requisitis reliquis appositis; neque alio pacto nos exercemus libertatem contrarietatis, nisi quatenus ex duobus obiectis (etiam si esset necessarium, quod alterum eligeret, dum tamen non esset necessarium, sed liberum, quod hoc potius, quam aliud) possumus hoc eligere, illo relicto, et relictum amplecti.

Non dubitavit Caiet. 1.a 2.ae concedere appetitui sensitivo hominis libertatem, sufficientem quidem ad peccatum veniale, insufficientem ad mortale. sed placitum hoc singulare est, et non admittendum ... Probatur 1°, quia impossibile est, quod detur peccatum sine voluntatis consensu. ergo impossibile est, quod in appetitu sensitivo detur peccatum veniale, aut libertas sufficiens ad illud. Patet consequentia, quia potest contingere, quod voluntas reluctetur, et condicat appetitui, qui propria libertate peccatum veniale committeret amplectendo obiectum. Deinde, quia si voluntas potest infrenare appetitum, ... committetur ... teneat cohibere, voluntas peccabit, non cohibendo, et infrenando; si non potest; dabitur peccatum commissum, quod non potuerit voluntas vitare. 2°, quia iam appetitus corporeus etiam mereret ... per bona opera, sic demereret per mala; possetque hoc in purgatorium remitti solius corporei appetitus peccatis, si demum voluntate a baptismate non commisisse illius peccatum, aliaque ... absurda deduci possent, quae ... videat, qui volet, Medina 1.a 2.ae q. 13. a. 2.

Hanc nostri appetitus belluam Deus voluntati subiecit; sub te erit appetitus tuus, et tu dominaberis illius Genes. 4. hoc tamen dominium non est despoticum, ita ut statim obediat voluntati imperanti, ... sed politicum, vel regale, ut S. Thomas explicat 1. p. q. 81. a. 3. et q. 9 in 1.a 2.ae a. 2. reluctatur enim frequenter, et inobediens resistit; imo saepe post se dominam voluntatem trahit nolentem. video aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meae, et captivan-

itq. me in lege peccati ...

Imperium voluntatis in appetitum duplex est, immediatum, et directum, mediatum et indirectum: immediatum quidem exercet, quando immediate imperat, ut circa obiectum propositum operetur, operationem continuet, aut relinquat, indirecte, quatenus subtrahit requisita ad appetitionem ut si auferat proprium obiecti, in quod rapiebatur mediate et quatenus proponit obiecta alia, quae deterrere possint aut allicere, ut si excitato appetitu circa inhonesta, imperet voluntas sensui interno, ut proponat mortem, vel alia motiva quae appetitui timorem incutiat, et ab opere inhonesto retrahant.

Q. 8.

De speciebus impressis sensibilibus.

Sect. 1.

An dent obiectorum sensibilium species impressae?

Mira est circa hoc punctum opinionum varietas: nam Thomas Garvius in summa lib. 1. tit. 5. q. 63. defendit non requiri species impressas ad actum visionis, sed sufficere debitam obiecti approximationem, et constitutionem intra sphaeram visivae facultatis. Latius alij opinantur, negantes dictas species non solum potentiae visivae, sed etiam reliquis externis sensibus. Gabriel in 2. q. 2. Ocham. ibid. q. 17. et Greg. in 1. d. 3. q. 1. Lamentatur Porphyrius lib. de sensu. Durand. in 2. d. 3. q. 6. et Galen. lib. 7. de decretis Hippocratis c. 6. omnium sensuum species, et internorum species de medio tollentes.

18 Non minori ulterius illas affirmant Patres, Theologi, et Philosophi, quorum cito S. Aug. lib. 11. de Trin. c. 2. lib. 10. confess. c. 10. lib. 12. de Genesi ad lit. S. Ansel. in Monologio c. 36. S. Damasc. lib. 2. de fide orthod. c. 20. S. Thom. 1. p. q. 55. art. 1. et alibi D. Bonav. in 2.

d. 3. a. 4. q. 1. Albert. M. 2. p. summa de hoē tt. 4. q. 14. Scot. in 2. q. 10. et 11. Alensis. 2. p. sua summa q. 20. 24. et 26. Hervaus. qlib. 5. q. 6. Jimb.es 2. de aia c. 6. q. 2. a. 2. Rub ibidē q. 3. Valent. Thom., Argentin. Richard. et alij sine n° c. Are Lib. de memoria et c. 1. et 2. d. aia c. 12. t. 121. et 124.

Hac 2a. senta. ogruit iis, quæ pluribus in locis dicta relinquo, tacta, l supposita, atqꝫ ideo amplectenda e; roeqꝫ pbanda q obtū ee intra sphæram visus n satis e, ut videatr; q admittenda ss spēs impressa sensibiles. pbo coq, q ex eo adversarij illas negant, q obtū sufficit intra sphæram positum ad actum visionis. ans ostendit: nā oculus ipse intra sphæram visus e, imo pximior, quā alia obta, quæ vident, et nihilominus n vr; q q n sufficit obtū ee intra sphæram poē, nisi etiā mittat spēs, quam mittere nequit oculus ad pupillā directe nisi per refract, aut reflexionē in speculo. qsi dixeris oculū ee otinuatū, seu siunctū poē, et valae pximū. ostitue alium hoē ad latus, et nihilominus n videbit; quiē nihil illorū habeat, danda q e spēs impressa ultra præsentiā obti intra sphæram.

2. Pa sublata spē impressa, nulla ogrua rō assignari potē, cur obta, quæ a tergo ss, videant in speculo; quid n efficit speculū, ut videat obtū, qd antea n videbatur a tergo? certe nihil, si spēs absint, q dū ab obtis recta mittunt, pfendunt speculū, et resiliunt ad oculos, causantqꝫ obti visionē; q n fit speculo ablato, imo si speculū n hēat corpus aliqd opacū terminans ptes posteriores, aut n vident obta, aut male vident, q traiectio specierū n impedit, aut saltem n oio, et ideo incongrua reflexio fit; si v° nulla specierū requireret reflexio, ut quid opus erat stanno, l alio corpore opacitatē afferente. præterea; qd arundo virgave aquis semiimmersa nobis appareat fracta, c vere in se integra sit; unde pveniet, auferant spēs quarū refract eo pacto repræsentet.

3° acutius videmus per inspicilia scava, quæ sine illis confuse, et ad exiguã dist. obta percipimus (omitto senes, in quib. alias reperit philosophia): hoc autẽ n aliunde provenit, nisi q̃a species in centro conglobant, et multitudine augent activitẽ ad intensiorẽ visionẽ; quẽadmodũ de conglobatione lucis Lib. 1. de q̃e dixi

4°. Q̃a ut bene arguunt PP. Conimb., pot. sensitiva indifferens ẽ ad hoc, et illud obtũ percipiendũ; albũ. s. et nigrũ; ergo cũ n sit libera facultas, aliquo indiget, a quo determinet, ut potius hoc, quã illud percipiat; sed n ẽ aliud, nisi spes impressa, seu virtualis similitudo intentionalis obti. Ergo. Et enthymema abq. dubio debet ee; probemus anũ 2i. si aliqd eet, max. obtũ, ut adversarij volunt, quatenus obtũ albũ per se detrat ad visionẽ albi potiusqã quã ad visionẽ nigri: sed obtũ ee n pote; ergo. minor pr., q̃a l. detraret effective, l. finaliter? n finaliter, q̃a sic, neqã medio interiecto visio impediret, aut auditio, dummodo eet intra sphærã poẽ, qd ẽ experientia evidenti falsũ. pr. tn, q̃a l. interponat mediũ, extat intra sphærã, neqã aliqua emissio ad oculũ impedit. n effective; nã si effective concurreret, prius aliquid ageret in proximũ spatiũ, quã in remotũ. nihil autẽ assignari pote, qd agat in proximũ, nisi spes; ergo si hanc n agit, n concurrit effective.

5°. Nã consequẽr bruta recordant obtorũ, q̃ semel agnoverunt; at memoria, et reminiscentia nequit aliquo aliter intelligi, nisi per spes relictas, et asservatas. 6°. Non alio pacto opacũ corpus videt impedire, qd videat obtũ luce perfusũ, nisi q̃a impedit traiectionẽ specierũ ad oculos; ergo admittendæ ss dictæ spes.

Obiis 1°. Si darent spes sensibiles impressæ, illæ mitterentur ab obiectis, ab his vo mitti n possũt; n ergo dant sensibiles spes. minor pr., q̃a spes sensibiles, si dant, ss immaterialiores, et spiritualiores, quã obta, et consequenter perfectiores; res autem perfectiores n possũt produci ab imperfectioribus adequate; ergo spes

sensibiles mitti nequeunt ab obiis. Ad neg. 2do minor; ad probat; erunt quidem immaterialiores, et ex hoc capite sm quid perfectiores, non tamen simpliciter, quia aliunde excessus compensat alia perfect.e maiori, et superatur, ut coelum sm quid excedit animalia corruptibilia roe sua incorruptibilitatis; simpliciter tamen excedit roe vitae, qua compensat, et superat coeli incorruptibilitas.

Obit 2o. Eiusmodi spes admittunt ut similitudines obii, quae ad illud cognoscendum potentiam determinent, quemadmodum imagines efficiunt, ut nos determinent ad prototypi cognitionem: sed spes esse nequeunt similitudines obiectorum; quia non dant dictae spes. minor probatur, tum quia nulla esse potest similitudo inter res diversae naturae (quales sunt obiecti, et illius spes) quae non diversam naturam habent, dissimilia sunt; tum praeterea, quia similitudo non ducit in cognitionem rei, cuius est similitudo, nisi prius cognoscatur; at quod sui non cognitum non ducit nos, neque ducere potest in alterius cognitionem; spes autem impressa non cognoscuntur; quomodo ergo pacto similitudines erunt deducentes nos in cognitionem obii: numquid similitudo nobis incognita notificare potest rem, cuius similitudo est?

Rx spes impressas non admitti a nobis; ut imagines, et similitudines expressas naturales; ad hoc non opus erat, esent eiusdem naturae cum obio, sed ut virtuales, et determinativas in genere efficientis eo modo, quo semen viventis est in genere naturali determinativum efficienter, et ~~determinativum~~ effor mativum prolis, ad quod nulla nalis similitudo postulatur. Ad illud, quod addebatur, nullam similitudinem nos ducere in rei assimilatae cognitionem absque notitia sui, dicendum est, id esse verum, quando per modum obii nos ducit, quando vero non sic, sed efficienter, quatenus efficit formalem similitudinem, seu expressam intentionalem, quae sine sui cognitione ducit nos in cognitionem alterius, falsum est.

Obit 3o. Si darentur spes impressae, darent contraria in eodem subiecto; hoc autem falsum est; ergo et quod dent dictae spes. minor patet, quia darentur in eodem subiecto in spes obiectorum contrariorum: eiusmodi vero spes contrariae sunt; sicut et obiecta, quibus assimilantur: quod autem dent

sl speẽs obtorũ ɔtrariorũ, inde ɔstat, qª sl percipiunt ɔtraria obtã, et percipi nequeunt absq̃ ppria spẽ. Ad neg.do maiᵉ. ad pbationẽ omitto, qđ dent diversæ speẽs impressæ ad obta ɔtraria et nego, qđ eæ speẽs ɔtrariæ sint, sl. n. speẽs expressæ obtorũ ɔtrariorũ nõ ss. inter se ɔtrariæ, qª similitudo, quam c. obtis servant, nõ ẽ realis, et nalis, sđ intentionalis, sic neq̃ impressæ; quare nihil p suo intento argũ ɔcludit.

Sect. 2.

An dictæ speẽs sint dibiles, l. potius indibiles?

De duplici divisione sermo eẽ pot, subiectiva, ut sic loquamur c. Rub. et obiectiva. de subiectiva quidẽ, qua speẽs ita sit dibilis in se, sl subtũ, in quo recipit, ita ut habeat ptes extensionis, et ɔtinuativæ. de obiectiva etẽ, qua ita repraesentet obtũ, ut tota totũ repraesentet, et pars solũ ptẽ; qđ si neutra ex hs divisibilit admittit, dicendũ erit, l. speẽs nõ eẽ, l eẽ indibiles subiectivè, et obiectivè; seu, ut Dimbus loquunt, in essendo, et repraesentando nõ defuere, qui dicerent speẽs eẽ indibiles in essendo ita ut in se partib. careant; hoc tn. ẽ ɔª coẽ Phiã, qua nos sequimur c. Dimb. 2 de aia. c. 6. q. 2. a. 2. Tolet. ibidẽ. q. 34. Rub. tt. de obtis, atq̃ spẽb. sensibilib. q. 8. et multis alijs, maxẽ ex Modernis.

Ducimur. 1º. qª speẽs impressa ẽ qđ corporeũ absolutũ, et qđ tale ẽ, ut sæpe dixi, nequit vi nali eẽ totũ in toto subto extenso, et totũ in qualibet pte illius; eet autẽ hoc pacto, si speẽs partib. careret, et eet indibilis in se. pg. minor pr, qª speẽs recipit in subto dibili, quale ẽ poẽ visiva organũ e.g. 2º qª si speẽs eet indibilis, neq̃ refrangi, neq̃ reflecti posset, ut bene observat Toletus, qđ eẽ falsũ experiã ostendit; nã ad refractionẽ speẽr reducit, qđ arundo semiimmersa aquis appareat fracta ad reflexionẽ, qđ obtã videant in speculo, arbores in flumine, l. stagnis. Addit 3º P. Toletus, qđ eet speẽs in pluribus locis, et

quibus subitò distinimus, qd est absurdum; nam aer in aëre et oculo, qui ad hanc vocem de locis pluribus, et subitò distinimus adversarij nant producj infinitas spes indiles, quib impleat totum spatium usque ad oculum, nequè unam, eandemque esse, quae in aëre existit, et in oculo recipit, impugnandi erunt a P. Toleto, qui iam admittunt infinita ... absoluta, etsi indilia de facto existentia absque ... et nexu.

Sed quia praecipua quaestio est de divisibilitate, aut indilitate in repsentando, ad illam decidendam accedamus. P. Rub loco citato dilem esse spes in repraesentando putavit, non allegat pro se alios, quia punctum hoc non est apud antiquos ventilatum, illum nihilominus moderni pauci sequunt. quibus nec assentior, nec assentiri cupio, sed cum Cardinali Toleto, et ... locis nuper citatis censeo dicendum spes dictas indiles esse in repraesentando, ita ut non solum tota spes totum obiectum repraesentet, sed etiam totum qualibet pars.

Patris Toleti fundamentum est, quia cum nariis ... iungunt, omnes concurrunt ad effectum indiliter, ita ut non procedat hac pars effectus ab illa, ... ab alia; sed totus effectus procedat a tota causa, et totus a singulis illius partibus, quare cum obiectum, et qualibet illius pars sint causa naturalis spei; non producitur hac pars spei solum ab hac parte obiecti, et illa ab alia, sed tota spes a toto obiecto, et tota a qualibet parte illius, quia nulla pars spei sit, quae non fiat a qualibet parte obiecti; quia omnes obiecti partes indiliter concurrunt eadem actione; unde recte infertur spem repraesentare obiectum indiliter; quia illud obiectum repraesentat spes, a quo mittitur, seu producitur; ergo si tota, et singula illius partes fiunt a toto obiecto, et singulis illius partibus, singulae partes spei repsentant totum obiectum, et singulas illius partes, nec plures repraesentat tota spes, quam una pars, quod est spem esse indilem in repraesentando, ut ex dictis liquet.

Alia ratio, et quidem efficax, sumitur ab experientia: nam si plura ... iungant, quorum quodlibet seorsim videri non potest ad distantiam ..., videntur omnia, et singula ad eandem distantiam; ergo quia omnia obiecta concur-

runt ad spē singulorū intendendā; q. cōa, q. aliā ex coniunct. pluriū n. meliū viderent singula; qd sic ostendo. obtū B n. videt ad dist. A (ut supponimus) ante accessū aliorū; nec videri potest; sd accessu aliorū nihil illi advenit rōe cuius videri possit; ergo, minor pr., q. pōa est eadē, et eodē pacto bens ex pte priarū viriū; spes itē impressa eadē oio, eodemq. mō immutata persistens; ergo c. obta, q. accedunt, n. concurrant evidenter ad visionē obti B, hoc nihil hebit accessu aliorū, rōe cuius videri possit. perstat n. adhuc priq. effectivus visionis n. minus insufficiens, quā antea. dicendū ergo est, ideo videri, q. obta plura coniungunt. ad singularū partiū spēs producendas, easq. propterea intensiores, seu activiores evadere, quā si pauciora, aut nulla obta accederent, quae concurrerent. sine autē quod fit spē ee indilē in repraesentando, c. obta ea repraesentet, a quibus fit, fiatq. sm. singulas sui ptes ab oib., et singulis partib. obtis. Hoc argū conat. dissolvere dubiū; sd me iudice n. assequit.

Arguitur 2°. potest ex cognit. ipsa corporea, seu spē expressa, q. indiliter repraesentat obtū, ita ut tota totū obtū exprimat, et totū qualibet illius pars; ergo. ergo similiter spes impressa. probo cōa, q. spēs impressa est cā modi repraesentandi spēi expresse, et hac het expressū mū repraesentandi, quē het impressū spes impressa, et n. aliū. ergo ~~het~~ si expressa het expressū mū repraesentandi indiliter, eumdē het impressū spē impressa, utpote semen obti et character expressa. ig. ans.; quod in dubiū vertat; constat n. totū obtū videri, a singulis ptibus et ~~si indiliter cogitari per qd exprimat et per totum, et totum exprimatur, exprimitur; et obtū est de qualibet obta pte minori~~. Arguitur 2°, q. in contraria sententia oporteret multiplicare in singulis partibus organi tot spēs, quot sunt ptes visibiles videndi; nā c. oēs videant. nec una pars spēi sit repraesentativa oiu., necesse est à singulis singulas speciatim mitti in singulas ptes organi, hac autē multiplicatio de facto existens, absq. fundamto urgenti admitti n. debet.

Sect. 3.

Argta, quæ me impugnant, dissolvo.

Obiic. 1º contra indivisibilitatem speciei in essendo; si species in re expressa v.g. montis est divisibilis in se; vel tota recipitur in oculo, et ideo videtur mons, vel solum pars: non tota, quia cum tot partes habeat species, quot habet mons, et plures habeat mons, quam oculus, hic nequit naliter recipere integram speciem montis; aliter plures partes speciei reciperet, quam habet in se, quod est falsum inde est ... quia nullum subiectum plures partes accidentis recipit, quam in se habet, cum ... non numerum partium ... partium subiecti. si vero ... hac dicat recipi solum partem, non videbit integer mons, cum pars non representet totum, sed partem.

In meâ sententia non multum urget argum hoc, plus urgeret contra Patrem Dub, qui species admittit divisas in essendo, quia in representando. Resp. in forma concedendo maiorem quoad 2am partem, et negando minorem, et quoad 2am ad probationem nego, quod non videret integer mons; nam species est indivisibilis in representando, et ideo quælibet pars represen- tat totum montem. unde quamvis non tota species recipiatur in oculo, sed aliqua illius pars videbit integer mons.

Replicas, si dum videmus montem, operiatur aliqua illius pars medio aliquo interiecto, vel pallio expanso, perstabit pars speciei, et nihilominus non videbit integer mons, ergo non sufficit pars speciei ad representandum integrum montem. Resp. in ea hypothesi periisse speciem priorem, quæ ab omnibus, et singulis partibus montis proveniebat, et perveniebat ad oculum, aliamque novam mitti, quæ solum fit a partibus detectis; non autem cuiuslibet speciei pars re- præsentat totum integrum montem, sed illius solum, quæ a toto in- tegro monte fit, qualis erat prior, cum autem nulla prioris pars persistet in oculo occultata parte obiecti, mirum non est, si non

repraesentet integer mons; quare autem omnes partes speciei existentis in oculo perstant, tecta obiecti parte, quae omnes pendebant in suo esse ex nostra specie, quae a toto obiecto, et cum pars operta occurrere nequeat pro tunc ad servandas partes illas, quae subiectabantur in oculo pereunt; aliaeque succedunt ab illa sola parte montis causatae quae detecta est.

Obiicit 2º ex Patre Rub. speciei indivisibilitas in repraesentando, secundo quod videmus: addit nova pars; addit etiam nova pars speciei praeexistenti non, sed praeexistens repraesentat etiam illa parte obiecti, quae denuo advenit. Ut dici requirit quod species sit detracta ad hoc, et illud obiectum repraesentans sit detracta ad illud solum, a quo fit; cum autem species praeexistens fiat ab obiecto antiquo, et non a parte superveniente, hanc non repraesentabit specie praeexistente: licentia... est, quod adveniat sola nova pars speciei, praeexistenti ... addita, inde tamen colligitur divisibilitas speciei in repraesentando; siquidem species praeexistens repraesentat antiqua parte obiecti, et pars superveniens sola parte obiecti adveniente.

Respondeo adveniente nova parte obiecti, non advenire solam partem speciei, sed integram novam causatam a toto obiecto, antiquo scilicet et novo, cuius quaelibet pars repraesentat omnes, et singulas obiecti partes, quia quod coadunatur pars antiqua obiecti, et nova ad producendam novam speciem per modum unius quemadmodum adveniente novo igne ignis praeexistens cum illo coniungitur, producitque per modum unius novam actionem a praeexistente distinctam, cuius quaelibet pars reat non solum igni praeexistenti, sed etiam advenienti.

Instat Pater Rub alia obiectione. Sequitur; inquit, evidenter ex hac sententia admittendas esse actu infinitas species totales successive productas, et corruptas, quod sic demonstrat. Demus obiectum esse coopertum, et successive detegatur, successive producent novas species totales, et antiquas praecedentes corrumpent; nam est in qualibet parte proportionali temporis detecta sit nova pars proportionalis obiecti, et hac est antiquis nova species totale producat, corrupta priori; sed partes obiecti proportionales infinitae sunt, et successive detectae, eadem successione producunt infinitas species

totales corruptas prioribus; hoc autem esse absurdum non dubitat Illustrissimus

Caeterum hoc argumentum maiorem difficultatem continet, quam motus localis, in quo admittenda sit infinita ubicatio tanta quantum est spatium per quod movetur; nam in singulis partibus proportionalibus temporis admittunt adversarii vere mobile novam ubicationem priori destructa, eiusdem magnitudinis cum sua entitate, sive infinita ubicatio adaequata, et totales productae, et destructae; id vero quod respondere solet hanc ubicationem esse adaequatam quoad subiectum, non vero quoad successionem quia omnes constituunt ad unum motum successivum, nimirum non multum urget, quia dici posset idem in speciebus, illas nimirum esse infinitas, et totales in ordine ad obiectum, non vero totales in ordine ad successionem, quia omnes constituunt adunum speciem successivam constituendam.

Quare sicut adversarij non reformidant infinitas illas ubicationes successive productas, et corruptas admittere ita, qui mecum sentiunt non dubitant infinitas illas species admittere negantque esse aliquod inconveniens, dum modo illas non admidant simul existentes, aut eo ordine productas, ut detur 1.a 2.a 3.a, et 4.a, etc. sed negant in partibus temporis.

Obiicitur 2.o 3.a eiusdem individuitatis ex eodem Illustrissimo, dum solvit argumenta contra se. 2.do obiicit quia species heterogenea, species non est conditus in repraesentando. Et negat 2.do quod sit homogenea: sed relinquit pariter sola confirmata antecedens probat 1.a quia speciei pars repraesentat figuram capitis, nequit repraesentare figuram manus, cum sit longe diversa. deinde figura capitis nequit producere speciem repraesentantem figuram manus; quia species pars figurae capitis non repraesentat figuram manus. et sic de aliis. antecedens probatur, quia nullum obiectum producit speciem repraesentativam alterius obiecti, 2.do antecedens; ad 1.um negatur assumptum, quia non speciei pars, quae repraesentat figuram capitis, fit etiam a figura manus, repraesentare potest figuram manus. ad illud, quod additur, Et figuram capitis se sola non posse producere speciem repraesentativam figurae manus, at posse simul cum figura manus, sicut semen equinum nequit se solo, aut cum semine equae mulum generare, potest vero simul cum semine asinae propria

divisi[illegible] nẽ, aut rationis possit simul alíquos [illegible] diversos producere, quos nequeunt divisive, aut seorsim.

Sect. 4.

Dubia quædam enodantur.

Prima dubitatio; an spẽs, quæ ab obto externis sensibus in[illegible]mitur, inserviat etiã sensibus internis, f n, sed ad hos alia gignerent nẽ diversa? Eamq inservire internis, et externis sensibus hac rõe vir probabile: q ex se e destinatum semen ad perceptionẽ obti externi; ergo c posit semen idẽ diversas prolẽs efficere, si siung[illegible] c diverso [illegible] ut pt in semine equi, qd siunctũ c semine equi generat equũ, siunctũ v c semine asinæ generat mulum; poterit eadẽ spẽs obti externi siuncta cũ pña visiva visionẽ, c sensu cõi, aut imaginati[illegible] sensionẽ internã generare. deinde q n vir a quo possint produci aliæ spẽs, quibus utantur sensus interni, si n[illegible] illis, q mittunt ab obto externorũ sensuũ.

Nihilominus Doctores coiter docent oppositũ, et illos[illegible] ego sequor; tũ q spẽs missæ ab externis sensib obtorũ ma[illegible]litatẽ adeo pendentes ss [illegible] obtis, ut illis deficientib, seu absentibus confestim (ut [illegible] recte Dims et frequenter[illegible] evanescant: at spẽs internorũ sensuũ phantasiæ, et imaginativa n evanescunt sd durant, absente, et deficiente obto externorũ sensuũ ergo spẽs internorũ sensuũ diversæ ss a speciebus externorũ. minor pr, q phantasia, et imaginativa operant, etiã absente obto externorũ sensuũ, et operari nequeunt absq spẽ; tũ præterea, q n assignat sufficiens conservativa illarũ spẽrũ in absentia obtorũ. et denique q [illegible] sente obto spẽs externis sensib impressa durat etiã usq [illegible] turnũ tempus, ut media illa internus sensus eo tempore [illegible] geret saltẽ aliq sensus externi operarent absente obto; illud [illegible]

viventes, qd ee falsu dicat; cu q nocte nequit visus luce Solis percipere; tu etia q nunqua id experti sumus.

Dices: negari non pt esse probabile, qd externoru obiectoru spes, quamdiu durant conservatae ab obiectis, concurrant ad sensionem internam, si perveniunt ad internum sensitivum: nos alius convincit exemplum de semine equino, qd vim non dent aliae spes q ut dirigant internos subserviant sensibus nequaquam probat; a qua autem ca spes eiusmodi producant, iam explico.

Qd ut clarius fiat, rem altius repetemus, ut seriem totam explicavimus: mittit albedinis spes ad visum, qua adiuta visiva pot producit visionem albedinis; haec visio albedinis mittit sui spem ad sensum coem, et id e pot visiva spes albedinis adiuncta (sorta sit concurrit ad hanc spes ipsa missa ab albedine ad) sensus vo cois utitur spe impressa a visione ad illam cognoscendam, et actus quo sensus cois percipit visionem, imprimit sui spem et obti, qua sensus alius superior utitur ad percipiendum actum sensus cois, et sic cu debito ordine actus sensuum inferiorum mittunt sui, et obiectorum (adiuvant pot ad obiectorum spes) ad superiores sensus seu aliores, impressas spes. Sensus ad obta insensata phantasia, et imaginativa producere solent peculiares spes, ad quarum productionem iuvant actibus sensus sibi subditi, seu inferiores, et deinde ijs speciebus utuntur ad eliciendam sensationem obti insensati.

2a Dubitatio: in quo genere se habeant pot spes impressae voluere nonnulli in genere cae formalis; alij in gne materialis vel ... et cois entia, cui adhaerent. D Thom. ... Dimb... apres.
alij in gne efficientis quatenus adiuvant pot particulariter ad efficiendum actum sensationis, et ... visiva ...
... sensuum actus indifferente efficienter detrat ad actus visionis, q talis non e, ut nequeat cu illa alios actus aiae producere, nisi visiones: ita spes albedinis v.g. efficienter detrat ipsam pot visivam, q talis non e, ut illa nequeat ut pot ad alios actus, nisi repraesent. albedinis; quare detrata e pot ex se ipsa qd utat ...

albedinis ad producendam repraesent. albed. et n alterius obti.

3ª dubitatio, an spes externorum sensuum, quae multiplicant in medio, et postea procedant immediate a solo objecto, vel n sed aliae ab aliis? Triplex de hac re invenitur sententia; alia, quae affirmat spes a solo objecto; alia, quam tuetur M. Alb. 2. de aia ttt. 3. objecto tribuens ductionem specierum ad certam distantiam, et productas ab objecto in illa distantia di[illegible] reliquas producere usque ad postea absque concursu immediato obti. 3ª asserit quod spes productae ab objecto in medio alias producunt, concurrendo tamen ab objecto immediate iuvante, et concurrente tanquam causa principua. sic probat P. Rub. 2. de aia de objectis, et speciebus sensibilibus, q. 10. n. 119. pro se allegant Palatios [illegible] de aia, c. 11. fol. 19. qui in sui patrocinium attulerat Joannem Asianum.

Magis nobis placet 1ª sententia, quia color est, maxime inter Secundas [illegible] percipi [illegible] quod non fiunt aliae ab aliis speciebus, quia si fierent, facta [illegible] sentirent facientes et consequenter, cum perveniunt ad [illegible] [illegible] nis, eliceret sensus specierum producentium, nullo n alio pacto representant objectum, nisi quia ab illo fiunt immediate tanquam a causa particulari. Deinde quia objectum constitutum [illegible] [illegible] producens li- nea recta; ex angulo autem non viciat ius vero nulla est alia, nisi quia li- nea recta per fenestram mitti spes objecti, quia non habet impedimentum, cum autem habeat impe- dimentum ad mittendum spem in angulum, nec visio efficitur potest; si autem spes essent specierum productivae, objectum videret, quia spes recta productae ab objecto intra cubiculum, alias producerent, quae venirent ad angulum quibus potentia visiva uteretur et visionem eliceret, quod cum sit contra experientiam, dicendum est spes non esse specierum productivas.

Liber 3.

De aia rali, et spualibus potentijs.

Q.° 1.

De ijs, quae spectant ad substā aiae ralis.

Sect. 1.

An intellectualis aia verè sit fmā, an nō?

Error fuit Antiquorum aiā nrām intellectualē nō ee verā corporis fmā, sd veluti motorē, et humanarum actionum gubernatorē; quem errorē duplici via extirpare debemus; rōe s. et authoritate; via quidē 1.a q̄ hō ħet aliquā fmā substalē, nō aliā, quā aiā ra[illegible]; [illegible] ra hōis ra.a: maior ē certa, quia alias oppositum habere deberet verā aliquā fmā; minorē ostendo, q̄ si aliā fmā ħet, esset [illegible], hō nō eet essentialiter ralis, c̄ extra illius essam sit ralis aia, quae ē fmā cstitutiva rei in rōe ralis substantialiter, et essentialiter: sed eet brutum quoddā, aut spolium insensibile, quo nihil absurdius

Deinde hō intelligit, et amat, ut quisque experitur in se; ergo habet principium intelligendi, et amandi, nequit autem illud esse Deus, vel alia operationis principia, sed nullum aliud esse potest, nisi aïa intellectiva; ergo in hoē existit eiusmodi aïa. ant. cons. probatur principium intelligendi, et amandi realiter ē ipsa aïa, alias extaret ex ... alibi. ita si in hoē existit aïa tanquam principium intelligendi et amandi existit tanquam illius fra, c' n' existat tanquam mā, neque tanquam unio ut de se constat; quidquid aliud substantiale existit in hoē vel mā, vel fra, vel utriusque unio (ut ... mō subsistit)

Dices aïam existere in hoē tanquam principium amandi, et intelligendi, caeterum ad hoc n' opus ee, qd sit vera fra corporis, sicut angelus existit in coelo tanquam principium motus coelestis, et tamen n' ē eius fra, contra 1°, quia actus vitales producunt immanenter ..., ad immanentiam autem opus ē, ut recipiatur actus in ipsa aïa, vel in aliquo, cui uniatur ipsa, qd fieri n' potest, si aïa habeat rōnem corporis humani, sicut angelus motoris coeli; itaque debet esse ... actus vitalis in hoē, tanquam in subiecto, n' tanquam in loco sicut ē angelus in coelo, in quo imprimit operationes transeuntes locales.

Contra 2°. Quia actus vitales spirituales intelligendi, et amandi nequeunt recipi in corpore ut me dixisse meminimus; ergo debent recipi in aliquo spirituali; sed in hoē nihil spirituale est, in quo recipiatur, si auferat aïa rationis, eiiciaturque extra humanum corpus; ergo admittenda ē in illo recepta. minor probatur; quia si aliqua esset maxime potentia vitalis accidentalis (quidquid enim aliud assignemus improportionatum erit.) eiusmodi autem nō spiritualis n' est, ut ita ... ; ergo.

Prob. 2°. Quia si rōnem hoīs aïa solum haberet tanquam motor, et n' tanquam quid motum, hō cum tota sua essentia persisteret destructa, aut absente aïa rationali, sicut coelum destructo angelo movente qd ... ... ē, quod n' videatur. probatur tamen, quia cum aïa rationalis n' sit pars essentialis hoīs, sed externus motor; absente, vel pereunte, nihil essentiale ...

perseveratq integra et opta essa. Adde, qd in morte bois n̄ so periret unio, sd etq fr. corporea qua corpus inforenabat, ne c moret bo absente, et decedente aia rali, si tu forma esset vera illius aia. mitto rationes alias, ut ad auctoritatq accedq.

Et quidq erroneq damnat ctrariq sntq Viennense Concil. sub Pap. Clemente V. cuius decretq invenies in clementina unica de summa. Trin. § 2 ad verò. doctq og, seu posit temerè asserentq, aut vertentq in dubiu, qd substa aia ralis, seu intellectivae, verè, ac per se humani corporis n̄ sit fra, velut erroneq, ac veritati Catholicae inimicq, praedicto S. Conc. approbante, reprobamus definienteq qd quisquis deinceps asserere sive tenere pertinaciter praesumpserit qd aia ralis, seu intellectiva n̄ sit fra corporis humani per se, et essaliter tanquq haereticus sit censendus &c. Accedit Athanasius in symb. ut aia ralis, et caro unus e bo, ita etc. si g ex aia rali et carne, seu corpore unus fit bo aia ralis e vera fra corporis, cu bo n̄ fiat ex aia tanquq ex mā, aut unione, se homogenea ctinuata. videat S Thō. 1. p. q. 79. a. 1. ut innumeros Ecclesiae Patres omittq prolixitatis vitanda grā.

Veriq obiji pote, si aia ralis eet v corporis fra, ea dependeret a corpore; nq fra, utpote actus a suo subto tanquq a qua depndet, sd sio falsq e, qd aia ralis depndeat a corpore, neq ipsa in se corpus sit, g et falsq e, qd sit vera corporis fra. Pbr; g aia ralis e immater, corpus autq dt; g nequit ee fra v corporis: qb coq q vera fra commensurat v subto, et nulla commensuratio reperiri pote inter res indeliq, et dilq subq.

Resp. nisi carninus neg v pend aia ralis a corpore secund influente; qdqd sit de deps ab illo ut a recipiente; at dist. g nial nō falsq e, qd dependeat g secund influxu ccedo; per unt tanq a recipiente nego, qm ad vim anim pertinet animata, ne. ir-

verit. huius silentii immoremur; neq. n. opus est, qd corpus sit ad deq. [illegible] subto ut pure recipiente, esto eet opus ad deq. [illegible] influxus ex nã rei. Ad 2m negat coã. ad illius pb. dic [illegible] mensurari a subto [illegible] in se bet mensuram, qd v. n. est, sic [illegible] n. det [illegible] vales eminenter, seu virtualiter immensurari, hoc est extendi v. occupando, seu informando tota extens., et mensuram subti, sic angelus, et Deus [illegible] indiles sint, ob eminentialem exit. [illegible] [illegible] ... spatiale, atq; extens. loci occupant.

Sect. 2.

Aia ralis, et spualis est, et immortalis.

Duas pntes titulos asserit, q. [illegible], scilicet, et S. P. familiares ss., et quod [illegible] attinet, hoc hes Ecclesiastae ult°. Revertatur pulvis in terram suam, et spus redeat ad Deum, qui dedit illum, ubi [illegible] pulvere [illegible] corpus intelligit, noie spus aiam. Et Christus ad P. Lucam [illegible] dixit. Pater in manus tuas commendo spum meum [illegible] illum [illegible] aiam; unde in 6° Concilio Constantinop. act. 4. affirmat Divinum Verbum assumpsisse carnem, et aiam ralem, atque incorpoream. Sed [illegible] Concilium Lateran. 4. sub Innoc. 3. Deus, inquit, ab initio utramque de nihilo condidit creaturam, corporalem, et spualem, angelicam s. et mundanam, deinde humanam, quasi coem ex spu et corpore constitutam. Quib. accinunt S. P. Aug. Lib. 3. de Trinit. c. 6. Tertul. apologetico. 1. Damasc. 2. fidei. c. 12. Greg. Magn. lib. 4. moral. 2. D. [illegible] de mortif. hom. c. 4. et 15. Dionys. c. 4. de div. nom. et aliis [illegible] [illegible]. Sed q. magna hac authoritate parvi ab Ethnicis haberet, si rõ deest, hac utamur contra Zenonem existimantem aiam [illegible] ignem et [illegible] [illegible] e aere, aliosque antiquos [illegible], corpus [illegible] ex elementis [illegible] [illegible], reliquosque, qui quocumque imo verum corpus ea crediderunt. Nrã aia † [illegible] elicit [illegible] vitales spualis est, hac coa tenet ex dictis, q. nullum purum corpus potest eë [illegible] [illegible] actum spualem vitalem. ary. [illegible] q. aia nra

† ut ea spualis

dicit actus vitales intellig.di, ut ea praliis, quibus percipit res spuales, ut in se ss abs.qß ma' ccretione et ɔpositione partiu; si nullus actus corporeus percipere pote' res spuales, ut s. in se; g. demde, q discurrere ratiocinat' perfecta velle et amare Libere, turpitud. abijcere, cohibere appetitus terrena inhiantes, et alia ... superant aia' ... exiguq, et limitatq perf. aia' g, a qua oriunt' spualis e': oriunt' aute ab aia' rali, g hac spualis. deniq, q aia' raus e' sic indilis independen. a corpore, ut Hunt ... ut ego, neq ... neq illu ɔstituens; g e' spualis. ... q ... coq doct. ad. roq spiu sufficit, ut sit quia indilis independens sic a corpore: et ... sent, q dinkens careat et illu n ɔstituat, ut 1° ... ostendi.

Quod 2° titui g attinet, nimiru qi ralis aia immortalis sit, decernit' a Ocilio Lateran. sub Leone X. sess. 8. Damnamus (sacro approbante ocilio) ... asserentes aiq intellectivq ee mortalq, et merito quide; nq expresso ... testimonio ..., nolite timere eos, dixit Chr. Dn. Matth. 10. qui occidunt corpus, aiq aute n possunt occidere et ... 2. Sancta, et salubris cogitatio ... exorare, ut a peccatis solvant'; si aute aia morerent' utq ... illis exorare foret salubre, ut solverent a peccatis, videat Sapiens a capite 2. usqß ad 5. et Evangelista Lucas c. 12. ubi sermo e' de divite illo stulto, cui dictu e', stulte hac nocte repetent animq a te, et Matth. c. 22. c. 22 ubi Chr. arguit Saducaeos, qui aiq post morte durare negabant; et ne plura Sanctoru testimonia congeramus solu audiat Aug. (relatus a P. Rub.) epist. 3. ad Volusianu, q... nunc e' extremus idiota, l qua mulier... , quae immortali aia n credat, vitam qß post morte futuru.

Rones etc militant p eade verit., et in primis ea, q aia sit fra absolute spualis et subsistens; quae aute ... rumpi nequit ab ag.te nali, et neq ... generari ... subsia spuali abso... dixi ... alibi. ... aia' ralis e' im...

et unicq in cunctis oibus: cu Mari sõv. ... cessal. ... ... tas, v.z. et immortalis.

mortalis. 2ᵒ. Aiae rationalis innatus est appetitus ad beatitudinem sempiternam in eo, et sine fine aeternam; ubi n. finem invenit noster appetitus, inquietus est, et non satiatur; unde S. Aug. initio Confess. ait: Fecisti nos Dne ad te, et inquietum est cor nostrum, donec requiescat in te: ne ergo frustra concedat iste appetitus, cum nihil frustra natura contulerit, dicendum est aiam eum appetitum habens esse immortalem; alias frustra illi datus fuisset dictus appetitus, cum rem, quam appetit, consequi nequeat.

3ᵒ. Mala opera in hac vita commissa, et non punita post mortem punienda sunt, et praemio afficienda bona, quibus nulla merces in hac vita collata; ergo aia est immortalis et permanet post mortem; secus quo pacto peccata punirent post illam, et bona opera praemiarent, si totus homo aeque et aia interirent: certe locus esset dicendi illud Aug. lib. 6. Confess. c. ult. si aius mortalis est Epicurus in aio meo palmam habet. Iniusta et divina providentia, quae tot peccata absque supplicio, tot bona opera absque praemio relinqueret; atque illi feliciores censendi forent, qui nulli voluntati parcerent, peccatum nullum intactum relinquerent, appetitui accurate inservientes, et illi infeliciores, qui divini timoris fraeno appetitum coërcent, illi reluctant, et nihil, quod voluptati afferre potest, concedunt.

Sufficiant dicta pro utraque resolutionis parte, et aliqua contra eamdem obijciamus. Contra immortalitatem quidem a corpore obijcit Ioannes Thessalonicensis Episcopus, cuius verba haec sunt. De angelis, et archangelis et eorum potestatibus, quibus et nostras aias adiungo ipsa Catholica Ecclesia sic sentit, esse quidem intelligibiles, sed non omnino corporis expertes et invisibiles, verum tenui corpore praeditos; et addit inferius: nemo aias dixerit incorporeas. Favet S. Aug. epist. 28. ad S. Hieronym. et hic super caput 10. Matth. in illa verba: nolite timere eos, qui occidunt corpus.

Facile tamen solvunt haec afferendo verba illa Ioannis non approbari a Concilio quoad corporeitatem angelorum, et animarum

vel quoad praecipuu internu ad quae adducebant, nimiru ad aggravand sacru imaginu usu. Adde hoc et alio sensu, quo frequenter hoc plures Sancti impproprie quide, qui nomen corporis accipiunt pro re substali, vera ee subsistens hoc, quale n hoc accid et in hoc accept aliq Deu ipsu appellant corporeum, i. vere substa et subsistente. Nunquam et loquunt cparative, et vid quae extra Deu ss corporea appellant facta cparat ad Deu (qua explicant summ Dei simplicit, et perf) ut cstat ex illis verbis lib. de Ecclesiast. dogmatib c 11. nihil incorporeu, et invisibile na credendu e, nisi so Deu etc. Unde et S Greg lib. 2. moraliu. c. 4 dixit spus cparat quide nostroru corporu, spus ss; sed cparate summi, et incircumscripti spus, ss corpus. per quae pt ad Hieronymu, et Aug.

3o immunitate et a corrupt seu morte ne sapie. 2. inveniunt hec. Ex nihilo nati sumus et pst hoc erimus tanquam n fuerimus. clarioraq ss, quae scripsit Ecclesiastes c.3 unus interitus e hois et iumentoru, et aequa utriusq cditio, st moritur ho, sic et illa moriunt, et nihil hec ho iumento amplius. suntq alia ss testimonia his similia. (q aia sit mortalis) Ipsa verba utriusq loci, aliaq similia plata ee noe impiis, et claret hoc ex initio capitis terti ecclesiastae, ubi hec proferebant. dixerunt impii cogitantes secu, se n recte etc. videat S Greg. lib 4. dialog. c 4. hanc expositi egregie psequens.

Sect. 3.

An oes aiae rales dignit pares sint, et perfect aequales?

Certe q hoc n cprehendimus deus, qua div cprehendit oipoa; nq cprehendemus, quin dubitet negativa pte ee vera, c. n. dia oipotes eas aias rales cprehendit, quae nulla ex se ddl involvunt, et n involvant rales in spe, et dignitate, et perf inaequales sine

dubio est ..., atque ideo n. e. de hoc puncto ... eas ... aias quas vocamus quae existentes ss, l. stinua generationis serie in universo existent, l. extiterunt, a Deo creatae, et corporibus immissa.

Sed neque sermo ... de aequalit., aut inaequalit. in perf. specifica supponunt n. tanquam certum utriusque pro disputantes (unus-l. alter excipio) oes aias rales quae de facto existunt. l. extiturae ss aequales ee in perf. specifica; etenim ea aequalia ss, quae specie perf. quae ss eiusdem spei; sed aiae rales, quae de facto existunt et extiturae ss, eiusdem ss spei; ergo et aequales in perf. specifica. mor ... q. oes hoes existentes, et extituri ss eiusdem spei; n. n. existunt, l. existent plures spes nae hoe, existerent aut, si ... eent spe distinctae, cum rone illarum hoes distinguerent spe ... quod quivis ho. ... hois, quem generat, e. ... univoca ... et serie hoes a 1 ... parente medio semine fuerint propagati, 2us a 1o. 3us a 2o, a 3o 4us etc. oes erunt eiusdem spei, alias ... quivis ho eet univoca ... hois, quem generat, ille n. eet aequivoca ... genito, qui illum generat, in quo inciperet diversitas specifica in nali propagatione hoi. et licet Christus Dns, n. fuerit genitus medio virili semine, sicut caeteri, n. ideo e. a reliquis spe distinctus, potest n. eadem spes multipliciter propagari.

Est ergo ... de aequalit., l. inaequalit. nali ... an ... det inter aias rales diversitas aliqua substalis, specifica minor, numerica maior qualem multi adstruunt inter n. marem, et foeminam, inter gradum 1um intensionis, et 2um, de quibus Lib. 1. de gen. diximus.

Qua in re duplex e. sententia n. minus celebris, quam illa de homogeneit., l. heterogeneit. partium animarum corporearum; altera, quae affirmat, oes rales aias aequales ee in substali perf., n. so. specifica sed etiam nali, quidquid sit de diversitate accidentium, et disposit. ita Limana ... 54. Dur. in ... d. 32. q. 3. Sot. c. de substa. Suc. 3 met. ... q. 26. Fons. 5 met. c. 28. q. 16. q. 5. ... 2. ... in Libro de aia, ... ad caput. 8. sapia. ... illa verba, et sortitus

sum aiã bonam. Salas. 1ª 2ᵈ. tom. 1. q. 8. 9. tt. 13. dp. 13. sᵉ 2. Tract 3. de aia. q. 28. ubi oppositã sentᵃ indicat temerariã Joannes de Ganapo apud Caiet. et multi alij graves, et docti.

Altera via eligit oppositã in æqualitᵉ substalis perfectiᵒ numerica maiᵉ agnoscunt, hac incedunt M. Albertin. 2. d. 32. a. 6. Argal. q. 1. apr. et Rich. ibidẽ. Joannes maio. q. 2. Caiet. 1. p. q. 85. a. 7. Salmeron. Lib. 7. de parabolis. tt. 39. n. 0. Tostat. ad caput 25 Matth. Valentia. 1. p. dp. 6. q. 7. p. 3. ajᵉ 5. Rub. 2 de aia. tt. de pluralitᵉ anim. q. 3. n. 62. Medina. 1. 2. q. 85. a. 2. Alvertinus in corollarijs. b. prio Philosophi. Lib. 1. quos alij sequuntᵉ mo. ex recentibus.

Quis dubitet hanc 2ᵃ sciᵃ ee probabilẽ? 1ᵃ tn nos eligimus, q putamus verã; in illius favorẽ sic loquitᵘ S Thõ. 3. p. q. 69. a. 3. Dicendũ, qd diversa capacitas naliũ in hoib nõ est ex diversitᵉ mentis, quæ per baptismũ renovatᵘ, cũ oẽs hoẽs eiusdẽ spei existentes in grã conveniant, sed ex diversa dispositᵉ corporis, secus autẽ in angelis, qui differunt spẽ, et ideo angelis dant dona gratuita sm diversã capacitᵉ naliũ, nõ aũr hoib, quos contrari sentᵃ sua et testimonia ex Sᵗ Thã proferunt nec extrarẽ, præterea multi putã tanquã Lesbiã regulã Sᵗ Thõ, ad quamvis ex dictis sententijs (etsi inter se contrariæ sint) facile posse accommodari.

Non ideo facile flecti potest Augᵘˢ qui lib. 10. de Gen. ad Lit 17. sic ait super illa verba sapientis, sortitus sum aiã bonã etcª:. unde bona, aut magis bona aia, nisi: l. moribᵘ sm liberũ voluntatis arbitriũ, l. dĩfã temperaturã corporis: Latius rẽ persequitᵘ S Justinus Martyr in suis q. q. 106. cuius verba dabo. sᵉ 4. videantᵘ interim Arẽ. 3. metᵃ. c. 3 S. Ireneus Lib. 2. adversus hæreses Theodoretus in q. de divin. decret. D. Greg. M. Lib. 21. moral. S Chrysost. in epist 1ᵃ ad Corinth. S. Cyprian. ad Demetrianũ et S Ambros. Lib. de Abraham Patriarcha.

Hoc tn præmittere oportet ante probatᵉ præsentes qᵉ de animaᵘ

quidē valib instrui, illius in resolutē aptandą corporis ... mentª, quæ ipsē sveniunt; quo roę instituendæ etą bene ... ... equalitē omnimodą ... inter ... , solumqz in illas reperiri diversitē accidentalę temperamtª, et dispositionę.

Sect. 4.

Roē firmatur aiarų equalitas.

Primò n. maior diversitaę operationų reperitª in hoib̄ sparatis inter se, quą in pᵗ eiusdę hoīs inter se sparatis: sed diversitas illa operationų, quæ reperitª in pᵗ eiusdę hoīs capite, corde, hepate, renibus, pulmone inter se sparatis stat cū omnimoda equalitª substali partiū, ut ipā probari ... et stabit diversitas operationų, quæ reperitª in hoib̄ sparatis inter se cū illorų omnimoda equalitª substali. maior ostendit, quā maior diversitas ē inter discurrere, et n̄ discurrere, sentire, et n̄ sentire; svertere alimtª in sanguine, et n̄ vertere; quą tarde, et acute discurrere: sed diversitas unde colligitª malis inequalitas animarų in diversis hoibus ē, qd̄ alter acute, alter tarde discurrat; ergo cū in una pte hoīs beat eadę aiā qd̄ discurrat, in alia n̄ beat; in una beat sentire, n̄ in alia, in una deniqz svertat alimtª in sanguine, in alia n̄ itę; maior diversitas operatªʳ reperitª in pᵗ eiusdę hoīs quą in diversis hoibus sparatis inter se.

2. Quia male, et bene discurrere, perfecte, et imperfecte operari reperitª in eodę hoē successive, cų maiori diversitē quą in diversis hoib̄, ingenioso, et rustico; sed in eodę hoē successive subeunte illas mutationę n̄ dat diversitas substali aiæ; ergo neqz in diversis hoib̄ rustico, et ingenioso: tenet cōa, qª ideo ... dari diversitē malę aiarų, quā alter hō ē ingeniosus, alter n̄ itą: maior pᵗ, qā hō dū puer ē, male discurrit, suoqz discursu paucā adipiscit; effectus autę vir, plura et recte penetrat; maiorqz diversitas ē inter hoę ...

geniosu, et rudiu, du vir, et puer e, quia inter hos acutu, et rudis. Deinde, q. infans nihil discurrit; cu tn bene discurrere in virili aetate; quae aut maior diversitas, quae bene discurrere, et n discurrere? deniq idem ho ingeniosus aegritud., senectute solet stolidissimus reddi, qd indicium ait S Iustinus superiori citatus participationis, et inaequalitatis eiuscemodi temperamentu intemperiae ca, etc. q vero e maior

3. q frustra fiunt per plura, q fieri possunt per pauciora, id posset ee illa operatio bene et male discurrere c sola diversit accid et tempori q n e cur multiplicent diversa perf male substales minor pr, q ut cstat ex dictis, du ogruu temperam hbet ho, recte discurrit, et operat; male aute, du malu, et adeo malu ee. pote, ut vix vocis aliquod edat indiciu. hoc amplius roborari pote ex ijs, quae de homogeneitate partiu aiae corporeae dixi; videant.

Hunc discursu firmat S Iustinus Martyr supra citatus qui obans dubitat. proposuisset, si cunctoru hoiu unu corpus, et una aia hent essq, quomodo hic tardi, illa aute acuti e ingenijs q si aliq eiusmodi differe ca sit, necesse fuerit existimar varia ee aiaru essq ex ingenioru varietate ita rnet. Ingenij acu minis, l tarditatis ca quidq confer in elementoru, ex quib corpora nra cstant, temperiq, et aptu instrumentaliu pi cpositionq; recteqs illi horu ca retulisse vident.

4o. Animalia sane generarent filios astutiores, et sagaciores qd in brutis e eadq differ, quae in hominibus ingeniosu ee, et rudq, et tn n ideo sic fore illoru maliter diversa et perfectionis inaequalis; q neqs exurent inaequales in perf substali aiae rales hois ingeniosi, et rudis: pt cua paritate; minor declarit, q animalia generare nequeunt filios se pfectiores substaliter; generarent aute, si animalia genita, q astutiora forent aut perfectiores, q illoru aiae n is substaliter, et maliter perfectiores.

Sect. 5.

Adversarioru obia retundunt.

Obit. 1°. illud sapie. 8. Puer eram ingeniosus, et sortitus sum animam bonam, et cum eem magis bonus, veni ad corpus incoinquinatum: ex quo sic argum erigit: qa Salomon erat ingeniosus, sortitus est aiam bonam, seu infert sortem bonae aiae, tanquam qd connexum cum acuto ingenio; ergo ex ingenio acuto recte infertur bona, et perfecta aia, conterq ex stupido imperfecta. sors autem seu bona, aut mala aiae intelligi nequit, si aiae pares dignitate sint, et perfectione aequales. Rursus ex eo qd sortitus sit aiam bonam datum est corpus incoinquinatum, purum a concretione terreae dispositionis, et recte dispositum, ettā qa meliora temperamenta debitum animalibus nobilioribus; ergo cum dubitari nequeat, qd temperamentorum inaequalia sint, neque etiam dubitandum est, qd aiae pares dignitate et perfectione non sint.

Certè longe alium sensum a proposito verba habent: etenim S. Bonava, quem plures sequuntur, sic recte locum interpretatur, ut de se Salomon fateatur, qd ingenio optimo praeditus a natura sit et bonam per gratiam sortitus sit aiam (vocat sortem, qa sine condignis meritis primam gratiam, qua bona reddit aiam, Deus confert) neque ideo ait sortitum fuisse bonam aiam, qa puer erat ingeniosus, sed utrumque in illo concurrisse, quorum neutrum fuerit causa alterius, bonitas itaque aiae, de qua loquitur sapiens est bonitas moralis, non physica, atque ideo subiungit, et cum eem magis bonus, id est haberem sanctitatem aut iustitiam, quam ingenium veni in corpus coinquinatum, id est servavi corpus meum impollutum; ad hoc iustitia, et sanctitas inclinant, ac veluti cogunt. sine ullo quid pro inaequalitate naturali animarum.

Obit 2° a Pe Rub. Dispositio, et organizatio ma, aut corporis inducit per se ab agente nali propter aiam infundendam

melior dispositio pp̄ter meliorē aiā. pbat 1 cōā q̄ si ab animis eiusdē perfectionis informarent duæ mā magis, et minus bene disposita, per accidens se haberet melior dispositio ad informationē, cū nulla maior perfō fōa pveniat eidē mā. in [illegible] physica melior dispositio induceret. 2° q̄ dispositio mā taliter ordinat ad infratē fōa; ergo melior dispositio ad hoc, ut mā melius informet a fōa, melior autē informatio pvenit formaliter a meliori fōa; ergo. Putat Dr Rub hoc argtū ee efficax.

Cæterū dx disting añs, pp̄ter aiā infundendā sō nego añs; pp̄ter aiā infundendā, et ut infusa opari possit, concedo añs, et nego cōā; q̄ melior dispositio nō inducit per se pp̄ter meliorē aiā, sō pp̄ter meliorē operatē, seu ut aiā melius operari possit. ad 1ā pbē. concedo meliorē dispositē per accens se habē in ordē ad informationē substalē præcise; at ita dicā nō tn se habē per accens in ordē ad infratē, ut ita dicā, accidentalē, qua scilicet possit aiā melius operari; melius n. operat aiā, ubi meliores invenit dispositiones; ex quo etā patet ad 2ā pbē, dispositio quidē mā ordinat ad infratē, et operatē; inde tn nō infertē, qd melior dispositio ordinet ad meliorē infratē substantialiter acceptā, sufficit si ordinet ad meliorē operatē, seu ad meliorē infratē acceptā accidentaliter. Adde bene posse magis, et minus aptū instrumtē ad eamdē operatē per se ordinari, quare etā, si ordinaret dispositio pr ad solā infratē substalē, nō infert, qd melior dispositio nārio ordinet ad meliorē infratē substalē.

Obiic. 3° ex eodē; intus sequit effā aiæ; sō unus hō hēt meliorē intū, quā alter; ergo et meliorē aiā. pbat cōā, q̄ ex meliori operatē colligit melior pōa: et quidē, si æqualis eēt pōa in utroq, æqualis eēt operatio, nēqs tn eēt illa rō, quæ [illegible] maior, vel melior ostendet intū. Rx neg. q̄ diversitas sexus [illegible] inequalit c æqualit animarū; nunqā aiā masculina [illegible] eē fœminina; et e [illegible] pīr accens. [illegible] ut ro-

busti bois aia delicatu foemina aiā n intraverit? Adde qd nā inferret iniuria .i. oes boes eent mares, et oes foeminas nullusq3 eet sexus discrimen; q° q dant aiā diversa, quaru aliqua detrata postulant sexu foemineu, al masculinu; secus nulli iniuria inferret, quis nulla dare sexus diversitas. R. in nrā sent loqu n bene prale arguit c. n. intus idq sit cu aiā, eadq q° de intellectib, atq de animabus e: sd dato, qd ab aiā distinguat intellectus, distinguenda 2 minor unus bo bet meliore intu in se, nego minore: meliore intu .i. meliori acciu, et organoru apparatu instructu, ocedo min: intellectus eent equaus, at positiones v° diversa, et inequales, qua c multu oferant ad operat, melius, l peius intellectus operat put meliores, l peiores si disposit. Ad f° Ist diversita sexus n arguit diversit mag in animab; sd accidentale, ut alibi tetigi, Ad quā coenter diximus per accens origitur, qd aiā foemina n fuerit aiā viri, l: e d: temperamenta n. molles reddunt foeminas, et robustos mares: ad sexu aute diversa membroru, seu vasoru positio, oducit. ad illud qd addit de iniuria, de ostat ex dictis q bonag pr aiaru corporearu, nulla aiā diversive petit sibi detratu sexu absolute, sd ex supp, siquidi petit, qd aliā n sint sub alio sexu vide, q dixi ne repetantur.

Obit 4. q aiā Chti n fuit melior aiā Iuda, qd e absurdu, nq si eet melior, iq daret aiaru inequalitas, qua negas? Rx qd si phicu aiā pracise attendat, aiā Chri n e melior aiā Iuda; sm morale tn sanctitate et dignit infite excedit; neqq bor absurdu e, tu q adversarij ocedunt n ee specifice meliore, tu et q potuit divinu verbu assumere Iuda, nq bis addo (ante sceleris perpetrat) media alia hypostatica une, aiā assumpta qua de facto assumpsit, tunc aute aiā Chri n eet melior bac, qua de facto assumpsit, q in dicta hypothesi eet puri bois (q nullu

absurdū e, qd sm̄ phicū aia Chri n sit alterius aia perfectior. speciale, qd Iudā facit vilissi peccatū e, et quid morale, nequaqm minuens phicā aia perf.

Quæst. 2.

De intellectu, et illius obto.

Sect. 1.

Quid et quotuplex intus sit?

Intus in toi acceptus potē in hunc mū definiri, e spualis vis immanenter pductiva imaginis spualis ~~expressæ~~ intentionalis. Dr vis spualis, q̄a nulla res corporea intus e. pductiva imagis sive expressa, sive impressa; na intus agens, de quo postea, n e pductivus, qua talis imaginis expressa, sd impressa, ac pinde neutra imago detrate postulat, ut uterqß intus cprehendat. immanenter, ut Deus excludat qui lt sit vis spualis pductiva imaginis, etc, n tn immanenter phice; immanentia aute n postulat rigorosa, sd abstrahit ab illa, q̄a ad intus agente sufficit ea, q̄ rte talis e, ex eo, qd pductio stingat intra idē suppositū. Dividit toiter intus in agente, et pot., seu, ut alij volunt passibile. intus agens e vis spualis immanenter pductiva imaginis impressæ intentionalis spualis polis vis spualis rigorosa immanentia pductiva imag. spualis expressæ intentionalis, seu ire vius, et cprehendes intus creatū, et increatū e vis spualis cognoscitiva obti.

Sed q̄a video nnullos c Dur. in 1. d. 3. q. 5. et quodā Isaco Phō Narbonensi; quē Mirandul. citat in suis x neg. intus agente, oportet illius exstia pbemus, ne tois, et apud oēs Peripateticos recepta divisio clauda relinquat. intus ag. noē vim illā intelligimus qua destinat a nā ad pducendas spes impressas spuales: sd dat

eiusmodi vis; quod dat intus agens. minor probatur, quia intus patiens indiget speciebus impressis spiritualibus, ut videbimus infra, has autem non infundit Deus hominibus in 1° instanti generationis, cum anima det absque picturis rosam, neque in aliquo tempore observationes; cum qua id absque fundamento assereret, cum quia c° possit Deus facultatem animae conferre ad eas species efficiendas, ut quid ipse hanc curam susciperet, et cum non: sileque recipit ab spe sensus, opus est quod sit haec alia facultas, et virtus, quae spes efficiat, hanc vocamus intellectum agentem.

-Dices non hanc so probare, quod det virtus effectiva specierum, ... quod det intus agens, quia sic definitur a nobis vis spiritualis; non autem opus est, quod vis formativa specierum spiritualis sit, sed phantasmata corporea id praestare possit. Contra tamen nam phantasmata, etsi concurrere possint effective (quod multi negant) ad spes intelligibiles, non tamen tanquam causa principalis, seu adaequata, quia nihil corporeum potest esse causa principalis aut adaequata rei spiritualis, qualis est spes intelligibilis atque ideo dandum est aliquod principium elevans phantasmata ad efficiendas species, quod debet esse spirituale, alias illud elevans alio elevante indigeret, et sic in infinitum. principium autem spirituale elevans phantasmata in genere efficientis ad formationem specierum est intus agens; quod si dixeris sufficere, si anima elevet, non dissentiar, quia intus agens a me non ponitur idem re cum anima, a qua praescinditur ratione virtutis productivae specierum a reliqua perfectione, et illum ratione vocamus intus agentem.

Obiicies c°-Dur. Vel intus agens iudicat de obiectis, vel non, si iudicat frustra erit patiens intus, cum hic ideo ponatur, ut iudicium de obiectis ferat: si non iudicat, perfectior erit intus patiens, quandoquidem ... patitur, ille non; et ex suo genere perfectius sit agens patiente; concedere autem, quod intus agens perfectior sit intus patiens, inde falsitatis convincitur, quod agens intus admittitur velut administer, et famulus intus patientis. Resp. intus agentem solum habere pro officio specierum fabricam, non iudicare de obiectis intelligibilibus: neque tamen inferri esse perfectiorem simpliciter intus patiente, quia licet ex suo genere imperfectius sit pati, quam agere, aliquando tamen perfectius per imperfectionem,

distra deprimit, et imperfectius per nobiliorem extrahit, quod exemplis alibi me ostendisse memini.

Replicas, si in hoc concedit intellectus agens, et in angelo sit admittendus, cur in illo, non in homine accedunt argumentum intentum Greg. in 2. d. 7. q. 5. a. 1. Scot. ibidem d. 3. q. ult. oppositum communiter docet a Philosophis et Theologis c. S. Thom. 1. p. q. 54. a. 4. 5. Aug. 2. de genesi ad lit. c. 8. et lib. 4. c. 24. et D. Dionys. c. 7. de coelesti hierarchia, qui putant species a Deo fuisse inditas angelicis spiritibus a 1° instanti suae creationis; alij propterea negant angelis intellectum agentem, quia existimant eorum entitatem gerere vices speciei impressae, neque alijs indigere, quae producantur per intellectum agentem; indicat autem similis ratio in nostra anima, quae multo imperfectior, et ignobilior absque ulla sine controversia iudicat.

Sect. 2.

Phantasma, intellectus agens, et potentia conferuntur.

Multipliciter conferri possunt; nam 1° possunt conferri quoad perfectionem, et sic resolutio ex dictis facilis est; nam cum phantasma sit quid corporeum, et realiter accidens, intellectus vero agens quid spirituale, et realiter substantia, procul dubio intellectus agens perfectione, et nobilitate phantasma excedit. Rursus intellectus potentia, ut sectione praecedenti dicebam, perfectior est formaliter intellectu agente; est enim quid vitale in suo formali conceptu, non sic intellectus agens; quare hoc ordine dispones perfectiones sedes, et 1° tribuas intellectui potentiae, 2° intellectui agenti, et 3° occupabit phantasma.

2° conferri possunt quoad distinctionem realem, et hoc pacto facta comparatione facile ex dictis alibi potest dubitationi occurri; nam cum diximus facultates, et actus corporeos, qualis est phantasma distingui realiter ab anima rationali, potentias vero spirituales, qualis est intellectiva, et volitiva identificari cum illa, fit manifeste phantasma realiter differre ab intellectu agente et potentia, hos tamen non distingui realiter inter se, propterea illud, quae sunt idem realiter cum uno

tentio si idē realiter inter se, et quæ ita se hent, ut unū sit idē realiter c̄ uno 3°, alterū v° nō, distinguunt realiter; sed posteriori mō se hēt phantasma rū intūs agēts, et polis; priori intūs agens, et polis; ergo.

Neqʒ desunt doctores, qui utrumqʒ intūs realiter ēē eundē asserant; videri possunt Abulensis, q. 7. in cap. 23. Exodi. Mai in 2°. d. 16. q. unica, Nigbus, Hurt°, et alij, qd etiā putant probabile Durandus, et Suar. quāvis oppositū doceant tā hi duo, quā Ferrara, Caiet. Tolet. Vañez. et Rub. quib' nō multū favet S. Thomas in verbis, quæ adduci solent ex 1ª p. q. 54. a. 1. et. q. 79. a. 10. ait. nā ēē potētias distinctas, sed nō asserit ēē distinctas realiter; qd opus erat, ut nobis ɔdiceret, illisqʒ faveret.

3ª ɔparatio in ordine ad dependentiā in operando, an s. mutuo dependeant, ita ut intūs sine phantasmate, neqʒ hoc operari queat sine intū, et dicendū est 1° phantasma operari nō posse operari spēs intelligibiles absqʒ intu agēte, bene tn̄ sine eo qd operet intūs polis. ro est facilis; nā phantasma, ut dixi, est quid corporeū, et nihil corporeū producere potest se solo rē spualē, qualis est spēs intelligibilis, et ideo dat intūs agens, ut extrahat, elevetqʒ ad ordinē superiorē productionis; potest tn̄ sē cū intū agēte absqʒ ɔcursu intūs polis, quæ talis, quā hic, nō ɔcurrit ad spēs impressas, sed illas iā effectas utitur ad expressas. Ex eodē capite pr intūs agēs nō dependere in sua operatione ab intū poli.

Dicendū 2° Intūs polis operari nō potest ois independenter ab operē agēts, et phantasmatis. rō est, quā operari nequit absqʒ spēbus intelligibilibus autem efficiunt phantasma, et intellectus agens ~~qā intūs~~ qā intūs polis dependet in sua operatione ab intu agēte sīc phantasmate. sed neqʒ intūs agens operatur absqʒ phantasmate ɔtrahente ad hanc potius spēm quā ad aliā efficiendā; hoc tn̄ intellige, dū aīa est sepulta corpore; nā in statu separationis soluta vinculis ...... dependā a phantasmatis operatur, ut postea attingā.

Est tn̄ diffā c̄ā gris, quo intūs agens immediate dependet a phantasmate

ad product. specierum, et postea ad product. cognitionum mediate. Duplex est opinio, altera recentium, qui affirmant phantasmata non concurrere effective ad productionem specierum intelligibilium, sed formaliter, aut materialiter tanquam exemplar, quod sui posit. artifici debeat, ut imag. depingat ex illius imitat. atque ideo depend. non esse in genere efficientis, sed in genere materiae, aut formae. ducuntur ad ita sentiendum authorit. D. Aug. qui lib. 12. de genesi ad literam c. 16. initio sic ait. nec sane putandum est facere aliquod corpus in spiritu, tanquam spiritus corpori facienti, materiae vice subdatur, omni enim modo prestantior est, qui facit, ea re, de qua aliquid facit; neque ullo modo spiritu prestantius est corpus, imo perspicuo modo spiritus corpore.

Ex quibus sic argtant. Si phantasma efficeret species intelligibiles, aliquid corporeum produceret in spirituali, et hoc corpori subderet vice materiae, ut patet, nam produceret rem spiritualem, qualis est species intelligibilis, et in anima, quae est spiritualis, hoc negat S. Aug. verbis nuper citatis. Deinde aliquid corporeum esset prestantius aliquo spirituali, quia prestantior est causa producens secundum S. Aug. re producta: sed phantasma aliquid corporeum est, et causa rei spiritualis; ergo aliquid corporeum prestantius esset re spirituali, quod etiam negat S. Doctor. Dicendum ergo phantasma solum debere intellectum agentem in genere materiae aut formae.

Altera nihilominus communis est, affirmans procedentem phantasma effective concurrere cum intellectu agente, cum quo efficit unum principium adequatum; atque ideo depend. intellectus a phantasmate esse in genere efficientis instrumentalis: hanc sent. sine ulla dubitat. docuit S. Thom. q. 10 de verit. a. 7. ad 7. in recept. inquit, qua intellectus noster species rerum accipit a phantasmatibus, se habent phantasmata, ut agens instrumentale, et intellectus noster agens, ut principale agens. S. Thom. sequuntur Capr. in 2 d. 3. q. 2. Ferr. 2. contra gentes c. 77. Caiet. 1. p. q. 55. a. 2. Iavell. 3. de anima c. 5. q. 1. a. 3. Rub. ibidem q. 3. tt. de intellectu agente, apud quem videri possit. Sonc. ~~Ioann. et~~ Vanell. et Iabell.

Ratio est, quia in nullo alio genere concurrere potest phantasma; ergo concurrit efficienter. probatur ans., nam si in aliquo alio genere, maxime in genere exemplaris, materialis, aut formalis; in hoc non concurrit, quia non potest ita

detrare, qđ n cognoscit; sed phantasma neqꝫ cognoscit, aut intu ag^{te} (loquimur e.g. de 1ª spẽ, quæ ad intellectiõ producenda ē), cũ iã supponat spẽs producta ante illã cognitiõ, et conseqt iã prædeterminaverat phantasma, sed ipso n ē motivũ ad intus ag^{tis} phasmata, cũ nec recipiat in illo, neqꝫ recipi possit ut iã dixi.

Quare remus ad obta, imprimisqꝫ exponendũ ẽ Augus de ca prali adæquata; nihil in corporeũ pote ee nisi effectus spualis ca prâlis adæquata, qa cã prâlis adæquata perfectior ē effu: cũ autẽ nos phantasma effecerimus cã partialẽ, et instrumentariã nihil statuimus cõa S Augꝫ, ex cuius explicatẽ cstat ad argtũ in illius verbis fundatũ.

Obies 2º in statu separationis intũs agens pote se solo efficere spẽs; ḡ et intra corpus inclusa aĩa, cũ semper idẽ intus persistat, ut quid ḡ phantasma scurret efficienter, et ab hoc ille hebit dependẽs in gñe dicto? R/ si argtũ quid pbat, pbaret et cõ objicientẽ: nã si in statu separationis intũs operat absqꝫ phantasmate; ḡ ab hoc neqꝫ in gñe mali, aut fori dependet tunc; ḡ neqꝫ intra corpus, cũ idẽ intũs sit, eamdemqꝫ hẽat sufficientiã, dicendum ḡ, qđ si intũs agens hẽt se solo virtutẽ sufficientẽ ad fabricandas spẽs, illũ cõ ligat Deus, dũ ē in corpore neg^{do} scursũ ad operandũ se solo, et offerendo ad operandũ cũ phantasmate, et ideo, dũ in corpore ē dependet in operatẽ a phantasmatib, solus autẽ a corpore, offert se solo scursũ sufficientẽ, ut se solo intũs imagines imprimat, et ideo extra corpus a phantasmate n dependet: si autẽ se solo n sufficiat dicendũ erit cũ plurib doctorib, statim atqꝫ aĩa corpore solvitur, illi spẽs infundi independentes a phantasmatib, sic infudit Angelis, quibus et nova obta percipiat, et antiquorũ recordet. scio affirmare aliquos substantiã aĩæ spẽi vicẽ gerere per suã entitatẽ in statu separationis.

Petes, an intũs agens aliud officiũ hẽat præter fabricã sperũ? cotties illi tribuit, qđ illustret etiã phantasmata: qđ efficiat obtũ intelligibile

sed certè hæc eatenus præstat, quatenus efficit speciem; nam illam efficiendo extrahit phantasma ad superiorem productionem rei spiritualis, quod est facere illustria phantasmata nobili ea productione: objectum est eatenus efficit intelligibile, quatenus efficit ipsum effectivum intellectionis, qua possit intelligi.

Sect. 3.

De objecto materiali, et formali nostri intellectus.

Quæri solet prius, quodnam sit nostri intellectus adæquatum objectum abstrahendo a formali, et materiali (de quibus inferius) ad cuius quæstionem solutionem aliqui distinguunt, et si de intellectu secundum se sermo sit, asserunt esse omne ens positivum, negativum, et fictitium; nihil enim esse, quod secundum se intellectus noster non possit percipere; nec minus amplam adstruunt illius sphæram, quam angelicam, et Divinam, eo tamen discrimine, quod intellectus divinus infinita perfectione, et claritate penetrat, quæ noster limitata admodum, et nimis imperfecta cognitione.

Si vero de intellectu alligato corpori, seu prout in corpore est, affirmant solum extendi per se ad objectum per se sensibile; quia non philosophamur Disp. 3. de anima etc.; de intellectu post q. 7. in appendice: sed quæstio de non esse pote contra illam particulam per se, cum communi sententia est absolute asserendum, quod noster intellectus, etiam dum in corpore est, possit intelligere, quæ non sunt sensibilia per se, qualia sunt entia spiritualia, negatur, etc.

Ratio est, quia de Deo Loquimur, de Angelis, de negationibus, de chimæris, etc.; ergo hæc omnia noster intellectus cognoscit. Probatur consequentia; quia loqui non possumus de iis, quæ non cognoscimus, ut clarum est. Deinde Deum definimus, illius attri-

buta demonstramus; negationes in disputationem vocamus; varias illarum proprietates ostendimus; chimaeras effingimus, et nihil eas esse in re clare comprobamus, quae omnia per cognitionem attingunt nostri intellectus; definire non quis potest, quod non cognoscit; etc. imo possumus Pyrrhonium redarguere; nam si negat nos cognoscere obiecta, quae sensibilia non sunt, quae cognoscit a nobis illas non cognosci, quod impossibile est fieri absque cognitione illorum, quae negat cognosci; atque ideo dum negat humano intellectui cognitionem non sensibilium, facto ipso probat, quod negat. itaque omne ens verum, et falsum, obiectum est nostri intellectus, et ita sentit communis sententia, quae solum discrepat in modo, quo singula attingit.

Non omnia obiecta eodem modo habent rationem nostri intellectus; nam aliud eorum est formale; aliud materiale, seu, ut alij volunt, aliud est motivum, aliud pure terminativum. illud se habet ut formale, quod trahit cognitionem ratione sui, seu detrahit, ut aliud cognoscat; illud vero se habet ut materiale, quod attingitur ex detractione alterius, et non ratione sui; unde cum non unum sit, quod ratione sui ab intellectu attingitur, et plura sint, ratione quorum alia attingantur, plura sunt obiecta formalia nostri intellectus particularia.

Maior difficultas est circa obiectum formale universale, quod nostro intellectui inservit ad omnia obiecta materialia attingenda; quia sub illo omnia cognoscit. communiter tale dicunt esse verum, quoniam intellectus in quodvis obiectum tendit sub ratione veri: hoc tamen difficultate non caret; quia plura obiecta attingimus potius sub ratione falsi, quàm sub ratione veri, ut patet, quando mendacia, et entia rationis contemplamur; imo ipsa mendacia, et figmenta nos intellectu efficimus.

Nihilominus apte intellecta communis haec doctrina de obiecto formali universalissimo, non est reijcienda: nos illam ita intelligimus, et amplectimur, ut verum eatenus dicatur nostri intellectus obiectum; quatenus in nullum obiectum ferri potest per iudicium affirmativum, quin illud apprehendat ut verum, sive ipsum, re ipsa, tale sit, sive non, quamdiu non obiectum non proponitur, ut verum, intellectus illi non assentitur.

Unde nunquam intus assentitur falso ut falso. si vero, ut falso, quod non attrat falsum esse falsum, iam fert in falsum, ut verum, quia verum est falsum esse falsum. apprehensio hac regula non ligatur, potest enim attingere obiectum falsum sub ratione falsi, et verum sub ratione falsi, ut quivis poterit experientia discere. ex quo patet ad rationem difficultatis proposita §. praecedenti.

Alii aliter ultimum formale nostri intus dicunt esse intelligibilitatem passivam; sed cum haec sit quaedam non repugnantia ex parte obiecti, ut doctores hi maiori ex parte docere solent, nequit eiusmodi intelligibilitas esse formale obiectum, sit necessario tale est ipsa non repugnantia, quam quidem non cognoscit. scio quosdam asserere hanc intelligibilitatem esse transcendentalem ordinem obiecti ad intus, et non meram non repugnantiam; contra quos tamen debes obijcere, quod entia rationis intelligibilia sunt passive, nec tamen habent ordinem transcendentalem, aut habere possunt. non ergo intelligibilitas passiva est ordo transcendentalis obiecti ad intus.

Quod si adhuc dixeris entia rationis habere ordinem transcendentalem, illum tamen esse fictitium, iterum impugnaris, quia entia rationis vere sunt intelligibilia, cum vere et realiter intelligantur; ergo habent verum et realem intelligibilitatem; sed fictitius ordo non est realis intelligibilitas; ergo intelligibilitas entis rationis non est ille ordo; deinde, quia ordo fictitius non datur, nisi ab intus fingatur; sed saepe finguntur entia rationis absque eo, quod fingatur ille ordo; ergo cum nunquam fingantur ab intus entia rationis absque eo quod detur horum intelligibilitas, haec non consistet in illo ordine. minor patet, quia non semper, dum fingimus, in obiecto ordinem ad intus cognoscimus.

Hoc non negabo omnia obiecta attingi a nostro intus in actu exercito, ut intelligibilia, hoc est, quia intelligibilia sunt, seu quia possunt intelligi; nam ratio formalis, quare illa attingantur, est quia possunt intelligi, et ratio formalis, quare possunt, est quia datur potentia intellectiva potens illa intelligere. cum tamen intus, dum communiter attingit cetera obiecta, non cognoscat se posse illa cognoscere, non attingit obiecta in actu signato, ut intelligibilia, alias cognosceret

se posse illa cognoscere, in quo sita e formalis intelligibilitas.

Sect. 4.

V. facilius ulia cognoscant, quam singularia?

Supponit titulus, qd putamus verissimum. qd putamus verissimum, intellectum nrum cognoscere ulia, et singularia, qd facile potest ostendi, quia de roe entis, aialis, corporis, substa, etc. disputamus absque ulla mentione singularium, et cum audimus colorem, illum in coi, et uli apprehendimus, et viso Petro a longe ambulante, vivens ee cognoscimus, n tn quale illud sit, cuius ve spei; et denique ulia noster intelltus format abstrahendo nos a singularibus; Ergo noster intellectus cognoscit ulia, cognoscit item singularia, quia indua, quae ante oculos het, et alia, quae absentia ss, cognoscit. agit etiam, et disputat de haecceitatibus, individuisque, quae propria ss specierum inferiora; Ergo het cognitionem rerum singularium. difficultas hoc supponit, et ulterius inquirit an cognitio ulium facilior sit, quam cognitio singularium, ad cuius intelligentiam velle supponas saepe unico intu cognosci singularia et ulia, quia sl penetrat individuum, simul roem specificam, genericam, et numericam, ac proinde n opus ee qd semper prius cognoscat ule, quam singulare, aut e converso, imo Pr Hurt. dp. 5. de aia. s. 2. 6. pronunciavit cum Durando, Ocham. Gabr. Greg. et aliis n dari generalem regulam prioritatis in cognit. inter singularia et ulia. sed haec aliquando prius, illa posterius, aliquando e converso. unde reijciendi ss Thomistae (quos referunt Pr Dimbr. 1. phys. c. 1. q. 4. a. 1. asserentes intum humanum semper 1° cognoscere ulia, deinde vero singularia.

Posito ergo, qd nihil generale statui potest circa prioritatem, videamus, an statui possit aliquid circa maiorem facilitatem. et dm existimo cognitionem ulium ex se faciliorem ee cognitione singularium, facta comparatione inter roes cos, et earum inferiora singularia compte accepta. ro huius

resolutionis, quam multi tenent, optima est, nam illa cognitio est facilior, quae ad sui existentiam, et productionem pauciora requirit; sed pauciora requirit ad sui existentiam, et productionem cognitio universalium, quam cognitio singularium; ergo haec illa facilior est. minor probatur; (nam maior apparet ex se certa) cognitio singularium claudit cognitionem universalium, et addit aliquid aliud cognitionis, ut patet in cognitione Petri, quae claudit cognitionem hominis, animalis, corporis, etc., et addit cognitionem Petreitatis; ergo plura requiruntur ad cognitionem singularium, quam universalium; ergo difficilior est illorum, quam horum cognitio.

Hac eadem ratione probari potest faciliorem esse cognitionem rationis magis universalis, quam minus universalis, facta separatione inter universale superius, et eiusdem inferius; nam cum inferius claudat superius, et quoddam aliud addat, cognitio inferioris universalis claudit cognitionem superioris, et addit aliud; ergo plura requiruntur ad cognitionem universalis minoris, quam ad cognitionem maioris, atque proinde huius cognitio facilior est, quam cognitio illius.

Totum superiorem discursum evincit experientia, qua viso homine stante in longissimo loco iudicamus esse ens, quale autem ens sit, non iudicamus, quia non habemus indicium, quo discernamus alias rationes inferiores, si vero ad nos accedens moveatur motu progressivo, cognoscimus esse vivens; quia tamen adhuc longe distat, non cognoscimus, an sit vivens rationale, vel brutum, hoc cognoscimus, cum magis accedit, cum autem prope est, cognoscimus esse Petrum, vel amicum: en quo facto cognoscuntur facilius rationes universaliorum, quam minus universales, et universales, quam individuales, quae enim sufficiebant ad cognoscendum ens, non sufficiebant, ad cognoscendum vivens, et quae ad hoc cognoscendum satis erant, non erant satis ad cognoscendum hominem, sic ~~...~~ quae ad hunc sufficiebant, non sufficiebant ad cognoscendum Petrum secundum ultimam differentiam individualem, cum tamen sufficerent e converso ad universalia scilicet quae sufficiebant ad particularia.

Observa tamen quod si universalia cognoscenda sint, non simpliciter, seu separata ~~...~~ a inferioribus, sed quatenus totum quale ~~...~~ oppositio modo probandi est in

re ulteriori, quã in minus uli, q^a atq^{ue} ad cognoscendũ magis ule, qua totũ gvale e), plura ss cognoscenda, quã ad cognoscendũ rõẽ minus ulẽ, ut pt. nã ad cognoscendũ rõẽ bruã ut totũ gvale, debent cognosci pauciora inferiora, quã ad cognoscendũ aial, ut totũ gvale, q^a cũ hoc latius pateat, plura requirit ad sui cognitionẽ, et hec difficilior cõenter e); quã cognitio rõã bruã. quapropter hoc pacto difficiliores ss cognit^{es} rõis ulioris, quã minus ulis.

Obis. Quæ sufficiunt ad cognoscendũ rõẽ ulẽ in õrõ ad tantã dist^{m}, sufficiunt ad cognoscendũ rõẽ particularẽ, et individualẽ, cũ utraq^{ue} sl cognoscat; ẽg neutra cognitio e) alia facilior. deinde, q^a si altera eet facilior, n̄ herent sl; sd prius oparar^{et} facilior, difficilior posterius. Rx 1° neg^{do} ant^{s}, q^a ad cognoscendũ rõẽ ulẽ ad illã dist^{m} n̄ requ^{r} cognitio rõis particularis; ad huius autẽ cognitionẽ requ^{r} cognitio ulis; atq^{ue} ideo n̄ sufficiunt ad cognoscendũ rõẽ parlẽ, quæ sufficiunt ad cognoscendũ ulẽ, etiã ad tantã dist^{m}. Adde, qd lt argũ convinceret neutrã cognit^{m} ee faciliorẽ in ord^{e} ad certã dist^{m}, n̄ tn̄ pbat, qd cognitio rei ulis, n̄ sit absolute facilior, quã cognitio rei particularis, siquidẽ ad hanc requ^{r} illa dist^{a}, nec heri potẽ in maiori; ad illã v^o n̄ requ^{r}, sd maior sufficit. Ad illud, qd addit, Rx, n̄ recte inferri ex eo, qd una cogn^{o} sit alia facilior, qd heat prius, sd so' qd c' minori diff^{e} oparetur, ut videre e) in plurib^{s} effectib^{s}, qui eodẽ tempore fiunt, nec tn̄ oẽs eadẽ facilit^{e}, sd alij maiori, alij minori.

Sect. 5.

An, et quo pacto aia nra se cognoscat?

Facilis e) q^a quoad priorẽ p^{tẽ}, nã se ipsã aiã cognoscere res adeo certa, et experiã e) oprobata, ut nullo pacto pbat^{e} egeat, quis n. ignorat se ee aia preditũ?, et hanc aiã spualẽ ee, qd et quantis in scholis oẽs^{ce} ee ralẽ, et discursus

prius effectivus, quae indicia, et argta non testantur? certe de illa disputamus, et nonnunquam ad illa verba dirigimus. aia aiebat dives ille, de quo agit Lucas. c. 12. hes multa bona posita in annos plurimos, requiesce, comede, bibe, epulare, etc; itaq aia se ipsam novit.

Difficultas est circa modus, quo se cognoscit; nam de mente, seu aia se ipsam agnoscere conanti sic loquitur Aug. Lib. 10. de Civit. c. 3. quid ergo amat mens, cum se ipsam quaerit, ut noverit, dum incognita sibi est? ecce mens semetipsam quaerit, ut noverit, et inflammatur hoc studio: amat ergo, sed quid amat? se ipsam? quomodo, cum se nondum noverit, nec quisquam possit amare, quod nescit? an ei fama praedicavit speciem suam? forte ergo se non amat. quae verba perspicue hent difficultatem circa 1am cognitionem, qua se aia cognoscit.

Gregorius in 1o d. 3. q. 2. et Henricus. qdlib. 4. q. 7. docent aiam esse sui ipsius speciem (quam doctrinam probabilem reputat Pr Valentia) ad modum, quo D Thas de angelis probat. 1. p. q. 56. atq ideo sicut media specie format cognitionem, qua alia a se cognoscit, ita per se ipsam, tanquam per speciem, cognitionem elicit, qua cognoscit se ipsam; quae doctrina videtur expressa a Sto Aug. Lib. 9. de trinit. c. 3. mens ergo ipsa, inquit, sicut corporearum rerum notitias per sensus corporis colligit, sic incorporearum rerum per semetipsam; ergo et semetipsam per se ipsam novit, quoniam est incorporea. quibus accedit, quia aia nostra utpote substantia immaterialis proportionata satis est, ut sibi sit species, loco speciei impressae visus gerat; ergo ita se ipsa esse dicendum est; maxime cum difficile sit alium modum invenire, quo se possit aia cognoscere, dum in corpore est.

Communis nihilominus sententia docet aiam se cognoscere per alienas species, et per discursum; sic Thomistae cum D Tha. 1. p. q. 87. a. 1. et q. 10. de verit. a. 8. P Rub. 3. de aia. tt. de intell. poli. q. 6. apud quem alij videri possunt sicut cum Are Lib. 3. de aia. c. 4. ait itaq haec sententia, quod aia ex quibusdam, quae novit, alia colligit, quae non novit, inter quae se ipsam colligit, et agnoscit; nam cognoscit phantasma-

ta, & alia obta iudicio, et affratione, colligitq actu aliquem vois minime coq brutis, et c' hic actus beri debeat per priu aliqd pportionatu in ipso hoe existens; colligit in hoe ee tale priu, qd deberre ee substale ex eo infert, q^a deveniend e ad aliquq 1^a radicq, quae nequit ee mali, aut unio, natqq ideo debet ee pro n corporea, q^a hec n e priu pportionatu actus spualis, qua e actus affrationis: unde tandem devenit in sui cognit^m sua rai aia, facto, et pramisso discursu.

Hanc sent^a veru affrare arbitror, si sermo sit de 1^a cognit^e qua aia se cognoscit, ad illq n. discursu opus e, si v^o generaliter affret oq cognit^m aia beri per discursu, oppositu putamus veru, nq 1^a cognitio aia, sui spq imprimit, et obti, qua aia pote pducere actu reflexu s^a 1^u, et i^a se, quadmq de actibus internoru sensuu dictu e, imo existimo pbabile, qd supposito discursu tanqm cognit odit^e intus agens imprimat immta spq aia, qua hec se cognoscat.

Unde autq oriat, qd aia, du se cognoscit, ad mu corporis apprehendat, et noscat? ret Aug^us lib. 10 de Civit^e c. 5. et 6. q^a illa corpora ss, quae foris per sensus carnis adamavit, eorumqq diuturna quada familiarit^e, implicata e, nec secum pote introrsu tanqm in regione incorporea ne ipsa corpora inferre, imagines eoru svolvit, et rapit factas a semetipsa de semetipsa; dat enim: n. formandis quidda substae suae. et post pauca, errat autq mens, cu se istis imaginib tanto amore siungit, ut etq ee aliqd huiusmi existimet; ita n. sformat eis quodamodo. Revocanda itaqq res e ad imag^es impressas, qua semq involvant aliqd corporeu in sua repraesent^e, et vi seminaria intentionaliter q^a cu ois trahant orig^m a phantasmate, et rebus corporeis redolent corpus, et similitud^m corporis expressis repraesentationib quas imprimunt, ex quo desumere poteris argu^m ad pbandu, qd aia n sibi sit spes ad sui cogn^m; nq si ipsa sit virtus adaequata effectiva intellect^is, tq f mu pote vitalis, qua per mu spei, n posset

ignua vero assignari, quare se cognoscat ad modum corporis, cum in statu separat[a] non se eo modo cognoscat, quod autem modo sit in corpore, quid efficit? (in tua sententia) cum in tale intellectus corpus non influat, neque in illius impressam speciem, sed mere comitanter se habeat, et sic per accens. alij addunt, quod semper anima est in cognitione sui, cum semper adsit ut species, et ut principium vitale; neque aliud requirat. Caeterum haec vero eodem pacto, quo in angelis, solvenda est in eorum sententia, qui angelos dicunt esse sui species. et forte fieri potest omnibus argumentis cum.

Restat ut ad fundamenta contrariae sententiae veniamus, et in primis negamus animam esse proportionatam in genere speciei; neque enim huius generis proportio colligenda est ex immaterialitate in entitate physica, alioqui actus ipsi, et habitus spirituales gerere possent vicem speciei impressae. Addimus, quod si anima sibi inserviret, ut species, non se intelligeret ad modum corporis, ut dicebat nuper; sed neque dependeret a phantasmate, ut se intelligeret.

Ad locum S. Aug. dicendum est S. Doctorem sed ostendere, quod anima non colligat per se notitias (expressas) corporeas, sed per sensus corporis, quae hi, et non anima, ut suo loco probavi, sunt receptaculum sensationum, colligat vero per semetipsam notitias rerum spiritualium, seu spirituales; quia, ut etiam probavi, ipsa est subiectum notitiarum spiritualium, utpote quid spirituale proportionatum, quae expositio ex integro adaequat, aptaturque verbis adductis, quae alioqui, difficilem habere expositionem ut agnoscit P. Rub, et plane confitetur; neque omnino satisfacit ea, quam Divus Thomas tradit. 1. p. q. 87. a. 1. ad 1. quod autem dixi de modo, quo anima se cognoscit, dictum volo de modo, quo cognoscit habitus spirituales, et species intelligibiles, si hae dantur, ut hucusque supposuimus, et iam probamus.

Q. 3.

De speciebus impressis intelligibilibus.

Sect. 1.

An sint admittendæ species impressæ intelligibiles?

Negant Gotfredus quodlib. 9. q. 19. Dur. in 2. d. 3. q. 6. Henr. qlib. 5. q. 14. et qlib. 4. à q. 7. Bacon in 2. d. 3. q. 2. Themist. Theophrastus et Abempace apud Dimb. citandos, putant. n. sp. otiosas ee, et phantasmata præstare posse, quidquid præstare debebant spes intelligibiles, melius tn rem considerarunt, qui affirmativam partem secuti ss cum cōi Peripateticorum schola. S. Aug. lib. 11. de Trin. c. 2. D. Thō. 1. p. q. 55. a. 1. D. Bonav. in 2. d. 3. a. 2. q. 1. Albert M. Scot. Greg. et Rich. eadm dist. Rub. 3. de aīa c. 5. tt. de intu. poli. q. 2. Dimb. ibidm q. 3. a. 2. quibus hanc doct. suasit Aris. 3. de aīa. tum c. 4. t. 15. tum c. 5. t. 19.

Pbō nos et cōi sent. adhæremus hoc ducti fundamto, qa pota intellectiva e cā indifferens, ac proinde et libert. carens ad se determinandm, ac proinde determinari nequit a se, ut potius hoc, quā illud percipiat obtm; ḡ dari debet aliquid, a quo determinet. Ea aliqn nunquam operabitur, hoc determativum nequit ee voluntas, c. cuius operatio posterior sit operat. intus, nihil. n. volitum, qn præcognitum; voluntas prā cæca e, atqz ideo supponit intellectum a qua quasi manu ducat ad obtm amandm, fugiendumve, id neqz ee pote corporeum phantasma, ut adversarij volunt, qa phantasma determinet intum se ipso formaliter, l obiective, quo. n. alio mō determinare poterit? n formaliter, qa c n recipiat in nrō intu, aut aīa, neqz hoc, neqz ille pote obtm percipere medio phantasmate, ut de-

inde eliciat intellect.s qua obj. intelligat: sed neqs obtineo, q.a ad hoc opus erat cognosci ab intu ipsu phantasma, atqs ideo rogo, quis detraverit intu ad cognoscendu phantasma, an ipsu per se, l aliud? n ipsu, qd ia jbavi; l g aliud; hoc erit spes intelligibilis; na si eet etu phantasma, iteru eet resumendu meu argtu, ut impugnaretur detratio 2i phantasmatis, 3i, et 4i usqs in infinitu, donec sistat in spe intelligibili.

Alia aliq adducere possumus ex Dimbus, qua multi alij etu utunt, sic se het intu ad ppriaa functiones, st sensus ad suas; ad suas indigent sensus speciebs impressis sensibilibus; l g et intu ad ppriaa indiget speciebus intelligibilibus. tenet coa. minor autu l ib. pcedenti pbata 0: nunc maior pbr, q.a st sensus ss poe indifferentes ad suas ita intu ad pprias; si vo dixeris intu here phantasmata, a quib detrat, sensus vo nihil here, nisi scedant spes: impugnaris 1o, q.a phantasma, ut sstat ex roe praecedenti, n sufficit intu detrare, nisi sl c intu agte efficiat spes. 2o q.a saltu sensus interni n indigerent speciebus, cu dici posset detrari a sensib externis n minus quà intu à phantasmate.

Et quidu spes repraesentativa actuu intellectionis, nescio, quo pacto neganda sint; na quilibet actus sui semen relinquit, ut possit pca illius recordari. neqs ulla roo apparens exhiberi pote, qua pbet actus corporeos vim here seminaria, ut spes mittant, illas vo careant actus spuales: numqd hos nobilitas fecit steriles? scias faecunditatu n ee indignu nobilitte c oiu maxe nobilitas, qualis Deus e, faecunditate ornaverit, verbumqs genuerit sua intellecte.

Obies. 1o voluntas e poa indifferens ad hoc, et illud obtu, et nihilominus caret spe impressa, neqs illa indiget, sed stenta e repraesentate obti, a qua sufficienter detratur; g neqs erit, cur admittant spes impressa ad intu, quis sit poa indifferens ad hoc, et illud obtu, cu satis sit detratu ex eo qd pte phantasma hoc potius pponat, quà illud. Rx negdo coa, discrimen e, q.a cu voluntas, et intus sint idu realiter inter se, et cu aia, eo ipso, qd pponat ab intu hoc obtu potius, quà aliud, voluntas realiter, etsi n fmaliter cognoscit obtu (siquidu realiter recipit in sua entite intellce)

ac pinde amare illud pote, l. odiu pfequi absq alia spē ētrante. at intus ablata spē, n. het, unde detret, ut superius dixi, q̄ si aliqd hēret max phantasma, hoc autem sufficit, q̄ per illud neq obiective, neq fraliter percipit intus obj, ut detret ad intellectū, qd iā pbavi.

Obies. 2ª. Si darent spēs intelligibiles, aiā semper eet in operate cognoscendo obta, quorū spēs recipit, cū ad ea intelligenda n̄ requirat aliud prater spē, et poā, qd tamē hēret aiā in nrā sentā. Rēnt cōiter, neg sequelā, q̄, esto dēt spēs, n̄ tn̄ semper operat aiā, ut experiā docet, et rōe aiunt ee, q̄ ad intelligendū opus ē excitent spēs e memoria, ubi ss, et n̄ semper excitatae ss. certe mihi valde difficile ē intelligere, quo pacto nunc aptent, l. excitent spēs ad intellig, et n̄ antea, sic et qd ordinata serie excitent, qua litera, et dictiones pluriū paginarū lectae ss, qn̄ ulla discrepet, aut interrumpat, imo si bene memoriae mandavimus, possumus p libito a medio, l a fine incipere prius recitando, quae in pagina ss posteriores, l e ōverso. rē hanc ponderans Augus tanquā valde arcanā, et recondita miratus ē.

Sect. 2.

Quarū rerū admittendae sint spēs intelligibiles? singularium'ne, an particulariū?

Ex dictis qd praecedenti ōstat a nobis cognosci ulia, et singularia, hac difficilius, illa facilius, nunc investigamus, an hac cognitio fiat per spēs rerū uliū, et particulariū, l absq illis; nā Pr Rub. 3 de aia. tt. de intū poli. q. 1. admittit spēs pprias rerū singulariū, allegatq p hac sua sentā Scotū in 4. d. 45. q. 3. Rich. in 2. d. 24. q. 4. Greg. in 1. d. 3. q. 1. a. 2. Ocha. q. 5. Burl. Marsil. et Thienensē. lib. 1. phys. Apoll. 3. de aia. Cardl Fr Toletū. 3. de aia. q. 12. Valent. et Dur. ad ulia autē n̄ admittit pprias, et speciales spēs, sd illas deservire ait, quae ppria ss rerū singulariū.

At P Fonsā alia pergit via. 2. met. c. 2. q. 3. s. 5. dicū

spes rerum singularium negat, solumque admittit spes universalium, quae deservire possunt ad singularia cognoscenda, ut in sententia Patris Rub. spes singularium deserviunt ad cognitionem universalium: habet Pater Fonseca pro se S. Thom. 1. p. q. 86. a. 1. Capr. in 1. d. 25. q. 2. Caiet. 2. contra gentes. c. 100. et loco citato D. Thomae ex 1ª parte. Argentin. in 4. d. 50. a. 3. Ferr. et universos Thomistas, quibus multum favet Aris. tex. 3. de anima. t. 10. tex. 2º eiusdem operis. c. 5.

Crediderim utramque sententiam veram esse quoad partem affirmativam, falsam vero quoad negativam, seu exclusivam; atque ideo recipio, quod affirmat, non quod excludit, itaque unicam hanc solum pronuncio. dantur spes intelligibiles rerum singularium, dantur etiam et rerum universalium, quod dupliciter potest intelligi. 1º. ita ut non sit alia spes singularium, alia universalium, sed unica, et eadem directe hac, et illas representet, sicut contingit in cognitione expressa, qua universalia, et particularia cognoscimus, et hoc pacto dari spes mihi verisimile est; nam saepe fere directe nostra cognitio in res universales, et particulares, ita ut unico actu, utrumque extremum exprimat; ergo dantur spes eiusmodi rerum universalium, et particularium, seu singularium, cum cognitio expressa taliter representet expresse, qualiter impressa impresse, neque alio modo cognitio expressa exprimat, nisi quo impressa impressit.

Alio pacto potest intelligi, ita ut dentur spes impressae, quae solum representent universalia; aliae, quae solum singularia: et hac ratione vera etiam est praeiacta sententia, quam hunc in modum ostendam: dantur spes expressae, quae solum representent universalia, et aliae, quae solum representant singularia: ergo et dantur spes impressae, quarum aliae solum universalia; aliae solum singularia representent. de antecedenti non licet dubitare, cum noster intellectus quotidie prascindat naturas universales a singularibus, quod nulla alia ratione prestat, nisi cognoscendo naturas universales (licet non semper reflexe cognoscat eas naturas esse universales) non cognitis individuis, et singularibus: saepe etiam e converso cognoscit Petrum, Ioannem, et alia individua, nulla mentione facta universalium. consequentia probatur, quia cognitio, seu spes expressa solius universalis, po-

tulat spẽs impressa solius ulis, et expressa singularis solius postulat spẽs impressa solius singularis; quia ut nuper dicebam talis est expressa impressa, qualis impressa expressa, neque aliud repraesentat expressa, quam impressa; sed quod ista virtute seminaria continet, illa exprimit. Nec tamen dicas, cum cognoscit singulare confuse v.g. Petrum cognosci naturam ulem, quae in illo est, advertas, oportet, nos locutos fuisse de natura uli praecisa a singularib. addimus nihilominus reipsa saepe cognosci haecceitates, non cognitis naturis ulib, non solum praecisis, sed neque contractis; ad eiusmodi autem cognitionem necessaria est spẽs impressa rei solius singularis.

Cum autem addis spẽs dari solius ulis repraesentativas, sic velle accipias, ut solum sint repraesentativae formaliter, et expresse naturae ulis; nam materialiter etiam repraesentat singularia, cum quib. illa identificatur, sicut et imago expressa solius rei ulis, materialiter, et identice attingit res ipsas singulares, quia tamen non attingit expresse, et formaliter has, dicitur imago, et cognitio solius ulis, cuius expressio est: sic de impressa imagine, proportione servata impressionis ad expressionem doctrina tradita intelligenda est: idemque observatum volo pro speciebus rei dumtaxat singularis.

Superest nunc investigare modum, quo generari possint spẽs rerum solum ulium; nam cum ad dictas spẽs, cum primum comparantur, concurrere debeant phantasmata, et haec sint repraesentativa solum singularium (alias eadem difficultas in illis excitaretur, cum ortum trahant a sensib., qui solum producunt spẽs rerum singularium) solum possit producere spẽs singularium, quae repraesentant, et suarum entitatum; imo licet etiam repraesentarent ulia, non videtur qua ratione concurrere possint ad spẽs solius ulis. ad summum concurreret ad spẽs, quae utrumque repraesentarent ule scilicet et singulare; haec tamen non multum urgent; nam esto phantasmata solum repraesentent singularia (damus hoc arguendi gratia) non semper illa eodem pacto repraesentant, sed aliquando confuse, et insufficienter, sicut visus colores longe distantes, et auditus voces e longinquo redditas: quandoque clare, et distincte, sicut visus obiecta proxima: quando autem phantasmata

confuse obtm percipiunt, detrare nequeunt intus ag[te] ad cogn[l] expressa singularium, sed ad ulium, quatenus detrat ad solam convenientiam, et non ad individuales differentias; qui vero expresse percipiunt haecceitatem, detrant ad spes singularium, quas intus agens sibi producit cum phantasmatibus; nec mirum hoc est, cum visus ipse obscure, et insufficienter videns obtum intus detrat ad errorem, sufficienter vero, et clare ad scientiam.

Postquam vero semel habita est cogn[o] rei ulis, relinquit in memoria aliam spes a tali cognitione missam, quae cognosci possit reflexe nam ut ulis, contra quam et praecedentem doct[m] nihil video, quod possit obiici momenti hoc; eam non perspicuitate, et claritate rem explicat, ut contrariarum opinionum arma mollescant, et vires amittant. video tamen multa, quibus uti possem contra Adversarios, mittoque brevitatis causa, qui volt, legat Pet. Dimb[s]. 3. de aia. c. 5. q. 4. per totam.

Sect. 3.

Sint'ne admittendae spes intelligibiles Dei, et Angelorum in nostro intu?

Diff[s] reperta in rebus spiritualibus cognoscendis in causa fuit, ut multiplex circa modum, quo id contigerit sententia excogitata esset, 1a ait spes proprias Dei, et rerum spualium nobis inesse ab intu ag[te] fabricatas supposita phantasmatum detrat[e]: difficile hoc vir 2a opini, quae non capit, quae rone efformari possint propria spes rerum spiritualium, et propterea asserit has non videri in se, sed in quibusdam idolis, ac obiectivis simulachris materialibus illarum loco substitutis; a qua doct[a] non longe viri positus S[tus] Aug[s] lib. 10. de Civit[e]. c. 3. dum hac de nostra aia, seu mente ait. forte non se amat, sed quod de se fingit, hoc amat, longe fortasse aliud, quam ipsa est. dixerat autem c. 2. fingit aio imaginariam formam, qua excitat in amorem; unde autem fingit, nisi ex his, quae noverat.

3a tamen sent[a], quae nobis placet, duo affirmat, ut Deus, et res ipsas spuales vere cognosci, et non in idolis a nostro intu; non tamen per proprias, sed per alienas spes, (quis oppositum sit probabile) ad modum, quo dixi

de aia rali. ita Scot. in 1 d. 3. q. 2. Ferr. 1. p. q. 88. a. 1. et 2. Vañez, et Caiet. ibidq secuti D Thõ. 3. c.ª g.tes c. 45. Rub. 3. de aia ttt. de intel poli. q. 5. et multi alij. Duas ptes ɔtinet, ut dixi huius sentẽ resolutio, alteraq, Deũ, Angelos, et res alias spirituales vere cognosci a nobis, et n so idolũ, qd sic prb. plura de Deo prædicamus, quæ nullo pacto ɔvenire posst idolo; plura etq de angelis; ḡ n so cognoscimus idolũ, sd vere attingimus ipsũ Deũ. pt cõa, qª id attingimus nrã cognẽ, de quo prædicata enunciamus. ans ostendr, qª de Deo enunciamus, qd sit spũs, qd sit ab æterno, qd nullã sui cãm habuerit, qd sit infite pfectus, qd oia fecerit, ettª, quæ tñ ɔvenire nequeunt idolo; de angelis alia prædicamus, quæ prorsus repugnant eorũ idolis.

Hæc autẽ n per pprias, sd per alienas spẽs nr intus cognoscit, qd ẽ altera pars resolutionis pbanda; facilior ẽ cognº aiæ ralis, quã Dei, et angelorũ; sd aiæ ralis cognº n hẽt p pprias spẽs (dixi iã oppositũ ee pbabile) sd per alienas, ut ɔstat ex dictis q. præcedenti; ḡº et cognº Dei, et angelorũ n per pprias, sd per alienas spẽs. deinde qª semper Deus a nobis cognoscit ad mũ corporis, et idq ẽ de quovis alio ente spũali; ḡ n cognoscit per pprias; sd per alienas spẽs; pbo cõs qª ppria spẽs rei spũalis ẽ rei, ut ẽ in se, quã. s. n ut corpus percipit, sd ut spũs: vº ḡ, quare res spũales ad mũ corporis attingunt, ẽ, qª earũ cognitiones fiunt per alienas spẽs, q̄ ut tales semper referunt illud, cuius ppriæ ss; discursu itaqs intus sĩ Dei cognẽ, et angelorũ comparat, ut de aia dicebã: et deinde per spẽs relictas a primis cognitionibus cognoscit indirecte Deũ ett

Dices dũ angelũ cognoscere volumus quemdã pulchra facie iuvenẽ depingit nrã mens; cũ Deũ, quẽdã venerabilẽ senẽ, et sic de rebus alijs spiritualibus. ḡ eatenus has cognoscimus, quatenus idola conspicimus substituta. Rx ita ee, qd similes fras fabricamur frequenter, dũ Deũ, et angelos volumus apprehendere, n qª in illis nrã cognitio sistat, sd qª adiuvat intus ab illis, ut per discursũ colligat virtutẽ angeli, Dei æternitẽ ettª qd apperte colliges, si perpendas sl a nobis tunc affirmari, neqs ɔtra

nu Pl ee senu, neqß angelu iuvenu, quales apprehendimus; aliud est per discursu colligimus adiuti ab illos fris, propter quos fiunt imagines angeloru, et Dei pie in Ecclesia depingi solent.

Dices 2°. Imaginativa, et phantasia, efficere potest, supposita detract. sensus interioris spes reru insensataru; ergo et poterit intus agens supposita phantasmatis detract. producere spes nobiliores reru spualiu propria. Nego cons. quia licet phantasma virtute habeat ad spes illas insensatas, ut ex dictis alibi constat, caret tn virtute effectrice, quia detrahit intus ag. ad spes propria rei spualis: qd ita pbo; nam spes propria rei illa est, qua repraesentat, ut est in se, sed caret virtute effectrice ad spes repraesentativas Dei, et entiu spualiu, ut ss in se; ergo et caret illa ad propria spes Dei. minor pr, quia si n caereret ea virtute, et cu intus spes illas produceret, Deus posset cognosci naliter, ut est in se (neqß. n. staret per intus, neqß per spes.) qd tn est falsu, et contra cos. sensu; maxe cu dicat Paulus, videmus nunc per speculu in aenigmate; per speculu quide, quia per aliud Deu cognoscimus; in aenigmate, quia obscura, et n clara est illius cognitio.

Sed quid dicendu ad Augum loco s. citato? illu n asserisse, sed dubitanter rem posuisse, ut constat ex illa particula forte, et clarius ex verbis, quae citatis subijcit. Deinde potest dici Stu Augum ostendisse nram mente se ad mu corporis fingere, du se quaerit, ut manuducatur ex ea corporea fra ad re incorporea per discursu colligenda, exciteturqß ad se amandu. qd indicant satis clare verba capitis secundi, fingit aia imaginaria fra, qua excitet in amore. quare n negavit, qd se mere amet, aut cognoscat, sed ad hanc cognit., et amore asserit excitari per alias corporeas fras, et obtam, qd nos nullo pacto negamus.

Q° 4.

De memoria, verbo, et intellectu.

Sect. 1.

V. in nobis reperiantur hac oia, necne?

Memoria duplex e actualis, et potialis, seu per mod actus, et per mod prij, vel in actu 1°, et in actu 2°. memoria actualis e actus, quo res, ut præterita, et a nobis cognitas repetimus, illasve recordamur, huius actus prij, qualis e intus, dr memoria potialis, seu per mod prij, et in actu 1°; negss. n. indicamus memoria in actu 1° distingui ra ab intu, cu ois potes vitale spuales ab aia indistinctas adstruamus, eo. n. ipso indistinctæ ee debent inter se; unde, intus memoria, et voluntas unica realitas, et aiæ entitas ss. video aliquos memoria vocare thesaurum, quo conservant spes intelligibiles ad actus præteritos repetendos; sd rigore memoriæ tento, n pote dici memoria receptaculu specierum præcise qa recipit, dici tn solet memoria, quatenus suppeditat opria requisita ad actuale memoria: negss e, cur hanc phrasin reijciamus, quis minus rigorosa, qe in scholis a multis usurpata audimus

Vt aute redeamus ad actualis memoriæ defs, tria hæc requirit oio necessa; 1a qd sit cognitio rei ut præteritæ, si. n. res n cognoscat, ut præterita, cogno illius n erit memoria; unde Deus n dr proprie here sui memoria, quis se cognoscat, qa n se cognoscit ut præteritu, et propter eamde roe veru præsentiu servat exclusa ss a roe memoria.

Additur ut a nobis cognitas qa n satis e ad roe memoriæ qd res cognoscant, ut præteritæ, na si n novissem res præteritas, et

mō illa ut præteritā cognoscere, nequaquā hæc cogn̄ eet memoria. 1ª. n. cognitio rei ee nequit memoria, etsi illā, ut præteritā repræsentet, imo neqȝ satis ē, qd à nobis fuerit cognita, et deinde iterū cognoscat, si n̄ cognoscat ut à nobis cognita; nā sensus externus. v.g. visus percipere pote semel, et iterū idē obīm, nec tn̄ in sensu externo residit memoria.

Reqr̄ .2º qd sit cognitio repetita; nā si eadē sit absqȝ interruptiōe, nō erit memoria, Deus. n. sua cogn̄e diā res cognoscit ut præteritas rū huius diffrā temporis, et insuper illas cognoscit, ut à se cognitas, nec tn̄ hēt ppriè memoriā, q̄ n̄ hēt cogn̄ē illarū repetitā; nec satis ē, qd dēt repetitio pductionis eiusdē cogn̄, q̄ in suo 1º ee n̄ fuit memoria, qª cogn.º q̄ semel n̄ ē memoria, nunquā ee pote memoria, etī si centies reproducat.

Ex his facile colliges cª Scotū in 4. d. 45. q. 3. M. Albert. in summ. de hoē. ttt. de memª. Ferr. et alios dari in nobis, seu in nostro intū memoriā, tā in actu 1º, quā in actu 2º; nā cū sæpe cognoscamus res præteritas, ut à nobis cognitas per repetitā cogn̄, clarū ē nos hēre memq, et recordatq, quā univerri docent Arīs interpretes, et Sti Thē expositores (paucis exceptis), seqtes S. Patrū coī sensū, sacra scriptura munitū, Luc. 16. Fili recordare ettª, et cū in nobis etī sit priū recordationis, et cuiuscumqȝ alterius spualis cogn̄, qualis ē actualis memª; in nobis etī ē memª radicalis, seu in actu 1º.

Esse etī in nobis intellq ex huiusqȝ dictis apertè cstat, et experiā, quā cpertū ē nos cognoscere res spuales discursu rāli et hoc pprio, in quō ralis ē, qui so coalescit ex cognitionibus spualibus, seu intellectionibus, neqȝ in hac pte pbanda ē ex absurdis cnexis cª ctraria sentª ex authoritē, et roē immorandū ē, cū res sit apud oēs indubitata; sī et qd dēt verbū: hoc. n. cª sit trīs per locutq pductū, n̄ minus certū ē in nobis dari verbū mentale; et vocale, quā qd mentalis et vocalis locutio dēt; utramqȝ tn̄ locutq dari notissq ē; et de mentali, q̄ interior ē, et minus patens intelligit illud Psalm. 13. Dixit insipiens

in corde (i. mente) suo, et Ecclesiastæ 1. Locutus sum in corde meo dicens, etc., quibus similia ss alia testimonia.

Sect. 2.

An intellectio importet in suo conceptu v., et physicam actionem

Hoc unus beri debet apud oes certus, intell., et quemcumque alius actus vitalis ex na rei importare verq, et physicq act., a qua fiat saltem comitanter, si ipsa non est formaliter actio, est n. coe hoc cuivis enti creato, qd actio non est, actionem trare prii, a quo fit. quapropter dumtaxat erit investigand., an ipsa intell. dicat formaliter act. v., et physicq in suo conceptu, sive tanquam constitutivum adequatum, sive tanquam partiale, saltem.

Res est nimis controversa, et opin. multitud. valde implexa. Aureolus apud Capreolum in 1o d. 2. docet intell. formaliter consistere in actione immanenti reali, et v. ad obj. immte trans. nihil tn producente, qd idem docet Ferrara 1. contra gentes c. 53. Capreol. in 1o. d. 27. q. 2. et Canariensis 1. p. q. 27. dp. 3. circa finem, et q. 37. a. 1. de cognitione intuitiva obti præsentis, et proportionati. P. Hurt. dp. 6. de aia. s. 1. subs. 1. allegans pro se P. Suar. 3. p. dp. 24. s. 2. conc. 3. P. Molina 1. p. q. 12. a. 2. dp. 1. (quem alij secuti sunt) existimat intell. dicere, et claudere in suo conceptu act. qua procedit a prio vitali, non tanquam conceptus adequatum, sed tanquam inadequatum, quia etiam claudit qualit. productam per act. illa. Denique P. Sub. (ut Thomistarum placita ad longum remittamus) 3. de aia. tt. de actu intus polis. c. 5. q. 3. §. 2a assertio citans Caiet. 1. p. q. 79. a. 3. §. Quoad 2m. Sonc. 9. met. q. 20. et 21. Iabell. ibidem q. 7. et Scotus in 1o. d. 27. q. 3. in solut. ad 3m argum. 1æ q.; Et act. dicat præsupponi ad intell., bene tn affirmat consistere formaliter in qualit. seu spe expressa nullo tn mo, etiam partialiter, in physica, et v. act.; cui opini Iuniores multi adhærent.

En tres opin., quarum 1a est falsissa. 2a falsa, et 3a v., cui ...

ppterea assentimur. 1ª quidē falsissima e, q admittit nª, et physicos actꝰ sine trō, qd e cōtra cōceptū quidditativū eorū; nā actio de suo cōceptu hēt (si nª talis sit) ee fieri alicuius ab aliquo. ut alibi observatū e; q si per intellectꝰ nihil producit, implicatio in trō e, qd vere, et phice actꝰ sint. Deinde, q actꝰ n ss imagines repraesentantes obta, sd intellectiones ss imagines obtorū repraesentativae. q intellectꝰ n ss actꝰ.

2ª etiā e falsa, et 3ª nª, q totū adaequatū cōceptū intellectꝰ salvat in qualitē; q falso addit actio tanquā illius partiale cōstitutivū. ans pr, q illa qualitas producta per actionē vitalē e obti repraesentatio, et in se quid spuale: sd spualis repraesentatio e intellº; q qualitas illa ut cōdistincta ab actꝰ intellº e. maior pr, q q sl cōcurrunt in subiº actio, et qualitas vitalis per illas producta, n repraesentat obtū p actꝰ, sd per qualitatē; totū .n. qd e repraesentare provenit ab illa qualitate; q in illa adaequate cōsistit rō intellectꝰ. unde Sᵗᵘˢ Thos. 1. p. q 34. a. 1. ad. 3ᵘᵐ ait. intelligere importat solū habitudinē intelligentis ad rē intellectā, in qua nulla rō originis importatr, sd solū informatio, quaedā in intu nrō prout intus fit in actu per formā rei intellectae.

Cfr 2ª intellº adaequate cōsistit in similitudē intentionali expressa obti; sd qualitas, ut ab actē distingr e similitudo expressa intentionalis; q sola qualitas e intellº, etiā ut ab actē cōdistingr. minor ostendr, q qualitas illa n e similitudo intentionalis formaliter per actꝰ, per se .n. repraesentat, n per actꝰ; q qualitas, ut cōdistingr ab actē, e similitudo expressa intentionalis.

Adde qd actio solū trat immte ad trū, quē producit: sd intellº trat immte ad trū, quē n producit, quale e obtū; q actio n e intellº; praeterea q immtus trūs intellꝰ i. repraesentationis repraesentat, dū trat intellꝰ i. repsentꝰ: sd immtus trūs actꝰ (i.e. qualitas vitalis) n repsentat p actꝰ dū illū trat. q actio neqꝫ e intellº, neqꝫ repsº. Resp autē, qd

actio n sit adaequate intell.; et represent.; n sat. e, cu illa qualitas, qua suppono ee 1a, neq. adaequate, nec inadaequate repraesentet ab ab illa actio, nisi alia reflexa intellectio adveniat, qua intelligamus nos intelligere.

Obiic. 1o. c. Pe. Hurt. vivens creatu ut sic dicit essaliter act. et pass. in actu 1o, q.a e pota ab intrico moveri; q.o vivens in actu 2o dicit essaliter act. et pass. actuales, et tru pt coa, q.a vivere in actu 2o e exercitiu actus primi activi, et passivi; sd exercitiu actus 1i activi, et passivi, e fraliter actio, et passio; q.o vivens in actu 2o dicit fraliter actione, et pass. Confra c. eod. priu intellectivu creatu in roe prii intellectivi fraliter stituit per priu activu in se ipso; q.o intelligens in actu 2o, in qm intelligens, fraliter stituit per act. in se ipso. Rx neg.do ans. probavi iq suo loco vivens creatu ut sic n importare act., sd recept. actus vitalis, seu actualis vitae; unde arg.u ruit, ruente fund.to, quo nitit. Ad Cf. similiter negat. ans., si capiat de intellectivo ut sic; na ut aliquid fraliter intellectivu sat. e, si possit recipere intell., qua illud nequeat efficere, quemadmu e fraliter recipere intell. intelligens sic posse recipere qd e ee intellectivu, e posse recipere intell. aliud eet, si loqueret de intellectivo active; na tunc duas daremus denominat. intellectivoru, alterius activi, et passivi, quaru 2a rescipicit sola intell. tanqua fra denominat. in actu 2o, 2a act., qua eiusmi intell.o producenda foret.

Obiic. 2o. Sic se het intelligere ad denomin. intellig.tis; sicut efficere ad denomin. efficientis; sd efficere importat fraliter act.; q.o intelligere. Cfr. ex Are, qui n semel actus vitales vocat act. immanentes, quib. nihil ultra producit, idqq. S. Thom. vr. docere. Ceteru Rx neg.do omnimoda parit. maioris, et ad solute coq. Ad Cf. explico Are de actionib. grammaticalibus, quae lt in se n sint quid modale, et verae act. significant ut tales, nec in mo significandi a veris vident differre. ide dices ad D. Thom.

Sect. 3.

An verbum mentale realiter differat ab intellect.e?

Familiare e̅ apud Thomistas verbu̜ distinguere ab intelle; q̄ putāt per hanc illud pduci tanquā mediu̜, imag. et speculu̜, in quo obta videmus. videant Ferr. 1. c. g. c. 53. et Lib. 4. c. 15. et Capr. in 1° d. 27. q. 2. Caiet. 1. p. q. 27. a. 1. Nec debile foret argu qd formari posset in eoru̜ principiis, si hac vera essent; nam c̄ admittant verbu̜ pduci per intellē tanquā per act., et nihil possit se ipsu̜ pducere, clare infert' verbu̜ re ipsa ab intelle differre.
Quia in huius argti fundta falsa sunt, tota doct., qua illis nititur falsa e̅, ac pinde dicend̄ c̄ cu̜ sentā, quā docet Dur. in 1. d. 27. q. 2. Gandav. qdlib. 1. q. 3. Alensis. 1. p. q. 62. memb. 1. a. 1. Vasq. 1. p. dp. 112. n. 13. Suar. Lib. 2. de attrib. negativis. c. 11. Lind. 2. de aiā. c. 8. q. 4. a. 2. Molina. 1. p. q. 12. a. 2. dp. 1. et alij verbu̜ n̄ distingui ab intell., sd ee re ipsa c̄ illa idē. pr. q̄ verbu̜ nihil aliud e̅, quā expressa rei notitia, et repsent.; ut pt ex verbo vocali, qd n̄ e̅ aliud, quā vox exprimens, seu significans re̜: sd intellō e̅ expressa rei notitia, et repsent. ergo intellō e̅ verbu̜. minor pt ex dictis pr intell., et reliqua cstāt. Cfr 1° q̄ cogn° nihil pducit, ut iā dixi; ergo n̄ datr verbu̜ ab intelle distinctu̜. pro cōq., q̄ si daret, maxe illud, qd eet trā intel pductu̜. Cfr 2°. q̄ verbu̜ hoc distinctu̜ ab intelle ideo ccedit, ut in illo tanquā in speculo, videant obta; sd n̄ sic obta vident; ergo n̄ datr verbu̜ distinctu̜ ab intelle; atqz ideo, cu̜ dubitari nequeat quin in nobis verbu̜ mentale sit, hoc erit indistinctu̜ ab intelle. minor pr, q̄ experia cpertu̜ e̅ n̄ videri a nobis, nec repraesentari mentale illud idolu̜, in quo cognoscimus, et intelligimus re̜, qdq. sit de idolo ficto ex pte obti; ergo n̄ cognoscimus re̜ in illo, secus et illud idolu̜ cognosceremus. Addunt aliqui iā re̜ a nobis n̄ videndā immte, et in se: sd mediate, cu̜ mediate videat.

illud, qd so vr in imag. nolo tn vocs huius vim mo exponere
melius fortasse addidissent S Pq locut, qua intell verbu appellar
et verbu intell indifferenter, et quasi differentes ngna utriusque accom
modantis, si verbu nEet intell, aut intell verbu. vide St
Anselmu in Monologio. c. 31. St Damasc. Lib. 1. fidei. c. 18. St Ire
neu Lib. 2. adversus haereses. c. 47. St Aug. de cogn. vitae. c. 16
et 9. de Trint. c. 10.

Hoc tn e verss, qd dicere realiter differt ab intell, quia dic
re importet act, e. m. proferre verbu, roe actionis differt ab
intell. st roe eiusdem, et differt realiter a verbo; et quis semper
det locutio, q realiter, seu ex na rei dat intell. aut verbu, quia
tunc dat proferre verbu; nihilominus dia posse fieri posse, ut verbu
det, et n locutio, ut ostat, si Deus produceret in meo intell mere
passive se hente intell (quo, ut probavi, e verbu) daret quidem
verbu, et illo ego intelligerem, n tn loquerer. quia ad locut requiritur
n so qd hem verbu, sd qd ego illud proferam.

Quodsi obiant Thomistae a beatis produci intell, deus videntem
n tn efformari verbu, audiendi n ss, cu falsu obijciant, et illos
stet com Theologoru sent. nne beati sibi notificant Deu men
taliter producendo vision beatam, st per voces prolatas nobis ipsi
obtu notificamus, seu manifestamus? qd aliud e loqui? qd profer
re verbu, claram, expressissimamque cognit de Deo efformant
claram efformant locut, claru verbu.

O. S.

De Volunt, et illius obto.

S. 1.

Quidnam Voluntas sit, quodque illius obtu?

Qd attinet ad volunt agniti, facile ostare pote ex dictis. ...

cultas affectiva spualis. seu spuale priu vitale immanens amoris et odij; n dicimus priu eiusmodi debere ee accidentale, ut multi faciunt, q identificat c aia, et conventer realiter e substa, huiusmi v priu, seu volunt in nobis ee certo certius e, nec pot absq evidentis experia praeiudicio negari.

Circa obt illius aliqua pote ee diff, quae, ut dissolvat, supponit duplex ee obt, alteru male, alteru frale (qd bis nominib indicat, bis alibi declaratu), de quo possit dubitare, sic c intu dubitatu e; et queadmu obt materiale intus diximus ee ve ens pole, et impole, positivu, et negativu etta. ita de volunt censeo dicend obt male illius ee aeque amplu, et extensu, cuius ro e, q oe e pole, aut impole, positivu, aut negativu proponi pote ab intle sub roe mali, aut sub roe boni; qdqd aute sic proponi pote, e voluntatis obt; q male obt volunt aequalis bet amplitud cu obto mali intus.

Quod v sit obt frale, e oe illud, qd volunt detraverit roe sui, et cu n unu sit eiusmodi, sed multiplex, et variu, multiplex e voluntatis frale obt ultissi dici solet bonu, sic ultissimu intus verum: caeteru quo pacto sit hoc intelligendu, deduci debet ex dictis. a. 1. s. 3. circa intu, nimiru eatenus bonu dici obt fralis voluntatis, quatenus voluntas nullu obt amplectitur, qd n proponat sub roe boni, neq ullu odio prosequitur propositu sub roe boni, et n sub roe mali. Vide alia, quae loco citato dixi, nq eadq, servata proport, tenenda ss de volunt.

Scio Almainu tt. 3. moral. c. 4. Ocb. in 3. q. 13. ad 3u et Mairon in 2. d. 28. q. 1. docuisse, qd nostra voluntas possit ferri in bonu, ut bonu per actu odij, et in malu ut malu per actu prosecutionis. eos tn merito cois sent excludit, quae strariu acriter tuet cu Sto Tha. 1a 2ae q. 8 a. 1. Gabriel. in 2. d. 34 a. 1. q. 3. ibidq Rich. d. 24. a. 1. q. 2. Corduba. lib. 2. quaestionarij q. 12. Vaz. Caiet. et Thomistis ad locu D. Tha. citatu ex 1a 2ae.

Hanc sent. 1. ipsa experia suadet, nemo. n. obtū maluꝫ amplectitur, nisi ab aliqua rōe boni motuꝫ, qua in obtō ē, see apprehendit: unde tritū illud manavit axioma, nemo intendenꝫ ad maluꝫ operat; si. n. quis morteꝫ alteri desiderat ideo efficit, quia hoc pponitur vel ut desideranti delectabile ob vindictā iniuriæ acceptæ, l. ut ōmodū, eo qd expectet hæredit. l. quia sic vitat damnuꝫ imminenꝫ. si turpitud. expectat, nō ideo efficit, quia turpitudo ē, sed quia delectat. ibi invenit, quæ ē qddā genuꝫ boni sensibilis. et denique si sibi ipsi morteꝫ infert, nulla rōe id facit, quia sibi mala ē mors, sed quia ut bona pponit, et mediū aptū ad maiora mala fugienda, l. futuruꝫ aliud. bonuꝫ ōsequend., si. n. ōis rō boni ab obtō aufugeret, sōque relucerent rō mali, nequaquā voluntas in illud tenderet.

Veruꝫ audiat Augus in Enchiridio. c. 8. (vide eumdē Lib. 13. de Trinit. c. 3. Beati ee volumus, et miseri nō sō ee nolumus, sed neque velle possumus. Dignuꝫ ē etiā qui audiat Sctus Dionys. c. 4. de divinis nominib. Maloruꝫ, inquit, ōiū initiū, et finis ē bonuꝫ, etc. nemo. n. pposito sibi malo facit qd facit. Accinit Anselmus de ōcordia liberi arbitrij, et prædestinationis, ubi sic hēt, nihil vult voluntas, nisi ōmoditatē, aut rectitud., qdqd. n. aliud vult, aut pter ōmodit. aut rectitud. vult.

Aliud eet, si de actib. aversionis, et fugæ sermo eet; nō per hos ferri potē voluntas in maluꝫ, ut maluꝫ, nullo n. alio pacto voluntas aversat, et fugit obtū, nisi quia maluꝫ ē, l. ut tale ab intē pponit; si. n. nulla eet pposita rō malitiæ, voluntas nequaquā fugeret, aut aversaret. hinc ē, ut eo magis inclinet in fugāꝫ, quo maior fuerit pposita rō malitiæ. sic magis in psecutionē, quo maior fuerit rō boni, tantaque potē ee, ut necessariō ab obtō rapiat, ut fit in Beatis, qui necessariō rapiunt in amorē summi Boni, qualis ē Deus.

Obies 1o. Sæpe amamus mala inimicoꝫ, quia mala ss, et odio psequimur eoꝫ bona, ut bona ss; neque. n. tunc amamus inimicos

mala, quia bona sunt, aut odio prosequimur bona, quia mala sunt; ergo potest voluntas ferri in bonum, ut tale, per actum odii, et in malum ut tale per actum prosecutionis. Respondeo tunc nos amare mala inimicorum, quia nobis, vel alteri bona sunt, et non quia bona, sed quia mala inimicis sunt. eadem ratione dicendum est de odio boni nos quippe odio prosequi odium inimicorum, quia bonum illorum, et malum nostrum est, bona enim inimicorum, quia talia, mala nostra solemus iudicare. Obiicies 2o Voluntas libera est circa bonum non solum libertate contradictionis, sed etiam contrarietatis; ergo non solum bonum amare, et non amare, sed amare, et odio prosequi potest. Respondeo distinguendo consequens; ergo potest bonum odio prosequi sub ratione boni omnino prosit, nego consequentiam: sub ratione mali, illud concedo. voluntas quippe habet libertatem contrarietatis circa obiectum illud, quod bonum est, non quia possit amare illud, et odio prosequi sub ratione boni; sed quia potest amari sub ratione boni, et odio prosequi sub ratione mali.

~~Deus~~ Obiicies 3. Deum peccatores odio prosequuntur, in quo nulla ratio mali esse potest; ergo ferri potest voluntas in obiectum bonum sub ratione talis per actum odii. Deinde qui peccant ex malitia, malum amant, quia malum est; ergo ferri potest voluntas etc. antecedens ostenditur quia non est aliud peccare ex malitia, quam peccata committere, quia peccata sunt, et mala. Respondeo peccatores Deum odio prosequi quatenus malum non in se (nam Deum malum esse in se est impossibile) sed ipsis, quia iudicant sibi malum saltem poena; unde negatur consequentia. Ad illud, quod additur, dico, peccare ex malitia nihil aliud esse, quam peccata committere plena notitia habita malitiae, et circumstantiarum, nulloque incusso metu, timore, aut coactione, sed per meram voluntatem peccati, sub aliquali tamen ratione boni, commodi delectabilis etc.

Sect. 2.

Actuum voluntatis incompatibilitas, et repugnantia

Antequam oppositionem, et incompatibilitatem actuum assignemus, necessum est omnes actus ipsos assignare; male enim illa dignoscentur, si bene non cognoscantur; ergo

numerantur imprimis actus complacentiae simplicis, ad quos eliciendos nequaquam requiritur, quod obiectum sit possibile, aut ut tale proponatur; fieri quippe potest circa obiectum compositum ut impossibile, et solent explicari per vellem, et similes voces, vellem, sicut displicentia simplex per nollem, ad quam etiam non requiritur quod obiectum malum proponatur ut possibile; fieri enim potest de re composita, ut impossibili. dicuntur hi actus complacentiae et displicentiae simplicis, quia energia carent, et proinde inefficaces sunt, solentque excitari naturaliter bonitate, aut malitia obiecti propositi.

Ultra complacentiam simplicem dari solent in nostra voluntate intentio, executio, et mediorum electio. Intentio est actus efficax circa finem (quamvis nonnunquam quilibet actus efficax appellari soleat intentio, quo scilicet finem ipsum consequi intendimus, excitatus per se ad executionem, et qui de se est sufficiens, si aliunde non se offerat impedimentum ad executionem extorquendam, quod non habet simplex complacentia) solet tamen distingui intentio in absolutam, et conditionalem, quarum illa absolute est efficax, haec sub conditione; solet etiam distingui in efficacem quoad affectum, et quoad effectum, de quibus late disputant Theologi 1.a 2.ae cum de dilectione Dei super omnia disputant in materia de gratia.

Actus executionis ille est, qui ponit executionem in re, electio vero mediorum actus efficax, quo medium aptum eligimus ad finem consequendum. Hi tres actus, si absoluti sint, conveniunt in eo quod fieri nequeant de re composita, ut impossibili; neque enim absolute et efficaciter intendimus rem consequi, quam novimus impossibilem; quod si aliquando affectu efficaci rem impossibilem adipisci conabamur, quia apprehendebamus illam ut possibilem, detecta impossibilitate languescit animus, et voluntas a conatu cessat; executio etiam fieri nequit a fortiori de re composita nobis ut impossibili: itaque electio, quo pacto fieri poterit de rebus quas nobis impossibiles proponit intellectus, cum sit actus absolutus, et efficax, actus enim eiusmodi tendere nequit in rem compositam ut impossibilem.

Posita intentione efficaci finis necessitat se, quamdiu durat ad executionem procurandam per media, quae indicat necessaria.

q. si nullus in singulari necessarius iudicat, quia plura proponunt ut sufficientia, necessitabit ad aliquid vage, bonum s. illud, quod liberum sit hoc potius eligere, quam aliud, ab omni tamen cessare erit impossibile, stante, et durante tali intentione.

Circa oppositum dico, quod incompatibilitas praedictorum actuum dicendum est simpliciter complacentia de eodem obiecto sub eadem ratione esse incompatibiles, quia impossibile est, quod idem obiectum eodem tempore, et sub eadem ratione sit ratio displicendi et complacendi, sub diversa tamen ratione bene potest, atque ideo possunt compati de eodem obiecto complacentia simplex, et simplex displicentia, ut liquet cum peccator complacet in peccato sub ratione delectabilis, et displicet in eodem sub ratione offensae; item Deus in ideo complacet ut remunerator, et in eodem displicet ut punitor. quod si complacentia simplex, et simplex displicentia sunt incompatibiles si de eodem obiecto sub eadem ratione, a fortiori erunt incompatibiles odium efficax et amor efficax de eodem obiecto proposito eodem modo, ut patet ex se.

Caeterum si comparatio fiat inter actus efficaces, et inefficaces, sic teneto: complacentia simplex, et odium efficax, fuga, aut aversio simul esse possunt de eodem obiecto sub diversa ratione sicut displicentia simplex, et intentio efficax avaro displicet proiectio mercium in mare, tempestate urgente, et nihilominus illam intendit, et exequitur ob salvandam vitam, complacet item in retentione auri, fugit tamen, et aversatur, ut excidat incolumis in mare proiecto, suntque exempla sine numero.

Actus executionis intentionum, et electionum compatibiles sunt inter se, quando non sunt de obiectis incompatibilibus; nam intentiones efficaces de obiectis contradictoriis ut talibus, compati nequeunt simul in voluntate, quia intentio potius excitat ad executionem, et electionem, quam impedit, executiones, et electio potius iuvant intentionem quasi ministri, quam exterminant. ratio a priori quia horum actuum obiecta nullam sentiunt incompatibilitatem inter se; immo aliquando contingit, ut in eodem entitate actus coincidunt intentio, et electio, quia potest voluntas eodem actu finem intendere per talia media, seu haec media eligere intendendo finem.

Verum tamen est non semper identificari invicem electionem mediorum, et intentionem finis; nam proposito fine, ut poli potest quis illum intendere, et deinde quaerere media, et eligere per alium actum, qui differens est in hoc casu; ergo non semper erunt idem re intentio finis, et mediorum electio; quare neque approbo P. Hurt. disp. de aia. s. 3. semper intentionem cum electione identificantem. neque P. Val. t. 8. disp. 33. c. 2. semper distinguentem.

Sect. 3.

An et quo pacto ab intellectu pendeat voluntas?

Circa 1. partem difficultas est sine difficultate; constat enim experientia voluntatem ex natura rei pendere in sua operatione ab intellectu, nequit enim amare, vel odio prosequi rem, quam non cognoscit, et hoc quia est facultas caeca. dixi tamen ex natura rei, quia ut ex dictis alibi satis constat, recte potest Deus divina sua omnipotentia hanc dependentiam supplere, et actum voluntatis per solo producere absque propositione obiecti, vel concurrentia intellectus; in qua hypothesi voluntas ferretur in rem non cognitam illam amando, vel odioque prosequendo.

Difficultas praecipua sita est in 2a tituli parte, qua scilicet ratione ab intellectu voluntas pendeat, illoque indigeat; nam Gotfredus existimavit pendere in genere efficientis, quatenus media cognitione, seu obiecti propositione intellectus efficiebat actum voluntatis amoris, vel odii. quod placitum quod placitum ex parte secutus est Marsil. quatenus docet actus necessarios a cognitione produci, actus liberos a voluntate. uterque tamen non minus a veritate, quam a communi sententia longe est, docentium quod dependentia dicta voluntatis ab intellectu non est in genere efficientis sed proponentis, et applicantis obiectum, atque ideo cognitionem esse numquam conditionem sine qua non (quam nonnulli illam vocent non formaliter) et intellectum se habere ad actum voluntatis, sicut ad combustionem ille, qui ignem applicat.

Ratio huius sententiae est, quia voluntas ideo pendet ab intellectu, quia est facultas caeca, et ferri nequit ex natura rei in rem non cognitam: sed caecitate succurrit sufficienter per meram applicationem, et propositionem obiecti,

etsi nullā efficientiā exerceat in actu volunt. cognitio, seu intell.; quia haec est mera conditio obj. applicans, et non prius efficiens actu voluntatis. 2°. quia non dat fundam. aliquod sufficiens ad hanc efficientiam asserendam in cognit. respectu actus voluntatis; quia sufficienter intelligitur volunt. dependere ab intu, si illa operari nequeat, nisi iste obj. proponat. 3°. nam praemissae formales non concurrunt ad actum conclus. efficienter, ut constat ex dictis in Dialectica, etsi formalis conclusio dependeat a praemissis; quia neque cognitio obj. concurret efficienter ad actum voluntatis, etsi haec operari nequeat absque illa. 4°. quia non est, unde ostendatur volunt. non sufficere ad eliciendum actum, si det propositum obj., et cognitio non concurrat efficienter; nam si habet sufficientem virtutem, utquid absque fundam. aliam requirimus ab intu provenientem...

Restat nunc videamus, qualis debeat esse obj. cognitio, quae requiritur: ad quod suppone in nostro intu triplex genus actus cognitivi et reperiri quoad praesens attinet institutum, reperiuntur enim simplex apprehensio, iudicium, et discursus; de quibus dubitari potest, an omnes actus eiusmodi requirantur a voluntate, et quis eorum ad actum complacentiae simplicis non requiri discursum certum est, nam saepe complacentia praevenit discursum, immo et iudicium, quia apprehensa bonitate, statim nullo secuto prodit; quare dicendum est ad complacentiam, aut displicentiam simplicem sufficere simplicem apprehensionem.

Imo Scotus in 2. d. 6. q. 1. et Greg. ibidem. a. 3. dub. 2. eandem simplicem apprehensionem sufficere ad actum efficacem docuerunt: nec illis ad sic philosophandum fundamentum deest. nam voluntas eatenus pendet ab intu, quatenus illo indiget proponente, et applicante obj.: sed obj. proponitur, et applicatur per apprehensionem simplicem; quia haec satis est ad actus efficaces amoris, et odij: deinde quia simplex cognitio obti sufficit ad actus efficaces appetitus, ergo et ad actus efficaces voluntatis simplex apprehensio obti. Caeterum quia contrarium commune est (videlicet non sufficere complacentiam simplicem, sed requiri iudicium ad actum efficacem.) docetur enim a Gervasio tr. de notitiis in 1ª divis.e notitia. q. 1. Greg. in 1. d. 3. q. 1. a. 1. Aliacen. ibid.

q. 3. D. Thō in 2. d. 24. q. 2. a. 1. et 1. 2. q. 9. a. 1. ad 2. aliisq. quàm plurimis, sed non adducto urgenti aliquo fundto, dicendum est cum P. Jimbt. 3. de aia. c. 13. q. 3. a. 3. utramq. opinionem esse probabilem.

Questio ultª.

De Libertate nostra Voluntatis

Sect. 1.

An, et quid sit nrae volunt. Libertas?

Nemo Catholicorum nrae volunt. libert. negavit, Haeretica pravitas negare est ausa, quod experit, et manu quotidie attrectat, quid enim evidentius, quàm in nrâ potestate esse manum movere, si velimus, et non movere, si nolimus? cum volumus ambulamus, et non ambulamus, cum nolumus, atque re ipsa ita ambulamus, ut possimus ambulat. relinquere, quod est libere ambulare? sed rogemus Haereticum arbitrii Libert. de medio tollentem, ut quid alium suam sectam suadere conet.? nam si credit se id facere, ut alter suasus illam recipiat, unum è duobus opus est, admittat Haereticus, l. Libert. alteri inesse ad sectam recipiendam, vel se stultum esse: nam si credit alteri non inesse Libertatem ad sectam recipiendam stultus est Haereticus suadens id, quod non est in alterius potestate, quod si stultum se non agnoscit, qua credit in alterius potestate esse sectam recipere, credit alteri Libert. inesse, quae si non inesset, frustra suaderet, et frustra iudices implorarent, ut scelera vindicarent.

Praeterea si alapa Haeretico impingeret, hic afficeret iniuria, quis dubitet; quia impingens libert. habuit. probo cons. quia nemo afficit iniuria, dum act. sustinet absque libert. exercitam: non ob aliam cam puerorum, et amentium act. aliqui iniuriosas,

non curamus, nisi quia absque libertate videmus exercitas, et quae tales sunt, iniuria non reputant; quia ideo percussiones, et verba iniuriosa moleste sustinemus, et iniuria reputamus, quia libertate fuisse credimus illum gradiri, qui verba protulit, vel actus eiusmodi exercuit. Deus enim, ait Ecclesiastes, c. 15. abinitio constituit hominem, et reliquit eum in manu consilii sui, addjciet mandata, et praecepta sua etc. Unde recte concilium Tridentinum sess. 6. de Iustif. can. 6. definivit; siquis dixerit non esse in potestate hominis vias suas mala facere anathema sit.

Videamus igitur in quo sita sit praedicta arbitrii libertas, et quia melius videri non poterit, quam definitione proposita, sic illam definiamus, libertas est potentia illa, qualis, per quam positis omnibus requisitis potest voluntas operari, et non operari, haec definitio sic absolute accepta stat pro libertate contradictionis, quae versatur inter contradictoria extrema, ut constabit inferius, quin facile possit accommodari libertati contrarietatis, quae posita est in libera electione extremorum, quae contradictoria non sunt, seu quae non sunt contradictoria.

Caeterum quia recentiores libertatem definiunt per particulam disiunctivam vel, et nos per particulam copulativam et observare oportet non sufficere ad libertatem, quod potentia possit operari, vel non operari, ut Iuniores praedicti volunt: sed ulterius requiri, quod possit operari, et possit non operari, positis omnibus requisitis, quod sic ostendo: si ad libertatem sufficeret, quod potentia possit operari, et non operari; causa omnino naturalis, qualis est ignis, esset libera, quod nihil absurdius; sequela monstratur; nam ignis potest operari, vel non operari, positis omnibus requisitis: sed potentia illa, quae sic habet, est libera secundum te; ergo ignis est causa libera. Probatur maior; nam si disiunctiva vel accipit in significatione propria, equivalet particulae tantum, redditque hunc sensum, tantum una pars disiunctivae propositionis est vera. Ergo cum una tantum pars huius propositionis disiunctivae ignis positis omnibus requisitis potest operari, vel non operari, sit vera, vera est tota disiunctiva in sensu proprio. Si vero accipiatur in sensu improprio, equivalet particulae saltem, redditque hunc sensum, saltem una pars propositionis disiunctivae est

vera; q c ex duab. p. ɔdicta pp una sit vera, tota disiunc-
tiva e vª in sensu impp[ri]o; quare in utroq3 sensu vª e
maior pp assumpta.

Bruta etz libere operarent; nã positis oib requisitis poss-
et operari, l n operari; cũ. n. vª sit hec tantũ pars possit
operari, vera e tota disiunctiva in utroq3 sensu, pprio
et impprio; in illo quidẽ q una tm pars e vera, in hoc etz
q ubi una tm pars e vª, saltẽ unica pars e vera. Ꝗ c evidẽs
sit bruta libertate carere, evidẽs debet ee ad libertẽ n suffi-
cere, qd poã possit operari, l n operari, nisi possit operari,
et sl. possit n operari, ut nrã defe ostendimus; iterumq3 rob-
orat; nã si rogemus adversarios, quare brutũ libertẽ careat, c
possit operari positis oib requisitis, nulla alia rõ nobis exhi-
bet, nisi q illis positis cessare nequeunt ab operatẽ; Ꝗ q ad
libertẽ reqr, qd positis oib requisitis possit operari, qd het bru-
tũ, et possit ab operatẽ cessare, qd nullo pacto het: cessare
autẽ ab operatẽ e n operari.

Dices impole e, qd poã sl possit operari, et n operari; Ꝗ
ad libertẽ nequaquã reqr, qd possit operari, et possit n operari:
sd satis e qd possit operari, l n operari; aliãs poã daret ad
dũo ɔdictoria ɔponenda, seu sl ponenda. Rx negdo ans, si capiat
simultas s poãs ad operationẽ, et n operationẽ; dat. n. sl
poã ad operandũ cũ poã ad n operandũ, divisive, lt n het
poã, nec dari possit ad operandũ, et n operandũ sl; Ꝗ parta et
iungit poã ad operatẽ cũ poã ad n operatẽ: sd n ɔiungit
operatẽ cũ negatẽ operationis; hoc. n. recte ait argũ ee impole;
unde negda e cõa: pbatio n urget, ex eo. n. qd iungat poa ad
operatẽ cũ negatẽ poa ad n operatẽ; n infert poã ad iungen-
da ɔdª. nã ut recte Methodius Martyr ait oratẽ de Resurrẽ:
in nobis situ e, ut credamus, et n credamus, id e poã ad
credendũ, et n credendũ.

Sect. 2

Quotuplex sit Libertas, et quo tempore exerceatur.

Libertas duplex ē, cōtradictionis, et cōtrarietatis; vel, ut alij volunt, quoad specificat., l quoad exercitiū, seu, qm ad actū, ut S. Thom. loquitur, et qm ad obiū. Libertas cōdictionis ea ē, de qua sē precedenti, illa nimirū, quæ poā reddit liberā ad opandū, et n̄ opandū, amandū, et n̄ amandū. Libertas v° cōtrarietatis, quæ reddit poā liberā ad hoc potius obiū eligendū, quā ad eligendū aliud, l ad amandū obiū, et odio psequendū; talis ē, q̄ dat in me ad eligendū potius virtutē, quā peccatū, et ad amandū peccatū, et odio psequendū; in mea n. potestē ē utrumqȝ.

Est tn̄ observandū cā has libertē, qd libertas cōtrariet. claudit libertē cōdictionis; sd n̄ e cōverso. pt; nā si in mea potestē ē amare hoc obiū potius, quā aliud, in eadē ē amare, et n̄ amare, quæ ē libertas cōdictionis. similiter, si in mea potestē ē hoc obiū amare, et odio psequi in eadē ē amare, et n̄ amare; at n̄ ex eo qd sit in mea potestate amare, et n̄ amare, ē in eadē amare, et odio psequi, l illud amare potius, quā aliud, qd potē ē habere libertē cōtrarietatis.

Deinde potē quis carere libertē cōtrarietatis, seu ee necessitatus quoad specificat., et habere libertē cōdictionis, seu quoad exercitiū; cōstat, nā si demus Deū negare cōcursū voluntati ad oēs actus, soqȝ relinquere ad actū amoris A, erit necessitata quoad spē, imo et quoad individuū, careretqȝ libertē cōtrarietatis, haberet tn̄ libertē cōdictionis, q̄ in sua potestē eet illū actū elicere, et n̄ elicere.

Dices. Libertas cōtrarietatis debet ee cā cōtraria, quō pacto ē libertas cōtrarietatis, si n̄ ē cā cōtraria: sd in def.e n̄ explicat libertas cā cōtraria; ergo n̄ explicat libertas cōtrariet.

Sz n opus ee, qd sit cª strariu, quis illa mag.s rigorose sit talis, qua circa straria e. stat iq in coi quo vox bac Libertas strarietatis n so' p libertª cª straria, sed p quacumqz alia cª extrema aliquo mo opposita, relative saltem. imo p illa qua e cª idē obiⁿ per actus positivos strarios l relative oppositos, quales illi ss, qui sub eadē spē solo nº differunt.

Videamus nunc, quo tempore exerceat Libertas. cª hanc sversiā fere oēs sveniunt eo tempore, l instanti exerceri Libertª sdictionis, quo ita opus ponit, ut sub eisdē circunstantijs potuerit n poni, et Libertas strarietatis similiter eo tempore, l instanti quo ita hoc obiⁿ ponit, ut oppositū sub eisdē circunstantijs, et requisitis potuerit n poni. qua sc° adeo certa e, ut P. Suar recte asseruerit. dp. 19. metª s. 9. oppūm ee improbabile.

P. 1°. Qª poā Libera in actu 1° e illa, qua positis oib requisitis pote opari, et pote n opari (si sit sdªis) et q pote opari hoc, et illud (si sit strarietatis) sd eo tempore, quo ita operatio ponit, ut potuerit n poni sub eisdē requisitis, reducit ad actū 2ᵘ poā libera ad actū 2ᵘ Libertª sdictis; et cū ita ponit opus, ut sub eisdē circunstantijs possit poni oppūm reducit ad actū 2ᵘ poā libera libertª straricatis. g eo instanti, l tempore exercent praedicta Libertª, quo sc affrat. Premitur hoc; aliqdo exercet Libertas; sd n alio instanti, l tempore, quā eo, quo ita exercet actio, ut potuerit sub eisdē circunstantijs n exerceri: l (si sit exercitiū Libertis straricatis) qdo ita exercet, ut potuerit sub eisdē exerceri oppūm. g. minor pr, q quotiescumq. fuerit actio taliter, ut n potuerit n ee, erit necessaria, et n libera libertª sdªis; et quoties ita fuerit, ut n poterit ee oppositū, n erit Libera libertª strarietatis.

Adde, qd actio libera e ex eo praecise, qd ita sit, ut

si eodem instanti potuerit non esse sub eisdem circumstantiis, quibus fit (hoc non repugnat actioni necessariae) ergo eo tempore, seu instanti erit actio libera; et exercitium libertatis quo ita fuerit, ut potuerit sub eisdem circumstantiis non esse, quod nostrae contendebamus. Denique potest confirmari, quia causa necessaria tunc exercet ut talis, quando ita operatur, ut non potuerit non operari; ergo libera tunc exercebit ut talis, quando ita operatur, ut potuerit non operari. Probatur consequentia, tum paritate; tum etiam, quia ita operari, ut potuerit non operari sub eisdem requisitis destruit exercitium causae necessariae sub ratione talis; ergo cum maneat adhuc exercitium causae, manebit sub ratione liberi.

Demonstrat P. Hurt. disp. 19 de anima s. 4. omnis potentia libera creata constituit in actu 2° operans libere per actionem: sed actio eo instanti, quo est, et non alio constituit operans libere; ergo omnis potentia libera creata (de qua ipse, et nos in praesenti loquimur) constituit libere operans per actionem eo instanti, quo est actio, minorem ait esse clarissimam, quia denominatio agentis est, quia agit (non autem agit per actionem praeteritam, futuram, aut possibilem, sed per praesentem) maiorem probat, quia omnis potentia operativa formaliter constituit in actu 2° per actionem: sed omnis potentia libera qua talis est formaliter operativa; ergo omnis potentia libera constituit in actu 2° per operationem, et actionem, per hancque eo instanti, quo est, exercet libertatem. putat idem P. Hurt. hoc argumentum esse demonstrationem, confirmatque, quia agens liberum aliquando operatur libere: sed tunc operatur libere, quando realiter operatur (supponit posse eodem tempore non operari) ergo quo tempore operatur, operatur libere. maiorem ponit certam, quia aliquando meretur praemium, et poenam, quae non meremur, nisi cum operamur bene, aut male. minorem probat, quia quo tempore non operamur, non operamur. ut patet, ergo non operamur libere, cum sine operatione non possit esse libera operatio.

Obiicitur 1. Sufficit, ut actio libera sit, quod in hoc instanti, seu tempore sit et possit non esse in sequenti; ergo ita asserens non libertas

exercitiu, et non eodem instanti. l tempore, quo actio est. Nego ans, si non instanti A, quo l actio est, potuit sub eisdem circumstantijs non esse, eo instanti libera est: si vero non potuit, tunc libera non est; sed necessaria erit sub eisdem circumstantijs tempore, l instanti sequenti. quod sic ostendo; nam potentia, quae cum his requisitis non potuit non ponere, cum eisdem non poterit cessare a positione, cum eadem vis sufficiat cogere ad non cessationem, quae cogit ad positionem. idem namque manens idem, semper est aptum facere idem.

Obijt 2°, Res, quando est non possit non esse; ergo actio libera eo instanti, quo est, non potest non esse, ergo in eo instanti necessaria est. ans ostendit, quia alioquin res posset simul esse, et non esse; nam si quando res est, potest non esse, reducatur in actum, posito non posito in esse, nullum sequitur inconveniens: si autem poneretur non esse, quando res est, hoc simul esset, et non esset. hoc argumentum probat, siquidem probat, nunquam existere actum liberam, quia quamdiu est, non potest non esse, etc.

Quare Resp. distinguendo ans. res quando est, non possit non esse absolute, et nulla facta suppositione, nego ans: ex suppositione, illud concedo. distinguo etiam 1um consequens; ergo eo instanti non potest non esse absolute actio, nego consequentiam; ex suppositione, concedo consequentiam simul cum alia subsumpta. Ad probationem antecedentis dico eam habere vim, si potentia esset ad non esse componendo cum esse, l ad non ex suppositione, quod debet esse: nequaquam tamen si sit ad non esse absolute, et nulla facta suppositione, quod dumtaxat ostendimus; sed quia de hac materia latius egimus,

Sect. 3.

An sit possibilis pura omissio libera?

In hoc constituta est praesens difficultas; an proposito voluntati obiecto aliquo bono, possit libere circa illud se habere mere negative, neque illud amando, neque volendo illud non amare, aut odio prosequi. Loquimur autem de obiecto, quod non est summum bonum, et ad sui amorem rapit omnino naturaliter voluntatem, et ne ita generaliter procedamus

casu ponamus singulare, ex cuius solut.e ad reliquos manuducamur. obligat hodie praeceptum audiendi sacrum, tibiq. supponit eius obligatio, ad quod adimplendum hes oia requisita, ac potens liberè nō adimplere omittendo sacrum, absq. eo, quod elicias actum nolitionis circa sacrum; vel volit.s c.a omiss.e illius?

Negant plures D. Thõe discipuli, in hoc a suo M.o discedentes (quantumvis ipsi negent) qui 1.a 2.ae q. 6. a. 3. puram omiss.e ee posse planè fatet.r, et 2.a 2.ae q. 79. a. 3. ait Ad 1.m dicendum, qd omissio est peccatum actuale, nō q.a hēt aliquem actum sibi essalem: sd sm qd negō actus reducit.r ad genus actus, et sm hoc nō agere, accipit.r ut agere q.dd. illum sequunt.r coiter Doctores; Marsil in 2. q. 21. a. 3. p. 2. xc.e 5. Ricc. ibidq. d. 31. q. unica; P. Valentia tom. 2. dp. 2. q. 1. puncto. 2. P. Hurt.o dp. 15. dē aia. s.e 7. subs.e 1. alijq.s quā plures, quorum sent.a putamus veram.

Pr. 1. Demus tibi à Deo offerri ocursum ad volend. audire sacrum, nō tn ad nolend. ē ad aliū actum positivum. in hoc casu eet polis pura omissio libera; ergo absolute hec ex se polis est. pt cōa, q.a casus nō repugnat. pbo ans. nā in eo casu nō eet voluntas necessitata ad amand., et amplectend. sacrum, cū pro tuo arbitrio posses nō amplecti, sd eo ipso, qd tibi sit liber amor auditionis sacri, est libera pura illius omissio, quae est extremum cōdictorium: si v.o tibi est libera pura omissio, hec est polis, cum nihil impolle possit tibi ee liberum.

Cfr. q.a libertas cōdictionis salvat.r praecise per hoc, qd ita nō audiat sacrum, ut possit illud audiri. ergo est polis talis omissio pura, attento ocepto libertatis. at tu hoc negas, q.a ad libert.e putas requiri positivum actum, et circa omiss.e, ē negat.e. ans pr, q.a posita omissione, ē negatione sacri & cum poā ad audiend. sacrum, omissio nō est necessaria, sd libera, cum ita ponat.r, ut possit nō poni, seu auferri.

Addit P.r Hurt.o roq aliq. Potuit Chrō Dnō imponi praeceptum purae omissionis. ergo est polis pura omissio libera. pt cōa, q.a sola res polis, et libera est praecepti capax. ans p.at, q.a potest Deus negare Chrō Dnō ocursum generalem ad oēs actus, et sō relinquere

ad hunc velo. scionari; tunc præcipiat ei Deus, ne scioneris. ig. Christus non poterit scionari, siquidem peccaret scionando, et Christum peccare impossibile est; ergo cum tunc non haberet concursum ad actum positivum, quo vellet non scionari, necessarium est, cessaret ab actu scionandi per puram omissionem. Latius rem Hurtadus persequitur loco citato. videat, qui vult, nos. n. iam ad finem properamus.

Obiicies. si pura omissio esset libera, esset voluntaria, nihil. n. liberum est, quod voluntarium non sit: atqui voluntaria esse non potest absque actu voluntatis, quo sit volita; ergo nequit esse pura omissio libera: aliàs esset volita, et non esset volita; hoc quia est pura omissio absque actu voluntatis posita; illud quia est libera, et voluntaria. Respondeo illam omissionem futuram voluntariam non formaliter, sed interpretative, et virtualiter, ad quod non requiritur actum positivum voluntatis, sed interpretativum, et virtualem. Aliter alij distinguunt; esset voluntaria negativè, concedunt, positivè negant. voces diversæ: substantia eadem. Unde patet ad reliqua argumenti, esset volita negative, seu interpretative, non formaliter, et positive.

Replicas voluntarium est exercitium voluntatis, cum a voluntate sit: sed pura omissio non est exercitium voluntatis, cum negatio sit; ergo neque est voluntaria, et consequenter neque libera. Respondeo voluntarium esse quidem exercitium voluntatis positivum, vel negativum, ea ratione, qua fuerit voluntarium, non necessario positivum... minor distinguitur; sed pura omissio non est exercitium positivum, concedo minorem; non est exercitium negativum, nego minorem, et consequentiam. cum voluntas sit potentia libera ad amandum, et non amandum, dupliciter exercetur vel positive, amando, quod potest non amare; vel negative non amando, quod potest amare; et hoc posteriori modo exercetur voluntas per puram omissionem, quæ est exercitium negativum voluntatis.

Obiicies 2°. Demus dari plenam advertentiam præcepti, et obligationis, adeoque præterea cætera requisita præter concursum Dei, quem neget ad actum adimpletionis, tunc absque dubio illa omissio erit necessaria, et non libera; ergo et esset necessaria, si Deus statim concursum offerret. probatur consequentia, quia nihil faceret voluntas cum omissione oblato concursu, quod non faceret ante oblationem: sed ante oblationem nihil faciebat

q. neqss post oblat. occursu, atqs ideo ante, et post erit necessaria. Dx negdo cons: ad pbs: si nihil efficeret voluntas gratiae, c. omissa, efficeret interpretative; quatenus oblato occursu ad actus adimpletionis, sic omitteret, ut q. suo arbitrio posset n. omittere, qd tn n. poterat ablato occursu. omittere autem ita, ut posset n. omittere, perinde interpretamur, ac si actu positivo liberu c. omissae exerceret.

Sect. 4. An libertas sit qd intrincus actui libero vel potius extrinca denominatio?

Ee. extrincu denominat. docent Pr. Molina in sua concordia. q. 23. a. 5. dp. 1. memb. 7. P. Salas. 1. 2ae. q. 18. tr. 7. dp. 2. P. Suar. in met. dp. 19. s. 8. P. Vasq. 1. 2ae. dp. 34. 55. et 95. doctoresqs coiter, a quibus discedit Pr. Hurt. dp. 15. de aia. s. 6. subs. 2. illumqs sequunt ex modernis aliqui q. se allegantes Conrad. Ferr. et Capr.

Cu primus sentio libert. ee actui extrinca denom. a poa libera, pbis facilior, vincit argtu factu a P. Suarez, qd ee robustu plane fatetur Pr. Hurt. ad illud suppono poa libera vim. ee ad operand. et vim ad n. operand. Sic argtor; actio libera n. accipit aliqd intricu in sua entitate a poa libera indifferenti, qd n. acciperet ab eade poa detrata, et necessitata; qa ee libera nihil addit intricu. ans pr: si poa eet detrata, pduceret eunde n. act., quem pduceret indifferens. pr ans, q. poa e detrata praecise, q. caret poa ad n. operand. : sd qd careat poa ad n. operand. id, qd antea operabat. n. efficit, qd n. pducat act., que antea pducebat sd qd ea nario pducat, cu maneat virtus ad illu pducendu, et so ablata sit virtus ad n. pducend. ig.

Cfr. Ex eo praecise, qd actus pcedat a poa effectiva, potente et n. pducere, evadit liber, sit necessarius, si pcedat a poa n. potente n. pducere: sd qd poa possit n. pducere, l n. possit n. pducere e extrinca denominatio in actu; g. in eode libertas, et e denominatio extrinca. minor pr; na actus, ut sit, so requirit poa potente pducere: qd aute careat poa ad n. pducend., l illa Deat, negab. sic tenens ex p. poae, n. intrice ex p. te actus.

Qd sic urgentius opponit. ex eo qd a pôa producente actum auferat pôa ad n producend, aufert libertas ab actu: sd negatio pôa ad n ponend actu nihil aufert intricu ab actu. g. libertas n e intrica actui; alias carentia pôa ad n operand aliqd intricu auferret ab actu, siquidem auferret libert. maior e nota. minor pr, q so aufert per illa negat. tru negatu; sd tru negatu e pôa ad n producend actu, quae n e intrica actui, ut pt ex eo, q pôa ta ad operand, quam ad n operand extra entit. actus e; g. Cfr 2°; q si pôa naria, quae ita producit actu, ut n possit n producere, praecise addat pôa ad n operand, actus evaderet liber siquidem pôa ia produceret illu libere: at so addita e pôa ad n operand, quae nullo pacto intrica actui e. g. per mera positi rei extrica reddit actu liber. atq ideo libertas n e ois intrica entitati actus.

Cfr 3. Si qdo voluntas libere exercet actu amoris, Deus illi negaret concursu ad cessandu ab actu, actus eet narriu per mera hanc neg. divini concursus; sd neg. divini concursus ad neg. actus n e quid intricu, et essale actui. g. Cfr 4. q nulla entitas, ut sit, petit pôa ad sua destruct., neq indiget positione sua negationis; g actus liberi entita n hbet intrice, et essaliter libert., secus peteret suu contradictoriu posse ee, penderetq a posit. sua neg., et destruct. Cfr 5. Intellecto toto intrico actu n intelligit libertas, si n intelligat ultra intricu aliqd extricu, nempe, qd pôa ita illu producat, ut possit n producere; g libertas dicit aliquid extricu actui. pbo conq., q si nihil extricu diceret, praecise intellecto intrico actus, intelligeret illius libertas, esto, n cognoscat qd pôa possit illu n producere, qd ee falsu; inde constat, qd si extricu pôa ad n ponendu actu auferret, actus maneret n liber, quin nihil illius intricu auferret.

Fidae libert. contrarietatis ee denom. extrica in actu libero, qd adeo manifestu e, ut Pr Hurt. n potuerit negare, et ut illius utar argo., sic pbo, siquis beat propositu so furtu, n eleemosyna, dicatq nolo furari, eiusmodi actus erit necessarius

quoad spem, seu necessit. opposita libert. contrarietatis inter furtum, et eleemosynam; adveniat statim advertentia de eleemosyna erroganda, persistatque nihilominus in actu furandi, hic actus erit iam liber quoad speciem, et libert. contrariet. quam ita exercet, ut potuerit exerceri oppositum. En mutatus est de necessario in liberum per extrinsecam denominat. quod etiam ego credo de libert. contradictionis (cum n. in una, et non in altera) posse nimirum eundem actum de necessario in liberum, et è converso mutari; ut siquis exerceat actum sine advertentia, et deinde advertat, vel prius advertat, et deinde perseverat sine advertentia; similiter si Deus, dum operatur voluntas, paratus sit concurrere ad non operandum si ipsa velit, et deinde decernat non concurrere cum illa ad non operandum: mutaretur quidem in utroque casu actus liber in necessarium, etiam attenta libert. contradictionis; neque in hoc aliud censeo dicendum (proportione servata) quam dixi de mutatione actus veri in falsum, et è converso

Sect. ult.

Argumentis in oppositum satisfit.

Noster Hurt. ita in nostram sententiam argumentatur. Actus liber a libert. est obiectum specialis complacentiae Dei, cuius non est necessarium. ergo ut liber habet aliquam intrinsecam perfectionem, quam non habet necessarius; haec autem non est distincta ab ipsa actione libera, quae est ipsa: probatur antecedens, quia libere quis Deum colit, ille cultus, si reliqua adsint, movet Deum, ut praemium statuat cultori; at si cultus sit necessarius, non movet: ergo a priori cultus terminat complacentiam Dei, non vero posterior.

Respondeo concedendo antecedens, et negando consequentiam; sufficit aliquid extrinsecum, ratione cuius, actus reddatur moraliter dignus, ut ita dicam, amore Dei, et consequenter divina complacentia; quod negare non potest ipse Hurt. in actu libero libert. contrarietatis; actus n. liber libert. contradictionis, et contrarietatis dignus est maiori complacentia Dei, quam ille qui solum est liber libert. contradictionis (supponimus caetera ea-

paria, sed libertas contrariet. sim. hunc actbus e extrica actui libero; ergo si propter illa e dignus maiori complacentia propter libert. conditionis, erit dignus complacentia, esto, illa habeat de sua essa, sed ab extrica; sicq. exempla plurima in quibus res fiunt aptae trare amorem, et complacentiam dia propter moralem dignit. extricam, et bonit., ut videre e in actibus, et operationibus Chri Dni dignificatis extrice a divina personalit. ut reliqua omittamus.

Obit 2o. Sic se het libertas ni actus, ut vitalitas: sed haec e intrica, et essalis; ergo et illa. Cfr., quia ois effectus dicit ordem essalem ad suam cam, ab illaq. dependet. Ergo et actus liber ad cam liberam, atq. ideo per suam essam het procedere a ca libera, ergo e ee liberu essaliter. Resp. neg. mai.; nam cum se ipso sit actualis vita actus vitalis, ut alibi probavi, ita de sua essa het vitalit.; at probavi sect. praecedenti n. here de sua essa libert. Ad Cf. dico effectum dicere quidem ordem essalem ad suam cam, qua potens e illum producere; at n dicere ad illam, qua potens e n producere. quare distingo coens ergo et actus liber ad cam liberam i.e. ad illam qua libera e, concedo; ad illam, qua libera e, nego: actus entitas so dicit ordem ad illam cam, qua libera e; ab illaq. petit, qd produci possit, siquid petit; at n petit, qd libera sit. sed demus, qd dicat ordinem ad liberam, qua libera e; so convincet qd petat produci libere; at n erit libere, nisi libere producat forte n habit, qd petit, et saltem here id, qd petit, extricum e, quis ipsum petere sit intricum. latius hoc alibi dixi in ma simili.

Obit 3o. Actibus sensuum e intrica necessitas; ergo et actibus voluntatis intrica libertas: pr. paritate coa, et argm Cfr. quia sufficienter intelligit actus libertas, per hoc, qd petat procedere a ca libera ut tali, et narius a ca naria ut tali. maior pr. quia nequit actus liber petere, qd procedat a ca naria ut tali. Ergo praecise ex eo, qd petat procedere a ca libera ut tali, est liber.

Rx neg^{do} ans; praecise ex eo, qd intelligatur addi servibus pōa ad suspendenda ꝑrios actus, hi eent liberi: additio autē pōa ad suspensionē quid extrīcū e. Ad 3m negat maior, n sufficit petere; sd reqr, qd re ipsa beat id, qd petit, ut modo dicebam: ast qd re ipsa beat, quid extrīcū e a pōa ꝑveniens, qua libera e. imo licet daret maior, neganda eet minor; n.n. actus liberi entitas petit ꝑcedere a cā libera, qua libera et, sd e indifferens ad ꝑcedendū a cā, q libera e, etz n qua talis, sd qua necessario operat: et longè aliud e petere ꝑduci a cā libera, qua libera, ut sit libere: aliud absolute petere ꝑduci a libera, qua libera, ut re ipsa sit. 1m verū e, 2m falsū; q^a, ut re ipsa sit, n indiget cā libera ut tali; ut autē libere sit. (qd n petit) petit ꝑduci a cā libera qua tali.

Sed nos magis, verbis finio, quibus finit Divus Bernardus caput 46. de pass^{ne} Dni. Legentes volentes scientes relinquere, qua fastidientes. hic huic sermoni trā imponimus parati emendare, demere et mutare, sicubi c^a Fidem, et c^a sacras scripturas aliquid diximus in oībus gratias humiliter agentes ei, qui gratuita grā sua nos edocuit, qui aperit os mutorū, et linguas infantiū desertas faciunt, nōe cuius novum ꝑciū opusculi huius finemqꝫ consecramus Opt. et dulcissimo Iesu. Matriqꝫ purissime. quibus laus eterna sit.

Corduba, die Maij 12. anno

1629

Liber 1us

De aïa in cõi

Series qq., sectionumq; hoc e.

Q. 1. de dilit.e aiarũ.

S. 1. Duplici def.e Ari.s memorata, quid sit aïa, 3.a nra declarat. fol. 1.
S. 2. Dilesne, an potius indiles aïe sint? 2
S 3 Aïas oẽs corporeas, sectiles ee pr. 3
S 4 Obiectionib.s p adversa satisfit. 5

Q. 2. An p.tes fræ corporea homogeneæ sint, l potius heterogeneæ?

S. 1. Explicata q. sent.e referunt. 7.
S. 2. 2.a sent. mihi eligo, et pbo 8
S. 3 Solut.e obtorũ amplius roborat p.s æqualitas substalis 11.
S. 4. Duo alia argta dissolvunt 13.
S. 5. Vlt.s argũ ex eo qd n singulis membris cõicet gradus vitæ sensitivæ 15

Q. 3. De pb., q in vivente admittendæ si animatæ.

S. 1. V. capilli, dentes, et ungues animati sint? 17
S. 2 Iis occurro, quæ dictis vident obstare. 19
S. 3. An et lac, semen, adeps, et medulla infrent aïa? 22
S 4. quid de sanguine, et reliquis humorib. dicendũ sit. 24
S 5. Expedio ɔtraria opin.m argta. 27.

Q. 4. De aiarũ generib, et eãrũ n.o in unoquoq; vivente.

S. 1. quot sint aiarũ gnã. 29
S. 2 Videri plures aïas in eodẽ ɔposito fore admittendas. 31.

S.3. In singulis viventib. singulas sub aias ee admittendas 32
S 4. Ijs, q sect. 2. obiecta ss, satisfit. 34
S.5. An gradus vegetativus claudat' formaliter in sensitivo, et uterq in rali?

Q.o 5. De potis aiae vitalibus.

S.1. An vitales poae ab aia realiter distinguant'? 36.
S.2. obtu. ja 2a gta resolutionis. 38
S.3. Argta diluo, quae 1a resolutionis pte impugnant 40
S 4. Undenam accipienda sit vitalium poarum specificatio, seu distio 41
S.5. Fit satis aliquib. obiectionibus 43.
S.6. An vera, et phica acte vitales poae ab aia emanent? 44
S 7. Quod sit subtm poarum vitalium. 47
S 8. An vitales poae naliter, aut snaliter ee possint absq subto? 48

Q.o 6. De actu vitali, et illius ca efficienti, et materiali

S.1. Quid sit actus vitalis, ubi, an illi sit intrinca vitalitas 50
S.2. An ad actus vitales aia immte. scurrat? 51.
S 3 Argta solvo, et actui vitali subtm assigno 52
S 4. An possit intra, l extra pprium subtm se solo pducere Deus actum vitalem absq scursu vitalis poae 54
S.5. Solvunt obiectes contra dicta. 56
S.6 V. aia denominaret intelligens per actum a solo Deo pductum, et in ipsa receptum? 58
S.7. Diffes contra dicta reprimunt'. 60.
S 8. An stitui possit actus in alieno subto? 62

Liber 2us.

De aia corporea, et illius potis.

Series qum, sectionumq haec e

Q.o 1. de aia vegetativa, et poa nutriente.

S. 1. Sensitiva, et vegetativa aiæ defᵉ præmissa, discutio, an vegetativa importet ee ab intrico corruptibile 64
S. 2. Leves aliqua dissipant nebula. 65.
S. 3. Quid sit poã nutriens, et an a 4ᵒʳ 1ⁱˢ qualitᵇ distincta? 67
S. 4. Qua roē poã nutriens ab attrahente, coquente, retinente, et expellente distinguat'? 68
S. 5. An poa nutritiva eiusdẽ speĩ sit in oib viventib 69.

Q 2ᵃ De alimᵗᵒ viventis, et mõ, quo a poa nutriente elaborat'.

S. 1 Argti defᵒ a calumnijs vendicata. 70
S. 2. Multiplex argti decoctio 72.
S. 3. Nonnulla expediunt cᵃ 4ᵒʳ humores, illorumqᵉ generatᵉ. 73
S. 4 Conferunt inter se facultas nutrix, et auctrix. 75
S. 5. An facultas nutrix, et auctrix semper in opᵉ sint? 76.

Qᵒ. 3. De ijs, quæ spectant ad generativã poã.

S. 1. Poã generativa, et generationis vitalis defᵒ et explicatio 77
S. 2. Vbinam resideat generativa poa, sive facultas? 79
S. 3. Quid semen sit, et quo pacto efficiat'? 81.
S. 4. An nõ soᵐ mares, sd etĩ fœminæ seminent? 82
S. 5. Obiectio desumpta ex mysterio incarnationis 84
S. 6 Fœtus formatio, et gestationis tempus. 85.
S. 7. An ex fœmina succuba, et dæmoñe incubo, l ex viro incubo, et dæmone succubo humana queat generari proles? 86.

Qᵒ. 4. De sensu in coi.

S. 1. Qd, et quotuplex sensus sit. 88
S. 2. An sensus obiĩ debeat existere, ut attingat'? 89
S. 3. An debeat obiĩ ee extensũ? 91.
S. 4. An hactenus dicta debeant soᵐ intelligi de sensibili p se? 93
S. 5. V sensus medio indigeant ad sensibilia percipienda? 94
S. 6. An sensus corporei sᵃ proprios actus reflectant? 95.
S. 7. An actus sensuũ intuitivi sint, l nõ sed abstractivi? 96.

§ 8. An sensus errare possint circa propria obiecta? 97

Q.° 5. De quinque sensibus externis.

§ 1. Definitio potentiae visivae, illius sedes, et oculorum fabrica. 99
~~§ 2. De olfactiva potentia, et illius organo 102.~~
§ 2. De auditiva potentia, et sensiterio illius. 100
§ 3. De olfactiva potentia, et illius organo. 102.
§ 4. De gustu, et tactu, atque eorum receptaculis 103

Q.° 6. De obiectis externorum sensuum.

§ 1. De colore, Luce, Lumine, et splendore, potentiae visivae obiectis. 104.
§ 2. An Lux, et color eiusdem speciei sint? 105.
§ 3. An lux necessaria sit, ut videatur obiectum, et ex quo capite cuius? 106.
§ 4. Specialis quaedam obiectio solvitur. 107.
§ 5. De potentiae auditivae obiecto, seu sono. 108
§ 6. De sono directo, reflexo, et echo 109
§ 7. De obiecto reliquorum sensuum externorum 111.

Q.° 7. De sensibus internis, et illorum obiectis.

§ 1. Quot sint sensus cognoscitivi interni, et qua ratione distinguuntur? 112
§ 2. Sedes interni sensus 114.
§ 3. De appetitu sensitivo, irascibili, et concupiscibili. 115.

Q. 8. De speciebus impressis sensibilibus.

§ 1. An dentur obiectorum sensibilium species impressae? 116
§ 2. An dictae species sint visibiles, vel potius invisibiles? 118
§ 3. Argumenta, quae me impugnant, dissolvo 120.
§ 4. Dubia quaedam enodantur. 121.

Liber. 3.

De anima rationali, et spiritualibus potentiis.

Q.° 1. De iis, quae spectant ad substantiam animae rationalis.

§ 1. An intellectualis anima vere sit forma, annon? 123

S. 2. Aiā ralis, et spualis, et immortalis. 124
S. 3. An oiũ aiā rales dignitate pares sint, et pſſ equales? 126.
S 4. Roũ firmat' aiarũ equalitas. 127.
S. 5. Adversariorũ obta retundunt'. 128.

Q°. 2. De intu, et illius obto.

S. 1. Quid et quotuplex intũ sit.? 130
S. 2. Phantasma, intũ agens et solis xferunt? 131.
S 3. De obto mali, et frali nri intũ. 133.
S 4. V. facilius ulia cognoscant', quã singularia? 1364
S. 5. An, et quo pacto aia nrā se cognoscat? 135

Q°. 3. De speciebus impressis intelligibilib.

S. 1. An sint admittenda spẽs impressa intelligibiles? 137.
S 2. Quarũ rerum admittenda sint spẽs intelligibiles, singularium ne, an particularium? 138
S. 3. Sint ne admittenda spẽs intelligibiles Dei, et angelorũ in nro intu.? 140.

Q°. 4. De memoria, verbo, et intellectẽ.

S. 1. V. in nobis reperiant' hac oia, necne? 141.
S 2. An intellectio importet in suo xceptu vera, et pbicã actionẽ?, 142
S 3. An verbũ mentale realiter differat ab intellectẽ.? 144.

Q°. 5. De volunẽ, et illius obto

S 1. quidnam voluntas sit, qũqſ illius obtũ? 144
S 2. Actiũ voluntatis inxpatibilitas, et repugnantia 146.
S 3. An, et quo pacto ab intu pendeat voluntas.? 147

Q° Vltª. De Libertate nrā Voluntatis.

S. 1. An, et quid sit nrā voluntatis Libertas? 148.
S. 2. Quotuplex sit Libertas, et quo tempore exerceat'? 150
S 3. An sit solis pura omissio Libera.? 151.
S 4. An Libertas sit qd intricũ actui Libero, l potius extrica denominatio? 153
S. vltima. Argtis in oppũ satisfit. 154.

Op.z D GEN. CORRVP ET ANM